RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

ZEMLJOPISNI POLOŽAJ, RELJEF I KLIMA

Područje na kojem su se od 1992. do 1994. oružano sukobljavali bosanskohercegovački Muslimani i Hrvati, obuhvaća prostor 20 općina: Bugojno, Busovača, Fojnica, Uskoplje (do 1993. Gornji Vakuf), Jablanica, Kakanj, Kiseljak, Konjic, Kreševo, Maglaj, Mostar, Novi Travnik, Rama (do 1993. Prozor), Travnik, Vareš, Visoko, Vitez, Zavidovići, Zenica i Žepče.

Pri pokušaju da prostor navedenih općina pokušamo sagledati kao regionalnu cjelinu nailazimo na nemali problem. Regija je teritorijalna cjelina koja je pod djelovanjem prirodnih i društvenih faktora dobila specifičan izgled. Ona je odraz prostora i vremena, ali i socio-ekonomskih prilika. Oštre granice, u prirodi, između pojedinih regija ne postoje. Geografski sadržaj regije određuje fizionomičnost i funkcionalnost, homogenost ili heterogenost regije.

Izdvajanjem geografske regije na prostoru Bosne i Hercegovine bavilo se je više autora, ali jedinstvena regionalizacija nije urađena. Kompleksna geografska regionalizacija zasniva se na sintezi fizičkogeografskih i društvenogeografskih karakteristika. Ivo Rubić 1956. ističe da je geografska regija dio zemljine površine, koji ima specifične fizičkogeografske i kulturnogeografske karakteristike. S.Ilešić 1959. izdvaja regije po nekoliko načela:

a) načelo upotrebljivosti tj. sličnosti prirodnih uvjeta,
b) načelo homogenosti prirode i
c) funkcionalnost tj. teritorijalna kombinacija različitih proizvodnih aktivnosti u njihovoj međuovisnosti. To je teritorijalni kompleks izdvojen na temelju većeg broja faktora.

Novije regionalizacije uglavnom se temelje na kompleksnom izdvajanju regije po homogenom ili fizionomičnom i proizvodno - funkcionalnom načelu. J.Marković dijeli Bosnu i Hercegovinu na tri velike regije, a u okviru njih izdvaja devet subregija:

A) Panonski obod: 1. Panonsko Pounje, 2. Donjovrbasko - donjobosnski kraj, 3. Sprečko - majevički kraj, 4. Posavska Bosna;
B) Planinsko - kotlinska regija: 1. Planinska Hercegovina, 2. Istočna Bosna, 3.

Srednja Bosna, 4. Zapadna Bosna;
C) Jadranska regija: 1. Jadranska Hercegovina.

Uvažavajući sve dosadašnje regionalizacije Bosne i Hercegovine, kao i sve činitelje prostora, a u cilju što efektnije valorizacije prostora ratnog sukobljavanja bosanskohercegovačkih Hrvata i Muslimana od 1992. do 1994., načinjena je mala korekcija dosadašnjih regionalizacija te smo prostor Bosne i Hercegovine podjelili na tri makroregionalne cjeline, a u okvir njih 10 dijelova:

A) Peripanonska Bosna: 1. Unska krajina, 2. Banjalučko - dobojski kraj, 3. Posavska Bosna i 4. Sjeveroistočna Bosna;
B) Središnji planinski sklop: 1. Gornje Povrbasje, 2. Središnja Bosna, 3. Istočna Bosna i 4. Visoki krš;
C) Hercegovina: 1. Sjeverna Hercegovina, 2. Niska Hercegovina.

Možemo reći da je do muslimansko - hrvatskog sukoba u Bosni i Hercegovini došlo na području Središnjeg planinskog sklopa i u dijelu Hercegovine tj. na prostoru dijelova Središnje Bosne i Sjeverne (planinske) Hercegovine. Upravo ovaj prostor, promatran s vojno strateškog gledišta, ima ključni položaj i značaj u Bosni i Hercegovini. Sagledavajući središnji i ostale geoprometne koridore, uočava se da rijeke Bosna i Neretva predstavljaju "žilu kucavicu" Bosne i Hercegovine, odnosno, da su upravo na tom prostoru smještena političko administrativna središta, sa značajnim demografskim i ekonomskim potencijalom, valoriziranim kroz prometnu funkciju tih istih koridora. Ključni pravci sa znatnim demografskim, ekonomskim, prometnim i kulturnim potencialom, na ovom prostoru su:

a) Maglaj - Žepče - Zenica - Visoko i dalje prema Sarajevu,
b) Zenica - Travnik i dalje prema zapadu,
c) Jablanica - Rama - Bugojno i dalje prema sjeveru,
d) Vareš - Kiseljak - Konjic - Mostar i dalje na jug

Predstavljanjem ovih pravaca na zemljovidu, na kojem je prikazana prostorna disperzija hrvatskog pučanstva po općinama, postaje jasnije da je vojno strateško težište upravo središnji geoprometni koridir dolinama rijeka Neretve i Bosne, odnosno prostor u kojem je naseljen pretežit dio bosanskohercegovačkih Hrvata. Ovo pitanje može biti interesantno i za neke druge prikaze, napose iz razloga što se razmatranjem postojećih uvjeta i njihovog utjecaja može pronaći odgovor je li cilj muslimansko - hrvatskog sukoba (rata) bio potpuno protjerivanje hrvatskog pučanstva s prostora na kojima su stoljećima živjeli.

U građi reljefa Srednje Bosne prevladavaju nečisti trijarski, kredni i jurski vapnenci pomiješani s dolomitima. Prevladava nadzemno otjecanje rijeka. Osim nečistih trijarskih vapnenaca i dolomita, koji su gotovo svugdje pokriveni slojem rastresita tla, ističu se izdvojene prostrane zone izgrađene od starih škriljastih i nepropusnih stijena. U središtu se izdiže masivna planinska skupina Vranice, izgrađena od starih paleozojskih škriljaca sa

zonama eruptivnih stijena. U eruptivnim stijenama javljaju se termalne vode i raznovrsne rudne žile.

U reljefu Srednje Bosne ističu se zaobljena i uravnjena planinska bila na prosječnoj visini od 1000 - 1500 metara. Samo izdvojeni dijelovi otpornijih stijena dižu se u obliku istaknutih vrhova preko 1500 metara. U tom planinskom zemljištu rasječene su duboke doline gornjih tokova Vrbasa i Bosne. Doline donjeg Vrbasa i donje Bosne vežu se za starije zavale koje su u tercijaru bile ispunjene jezerskim naslagama (lapori i pješčenjaci).

Najprostranije je dolinsko proširenje uz gornju Bosnu. To je poznata sarajevsko-zenička zavala. Iz ove kotline na zapad prirodni put vodi dolinom rijeke Lašve na prijevoj Komar (927 m) i u dolinu Vrbasa. Od Novog Travnika, preko prijevoja Makljen (1123 m) prirodni je izlaz Središnje Bosne u dolinu Rame i Neretve.

Kako se njoj s jugozapadne strane uzdiže škriljasti masiv Vranice, to su erozijom rijeka u nepropusnoj podlozi otvorena znatna bočna proširenja: travničko u dolini Lašve i fojničko-kreševsko u dolini Fojnice, te središnja zavala. Zbog nepropusne podloge dna su vlažna. Doline su okružene sa svih strana visokim planinama, pa su u njima česte temperaturne inverzije, tj. kotlinska dna su hladnija od okolnih planina. Poznate su po čestim maglama koje su gotovo svakodnevna pojava. Iznad dolinskog dna uzdiže se brežuljkasto zemljište starih riječnih terasa. Planinska bila imaju niskoplaninsku klimu. Zime su vrlo duge i hladne, s puno snijega, koji se ponegdje ne otopi tijekom cijele godine. Najmanje šest mjeseci temperature zraka su ispod 0°C. Padaline su neravnomjerno raspoređene, vjetrovi česti i jaki, ponekad orkanski. U dolinama su srednje temperature u siječnju ispod 0°C, a ljeti u srpnju iznad 20°C.

Zbog većih količina vlage vegetacijski pokrov posvuda je bujan. Od vlažnih šuma i travnjaka na dnu riječnih dolina do bjelogoričnih, odnosno crnogoričnih šuma i zelenih pašnjaka u visokim planinama, svuda se osjeća vlaga.

Najstarija naselja područja Srednje Bosne bile su stare rječne terase. Ta zona, za naseljavanje najpogodnija, iskrčena je i naseljena već u prapovjesno doba. Zbog korištenja planinskih pašnjaka naseljenost se tamo proširila i u zonu planinskih bila i zaravni.

Važan prometni položaj između tzv. visokog krša i Primorja na jugozapadu, a Panonskog prostora na sjeveru utjecao je na stvaranje srednjovjekovne bosanske države. Ona je formirana u najvećoj, prometno najpogodnijoj središnjoj Sarajevskoj-zeničkoj zavali (srednjovjekovna župa Vrhbosna). Zemljoradnji i stočarstvu pridružuju se u srednjem vijeku rudarstvo, te važan karavanski promet i trgovina.

Regionalna republička prometnica Sarajevo - Banja Luka. Područje Lašvanske doline, sa većinskim - povjesno - hrvatskim pučanstvom.

Područje posjeduje znatan broj proizvodnih kapaciteta - prerada drveta, tekstila, ... a posebno vojne proizvodnje (Bugojno, Vitez).

Područje sjevernog dijela Hercegovine je smješteno u južnom produžetku tzv. Središnjeg planinskog sklopa BiH, koji se odlikuje mnogobrojnim kraškim podzemnim oblicima - jame i pećine.

Izuzetno visoka energija reljefa Središnjeg planinskog sklopa BiH, koji se odlikuje dolinskim i kotlinskim proširenjima, predstavlja iznimno bitno strategijsko značenje ovog prostora na ukupni prostor južno od rijeke Save i istočno od rijeke Kupe. Ovo područje, kao sastavni dio Središnjeg planinskog sklopa BiH ima prirodni prolaz preko prijevoja “Ivan Sedlo” u tzv. Sarajevsko - Zeničku kotlinu i dolinom rijeke Bosne sa izuzetno tranzitno značajnom Peripanonskom Bosnom na sjeveru a dolinom rijeke Neretve otvoren je prolaz na jug prema Jadranskom moru (kroz Nisku Hercegovinu).

Ovo je izrazito planinsko područje a geološi sastav tla područja Sjeverne Hercegovine je od verfenskih šriljevaca, djelomično od pješčanika, vapnenca, dolomita i slojeva melofira.

Površinske vode ovog prostora (rijeke Doljanka, Bijela, Neretvica, Rama, Rakitnica) pripadaju Jadranskom slivu kamo ih odvodi rijeka Neretva. Na rijeci Neretvi se, na području općine Jablanica, nalazi hidrocentrala sa umjetnim akumulacijskim jezerom koje se prostire u dva kraka, uzvodno rijekama Neretva i Rama.

Na području sjevernog dijela Hercegovine vladaju ublažena kontinentalna, planinska i planinsko - kotlinska a na planinskim vrhovima tipična alpska klima. S obzirom na nadmorsku visinu klima je izrazito oštra, sa kratkim i svježim ljetima te dugim i hladnim zimama koje traju i do 6 mjeseci. Na ovaj prostor, tijekom zimskih mjeseci prodiru hladni vjetrovi sa okolnih planina i stvaraju snježne nanose na prometnicama te tako ometaju promet na svim pravcima.

Planinske kotline su poznate po temperaturnim inverzijama, tj. pojavama da su kotlinska dna hladnija od okolnih planina. Uzrok ovoj pojavi je istiskivanje toplog zraka koji se kao lakši diže uz planinske strane a na njegovo mjesto dolazi hladan i težak zrak.

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

POVIJESNI OSVRT

SJEVERNA (PLANINSKA) HERCEGOVINA

Vrlo neobična i teška bila je povjest naroda na području današnje sjeverne (planinske) Hercegovine, napose Hrvata tijekom posljednjih 100 godina.

U 13. stoljeću Bosnom se širi bogumilstvo i većina katoličkih kršćana postaju "bosanski kristijani". 14. stoljeće donijelo je na ove prostore vlast Kotromanića. Stjepan II. Kotromanić (1322.-1353.) osvaja ove krajeve na početku svoje vladavine. Samim širenjem bosanske države na njenom prostoru širi se i bogumilstvo.

Za vladanja Stjepana II. te kralja Tvrtka I., u Bosnu dolaze franjevci, da je propovijedanjem i jednostavnim, skromnim životom odvrate od bogumilstva. U vrijeme kralja Tvrtka (1353.-1391.) sagradili su crkvu i samostan u obližnjem gradu Konjicu. U 15. stoljeću Konjic postaje samostanska župa kojoj pripadaju i katolici sa dijela područja današnje općine Jablanica.

S turskim osvajanjem ovih krajeva (1463.) počela je islamizacija: najprije bogumila a onda i katolika.

Poturice (bivši katolici i patareni konjičkog kraja) bili su u prvo vrijeme jako nesnošljivi prerma svojoj subraći katolicima. Godine 1524. potukli su i bacili u Neretvu konjičke fratre, a samostan i sve crkve u ovom kraju porušili. Nakon tih tragičnih događaja katolici na ovim prostorima gotovo iščezavaju. Za slijedećih tristo i više godina u ovom kraju nema niti katoličke župe, niti crkve.

Od 1867. godine započinje proces naseljavanja Hrvata - katolika u ovaj kraj. Oni dolaze iz prostora južne Hercegovine, pomičući se uz rijeku Neretvu, najprije kao sezonski nomadi - stočari, da bi zauvjek ostali na bogatim pašnjacima sjevernog dijela Hercegovine.

Prvi svjetski rat, poratne nevolje (glad i epidemija smrtonosne "španjolske"

gripe), usporiše ionako skromni prirast hrvatskog naroda. Drugi svjetski rat bio je posebno okrutan prema narodima na ovom području, a napose Hrvatima. Pojedina ognjišta gotovo su nestala. Bilo je mnogo ubijenih, poginulih i nestalih, tako da se ovaj prostor, nakon teških ratnih rana, dugo oporavljao. U prvim poratnim godinama uslijedila je politička i ekonomska emigracija Hrvata sa ovih prostora. Godine 1962. uvidjelo se kako je rat i odseljavanje (što predstavlja gubitak mladih) teško nadoknadiv.

Prvo intenzivno poslijeratno doseljavanje događa se poradi radova na izgradnji hidroelektrane i brane te radova u kamenolomu u kojem se vadi, u svijetu čuveni, jablanički granit zvani "Jablanit" (neobično tvrdi, vulkanski crni kamen).

SREDIŠNJA BOSNA

Središnja Bosna obuhvaća onu nekadašnju prvotnu Bosnu uz rijeku Bosnu i njene pritoke. Ove prostore nekada su naseljavali prastari narodi od Ilira, Kelta, Rimljana, a dolaskom hrvatskih plemena u VII. stoljeću (626.g) samo Hrvati.

Doseljeno hrvatsko pučanstvo nije bilo kristijanizirano. Kristijanizacija Hrvata i rekristijanizacija preživljelog autohtonog stanovništva odvijala se postupno, te je tako prvotna Bosna primila kršćanstvo od zapadnih latinskih misionara od VII. - IX. stoljeća. Prvotna Crkva na bosanskom tlu bila je zapadnog obreda s latinskim, kao službenim liturgijskim jezikom. Krajem IX. i početkom X. stoljeća iz Hrvatske se prenosi i širi po Bosni starohrvatski kao liturgijski jezik. Tako se širi glagoljica na sve prostore Srednje Bosne. Od 1233. godine u Bosni su biskupi glagoljaši, a zatim je slijedilo niz biskupa iz dominikanskog reda. Od 1291. godine u Bosni djeluju franjevci, koji 1337. godine potiskuju dominikance.

Na području BiH, prije turskog osvajanja, bilo je četrdeset franjevačkih samostana. Dolaskom sa istoka (Bugarske) popa Bogumila na prostore Bosne počela se širiti bogumilska ili patarenska vjera, tako da je dolazilo do stalnih sukoba između kršćana, katolika - Hrvata i Patarena - Hrvata. Padom Bosanskog kraljevstva turskim osvajanjem 1436. godine, ove prostore Srednje Bosne pored Turaka, naseljavaju i Vlasi, pravoslavne vjere. Tako se službena pravoslavna organizacija i njeno svećenstvo ustaljuje u Bosni nakon 1557. godine, a sjedište pravoslavnog biskupa u Sarajevu nastalo je tek 1713. godine.

Turskom ekspanzijom na prostore Srednje Bosne, dolazi do strašnog demografskog nazadovanja Hrvata, kako ovog prostora, tako i cijele Bosne i Hercegovine. Zatiranjem hrvatstva utjecali su sljedeći čimbenici: gubitak državne samostalnosti, stalna ratovanja, odvođenje u ropstvo, egzodus u druge zemlje, islamizacija i prihvaćanje pravoslavlja, slom Jajačke banovine 1528. godine, slom Srebreničke banovine 1512. - 1520. godine, Bečki rat (1683. - 1699.), prvi svjetski rat (1914. - 1918.), drugi svjetski rat (1941. - 1945.).

Godine 1697. austrijski vojskovođa, Eugen Savojski goneći Turke kroz Bosnu prema istoku, došao je do Sarajeva, a na povratku, bojeći se turske odmazde, Hrvati su se povukli s njegovom vojskom, prema nekim ljetopisima od 80.000 - 100.000 osoba.

Bečki rat (1683. - 1699.) bio je katastrofalan u demografskom pogledu Hrvata - katolika. S prostora BiH drži se, da je u to doba, pobjeglo oko 200.000 Hrvata u susjedne države Bosne, a najviše u Hrvatsku.

Osvajanjem Srednje Bosne odmah je osvajač počeo sa islamizacijom Hrvata katolika. Odmah je počelo odvođenje hrvatske mladeži u janjičare. Potom islamizacija je tekla postupno, najveći progoni katolika od turskog osvajača u Srednjoj Bosni počeli su 1516. godine, a naređeni su "Kanunnamom", Bosanskog sandžakata, da se sve novopodignute crkve imaju porušiti, svećenici kazniti, zatim imaju se porušiti i križevi s raskrižja, a svako novo postavljeno raspelo ima se ukloniti. Tako je ovo bio uvod u zatiranje Hrvata - katolika ovog prostora Bosne.

Od 1463 - 1878 godine, to jest za turskog razdoblja, prešao je jedan dio hrvatskog pučanstva na pravoslavlje. Glavni razlozi prelaska na pravoslavlje su:

- povoljan politički položaj Pravoslavne crkve, pa istodobno i njihovih vjernika u odnosu na Hrvate - katolike
- nedostatak dušebrižnika
- nasilno podgurivanje katolika Hrvata pravoslavnoj crkvi, jurisdikciji i nametanje poreza, koji su morali plaćati Hrvati - katolici pravoslavnoj crkvi.

Stradanje Hrvata - katolika u 20 stoljeću.
Veliki broj Hrvata - katolika tijekom prvog, a posebice drugog svjetskog rata smrtno je stradao, a veliki dio se našao u egzilu, sa prostora Srednje Bosne. Nakon 1945. godine dolaze još teža vremena. Hrvati - katolici teška su srca primali službenu ateizaciju. Progon katoličke crkve i sve nepravde, pratile su vjernike. Izbjegavanjem ulaska u Komunističku partiju istodobno su ostajali Hrvati izvan vlasti, što je Srbima i te kako odgovaralo. Hrvati koji su pristupili u Komunističku partiju, uglavnom su se odnarođivali tzv. jugoslaviziranjem. Tako je progonom katoličke Crkve i njezinih pripadnika stvoreno teško podnošljivo stanje tj. Hrvati su postali činjenično drugorazredni građani i tako su morali sa svojih stoljetnih ognjišta se iseljavati i boraviti u drugim zemljama diljem Europe i svijeta, čekajući bolja vremena za Hrvate na ovim prostorima.

Srpskim osvajačkim ratom u Bosni i Hercegovini, koji je započeo 02.10.1991. godine, agresijom na hrvatsko selo Ravno u Hercegovini, poginuli su brojni branitelji i civili. Predsjednik predsjedništva BiH gospodin Alija Izetbegović, tom prilikom izjavljuje: "to nije naš rat", što dovoljno govori o odnosu Muslimana prema Hrvatima. Tako drugom polovicom 1992. dolazi do agresije Armije BiH na hrvatsko područje Novog

Travnika, a potom u početku 1993. godine i na ostala područja Travnika, Zenice, Bugojna, Kaknja, Kraljeve Sutjeske, Fojnice i drugih mjesta Srednje Bosne. Tako je Armija BiH prognala sa svojih stoljetnih ognjišta s ovih prostora BiH 128.343 Hrvata tj. 24,28%, dok su Srbi prognali 155.040 Hrvata, tj. 29.34%, a zbog ratnog stanja sa slobodnih prostora BiH izbjeglo je 104.000 Hrvata, tj. 19,68%.

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

PUČANSTVO STATISTIČKI POKAZATELJI

Na prostoru 20 općina na čijim je područjima vođen muslimansko - hrvatski sukob (širi prostor središnje Bosne i sjeverne Hercegovine) živjelo je 1991., neposredno pred ovaj rat 863459 osoba, od čega 254570 Hrvata, 417065 Muslimana, 120459 Srba i 71398 ostalih nacionalnosti. Za svih 20 općina navedenog područja Bosne i Hercegovine donosimo statistički pregled podataka prema popisima pučanstava od 1971. do 1991. godine.

* Statistički podatci

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

KRONOLOGIJA SUKOBA MUSLIMANA I HRVATA U BOSNI I HERCEGOVINI (1992./1994.)

1|2|3|4|5|6

POČECI SUKOBLJAVANJA

travnja 1992.
Koncem travnja 1992. godine JA napustila je vojarne: "Draga" u Busovači, "Kaonik" kod Busovače, "Stojkoviće" pored N. Travnika i "Petar Mećava" u Travniku. Sve ove vojarne napuštene su dogovorom i bez borbe, samo je oružanom akcijom pripadnika HVO-a iz Viteza zauzeto skladište oružja u Slimenima kod Novog Travnika. U tim sukobima poginula su dva pripadnika HVO, dok su tri civila poginula prilikom srpskog raketiranja Busovače kada je ranjeno 10 civila i pripadnika HVO-a.

travnja 1992.
Prilikom preuzimanja vojarne u Kaoniku dolazi do prvih sukoba između Hrvata i Muslimana, jer unatoč tome što nisu sudjelovali u preuzimanju vojarne, Muslimani traže oružje.

svibnja 1992.
Drugi sukob se dogodio početkom svibnja 1992. nakon što su pripadnici HVO-a iz Viteza zauzeli Slimena. Muslimani, unatoč tome što nisu sudjelovali u borbama, traže podjelu oružja po svojim kriterijima. Svoje zahtjeve pokušavaju ostvariti nasilno.

lipnja 1992.
U Novom Travniku muslimanske snage skidaju hrvatsku zastavu s policijske postaje i pale je. Borbe traju dva dana. U borbama je poginulo nekoliko pripadnika muslimanskih snaga, a ranjenih ima i pripadnika HVO-a. U Gornjem Vakufu muslimanske snage su napastovale časnu sestru.

srpnja 1992.
U Zenici, Muslimani su tijekom srpnja 1992., prilikom paljenja srpskih kuća kao "slučajno" zapalili i hrvatske. Tom prilikom ubijena je jedna starica hrvatske nacionalnosti, koju su kasnije zaprežnim kolima dovezli u Zenicu.

1992./93.
U Ženevi je pred delegacije sva tri naroda iz BiH (Hrvati, Muslimani i Srbi) izložen Vance-Owenov plan i karta teritorijalne podjele BiH na 10 provincija. Svakom od tri konstitutivna naroda bi pripale po tri provincije dok bi Sarajevo imalo poseban status. Hrvatima bi pripale provincije 3, 8 i 10 tj. Odžačka, Mostarska i Travnička. Muslimani bi dobili provincije 1, 5 i 9 tj. Bihaćku, Tuzlansku i Zeničku. Srbi bi dobili provincije 2, 4 i 6 tj. Banjalučku, Bijeljinsku i Nevesinjsku. Karta BiH podijeljena na 10 provincija je otisnuta u novinama "Trn" br. 27 od 15.01.1993. na str. 3

siječnja 1993.
Ministar obrane u Vladi BiH sukladno načelima Vance-Owenova plana donosi zapovijed da se obrambene snage u provincijama 1, 5 i 9 stave pod vodstvo štaba Armije BiH, a obrambene snage u provincijama 3, 8 i 10 pod vodstvo stožera HVO-a.

08.06.1993.
Smijenjen je zapovijednik Armije BiH, Sefer Halilović, a na njegovo mjesto imenovan pukovnik Rasim Delić.

studenog 1993.
Novinarka Charlotta Eagar prenosi u "The Observeru" riječi Ejuba Ganića, jednog od članova predsjedništva BiH: "Nikad nećemo odustati od Bosne-prije ćemo uništiti Hrvatsku nego odustati od nje..."

ZAKLJUČAK
Pretežita većina Bošnjačko - Muslimanskog pučanstva naseljava većinu industrijskih gradova (Tuzla, Zenica, Sarajevo, Konjic, Bugojno, Travnik, Kakanj, Vareš i dio Mostara). Između ovih centara komunikacija je poboljšana tjekom ratnih zbivanja. Bošnjaci - Muslimani drže najveći dio kapaciteta namjenske, s daljnjim prioritetom na vojnu proizvodnju (nedostaju im samo još postrojenja vojne industrije u Vitezu koja su pod kontrolom Hrvata).

Veliki broj, od strane Srba, protjeranih Bošnjaka - Muslimana smjestio se na prostoru središnjeg dijela Bosne i Hercegovine i predmet su manipulacija. Mnoštvo vojno sposobnih muškaraca čini značajan potencijal i otvara mogućnost za sustavno militariziranje društva.

Usvojili su i vojni ustroj i načela etničkog čišćenja sukladan srpskom. Na to ukazuje i taktika napadnih djelovanja Armije BiH, uz korištenje posebnih (ekstremno - militantnih) domaćih i inozemnih skupina vojnika.

Konzekvence takvog ponašanja su:

a) vojno i politički, potpuno su ovladali općinama (Bugojno, Kakanj, Konjic, Travnik, Vareš, Visoko i Zenica) ili djelomično (Busovača, Fojnica, Gornji Vakuf/Uskoplje, Jablanica, Kiseljak, Kreševo, Maglaj, Mostar, Novi Travnik, Rama/Prozor, Vitez, Zavidovići i Žepče). Na svim ovim prostorima (pod svojom kontrolom) su proveli protjerivanje hrvatskog a i ostalog nemuslimanskog pučanstva.

b) kontroliraju najpovoljnije prirodne prilaze, koji omogućuju ovladavanje značajnim operativnim ili taktičkim pravcima:

- prijevoj Ivanovo Sedlo (na komunikaciji Konjic - Tarčin),
- prijevoj Rostovo (komunikacija G. Vakuf - N. Travnik),
- prijevoj Mošuljsko Sedlo (komunikacija Tuzla - Kladanj),
- Vrandučka Klisura (komunikacije dolinom rijeke Bosne).

c) kontroliraju operativno - strateške pravce BiH:
- pravac Sarajevo - Zenica - Travnik (ovaj pravac, zbog svog demografskog, ekonomskog i prometnog potencijala, ima ključni značaj i položaj na prostoru BiH poradi povezivanja sa drugim područjima pod kontrolom Armije BiH),
- pravac Sarajevo - Olovo - Tuzla,
- pravac Sarajevo - Jablanica - Mostar.

Kontrolom ova tri pravca Bošnjaci - Muslimani su ostvarili prednost u središnjem dijelu BiH

(Mostar - Sarajevo - Zenica - Tuzla).

OPĆINSKA KRONOLOGIJA SUKOBA MUSLIMANA I HRVATA U BOSNI I HERCEGOVINI 1992./1994.

BREZA
travnja 1993.
Četvorica pripadnika Armije BiH (Ramo Bešlija, Rašid Džafić zvani "Raško", Namir Mešetović i Abdulah Matoruga zvani "Avdica") su u selu Gornja Breza, nakon maltretiranja i zlostavljanja ubili četiri civilne osobe (cijelu obitelj) srpske nacionalnosti: Milka, Obrenija, Petar i Rajko Novaković.

BUGOJNO
1991.
Na prvim višestranačkim izborima najviše glasova dobiva HDZ, u općinskoj skupštini dobiva 21 mandat ispred SDA koja dobiva 20.

veljače/ožujka 1992.
Početkom rata u Bosni Srbi iz Bugojna preko noći masovno odlaze. Od 8000 tisuća ostaje ih oko 300. Od hrvatskih civila najviše odlaze majke i djeca koji se sklanjaju po Hrvatskoj i inozemstvu.

svibnja 1992.
Prva bojna HVO osnivase u svibnju 1992. Zapovjednik je Jurgen Schmidt (majka mu je Hrvatica). On postavlja crte bojišnice prema srpskim snagama na Kupresu i Donjem Vakufu. Muslimani čekaju što će se dogoditi. Kasnije od Hrvata preuzimaju bojišnicu prema Donjem Vakufu, uzimaju gotovu crtu koju ne miču skoro do kraja rata. Bježeći pred naletima srpskih snaga u Bugojno se slijevaju desetine tisuća Muslimana iz Donjeg Vakufa, Jajca i drugih dijelova Bosne. Oni ostaju u gradu dok i dalje veliki broj hrvatskih civila odlazi.

veljače 1993.
Već od veljače 1993. pripadnici Armije BiH postavljaju punktove na onim mjestima gdje dolaze u doticaj s Hrvatima. Tako u selu Vesela postavljaju punkt na kojem zaustavljaju Hrvate i oduzimaju im robu, novac, automobile... Vođe ovih pljačkaških bandi bili su pripadnici Armije BiH: Mehmed Husić i Salih Smajić.

10.07.1993.
Na punktu u selu Vrbanji pripadnici Armije BiH zaustavili su vozilo u kojem su bili pripadnici HVO-a i bez ikakva obrazloženja otvorili vatru. Tom prilikom ubili su trojicu vojnika HVO-a. Među počiniteljima zločina bilo je i mudžahedina, a jedan od njih je u lokvi krvi klanjao i zahvaljivao All'ahu.

17.07.1993.
Ubojstvom dvojice Hrvata (Mićo Vučak i Mićo Telenta) otpočela je agresija pripadnika Armije BiH na pripadnike HVO-a i hrvatski narod općine Bugojno.

18.07.1993.
Pripadnici Armije BiH napadaju pripadnike HVO-a. Borbe nisu dugo trajale. Pripadnici Armije BiH zauzimali su dio po dio grada i odvodili u zarobljeništvo pripadnike HVO-a. Nastaje masovni izgon Hrvata. U samo nekoliko dana protjerano je oko 12 tisuća Hrvata. U gradu ostaje oko tri tisuće Hrvata. Pripadnici Armije BiH zarobili su oko 350 Hrvata koje su na svirep način mučili, neke likvidirali. Osnovalisu po gradu logore i mučilišta. Svjedoci zločina, koji su se tom prilikom događali, prošli su paklene muke. Iz iskaza svjedoka saznajemo i mjesta tih masovnih zločina:

- Kulturno sportski centar
- Salon namještaja
- Zgrada Gimnazije
- Osnovna škola Vojina Paleskića
- Centralni zatvor - stadion "NK Iskra"
- Banka BiH,
- Ljubljanska banka
- Osnovna škola Stipe Đereka

25.07.1993.
Sukladno odluci zapovjedništva brigade HVO-a svi pripadnici HVO-a i Hrvati civili su se izmjestili u selo Kula od kuda su civili upućeni u selo Kandija, a pripadnici HVO-a ostaju na prostoru sela Kula i Bristovi.

26.07.1993.
Vojnici Armije BiH ovladali su cijelim područjem općine Bugojno. Civili hrvatske nacionalnosti postaju metom različitog maltretiranja i iživljavanja. Zabilježeni su i slučajevi ubijanja, a zarobljeni pripadnici HVO-a proživljavaju neviđene torture, koje često završavaju smrću. U Bugojnu ostaje oko 900 Hrvata.

28.07.1993.
Iz sela Kandija (općina Bugojno) evakuirani su Hrvati u Tomislavgrad.

29.07.1993.
I posljednji Hrvati su bili primorani napustiti svoja sela Gračanicu i Humac.

12.10.1993.
Pripadnici Armije BiH su odveli 26 Hrvata iz svojih kuća i zatvora u Bugojnu. Zatočene Hrvate odveli su Enes Hadžić, zapovjednik Vojne policije i Abdulah Jeleč, zapovjednik brigade. Obojica su bili podređeni Dževadu Mlaći, predsjedniku Ratnog predsjedništva Bugojna.

1993./1994.
Tijekom 1993. i 1994. pripadnici Armije BiH pljačkaju i pale cijela sela u okolici Bugojna, gdje su živjeli Hrvati, oskvrnjuju groblja, pale i devastiraju katoličke crkve.

20.01.1994.
U selu Vesela uništeno je katoličko groblje.

19.03.1994.
Poslije potpisivanja sporazuma između hrvatske i muslimanske strane o bezuvjetnom puštanju na slobodu svih zatočenika sobje strane, puštena je posljenja skupina Hrvata zatočenih u muslimanskim logorima u Bugojnu. Nažalost, među tih 350 oslobođenih Hrvata iz Bugojna nije bilo njih 26, pripadnika HVO-a ili uglednih hrvatskih intelektualaca.

07.08.1994.
Zapaljena katolička crkva u selu Drvetinama. Izgorio je krov koji se urušio. Ostali su samo zidovi.

22.08.1994.
Zapaljeno katoličko groblje, a porušeno dosta spomenika. Prema izjavi svjedoka to je učinio pripadnik Armije BiH u postrojbama "Šejtan" po nadimku Tale (sin Semina Rustempašića).

10.09.1994.

Porušeno dosta spomenika na katoličkom groblju Čaušlije.

15.02.1995.
Mustafa Mlivo, čelnik Islamske vjerske zajednice dao je naredbu da bagerom prekopaju partizansko groblje u Bugojnu.

14.07.1996.
U selu Humac kod Bugojna zapaljena katolička crkva Srca Marijina koja je već bila demolirana. Crkva je izgorjela do kraja.

25.07.1996.
Minirana katolička crkva sv. Ante. Oštećen toranj, župni stan i obližnja zgrada u kojoj je Caritas.

BUSOVAČA

13.06.1992.
Muslimanske snage su upale u selo Katići i Predjele u kojima su živjeli pretežno Srbi i počeli pljačkati i paliti. S obzirom da su Srbi u ovim selima još u ožujku 1992. izrazili lojalnost HVO-u Busovača i predali svo oružje koje su dobili od bivše JNA, stožer HVO-a je poslao vojnu policiju da izvidi situaciju i zaštiti te Srbe. Muslimanske snage su otvorile vatru na policijski punkt HVO-a. Ubili su jednog policajca HVO-a i ranili trojicu. Pripadnici HVO-a su uzvratili na napad. U tom okršaju su poginula tri pripadnika Armije BiH, a nekoliko ih je ranjeno.

23.01.1993.
Pripadnici Armije BiH postavili su u selu Kaćuni, barikadu na regionalnu prometnicu Kiseljak-Busovača-Travnik. Na postavljenoj barikadi su istog dana zaustavljeni i brutalno pobijeni pripadnici busovačke brigade HVO-a među kojima i Ivica Pterović, zamjenik zapovjednika Vojne policije HVO-a Busovače. Postavljanjem ovog punkta pripadnici Armije BiH su presjekli komunikaciju između Kiseljaka i Kreševa s jedne strane te Viteza i Busovače s druge strane.

24.01.1993.
U Busovači, pripadnici Armije BiH ubili su jednog vojnog policajca i jednog civila. Započeo je oružani napad pripadnika Armije BiH na sela u jugoistočnom dijelu općine Busovača (sela: Kaćuni, Turići, Gusti Grab, Bukovci, Prvište, Radeljevići, Oselište, Brezovik, Bilalovac) u kojima žive Hrvati.

28.01.1993.
U 10:45 sati, otpočeo je oružani napad pripanika Armije BiH na selo Prosje. Prema svjedokovu kazivanju, pripadnici Armije BiH imali su na sebi bijelu maskirnu odjeću, a oko glave zavezanu crnu traku. Bilo ih je oko 30. Pri pokušaju da se sklone ispred napadača, dvojica civila hrvatske nacionalnosti (svjedok - rođen 1932 i Nikica Livančić - rođen 1937.) napustili su podrum jedne obiteljske kuće i krenuli prema obližnjoj šumi. Nakon prijeđenih 20-ak metara, na navedenu dvojicu civila otvorena je rafalna paljba. Svjedok se uspio zakloniti iza jedne prirodne strmine, a zatim pobjeći dublje u šumu, gdje se zaklonio u podrumu jedne vikendice i tu prenoćio. Rano ujutro, narednog dana (29.01.1993.), svjedok se krišom vratio prema selu i kod strmine (iza koje se prethodnog dana bio zaklonio) pronašao mrtvo tijelo Nikice Livančića zvanog "Zelko", rođenog 1937., koje je bilo doslovno izrešetano u predjelu grudnog koša. Sav preplašen, svjedok se uputio prema selu Donje Polje. Nakon tri dana (01.02.1993.) svjedok se s nekoliko osoba vratio do sela Prosje, te su svi skupa pokopali ubijenog Nikicu Livančića.

23.03.1993.
U mjestu Kaćuni, pripadnici ABiH oduzeli su humanitarnu pomoć upućenu za selo Brestovsko.

24.03.1993.
Pripadnici Armije BiH bacili su ručnu bombu na ulaz u busovačku katoličku crkvu svetoga Ilije.

25.03.1993.
Otpočeo je otvoreni oružani napad pripadnika Armije BiH na hrvatski narod i pripadnike HVO-a grada Busovače iz pravca Zenice, Visokog, Kaknja i Fojnice. Sam grad napada oko 8.500 pripadnika Armije BiH i dolazi do totalnog okruženja i blokade grada. Pripadnici HVO-a (njih oko 1.400) uspijevaju odoljeti napadima.

17.04.1993.
U ranim jutarnjim satima izvršen jak topničko-pješački napad na općinu Busovača. U napadu sudjeluje šest muslimanskih brigada, iz Zenice i Kaknja. U Kuberu i Putišu masakrirano 60 civila Hrvata.

21.04.1993.
U 10:30 sati muslimanske snage napale sve crte obrane u Busovači. Granatira se uže područje grada.

23.04.1993.
U Busovači su muslimanske snage djelovale pješačkim naoružanjem, a iz pravca Putiša, Jelinika, Bara i Polja djelovali su minobacačima i protuzračnim oružjem. Ranjena su tri bojovnika HVO-a.

24.04.1993.
U 4:30 sati muslimanske snage započinju opći napad na općinu Busovača s lokaliteta Mejdani, Grablje, Silosi, Polom; 8 muslimanskih brigada sudjeluje u napadu; poginulo je osam Hrvata civila i HVO vojnika; 10:30 sati tenkovima je napadnut Vitez; izravno je pogođena stambena zgrada, povrijeđeno 12 civila.
U 16:30 sati počinje minobacački napad na vojarnu Draga, općina Busovača.

03.05.1993.
U selu Pazići su pronađena tijela petorice ubijenih Hrvata.

22.05.1993.
Pripadnici Armije BiH provociraju pripadnike HVO-a pucajući iz pješačkog oružja iz Prosja i Poloma. Od snajpera poginuo je jedan pripadnik HVO.

01.06.1993.
U selu Kaćuni održan sastanak zapovjednika HVO-a i muslimanske 333 brdske brigade uz posredstvo UNPROFOR-a. Razgovaralo se o što bržoj provedbi potpisanih sporazuma. U 18:00 sati muslimanska vojska djelovala iz pravca Poloma.

02.06.1993.
Oko 20:25 sati pripadnici Armije BiH ispalili su dvije minobacačke granate 82 mm sa lokaliteta Vranjske. U 23:00 sata pješačkim naoružanjem i snajperima djelovali po Bakijama.

10.06.1993.
Oko 3:00 sata pokušali su pješački proboj u području Strane. Napadali su MB 82 mm i 60 mm. Od 16:00 sati ponovno su napali.

Granatirano je samo središte grada, ranjene su 4 osobe, a učinjena je znatna materijalna šteta. Muslimanske snage djelovale su iz područja Strana - Kanare, te iz pravca Milaković i

Šolakovića, minobacačima 82 mm i pješačkim naoružanjem.

12.06.1993.
Pripadnici Armije BiH su spalili selo Šariće, a pojačano su borbeno djelovali na području sela Putićevo i Polje. Poginula su tri pripadnika HVO-a, pet civila je ranjeno, a načinjena je znatna materijalna šteta u navedenim selima. Oko 20:00 sati djelovali su na civilne ciljeve sela Ravno. Tri obiteljske kuće su potpuno izgorjele. Pješačkim naoružanjem su djelovali na lokalitetima Milavica - Strane - Bakije - Lončari.

14.06.1993.
Pripadnici Armije BiH napadaju duž cijele linije obrane HVO-a. Ranjen je jedan pripadnik HVO-a.

15.06.1993.
U 5:50 sati, izletište Busovačke Staje na Busovačkoj planini (cca 15 km jugozapadno od Busovače). Na putu svojoj užoj rodbini (koja se nalazi kod Tuzle) svjedokinja je bila primorana, u Busovači, prekinuti putovanje poradi žestokog napada pripadnika Armije BiH na pripadnike HVO-a i civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti Srednje Bosne (Busovača, Kakanj, Vitez, Zenica). Dana 14.06.1993. svjedokinja se odlučila vratiti u Republiku Hrvatsku sa povećom skupinom civila (15 osoba iz Brčkog, sedam iz Tuzle i oko 70 iz Busovače). U konvoju se nalazio poveći broj konja pomoću kojih su civili iz Busovače namjeravali u Busovaču dopremiti hranu (brašno, ulje, šećer, sol...). Konvoj se iz Busovače kretao u pravcu Prozora preko sela Peska i preko Busovačke planine s namjerom da prođu kroz selo Sebešić. Oko 5:00 sati (15.06.1993.) konvoj je stigao na Busovačku planinu u predio zvan Busovačke Staje gdje su se odlučili odmoriti i nahraniti konje. (Busovačke Staje su jedan proplanak dužine preko 100 metara.) U 5:50 sati, po skupini civila koja se odmarala na proplanku Busovačke Staje otvorena je sa svih strana rafalna puščna paljba, a odmah potom uslijedilo je i granatiranje iz minobacača, a s okolnih stijena bacane su ručne bombe i otvarana vatra iz mitraljeza. Svjedokinja je puzeći potražila zaklon, ali ju je jedan preplašeni konj odbacio u paprat. Iz svog privremenog skloništa čula je zapomaganje i jauke ozlijeđenih osoba i užasno njiskanje ozlijeđenih konja. Svjedokinja je u sveopćem kaosu i pucnjavi uspjela dopuzati do nekakvog potoka i pritajiti se u koritu punom vode. Napadači su bili udaljeni cca 35 metara i bjesomučno su pucali uzvikujući "All'ahu ekber". Počeli su dozivati i prijetiti: "Poklat' ćemo vas ustaše! Zaklat ćemo vas, samo da padne noć!" Upamtit ćete Sandžaklije!"... Potom je počelo minobacačko granatiranje po potoku te se svjedokinja puzeći zaklonila u kolibu oko koje su bili iskopani rovovi. Jedna od granata pogodila je kolibu i srušila je. Tada je ozljede zadobio P.F. iz Brčkog. Svjedokinja je s ostalim civilima puzala kroz rovove prema nekakvim stijenama. Morali su propuzati rovom kroz jednu zemunicu koja je gorila. U pokušaju da obiđe goreću zemunicu lakše je ranjen N.B. (zvani Z.). Ranjeni Marinko Popović zadobio je prostrijelnu ranu u predjelu trbuha i pri pokušaju da mu pomogne svjedokinja je bila očevidac kad se zapaljena koliba srušila na dotičnog koji je izgorio u strašnim mukama. Ž. V. iz Busovače imao je ozljedu od metka u predjelu kuka. S obzirom da je po zanimanju medicinska sestra, svjedokinja je pokušavala pomoći ozlijeđenima. Oko 16:30 sati, 15.06.1993. okruženoj skupini civila pomogli su pirpadnici HVO-a koji su svojim dolaskom rastjerali pripadnike Armije BiH. Nakon toga svjedokinja je obilazila mjesto događaja i pomagala ozlijeđenima. "...U jednom rovu našla sam šest ranjenika od toga 4 civila i dva vojnika HVO-a. Znam Matu Čotu (od zadobivenih ozljeda umro je 16.06.1993.) starog oko 60 godina; D.B. (teško ozlijeđen i prebačen u Split u bolnicu); P.Š. iz Gradačca. Jedan ozlijeđeni civil je iz Busovače, kao i vojaci, te ih ne poznam. Počeli smo skupljati mrtve i ozlijeđene. Iskupili smo 16 mrtvih, među kojima je bio i Mirko Anušić iz mjesta Zovik kod Brčkog. Ja osobno previla sam 20 ozlijeđenih među kojima I.F. i N.B., obojicu iz Brčkog. Svi su bili višestruko ozlijeđeni."

17.06.1993.
Muslimanska vojska provocirala je u područjima Strane - Kula - Milavice. Premda je dan ranije na sastanku zapovjednika dogovorena evakuacija ranjenika, ista nije izvršena.

18.06.1993.
Ne prestaju stalne provokacije Armije BiH na crti Bakije - Lončari - Strana. Oko 21:30 sati 17.06.1993. god. pripadnici Armije BiH pucaju na pripadnike UNPROFOR-a.

19.06.1993.
Bojišnica se ne smiruje, cijeli dan traju povremene provokacije iz pješačkog i minobacačkog naoružanja.

03.01.1994.
Pripadnici Armije BiH izvršili su granatiranje samog grada Busovače. Od krhotina eksplodirane granate ranjeno je desetak civila hrvatske nacionalnosti. Poginula je Marica Sušnja (rođena 1952.), majka petero djece, a među ranjenim osobama je i njezin sin Miroslav.

1|2|3|4|5|6

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

STRADANJE HRVATA OD MUSLIMANSKIH POSTROJBI

(LOKALITETI S DVIJE I VIŠE ŽRTAVA)

??.06.1992.
VISOKO - ubijeno pet civila;

??.06.1992.
KOŽLIĆI (VISOKO)-ubijena četiri civila;

??.10.1992.
RADUŠA -iz zasjede ubijena (USKOPLJE)- četiri časnika HVO-a;

12.01.1993.
LUŽANI -ubijen (izmasakriran) (USKOPLJE)- veći broj civila;

23.01.1993.
(USKOPLJE) BISTRICA ubijena tri civila;

23.01.1993.
KAĆUNI iz zasjede ubijene četiri (BUSOVAČA)- pripadnika HVO-a;

26.01.1993.
DUSINA (ZENICA)-ubijeno 10 civila;

29.01.1993.
GUSTI GRAB -ubijeno (BUSOVAČA)- (izmasakrirano)pet - civila, između 70 i 80 - godina starosti;

08.02.1993.
NADIOCI (VITEZ)-ubijena tri civila.

07.02.1993.
BOJSKA (BUGOJNO)-ubijena dva civila;

22.02.1993.
BOJSKA (BUGOJNO)-ubijena dva civila;

16.03.1993.
GUČA GORA -iz zasjede ubijena dva (TRAVNIK)- pripadnika HVO-a;

23.03.1993.
ORLIŠTE (KONJIC)-ubijena četiri civila, - između 70 i 90 godina - starosti;

23.03.1993.
GOSTOVIĆI-ubijena četiri uhićena (KONJIC)- pripadnika HVO-a;

02.04.1993.
ČAJDRAŠ (ZENICA)-iz zasjede ubijena dva - pripadnika Vojne - policije HVO-a;

14.04.1993.
BUŠČAK (KONJIC)-ubijena tri civila;

15.04.1993.
PODBREŽJE-iz zasjede ubijena četiri (ZENICA)-pripadnika HVO-a (pratnja -zapovjednika zeničke brigade -HVO-a);

16.04.1993.
TRUSINA (KONJIC)-ubijene (izmasakrirane ili - streljane) 22 osobe (16 civila -i šest uhićenih i zavezanih -pripadnika HVO-a);

16.04.1993.
PRNJAVOR (VITEZ)-ubijena dva civila;

17.04.1993.
VITEZ (VITEZ)-ubijeno (snajper) pet civila;

17.04.1993.
PUTIŠ (BUSOVAČA)-ubijeno (izmasakrirano) - oko 60 osoba, - uglavnom civila;

18.04.1993.
BREBER/D. SELO -ubijena (zaklana) dva (KONJIC)- zarobljena pripadnika HVO-a;

18.04.1993.
KISELJAK (KISELJAK)-poginulo sedam civila;

18.04.1993.
GRM (ZENICA)-ubijeno šest civila -(tri starca su zapaljena);

18.04.1993.
ŠUŠANJ (ZENICA)-ubijeno (izmasakrirano i - streljano) preko 30 osoba, -17 civila i više od 15 ranjenih -pripadnika HVO-a;

18.04.1993.
STRANJANI (ZENICA)-ubijena tri civila;

18.04.1993.
JANJAC (ZENICA)-ubijen (brutalno izmasakriran) jedan zarobljeni pripadnik HVO-a;

18.04.1993.
SOVIĆI (JABLANICA)-ubijene dvije osobe;

22.04.1993.

VRCI (KONJIC)-ubijeno sedam civila;

23.04.1993.
BILALOVAC -ubijene četiri osobe (tri (KISELJAK)-civila i jedan zarobljeni pripadnik HVO-a);

23.04.1993.
ORAHOVO (KISELJAK)-ubijena dva civila;

24.04.1993.
FOJNICA (FOJNICA)-poginulo osam osoba - (civila i pripadnika HVO-a);

24.04.1993.
PRNJAVOR (VITEZ)-ubijena tri zatočena civila;

24.04.1993.
MILETIĆI (TRAVNIK)-ubijeno (izmasakrirano) -pet civila;

25.04.1993.
RADEŠINE (KONJIC)-ubijeno pet zarobljenih - pripadnika HVO-a;

??.04.1993.
DUBRAVICE (KONJIC)-ubijeno pet civila;

??.04.1993.
ZAHDLIJE (ZENICA)-ubijena četiri civila;

??.04.1993.
ŽELJE (ZENICA)-ubijeno 12 civila;

??.04.1993.
GORNJA BREZA (BREZA)-ubijena četiri civila;

01.05.1993.
KAZAGIĆI (KISELJAK)-ubijeno 14 civila;

03.05.1993.
PAZIĆI (BUSOVAČA)-ubijeno pet civila;

14.05.1993.
ORAHOVICA -ubijena dva zarobljena (KONJIC)- pripadnika HVO-a;

27.05.1993.
ZASLIVLJE (KONJIC)-ubijene i izmasakrirane - tri osobe;

??.05.1993.
VRCI (KONJIC)-ubijena tri civila;

??.05.1993.
MRKOSOVICE -ubijena (streljane) (KONJIC)- dva civila;

03.06.1993.
POLJE (TRAVNIK)-ubijena četiri civila;

03.06.1993.
SLIMENA (TRAVNIK)-poginulo šest osoba -(dva civila i četiri - pripadnika HVO-a);

05.06.1993.
ŠUŠANJ (ZENICA)-ubijeno 17 civila;

08.06.1993.
POSTINJE (TRAVNIK)-ubijena četiri civila;

08.06.1993.
MALINE (TRAVNIK)-ubijeno sedam, teško - ranjenih pripadnika HVO-a -(bili su na nosilima);

08.06.1993.
POLJANICE -ubijeno (streljano) sedam (TRAVNIK)-osoba (nad provalijom), -četiri civila i tri pripadnika -HVO-a;

08.06.1993.
MALINE (TRAVNIK)-ubijeno (streljano) 30 osoba -(civila i pripadnika HVO-a) -u zaseoku Bikoši;

08.06.1993.
GRAHOVČIĆI (TRAVNIK)-ubijena četiri civila;

08.06.1993.
DOLAC BILA (TRAVNIK)-ubijena dva civila;

08.06.1993.
ČUKLE (TRAVNIK)-ubijeno 19 osoba, devet - nenaoružanih i 10 - naoružanih civila;

08.06.1993.
BRAJKOVIĆI)-ubijeno sedam osoba, (TRAVNIK)- četiri nenaoružana i tri naoružana civila;

08.06.1993.
KRPELJIĆI (TRAVNIK)-ubijeno sedam civila;

09.06.1993.
ČUKLE (TRAVNIK)-ubijena dva zatočena civila;

10.06.1993.
VITEZ (VITEZ)-minobacačkom granatom - ubijeno osam civila, sve djeca;

11.06.1993.
BUDIŠIĆI (N. TRAVNIK)-poginula tri civila;

13.06.1993.
DRENOVIK (KAKANJ)-ubijeno (streljano) -16 civila;

13.06.1993.
BJELAVIĆI (KAKANJ)-ubijena dva civila;

13.06.1993.

VELIKI TRNOVCI (KAKANJ)-ubijeno više civila;

13.06.1993.
SLAPNICA (KAKANJ)-ubijeno devet civila;

13.06.1993.
KRALJ. SUTJESKA (KAKANJ)-ubijena četiri civila;

13.06.1993.
SRIJETEŽ (KAKANJ)-ubijena dva civila;

13.06.1993.
KASAPOVIĆI (N. TRAVNIK)-ubijena tri civila;

9-14.06.1993.
BIŠTRANI (KAKANJ)-ubijena četiri civila;

16.06.1993.
BUS. STAJE -ubijene 22 osobe (14 civila i (BUSOVAČA)-osam pripadnika HVO-a koji -su pratili konvoj s hranom);

17.06.1993.
GOJAKOVAC (KISELJAK)-ubijeno najmanje devet civila;

18.06.1993.
JURIĆI -ubijene četiri osobe (tri (RAMA/PROZOR)-civila i jedan pripadnik -HVO-a);

24.06.1993.
LJUBUNCI (RAMA/PROZOR)-ubijena tri civila;

05.07.1993.
SLATINA -ubijena dva zarobljena (JABLANICA)- pripadnika HVO-a;

10.07.1993.
VRBANJA -iz zasjede ubijena trojica (BUGOJNO)- pripadnika HVO-a;

19.07.1993.
JABLANJE (BUGOJNO)-ubijeno pet civila;

19.07.1993.
GLAVICA (BUGOJNO)-ubijena četiri civila;

19.07.1993.
ODŽAK (BUGOJNO)-ubijeno sedam civila;

20.07.1993.
ZLAVAST (BUGOJNO)-ubijena dva civila;

21.07.1993.
GORUŠA (BUGOJNO)-ubijena četiri civila;

25.07.1993.

VUČIPOLJE (BUGOJNO)-ubijeno pet civila;

28.07.1993.
DOLJANI -ubijeno (izamsakrirano) 37 (JABLANICA)-osoba (osam civila i 29 -pripadnika HVO-a);

??.07.1993.
GRAČANICA (BUGOJNO)-ubijeno 17 civila;

16.08.1993.
KISELJAK (ŽEPČE)-ubijeno najmanje 15 osoba - (zasigurno 15 civila);

04.09.1993.
ORAHOVICA (KONJIC)-ubijena četiri civila;

05.09.1993.
BRDO-ZABILJE ubijeno 13 zarobljenih osoba, (VITEZ) četiri civila i devet pripadnika HVO-a;

09.09.1993.
GRABOVICA -ubijen (izmasakrirana) (MOSTAR)- 31 civil;

10.09.1993.
VRBICE (ZAVIDOVIĆI)-ubijeno šest civila;

14.09.1993.
UZDOL -ubijena 41 osoba (29 civila i (RAMA/PROZOR)-12 pripadnika HVO-a);

16.09.1993.
HUDOTSKO -ubijena 22 pripadnici HVO-a (RAMA/PROZOR)-(nakon predaje streljani);

15.09.1993.
ĆUSTINO BRDO (MAGLAJ)-ubijena tri civila;

18.09.1993.
BOBAŠI (VITEZ)-ubijeno 15 civila;

18.10.1993.
DUBOŠTICA (VAREŠ)-ubijeno (izmasakrirano) - više civila;

18.10.1993.
KOPIJARI (VAREŠ)-ubijeno (izmasakrirano) - više civila;

25.10.1993.
RASTOVCI (N. TRAVNIK)-ubijeno sedam civila;

30.10.1993.
GORICA (BUGOJNO)-ubijeno sedam civila;

30.10.1993.
VAREŠ (VAREŠ)-ubijeno 17 civila;

04.11.1993.
VINIŠTE (ZAVIDOVIĆI)-ubijene dvije osobe;

13.11.1993.
FOJNICA (FOJNICA)-ubijene dva civila, - svećenika;

14.11.1993.
GORNJA ZIMĆA (VISOKO)-ubijena tri civila;

24.11.1993.
KULA (BUGOJNO)-ubijena tri civila;

22.12.1993.
KRIŽANČEVO SELO -ubijene 74 osobe - (civili i pripadnici HVO-a);

24.12.1993.
ČAJDRAŠ-TALNIK (ZENICA)-ubijena tri civila;

09.01.1994.
BUHINE KUĆE -ubijeno 26 osoba (civili i - pripadnici HVO-a);

21.01.1994.
NOVAKOVIĆI -ubijeno pet osoba (dva (MAGLAJ)- civila i tri uhićena -pripadnika HVO-a);

23.01.1994.
LOVNICA -ubijene i izmasakrirane tri (ZAVIDOVIĆI)-osobe (uhićeni pripadnici -HVO-a);

24.01.1994.
NOVAKOVIĆI -ubijene četiri osobe (jedan (MAGLAJ)-civil i tri uhićena pripadnika -HVO-a);

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

UNIŠTAVANJE RIMOKATOLIČKIH CRKVENIH ZDANJA

A) VRHBOSANSKA NADBISKUPIJA

BUGOJANSKI DEKANAT

BISTRICA (župa Bistrica), župna crkva sv. Terezije i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1976. Tijekom srpanja/kolovoza 1993. pogođena je izravno jednom granatom i oštećena gelerima granata i projektilima iz lakog oružja. Nakon okupacije mjesta (01.08.1993.) pripadnici Armije BiH su devastirali i u potpunosti uništili unutrašnjost crkve i razbili sve stvari i predmete te otkrili dio krova. Župna su kuća temeljito i potpuno uništili pripadnici Armije BiH, nakon okupacije mjesta.

BISTRICA (župa Bistrica), kuća časnih sestara Kćeri Božje Ljubavi.
Kuću su opljačkali i spalili pripadnici Armije BiH.

BISTRICA (župa Bistrica), grobljanska kapela i groblje.
Groblje su teško oštetili a grobljansku kapelu srušili pripadnici Armije BiH.

BRISTOVI (župa Bugojno), grobljanska kapela i groblje.
Groblje su potpuno uništili (grobove provalili, nadgrobne ploče/"spomenike" su porazbijali) a grobljansku kapelu su teže oštetili (nedostaje krov, prozori su porazbijani, freske potpuno uništene...) pripadnici Armije BiH.

BUGOJNO (župa Bugojno), župna crkva sv. Ante Padovanskog.
Crkva je sagrađena 1879. Od sredine 1992. na samo mjesto Bugojno su padale granate ispaljene sa srpskih položaja, a 11.09.1992 jedna je pogodila i zapalila crkveni toranj. Muslimanski ekstremisti su 25.07.1996. minirali crkveni toranj pri čemu su crkveni vitraji i prozori porazbijani.

BUGOJNO (župa Bugojno), grobljanska kapela sv. Ivana Krstitelja i groblje.
Kapela i groblje su teško oštetili pripadnici Armije BiH i lokalne muslimanske paravlasti, koji su srušili i većinu nadgrobnih spomenika.

BUGOJNO (župa Bugojno), grobljanska kapela sv. Mihovila i groblje.
Grobljansku kapelu su opljačkali i teško oštetili pripadnici Armije BiH i lokalne muslimanske paravlasti a sve nadgrobne ploče su porušili.

ČAUŠLIJE (župa Drvetine), grobljanska kapela i groblje.
Groblje je 10.09.1994. potpuno uništeno (grobovi provaljeni, svi nadgrobni spomenici su porazbijani) a grobljanska kapela je oštećena. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.

DRVETINE (župa Bugojno), filijalna crkva sv. Ante Padovanskog.
Crkva je izgrađena 1970. Potpuno su je spalili, u noći 07./08.05.1994., pripadnici Armije BiH i lokalne muslimanske paravlasti.

GLAVICE (župa Glavice), župna crkva Srca Isusova i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1980. U potpunosti su je opljačkali i teško oštetili pripadnici Armije BiH. Od crkve je ostao samo krov i oštećeni zidovi a muslimanske snage su opljačkale i razbile sve što se razbiti dalo od kipova, klupa, prozora, slika, po zidovima su ispisani natpisi na arapskom jeziku i riječi "zecovi". U više navrata su uočeni Muslimani koji u crkvi igraju nogomet. Župna kuća je opljačkana i dijelom spaljena a nakandno malo popravljena i useljena jedna muslimanska obitelj.

GLAVICE (župa Glavice), grobljanska kapela i groblje.
Kapela na župnom groblju potpuno je uništena a svi nadgrobni spomenici razbijeni i srušeni. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.

GORNJI VAKUF/USKOPLJE (župa Gornji Vakuf/Uskoplje), župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1928/31. U vremenu od 23.10.1992. do 31.12.1993. teško je oštećena projektilima ispaljenim s položaja Armije BiH, a toranj gotovo potpuno uništen ('izbušen' je granatama) i izgorio. Stara župna kuća je sagrađena 1938., a nova 1987. Teško su oštećene granatama i projektilima ispaljenim s položaja Armije BiH.

OPASKA: Nemamo spoznaju o sadašnjem stanju dvanaest (12) grobalja i grobljanskih kapela.

GORNJI VAKUF/USKOPLJE (župa Gornji Vakuf/Uskoplje), zgrada 'Dom sv. Ante'.
Novosagrađeni dom su 05.02.1993. granatirali i spalili pripadnici Armije BiH.

GRAČANICA (župa Gračanica Skopaljska), župna crkva Prečistog Srca Marijina i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1969. Oštećena izvana projektilima iz lakog oružja te devastirana i demolirana. U crkvi je opljačkano i razbijeno sve što se razbiti može, od svetohranilišta, vrijednih njemačkih orgulja, do kipova, klupa... Razbijeni su svi prozori, lusteri, povađene utičnice... Župna kuća je potpuno opljačkana i spaljena. Ostali su samo zidovi i krov. Počinitelji su

pripadnici Armije BiH.

GRAČANICA (župa Gračanica Skopaljska), kuća časnih sestara.
Kuću su opljačkali i spalili pripadnici Armije BiH.

HUMAC (župa Gračanica Skopaljska), filijalna crkva Srca Marijina.
Crkvu su demolirali pripadnici Armije BiH tijekom 1993./'94., u vrijeme muslimansko-hrvatskih sukoba. U dvorištu crkve je prvi put nakon četiri godine služena sveta misa na sam blagdan Srca Marijina 15.06.1996. Znakovito je i to da su nakon misnog slavlja na ionako demoliranim zidovima osvanuli grafiti: "Hrvati, marš napolje, ovamo se nikada nećete vratiti!" U nedjelju, 14.07.1996. crkvu su spalili muslimanski ekstremisti.

GRNICA (župa Bistrica), grobljanska kapela i groblje.
Groblje su teško oštetili a grobljansku kapelu djelomično pripadnici Armije BiH.

KANDIJA (župa Kandija), župna crkva sv. Ilije i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1972. Teško su je oskvrnuli i demolirali pripadnici Armije BiH. Sve je u crkvi opljačkano, razbijeno i demolirano pa je od nje ostao samo krov i demolirani zidovi. Župnu kuću su temeljito opljačkali i spalili pripadnici Armije BiH, kojom prilikom je izgorjela i knjižnica od preko 800 vrijednih knjiga.

KRUPA (župa Bistrica), mjesno groblje.
Groblje su teško oštetili pripadnici Armije BiH, nakon okupacije mjesta (01.08.1993.).

SULTANOVIĆI (župa Drvetine ?), grobljanska kapela i groblje.
Groblje su devastirali (polomljeno je nekoliko nadgrobnih spomenika a svi drveni križevi su odnešeni) pripadnici Armije BiH.

UDURLIJE (župa Drvetine ?), grobljanska kapela i groblje.
Muslimanski ekstremisti su groblje (ne zna se ni za jedan spoemnik), i gorbljensku kapelu (cijeli krov su odnijeli) potpuno uništili.

VOLJICE (župa Gornji Vakuf/Uskoplje), filijalna crkva sv. Ane.
Crkva je sagrađena 1981/83. Oštećena je projektilima ispaljenim s položaja Armije BiH.

KREŠEVSKI DEKANAT

BANBRDO (župa Banbrdo/Lepenica), župna crkva sv. Ane, župna kuća i vjeronaučna dvorana.
Crkva je sagrađena 1899. Prvotna župna kuća porušena je u vrijeme II. svjetskog rata, a nova je izgrađena u blizini crkve 1951/52. Granatiranjem s položaja Armije BiH oštećeni su prozori i fasada tijekom druge polovice 1993. Na župnoj su dvorani (sagrađena 1969.) oštećeni prozori od

detonacija granata ispaljenih sa srpskih položaja tijekom 1992.

OPASKA: Nemamo spoznaje o ratnim stradanjima i sadašnjem stanju grobalja i grobljanskih kapela.

BILIĆI (župa Deževice), grobljanska kapelica.
Muslimanske vojske je iz kapele odnijela sve što se u njoj nalazilo a potom su je oštetili.

BRESTOVSKO (župa Brestovsko), župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije i župna kuća.
Crkva je izgrađena 1885-1888., znatno proširena 1965., a temeljito je renovirana 1990. U travnju 1993. oštećeni su fasada i krov od gelera i streljiva ispaljenog iz lakog oružja s položaja pripadnika Armije BiH. Župna je kuća pretrpjela manja oštećenja na krovu, fasadi i prozorima, koje su prouzročili pripadnici Armije BiH.

OPASKA: Nemamo spoznaju o sadašnjem stanju osam (8) grobalja i tri grobljanske kapela (kapele su u mjestima: Bilalovac, Javorje i Kosnice)

BRESTOVSKO (župa Brestovsko), samostan časnih sestara Klarisa.
Samostan je sagrađen 1989. U travnju 1993. trećina je krova izgorjela nakon što je samostan pogođen granatom s položaja pripadnika Armije BiH.

BRNJACI (župa Kiseljak), filijalna crkva.
Crkva je izgrađena 1967., a uz nju je podignuta i vjeronaučna dvorana. Gelerima granata ispaljenih sa položaja pripadnika Armije BiH oštećeni su svi prozori, električni vodovi, veliki luster.

BUSOVAČA (župa Busovača), župna crkva sv. Ante Padovanskog.
Crkva je izgrađena 1881/85., a obnovljena 1974. Pripadnici Armije BiH u vremenu od 25.01. do 25.12.1993. projektilima i granatama su oštetili vitraj, krov, razbili prozore i vrata, uništili svetohranilište, postaje križnog puta, misno ruho...

OPASKA: Nemamo spoznaju o sadašnjem stanju 11 grobalja i 11 grobljanskih kapela.

DEŽEVICE (župa Deževice), župna crkva Gospe Snježne i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1962. Pripadnici Armije BiH crkvu su uništili i opljačkali, razbili su sve što se unutar crkve nalazilo: oltar, svetohranište, veliki križ, svi kipovi i slike, lustere, sat za struju, razglas, harmonij, mirisno ruho, sav crkveni pribor, jaslice, 'Božji grob', zvonce, klupe... Iz crkvenog dvorišta su otuđili misijski križ, te pucali iz lakog oružja u Gospin kip koji se nalazi na ulazu u crkvu. Ograde oko župne crkve i oko groblja su oštetili ili uništili. Župna su kuću najprije temeljito opljačkali a onda devastirali. Iz kuhinje, soba i kancelarije sve su odnijeli: arhiv, knjižnicu, slike, kipove, posuđe,

namještaj. Poskidali su vrata i prozore, povadili instalacije, skidali lamperiju....

DEŽEVICE (župa Deževice), grobljanska kapelica.
Pripadnici Armije BiH iz kapele su odnijeli sve što se u njoj nalazilo a potom je oštetili.

DUSINA (župa Deževice), grobljanska kapelica.
Muslimanski ekstremisti su iz kapele odnijeli sve što se u njoj nalazilo, a potom je oštetili.

FOJNICA (župa Fojnica), župna crkva Duha Svetog i franjevački samostan.
Franjevački samostan je izgrađen 1863/67., obnovljen i dograđen 1913., znatno proširen 1940 a temeljito renoviran 1987/90. Crkva (31x14 m) je sagrađena 1884/88. U vremenu od 02. do 15.07.1993. samostan i crkva su bili izloženi granatiranju s položaja Armije BiH. Na samostanu je kao i na crkvi oštećen bakarni krov a prozori su razbijeni. Četiri pripadnika Armije BiH ubili su 13.11.1993. u samostanskoj prostoriji gvardijana samostana fra. Nikicu Miličevića i vikara fra. Leona Migića.

OPASKA: Nemamo spoznaju o sadašnjem stanju filijalnih crkava u Gojevićima (sv. Franje Asiškog, 26x12 m, izgr. 1972/73 umjesto drvene crkve iz 1946) i Otigošću (sv Ane, 10x6 m, izgr. 1980.) te o petnaest (15) grobalja i petnaest (15) grobljanskih kapela.

KAĆUNI (župa Busovača), filijalna crkva sv. Nikole Tavelića.
Crkva je izgrađena 1970/71. Devastirana su je i oštetili pripadnici Armije BiH; oštetili su krov, razbili prozore i vrata, uništili svetohranilište, postaje križnog puta i misno ruho a sve instalacije su povadili.

KAZIJEVIĆI (župa Fojnica), filijalna crkva Porcijunkula.
Crkva (7x4 m) je izgrađena 1969. Oštetili su je i devastirali pripadnici Armije BiH.

KISELJAK (župa Kiseljak), župna crkva sv. Ilije Proroka.
Crkva (450 m^2) je, s vjeronaučnom dvoranom (300 m^2) izgrađena 1984/86. na mjestu prvotne crkve iz 1895. Na mjestu prvotne skromne župne kuće iz 1876. podignuta je nova 1911. Sadašnji župni stan je podignut 1970/73. s dvjema učionicama za vjeronauk, dok su se u staroj župnoj kući smejstile časne sestre franjevke Mostarske provincije. U vremenu od 18.04. do 31.12.1993. od gelera granata, koje su ispaljene s položaja pripadnika Armije BiH, oštećeni su krov, fasada i prozori crkve.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnim stradanjima i sadašnjem stanju grobalja i grobljanskih kapela.

KREŠEVO (župa Kreševo), župna crkva Uznesenja Blažene Djevice

Marije i samostan sv. Katarine.
Jedan od najstarijih samostana u franjevačkoj provinciji 'Bosni Srebrenoj'. Zajedno s crkvom osnovan je vjerojatno koncem 14. stoljeća. Slijedila je burna povijest do 1889., kad je porušen jedan dio samostana, starog više od 120 godina. Počelo se s novom gradnjom. S drugim dijelom se to dogodilo 1895. Samostan je temeljito obnovljen 1976/81. Godine 1963. je porušena crkva iz 1853. i sagrađena nova.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju ni o sadašnjem stanju kako ova dva objekta tako niti o stanju niza grobalja i grobljanskih kapela na području ove župe, te o filijalnim crkvama u mjestima Crnići i Volujak.

LAŠVA (župa Busovača), grobljanska kapela i groblje.
Kapelu su spalili pripadnici Armije BiH u vremenu od 25. do 31.01.1993.

LIJEŠEVO (župa Gromiljak), kapelica na groblju.
Kapelica je potpuno uništena i zapaljena u oružanim sukobima pripadnika Armije BiH i pripadnika HVO-a, s obzirom da se nalazila na prvoj crti fronta.

MILODRAŽ (župa Brestovsko), spomen kapela.
Kapela je podignuta u spomen fra. Anđelu Zvizdoviću na mjestu gdje je 28.05.1463., od sultana Mehmeda II. 'Osvajača', primio 'AHD-NAMU' (povelju slobode za katolike), kojom se franjevcima i katolicima daje mogućnost ostanka i opstanka u Bosni, pod turskom vlašću.

OPASKA: Nemamo spoznaju o sadašnjem stanju kapele.

PODGORA (župa Deževice), grobljanska kapelica.
Pripadnici Armije BiH iz kapele su odnijeli sve što se u njoj nalazilo a potom je oštetili.

PROSIJE (župa Busovača), grobljanska kapela i groblje.
Kapelu su spalili pripadnici Armije BiH u vremenu od 25. do 31.01.1993.

ŠĆITOVO (župa Fojnica), filijalna crkva Presvetog Srca Isusova.
Crkva (20x10 m) je izgrađena 1974/75. Potpuno su je spalili, sa svim inventarom, pripadnici Armije BiH.

VISOKO (ekspozitura župe Kiseljak), samostanska crkva sv. Bonaventure, franjevačka klasična gimnazija, sjemenišna kapela i samostan.
Prvotni samostan i krunidbena crkva bosanskih kraljeva (posvećena sv. Nikoli) su 1450. razoreni (tom prilikom je stradalo nekoliko franjevaca), ali je samostan ubrzo obnovljen. Između 1521. i 1524. Turci su ga ponovo razorili, a franjevci obnovili. Franjevci pod prisilom napuštaju Visoko 1697. i odlaze u Slavoniju (područje oko Gradiške), a tom prilikom su im se pridružili i visovački katolici. Dva stoljeća nakon progonstva vraćaju se franjevci u Visoko i 1899/1900. podižu zgradu gimnazije sa samostanskim

prostorom. Samostanska crkva je izgrađena zajedno sa zgradom gimnazije. Sredinom 1992. prostor na kojem se nalaze navedeni objekti granatirali su Srbi, ali većih oštećenja na objektima nije bilo. Od granata je jedino stradao dvorišni prostor.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju filijalne crkve u Donjoj Zimči koja je izgrađena početkom osamdesetih godina ovog stoljeća.

ZABRĐE (župa Banbrdo/Lepenica), filijalna crkva.
Crkva je izgrađena 1977. Tijekom ljetnih mjeseci 1993. crkva su obesčastili, opljačkali i demolirali pripadnici Armije BiH, tako da su od nje ostali jedino oštećeni zidovi.

RAMSKI DEKANAT

DOLJANI (župa Doljani), župna crkva sv. Ilije Proroka.
Crkva je izgrađena 1973., na mjestu stare crkve iz 1892./'93. (koja je porušena radi gradnje nove). Pripadnici Armije BiH, koncem srpnja 1993., crkvu su izvana oštetili streljačkim naoružanjem na bezbroj mjesta, a njenu unutrašnjost oštetili.

DOLJANI (župa Doljani), grobljanske kapele.
Dvije grobljanske kapele na području župe su djelomično oštetili pripadnici Armije BiH, koncem srpnja 1993.

HUDUTSKO (župa Gračac), filijalna crkva.
Crkva je izgrađena 1975. Potpuno su je uništili pripadnici Armije BiH, sredinom 1993. godine.

KOMIN (župa Uzdol), kapela sv. Ante.
Kapelu su znatnije oštetili pripadnici Armije BiH.

KOSNE LUKE (župa Doljani), groblje.
Nadgrobne ploče (spomenici) na groblju su porušili pripadnici Armije BiH, koncem srpnja 1993.

OBRI (župa Obri), župna crkva Presvetog Srca Isusova.
Crkva je sagrađena 1954. Do temelja su je opljačkali i obeščastili pripadnici Armije BiH.

PROZOR (župa Prozor), župna crkva Presvetog Srca Isusova i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1968. Oštećena je gelerima granata ispaljenih s položaja pripadnika Armije BiH. Župna je kuća lakše oštećena gelerima granata ispaljenih sa srpskih položaja.

RISOVAC (župa Doljani), filijalna crkva.
Crkva je izgrađena 1969. godine.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju i sadašnjem stanju objekta.

SOLAKOVA KULA (župa Solakova Kula), župna crkva sv. Ilije Proroka.
Crkva je sagrađena 1883. U potpunosti su je opljačkali i obeščastili pripadnici Armije BiH.

UZDOL (župa Uzdol), župna crkva sv. Ivana Krstitelja i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1988. Pogođena je jednom granatom i pretrpjela znatnija oštećenja od projektila iz lakog oružja nakon upada pripadnika Armije BiH u selo, kojom prilikom su lakše oštetili župnu kuću.

ŽITAČE (župa Podhum/Žitače), župna crkva sv. Ante Padovanskog, zgrada ('Dom sv. Ante') i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1959./'62. Pripadnici Armije BiH, u vremenu od 02.05. do 02.10.1993. crkvu su najprije oskvrnuli a zatim potpuno opljačkali i djelomično spalili. Crkva je temeljito pljačkana danima pa su od nje ostali samo zidovi i nešto krovne građe koje je iz dana u dan sve manje. Župnu kuću su opljačkali i porušili pripadnici Armije BiH, kao i zgradu "Dom sv. Ante" i ostale župne zgrade.

OPASKA: Nemamo osnovne podatke za groblja i grobljanske kapele te spoznaju o ratnom stradanju dviju filijalnih crkava (Bukovica, izgr. 1977. i Dobričevići, izgr. 1979.)

ŽITAČE (prostor župa Podhum/Žitače), grobljanske kapelice.
Sve grobljanske kapelice, osim u selu Dobričevići, oskvrnuli su i opljačkali pripadnici Armije BiH, u vremenu od 02.05. do 02.10.1993. godine.

SUTJEŠKI DEKANAT

BANJEVAC (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su potpuno opljačkali i uništili pripadnici Armije BiH.

BJELAVIĆI (župa Kraljeva Sutjeska), filijalna crkva.
Nakon okupacije mjesta (13.06.1993.) crkvu su oštetili i opljačkali pripadnici Armije BiH.

BOROVIČKE NJIVE (župa Borovica), grobljanska kapela.
Kapelu su opljačkali i oštetili pripadnici Armije BiH.

BOROVICA (župa Borovica), župna crkva Preobraženja Gospodinova, župna kuća i vjeronaučna dvorana.
Crkva je sagrađena 1924. Potpuno je uništena, spaljena i minirana zajedno sa svim vrijednostima i liturgijskim ruhom. Župna kuća je u cijelosti uništena, spaljena i minirana. Spaljeni su i uništeni: župni arhiv, biblioteka i sav inventar. Vjeronaučna je dvorana u potpunosti uništena i spaljena. Počinitelji ovih nedjela su pripadnici Armije BiH.

BRNJ (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su djelomično oštetili pripadnici Armije BiH.

BUKOVLJE (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su potpuno opljačkali i uništili pripadnici Armije BiH.

CRNAČ (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su djelomično oštetili pripadnici Armije BiH.

DONJI BANJEVAC (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su djelomično oštetili pripadnici Armije BiH.

DUBOŠTICA (župa Vareš), filijalna crkva.
Crkva je izgrađena koncem pedesetih godina 20. stoljeća. Pripadnici Armije BiH crkvu su tijekom vremena listopad/studeni 1993. manje oštetili izvana a unutrašnjost joj oskvrnuli.

GORNJA BOROVICA (župa Borovica), grobljanska kapela.
Kapelu su opljačkali i oštetili pripadnici Armije BiH.

GORNJA BOROVICA (župa Borovica), grobljanska kapela.
Kapelu su opljačkali i oštetili pripadnici Armije BiH.

GORNJI BANJEVAC (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su djelomično oštetili pripadnici Armije BiH.

GRMAČE (župa Kraljeva Sutjeska), filijalna crkva.
Nakon okupacije mjesta (13.06.1993.) crkvu su spalili pripadnici Armije BiH.

HALJINIĆI (župa Haljinići), župni centar Velike Gospe.
Župni centar su opljačkali i oštetili pripadnici Armije BiH.

JUKE (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su opljačkali i potpuno uništili pripadnici Armije BiH.

KRALJEVA SUTJESKA (župa Kraljeva Sutjeska), župna crkva sv. Ivana Krstitelja i franjevački samostan.
Prvotni je samostan najvjerojatnije podignut u prvoj polovici 14. stoljeća. Nakon burne povijesti, napose pod turskom vlašću, podignut je novi samostan i blagoslovljen 20.07.1892. Samostanska zgrada je temeljito obnovljena 1982/88. Sličnu povijest kao i samostan imala je i crkva. Prvotna crkva podignuta je vjerojatno kao i samostan, u prvoj polovici 14. stoljeća. Porušena je u vrijeme progona katolika, 1521/24., ali je uskoro obnovljena a renovirana je 1596. Zbog dotrajalosti porušena je 1821. i nanovo izgrađena, da bi opet na njezinu mjestu 1858. podignuta nova. Sadašnja je crkva građena 1906/08.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju kako ova dva objekta tako niti o grobljima, devetnaest (19) kapela i dvije filijalne crkve (Čatići i Dobrinje).

MAGULICA (župa Vijaka), filijalna crkva.
Crkva je izgrađena sredinom tridesetih godina 20. stoljeća.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju i sadašnjem stanju crkve.

MANDOVINA (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su djelomično oštetili pripadnici Armije BiH.

OĆEVIJE (župa Vijaka), filijalna crkva.
Crkva je izgrađena 1953. na mjestu stare dotrajale drvene crkve iz prve polovice 19. stoljeća. Temeljito su je opljačkali i oštetili, u drugoj polovici 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

OLOVO (župa Vijaka), crkva - svetište Majke Božje ('Olovska Gospa') i župna kuća.
Crkva - svetište je izgrađeno i stavljeno pod krov 1930/36. Od granate koja je 26.08.1992. pala na strminu iznad crkve stradali su prozori na kuži i oštećena tri vitraila na crkvi. Granata koja je 27.09.1992. pala na kamenjar iza sakristije uništila je oba prozora na sakristiji. Istog dana je druga granata pogodila podzid ispod crkve i oštetila zid. Granata koja je 08.03.1993. pala u crkveno dvorište kod 'crnog kamena' nije prouzročila veća oštećenja. Sve granate od kojih su nastala manja oštećenja upućene su sa srpskih položaja. Župna kuća je izgrađena 1972/73. Pretrpjela je manja oštećenja od projektila ispaljenih sa srpskih položaja a djelomično su je opljačkali pripadnici Armije BiH.

OPE (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su oštetili pripadnici Armije BiH.

PAVLOVIĆI (župa Kraljeva Sutjeska), filijalna crkva.
Nakon okupacije mjesta (13.06.1993.) crkvu su opljačkali (čak je i krov skinut) pripadnici Armije BiH.

POGAR (župa Vareš), filijalna crkva.
Crkva je izgrađena koncem šezdesetih godina 20. stoljeća. Pripadnici Armije BiH su početkom studenog 1993. crkvu pogodili s dvije tromblonske mine. Prozore i vrata su razbili, unutrašnjost demolirali i obeščastili.

POLJANI (župa Kraljeva Sutjeska), filijalna crkva.
Nakon okupacije mjesta (13.06.1993.) crkvu su devastirali i opljačkali pripadnici Armije BiH.

PRŽIĆI (župa Vareš), filijalna crkva.

Crkva je izgrađena koncem šezdesetih godina 20. stoljeća. Pripadnici Armije BiH crkvu su teško oštetili, još su joj jedino temelji ispravni.

SEOCE (župa Kraljeva Sutjeska), filijalna crkva.
Nakon okupacije mjesta (13.06.1993.) crkvu su oštetili i opljačkali pripadnici Armije BiH.

VARDA (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su djelomično oštetili pripadnici Armije BiH.

VAREŠ (župa Vareš), župna crkva sv. Mihovila Arkanđela.
Crkva je izgrađena do 1716., a temeljito renovirana 1819. ali se zbog njenih malih dimenzija (14,34x8,96 m) pristupilo 1845/69. izgradnji nove crkve koja svoj konačni izgled dobija 1906. kada je temeljito preuređena. Sadašnja župna kuća izgrađena je 1960/62. i nadomjestila je prethodnu iz 1874. Sredinom šezdesetih godina ovog stoljeća podignuta je vjeronaučna dvorana. Crkva je izravno granatirana tijekom svibnja 1992. sa srpskih položaja te su teško oštećeni krov (oko 40%) i strop crkve.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnim stradanjima grobalja i grobljanskih kapela.

VAREŠ MAJDEN (župa Vareš), filijalna crkva.
Crkva je izgrađena koncem tridesetih godina 20. stoljeća. Pripadnici 3. korpusa Armije BiH (tzv. Zenički korpus) 02.11.1993. crkvu su izvana oštetili gelerima granata i streljivom iz lakog naoružanja, vrata su provalili a unutrašnjost oštetili i obeščastili.

VIJAKA (župa Vijaka), župna crkva Bezgrešnog Začeća Blažene Djevice Marije i župna kuća.
Prvotna crkva je izgrađena 1855/56., a sadašnja 1926/31. Župna kuća je izgrađena 1952. na mjestu prethodne iz osamdesetih godina 19. stoljeća. Crkva je provaljena i desakralizirana, pretrpjela je manja oštećenja unutrašnjosti, u drugoj polovici 1993. kao i župna kuća koja je dijelom opljačkana i oštećena. Počinitelji ovih nedjela su pripadnici Armije BiH.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnim stradanjima i sadašnjim stanjima grobalja i grobljanskih kapela.

VUKANOVIĆI (župa Vukanovići), župna crkva sv. Ante.
Crkva je sagrađena 1925. Oštetili su je pripadnici Armije BiH: križeve polomili, kipove porazbijali.

ZGOŠĆA (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su djelomično oštetili pripadnici Armije BiH.

ŽITELJ (župa Kakanj), kapela.
Kapelu su djelomično oštetili pripadnici Armije BiH.

TRAVNIČKI DEKANAT

BRAJKOVIĆI (župa Brajkovići), župna crkva sv. Petra i Pavla i župna kuća.
Gradnja crkva je započela 1895., a radovi su dovršeni 1899. Temeljita obnova crkve uslijedila je od 1977. i nastavljena je u osamdesetim godinama. Župna kuća je sagrađena 1988. na temeljima stare iz 1965. Pripadnici Armije BiH, u zoru 08.06.1993. granatama su oštetili pročelje crkve a iz lakog oružja izrešetali su ulazna vrata crkve i župne kuće.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju osam (8) grobalja i šest (6) grobljanskih kapela.

BUČIĆI (župa Bučići), župna crkva sv. Martina i župna kuća.
Na mjestu stare i skromne crkve izgrađena je 1937. nova. Župna kuća je izgrađena 1958., a dijelom je renovirana 1984. Vjeronaučna dvorana je podignuta 1972. godine.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnim stradanjima objekata kao niti o stanju tri groblja.

BUKOVICA (župa Guča Gora), filijalna crkva sv. Ilije.
Crkva (7,5x5 m) je izgrađena 1929. na temeljima jedne od najstarijih crkava ovog kraja koja datira iz 13. stoljeće. Prilikom agresije pripadnika Armije BiH na selo Bukovicu, 07.06.1993. isti su crkvu spalili (ostali su samo nagorjeli zidovi).

ČUKLE (župa Brajkovići), filijalna crkva i groblje.
Crkva je renovirana 1972. Crkva i groblje su oštetili, tijekom travanj/svibanj 1993. pripadnici Armije BiH, a opljačkali su ljekarnu katoličke karitativne udruge 'Caritas' (u vrijednost oko 2 milijuna DM).

DOLAC (župa Dolac), župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1853/54., a obnovljena na prijelazu pedesetih u šezdesete, te u prvoj polovici sedamdesetih godina 20. stoljeća. Župna kuća je sagrađena 1902. a obnovljena 1971/74. Početkom lipnja (03.06.1993) izravno je pogođena granatama s položaja pripadnika Armije BiH. Nakon ulaska u župu, pripadnici Armije BiH temeljito su opljačkali crkvu, obeščastili je i teško demolirali kao i župnu kuću.

DUBRAVICE/STANICA (župa Vitez), filijalna crkva.
Crkva (32x12 m) je sagrađena 1984. Oštetili su je (krov i prozore), u drugoj polovici 1993. pripadnici Armije BiH.

ĐAKOVIĆI (župa Novi Travnik), filijalna kapela.
Kapela je oštećena.

GORNJI DOLAC (župa Dolac), groblje sv. Ilije.
Ovo je jedno od najstarijih grobalja ovog kraja na kojem pojedini križevi datiraju iz vremena prije osmanske okupacije. U vremenu nakon svibnja 1993., pripadnici Armije BiH su grobljansku ogradu kao i većinu nadgrobnih spomenika polomili i uništili.

GOSPINO VRELO (župa Ovčarevo), kapela - zavjetno svetište Rođenja Blažene Djevice Marije ('Mala Gospa').
Kapela je sagrađena 1923. Tijekom lipnja 1993. pripadnici Armije BiH su kapelu devastirali, opljačkali a potom uništili.

GOSTUNJ (župa Dolac), filijalna crkva i groblje.
Crkva je izgrađena na groblju. Oštetili su je, početkom lipnja 1993. pripadnici Armije BiH.

GUČA GORA (župa Guča Gora), župna crkva sv. Franje Asiškog i franjevački samostan.
Samostan je sagrađen 1857/59. Crkva je sagrađena 1856/57, a 1894. je djelomično porušena poradi izgradnje nove crkve na istom mjestu. Partizani su 21.02.1945. zapali i samostan i crkvu. Crkva je obnovljena i stavljena pod krov 1946. Novi je samostan izgrađen 1957/59. na temeljima jednog krila starog. Samostan s brojnim vrijednostima opljačkali su pripadnici Armije BiH, nakon okupacije mjesta (08.06.1993.), a potom je jedno vrijeme služio kao komanda jedinica Armije BiH. Crkva su temeljito opljačkali pripadnici Armije BiH nakon okupacije mjesta i teško oštetili.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju tri groblja i tri grobljanske kapele.

KALVARIJA (župa Vitez), proštenišna (zavjetna) crkva Majke Božje.
Crkva je sagrađena 1912. Tijekom studenog 1993., granatirali su je pripadnici Armije BiH.

KOMARDA (župa Bučići), filijalna crkva i groblje.
Crkva je izgrađena 1985/88.
OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnim stradanjima objekta.

KRALJEVICE (župa Ovčarevo), zavjetna kapela sv. Luke.
OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju kapele.

NOVA BILA (župa Nova Bila), župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije ('Velika Gospa'), župna kuća i vjeronaučna dvorana.
Crkva je sagrađena 1975/77. Oštećena je u drugoj polovici 1993. raznim projektilima ispaljenim s položaja pripadnika Armije BiH, kao i vjeronaučna dvorana i župna kuća.

OPASKA: Nemamo spoznaju o stanju dva groblja i dvije grobljanske kapele.

NOVI TRAVNIK (župa Novi Travnik), župna crkva Uzašašća Gospodinova.
Crkva je sagrađena 1974. Oštećena je gelerima granata i projektilima iz lakog oružja upućeni su s položaja pripadnika Armije BiH.

OVČAREVO (župa Ovčarevo), župna crkva sv. Mihovila Arkanđela i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1868/69. U isto vrijeme je sagrađena župna kuća a nova je podignuta 1935. Pokraj župne kuće je 1975/76. podignuta vjeronaučna dvorana sa stambenim prostorijama za časne sestre. Od travnja 1992. srpske su snage s planine Vlašić u više navrata granatirale mjesto. Župna crkva i kuća nisu izravno pogođene, ali su usljed detonacija više od 150 granata popucala gotovo sva stakla. Nakon okupacije mjesta (07.06.1993.) pripadnici Armije BiH crkvu su oštetili i opljačkali kao i župnu kuću.

PEĆINE (župa Pećine), župna crkva Presvetog Srca Isusova i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1907. Opljačkana je i teško demolirana nakon ulaska postrojbi Armije BiH u selo, kao i župna kuća.

PRIĆI (župa Ovčarevo), grobljanska kapela i groblje.
Kapelu i groblje su oštetili pripadnici Armije BiH.

PUTIČEVO (župa Dolac), filijalna crkva i vjeronaučna dvorana.

Crkva je sagrađena 1985/88. Početkom lipnja 1993. temeljito su je opljačkali a potom oštetili pripadnici Armije BiH.

RANKOVIĆI (župa Rankovići), župna crkva sv. Josipa.
Crkva je sagrađena 1938 i proširena 1970. Oštećena je gelerima i projektilima iz lakog oružja upućenim s položaja pripadnika Armije BiH.

ROSTOVO (župa Rostovo), župna crkva sv. Ilije Proroka i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1886. Opljačkana je i devastirana a teško je oštećen krov i južni zid. Župna je kuća opljačkana i oštećena. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.

SLIMENA (župa Dolac), kapela.
OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju.

STOJKOVIĆI (župa Dolac), kapela.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju.

TRAVNIK (župa Travnik), župna crka sv. Ivana Krstitelja i župna kuća.
Crkva je sagrađena 1887. Crkvu su oštetili pripadnici Armije BiH; uništili su vrijedne orgulje, polomili križeve, porazbijali kipove.... Oštetili su i župnu kuću.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju i sadašnjem stanju kapele koja se nalazila pokraj 'Šarene džamije'.

TRAVNIK (župa Travnik), sjemenišna crkva sv. Alojzija.
Crkvu su devastirali pripadnici Armije BiH a u zapadno krilo zgrade Nadbiskupske gimnazije uselile su se muslimanske izbjeglice.

TRAVNIK (župa Travnik), grobljanska kapela i groblje 'Bojna'.
Kapelu su teže oštetili pripadnici Armije BiH koji su srušili grobljansku ogradu i 39 nadgrobnih spomenika.

VIDOŠEVIĆI (župa Ovčarevo), grobljanska kapela (zavjetno svetište sv. Ane) i groblje.
Kapelu i groblje su oštetili pripadnici Armije BiH.

VILENICA (župa Dolac), kapela.
OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju.

VITEZ (župa Vitez), župna crkva sv. Jurja Mučenika i župna kuća.
Crkva je izgrađena 1896/1900., a obnovljena je oko 1930. Oštećena je 06.07.1993. projektilima ispaljenim s položaja pripadnika Armije BiH. Župna kuća je sagrađena 1941., a proširena 1972/75. Oštećena je početkom prosinca 1993. granatom ispaljenom s položaja pripadnika Armije BiH.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnim stradanjima grobalja i jedanaest (11) kapela.

ŽEPAČKI DEKANAT

ČAJDRAŠ (župa Čajdraš), župna crkva Srca Isusova.
Crkva je sagrađena 1980. Lakše su je oštetili iz pješačkog naoružanja (fasadu i prozore) pripadnici Armije BiH.

ZENICA (župa sv. Ilije), župna crkva sv. Ilije Proroka.
Sadašnja crkva je izgrađena 1909/10. umjesto stare iz 1870. Župna je kuća izgrađena 1910., a 1930. je rekonstruirana i znatno proširena. Sredinom 1992. pretrpjela je lakša oštećenja od granata ispaljenih sa srpskih položaja. Sredinom kolovoza 1993. maskirana skupina pripadnika Armije BiH provalila je u župni kuću (ujedno i župni ured), svezala dva svećenika i časnu sestru, a potom odnijeli hranu, novac i zlatninu, kao i kalež koji je župi darovao nadbiskup Stadler.

ZENICA (župa sv. Josipa), župna crkva sv. Josipa.
Crkva je sagrađena 1940. U petak, 17.12.1993., nepoznati su napadači podmetnuli eksploziv pod svodove zvonika koji se nalazi na prednjem dijelu crkve. Od siline detonacije nastala su znatna oštećenja: uništena su

ulazna vrata, razbijeni su gotovo svi prozori na crkvi.

ZENICA - GRADIŠĆE (župa sv. Ilije), grobljanska kapela i groblje.
Crkva je sagrađena 1961. a proširena 1974.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju crkve.

ZENICA - JANJAC (župa sv. Ilije), filijalna crkva.

Crkva je sagrađena 1970.

OPASKA: Nemamo spoznaju o ratnom stradanju crkve.

ZENICA - PODBREŽJE (župa sv. Ilije), kapela sv. Roka.
Kapela je pretrpjela lakša oštećenja 14.05.1993. a mnoge grobove oskvrnuli su pripadnici Armije BiH.

ZENICA - STRANJANI (župa sv. Ilije), filijalna crkva.
Crkva je sagrađena 1961., proširena 1974. Oštetili su je pripadnici Armije BiH, a na groblju su srušili 50 nadgrobnih ploča ('spomenika') pokopanih Hrvata.

ZENICA - TAVNIK (župa sv. Josipa), kapela.
Kapelu su oštetili pripadnici Armije BiH.

B) MOSTARSKO - DUVANJSKA BISKUPIJA

MOSTARSKI DEKANAT

GORANCI - BABALJCI (župa Goranci), zavjetna kapela sv. Ante Padovanskog.
Kapela je izgrađena 1909., a obnovljena 1975. Stanje kapele nakon ratnih događanja je nama nepoznato.

GRABOVICA (župa Grabovica ?), župna (?) crkva sv. Ante Padovanskog.
Crkva je izgrađena 1912. Stanje crkve nakon ratnih događanja je nama nepoznato.

JABLANICA (župa Jablanica), župna crkva Bezgrešnog Začeća Blažene Djevice Marije.
Crkva je sagrađena 1917. Izvana pokraj sakristije crkve eksplodirala je eksplozivna naprava 21.12.1992. Od detonacije su popucala stakla triju prozora a manje su oštećeni oluci i vanjska žbuka. Od 20.03.1993. područje župe je pod okupacijom Armije BiH pa se pretpostavljaju nova oštećenja sakralnih objekata.

KONJIC (župa Konjic), župna crkva sv. Ivana Krstitelja i franjevački samostan.
Franjevački samostan je tijekom 1992. pretrpio teža oštećenja prouzrokovana minobacačkim i topničkim napadima srpskih snaga u više navrata: 05.05. u 21:30 sati, 10.05. u 22:45 sati, 26.05. od 13:35 do 14:20 sati (tada je na i oko samostana palo oko 70 granata), 28.06 u 09:30 sati, 03.07. u 18:55 sati (dvije zapaljive granate) i 26.11.1992. u 02:10 sati ('samo' tri granate). Od zapaljivih granata nastajali su požari koje su župljani i vatrogasci uspijevali ugasiti. Na samostanu je tri četvrtine krova uništeno. Popucali su svi prozori i vrata. Mala samostanska dvorana je teško oštećena u napadu 14.05.1992. u 19:50 sati. Velika dvorana je 07.11.1992. ostala bez prozorskih stakala. Samostanska i župna crkva granatirana je 23.06.1992. u 16:35 sati, zatim 2.07.1992 u 21:55 sati (u sredinu krova) i 11.08.1992. u 22:20 sati. Krovni vrh na zvoniku probušen je raketom 07.05.1992. u 20 sati. Na crkvi su oštećeni svi prozori, krov, strop, zidovi i dobrim dijelom unutrašnjost. Pripadnici Armije BiH su prvi put napali samostanski kompleks 15.04.1993. oko 17:15 sati. Granata većeg kalibra je pala na stepenice ispred ulaznih vrata samostanske crkve, a od čije su detonacije popucali svi prozorski najloni na samostanskom kompleksu. Osim toga 12.05.1993. u 12:10 sati u samostan su ubacili (na kat) eksplozivnu napravu koja je načinila više štete nego sva dotadašnja srpska granatiranja i raketiranja. Inače su pripadnici Armije BiH od travnja do početka listopada 1993. na samostan i crkvu ispalili dvadeset i sedam (27) granata različita kalibra.

KONJIC (župa Konjic), samostan časnih sestara.
Samostan su više puta pogodile srpske snage (krov i zidove), a najžešće jednom velikom raketom (vjerojatno raketom tipa zemlja-zemlja u istočni temelj. Tada su popucali svi prozori, vrata i pojedini zidovi. Oštećen je i krov. Prvi je udar samostan pretrpio 30.04.1992. a jedan od jačih 11.08.1992. u 22:25 sati.

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

KRONOLOGIJA PREGOVORA IZASLANSTVA HRVATSKE VLASTI S PREDSTAVNICIMA MUSLIMANA OD 01.04.1992. DO 01.07.1994.

TRAVANJ 1992.

07.04.1992.
Republika Hrvatska odlukom predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana među prvima je priznala neovisnost, samostalnost i teritorijalni integritet Republike BiH.

LIPANJ 1992.

15.06.1992.
Potpisana je Zajednička izjava predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana i predsjednika Republike BiH u Zagrebu i Sarajevu kojom se oba predsjednika slažu da diplomatsko - konzularna predstavništva obiju zemalja uzajamno pružaju, u okviru svojih nadležnosti, svu potrebnu pomoć i usluge građanima Republike Hrvatske, odnosno Republike BiH u slučajevima kada su im predstavništva njihovih zemalja nedostupna ili spriječena.

SRPANJ 1992.

08.07.1992.
Na temelju Zajedničke izjave od 15. lipnja 1992. Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske i Ministarstvo za međunarodnu suradnju Republike BiH sklopili su Sporazum o međusobnoj pomoći u hitnim konzularnim uslugama u Helsinkiju.

19.07.1992.
Predsjedništvo Republike BiH je donijelo Odluku o osnivanju Privremenog ureda Republike BiH u Republici Hrvatskoj.

21.07.1992.
Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman i predsjednik Republike BiH Alija Izetbegović potpisali su Sporazum o prijateljstvu i suradnji između Republike BiH i Republike Hrvatske. Zamjenici ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske i Republike BiH dr. Miomir Žužul i Vlatko Kraljević potpisali su Sporazum o uspostavi diplomatskih odnosa između Republike Hrvatske i BiH.

KOLOVOZ 1992.

13.08.1992.
Na inicijativu hrvatske strane u Metkoviću su se sastale delegacije Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva obrane Republike Hrvatske s delegacijom Ministarstva unutarnjih

poslova i HVO Republike BiH.

RUJAN 1992.

23.09.1992.
U New Yorku su potpisali dodatak Sporazuma o prijateljstvu i suradnji predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman i predsjednik Republike BiH Alija Izetbegović.

29.09.1992.
Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman imenovao je veleposlanika Republike Hrvatske u BiH, dr. Zdravka Sančevića.

LISTOPAD 1992.

27.10.1992.
Supresjedatelji Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji u Ženevi Cyrus Vance i lord Owen ponudili su trima stranama tekst "Ustavne strukture BiH".

30.10.1992.
Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman uputio je pismo predsjedniku Republike BiH Aliji Izetbegoviću glede provedbe sporazuma potpisanih u Zagrebu i New Yorku.

STUDENI 1992.

06.11.1992.
Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman je uputio pismo predsjedniku Republike BiH Aliji Izetbegoviću glede proširenja suradnje, koje sadrži i poziv za sastanak na vrhu na Brijunima, koji je predviđen za kraj godine.

16.11.1992.
Vijeće sigurnosti prihvatilo je tekst "Ustavne strukture BiH" rezolucijom 787 čl.1 što je osnova za pregovore o političkom rješavanju sukoba u BiH.

18.11.1992.
Imenovan je otpravnik poslova Veleposlanstva Republike BiH u Zagrebu, g. Kulenović.

PROSINAC 1992.

08./09.12.1992.
Radna grupa Međunarodne konferencije za bivšu Jugoslaviju u Ženevi pozvala je sve tri strane na pregovore o nacrtu ustavnog rješenja i o kartama s "granicama" administrativnih jedinica. Zajednički sastanak nije održan.

17.12.1992
Dr. Zdravko Sančević prvi je strani diplomat koji je predao vjerodajnice Predsjedniku BiH Aliji Izetbegoviću u zgradi Predsjedništva u Sarajevu.

SIJEČANJ 1993.

02.01.1993.
Vijeće sigurnosti neznatno je izmijenilo već usvojeni tekst Ustavne strukture BiH i unijelo dodatne točke u vezi sa zemljovidom predložene podjele na pokrajine, što je izneseno u

Ustavnim principima za BiH.

04.01.1993.
Potpisan je u Ženevi Vance - Owenov sporazum o miru u BiH.

08.01.1993.
Otpravnik poslova Veleposlanstva BiH u Zagrebu Neven Kulenović razgovarao je s dr. Stankom Nickom, glavnim savjetnikom Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske, o postupku sklapanja i izvršavanja međunarodnih ugovora.

19.01.1993.
Ministarstvo vanjskih poslova Republike BiH akreditiralo je Biseru Turković za izvanrednog i opunomoćenog ambasadora u Republici Hrvatskoj.

19./20.01.1993.
Delegacija Skupštine Republike BiH na čelu s Mirom Lazićem, predsjednikom Skupštine Republike BiH, posjetila je Republiku Hrvatsku. Goste je primio dr. Ž. Domljan, predsjednik Odbora za vanjsku politiku Zastupničkog doma Sabora Republike Hrvatske.

VELJAČA 1993.

12.02.1993.
Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman uputio je pismo predsjedniku Predsjedništva BiH Aliji Izetbegoviću u kojem mu izražava svoju zahvalnost u svezi odgovora od 6. studenoga 1992. u kojem predsjednik Izetbegović iskazuje suglasnost s prijedlozima dr. Tuđmana o uspostavljanju gospodarske i druge suradnje.

OŽUJAK 1993.

17.03.1993.
Predstavnici Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske razgovarali su s otpravnikom poslova u Veleposlanstvu Republike BiH u Hrvatskoj, Nevenom Kulenovićem u svezi statusa Ureda BiH u Zagrebu.

25.03.1993.
Veleposlanica Republike BiH u Zagrebu predala je vjerodajnice predsjedniku Republike Hrvatske dr. Franji Tuđmanu.

25.03.1993.
Privremeni Ured Vlade Republike BiH u Zagrebu, koji je djelovao na prijedlog Predsjedništva Republike BiH prestao je s radom.

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman i predsjednik predsjedništva BiH Alija Izetbegović potpisali su Zajedničku izjavu o nužnoj suradnji između Republike Hrvatske i Republike BiH.

TRAVANJ 1993.

02.04.1993.
Veleposlanica Republike BiH u Republici Hrvatskoj Bisera Turković bila je u nastupnom posjetu kod predsjednika Sabora Republike Hrvatske S. Mesića

14.04.1993.

Predsjednik Predsjedništva Republike BiH Alija Izetbegović sa suradnicima doputovao je iz Saudijske Arabije u Zagreb gdje se u Zgradi Veleposlanstva sastao s R. Bartholomewom, posebnim izaslanikom SAD na mirovnim pregovorima o BiH.

18.04.1993.
Nakon ponovnih sukoba hrvatskih i muslimanskih snaga u području Zenice, Konjica, Viteza i Busovače Mate Boban i predsjednik Predsjedništva Republike BiH Alija Izetbegović objavili su priopćenje o hrvatsko - muslimanskim odnosima.

20.04.1993.
Zapovjednici Armije BiH i Hrvatskog vijeća obrane, Sefer Halilović i Milivoj Petković potpisali su u Zenici sporazum o obustavi vatre između muslimanskih i hrvatskih snaga u BiH.

24.04.1993.
Supredsjedatelj međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji lord Owen i predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman sazvali su sastanak u Zagrebu na kojemu su Alija Izetbegović i Mate Boban potpisali 25. travnja Zajedničku izjavu o trenutačnom prekidu sukoba. Svjedok potpisivanja bio je hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman. U dodatku izjavi, kojeg su potpisali general Sefer Halilović i general - bojnik Milivoj Petković, nalazi se Ustrojstvo zapovjedništva Armije BiH i HVO-a.

28.04. - 01.05.1993.
Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman posjetio je Republiku Tursku gdje se dogovorio s predsjednikom o osnivanju Zajedničke tursko - hrvatske misije dobre volje, da bi se ocijenilo stanje među muslimanskim i hrvatskim zajednicama u BiH i obnovilo njihovo povjerenje.

SVIBANJ 1993.

02.05.1993.
U Ateni je održan sastanak na vrhu na kojem je sklopljen "konačan sporazum" o mirovnom planu za BiH. Preostala dva dokumenta mirovnog plana za BiH potpisao je vođa bosanskih Srba Radovan Karadžić uz uvjet da to prihvati samoproglašeni "parlament Srba u BiH" sazvan za 5. svibnja. Na sastanku su sudjelovali: grčki premijer C. Mitsotakis, supredsjedatelji Konferencije o bivšoj Jugoslaviji, lord Owen i Cyrus Vance, glavni čelnici iz i BiH Alija Izetbegović i Mate Boban, ruski izaslanik Vitalij Čurkin i američki izaslanik R. Bartholomew, predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, Srbije Slobodan Milošević, Crne Gore M. Bulatović i D. Ćosić.

03.05.1993.
Višestranačko parlamentarno izaslanstvo Sabora Republike Hrvatske prekinulo je svoju misiju dobre volje u sjevernoj Hercegovini i Srednjoj Bosni, radi najnovijih sukoba između Muslimana i Hrvata. UNPROFOR zbog sigurnosnih razloga nije mogao osigurati pratnju hrvatskom saborskom izaslanstvu, a dva dana ranije stigla je pismena suglasnost predsjednika Predsjedništva BiH Alije Izetbegovića i podrška Veleposlanstva BiH u Republici Hrvatskoj.

05.05.1993.
Održano je zasjedanje bosanskih Srba na Palama o prihvaćanju mirovnog plana za BiH uz devet uvjeta. Odlučeno je da se prijedlog iznese na referendum zakazan za 15. svibnja.

07.05.1993.
Mate Boban, predsjednik Hrvatske zajednice Herceg - Bosne uputio je pismo B.B. Ghaliju, glavnom tajniku UN-a, u povodu širenja muslimanske agresije na hrvatski narod u dijelu koji povijesno naseljavaju Hrvati.

09./10.05.1993.
Vijeće sigurnosti prihvatilo je Zajedničku izjavu o BiH u povodu zadnjih sukoba u Mostaru

10.05.1993.
Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman uputio je poruku Aliji Izetbegoviću i Mati Bobanu o neodgodivom prekidu svih sukoba u kojoj najoštrije osuđuje oružane sukobe između Hrvata i Muslimana bez obzira na to tko ih je prouzročio, te poziva na suradnju u borbi protiv srpskog agresora.

10.05.1993.
Potpisan je Sporazum o prekidu vatre u Mostaru između Alije Izetbegovića i Mate Bobana.

11.05.1993.
Na devetoj sjednici Vijeća obrane i nacionalne sigurnosti u Zagrebu razmatrani su ponovljeni oružani sukobi između hrvatskih i muslimanskih postrojbi u BiH. Izdano je priopćenje u kojem se ističu stavovi glede tih zbivanja. Predsjednik Vlade Republike BiH Akmadžić, uputio je pismo Vijeću sigurnosti UN-a, glavnom tajniku B.B.Ghaliju te lordu Owenu i Stoltenbergu, kao i sredstvima javnog priopćavanja.

12.05.1993.
U prisutnosti generala P. Morillona u Međugorju su se ponovo sastali Milivoj Petković i Sefer Halilović, te izrazili svoju volju da se uspostavi mir. U sporazumu se jamči potpuna sloboda kretanja za UNPROFOR i za opskrbu obiju strana. Predstavnici Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske priredili su prijem za diplomatski kor u Hrvatskoj, na kojem se između ostalog govorilo o hrvatskoj politici u BiH te o sukobu Hrvata i Muslimana.

17.05.1993.
Hrvatsko - turska misija dobre volje počela je s radom u Zagrebu. Na čelu Misije je potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske Vladimir Šeks i veleposlanik Turske u Hrvatskoj Mustafa Askin. Članove Misije primio je prof. dr. Z. Škrabalo, ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske.

18.05.1993.
U Međugorju je postignut dogovor bosansko - hercegovačkih Hrvata i Muslimana o uspostavi mira. Nazočni su bili dr. Franjo Tuđman, mr. Mate Boban, Mile Akmadžić, Franjo Boras, Milivoj Petković; Alija Izetbegović, dr. Haris Silajdžić, Rusmir Mahmutčehajić, Sefer Halilović; supredsjedatelji Mirovne konferencije o bivšoj Jugoslaviji lord David Owen i Thorvald Stoltenberg, te predsjedatelj Ministarskog vijeća Europske unije Niels Helveg Peterson.

19.05.1993.
Hrvatsko - turska misija uputila se u Međugorje u pratnji visokih dužnosnika BiH na čelu s veleposlanicom Biserom Turković, te službenih predstavnika hrvatskih i muslimanskih zajednica.

20.05.1993.
U Međugorju su se članovi Misije sastali s novoimenovanim predsjednikom Vlade BiH dr. Jadrankom Prlićem.

23.05.1993.
Zajednička izjava za tisak Tursko - hrvatske vladine misije dobre volje. U Zagrebu je članove Misije primio predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman koji je poslao brzojav s čestitkama predsjedniku Mešihata Islamske vjerske zajednice za Hrvatsku i Sloveniju efendiji Omerbašiću u povodu muslimanskog vjerskog blagdana Kurban -

Bajrama. Mate Boban, predsjednik Hrvatske zajednice Herceg - Bosne uputio je pismo Aliji Izetbegoviću u povodu najnovijih događaja u Sarajevu.

LIPANJ 1993.

04.06.1993.
Vijeće sigurnosti UN-a donijelo je Rezoluciju 836, 38. po redu u vezi s BiH

05.06.1993.
Predsjednik Odjela Obrane HVO-a Hrvatske zajednice Herceg - Bosne Bruno Stojić uputio je pismo lordu Owenu, C. Thornberryju, Ph. Morilloneu, Aliji Izetbegoviću i S. Haliloviću u kojem upozorava na težak položaj Hrvata u travničkoj općini.

07.06.1993.
Mate Boban je u povodu najnovijeg stanja u Travniku poslao pismo supredsjedateljima Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji, UNPROFOR-u, State Departmentu, Aliji Izetbegoviću i Veleposlanstvu Republike BiH u Republici Hrvatskoj.

09.06.1993.
Ministarstvo vanjskih poslova R BiH uputilo je poruku Ministarstvu vanjskih poslova RH preko Veleposlanstva R BiH u RH (razgovor veleposlanice BiH u Zagrebu Bisere Turković s predsjednikom Ureda predsjednika RH dr. Jure Radića) u kojoj izražava žaljenje povodom najnovijeg razvoja događaja u travničkoj općini, te ističe da su informacije kojima raspolaže vlada R BiH o tamošnjem stanju različite od onih koje je iznijela Hrvatska. Predlažu osnivanje komisije koja će uz suradnju s UNPROFOR-om izići na teren i utvrditi činjenice, te o tome izvjestiti obje vlade i javnost.

10.06.1993.
Stranka demokratske akcije Hrvatske uputila je otvoreno pismo Aliji Izetbegoviću i Mati Bobanu u kojem traži da u Ženevi dođe do otvorenih i prijateljskih razgovora o zajedničkoj borbi protiv stvarnog neprijatelja. Potpisnik pisma je predsjednik SDA dr. Šemso Tanković. Telefonom su razgovarali predsjednik Sabora RH S. Mesić i predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović, koji je isti dan stigao u Zagreb.

12.06.1993.
27 muslimanskih ranjenika evakuirano je iz Mostara preko Splita u inozemstvo. Pothvat je učinjen na sugestiju Hrvatsko - turske misije dobre volje i poticaj predsjednika RH dr. Franje Tuđmana i R Turske S. Demirela, a uz pomoć španjolskog bataljuna UNPROFOR-a iz Međugorja. Humanitarnom akcijom koordiniralo je Ministarstvo vanjskih poslova RH i Veleposlanstvo RH u R BiH na čelu s veleposlanikom dr. Z. Sančevićem.

13.06.1993.
Predsjedništvo R BiH izdalo je u Ženevi naredbu za prekid sukoba između Hrvata i Muslimana u Srednjoj Bosni. Iz Ureda predsjednika Hrvatske zajednice Herceg - Bosne Mate Bobana upućeno je pismo Svjetskoj konferenciji o ljudskim pravima u Beču.

SRPANJ 1993.

02.07.1993.
U priopćenju s 14. sjednice Vijeća obrane i nacionalne sigurnosti upućen je apel Predsjedništvu i Vladi BiH da odmah obustave napade Armije BiH, odnosno muslimanskih postrojbi protiv HVO-a i nezaštićenoga hrvatskog civilnog pučanstva.

10.07.1993.
U Makarskoj je održan sastanak hrvatskog i bosanskog izaslanstva na kojem je potpisan

Sporazum o slobodnoj dostavi humanitarne pomoći za cijelo područje BiH, koje kontroliraju hrvatske i muslimanske snage uz nazočnost svih međunarodnih humanitarnih organizacija. U hrvatskom izaslanstvu bili su potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić, pomoćnik ministra vanjskih poslova RH dr. Ivo Šimonović, predstojnik Ureda za prognanike i izbjeglice dr. Adalbert Rebić i veleposlanik RH Zdravko Sančević, a u izaslanstvu bosanske vlade su bili potpredsjednik Hadžo Efendić, ministar trgovine Husein Ahmović, predsjednik Hrvatske zajednice Herceg - Bosne Mate Boban, te veleposlanica BiH u Hrvatskoj Bisera Turković.

27.07.1993.
Supredsjedatelji Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji lord David Owen i Thorvald Stoltenberg započeli su u Ženevi seriju bilateralnih razgovora u BiH.

28.07.1993.
Čelnici triju strana iz BiH dogovorili su se u Ženevi da će svojim snagama narediti hitan prekid vatre, rekao je glasnogovornik supredsjedatelja, Mirovne konferencije o bivšoj Jugoslaviji John Mills. Takav dogovor su postigli predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović, predsjednik Hrvatske zajednice Herceg - Bosne Mate Boban i vođa bosanskih Srba Radovan Kardžić.

KOLOVOZ 1993.

03.08.1993.
U Ženevi započeo četvrti zajednički sastanak šestorice vođa delegacija na mirovnim pregovorima o BiH. Na sastanku su bili nazočni predsjednici Hrvatske i BiH, Srbije i Crne Gore - dr. Franjo Tuđman, Alija Izetbegović, Slobodan Milošević i Miomir Bulatović kao i vođe bosanskih Srba i Hrvata Radovan Karadžić i Mate Boban.

10.08.1993.
Prekinuti pregovori u Ženevi radi srpske opsade Sarajeva.

16.08.1993.
Predsjednik Alija Izetbegović zaprijetio je da neće "sudjelovati u bilateranim pregovorima" s delegacijom Mate Bobana, predstavnika bosanskih Hrvata, ako humanitarne organizacije ne uđu u Mostar. Ta je prijetnja sadržana u pismu Izetbegovića posrednicima EZ-a i UN-a, lordu Owenu i Thorvaldu Stoltenbergu, a koje je bosanski glasnogovornik predočio novinarima odmah nakon ponovnog nastavka ženevskih pregovora.

"Zahtjevamo da UNPROFOR, Visoko povjereništvo UN-a za izbjeglice (UNHCR) i Međunarodni odbor Crvenog križa (ICRC) uđu u Mostar i druga mjesta u Hercegovini kako bi se stanovništvu dostavila neophodna pomoć" piše bosanski poslanik.

17.08.1993.
U emisiji "Slikom na sliku" HTV-a vođa izaslanstva bosanskohercegovačkih Hrvata na ženevskim pregovorima Mate Boban izjavio je da su "u ponedjeljak predstavnici Muslimana i Srba pristali na pregovore, i to na obećavajući način."

"G. Izetbegović je počeo priznavati republike BiH kao sastavnice Unije BiH", nastavio je Boban i rekao da ćese Sarajevo privremeno utemelji kao diskrit dok se ne uspostave uvjeti za razgraničenje." Boban je rekao da je dan ranije Izetbegović odbio razgovarati s hrvatskim izaslanstvom dok se u Mostaru "ne opservira sveukupnost situacije", a zatim je Boban dodao kako je na to upoznao prisutne s napadima muslimanskih snaga na Hrvate. Upitan je li razmišljao da uvjetuje nastavak pregovora prestankom napada na Hrvate, Boban je rekao da "od prvog dana, a posebno sada kad je krajnje vrijeme, drži da se sve prepreke mogu otkloniti političkim pregovorima i uspostavom republika u BiH".

Glede budućnosti pregovora Boban je rekao: "Muslimanska i hrvatska strana održati će bilateralni susret, a pregovarat će se o sveobuhvatnosti muslimansko - hrvatskih odnosa uzimajući u obzir vezanost muslimanskih potreba za hrvatsku državu i suodnose s Hrvatima".

19.08.1993.
Čelnici Muslimana, Hrvata i Srba u BiH nastavili su u Ženevi mirovne pregovore, uz sudjelovanje predsjednika Hrvatske, Srbije i Crne Gore. Predsjednik Izetbegović napustio je mirovne razgovore u Ženevi, no njegovi pomoćnici su izjavili da će se on sutra vratiti. Izetbegović je na novinskoj konferenciji rekao da "nikakav napredak" nije postignut u gotovo petosatnim razgovorima. Izetbegović je napustio sastanak nakon jednog sata.

Muslimani su optužili supredsjedatelje da je već napravljen plan o podjeli Sarajeva, dok su supredsjedatelji tvrdili da nisu činili pritisak u svrhu podjele Sarajeva.

29.08.1993.
Predsjednik Tuđman primio je na Brijunima muslimanskog prvaka iz bihaćke krajine Fikreta Abdića. razgovaralo se o potrebi pronalaženja novih mogućnosti suradnje između Hrvatske Republike Herceg - Bosne i Muslimanske Republike u BiH, odnosno hrvatskog i muslimanskog naroda u cjelini, a posebno u RH.

31.08.1993.
U Ženevi su razgovarali predsjednik Tuđman i srbijanski predsjednik Milošević, a zatim i dr. Tuđman i predsjednik Hrvatske Republike Herceg - Bosne Mate Boban s muslimanskom delegacijom, koju je vodio Alija Izetbegović. Predsjednik Tuđman je zatim izjavio: "Razgovarali smo o rješenju krize u BiH, o prihvaćanju ili ne prihvaćanju paketa koji su predložili supredsjedatelji... Srpska i hrvatska strana ga prihvaćaju, a muslimanska ima primjedaba koje dobrim dijelom vraćaju konferenciju, ako ne na potpuno početne osnove, onda otvara ona pitanja o kojima se dugo raspravljalo."

RUJAN 1993.

01.09.1993.
Predsjednik Tuđman izjavio je u Ženevi kako je konferencija o BiH prekinuta, nakon što su predstavnici Muslimana postavili takve zahtjeve koje druge dvije strane nisu mogle prihvatiti. "Muslimansko vodstvo iznova je postavilo takve zahtjeve, koji su ostali za daljnju raspravu", izjavio je dr. Tuđman dodajući kako nema nikakve svrhe da se konferencija nastavi, i po mišljenju sudionika i supredsjedatelja".

02.09.1993.
U Međugorju su pod pokroviteljstvom UNPROFOR-a, nastavljeni pregovori između hrvatske i muslimanske strane o evakuaciji ranjenika. U pregovorima sudjeluju liječnici obiju strana.

14.09.1993.
Predsjednik Tuđman počeo je u Ženevi razgovore s vođom bosanskih Muslimana Alijom Izetbegovićem kako bi pokušali ukloniti neke prepreke, koje su početkom ovoga mjeseca dovele do prekida pregovora o BiH. Nakon razgovora, predsjednici Tuđman i Izetbegović potpisali su Zajedničku deklaraciju.

17.09.1993.
U Ministarstvu vanjskih poslova RH održan je prvi sastanak RH i R BiH koje su vodili ministri vanjskih poslova dr. Mate Granić i dr. Haris Silajdžić, imenovani osobnim povjerenicima predsjednika Tuđmana i Izetbegovića za provedbu dogovorenih mjera iz Zajedničke deklaracije potpisane 14. rujna u Ženevi.

22.09.1993.
U Ministarstvu vanjskih poslova RH u Zagrebu održan je drugi sastanak zajedničke komisije za primjenu Zajedničke deklaracije, koju su potpisali predsjednici Tuđman i Izetbegović. Sastanak su vodili ministri Granić i Silajdžić, a bili su nazočni i članovi pet radnih skupina što su ih imenovale dvije strane u svrhu provođenja mjera i aktivnosti predviđenih Zajedničkom deklaracijom.

24.09.1993.
Predsjednik Tuđman primio je ministra vanjskih poslova Turske Hikmeta Četina. U razgovorima su sudjelovali i dr. Mate Granić i dr. Haris Silajdžić, te veleposlanici Sančević, Biščević, Soylemez, Turković i Tufan. U Ministarstvu vanjskih poslova RH sastali su se ministri vanjskih poslova Hrvatske, Turske i BiH, dr. Mate Granić, Hikmet Cetin i dr. Haris Silajdžić. Nazočni su bili veleposlanici Hrvatske u Turskoj i BiH, Hidajet Biščević i dr. Zdravko Sančević, te turski veleposlanik u Hrvatskoj Yukusel Soylemez i bosanski veleposlanik u Turskoj Hajrudin Somun. Razgovaralo se o hrvatsko - muslimanskim odnosima u svjetlu provođenja Zajedničke deklaracije, koju su 14. rujna u Ženevi potpisali predsjednici Tuđman i Izetbegović.

LISTOPAD 1993.

07.10.1993.
Ministarstvo vanjskih poslova RH priopćilo je da u nastavku intenzivnih dogovora oko provedbe Zajedničke deklaracije predsjednika RH dr. Franje Tuđmana i predsjednika Predsjedništva BiH Alije Izetbegovića održan sastanak Radne skupine za obnovu i jačanje povjerenja između hrvatskog i muslimanskog naroda. Sastanak su u svojstvu povjerenika vodili potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić i ministar vanjskih poslova RH dr. Haris Silajdžić. Sastanku je bio nazočan i predsjednik Vlade BiH dr. Jadranko Prlić. Delegacije su se dogovarale o konkretnom planu akcije za obostrano puštanje svih zatočenika, slobodnom kretanju humanitarnih konvoja i drugim humanitarnim pitanjima.

21.10.1993.
Prihvaćajući načela Londonske konferencije i uzimajući u obzir rješenja koja su predložena na Mirovnoj konferenciji u Ženevi o ustavnom uređenju Unije BiH, predsjednik Hrvatske Republike Herceg - Bosne Mate Boban i predsjednik Autonomne pokrajine Zapadna Bosna Fikret Abdić nakon višesatnih razgovora u Zagrebu potpisali su zajedničku izjavu u cilju okončanja svih sukoba na području Unije BiH.

STUDENI 1993.

12.11.1993.
Imenovan je novi zapovjednik glavnog stožera HVO-a general - pukovnik Ante Roso (umjesto general - bojnika Slobodana Praljka), a na temelju zapovjedi Mate Bobana i nakon imenovanja u Vladi Hrvatske - Republike Herceg - Bosne.

12.11.1993.
Zajedničku deklaraciju o neodgodivom prekidu vatre između Armije BiH i Hrvatskog vijeća obrane te o povratku povjerenja između hrvatskog i muslimanskog naroda u BiH potpisali su dr. Mate Granić, dr. Haris Silajdžić i turski ministar vanjskih poslova Hikmet Cetin u Sarajevu. Dr. Mate Granić je prvi hrvatski ministar koji je posjetio BiH od početka neprijateljstva u travnju 1992.

18.11.1993.
U Ženevi je održan sastanak predstavnika triju zaraćenih strana u BiH na poziv Sadako Ogate s namjerom da se dobiju jamstva za nesmetan pristup i sigurnost humanitarnih konvoja i ukupne aktivnosti Visokog povjereništva UN-a za izbjeglice u BiH. Potpisana je

zajednička deklaracija.

24.11.1993.
Potpisan je Sporazum o slobodnom prolazu humanitarnih konvoja između muslimanske armije BiH i Hrvatskog vijeća obrane.

28.11.1993.
Fikret Abdić uputio je prosvjedno pismo premijeru RH Nikici Valentiću u svezi s opužbama da opskrbljuje srpsku vojsku.

29.11.1993.
Održana je Konferencija o bivšoj Jugoslaviji u Ženevi. Prisutni su bili predstavnici Hrvata, Srba i Muslimana.

PROSINAC 1993.

10.12.1993.
Poslije neuspjeha ženevskih pregovora i nastavka srpsko - muslimanskih pregovora, Owen i Stoltenberg su predložili novi sastanak predstavnika bosanskih Srba, Muslimana i Hrvata u Solunu uz nazočnost predsjednika Tuđmana i Miloševića. Sastanak je potaknula Grčka, ali je odgođen poslije razgovora sa Miloševićem.

14.12.1993.
Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić uputio je pismo predsjedniku Vlade BiH dr. Harisu Silajdžiću i zapovjedniku UNPROFOR-a generalu Jeanu Cotu u kojem moli da u skladu sa sporazumom iz Ženeve i Zajedničkom izjavom potpisanom za prolaz humanitarnih konvoja za Novu Bilu i Maglaj.

15.12.1993.
Nastavili su se pregovori između sukobljenih strana u BiH u Ženevi.

15.12.1993.
Predsjedništvo BiH ukinulo je samostalnost Hrvatskog vijeća obrane. Postrojbe HVO koje su se još borile zajedno s Armijom BiH ubuduće će biti dio Armije BiH bez samostalnog zapovjedništva.

SIJEČANJ 1994.

01.01.1994.
Predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović uputio je otvoreno pismo predsjedniku Tuđmanu.

04.01.1994.
Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić i premijer BiH, Haris Silajdžić, kao posebni izaslanikci Tuđmana i Izetbegovića sastali su se u Beču gdje su razmatrali provedbu zajedničke izjave dane u Ženevi u rujnu 1993.

Hrvatski intelektualci Muslimani uputili su pismo predsjedniku Tuđmanu i Izetbegoviću u kojem ističu da je "posljednji čas za prekid borbi".

05.01.1994.
Nastavljani su pregovori Granića i Silajdžića u Beču o prekidu muslimansko - hrvatskih sukoba u BiH, zamjeni zarobljenika, dopremi humanitarne pomoći stanovništvu, pokušaju vojnig primirja, pitanju unutarnjobosanske granice i muslimanskog izlaska na more.

Razgovorima su bili nazočni lord Owen i Stoltenberg, te hrvatski veleposlanici u Beču i Ankari, Ivan Brnelić i Hido Biščević. Po završetku je zaključeno da se održi sastanak Tuđmana i Izetbegovića u Bonnu 8. siječnja. Donesena je i zajednička izjava Granića i Silajdžića.

07.01.1994.
U skladu sa zajedničkom izjavom iz Beča i dogovorom iz Bruxellesa na predviđeni sastanak s hrvatskim dužnosnicima nisu došli muslimanski predstavnici. Sastanak se trebao održati u Glavnom stožeru španjolskog bataljuna UNPROFOR-a.

08.01.1994.
Zakazan je sastanak predsjednika Tuđmana i Izetbegovića.

09.01.1994.
Kardinal Kuharić vratio se iz Sarajeva gdje je bio nazočan svečanosti posvećenja novoga pomoćnika sarajevskoga biskupa Pere Sudara.

Počeli su hrvatsko - muslimanski pregovori u Bonnu. Nazočni su bili: izaslanstva iz Zagreba i Sarajeva, na čelu s predsjednikom Tuđmanom i Izetbegovićem, međunarodni posrednici Owen i Stoltenberg i predstavnici njemačkog ministarstva vanjskih poslova.

11.01.1994.
donesen je Prijedlog Ugovornog sporazuma RH i BiH. Konačan odgovor muslimanska strana dat će do 15. siječnja.

12.01.1994.
Predsjednik BiH parlamenta Miro Lazović pozvao je predsjednika Sabora S. Mesića 15. siječnja u Sarajevo.

Predsjednik Tuđman primio je biskupe iz BiH koji su mu predali promemoriju o stanju u njihovim biskupijama (banjalučki msgr., mostarsko - duvanjski i trebinjsko - mrkanski msgr., te vikar Vrhobosanske nadbiskupije)

18.01.1994.
Održani su pripremni sastanci i bilateralni kontakti uoči pregovora o bivšoj Jugoslaviji u Ženevi. (Ghali s visokim dužnosnicima UN i UNHCR-a, bosanski premijer Silajdžić s kontakt - grupom za BiH Organizacije islamske konferencije te s B.B. Ghalijem...)

22.01.1994.
Predsjednik Sabora RH Stipe Mesić primio je organizatore projekta "Humanitarni putovi mira i ljubavi za pomoć BiH", koji sačinjavaju predstavnici hrvatskih i muslimanskih vjerskih i dobrotvornih udruga u Hrvatskoj i BiH.

VELJAČA 1994.

04.02.1994.
Vijeće sigurnosti UN-a usvojilo je na svojoj formalnoj sjednici Predsjedničku izjavu o prisustvu Hrvatske vojske u središnjim i južnim dijelovima Republike BiH

09.02.1994.
U Ženevi su počeli razgovori izaslanstva Republike Hrvatske i BiH koje vode ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić i predsjednik Vlade u Sarajevu Haris Silajdžić.

10.02.1994.

Predsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić i predsjednik Vlade Republike BiH H. Silajdžić, nakon sastanka u Ženevi 9. i 10. veljače dogovorili su Zajedničku izjavu.

12.02.1994.
Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman primio je koordinatore projekta "Humanitarni putovi mira i ljubavi za pomoć BiH i time podržao humanitarnu akciju naglasivši kako će Hrvatska i hrvatski narod u Herceg - Bosni podupirati sve humanitarne akcije za stanovništvo BiH.

15.02.1994.
U Vijeću UN-a počela je javna rasprava o budućnosti BiH, gdje su zapadne zemlje zajednički spriječile da Rusija ponovo oživi raspravu o prijetnjama zračnim napadima NATO-a tj. o legitimnosti odluka i ultimatumu upućenom bosanskim Srbima... Veleposlanik RH pri UN dr. Mario Nobilo u svom izlaganju pred Vijeće sigurnosti istaknuo je kako Hrvatska podržava akciju oko Sarajeva, Europski plan za rješenje bosanske krize i traži zaštitu hrvatskih enklava.

19.02.1994.
U Frankfurtu su završeni razgovori izaslanstva Hrvatske i BiH koji su vodili dr. Mate Granić i Haris Silajdžić. Ministar vanjskih poslova RH izjavio je da se razgovaralo o budućem uređenju BiH, prekidu vatre, odnosima Hrvatske i BiH te o humanitarnim problemima. Granić i Silajdžić su kao bitno ocjenili da je smanjen broj otvorenih pitanja te da su ti razgovori "ozbiljan korak ka rješenju krize u BiH i ka uređenju odnosa s RH".

23.02.1994.
Zapovjednik HVO-a general Ante Roso i zapovjednik Armije BiH general Rasim Delić potpisali su u Zagrebu sporazum o prekidu vatre u BiH.

U Bonu su započeli razgovori vanjskih poslova Vlade i ministra vanjskih poslova RH dr. Mate Granića i njemačkog vicekancelara i ministra Klausa Kinkela. Dva ministra razgovarali su o odnosima Hrvatske i BiH kao i mogućem uređenju BiH.

27.02.1994.
Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić i premijer BiH Haris Silajdžić nastavili su u Washingtonu pregovore o rješavanju krize i budućim odnosima Hrvatske i BiH. U pregovorima su sudjelovali predsjednik Predsjedničkog vijeća HR Herceg - Bosne Krešimir Zubak, predstavnik Hrvata BiH na ženevskim mirovnim pregovorima Mile Akmadžić, te članovi izaslanstva BiH u kojem su pored Silajdžića bili i član Predsjedništva BiH Ivo Komšić i predsjednik Parlamenta Miro Lazović.

OŽUJAK 1994.

01.03.1994.
Bosanski Hrvati i Muslimani potpisali su u Washingtonu preliminirani sporazum o stvaranju federacije u BiH koja će omogućiti konfederaciju s Hrvatskom. Preliminarni sporazum potpisali su hrvatski ministar vanjskih poslova dr. Mate Granić, premijer BiH H. Silajdžić i predsjednik Predsjedničkog vijeća HR Herceg -Bosne Krešimir Zubak te su se suglasili da će osnovati Prijelazni odbor na visokoj razini, koji će poduzeti hitne i konkretne korake radi osnivanja Federacije i Konfederacije. Odbor će započeti s radom 4. ožijka 1994. u Beču i nastojat će do 15. ožujka 1994. donijeti slijedeće:

1. Ustav Federacije,
2. Prethodni sporazum o Konfederaciji između RH i predložene Federacije;
3. Sporazum o vojnom rasporedu na području predložene Federacije;
4. Prijelazne mjere za ubrzanje osnivanje Konfederacije i Federacije, uključujući, gdje je to moguće, stvaranje državnog ustroja kako je to naznačeno u Okvirnom sporazumu, kao i

sve ostale mjere koje će se smatrati potrebnima.

12.03.1994.
Između zapovjednika Hrvatskoga vijeća obrane i Armije BiH, generala Ante Rose i Rasima Delić u Splitu je potpisan sporazum koji je proizašao iz političkih odluka koje se već na neki način pretvaraju u ustavna rješenja buduće Federacije, a također i nastavak sporazuma potpisanog 23. veljače u Zagrebu.

14.03.1994.
U Beču u zgradi američkog Veleposlanika održao se sastanak na kojem su bili nazočni premijer BiH H. Silajdžić, hrvatski veleposlanik pri KESS-u Darko Bekić i posebni američki izaslanik Charles Redmana. Na sastanku su se rješavale neke pojedinosti i tehnička pitanja u vezi s prijelaznim mjerama organizacije vlasti u dijelu BiH koje kontroliraju Hrvati i Muslimani, budući da novi sustav federacije predviđa se do početka funkcioniranja prijelaznih organa federacije do daljnjeg funkcioniraju postojeći organi vlasti R BiH, odnosno Herceg - Bosne.

18.03.1994.
Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman i predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović potpisali su u Washingtonu Okvirni sporazum o konfederalnim vezama između RH i buduće federacije u BiH.

Premijer BiH H. Silajdžić i predsjednik Predsjedničog vijeća HR Herceg - Bosne Krešimir Zubak potpisali su u Washingtonu tekst Nacrta ustava federacije Hrvata i Bošnjaka - Muslimana u BiH

22.03.1994.
Potpisani Washingtonski sporazum i aktualna njihova primjena na terenu bile su teme specijalne press konferencije upriličene u američkom Veleposlanstvu u Ženevi gdje je tridesetak novinara preko satelita pratilo Charlesa Redmana koji je direktno odgovarao na pitanja novinara iz Ženeve, Otawe, Bukurešta i Beograda.

29.03.1994.
Na sjednici Zastupničkog doma hrvatskog Sabora jednoglasno je podržan Washingtonski sporazum.

30.03.1994.
Ustavotvorna skupština BiH prihvatila je velikom većinom glasova Ustav Federacije BiH kojim se uspostavlja Federacija BiH na teritoriju s većinskim bošnjačko - muslimanskim i hrvatskim pučanstvom. Skupština je prihvatila i zajednički amandman zastupnika Hrvata i Bošnjaka, kojim se iz predloženog Ustava briše odrednica da je granični postotak za ulazak stranaka u parlament Federacije pet posto zakonom koji će donijeti Ustavotvorna skupština BiH.

TRAVANJ 1994.

05.04.1994.
Pomoćnik ministra vanjskih poslova dr. Smiljan Šimac i članovi izaslanstva RH započeli su u Ankari konzultacije s visokim dužnosnicima Ministarstva vanjskih poslova Republike Turske i BiH. Konzultacije su posvećene razmatranju daljnjih zajedničkih aktivnosti na uzajamnom i međunarodnom planu radi primjene sporazuma iz Washingtona o uspostavi Federacije BiH i njenih konfederalnih veza s RH.

13.04.1994.
Predsjednik Predsjedništva R BiH Alija Izetbegović odgovorio je na pismo predsjednika

Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana od 11. travnja.

14.04.1994.
Održani su razgovori hrvatskog izaslanstva s izaslanstvom Vlade R BiH na čelu s H. Silajdžićem. Uz predsjednika Zubakla, u hrvatskom su izaslanstvu bili predsjednik Vlade Jadranko Prlić, predsjednik Zastupničkog doma HR Herceg - Bosne Ivan Bender, predsjednik Sudbenog vijeća Zoran Buntić, potpredsjednik Skupštine BiH Mariofil Ljubić i ministar za međurepubličke i međunarodne odnose Hrvatske Republike Herceg - Bosne Mile Akmadžić.

19.04.1994.
Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić razgovarao je telefonom s predsjednikom Vlade BiH H. Silajdžićem o stanju u Goraždu te o Koordinaciji aktivnosti dviju država na međusobnoj razini.

22.04.1994.
Vijeće sigurnosti UN-a usvojilo je rezoluciju 913 o situaciji u BiH, osobito Goraždu.

22.04.1994.
Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić primio je u radni posjet člana Predsjedništva R BiH dr. Ejupa Ganića koji se po povratku iz SAD kraće zadržao u Zagrebu.

26.04.1994.
Nacrt zakona o vladi federacije BiH usuglašen je na radnom sastanku u Splitu izaslanstva Vlade BiH i Hrvatske Republike Herceg - Bosne. Bošnjačko izaslanstvo je predvodio predsjednik Vlade BiH Edib Bukić, a predsjednik Sudbenog vijeća HR Herceg - Bosne.

SVIBANJ 1994.

03.05.1994.
Predsjednik Vlade RH Nikica Valentić razgovarao je sa podpredsjednikom Vlade BiH Edibom Bukvićem. Razgovaralo se o provedbi washingtonskog sporazuma te o rješavanju problema između dviju država. Potpredsjednika Bukvića primio je i predsjednik RH dr. Franjo Tuđman. Susretu su bili nazočni zamjenik predstojnika Ureda Predsjednika Republike dr. Branimir Jakšić i predstavnica za tisak Ureda predsjednika Republike Vesna Škare - Odžbolt

07. - 11.05.1994.
Pregovori hrvatskog i musliamnskog izaslanstva o provedbi washingtonskog sporazuma počeli su u Beču, hrvatsko izaslanstvo je predvodio ministar vanjskih poslova i potpredsjednik Vlade RH dr. Mate Granić, a muslimansko dr. Haris Silajdžić.

Izaslanstvo hrvatskog i bosansko - muslimanskog naroda dogovorila su 11. svibnja sporazume o vanjskim granicama hrvatsko - muslimanske federacija BiH, raspodjeli najviših dužnosti u federaciji i o unutarnjem kantonalnom razgraničenju federacije.

13.05.1994.
Izaslanstvo RH, Hrvata i Bošnjaka iz BiH vođena dr. Matom Granićem, Krešimirom Zubakom iz BiH H. Silajdžićem održali su u Ženevi dvosatni razgovor. U američkom Veleposlanstvu u Ženevi održani su razgovori u kojima su sudjelovali hrvatski ministar Vanjskih poslova dr. Mate Granić, predsjednik Predsjedničkog vijeća HR Herceg - Bosne Krešimir Zubak, bosanskohercegovački premijer H. Silajdžić i američki državni tajnik Warren Christopher sa suradnicima. Svečano su potpisani tzv. bečki sporazumi između Hrvata i Muslimana.

17.05.1994.
Potpredsjednik hrvatske Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić susreo se u Zagrebačkoj zračnoj luci s predsjednikom Predsjedništva BiH Alijom Izetbegovićem. Predsjednik Izetbegović se u Zagrebu nalazio na proputovanju za Saudijsku Arabiju.

25.05.1994.
Počeli su mirovni pregovori o BiH u Talloiresu. Hrvatsko izaslanstvo je predvodio Krešimir Zubak, a muslimansko H. Silajdžić. Izaslanstvo hrvatsko - bošnjačke federacije razgovaralo je s predstavnicima Kontakt skupine i predstavnicima bosanskih Srba koje je predvodio Momčilo Krajišnik.

26.05.1994.
Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman primio je predsjednika Vlade BiH H. Silajdžića i predsjednika Predsjedničkog vijeća Hrvatske Republike Herceg - Bosne Krešimira Zubaka, po njihovu povratku s pregovora Kontaktne skupine i izaslanstva bosansko - hercegovačkih Hrvata i Bošnjaka.

LIPANJ 1994.

06. - 08.06.1994.
Predstavnici hrvatsko - bošnjačke Federacije odlučili su se pridružiti pregovorima o prekidu vatre u BiH u Ženevi. sukobljene strane iz BiH završile su pregovore usvajanjem zajedničke izjave o prekidu neprijateljstva, a potpisnici dokumenata su: hrvatsko - bošnjačke Federacije Ejup Ganić i Mile Akmandžić te predstavnik bosanskih Srba Nikola Koljević, a kao svjedok bio je prisutan Yasushi Akashi.

09.06.1994.
Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH dr. Mate Granić primio je člana Predsjedništva Republike BiH i podpredsjednika federacije BiH dr. Ejupa Ganića koji ga je izvjestio o tijeku pregovora u Ženevi koji su doveli do jednomjesečnog prekida neprijateljstva u BiH.

14.06.1994.
Izaslanstvo RH s predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom na čelu doputovalo je u službeni posjet Sarajevu. Osim predsjednika Tuđmana u hrvatskom izaslanstvu su bili potpredsjednici hrvatske Vlade Mate Granić i Borislav Škegro, ministar obrane Gojko Šušak, gradonačelnik Zagreba Branko Mikša, predstojnik predsjedništva Ureda za nacionalnu sigurnost Hrvoje Šarinić, savjetnik Predsjednika za unutarnju politiku Ivić Pašalić te Jakov Bienenfeld, Slobodan Lang, Anđelko Vuletić, Stjepan Čuić i Ivo Jelić.

U razgovorima s bosansko - hercegovačke strane sudjelovali su predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović, predsjednik Vlade H. Silajdžić, predsjednik federacije BiH Krešimir Zubak, podpredsjednik Federacije Ejup Ganić te podpredsjednik Vlade Edib Bukvić. Izaslanstva RH i R BiH, vođena predsjednikom Tuđmanom i Izetbegovićem razgovarala su o unapređenju međusobnih odnosa u svim područjima, posebice u obrani od zajedničkog agresora.

Dvojica predsjednika dulje su razgovarala u četiri oka, a u razgovor su se kasnije uključili i Krešimir Zubak i Ejup Ganić. Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman službeno je otvorio Veleposlanstvo RH u glavnom gradu Federacije BiH Sarajevu.

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

NEPOTPUNI POPIS OSUMNJIČENIH ZA RATNE ZLOČINE *

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

ABAZA, ADEM "BRADA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH ubijao Hrvate civile na području općine Busovača.

ABDIBEGOVIĆ, NUSRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, vjerski čelnik (imam muslimanskog naroda na području grada Travnika, iz Travnika. Prema izjavama nekih od svjedoka on predstavlja duhovnog vođu najekstremnijeg dijela travničkih islamista i ne dozvoljava nikakvu toleranciju naspram drugih vjeroispovijesti na području općine Travnik.

AFAN, (ENES) HAMZA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1966., iz Jablanice. Kao jedan od čuvara u logoru "Muzej" u Jablanici sudjelovao je u provedbi psihičkog i fizičkog zlostavljanja zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) tijekom travnja 1993./ ožujka 1994. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani - zaselak Stupari (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

AGANOVIĆ, FARUK, "JUPI" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993./1994., bio je zapovjednik 307. brdske brigade Armije BiH iz Bugojna. Skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH počinio je ratne zločine na području općina Bugojno i Gornji Vakuf/Uskoplje, tijekom 1993./1994. godine.

AGIĆ, AGIF - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Gornjeg Vakufa/Uskoplje. Dopisnik sarajevske TV s područja sjeverne Hercegovine. Tijekom 1993./1994., je zlonamjerno, tendenciozno i netočno u svojim izvješćima prikazivao stanje na području sjeverne Hercegovine čime je doprinjo stvaranju mržnje i netrpeljivosti Muslimana naspram Hrvata. Krajem siječnja 1994. je informirao gledateljstvo sarajevske televizije o 'velikom pokolju muslimanskih civila u selu Herma' nakon čega je neutralna komisija UN-a posjetila selo i utvrdila da se ne radi ni o kakvom pokolju civila te da su među mrtvima samo pripadnici Armije BiH koji su poginuli u vojnom okršaju s pripadnicima HVO-a.

AGIĆ, (SALKO) AMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bukove (općina Kreševo). Kao zapovjednik izviđačko-diverzantske postrojbe Armije BiH za područje mjesta Tarčin i Kreševo, skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH počinio je, tijekom 1993./1994., brutalne zločine (od ubijanja, ozljeđivanja vatrenim oružjem, zlostavljanja i protjerivanja) nad Hrvatima (civilnim pučanstvom i pripadnicima HVO-a) na prostoru općina Fojnica, Kreševo, Sarajevo-Hadžići...

AGIĆ, EMUN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, činio je skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, tijekom 1993.,, razna zlodjela (ubojstva, masakre, progone i pljačke...) Hrvatima (civilima i pripadnicima HVO-a) na području općine Kiseljak.

AGIĆ, FAHRADIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Gornjeg Vakufa/Uskoplja. Jedan od zapovjednika postrojbe Armije BiH u Gornjem Vakufu/Uskoplju. Skupa sa sebi nadređenim Refikom Lendom radi na organiziranju i pokretanju oružanih napadaja na

pripadnike HVO-a općine Gornji Vakuf/Uskoplje, tijekom 1992. i 1993. godine.

AGIĆ, MIRSAD "PIRSA" - muškarac, muslimanske nacionalnosti, iz Zenice, pripadnik Armije BiH. Počinio je ratni zločin nad Hrvatima sela Bilivode (općina Zenica), 25.04.1993. godine.

AHBABOVIĆ, (ŠEFIK) JUNUZ - muškarac, rođen 06.03.1974., po nacionalnosti Musliman, rođen u Sarajevu a nastanjen u Kreševu (ulica Džemala Bijedića 17), po zanimanju tokar. Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH, tijekom 1993./1994., sustavno čino pljačku imovine te progon i ubijanje Hrvata iz sela na području općine Kreševo.

AHMIĆ, ZEKRIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Kao zapovjednik postrojbe Vojne policije Armije BiH je, sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH počinio ratne zločine nad hrvatskim civilnim pučanstvom na području općine Vitez, tijekom 1993./1994. godine.

AKETA, JUSUF - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ALAGIĆ, MEHMED - muškarac, starosne dobi oko 45 godina života, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Kao zapovjednik jedne od brigada Armije BiH a koja je, tijekom 1992., 1993. i 1994. godine, bila stacionirana u gradu Travniku (u vojarni bivše JNA), u čijem su se sastavu nalazile i postrojbe: "Sedma muslimanska brigada", "Mudžahedini", "Krajišnici" itd. suodgovoran je za zločine koje su pripadnici istih postrojbi (njemu potčinjenih) činili. Osobno je prijetio jednom od svjedoka da mu neće dozvoliti izlazak iz Travnika s obzirom da isti ima djelomični uvid u zločine ("previše zna") počinjene nad Hrvatima travničke općine.

ALAJBEGOVIĆ, RAIF - muškarac, po nacionalnosti Musliman, ekstremno nastrojen, pripadnik Armije BiH. Djelovao je na području Kaknja na zlostavljanju, maltretiranju i pljački Hrvata.

ALIČIĆ, ENES - muškarac, srednje starosne dobi, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Sedma muslimanska brigada". U vrijeme počinjenog zločina je boravio u gradu Travniku. Po činu je navodno major. Osobno je, skupa sa osobom zvanom "Tara" (Semir Terzić), u gradu Travniku, 20.10.1993. godine, zaustavio automobil u kojemu se nalazio Ivica Stojak (zapovjednik postrojbe HVO-a zvane "Travnička brigada") sa svojom pratnjom, razgovarao sa istim a potom pucao iz automatskog pješadijskog oružja u automobil kojom prilikom je usmrtio (ubio) pomenutog Ivicu Stojaka, a teže ozljedio najmanje jednu osobu iz njegove pratnje (suputnike u automobilu).

ALIBEGOVIĆ, HAJKA - 50 godina stara, Muslimanka, profesorica engleskog jezika u srednjoškolskom centru Travnik. Tijekom 1992./1993., okupljala studente engleskog jezika, isključivo Muslimane. Tijekom travnja/svibnja 1993., je sačinila upitnik o počinjenim ratnim zločinima na području središnje Bosne - sama konstruirala 'zbivanja'i dala 'odgovore' o počiniteljima (uglavnom su navođeni Hrvati) - a potom tražila samo potpise od Muslimana izbjeglica (sa područja Podrinja i zapadne Bosne), koji su smješteni u dijelu zgrade srednjoškolskog centra. Ovo je činila u korist Muslimana i Islama te tako lažima i podvalama nastojala dati svoj 'prilog' etničkom čišćenju središnje Bosne od Hrvate.

ALIBEGOVIĆ, dr. SAKIB - muškarac, 55 godina star, po nacionalnosti Musliman, liječnik u bolnici Travnik. Pripada ekstremno radikalnom dijelu muslimanskog naroda općine Travnik. Zalagao se da dođe do sukoba Hrvata i Muslimana, a potom i etničkom čišćenju područja središnje Bosne od hrvatskog naroda.

ALIHODŽIĆ, FAHRO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. godine, bio je zapovjednik Vojne policije postrojbe "312. motorizirane brigade" čiji su pripadnici sudjelovali u napadajima na, Hrvatima nastanjenim sela i mjesta na području općine Travnik, tijekom 1993. godine.

ALIJIĆ, HASAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Zapovjednik jednog od zeničkih zatvora. Posebno se iživljavao; mučeći i tukući zatočene Hrvate, a 'poslastica' mu je bila to činiti za katoličke blagdane.

ALIŠPAGO, ZULFIKAR "ZUKA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik Armije BiH, zapovjednik postrojbi Armije BiH koje su na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinile organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Kao zapovjednik postrojbe Armije BiH zavne "Crni Labudovi" sudjelovao je, 16.04.1993. godine, sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). Tijekom mjeseca svibnja 1993. godine, sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH, sudjelovao je pri uništavanju (paljenju) obiteljskih kuća čiji su vlasnici Hrvati, prilikom čega su koristili uhićene civile hrvatske nacionalnosti kao "živi štit", a koje su potom izmasakrirali i ubili (ubijene su tri osobe: Ana Kožul, rođena 1929.; Stoja Kožul, rođena 1935. i Ivan Stanić, rođen 1935.). Bio je nazočan sastanku održanom u bazi svoje tj. "Zukine vojske" u selu Donja Jablanica (općina Jablanica), 08.09.1993., skupa sa Mujicom Beglerovićem, Seferom Halilovićem i Vehbijom Karićem kada je u tu bazu dovedena i zatvorena skupina uhićenih Hrvata iz Jablanice. Tijekom sastanka s navedenim zapovjednicima Armije i MUP-a BiH pripremao je oružanu akciju nazvanu "Neretva '93" u okviru koje je počinjen ratni zločin genocida nad civilnim pučanstvom sela Grabovica kada je brutalno ubijeno više od 30 Hrvata, a veliki broj preživjelih je protupravno uhićen i zatvoren u logor zvan "Muzej" u Jablanici.

ALIĆ, HASAN - muškarac, rođen 1945., po nacionalnosti Musliman, iz Zenice, do rata je radio kao šef sudske pisarnice u Zenici. U ratu je obnašao dužnost zapovjednika logora "KP dom" u Zenici. U logoru je fizički zlostavljao zatočenike - civile i vojnike hrvatske nacionalnosti. Provodio etničko čišćenje od osoba hrvatske nacionalnosti.

ALIĆ, OMER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Drežnica (općina Mostar). Pripadnik tzv. "Drežanskog bataljuna" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

AMRIKO, (EMINA ?) AMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbi Armije BiH. Tijekom 1993., počinio je zločine nad Hrvatima u naseljima Kozarci (općina Zenica) i naselju Ovnak (općina Travnik).

ANDŽIĆ, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao zapovjednik službe sigurnosti u redovima postrojbi Armije BiH na području općine Bugojno odgovoran za bezrazložna uhićenja velikog broja Hrvata te za nestanak (smrt?) 26 Hrvata iz Bugojna (tzv. 'Bugojanska grupa zatočenika').

ANDRIĆ, ZEJNIL "DEDO" - muškarac, rođen 1947., po nacionalnosti Musliman, iz Sarajeva (uobičavao se predstavljati kao Dragan Andrić). Kao pripadnik odjeljenja muslimanske civilne policije (MUP BiH) stacionirane u mjestu Tarčinu, sudjelovao je, skupa s drugim pripadnicima policije, u oružanim napadajima na sela: Zabrđe, Bukovica i Gojakovac (općina Kiseljak), Pirin (općina Kreševo) te na druga sela i naselja na području općina Fojnica, Kreševo, Kiseljak i Sarajevo-Hadžići u kojima je živjelo hrvatsko pučanstvo. Zauzimanjem (okupacijom) pojedinih sela ili mjesta tijekom lipnja/srpnja 1993. počinio je, sam ili u suradnji s drugim muslimanskim policajcima niz zločina prema hrvatskom i srpskom pučanstvu (zatvaranje u logore ili zatvore, brutalna premlaćivanja i ubijanja te protjerivanja).

ARNAUTOVIĆ, ADIL - muškarac, rođen 1968. godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela

Han Bila (općina Travnik). Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja, rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

ARNAUTOVIĆ, HODŽO - muškarac, starosti oko 58 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Han Bila (općina Travnik). Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja, rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

ARNAUTOVIĆ, KEMAL - muškarac, starosti oko 32 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Han Bila (općina Travnik). Kao pripadnik Armije BiH je, 08./09.1993. godine, sudjelovao u oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Brajkovići a 12.06.1993. godine (oko 15:00 sati), iz kuće u kojoj su bili zatočeni Hrvati sela Brajkovići, izveo jednog zatočenog Hrvata (muškarca starosti oko 50 godina), te ga osobnim automobilom odvezao u selo Čukle (u dio sela zvan Gornje Čukle) gdje ga je pretukao (izbio mu je nekoliko zuba).

ARNAUTOVIĆ, (ASIM) ZAHID - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Han Bila (općina Travnik). Kao pripadnik Armije BiH je, 08./09.1993. godine, sudjelovao u oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Brajkovići. Osobno je nagovarao zapovjednika postrojbe Armije BiH koja je izvela napadaj na hrvatsko pučanstvo sela Brajkoviće, da preživjele Hrvate zatoče u neku od kuća kojoj je vlasnik Hrvat, što je naknadno i učinjeno, a dotični Hrvati su u zatočeništvu proveli oko 75 dana.

ARNAUTOVIĆ, ZULKAID - muškarac, rođen 1966. godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Han Bila (općina Travnik). Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

ASKIĆ, ATIF - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Vojne policije Armije BiH. Tijekom 1993. počinio je ratni zločin (zlostavljanje i premlaćivanje) nad Hrvatima (civili i pripadnici HVO-a) zatočenim u improviziranom zatvoru koji se nalazio u srednjoškolskom centru u selu Opare (općina Novi Travnik).

AVDIĆ, IBRAHIM "CICKO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik Armije BiH. Kao zapovjednik (jednog od tri voda) Vojne policije Armije BiH počinio je ratne zločine nad hrvatskim civilnim pučanstvom na području općine Vitez, tijekom 1993./1994. godine.

AŽDAJIĆ, (MUHAMED) NURUDIN - muškarac, rođen 04.08.1948., po nacionalnosti Musliman, iz Kreševa (Džemala Bijedića 8), po zanimanju KV električar. Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH, tijekom 1993./1994., sustavno pljačkao imovinu te progonio i ubijao Hrvate iz sela općine Kreševo.

BABANOVIĆ, NUSRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik Armije BiH. Kao zapovjednik (jednog od tri voda) Vojne policije Armije BiH počinio je ratne zločine nad hrvatskim civilnim pučanstvom na području općine Vitez, tijekom 1993./1994. godine.

BABIĆ, EKREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Ovnak (općina Zenica). Ekstremno nastrojen. Osobno se hvalio kako je ubio (klanjem) više Hrvata na području sela Ovnaka.

BABIĆ, MIRSAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Kao pripadnik Armije BiH iz Jablanice, skupa s drugim pripadnicima Armije i MUP-a BiH, sudjelovao je u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili

zatočeno u logore na području općine Jablanica.

BAHATIJA, NAZIF "BANJALUČKI SULTAN" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 15.01.1975. u Banja Luci. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

BAJRAMOVIĆ, RAMIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Slatina (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993., u pljačkanju i uništavanju (uglavnom paljenjem) obiteljskih i gospodarskih objekata u selu Slatina (općina Jablanica), a čiji su vlasnici Hrvati.

BAJRIĆ, HAMDO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH). Tijekom cijele 1993. sustavno je činio zločine nad Hrvatima s područja općine Kiseljak, napose u selima Bilalovac, Datići, Podbrđe gdje je zlostavljao, premlaćivao te protjerivao Hrvate. Osobno je, skupa sa Salihom Šljivarom, Mehmedom Čićkom i Muhamedom Omanovićem, sudjelovao u pljačkanju civilne imovine u selima Odrače i Badnje (općina Kiseljak) koje su potom u potpunosti zapalili. Na području općine Busovača su opljačkali, a potom zapalili stambene i gospodarske objekte (vlasnici objekata su Hrvati) u jednom selu kojeg su zauzeli (okupirali) pripadnici Armije BiH.

BAJRIĆ, SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Žepča. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, skupa s ostalim pripadnicima muslimanskih snaga u provedbi zločina nad Hrvatima s područja općine Žepče (ubijanju, maltretiranju, pljačkanju i uništavanju imovine Hrvata...).

BAJTAREVIĆ, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Albanije, nekada je bio pilot u JNA. Ekstremno nastrojen. Zapovjednik jedne od postrojbi Armije BiH. Na području općine Kakanj je, skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH počinio ratne zločine zlostavljanja i ubijanja Hrvata sa područja općine Kakanj.

BALAVAC, (HAJDAR) EDO "EŠONTA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1953., iz Jablanice, do rata je radio kao vozač. U vremenu od travnja 1993. do ožujka 1994. obnašao je dužnost čuvara u logoru "Muzej", a jedno vrijeme je bio i isljednik, pri čemu je psihički i fizički zlostavljao zatočene Hrvate (civile i pripadnike HVO-a) u logoru "Muzej".

BALIĆ, DŽEMAL - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

BARJAKTAREVIĆ, AMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star oko 25. godina, iz sela Tulica (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, činio je, tijekom lipnja/srpnja 1993. razne zločine nad hrvatskim pučanstvom s područja općine Kiseljak.

BARJAKTAREVIĆ, EŠREF - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Tulica (općina Kiseljak). Kao bivši oficir JNA, pristupio je Armiji BiH odmah po njenom formiranju (1992.), a tijekom 1993. činio je razne zločine nad hrvatskim pučanstvom s područja općine Kiseljak.

BAŠIĆ, ENIZ - muškarac, muslimanske nacionalnosti. Kao pripadnik Armije BiH, počinio je zločine, ubojstva i pljačke nad Hrvatima u naselju Gornje Vardište (općina Zenica). Dana 23.04.1993. iz kuće odvodio Hrvate: Mirka Letića, Luku Šestana i Jozu Kusturu i na brutalan način ih ubija (žive ih je spalio u vikendici Župan Nevenka).

BAŠIĆ, ENVER "STRELA" - muškarac, muslimanske nacionalnosti. Zapovjednik specijalne postrojbe Armije BiH zvane "Zelene beretke" iz Zenice. Skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH, sudjelovao je pri ubijanju Hrvata te pljačkanju imovine na području općine Travnik i Zenica (u selima: Ovnak, Čukle, Grahovćići...).

BAŠIĆ, (?) "BELI" - muškarac, muslimanske nacionalnosti, pripadnik postrojbe "Zelene beretke". Skupa sa ostalim pripadnicima Armije BiH, sudjelovao je pri ubijanja Hrvata te pljački imovine na području općine Travnik i Zenica (u selima: Ovnak, Čukle, Grahovćići...).

BEČERHODŽIĆ, RAMIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Maglaja. Kao pripadnik Armije BiH (303 brigade, 3. korpusa) je sa grupom pripadnika Armije BiH među kojima i Suad Hasanović i Mirsad Šestić, 16.08.1993. oružano napao selo Kiseljak (općina Žepče) i sve Hrvate - civile, od staraca - starice do djece istjerao iz kuća. Potom su odmah te kuće opljačkali, a poslije su pomenute civile isturili kao živi štit prema položajima pripadnika HVO-a. Kada su se na ovaj način osigurali otpočinju "svoj krvavi pir" zaposjedaju ostale kuće, i ubijaju zatečene Hrvate.

BEBA, SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Travnika. Zapovjednik postrojbe Armije BiH zvane "Sedma muslimanska brigada". 06.06.1993. godine, provodio je, u prostorijama travničkog zatvora, istražne radnje (ispitivanja) nad uhićenim Hrvatima sa područja općine Travnik. Osobno se, tijekom 1993. godine, zauzimao i pomagao pojedinim civilima hrvatske i srpske nacionalnosti da napuste Travnik i prijeđu na područje pod kontrolom HVO-a provodeći tako perfidno etničko čišćenje (zabilježen je slučaj od 29.09.1993. godine).

BEGANOVIĆ, MUHAMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom cijele 1993., pljačkao i protjerivao hrvatsko pučanstvo s područja općine Kiseljak koje je bilo pod kontrolom pripadnika Armije ili MUP-a BiH. Naročito se 'istakao' pljačkanjem hrvatske imovine (pšenice, brašna, sitne i krupne stoke, sijena), čak je od hendikepiranih osoba hrvatske nacionalnosti (nepokretna braća prezimenom Džajo) otimao i pljačkao sve prehrambene proizvode (napose je tragao za pšenicom) te ih tako izložio patnjama i gladi.

BEGANOVIĆ, (IBRAHIM) VEJSIL - muškarac, rođen 01.07.1958., po nacionalnosti Musliman, iz Kreševa. Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1992./1993. nabavljao je veće količine oružja, streljiva i eksploziva za pripadnike Armije BiH na području općine Kreševo, a u svrhu oružanog napadaja na Hrvate općine Kreševo. Činio je snažnu promidžbu s ciljem razbijanja zajedničkog hrvatsko - muslimanskog otpora srpskoj agresiji i razbijanja zajedničkog suživota a sve s namjerom ostvarenja ideje o formiranju 'Islamske države BiH' i protjerivanje hrvatskog pučanstva sa prostora općine Kreševo.

BEGANOVIĆ, ZEKO - muškarac, srednje starosne dobi, muslimanske nacionalnosti, iz Moševice (općina Zenica). Kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Gerila" (stacionirani u Zenici), sudjelovao je u većem broju oružanih napadaja na hrvatska naselja općina Zenica, Travnik i Vitez. Jedno među njima je i hrvatsko selo Buhine kuće (općina Vitez), gdje je 09.01.1994. počnjen masakr nad Hrvatima: neke su vezali žicom, neke vješali, neke razapinjali na križeve, a potom automatskim oružjem rafalno ubijali. Posebno se istakao u ubijanju hrvatske djece.

BEGIĆ, ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen u Busovači, građevinski tehničar. Kao zapovjednik postrojbe Vojne policije Armije BiH je, u selu Kačuni sudjelovao u maltretiranju i zlostavljanju zatočenih Hrvata u improviziranom zatvoru koji se nalazi u 'silosu'.

BEGIĆ, (ALIJA) AVDO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH činio je progon i hapšenja Hrvata na području općine Kakanj.

BEGIĆ, (ADEM) DEMAL "DEMO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Čino je progon i hapšenja Hrvata sa područja općine Kakanj u cilju, od Hrvata etnički čistog prostora.

BEGIĆ, (RAŠID) ESIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Vela Gora (općina Kakanj). Kao pripadnik Armije BiH činio je progon i hapšenja Hrvata na području općine Kakanj.

BEGIĆ, NIHAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, ekstremno nastorjen, predsjednik stranke SDA za općinu Kakanj. Javno poticao Muslimane na sukobe s Hrvatima, te je

provodio etničko čišćenje Hrvata sa područja općine Kakanj.

BEGIĆ, MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Od 15.04.1993. pa nadalje sudjeluje, kao pripadnik Armije BiH, s drugim pripadnicima Armije i MUP-a BiH u provedbi politike genocida (ubojstva, zatvaranja, protjerivanja) naspram Hrvata prvo u gradu Jablanici a potom u svim selima općine Jablanica u kojima su živjeli Hrvati. Sudjelovao je, 28.07.1993., u oružanom napadaju na Hrvate koji su živjeli u selu Doljani /zaselak Krkače/ (općina Jablanica). Po zauzimanju (okupaciji) ovog sela provodio je teror nad zatečenim civilima a počinio je i veći broj brutalih fizičkih zlostavljanja nakon čega je, skupa s drugim pripadnicima Armije BiH nasilno odvezao civile hrvatske nacionalnosti u grad Jablanicu i zatočio ih u logor zvan "Muzej" gdje su bili izloženi psihofizičkom zlostavljanju, silovanju, izgladnjivanju...

BEGIĆ, ZEHUDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star 24 god., muslimanski ekstremista, pripadnik Armije BiH. Djelovao je na prostoru Kaknja; zlostavljao, pljačkao i ubijao Hrvate.

BEGLEROVIĆ, MUJICA "PUKOVNIK" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, umirovljeni pukovnik bivše JNA. Zapovjednik tzv. "Drežanskog bataljuna" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica. Bio je nazočan sastanku održanom u bazi "Zukine vojske" u selu Donja Jablanica (općina Jablanica) 08.09.1993. skupa sa Seferom Halilovićem, Vehbijom Karićem i Zulfikarom Ališpagom "Zukom" kada je u tu bazu dovedena i zatvorena skupina uhićenih Hrvata iz Jablanice. Tijekom sastanka s navedenim zapovjednicima Armije i MUP-a BiH pripremao je oružanu akciju nazvanu "Neretva '93" u okviru koje je počinjen ratni zločin genocida nad civilnim pučanstvom sela Grabovica, kada je brutalno ubijeno više od 30 Hrvata, a veliki broj preživjelih je protupravno uhićen i zatvoren u logor zvan "Muzej" u Jablanici.

BEGOVIĆ, BRAJKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Radeljevići (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., sudjelovao je u činjenju raznih zločina nad hrvatskim pučanstvom na području općine Kiseljak.

BEGOVIĆ, ČAMIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanice u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 28.07.1993., u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

BEGOVIĆ, JUSUF - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

BEHREM, BEĆIR, "BEĆA" - muškarac, rođen 1944., po nacionalnosti Musliman, starosti između 40 i 50 godina života, iz sela Jeličići (općina Jablanica), nastavnik tjelesnog odgoja, do rata je radio kao direktor OŠ u Jablanici, aktivno se bavio planinarstvom a posjedovao je vikendicu (vikend kuća) na Risovcu i dobro je poznavao područje sela Doljani. Pripadnik Armije BiH tj. zapovjednik izviđačko-diverzantske skupine pripadnika Armije BiH sa zonom odgovornosti na prostoru planina Vran, Plasa i Čvrsnica. Kao zapovjednik jedne od postrojbi Armije BiH predvodio je i sudjelovao, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila). Osim brutalno počinjenog masakra, pripadnici Armije BiH su nasilno odveli zatečene civile

hrvatske nacionalnosti, koji su živjeli u selu Doljani, (više stotina osoba među kojima i oko 60 djece) u grad Jablanicu i zatočili ih u logor "Muzej" u kojem su, u krajnje teškim uvjetima i uz neljudsko postupanje logorskih vlasti boravili do 01.03.1994. Prestankom ratnih zbivanja na podurčju općine Jablanica, 'Beća' se vraća na svoje staro radno mjesto direktora Osnovne škole u Jablanici.

BEHREM, HASAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, 28.07.1993., prevozio uhićene civile hrvatske nacionalnosti koji su živjeli u selu Doljani (više stotina osoba među kojima i oko 60 djece) u grad Jablanicu i zatočili ih u logor "Muzej" u kojem su, u krajnje teškim uvjetima i uz neljudsko postupanje logorskih vlasti boravili do 01.03.1994. godine.

BEHREM, MUHAREM "MUŠE" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Jelaćići (općina Jablanica). Kao pripadnik diverzantske postrojbe (veličine voda) Armije BiH iz Jablenice, sudjelovao u oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Doljani (općina Jablanica) 28.07.1993., skupa s Ramizom Brajkovićem i Ibrahimom Čilićem zvanim "Dune", pripadnicima Armije BiH iz Jablanice. Tada su ubili Marka Miljka (1951.), civila hrvatske nacionalnosti, te zarobili i u logor zatočili trojicu Hrvata M.B., S.T. i M.Z.

BEJTIĆ, (MUHAREM) ENVER - muškarac, rođen 09.01.1960., po nacionalnosti Musliman, iz sela Bjelavići (općina Kreševo). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1992./1993., nabavljao je veće količine oružja, streljiva i eksploziva za pripadnike Armije BiH na području općine Kreševo, a u svrhu oružanog napadaja na Hrvate općine Kreševo. Činio je snažnu promidžbu s ciljem razbijanja zajedničkog hrvatsko - muslimanskog otpora srpskoj agresiji i razbijanja zajedničkog suživota a sve s namjerom ostvarenja ideje o formiranju 'Islamske države BiH' i protjerivanja hrvatskog pučanstva sa prostora općine Kreševo. Tijekom 1993./1994., osobno sudjeluje u oružanim napadajima Armije BiH i provedbi politike etničkog čišćenja Hrvata sa prostora općine Kreševo koji je pod kontrolom Armije BiH.

BEJTIĆ, (OMER) IFET - muškarac, rođen 14.11.1971., po nacionalnosti Musliman, iz sela Bjelavići (općina Kreševo), po zanimanju pekar. Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH, tijekom 1993./1994., sustavno pljačkao imovinu te progonio i ubijao Hrvate iz sela na području općine Kreševo.

BEJTIĆ, (TAHIR) NUSRET - muškarac, rođen 16.02.1943., po nacionalnosti Musliman, iz Kreševa. Kao zapovjednik skupine vojnika postrojbe Armije BiH zvane "Hrasnički bataljun", predvodio je, 17.06.1993., oružani napadaj pripadnika Armije BiH na prostor sela Gojakovac u kojem su živjeli Hrvati. Po osvajanju (okupaciji) sela skupa sa sebi podređenim pripadnicima Armije BiH počinio je veći broj brutalnih ubojstava zatečenih Hrvata, isključivo civila. Nakon svih zločina počinjenih nad Hrvatima na prostoru sela Gojakovac, od svojih pretpostavljenih (u hijerarhiji Armije BiH) je promaknut u viši čin.

BEJTIĆ, (SMAJO) OSMAN - muškarac, rođen 09.10.1946., po nacionalnosti Musliman, iz sela Bjelavići (općina Kreševo). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1992./1993., nabavljao je veće količine oružja, streljiva i eksploziva za pripadnike Armije BiH na području općine Kreševo, a u svrhu oružanog napadaja na Hrvate općine Kreševo. Činio je snažnu promidžbu s ciljem razbijanja zajedničkog hrvatsko - muslimanskog otpora srpskoj agresiji i razbijanja zajedničkog suživota, a sve s namjerom ostvarenja ideje o formiranju 'Islamske države BiH' i protjerivanje hrvatskog pučanstva sa prostora općine Kreševo. Tijekom 1993./1994., osobno sudjeluje u oružanim napadajima Armije BiH i provedbi politike etničkog čišćenju Hrvata sa prostora općine Kreševo koji je pod kontrolom Armije BiH.

BELIL, MUHAMED "KAŠĆO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Podbrđe (općina Kiseljak). Kao pripadnika Armije počinio je, tijekom 1993., razne zločine nad hrvatskim pučanstvom s prostora općine Kiseljak.

BELIL, MUHAREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Podbrđe (općina Kiseljak). Kao pripadnika Armije počinio je, tijekom 1993./1994., razne zločine nad hrvatskim pučanstvom s prostora općine Kiseljak.

BELJIĆ, DRAGAN - muškarac, mlađe starosne dobi, nepoznate nacionalne pripadnosti, iz grada Travnika, pripadnik specijalne antiterorističko diverzantske Vojne policije zvane "Mečići". Nepoznatog datuma osobno je zaustavio osobni automobil u kojem se vozio Ante Jozak - pripadnik policijske uprave HVO-a Travnik, te pucao u njega (u leđa) iz vatrenog oružja, kojom prilikom mu je teško oštetio kralježnicu.

BEŠIĆ, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, zapovjednik jedne od postrojba 44. brigade Armije BiH iz Jablanice. 28.07.1993. sudjelovao je, skupa sa sebi podređenim pripadnicima Armije BiH u oružanom napadaju na Hrvate koji su živjeli u selu Doljani / zaselak Krkače/ (općina Jablanica). Po zauzimanju (okupaciji) ovog sela provodio je teror nad zatečenim civilima a počinio je i veći broj brutalih fizičkih zlostavljanja nakon čega je, skupa s drugim pripadnicima Armije BiH nasilno odvezao civile hrvatske nacionalnosti u grad Jablanicu i zatočio ih u logor zvan "Muzej" gdje su bili izloženi psihofizičkom zlostavljanju, silovanju, izgladnjivanju...

BEŠLIJA, RAMO - muškarac, rođen 1970., po nacionalnosti Musliman, iz sela Korita (općina Ilijaš). Pripadnik Armije BiH. Skupa s pripadnicima Armije BiH: Rašidom Džafićem zvanim "Raško", Namirom Mešetovićem i Abdulahom Matorugom zvanim "Avdica" je, tijekom mjeseca travnja 1993. u mjestu Gornja Breza (općina Breza), ubio četiri (dvije žene i dva muškrca) civilne osobe srpske nacionalnosti: Milku Novaković, Obreniju Novaković, Petra Novakovića i Rajka Novakovića. Poslije ubojstva su opljačkali imovinu žrtava. Skupa s istim pripadnicima Armije BiH u selu Gornja Zimča (općina Visoko) je 13./14.11.1993. (u kasnim noćnim satima) nasilno provalio (kroz krov) u obiteljsku kuću Jure Blaževića, te zaklao Juru Blaževića, njegovu suprugu Fridu i njezinu majku Anu Grgić (1919.) prethodno ih mučeći i zlostavljajući. Poslije ovog zločina opljačkali su imovinu žrtava.

BEŠO, AHMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik Armije BiH. Kao zapovjednik (jednog od tri voda) Vojne policije Armije BiH počinio je ratne zločine nad hrvatskim civilnim pučanstvom na području općine Vitez, tijekom 1993./1994. godine.

BEVRNJA, NIJAZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Kao zapovjednik jedne postrojbe Armije BiH je, skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH sudjelovao u iživljavanju nad zarobljenim pripadnicima HVO-a u Bugojnu.

BILIĆ, EDIN - muškarac, mlađe starosne dobi, muslimanske nacionalnosti. Obnašao je dužnost nadzornika straže u logoru "KP dom" u Zenici gdje je provodio fizička zlostavljanja zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

BOBAN, VIKTOR - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Zenice. Tijekom 1993./1994., radio je kao novinar lokalne radijske postaje "Radio Zavidovići". Svojim tendencioznim i lažnim izvješćima doprinosio je širenju muslimanske mržnje naspram Hrvata.

BOJADŽIĆ, NIHAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Novog Pazara (Sandžak u Srbiji), rođen 1960.? godine, nastanjen u Jablanici. Pripadnik Armije BiH, zamjenik zapovjednika postrojbi Armije BiH (Zulfikara Ališpage zvanog 'Zuka'), koje su na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinile organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). U logoru zvanom "Muzej" je silovao dvije ženske osobe, Hrvatice iz sela Doljani (općina Jablanica) koje su tu bile zatočene. Oženio je kćerku Mustafe Honđo zvanog "Mujo" i trenutačno (rujan 1996.) živi u gradu Jablanici.

BOJIĆ, FEHIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Splita (Hrvatska). Po nekim navodima je glavni financijer i organizator dolaska stranih plaćenika iz arapskih država (mudžahedinkih snaga) u Travnik, koji su počinili brutalne i monstruozne zločine nad Hrvatima srdeišnje Bosne (napose općine Travnik), tijekom 1993./1994. godine.

BOJO, ISMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao zapovjednik postrojbe Armije BiH stacionirane u selu Zabrđe (općina Kiseljak) provodio je, tijekom 1993./1994., skupa sa sebi podređenim pripadnicima Armije BiH, oružane napadaje na sela i mjesta u kojima su živjeli Hrvati na područjima općina Kiseljak i Kreševo. Pri napadajima je počinjen veći broj

ratnih zločina nad hrvatskim pučanstvom i nad zarobljenim pripadnicima HVO-a.

BOLOBAN, SAKIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Dana 20.03.1993. godine, je u selu Kostajnica (općina Konjic), iz automobila u kretnji bačena je ručna bomba na skupinu od tri djevojčice po nacionalnosti Hrvatice, kada je jedna djevojčica lakše ozljeđena pri eksploziji bombe. U navedenom automobilu su se nalazili Sakib Boloban i Ismet Gabela.

BOŽIĆ, MILAN - muškarac, rođen 1962., po nacionalnosti Srbin (?), iz Rogatice. Pripadnik MUP-a BiH (muslimanska civilna policija), te zapovjednik odjeljenja stacioniranog u mjestu Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići). Prije rata radio kao policajac SUP-a u Novom Sarajevu, a početkom rata počinje raditi u Centru službi sigurnosti (CSB) Sarajevo. Tijekom 1993., radio je kao isljednik u muslimanskom logoru "Silos" u Tarčinu. Lipnja 1993., kao zapovjednik odjeljenja policije iz Tarčina, skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima muslimanske civilne policije (MUP-a) sudjeluje u oružanim napadajima na sela Gojakovac, Bukovica, Zabrđe, Perin kao i na druga sela i mjesta nastanjena Hrvatima na području općina Fojnica, Kreševo, Kiseljak i Sarajevo-Hadžići. Pri a i po zauzimanju pojedinih sela i mjesta počinjeni su razni zločini nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) koji su kulminirali masovnim protjerivanjem Hrvata s onih prostora koje su zauzeli pripadnici Armije ili MUP-a BiH.

BRAJKOVIĆ, RAMIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik diverzantske postrojbe (veličine voda) Armije BiH iz Jablanice, sudjelovao u oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Doljani (općina Jablanica) 28.07.1993., skupa s Muharemom Behrem zvanim "Muše" i Ibrahimom Čilićem zvanim "Dune", pripadnicima Armije BiH iz Jablanice. Tada su ubili Marka Miljka (1951.), civila hrvatske nacionalnosti, te zarobili i u logor zatočili trojicu Hrvata M.B., S.T. i M.Z.

BRČANINOVIĆ, DŽAFER - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, je krajem 1993. i početkom 1994., počinio ratne zločine nad osobama hrvatske nacionalnosti na području općine Vareš (silovanja, premlaćivanja, pljačka imovine...).

BRKAN, IBRAHIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Gomionica (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom travnja 1993., počinio veći broj zločina nad hrvatskim pučanstvom (ubijanje, maltretiranje, protjerivanje...) na području sela Bilalovac, Datići i Podbrđe (općina Kiseljak). Tijekom listopada 1993., skupa s pripadnikom Armije BiH zvanim "Četo", došao u selo Gomionica, u kuću Ante Đoje (Hrvat po nacionalnosti), i nakon psihofizičkog maltretiranja i prijetnje ubojstvom (stavljanje noža na vrat-grlo i psovanje majke 'ustaške') zapovjedio dotičnom vlasniku kuće da 'u roku od pet minuta iseli i nestane iz sela' ili će ga u protivnom zaklati (ubiti hladnim oružjem - nožem).

BRKIĆ, (MUSTAFA) ENIJAD "GRAHO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Slalinovića, općina Kakanj, pripadnik Armije BiH. Vršio oružani napadaj na hrvatsko selo žitelj općine Kakanj tamo vršio, zlostavljanje, pljačkanje, paljenje kuća i ubijanje Hrvata. Tako je ubijen jedan Lozančić, a mnoge Hrvate je otpremao u zloglasni zatvor koji se nalazio u prostorijama motela "Sretno".

BRODULJA, KEMAL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, nastanjen u Kaknju, muslimanski ekstrmista, pripadnik MUP-a BiH u Kaknju, načelnik. Izravni počinitelj većeg broja zločina nad Hrvatima na prostoru općine Kakanj.

BUKVA, SEAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993., u oružanim napadajima na sela i mjesta općine Jablanica u kojima su živjeli Hrvati, pri kojima su ubili i izmasakrirali veći broj civila i zarobljenih pripadnika HVO-a. Preostalo pučanstvo su, jednim dijelom odveli u logor zvani "Muzej" u Jablanici, a drugi dio protjerali.

BUKVIĆ, HALIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993., u oružanim napadajima na sela i mjesta općine Jablanica u kojima su živjeli Hrvati, pri kojima su ubili i izmasakrirali veći broj civila i zarobljenih pripadnika HVO-a. Preostalo pučanstvo su, jednim dijelom odveli u logor zvani "Muzej" u Jablanici, a drugi dio protjerali.

BULJINA, EDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, pripadnik Vojne policije 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. U vremenu od srpnja 1993. do ožujka 1994. godine, je obnašao dužnost čuvara zatočenika u logoru nazvanom "Muzej" u Jablanici u kojem su bile zatočene osobe hrvatske nacionalnosti (civili i pripadnici HVO-a) sa područja općina Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor... a koji su tijekom zatočeništva bili izloženi zlostavljanjima, maltretiranjima, izgladnjavanju...

BULJINA, EMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994., bio je pripadnik Vojne policije Armije BiH u Jablanici, koja je s drugim postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

BURAK, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star oko 30 godina. Tijekom 1991./1992., kao tenksit u službi JNA, sudjelovao je u agresiji i oružanim napadajima na Republiku Hrvatsku. Izbijanjem rata u Bosni i Hercegovini organizirao je tenkovsku postrojbu u sastavu Armije BiH, koja je počinila veliki broj oružanih napadaja na Hrvatima nastanjena područja u Bosni i Hercegovini ne ustručavajući se ni od gađanja nevojnih ciljeva.

BUREKOVIĆ, MUNIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, počinio je, tijekom 1993./1994., razne zločine nad hrvatskim pučanstvom na prostoru općine Kiseljak koji je pod kontrolom Armije ili MUP-a BiH.

BUREKOVIĆ, VAHID - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Milodraž (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, počinio je, tijekom 1993./1994., razne zločine nad hrvatskim pučanstvom na prostoru općine Kiseljak koji je pod kontrolom Armije ili MUP-a BiH.

BURHAN, NIHAD "NIHO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik Armije BiH, zamjenik zapovjednika postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" iz Visokog. Skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH je, na brutalan način ubijao Hrvate (civile i zarobljene pripadnike HVO-a), te smišljeno i organizirano provodio teror (fizičko i psihičko maltretiranje) i protjerivanje Hrvata sa područja općina Vareš, Fojnica, Kakanj, Visoko i Kiseljak. Tako je 13.11.1993. skupa sa zamjenikom zapovjednika tzv. "Frkine jedinice" (osoba prezimenom Čengić zvanim Čenga) a u nazočnosti Ferida Provalića zvanog "Frka" (zapovjednik tzv. "Frkine jedinice) u franjevačkom samostanu u gradu Fojnici iz vatrenog oružja ubio dvojicu rimokatoličkih svećenika (samostanskog gvardijana fra Nikicu Milićevića i vikara fra Leona Migića). Nakon brutalnog ubojstva dvojice svećenika skupa s drugim pripadnicima Armije BiH je opljačkao samostanske prostorije.

BUTUROVIĆ, ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, starosti oko 50 godina, do rata je radio kao direktor Centra za socijalni rad u Konjicu, rođen u selu Seonica a za stalno nastanjen u gradu Konjicu, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je u pripremi, a 16.04.1993. godine, oko 8:00 sati, pri napadaju na hrvatsko pučanstvo u selu Trusina (općina Konjic) i njihovu imovinu, kada su ubijene 22 osobe hrvatske nacionalnosti.

BUTUROVIĆ, MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1947. godine, do rata je radio kao nastavnik u osnovnoj školi u selu Seonica (općina Konjic), pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je u pripremi, a 16.04.1993. godine, oko 8:00 sati, pri napadaju na hrvatsko pučanstvo u selu Trusina (općina Konjic) i njihovu imovinu, kada su ubijene 22 osobe hrvatske nacionalnosti.

BUŽO, OSMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Osenik (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u oružanim napadajima na Hrvatima nastanjena sela i mjesta na prostoru općina Kreševo, Kiseljak, Fojnica i Sarajevo-Hadžići pri kojima su a i po

zauzimanju pojedinih sela i mjesta počinjeni brojni zločini nad Hrvatima (pljačka i uništavanje imovine - kuća, gospodarskih i drugih objekata, zlostavljanja, brutalna premlaćivanja, namjerna ozljeđivanja vatrenim oružjem, ubijanja, bezrazložna zatvaranja po logorima i zatvorima u kojima su zatočenici mučeni...).

BUŽO, ? "GANGI" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Osenik (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik specijalne postrojbe Armije BiH zvane "Rakičevi" je, tijekom 1993., sudjelovao u oružanim napadajima na Hrvatima nastanjena sela i mjesta na prostoru općina Kreševo, Kiseljak, Fojnica i Sarajevo-Hadžići pri kojima su a i po zauzimanju pojedinih sela i mjesta počinjeni brojni zločini nad Hrvatima (pljačka i uništavanje imovine - kuća, gospodarskih i drugih objekata, zlostavljanja, brutalna premlaćivanja, namjerna ozljeđivanja vatrenim oružjem, ubijanja, bezrazložna zatvaranja po logorima i zatvorima u kojima su zatočenici mučeni...).

BUŽO, ? "PRCO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Osenik (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik specijalne postrojbe Armije BiH zvane "Rakičevi" je, tijekom 1993., sudjelovao u oružanim napadajima na Hrvatima nastanjena sela i mjesta na prostoru općina Kreševo, Kiseljak, Fojnica i Sarajevo-Hadžići pri kojima su a i po zauzimanju pojedinih sela i mjesta počinjeni brojni zločini nad Hrvatima (pljačka i uništavanje imovine - kuća, gospodarskih i drugih objekata, zlostavljanja, brutalna premlaćivanja, namjerna ozljeđivanja vatrenim oružjem, ubijanja, bezrazložna zatvaranja po logorima i zatvorima u kojima su zatočenici mučeni...).

CICVARA, AKIF - muškarac, muslimanske nacionalnosti, pripadnik postrojbi Armije BiH. Vršio uhićenja, zlostavljanja, premlaćivanja civila žena, djece, muškaraca hrvatske nacionalnosti u naselju Brdo općina Vitez.

CIKOTIĆ, SELHO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993., bio je časnik Armije BiH i zapovjednik obrane grada Bugojna. Odgovoran za uhićenje i nestanak (smrt?) 26 Hrvata iz Bugojna (tzv. 'Bugojanska grupa zatočenika').

ČAGO, BAHO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna. Kao pripadnik Armije BiH, počinio je ratne zločine nad civilima hrvatske nacionalnosti općine Busovača.

ČAGO, FILDO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna. Kao pripadnik Armije BiH, počinio je ratne zločine nad civilima hrvatske nacionalnosti općine Busovača.

ČANČAR, FAHRUDIN - muškarac, star oko 40 godine, muslimanske nacionalnosti. Obnašao dužnost zapovjednika postrojbe zvane "Manevar" koja je u sastavu MUP-a Zenica. Kao zapovjednik spomenute postrojbe je sa sebi potčinjenima, a uz suradnju sa pripadnicima Armije BiH zvane "Zelene beretke" počinio napadaj na sela Ovnak i Šušanj (općina Zenica), gdje je nad hrvatskim civilnim pučanstvom počinjen masakr, te pljačka i uništavanje (paljenjem) kuća Hrvata.

ČAUŠEVIĆ, HIDAJETA - žensko, po nacionalnosti Muslimanka, iz Jablanice. Kao pripadnica Armije BiH, sudjelovala je, tijekom 1993., u oružanim napadajima na sela i mjesta na prostoru općine Jablanica u kojima su živjeli Hrvati. Pri napadajima, a i po zauzimanju (okupaciji) pojedinih sela ili mjesta pripadnici Armije BiH su počinili više ratnih zločina (pljačka i uništavanje imovine, namjerna ozljeđivanja vatrenim oružjem, silovanja, brutalna ubojstva, bezrazložna zatvaranja u logore/zatvore, zlostavljanje i mučenje zatočenika, progoni...) nad Hrvatima.

ČELEBIĆ, KEMAL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kaknja, pripadnik Armije BiH. Predsjednik je stranke SDA Kaknja. Ekstremno nacionalistički nastrojen. Aktivno je radio na sukobljavanju Hrvata i Muslimana, te se svestrano zalagao za etničko čišćenje općne Kakanj od hrvatskog puka. Bio je jedan od ključnih ljudi u postrojbama Armije BiH u Kaknju.

ČELIKOVIĆ, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, muslimanski vjerski vođa (hodža). U Kaknju je 18. i 19.05.1993. rukovodio, zajendo sa Hasanovićem, akcijom etničkog čišćenja, zlostavljanja uhićenja i ubijanja Hrvata općine Kakanj. Poslije ove akcije po mnogobrojnim svjedocima napravio je u dvorištu svoje kuće sa biranim uzvanicima (ekstremnim

Muslimanima) “roštiljadu” u čast uspjele akcije.

ČENGIĆ, ? “ČENGA” - muškarac, star oko 40 godina, po nacionalnosti Musliman, rođen na području općine Foča a nastanjen u selu Srhinje (općina Visoko). Pripadnik Armije BiH, zamjenik zapovjednika postrojbe Armije BiH zvane “Frkina jedinica” iz Visokog. Skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH je, na brutalan način ubijao Hrvate (civile i zarobljene pripadnike HVO-a), te smišljeno i organizirano provodio teror (fizičko i psihičko maltretiranje) i protjerivanje Hrvata sa područja općina Vareš, Fojnica, Kakanj, Visoko i Kiseljak. Tako je 13.11.1993. skupa s Nihadom Burhanom zvanim Niho a u nazočnosti sebi nadređenog Ferida Provalića (zapovjednik tzv. “Frkine jedinice) u franjevačkom samostanu u gradu Fojnici iz vatrenog oružja ubio dvojicu rimokatoličkih svećenika (samostanskog gvardijana fra Nikicu Miličevića i vikara fra Leona Migića). Nakon brutalnog ubojstva dvojice svećenika skupa s drugim pripadnicima Armije BiH je opljačkao samostanske prostorije.

ČERKEZOVIĆ, NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, krajem 1993. i početkom 1994., počinio ratne zločine nad osobama hrvatske nacionalnosti na području općine Vareš (silovanja, premlaćivanja, pljačka imovine...).

ČIĆAK, MEHMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik Armije BiH ili muslimanske policije (MUP BiH). Tijekom cijele 1993. je na njemu dostupnom prostoru općine Kiseljak, u više navrata počinio zločine (ubijanje Hrvata - civila i pripadnika HVO-a, silovanja žena i djevojaka, bezrazložna uhićenja i zatvaranja Hrvata, zlostavljanja zatočenika, pljačkanje imovine, paljenje i uništavanje imovine - kuće i gospodarski objekti Hrvata sa opć. Kiseljak, a potom planski - sustavno, etnički čistio hrvatski prostor od Hrvata, sa jednim ciljem stvaranje unitarne islamske države BiH. Osobno je, skupa sa Salihom Šljivarom, Hamdom Bajrićem i Muhamedom Omanovićem, sudjelovao u pljačkanju civilne imovine u selima Odrače i Badnje (općina Kiseljak) koju su potom u potpunosti zapalili. Pripadnici Armije BiH su na području općine Busovača opljačkali, a potom zapalili stambene i gospodarske objekte (vlasnici objekata su Hrvati).

ČILIĆ, IBRAHIM “DUNE” - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Djevor (općina Jablanica). Kao pripadnik diverzantske postrojbe (veličine voda) Armije BiH iz Jablanice, sudjelovao u oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Doljani (općina Jablanica) 28.07.1993., skupa s Ramizom Brajkovićem i Muhamedom Behremom, pripadnicima Armije BiH iz Jablanice. Tada su ubili Marka Miljka (1951.), civila hrvatske nacionalnosti, te zarobili i u logor zatočili trojicu Hrvata M.B., S.T. i M.Z.

ČILOŠ, SALIH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Kao zapovjednik Vojne policije Armije BiH na području općine Kiseljak, a sa sjedištem u selu Bilalovac, počinio je razne zločine (ubijanja, fizičke i psihičke torture, progon, pljačke, paljenja kuća ...) nad Hrvatima općina Kiseljak, Busovača, Fojnica, Visoko...

ČIZMO, JASMIN - muškarac, rođen 1969., iz sela Krčevine/Karaula (općina Travnik). Pripadnik je postrojbe Armije BiH zvane “El Mudžahid”, sudjelovao je u pljačkama napuštenih kuća po hrvatskim selima općine Travnik, te maltretiranju preostalih Hrvata i Srba u Travniku, tijekom 1993./1994. godine.

ČOBIĆ, ISMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993., u pljačkanju i uništavanju (uglavnom paljenjem) obiteljskih i gospodarskih objekata u selu Slatina (općina Jablanica), a čiji su vlasnici Hrvati.

ČOLAKOVIĆ, (ZAJKO) ELDAR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

ČOLAKOVIĆ, ZAJKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim

napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

ČOLO, (IBRO) EDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Mokrine (općina Hadžići). Tijekom 1993. je, skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, činio razne zločine (od pljačke i uništavanja imovine, zlostavljanja, progona, bezrazložnog zatvaranja u logore do ubijanja) nad civilnim pučanstvom hrvatske nacionalnosti na, od Armije BiH oružano zauzetim (okupiranim) prostorima na području općina Kiseljak, Fojnica, Kreševo i Sarajevo-Hadžići. Svojim se postupcima i izjavama zalagao za protjerivanje Hrvata spomenutih općina (etničkom čišćenju).

ČORBAĐIĆ, (AHMO) DŽEVAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

ČORBAĐIĆ, (MUHAREM) MENSUD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

ČORBAĐIĆ, (IBRO) ŠEFKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

ČORBAĐIĆ, (AHMO) ZIJAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

ČORDALIJA, ZIJAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao s drugim pripadnicima Armije BiH u oružanim napadajima na sela i mjesta u kojima je živjelo hrvatsko pučanstvo na području općina Kiseljak, Fojnica, Kreševo i Sarajevo-Hadžići, u kojima su nakon zauzimanja (okupacije) činjena razna zlodjela (od pljačkanja, paljenja kuća, gospodarskih i drugih objekata, ubijanja, ranjavanja, zlostavljanja, premlaćivanja i protjerivanja) nad zatečenim hrvatskim pučanstvom.

ČORHOĐIĆ, MEHMED - muškarac, po nacionalnosi Musliman, iz Travnika, direktor konfekcije kombinata “BORAC” Travnik. Obnašao je visoku dužnost u SDA BiH, ekstremno nastrojen. Poticao je Muslimane na sukobe s Hrvatima. Tajno je naređivao uhićenja i zlostavljanja travničkih Hrvata. Kao tvrdi islamski fundamentalist, stalno je poticao mržnju prema Hrvatima, Republici Hrvatskoj i katoličanstvu.

ČOSIĆ, SELEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Kao pripadnik Armije BiH iz Jablanice, skupa s drugim pripadnicima Armije i MUP-a BiH, sudjelovao je u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

ČOSIĆ, VAHID - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, isljednik pri MUP-u BiH u Jablanici. Tijekom 1993., sudjelovao je u oružanim napadajima na jablanička sela nastanjena Hrvatima (oružani napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica te u gradu Jablanici gdje su počinjeni i ratni zločini protjerivanja i zatvaranja civila u logore i zatvore koji su osnovani na području općine Jablanica).

ČUČUKOVIĆ, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, islamski vjerski vođa (‘imam’), iz

Kaknja. Pripadnik Armije BiH. Ekstremno nastrojen. Javno poticao Muslimane na sukobe s Hrvatima, te se zalagao za etničko čišćenje Hrvata sa područja općine Kakanj.

ČULJAK, ALMASA - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u provedbi raznih zločine nad hrvatskim pučanstvom na području općine Kiseljak, tijekom 1993./1994. godine.

ČULJAK, MUNIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u provedbi raznih zločine nad hrvatskim pučanstvom na području općine Kiseljak, tijekom 1993./1994. godine.

ĆATIĆ, (JUSO) ENES - muškarac, rođen 09.01.1974., po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993./1994., napadao i ubijao Hrvate u selu Bešići među kojima i (općina Visoko) Jozu Blaževića.

ĆIBO dr., SAFET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, do rata je radio kao liječnik, kirurg-ortoped u Kliničkom centru Koševo u Sarajevu. Po nalogu Alije Izetbegovića i Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine i uz pomoć čelnika republičkog MUP-a (Nijaz Skenderagić, Avdo Hebib, Avdo Grebo) zvanično je promoviran u općinskog čelnika triju općina: Jablanica, Konjic i Prozor. Po dolasku u Konjic smjenjuje legalno i legitimno rukovodstvo u općinama Konjic i Jablanica te čelništva ogranaka SDA u ove dvije općine. Otpor uzurpaciji političke vlasti muslimanskih prvaka u tim općinama skršen je grubim obračunom uz pomoć vojnih postrojbi Armije BiH pod zapovjedništvom, Ćibi odanog suborca, “Zuke” koji su, došavši s Igmana uspostavili “red i poslušnost” u, do tada mirnom, skladnom i slobodnom Konjicu, pomoću krvi i batine. Nakon uklanjanja, za suradnju s Hrvatima spremnog muslimanskog čelništva, nastaje pravi pakao za nemuslimansko pučanstvo na području općina Jablanica i Konjic (otpočinje progon, zatvaranje i ubojstvo Hrvata. Uništava se ili pljačka njihova imovina. Špotrske dvorane, tvorničke hale, škole i drugi objekti pretvaraju se u logore i zatvore za uhićene Hrvate - kako pripadnike HVO-a tako i civile).

ĆOSIĆ, DŽEVAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, s područja općine Jablanica ili Konjic. Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s Enesom Kozićem, Hazimom Kozićem i Hamzom Ćosićem, 23.03.1993. iz vatrenog oružja počinio okrutno ubojstvo Mate Stjepanovića, Hrvata iz općine Konjic, ispred pokojnikove kuće.

ĆOSIĆ, HAMZA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Ostrošca (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s Enesom Kozićem, Hazimom Kozićem i Dževadom Ćosićem, 23.03.1993., iz vatrenog oružja počinio okrutno ubojstvo Mate Stjepanovića, Hrvata iz općine Konjic, ispred pokojnikove kuće.

ĆOSIĆ, HIMZO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, dipl. ing. direktor poduzeća “Hidroelektrane na Neretvi”, iz Jablanice. Član Ratnog predsjedništva lokalne muslimanske vlasti u Jablanici. Odmah po otpočimanju muslimanske agresije na Hrvate općine Jablanica (travanj 1993.) podjelio je otkaze svim Hrvatima zaposlenim u poduzeću “Hidroelektrane”. Kao član Ratnog predsjedništva Jablanice, sudjelovao je u pripremama oružanih napadaja na hrvatsko civilno pučanstvo općine Jablanica, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje) i u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) te Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

ĆUĆUROVIĆ, HUSO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Drežnica (općina Mostar). Pripadnik tzv. “Drežanskog bataljuna” 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

ĆURIĆ, MUHAMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Travnika. Kao predsjednik muslimanskog Ratnog predsjedništva općine Travnik, potiče i zauzima se za progon Hrvata s područja općine Travnik (prvenstveno sela: Dolac, Polje, Slimena, Guvno i Pertićevo). Izdavao zapovjedi za paljenje hrvatskih kuća i pljačku imovine, zlostavljanja hrvatskog pučanstva, te devastaciju rimokatoličih crkava u Gornjem Docu i Travniku. Među mnogobrojnim izjavama datim putem tiska, radia i televizije, stoji i ona od 12.08.1993. data putem "Radio Travnika" u kojoj je rekao: "Gdje god bude učit mujezin na munari tu će za sva vremena ušutjeti (umuknut) zvona na katoličkim crkvama i tu više hrvatska noga neće gaziti ovu bosansku zemlju."

ĆUSKIĆ, FIKRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, tijekom 1992., 1993. i 1994. godine, boravio na području općine Travnik. Od njenog formiranja (sredinom 1992. godine) je bio zapovjednik postrojbe Armije BiH zvane "Krajiška brigada" a čiji su pripadnici sudjelovali, od početka mjeseca lipnja 1993. godine, u oružanim napadajima na sela i mjesta nastanjena civilnim pučanstvom hrvatske nacionalnosti općine Travnik.

DAUTOVIĆ, ADNAN - muškarac, četrdesetogodišnjak, muslimanske nacionalnosti, iz Travnika. U sukobima Hrvata i Muslimana, raspirivao mržnju protiv Hrvata. Pljačkao imovinu Hrvata na području naselja Guvna, Doca i Polja. Pripada ekstremnom dijelu muslimanskog naroda.

DAUTOVIĆ, SENAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik MUP-a Bugojno. Tijekom 1993., zapovjedao je postrojbom čiji su se pripadnici iživljavala nad zatočenim Hrvatima. Osobno je odgovoran za nasilnu smrt Hrvata Nike Grabovca.

DAUTOVIĆ, (VEHAB) SMAIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Maljine (općina Travnik). Neposredno nakon završetka oružanog napadaja pripadnika Armije BiH na hrvatsko pučanstvo sela Maline otpočeo je, skupa sa dvojicom braće i još nekolicinom sumještana muslimanske nacionalnosti, sa pljačkom imovine sumještana Hrvata.

DAUTOVIĆ, (VEHAB) SULEJMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Maljine (općina Travnik). Neposredno nakon završetka oružanog napadaja pripadnika Armije BiH na hrvatsko pučanstvo sela Maljine otpočeo je, skupa sa dvojicom braće i još nekolicinom sumještana muslimanske nacionalnosti, sa pljačkom imovine sumještana Hrvata.

DAUTOVIĆ, (VEHAB) SULJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Maljine (općina Travnik). Neposredno nakon završetka oružanog napadaja pripadnika Armije BiH na hrvatsko pučanstvo sela Maljine otpočeo je, skupa sa dvojicom braće i još nekolicinom sumještana muslimanske nacionalnosti, s pljačkom imovine sumještana Hrvata.

DEDAJIĆ, ISMET "DEDO" - muškarac, rođen 1931., po nacionalnosti Musliman, iz sela Šetići (općina Rogatica), do rata je radio kao policajac u Mostaru a potom je umirovljen. Cijelo vrijeme rata u BiH (od 1992.) boravi u Jablanici gdje je imenovan za zapovjednika logora "Muzej" u Jablanici. Sukladno poslovima i zadaći koju je obnašao a temeljem stanja u logoru "Muzej" odgovoran je za stradanje bespravno zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) u tom logoru, tijekom vremena travanj 1993./travanj 1994. Osobno je određivao režim boravka zatočenih Hrvata u logoru "Muzej"u Jablanici, dozvoljavao je pripadnicima Armije BiH ulazak u logor "Muzej" i fizičko zlostavljanje zatočenih Hrvata, određivao je način i 'pravila' pri istražnim radnjama nad zatočenim Hrvatima kada su isti bili psihički i fizički zlostavljani i maltretirani te prisiljavani na davanje neistinitih izjava.

DEDIĆ, MUHAREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994., je kao pripadnik postrojbe MUP-a u Jablanici, koja je s postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

DEDIĆ, MUSTAFA "MUSTE" - muškarac, star oko 55. godina, po nacionalnosti Musliman, iz Visokog. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" iz Visokog. Tijekom studenog i prosinca 1993., je sam ili skupa s drugim pripadnicima navedene postrojbe Armije BiH brutalno ubio više od deset Hrvata (civila i zarobljenih pripadnika HVO-a).

DEDIĆ, OMER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Ostrošca (općina Jablanica). Kao jedan od čuvara u logoru "Muzej" u Jablanici, sudjelovao je u provedbi psihičkog i fizičkog zlostavljanja zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), tijekom travnja 1993./ ožujka 1994. godine.

DEDIĆ, SALEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanice u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH sudjeluje od 15.04.1993. na dalje u provedbi politike genocida nad Hrvatima na prostoru općine Jablanica. Skupa s drugim pripadnicima Armije i MUP-a BiH iz Jablanice, sudjeluje 28.07.1993. u oružanom napadaju na selo Doljani u kojem su živjeli Hrvati, pri kojemu je ubijen veći broj Hrvata (civila i zarobljenih pripadnika HVO-a), a preostalo pučanstvo većim dijelom zatočeno u logor zvani "Muzej" u Jablanici ili protjeran.

DEDIĆ, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik postrojbe Armije BiH stacionirane u mjestu Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići). Tijekom 1993., sudjelovao je u napadajima na sela i mjesta nastanjena Hrvatima na području općina Kiseljak, Fojnica, Kreševo i Sarajevo-Hadžići u kojima su nakon zauzeća (okupacije) počinjeni razni zločini nad zatečenim civilnim pučanstvom hrvatske nacionalnosti.

DEDOVIĆ, ŠEFKIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Nevesinja, stalno nastanjen u selu Trusina (općina Konjic) /oženio je sestru Semira Poturovića/ pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 16.04.1993. godine, oko 8:00 sati, u napadaju na hrvatsko pučanstvo, mještane sela Trusina i njihovu imovinu, kada su ubijene 22 osobe hrvatske nacionalnosti. Osobno je, u selu Trusina, palio obiteljske kuće i gospodarske zgrade čiji su vlasnici Hrvati.

DELALIĆ, KASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, rođen 1964. završio Ekonomski fakultet. Kao zapovjednik MUP-a u Jablanici je imao uvida u planove i pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica tijekom 1993. godine (napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica, mjestu Jablanica te protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore koji su za tu svrhu osnovani na području općine Jablanica..).

DELALIĆ, RAMIZ "ĆELO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Sarajeva. Pripadnik Armije BiH. Kao zapovjednik Samostalnog bataljuna Armije BiH iz Sarajeva, sudjelovao je u napadaju na hrvatsko civilno pučanstvo sela Grabovice, kada je ubijeno više od 30 osoba, a veliki broj preživjelih je protupravno zarobljen i zatvoren u logor zvani "Muzej" u Jablanici.

DELALIĆ, SEAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994. je kao zapovjednik jedne od jedinica MUP-a u Jablanici koja je s postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

DELIĆ, AKIF - muškarac, starosti oko 47 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Čukle (zaselak Delići), općina Travnik. Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik, te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom. Učestalo odlazi u Švicarsku gdje prikuplja novac za financiranje potreba Armije BiH među Muslimanima koji žive i rade u toj europskoj državi.

DELIĆ, (ŠEFKO) AVDO - muškarac, starosti oko 54 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Čukle (zaselak Delići), općina Travnik, pričuvni kapetan bivše "JNA", do rata je bio predsjednik mjesne zajednice "Čukle". Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

DELIĆ, FAHRUDIN - muškarac. po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH,

sudjelovao je u ubijanju Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) na području općine Busovača.

DELIĆ, (RAMIZ) HAZIM - muškarac, rođen 02.03.1959., po nacionalnosti Musliman, iz sela Bukovača (općina Busovača). Tijekom 1993./1994., pljačkao je i uništavao (palio i rušio) hrvatsku imovinu u selima busovačke općine: Oselište, Gusti grab, Bukovče, Nazirovići i Kaćuni.

DELIĆ, HUSEIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Travnika. Tijekom 1992./1993., je kao načelnik MUP-a u Travniku, štitio zločince i prikrivao zločine počinjene nad Hrvatima Travnika.

DELIĆ, JUSUF - muškarac, po nacionalnosti Musliman, s područja općine Kiseljak. Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993,/1994., sudjelovao je skupa s drugim pripadnicima Armije BiH u napadajima na sela i mjesta općine Kiseljak nastanjena Hrvatima nad kojima su počinjeni razni zločini.

DELIĆ, (ŠAĆIR) MIRSO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Drežnica (općina Mostar). Pripadnik tzv. "Drežanskog bataljuna" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

DELIĆ, (JUSUF) MUHAREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Pobrđe (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., sudjelovao je skupa s drugim pripadnicima Armije BiH u napadajima na sela i mjesta općine Kiseljak nastanjena Hrvatima nad kojima su počinjeni razni zločini.

DELIĆ, NAZIF - muškarac, starosti oko 52 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Čukle (zaselak Delići), općina Travnik. Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

DELIĆ, (NAZIR) REŠAD - muškarac, rođen 1958. godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Čukle (zaselak Delići), općina Travnik. Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik, te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja, rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

DELIĆ, (NAZIR) SAFET - muškarac, starosti oko 23 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Čukle (zaselak Delići), općina Travnik. Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik, te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom. Osobno je, kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao u oružanom napadaju pripadnika Armije BiH na hrvatsko pučanstvo sela Čukle, koji je počinjen 08.06.1993. godine, u ranim jutarnjim satima (oko 4:20 sati).

DELIĆ, (JUSUF) SALIH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Pobrđe (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., sudjelovao je skupa s drugim pripadnicima Armije BiH u napadajima na sela i mjesta općine Kiseljak nastanjena Hrvatima nad kojima su počinjeni razni zločini.

DEMIROVIĆ, NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Graca (općina Konjic), pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 16.04.1993. godine, oko 8:00 sati, pri napadaju na hrvatsko pučanstvo u selu Trusina (općina Konjic) i njihovu imovinu, kada su ubijene 22 osobe hrvatske nacionalnosti.

DERVIŠBEGOVIĆ, AIDA - žensko, po nacionalnosti Muslimanka, iz grada Jablanice u istoimenoj općini. Kao pripadnica Armije BiH, sudjelovala je, tijekom 1993., u oružanim napadajima na sela i mjesta općine Jablanici u kojima su živjeli Hrvati kada je ubijen i izmasakriran veći broj civila i zarobljenih pripadnika HVO-a, a preostalo pučanstvo jednim dijelom odvedeno u logor zvani "Muzej", a drugi dio protjeran.

DERVIŠBEGOVIĆ, FAZLO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, nastanjen u Jablanici. Kao 'ključna osoba' i djelatnik RTV u Jablanici u svojim izajvama i izvješćima na lokalnoj TV - postaji pridonosio je stvaranju odbojnosti i netrpeljivosti kod Muslimana naspram Hrvata u Jablanici i na širem području pod kontrolom Armije BiH, u širenju nacionalne i vjerske mržnje te u poticanju na rat protiv hrvatskog pučanstva. Tijekom siječnja i veljače 1994., putem lokalne jablaničke televizijske postaje, otvoreno poziva Muslimane općine Jablanica na 'sveti rat protiv ustaša' i 'borbu za ostvarenje Allahove države'.

DERVIŠIĆ, GALIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Žepča. Kao pripadnik Armije BiH (jedan od zapovjednika specijalne postrojbe zvane "Zelene beretke") zapovjedao usmeno i pismeno. Tako u jednoj njegovoj pismenoj zapovjedi od 20.06.1993. pod br. 01/345/2 Štaba Armije BiH, općine Žepče stoji: "... jedinicama Armije BiH sa 7. muslimanskom brigadom jačine dvije čete stacionirane u Žepču, Begovom Hanu i Željeznom polju, kojima se pridodaje i 1. bataljun iz Travnika, izvrše dana 24.06.1993. god. u 9:00 sati - napad na Žepče. Na pravcu napada sve što je ustaško spaliti, djecu i žene pritvoriti u logoru Vitlacima, a muškarce pobiti". Dalje, u točci tri zapovjedi stoji: "Snage koje su u gradu, koristeći vjerski praznik i okupljene ljude u crkvi do 8:00 sati 24.06.1993. god. zaposjesti utvrđene zgrade po ranijem planu, sve što se kreće ubijati. Snajperima neutralisati sve istaknute članove komande ustaša i staviti grad pod kontrolu. Po ulasku u grad naših snaga prijeći na čišćenje grada, žene i djecu zatvoriti. Bolnicu koju drže ustaše i sve ustaše pobiti, a medicinsko osoblje zadržati da radi pod kontrolom. Na osnovu ovog naređenja, komadanti i komandiri jedinica, detaljno razraditi plan akcije i donijeti mi ga na odobrenje 22.06.1993. god. do 20:00 sati kada ćemo detalje razraditi... - ovo naređenje je strogo povjerljivo i tako se prema njemu morate odnositi..."

DILAVER, (SALKO) SAMIR - muškarac, rođen 19.01.1974., po nacionalnosti Musliman iz Tomislavgrada. 30.09.1992., u večernjim satima je u Tomislavgradu skupa s Junuzom Vrčićem silovao maloljetnu J.P. (rođena 07.01.1975.), prognanu Hrvaticu iz Jajca.

DOLOVAC, REDŽEP - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna. Pripadnik Armije BiH i član muslimanskog 'Ratnog predsjedništva općine Bugojno'.

DRAGINOVIĆ, NESIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna, muslimanski ekstremist. Pripadnik postrojbi Armije BiH. U zatvorima Zenice vršio brutalna zlostavljanja, premlaćivanja i ubijanja zatočenih Hrvata.

DRAGINOVIĆ, RASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna, muslimanski ekstremist, pripadnik Armije BiH. Čuvar u zatvoru "Muzička škola" u Zenici, slovio je kao zloglasan. Mučitelj i ubojica Hrvata.

DRLJEVIĆ, BADA - žensko, po nacionalnosti Muslimanka, iz grada Jablanica u istoimenoj općini, nepoznat status. Osobno je 28.07.1993., skupa s nekolicinom žena (Muslimanki) iz grada Jablanica, došla u selo Doljane, i iživljavala se nad mrtvim tijelima ubijenih (izmasakriranih) Hrvata koja su bila izložena ispred zgrade seoskog zadružnog Doma.

DRLJEVIĆ, FATIMA - žensko, po nacionalnosti Muslimanka, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnica Armije BiH, sudjelovala je, tijekom 1993., u oružanim napadajima na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela općine Jablanica i njihovu imovinu, kada je ubijeno i izmasakrirano, veći broj civila i pripadnika HVO-a. Preostalo pučanstvo jednim dijelom odvedeno u zloglasni logor zvani "Muzej", gdje mnogi nisu od zlostavljanja ni preživjeli, a drugi dio protjeran.

DRLJEVIĆ, MIRSADA - žensko, po nacionalnosti Muslimanka, iz grada Jablanica u istoimenoj općini, nepoznat status. Osobno je 28.07.1993., skupa s nekolicinom žena (Muslimanki) iz grada Jablanica, došla u selo Doljane, i iživljavala se nad mrtvim tijelima

ubijenih (izmasakriranih) Hrvata koja su bila izložena ispred zgrade seoskog zadružnog Doma.

DROCIĆ, HARIS - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Žepča. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993./1994., skupa s ostalim pripadnicima muslimanskih snaga u provedbi zločina nad Hrvatima s područja općine Žepče (ubijanju, maltretiranju, pljačkanju i uništavanju imovine Hrvata...).

DROCIĆ, NARCIS - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Žepča. Kao pripadnik 3. korpusa Armije BiH (jedan od zapovjednika specijalne postrojbe zvane "Zelene beretke") zapovjedao usmeno i pismeno, (jedna takva zapovjed Štaba Armije BiH, općine Žepče br. 03/425-2 od 23.06.1993. pod naznakom "Vojna tajna, strogo povjerljivo", a u ime 'Allaha ekbera i slobodne islamske države BiH' prenosi svoje zapovjedi na grupe bojovnika Armije BiH da: 'ulaskom u Žepče imate sve ustaše odmah ubiti, a žene, djecu, starce zatvoriti u srednju i osnovnu školu, držati kao taoce, potom ih maltretirati, te odvoditi na radio stanicu Armije BiH, da zovu na predaju ostale ustaše. Po ovladanju gradom prikupiti iz hrvatskih kuća, svu bijelu tehniku, zlato i dr. i donijeti u džamiju, a automobile u omladinsko naselje, a svu hranu u silos Armije BiH'. Osobno je predvodio i organizirao napadaje pripadnika svoje postrojbe na Hrvate općine i grada Žepča od 24.06.1993. na dalje.
Opaska: Prema neprovjerenim navodima radi se o osobi s izmišljenim imenom.

DURAČIĆ, MIRALEM "DURA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Konjica. Nalogodavac i zapovjednik skupine (?) koja je pljačkala i uništavala (palili su kuće) civilnu imovinu Hrvata u gradu Konjicu. Pripadnici te skupine su fizički maltretirali, zlostavljali i protjerivali Hrvate iz grada Konjica.

DUVNJAK, MESUD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna. Kao javni tužitelj u Bugojnu, od 1993. provodio je istražne radnje nad zatočenim Hrvatima primjenjujući prisilu,, zlostavljanja i uopće sve moguće torture.

DŽAFEROVIĆ, RAMIZ - muškarac, srednje starosne dobi, muslimanske nacionalnosti na dužnosti 1992, 1993., 1994. godine, predsjednika Izvršnog odbora općine Zenica. Jedan je od muslimanskih ekstremista za sukoba Hrvata i Muslimana. Provodio putem postrojbi Armije BiH ubijanja i mučenja Hrvata u logoru - muzičkoj školi, te naređivao etničko čišćenje nad Hrvatima općine Zenica.

DŽAFIĆ, KEMO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao dozapovjednik službe sigurnosti u redovima postrojbi Armije BiH na području općine Bugojno odgovoran za bezrazložna uhićenja velikog broja Hrvata te za nestanak (smrt?) 26 Hrvata iz Bugojna (tzv. 'Bugojanska grupa zatočenika').

DŽAFIĆ, RAMO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Tijekom 1992./1993./1994., počinio je zločine genocida (ubijanja, zlostavljanja, te etničkog čišćenja) nad Hrvatima i Srbima na području općine Visoko. Tako je 14.11.1993. došao u selo Gornja Zimća i ušao u kuću Jure Blaževića te počeo fizički zlostavljati Juru, njegovu suprugu Fridu i njenu majku a poslije svega sve troje je ubio iz vatrenog oružja zajedno sa Matoruga Abdulahom i Mešetović Nerminom.

DŽAFIĆ, (NAŠID) RAŠID "RAŠKO" - muškarac, rođen 1973., po nacionalnosti Musliman, iz sela Misoča (općina Ilijaš). Pripadnik Armije BiH. Skupa s pripadnicima Armije BiH: Abdulahom Matorugom zvanim "Avdica", Namirom Mečetovićem i Ramom Bešlijom je tijekom mjeseca travnja 1993. u mjestu Gornja Breza (općina Breza) ubio četiri (dvije žene i dva muškrca) civilne osobe srpske nacionalnosti: Milku Novaković, Obreniju Novaković, Petra Novaković i Rajka Novaković. Poslije ubojstva su opljačkali imovinu žrtava. Skupa s istim pripadnicima Armije BiH, u selu Gornja Zimča (općina Visoko), je 13./14.11.1993. (u kasnim noćnim satima) nasilno provalio (kroz krov) u obiteljsku kuću Jure Blaževića, te zaklalo Juru Blaževića, njegovu suprugu Fridu i njezinu majku Anu Grgić (1919.) prethodno ih mučeći i zlostavljajući. Poslije ovog zločina opljačkali su imovinu žrtava.

DŽAPO, (ŠERIF) SEJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, do rata je radio kao

medicinski tehničar u Domu zdravlja u Jablanici, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

DŽEFER, MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Do rata je radio kao vozač autobusa. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

DŽELMO, AVDO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanice u istoimenoj općini. Kao jedan od zapovjednika u postaji muslimanske civilne policije (MUP BiH) u Jablanici čiji su pripadnici skupa s drugim pripadnicima Armije i MUP-a BiH sudjelovali u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike genocida nad Hrvatima na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Drežnica i Grabovica (09.09.1993.) gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logor ili zatvore na području općine Jablanica.

DŽELMO, (SADIK) IZUDIN - muškarac, rođen 1968., po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanice u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH (ili MUP-a BIH ?) sudjeluje od 15.04.1993. na dalje u provedbi politike genocida nad Hrvatima na prostoru općine Jablanica. Skupa s drugim pripadnicima Armije i MUP-a BiH iz Jablanice, sudjeluje 28.07.1993. u oružanom napadaju na selo Doljani u kojem su živjeli Hrvati, pri kojemu je ubijeno 36 Hrvata (8 civila i 28 pripadnika HVO-a), a preostalo pučanstvo većim dijelom zatočeno u logor zvani “Muzej” u Jablanici ili protjerano. Sada je navodno isljednik MUP-a u Jablanici.

DŽELMO, (ALIJA) ZENAID “CAKE” - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1935. u Jablanici, dipl. pravnik. Jedan od zapovjednika Vojne policije Armije BiH u Jablanici, koja je zajedno s drugim postrojbama Armije BiH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Sada je navodno isljednik MUP-a u Jablanici. Osobno se isticao u zapovijedanju i samom zlostavljanju zatočenih pripadnika HVO-a (Karla Marića i dr.) u logoru “Muzej” u Jablanici, te određivao režim boravka zatočenika navedenog logora.

DŽIDIĆ, FUAD - muškarac, srednje starosne dobi, po nacionalnosti Musliman, po zanimanju sociolog, iz Zenice. U općinskoj vladi Zenice obnašao je dužnosti koordinatora za cijelu regiju Zenice. Ekstremno nastrojen. Jedan je od organizatora i osnivača ekstremno radikalnih vojnih postrojbi Armije BiH. Aktivno se zalagao (inspirator) za provedbu etničkog čišćenja Hrvata sa prostora zeničke regije.

DŽILIĆ, KADIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Travnika. Pobornik ekstremnog islamskog fundamentalizma. Skupa sa svojom suprugom (zvana “KOBRA”) poticao je, tijekom 1992./1993./1994., i raspirivao mržnju muslimanskog naroda prema Hrvatima.

DŽINO, ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Višnjica (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH obnašao je zadaću zapovjednika kontrolnog punkta u selu Bilalovac (kod Plinare u Klokotima) postavljenog na regionalnoj prometnici između Kiseljaka i Busovače. Tijekom 1993., je u više navrata počinio razne zločine nad civilima hrvatske nacionalnosti koji su se kretali na relaciji između Kiseljaka i Busovače (zlostavljanje, premlaćivanje, pljačka i bezrazložno uhićenje). Tijekom ljeta 1993. opljačkao je svu imovinu iz kuće čiji je vlasnik Tomislav Vidović (od keramičkih pločica, kade, bojlera, umivaonika, WC školjke do svih drugih stvari).

DŽINO, SENAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Tijekom 1993. godine, obnašao je visoku dužnost u vojnoj hijerarhiji u 4. korpusu Armije BiH (zamjenik zapovjednika 44. brigade zvane “Neretva”) sa područjem djelovanja na prostoru općine

Jablanica i sjevernom dijelu općine Mostar (područje sela Drežnica, Grabovica i Vrdi) te je imao na raspolaganju više tisuća sebi potčinjenih pripadnika Armije BiH, koji su tijekom 1993. godine, počinili veći broj masovnih, ratnih zločina na području sela Doljani, Drežnica, Grabovica, te u samom gradu Jablanici...

ĐELILOVIĆ, HAKIJA - muškarac, po nacionalnsti Musliman. Pripadnik Armije BiH. Kao zapovjednik 3. bataljuna je sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH provodio, na području općine Vitez (sela Preočice, Vrhovina, Sivrinog Sela) protjerivanje, premlaćivanja i ubijanja Hrvata s ciljem etničkog čišćenja.

ĐENANOVIĆ, ESAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik 7. muslimanske brigade 3. korpusa Armije BiH iz Zenice. Skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH počinio je ratne zločine na području središnje Bosne, tijekom 1993./1994. godine.

ĐULIMAN, NIJAZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Zlavas (općina Bugojno). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u napadajima i progonu Hrvata općine Bugojno, tijekom 1993./1994. godine.

EGLENOVIĆ, (SALKO) ISMET "PEGLA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 01.07.1968. u selu Sovići - Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila). Ubio je Antu Žarića iz sela Doljani, rođenog 1965.

ELVIDA, (REDŽA) OSMAN "KOKAN" - muškarac, rođen 02.03.1959., po nacionalnosti Musliman, iz sela Bukovci (općina Busovača). Kao pripadnik Vojne policije Armije BiH osobno je 1993. počinio ubojstvo dvoje Hrvata - civila: Katu Pravdić (nju je prethodno silovao) i sina joj Stipu. Pljačkao i uništavao (paljenjem) imovinu Hrvata po selima općine Busovača.

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

NEPOTPUNI POPIS ŽRTAVA*

A-J |K-P|R-?

ADŽAIP, STJEPAN - muškarac, star 50 godina, po nacionalnosti Hrvat, civil, s područja općine Novi Travnik. Ubili su ga, 09.06.1993., na kućnom pragu, pripadnici Armije BiH.
ALBERT, (JOHAN) GABRIJEL - muškarac, rođen 1960., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Uhićen (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite) 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) od strane pripadnika Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.
ANĐELIĆ, (ANTE) JURE - muškarac, rođen 1926., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Trusina (općina Konjic). Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, u selu Trusina ispred kuće čiji je vlasnik Veljko Krešo, iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH.
ANĐELIĆ, MATO - muškarac, rođen 1939., civil, po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
ANĐELIĆ, (JAKOV) STANISLAV - muškarac, rođen 1943., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ljuta, živio u gradu Konjicu. Poginuo u gradu Konjicu, 23.06.1992., usljed srpskog granatiranja Konjica.
ANDRIĆ, (MATO) DRAGAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1976. u gradu Široki Brijeg, pripadnik HVO-a. Ubili su ga u selu Doljani (općina Jablanica), 20.04.1993., pripadnici Armije BiH.
ANDRIĆ, (ANTE) IVICA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1966., iz sela Bukovica (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Mučki su ga ubili (iz zasjede), 25.03.1993., u selu Bukovica, pripadnici Armije BiH.
ANDRIĆ, MARKO - muškarac, rođen 1975., po nacionalnosti Hrvat, iz grada Vareša u istoimenoj općini, pripadnik postrojbe HVO-a Vareš zvane "Bobovac". Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" su ga zarobili, početkom studenog 1993., a potom brutalno ubili, u samom gradu Varešu.
ANDRIĆ, (MATO) IVO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1970., iz sela Bukovica (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Premda vidno ranjen i bez oružja, ubijen je 23.03.1993., u selu Gostovići (općina Konjic). Počinitelji su pripadnici Armije BiH.
ANIĆ, DARKO - muškarac, rođen 1957., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dolac (općina Travnik). Ubili su ga, 03.06.1993., pred rodnom kućom na Docu, pripadnici Armije BiH.
ANIĆ, (ime majke LUCIJA) ? - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Polje (općina Travnik). Ubili su ga, 03.06.1993., u selu Polje na cca 50 metara od svoje kuće, pripadnici Armije BiH, metkom u leđa.
ANTOLOVIĆ, (MARKO) IVO - muškarac, rođen 1955., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Novakovići (općina Maglaj), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH su ga uhitili, mučili i ubili 21.01.1994., u selu Novakovići.
ANTUNOVIĆ, MARINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Ubili su ga skupa sa Slavkom Vrljićem, u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., dvojica pripadnika Armije BiH, Jusuf Kevrić zvani "Jusa" i Amir Spahić zvani "Prpa".
ANTUNOVIĆ, PERO - muškarac, rođen 1912., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz mjesta Ustirama (općina Rama/Prozor). Nakon uhićenja zatočen u logor "Muzej" u Jablanici gdje

je i umro (ubijen ?) pod nerasvjetljenim okolnostima.
ANUŠIĆ, MIRKO "STUA" - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1970., civil, iz sela Zovik (općina Brčko). Pri napadu pripadnika Armije BiH na humanitarni konvoj (za Tuzlu) je ubijen, 15.06.1993., kod sela Carica (općina Busovača) na lokalitetu zvanom Busovačke Staje (cca 15 km jugozapadno od grada Busovače), gdje je i pokopan.
AUGUSTINOVIĆ, (STIPO) ANTO - muškarac, rođen 27.05.1971., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Usmrćen u Bugojnu, tijekom srpnja 1993. godine.
AVIR, (ANTE) DRAGO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Hicem iz pištolja ga je ubio Naser Musić (sin Muharema), nakon što je od njega iznudio priznanje da je bio snajperist, premda je on bio civil koji je u grad došao neposredno prije napada Muslimana, tijekom srpnja 1993., na Hrvate u Bugojnu.
AZINOVIĆ, APOLONIJA - žena, rođena 1926., civil, po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubio ju je, na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, Muharem Habibija, pripadnik Armije BiH.
AZINOVIĆ, (STJEPAN) MATO - muškarac, rođen 1936., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Galjevo (općina Konjic). Ubili su ga, 18.04.1993., u selu Galjevo, pripadnici Armije BiH.
AZINOVIĆ, (DRAGO) ŽELJKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1965., iz sela Radešine (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon predaje i odlaganja oružja, ubili su ga, 25.04.1993., u selu Radešine, pripadnici Armije BiH.
BABIĆ, (JOZO) DRAGO - muškarac, rođen 1967., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Babića (općina Kakanj). Ubili su ga, 13.06.1993., pripadnici Armije BiH.
BABIĆ, (ILIJA) ILIJA - muškarac, rođen 1961., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Novakovići (općina Maglaj), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH izamsakrirali su ga i tako ubili (velika rezna rana na predjelu vrata, te dosta i drugi rana po cijelom tijelu), 21.01.1994., u selu Novakovići.
BABIĆ, (MIJO) IVO - muškarac, rođen 1936., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bjelavića (općina Kakanj). Ubili su ga, 13.06.1993., pripadnici Armije BiH.
BABIĆ, (LUKA) LUKA - muškarac, rođen 1965., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Paklarevo (općina Travnik). Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.
BABIĆ, (ALOJZIJE) MATO - muškarac, rođen 1972., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz Travnika. Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.
BABIĆ, (PERO) SLAVKO - muškarac, rođen 1954., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Paklarevo (općina Travnik). Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.
BAĆAK, (VLATKO) MARTIN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1968. u selu Letka (općina Tomislav Grad), pripadnik HVO-a. U Jablanici, 28.09.1993., su ga ubili pripadnici Armije BiH.
BAKOVIĆ, (DRAGO) JOSIP - muškarac, rođen 1965., civil (?), po nacionanosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.
BALTA, (FRANJO) ANTE "ANTARA" - muškarac, rođen 1959., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Postinje (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...
BALTA, (NIKO) IVO - muškarac, starosti oko 26 godina, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BALTA, (FRANJO) JOZO - muškarac, civil (?), rođen 1963., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Postinje (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., kao ranjenika su ga, u selu Maline (općina Travnik), uhitili pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BALTA, (MATAN) LUKA - muškarac, civil, rođen 1969., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Postinje (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., kao ranjenika su ga, u selu Maline (općina Travnik), uhitili pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BALTA, (JOZO) MARA - žena, civil, rođena 1936. (Matina supruga), iz sela Postinje (općina Travnik). Dana, 08.06.1993. oko 6:00 sati, je ubijli su je, u selu Maljine (općina Travnik), pripadnici Armije BiH neposredno ispred ulaza u sklonište (ona se sa ostalim mještanima sela Postinje, hrvatske nacionalnosti, izbjeglištvom iz svog sela pokušala spasiti od pogibelji koja je prijetila usljed oružanog napada pripadnika Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu sela Postinje. Na nju je smrtonosni metak ispaljen sa stijene zvane "Varnjača".

BALTA, (FRANJO) NIKICA - muškarac, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Postinje (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), iako vidno ranjenog u koljeno, ubili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BANOVIĆ, (IVAN) ANTE - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1954., iz sela Orahovica (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon predaje i odlaganja oružja ubili su ga (izmasakrirali), 17.05.1993., u selu Zaslivlje/Ljubina (općina Konjic) pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Fikret Prevljak.

BANOVIĆ, (IVIĆ) FRANJO - muškarac, rođen 1951., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Novakovići (općina Maglaj), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH su ga izmasakrirali i tako ubili (nema očiju, zadnjeg dijela glave), 21.01.1994., u selu Novakovići.

BANOVIĆ, (NIKO) KARLO - muškarac, rođen 1946., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Tomići (općina Maglaj). Pripadnici Armije BiH stacionirani u susjednom selu Krsno Polje, ubili su ga snajperskim hicem, 26.08.1993., na svom polju dok je obilazio usjeve.

BANOVIĆ, KATA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, ubili su je pripadnici Armije BiH.

BANOVIĆ, (IVO) MATO - muškarac, rođen 1957., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Tomići (općina Maglaj). Pripadnici Armije BiH stacionirani u susjednom selu Krsno Polje, ubili su ga snajperskim rasprskavajućim hicem, 27.09.1993. oko 16:00 sati dok je pružao prvu pomoć, koju minutu ranije ranjenoj sumještanki (također snajperskim hicem) Ankici Sović.

BANOVIĆ, STANKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, ubili su ga pripadnici Armije BiH.

BANOVIĆ, STIPO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Travnika, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ranili su ga i uhitili, 23.01.1994., na bojišnici kod sela Lovnica (općina Zavidovići), a potom otpremili u Zavidoviće, gdje je liječen od zadobijenih rana u privremenoj bolnici smještenoj u "Kristalu", u Zavidoviću. Na liječničkom krevetu, metkom iz pištolja, ubio ga je Sead Smajlović (iz Zavidovića).

BANOVIĆ, (JOZO) ŠIMUN - muškarac, civil, rođen 1966., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Oteležani (općina Konjic), retardirana (maloumna) osoba. Uhitili su ga, a potom okrutno ubili (kamenom mu razmrskali glavu) pripadnici Armije BiH, 09.09.1993., u selu Oteležani.

BARAČ, (ZVONKO) BOJAN - muškarac, rođen 1971., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline - zaseok Pušelji (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga, u selu Maline (općina Travnik), pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli ga do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BARAČ, (ZVONKO) DAVOR - muškarac, rođen 1975., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline - zaseok Pušelji (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga, u selu Maline (općina Travnik), pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli ga do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BARAĆ, (ANTE) IVO - muškarac, civil, rođen 1927., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Podovi (općina Travnik), hendikepirana osoba (mentalno retardiran). Dana, 08.06.1993. u ranim jutarnjim satima, ubili su ga ispred njegove kuće u selu Podovi pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Podovi i njihovu imovinu - pokojnikovo tijelo je pokopano pored kuće čiji je vlasnik Alojzije Bobaš.

BARBARIĆ, (ŽARKO) BORIS - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1959. u gradu Široki Brijeg u istoimenoj općini, pripadnik HVO-a. Ubili su ga u selu Sovići (općina Jablanica), 19.04.1993., pripadnici Armije BiH.

BARBARIĆ, LUCA - žena, starosti oko 70 godina, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Brajkovići (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su je (zapalili) u njezinoj kući, u selu Brajkovići pripadnici Armije BiH (jedne od postrojbi 3. korpusa Armije BiH iz Zenice).

BARBIĆ, (NIKO) MARKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grahovčići (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga u selu Grahovčići i ubili (izmasakrirali oštrim predmetom a potom bacili u jezero na površinskom kopu rudnika u selu Grahovčići) pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Grahovčići. Pokojnikovo tijelo je, nakon nekog vremena, pokopano u groblju zvanom "Svibak", u selu Grahovčići.

BARIŠIĆ, (MIROSLAV) DARIO - muškarac, rođen 17.08.1983., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubila ga je, 28.07.1993., granata ispaljena s položaja Armije BiH. Pokojnikovo tijelo pokopano je na groblju u selu Čaušlije (općina Bugojno).

BAREŠIĆ, (MARKO) MARIO - muškarac, rođen 1974., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Zarobljen s još 29 pripadnika HVO-a od strane pripadnika Armije BiH, 09.01.1994., na području sela Buhine Kuće (općina Vitez). Od tada mu se gubi svaki trag, a prema neprovjerenim informacijama ubili su ga pripadnici Armije BiH.

BARTULOVIĆ, (FABIJAN) DRAGUTIN - muškarac, rođen 1933., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Odžak (općina Bugojno). Ubijen 19.07.1993., prilikom evakuiranja Ilije Keškića, koji je bio nepokretan. Za ovaj zločin odgovornost snosi Semin Rustempašić - zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na ovom području.

BARTULOVIĆ, MARKO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

BARTULOVIĆ, (DRAGUTIN) ZDENKO - muškarac, rođen 1966., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Odžak (općina Bugojno). Ubijen 19.07.1993., kao i njegov otac Dragutin. Za ovaj zločin odgovornost snosi Semin Rustempašić - zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na ovom području.

BARTULOVIĆ, ZDRAVKO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

BEBEK, (IVANA) KATA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, rođena 1949., živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

BEBEK, (RAFO) MARKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1960. u selu Breber/Donje Selo (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Ubili su ga (zaklali) u selu Breber/Donje Selo, 18.04.1993., pripadnici Armije BiH.

BEKAVAC, (JOZO) MARIJAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Dana, 30.10.1993., s još šest Hrvata - civila krenuo je u iz grada u želji da napusti Bugojno. U podnožju brda Gorica ubijen je hicem u potiljak skupa sa svih šest suputnika. Opravdano se sumnja da je u izvršenju ovog zločina sudjelovao i Muris Kalajhodžić zvani "Murgo" iz sela Gaja (općina Bugojno).

BELJO, ANTE - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Rame/Prozora, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine

Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani “Berba” su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

BENDRA, (KRUNOSLAV) ILIJA - muškarac, rođen 02.10.1969., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravropravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani “Berba” su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

BESLAV, ŽIVKO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. “Bugojanske grupe” uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

BIJATOVIĆ, (STIPO) VLADO - muškarac, rođen 04.04.1966., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

BILANDŽIJA, (FRANJO) ANĐELKO - muškarac, rođen 19.03.1971., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani “Berba” su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

BILANDŽIJA, (MATO) LJUPKO - muškarac, rođen 05.07.1961., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani “Berba” su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

BILETIĆ, MIJO “MIĆE” - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bilaovac (općina Kiseljak), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH su ga zarobili, 23.04.1993., a nakon zlostavljanja i mučenja ubili.

BILIĆ, NIKOLA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grahovčići (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., su ga ubili u selu Grahovčići (ili tijekom evakuacije) snajperskim hicem pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Grahovčići. Pokojnikovo tijelo je pokopano u groblju zvanom “Svibak” u selu Grahovčići.

BILOŠ, (TADIJA) MATO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1950. u selu Glogošnica (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne “Mijat Tomić”). Mučili i ubili su ga, u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom “Stipića livada”, 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.

BJELOGRLIĆ, ? - žena, civil, (Vinkova supruga), po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Gojakovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 17.06.1993., iz vatrenog oružja, u njezinoj kući u selu Gojakovcu.

BLAŽEVIĆ, FRIDA - žena, (Jurina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Gornja Zimića (općina Visoko). Ubili su je, skupa s majkom Anom Grgić i suprugom Jurom, četvorica pripadnika Armije BiH (Ramo Bešlija, Rašid Džafić zvani “Raško”, Namir Mešetović i Abdulah Matoruga zvani “Avdica”) nakom zlostavljanja i mučenja, 14.11.1993. godine.

BLAŽEVIĆ, (ILIJA) ILIJA - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1944., iz sela Jošanica (općina Konjic). Poginuo u selu Jošanica, 02.06.1992., prilikom oružanog napada srpskih paravojnih postojba na navedeno selo.

BLAŽEVIĆ, JOZO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bešići (općina Visoko). Tijekom 1993., ubio ga je pripadnik Armije BiH Enes (Juse) Ćatić.

BLAŽEVIĆ, JURE - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornja Zimića (općina Visoko). Ubili su ga (zaklali) 14.11.1993., skupa s suprugom Fridom i njenom majkom Anom Grgić, četvorica pripadnika Armije BiH (Ramo Bešlija, Rašid Džafić zvani “Raško”, Namir Mešetović i Abdulah Matoruga zvani “Avdica”) koji su provalili u njegovu kuću. Prije smrti su ga zlostavljali i fizički maltretirali.

BLAŽEVIĆ, (ILIJA) KATA - žena, civil, rođena 1941., po nacionalnosti Hrvatica, iz nekog

sela na području općine Konjic. Pri pokušaju evakuacije, 06.07.1993., zarobili su je, maltretirali i ubili, na području planine Bokševice, pripadnici Armije BiH. Ista sudbina je zadesila još tri žene.

BLAŽEVIĆ, (SLAVKO) MARIJANA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, rođena 1974., živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

BLAŽEVIĆ, (SLAVKO) ŽELJKO - muškarac, rođen 1965., iz sela Trusina (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon predaje i odlaganja oružja ubili su ga (strijeljali), pripadnici Armije BiH, 16.04.1993., u selu Trusina (u djelu sela zvanom Gaj) ispred stare kuće čiji je vlasnik Ivan Drljo, skupa s još pet pripadnika HVO-a.

BLATANČIĆ, ANA - žena, Stipina supruga, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Zlavast (općina Bugojno). Ubijena je koncem srpnja 1993. godine.

BLAŠKO, IVO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH strijeljali su ga i tako ubili, pred očima rođene sestre, skupa s bratom Ljubomirom, 13.06.1993. godine.

BLAŠKO, LJUBOMIR - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH strijeljali su ga i tako ubili, pred očima rođene sestre, skupa s bratom Ivom, 13.06.1993. godine.

BLIZNAC, (PEJO) STIPO - muškarac, rođen 16.01.1952., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

BOŽIĆ, (MATE) ANTO - muškarac, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Zarobljen s još 29 pripadnika HVO-a od pripadnika Armije BiH 09.01.1994., na području sela Buhine Kuće (općina Vitez). Od tada mu se gubi svaki trag.

BOŽIĆ, LJUBICA - žena, civil, rođena 1951., po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

BOŽIĆ, (KAZIMIR) LJUBOMIR - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1966. u selu Glogošnica (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Mučen (desna ruka raznesena nekakvom eksplozivnom napravom a glava mu je bila zaokrenuta posve neprirodno) i ubijen u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., od pripadnika Armije BiH.

BOŽIĆ, (KAZIMIR) MARINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1960. u selu Glogošnica (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Iz zasjede ubili gu ga u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH koji su potom tijelo minirali (ručna bomba zvana 'kašikara' je bila postavljena ispod tijela i povezana nekakvom vrpcom) sa očitom nakanom da nanesu ozljede ili usmrte osobu(e) koja(e) bi pomjerila(e) tijelo.

BOŽIĆ, (JOZO) RUŽA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, rođena 1923., živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

BOŽIĆ, (JOZO) PEJO - muškarac, rođen 11.08.1962., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

BOŽIĆ, (SLAVKO) ŽELJKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1960. u selu Glogošnica (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Iz zasjede su ga ubili u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.

ŽRAZMAK 6 T =

BOBAŠ, (NIKO) GORAN - muškarac, rođen 1972., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Podovi (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja uhitili su ga, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BOBAŠ, LJUBAN - muškarac, rođen 13.01.1954., po nacionalnosti Hrvat. Pripadnici Armije BiH uhitili ssu ga, 18.09.1993. Isti dan su ga mučili i ubili. Pokojnikovo tijelo razmjenjeno 20.10.1993., a pokopano 22.10.1993., na Bobašima.

BOBAŠ, (PERO) NIKO - muškarac, rođen 1937., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Podovi (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BOBAŠ, (MIJO) PERO - muškarac, rođen 1970., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline, (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik), i ubili pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BOBAŠ, (FABIJAN) SLAVKO - muškarac, rođen 1950., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik), i ubili pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BOBAŠ, (FRANJO) SREĆKO - muškarac, rođen 1962., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Podovi (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., kao ranjenika uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik), i ubili pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

BOBAŠ, (MARKO) STJEPAN - muškarac, rođen 1926., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brajkovići (općina Travnik). Mučen i ubijen (desna noga prelomljena ispod koljena, metak ispaljen u usta), u svojoj kući u selu Brajkovići 08.06.1993., od strane pripadnika Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Brajkovići i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano na mjestu smrti.

BODRUŠIĆ, (BRANKO) ZDRAVKO - muškarac, rođen 28.03.1971., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Usmrćen u Bugojnu, tijekom srpnja 1993. godine.

BOGDAN, (ĐORĐE) ŽIVAK - muškarac, rođen 1945., po nacionalnosti Srbin, iz grada Konjica, pripadnik HVO-a. Bio je aktivni sportaš (bavio se streljaštvom) i reprezentativac bivše Jugoslavije. Nakon zarobljavanja, zatočen je u logor "Musala" u Konjicu gdje su ga okrutno ubili, 22.07.1993., pripadnici Armije BiH.

BOGIĆ, (MIJO) JOZO - muškarac, rođen 17.02.1961., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

BOJIĆ, (NIKICA) ZDRAVKO - muškarac, rođen 1952., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vučipolje (općina Bugojno). Nađen je obješen, koncem srpnja 1993. godine, nakon čega ga je netko donio na groblje u Bristovima.

BOROVIČKIĆ, (FILIP) DRAGAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Poljani (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993. godine.

BOŠNJAK, IVO - muškarac, star preko 72 godine, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orahova (općina Kiseljak). Ubili su ga (zaklali) pripadnici Armije BiH u selu Orahova. Tada je ubijena (zaklana) i supruga mu Kata. Tijela ubijenog bračnog para su pronađena u selu Orahova 23.04.1993. godine.

BOŠNJAK, KATA - žena, stara oko 70 godina, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Orahova (općina Kiseljak). Ubili su je (zaklali) pripadnici Armije BiH u selu Orahova. Tada je ubijen (zaklan) i njen suprug Ivo. Tijela ubijenog bračnog para su pronađena u selu Orahova 23.04.1993. godine.

BOŠNJAK, MARINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a (zapovjednik 3. bojne brigade "Ban Jelačić" iz Kiseljaka). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 16.06.1993., na području općine Kiseljak.

BOŠNJAK, (IVO) MILICA - žena, stara 72. godine, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Mošunj (općina Vitez). Ubijena 07.09.1993., minobacačkom granatom ispaljenom s položaja pripadnika Armije BiH, pri granatiranju sela.

BOŠNJAK, STIPO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Crniča (općina Bugojno).

Ubijen koncem srpnja 1993., u selu Gračanica (općina Bugojno).

BRDARIĆ, (IVO) ANĐA - žena, stara 47 godina, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Brdarići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

BRDARIĆ, FRANJO - muškarac, rođen 1947. po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brdarići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

BRDARIĆ, (AUGUSTIN) FRANJO - muškarac, rođen 1945., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brdarići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 24.06.1993. godine.

BRDARIĆ, (BOŽO) IVICA - muškarac, rođen 1945., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brdarići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

BRDARIĆ, (MARKO) JANJA - žena, stara 63 godina, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Brdarići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH su je zlostavljali, a potom ubili, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

BRADARIĆ, MARIJAN - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orlovac ? (općina Jablanica). Pripadnici Armije BiH, ubili su ga masakriranjem, 02.07.1993., u selu Doljani.

BRDARIĆ, (ANTE) MARKO - muškarac, star 63 godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brdarići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

BRDARIĆ, (PERO) MATO - muško dijete, star 16. godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brdarića (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

BRADARIĆ, (BOŽO) NENAD - muškarac, star 25. godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čelikovina (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 12.06.1993. godine.

BRDARIĆ, ROBERT "PEPINKO" - muškarac, civil, star oko 17 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brdarića (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

BRDARIĆ, STJEPAN - muškarac, rođen 1946., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brdarići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

BRADARIĆ, (MARIJAN) STIPO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1958. u selu Doljani (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Ubili su ga u selu Doljani (na prostoru zvanom "Val" u zaselku Krkače), općina Jablanica, 28.07.1993., pripadnici Armije BiH. Tijelo je nakon nekoliko dana izvađeno iz rječice Doljanke (u Spilicama) jer su ubojice, natjerali žrtvu da skoči s litice visoke oko 30 m.

BRAJKOVIĆ, JURE - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Zvirovići (općina Čapljina), pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

BREČIĆ, (STIPE) ILIJA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubijen na kućnim vratima od nepoznate osobe. Za ovo ubojstvo osumnjičeni su pripadnici vojne postrojbe Armije BiH zvani "Zecovi" koji su operirali na ovom području.

BREKALO, (IVAN) JOSIP - muškarac, rođen 1939., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

BREKALO, LUCA - žena, rođena 1939. (Josipova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

BRKAN, IVAN - muškarac, civil, rođen 1944., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kasapovići (općina Novi Travnik). Od strane pripadnika Armije BiH ubijen 13.06.1993., u selu Kasapovići.

BRKAN, PERO - muškarac, civil, rođen 1936., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kasapovići (općina Novi Travnik). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Kasapovići.

BRKANOVIĆ, (STIPO) PERO - muškarac, rođen 1928., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vučipolje (općina Bugojno). Dana, 25.07.1993., ubili su ga Muslimani iz snajpera. Pokopan je na groblju u Kandiji, 27.07.1993. godine.

BRKIĆ, (SREĆKO) FRANJO - muškarac, rođen 1970., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela

Dolac Bila (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., je uhićen a potom ubijen u selu Rudnik Bila. Prema izjavi jednog od svjedoka ubojica je Suad Šabanović, pripadnik Armije BiH koji je skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH toga dana počinilo oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Dolac Bila i njihovu imovinu.

BRTAN, (JOZO) MARKO - muškarac, rođen 14.03.1953., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

BRVENIKA, (JOZEF) JOZEF - muškarac, rođen 1947., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orahovica (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon predaje i odlaganja oružja ubili su ga, 17.05.1993., u selu Zaslivlje (općina Konjic) pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Fikret Prevljak.

BUHIĆ, (DRAGUTINA) IVICA - muškarac, rođen 1996., po nacionalnosti Hrvat, iz naselja Obrenovci (općina Zenica). Poginuo 24.08.1993. godine, u Zaljama, a pokopan 24.08.1993., u Marosima (općina Vitez).

BUHIĆ, (DRAGO) MARKO - muškarac, rođen 04.01.1957., po nacionalnosti Hrvat, živio u selu Buhine Kuće (općina Vitez), pripadnik HVO-a. Prije napada pripadnika Armije BiH na selo Buhine Kuće bio je ranjen. U vrijeme napada pripadnika Armije BiH (09.01.1994.) bio je u kući, nije se mogao kretati te je uhićen živ. Pripadnici Armije BiH su ga prerezali motornom pilom tako da su odvojili gornji od donjeg dijela tijela. Gornji dio tijela je pokopan 09.01.1994., a donji dio tek nakon mjesec dana.

BUHIĆ, ZORAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat. Tijekom lipnja 1993., ubijen je rasprskavajućim metkom ispaljenim iz snajperskog oružja sa položaja pripadnika Armije BiH.

BULAJIĆ, JANJA - civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su 16.08.1993., izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, teško su je ranili, a preminula je nakon nekog vremena u banjalučkoj bolnici, usljed težine povreda.

BUZIĆ, MILENKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, civil, iz Viteza. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 22.05.1993., snajperskim hicem ispaljenim iz područja sela Krčevina (općina Vitez).

BUZUK, JELKA - žena, civil, rođena 1919., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kostajnica (općine Konjic). Pri pokušaju evakuacije 06.07.1993., zarobili su je, maltretirali a potom ubili, na području planine Bokševice, pripadnici Armije BiH. Ista sudbina je zadesila još tri žene.

CRNJAK, BRANKO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

CRNJAK, PERICA - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

CVITANOVIĆ, (MATE) ILIJA - muškarac, rođen 23.11.1972., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Varvara (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

CVITKOVIĆ, (JURO) MARKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1954. u gradu Jablanici, pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Ubili su ga, u selu Doljani (kod baraka na prostoru zvanom "Strop"), općina Jablanica, 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.

ČAVAR, MARIJAN "GAVRO" - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ovčina (općina Busovača). Tijekom 1993., u selu Ovčina, ubio ga je pripadnik Armije BiH, Alija (Edhema) Pajić.

ČEČURA, (IVICA) MATO - muškarac, rođen 1960., po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.
ČOKARA, PERO - muškarac, rođen 1951., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz Kaknja (općina Kakanj). Tijekom lipnja 1993., prognali su ga, iz grada Kaknja tamošnje muslimanske civilne i vojne vlasti. Kao prognanik smjestio se u grad Vareš. Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" brutalno su ga ubili početkom studenog 1993., u gradu Varešu (općina Vareš).
ČOKLJAT, (ANTE) MARIJA - žena, rođena 1929., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kandija (općina Bugojno). Dana, 09.08.1993., otišla je nakopati krumpira. Nakon što se nije vraćala par sati, otišao je muž po nju u pratnji muslimanske policije i našao je izmasakriranu.
ČOLIĆ, RUŽA - žena, civil, rođena 1921., u selu Doljani (općina Jablanica), po nacionalnosti Hrvatica. Izmasakrirana, mučena (razrezan joj je trbuh) i ubijena u selu Doljani (zaseok Stupari), kod svoje obiteljske kuće, 28.07.1993. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.
ČOTA, MATO - muškarac, starosti oko 60 godina, po nacionalnosti Hrvat. Pripadnici Armije BiH teško su ga ranili, 15.06.1993., na lokalitetu zvanom Busovačke Staje (cca 15 km jugozapadno od grada Busovače). Od posljedica ranjavanja preminuo je, 16.06.1993. godine.
ČOVIĆ, (MARKO) MATO - muškarac, rođen 1933., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Veliki Trnovci (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993. godine.
ČOVIĆ, (STJEPAN) MIJO - muškarac, rođen 1959., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Poljana (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993. godine.
ČULJAK, MATIJA - žena, rođena 1917. (Perina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
ČULJAK, (MIJAT) PERO - muškarac, rođen 1913., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
ČURČIĆ, (STIPE) MLADEN - muškarac, rođen 1972. u Janjcu (općina Zenica), po nacionalnosti Hrvat. Poginuo je, 04.04.1993., u Busovači, a pokopan u Janjcu, 06.04.1993. godine.
ČUSTONJA, (ŠIMO) JOZO - muškarac, rođen 1966., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bištrani (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 11.06.1993. godine.
ĆUTURIĆ, ANA - žena, Stipina supruga, civil, rođena 1927., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grahovčići (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ustrijelili su je, rafalom iz automatskog vatrenog oružja u vlastitoj kući pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Grahovčići i njihovu imovinu. Tada je pod istim okolnostima ubijen i njen suprug Stipo. Na pokojničinu tijelu zamjećeni su tragovi paljenja. Pokojničino tijelo je pokopano 12.06.1993., na groblju u selu Ovnak (općina Travnik.
ĆUTURIĆ, (DRAGAN) STIPO - muškarac, rođen 1928., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grahovčići (općina Travnik), teški bolesnik. Dana, 08.06.1993., ustrijelili su ga, rafalom iz automatskog vatrenog oružja u vlastitoj kući pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Grahovčići i njihovu imovinu. Tada je pod istim okolnostima ubijena i njegova supruga Ana. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 12.06.1993., na groblju u selu Ovnak (općina Travnik).
ĆUTURIĆ, ŠIMUN - muškarac, rođen 1903., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grahovčići (općina Travnik). Pripadnici Armije BiH su ga, tijekom lipnja 1993., prisilno odveli u selo Ovnak i tu ubili tako što su ga objesili na 'banderu'.
DADIK, (JURO) LUKA - muškarac, rođen 1964., po nacionalnosti Hrvat, iz grada Vareša u istoimenoj općini. Pripadnik postrojbe HVO-a zvane "Bobovac". Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" zarobili su ga početkom studenog 1993., te odmah, nakon brutalnog zlostavljanja i mučenja ubili.
DAMJANOVIĆ, MAGDALENA - žensko dijete, stara 17 godina, civil, Hrvatica. Pripadnici Armije BiH ubili su je, snajperskim hicem 1993. godine, na području grada Viteza (općina Vitez).
DELIJA, ŽIVKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat. Pripadnici Armije BiH su ga, 22.12.1993., izmasakrirali (može se reći da je preklan; od uha do uha) na području

Križančeva Sela)općina Vitez).
DELJAK (ANTE) STIPO - muškarac, rođen 1963., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.
DIDAK, MARKO - muškarac, civil, starosti oko 45 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz naselja Donja Bojna (grad Travnik). Dana, 04.06.1993., ubio ga je, ispred obiteljske kuće u naselju Donja Bojna nepoznati pripadnik Armije BiH. Pokojnikovo tjelo je pokopano na groblju u naselju Donja Bojna.
DIDAK, (JURO) SLAVKO - muškarac, rođen 1963., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz Travnika - Kraljevćeva 3. Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.
DIJAKOVIĆ, (ŽELJKO) KRUNO - muškarac, rođen 19.09.1963., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Borovica (općina Vareš). Pripadnici postrojbe Armije Bih zvane "Frkina jedinica" brutalno su ga ubili, početkom studenog 1993., u gradu Varešu.
DILBER, ANTO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
DILBER, (NIKICA) ANTO "SVETAC" - muškarac, rođen 1945., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Zarobljen je skupa s Ivčanom Antunovićem na Crničkim Podovima. Nakon nekog vremena njegov poslovođa, Salem Šehić, 'hvalio se' Ivčanu da su Antu ubili, govoreći mu: "Ubili smo onog Antu koga su zvali 'Svetac'"! U utorak 12.07.1994. Antina supruga je identificirala njegov leš na groblju Humac. Tom prilikom joj je rečeno da je njegov leš nađen u Vrbasu između sela Zlavasti i Gračanice.
DILBER, MIĆO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
DILBER, (PERO) ZDRAVKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Koncem srpnja 1993., ubijen je pred svojom kućom u Gračanici.
DJAKOVIĆ, (ANTE) BOŽO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...
DOGAN, (IVAN) MATO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1961. u selu Glogošnica (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Mučen i ubijen u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.
DOMIĆ, (MARKO) ZORAN - muškarac, rođen 1960., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Paklarevo (općina Travnik). Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.
DRAGIĆ, IVANKA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, rođena 1947., živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
DREŽNJAK, (TOMO) ANDRIJA - muškarac, rođen 1921., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
DREŽNJAK, (ANDRIJA) DRAGICA - žena, rođena 1953., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu

Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
DREŽNJAK, LJUBA - žena, rođena 1932. (Živkova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
DREŽNJAK, MARA - žena, Andrijina supruga, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
DREŽNJAK, (BLAŽ) ŽIVKO - muškarac, rođen 1933., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
DRLJO, (ILIJA) ANDRIJA - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1947., iz sela Trusine (općina Konjic). Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, u selu Trusina iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH.
DRLJO, (KATA) ANTE "TUNJO" - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1936., iz sela Trusina (općina Konjic). Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, u selu Trusina pripadnici Armije BiH koji su u njega pucali iz vatrenog oružja.
DRLJO, (JAKOV) ANTO - muškarac, rođen 1962., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Zgošća (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 12.06.1993. godine.
DRLJO, (JOZO) ANTO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1936., živio na području općine Konjic. Ubili su ga, na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
DRLJO, (ILIJA) FRANJO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1942., iz sela Trusina (općina Konjic). Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, u selu Trusina iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH.
DRLJO, (ANDRIJA) IVAN - muškarac, rođen 1971., iz sela Trusina (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon predaje i odlaganja oružja, ubili su ga (strijeljali), pripadnici Armije BiH, 16.04.1993., u selu Trusina (u djelu sela zvanom Gaj) ispred stare kuće čiji je vlasnik Ivan Drljo skupa s još pet pripadnika HVO-a.
DRLJO, (PERO) IVAN - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1933. u selu Trusina (općina Konjic), do travnja 1992., živio je u Sarajevu. Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH u selu Trusina (gdje se nalazio kao prognanik sa svojom obitelji iz Sarajeva).
DRLJO, ILIJA - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1930., iz sela Trusine (općina Konjic). Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, u selu Trusina iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH.
DRLJO, (IVAN) KATA - žena, civil, rođena 1937. Ubili su je, u selu Trusina (općina Konjic), 16.04.1993. oko 9:00 sati, pripadnici Armije BiH, u više navrata pucajući rafalno u nju iz vatrenog oružja.
DRLJO, (MIĆO) KATA - žena, civil, rođena 1918. Ubili su je, u selu Trusina (općina Konjic), 16.04.1993. oko 9:00 sati, pripadnici Armije BiH, u više navrata pucajući rafalno u nju iz vatrenog oružja.
DRLJO (TADIJA) MATO - muškarac, rođen 1942., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Nakon predaje 25.03.1993., u Buturović Polju, i odlaganja oružja teško su ga ranili iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH (Sejdo Hakalović i Zijo Padalović). Nakon liječenja u jablaničkoj bolnici premješten je u Zenicu gdje je i umoren.
DRLJO, (ANDRIJA) TOMO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1926., iz sela Trusina (općina Konjic). Ubili su ga 16.04.1993. oko 9:00 sati, u selu Trusina iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH.
DRLJO, (IVAN) ZDRAVKO "BOSANAC" - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1963., iz sela Trusina (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon predaje i odlaganja oružja ubili su ga (strijeljali), pripadnici Armije BiH, 16.04.1993., u selu Trusina (u djelu sela zvanom Gaj) ispred stare kuće čiji je vlasnik Ivan Drljo skupa s još pet pripadnika HVO-a.
DRMIĆ, (JOZO) ILIJA - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz naselja Krtina Mahala (općina Vitez). Ubili su ga 07.09.1993., u naselju Krtina Mahala snajperskim hicem pripadnici Armije BiH.
DUJMOVIĆ, (ILKAN) LJUBA - žena, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Glavica (općina Bugojno). Ubijena prilikom evakuacije od svoje kuće u pravcu sela Donjići. Nije poznato gdje je pokopana.
DUJMUŠIĆ, (DANKO) MIRKO - muškarac, civil, rođen 1944., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Polje (općina Travnik). Ubili su ga 03.06.1993. oko 19:30 sati, u dvorištu obiteljske kuće u

selu Polje granatom pripadnici Armije BiH. Pokojnikovo tjelo je pokopano nakon sedam dana (10.06.1993.) u dvorištu u kojem je i ubijen, a uz nadzor pripadnika UNPROFOR-a.
DUJMUŠIĆ, MIRKO - muško dijeta, civil, star tri godine, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Polje (općina Travnik). Početkom mjeseca lipnja 1993., pronađeno je njegovo mrtvo tijelo u selu Polje.
DUNDER, (ANDRIJA) ILIJA - muškarac, rođen 1964., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Novakovići (općina Maglaj), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH masakriranjem su ga ubili hladnim oružjem, 24.01.1994., u selu Novakovići.
DUSPER, (ILIJA) JURE - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Dana, 30.10.1993., s još šest Hrvata - civila krenuo je iz grada u želji da napusti Bugojno. U podnožju brda Gorica ubijen je hicem u potiljak skupa sa svih šest suputnika. Opravdano se sumnja da je u izvršenju ovog zločina sudjelovao i Muris Kalajhodžić zvani "Murgo" iz sela Gaja (općina Bugojno).
DŽAJA, NIKO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
DŽALTO, JELA - žena, rođena 05.06.1950. (Stipina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
DŽIDIĆ, MARINKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1935., iz sela Vrci, o. Konjic. Ubijen je 23.03.1993., u selu Vrci dok je sjedio u svojoj obiteljskoj kući.
DŽOLAN, ANTE - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Rumboci (općina Prozor/Rama), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 25.10.1992., u Prozoru.
ĐOPO, (STJEPAN) MIRKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1966., iz sela Prijeslop/Podhum (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Mučki su ga ubili (iz zasjede), 23.03.1993., u selu Gostovići (općina Konjic) pripadnici Armije BiH.
ĐOPO, STJEPAN - muškarac, civil, rođen 1924., po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
ĐOPO, (PERO) ZVONIMIR - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1971., iz sela Prijeslop/Podhum (općina Konjic) pripadnik HVO-a. Uhitili su ga, razoružali i ubili, u kući tetke Jele Rajić u selu Gostovići (općina Konjic), 23.03.1993., Sejdo Hakalović i Zijo Padalović (pripadnici Armije BiH, po nacionalnosti Muslimani iz sela Gostovići, općina Konjic). Prilikom ovog zločina počinitelji su teško ranili Jelu Rajić - tetku umorenog Zvonimira.
ERIĆ, (IVO) DRAGO - muškarac, rođen 1958. pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga u selu Čukle, 08.06.1993., pri pokušaju obrane i zaštite civilnog pučanstva sela Čukle, pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano u selu Čukle, u blizini seoskog rezervoara za vodu.
ERKAPIĆ, DRAGAN - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
FILIPOVIĆ, (DAVORIJE) MARKO - muškarac, star 45 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Živalji (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 14.06.1993. godine.
FILIPOVIĆ, (ŠIMO) LJUBAN - muškarac, star 21 godinu, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Jas. Bištrani (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.06.1993. godine.
FILIPOVIĆ, (IVO) SMILJAN - muškarac, star 25 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vukanovići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 10.06.1993. godine.
FRANJIĆ, (IVO) BLAŠKO - muškarac, rođen 1953., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

FRLJIĆ, DRAŽEN - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Krtine (općina Vitez). Ubijen 20.06.1993., u selu Krtine gelerima granate koju su na to selo iz ručnog bacača ispalili pripadnici Armije BiH.

GAGRO, (PERO) MILJENKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1954. u selu Risovac (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić". Mučen i ubijen (izmasakriran) u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993. Počinnitelji su pripadnici Armije BiH.

GALIĆ, (PETAR) DINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1971. u selu Posuški Čitluk (općina Posušje), pripadnik HVO-a. Ubili su ga na lokaciji zvanoj "Strop" (općina Jablanica), 13.11.1993., pripadnici Armije BiH.

GALIĆ, (LUKA) IVO - muškarac, rođen 1928. civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga ispred obiteljske kuće u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano na nepoznatom mjestu.

GALIĆ, ZORAN - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

GAVRANOVIĆ, (FRANE) LJUPKO "LJUBAN" - muškarac, star oko 55 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je koncem srpnja 1993., u selu Gračanica.

GAVRANOVIĆ, (STIPAN) PAVO - muškarac, civil, rođen 1966., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je koncem srpnja 1993., u selu Gračanica.

GAVRIĆ, (STOJAN) PERO - muškarac, rođen 1958. po nacionalnosti Hrvat, iz sela Lug (općina Bugojno). Poginuo u srpnju 1993., pokopan u Sultanovićima (općina Uskoplje).

GAZIBARIĆ, (MARKO) DRAGAN - muškarac, star oko 20 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Tijekom lipnja 1993., teško je ozlijeđen, na području općine Travnik, projektilima ispaljenim iz mitraljeza sa položaja pripadnika 3. Korpusa Armije BiH. Usljed nedostatka liječničke pomoći i blokade prometnica (od strane pripadnika Armije BiH) preminuo je nakon cca 10 sati vremena.

GAZIBARIĆ, MARA - žena (Perina supruga), rođena 1925., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su je ispred njene kuće u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Sumještani su pokojničino tijelo unijeli u njezinu kuću, a pripadnici Armije BiH su kuću potom zapalili.

GAŠO, DANICA - žena (Zvonkina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz grada Travnika. Ubili su je, 19.04.1993. (ponedjeljak), u njenom stanu (kod ulaznih vrata) iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH.

GAŠPER, (STIPAN) JAKOV - muškarac, rođen 1929., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Jablanje (općina Bugojno). Ubijen je, 19.07.1993., kao zarobljenik u Odžaku. Za ovaj zločin odgovoran je Semin Rustempašić, zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na području sela Jablanje.

GAŠPER, (NIKO) MARKO - muškarac, rođen 1929., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Jablanje (općina Bugojno). Ubijen je, 19.07.1993. Za ovaj zločin odgovoran je Semin Rustempašić, zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na području sela Jablanje.

GLIBO, JOSIP - muškarac, rođen 1947., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ljubunci (općina Prozor/Rama), pripadnik HVO-a. Ubili su ga iz zasjede, 23.10.1992., u blizini grada Prozora pripadnici Armije BiH.

GLIBO, ZORKA - žena, rođena 10.10.1938. (Markova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

GOJANOVIĆ, FINKA - žena, civil, starosti oko 72 godine, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grahovik (općina Travnik). Dana, 06.06.1993. oko 15:45 sati, ubili su je u njenoj kući pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Grahovik i njihovu imovinu.

GOLUBOVIĆ, (ZVONKO) ŽELJKO - muškarac, rođen 28.08.1958., po nacionalnosti Hrvat,

iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

GOTOVAC, (ANDRIJA) STJEPAN - muškarac, rođen 1945., civil, po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

GRABOVAC, ANKICA - žena (Antina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica,, iz sela Šantići - zaseok Buhine Kuće (općina Vitez). Pripadnici Armije BiH ubili su je u neposrednoj blizini njene kuće, 09.01.1994. godine.

GRABAVAC, (ANTO) DANIJEL - muško dijete, staro jednu godinu, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz zaseoka Buhine Kuće u selu Šantići (općina Vitez). Ubili su ga, 09.01.1993., u neposrednoj blizini roditeljske kuće pripadnici Armije BiH.

GRABOVAC, FABIJAN - muškarac, rođen 01.01.1967., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

GRABOVAC, (ANTE) IVO - muškarac, rođen 1929., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Rosulje (općina Bugojno). U noći 06./07.09.1993., odveli su ga nepoznati pripadnici Armije BiH. Sutradan je pronađen u Mlavi, djelomice potopljen u vodu, s prostrijeljenom slijepoočnicom. Ivo je bio jedini muškarac - Hrvat koji je nakon muslimanske agresije ostao živjeti u ovom selu koje je bilo isključivo nastanjeno Hrvatima, tako da u selu više nema Hrvata.

GRABOVAC, (MARKO) NEDELJKO - muškarac, rođen 1966., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.

GRABOVAC, NIKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna, odvele su ga koncem srpnja uniformirane osobe na saslušanje u prostorije muslimanske civilne policije (MUP BiH) u Bugojnu. Odveden je iz podruma zgrade u kojoj je stanovao i proveden kroz crkveno dvorište a usmrćen je u parku ispred BiH banke. Tijelo mu je ležalo tu nekoliko dana nakon čega je premješteno iza šljunkare kod ciglane. Nakon 15 dana leš je identificiran i pokopan. Odgovornost za njegovu smrt snosi načelnik MUP-a Senad Dautović.

GRAHOVAC, ANTO - muškarac, rođen 1952., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

GRBAVAC, STIPO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Crniča (općina Bugojno). Ubijen je, koncem srpnja 1993., u selu Gračanica (općina Bugojno).

GRGIĆ, ANA - žena, rođena 1917., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Zimića (općina Visoko). Ubila su je četvorica pripadnika Armije BiH (Ramo Bešlija, Rašid Džafić zvani "Raško", Namir Mešetović i Abdulah Matoruga zvani "Avdica"). Prije smrti su je zlostavljali i mučili. Ubijena je, 14.11.1993., skupa s kćerkom Fridom i zetom (Fridinim suprugom) Jurom Blažević.

GRGIĆ, ANTO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Snajperskim hicem ubili su ga pripadnici Armije BiH, sredinom 1993., na Bobašima.

GRGIĆ, MLADEN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Ubijen (izmasakriran) 09.01.1994., u selu Buhine Kuće (općina Vitez).

GRLIĆ, (IVICA) NIKICA - muškarac, rođen 13.04.1952., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubijen je iz puške u podrumu kuće Branka Jurića 23.07.1993., zajedno sa obitelji Mršo. Viđeno je njegovo mrtvo tijelo, nakon toga je uklonjeno i nije poznato gdje je zakopano. Odgovornost za njegovu smrt snose pripadnici postrojbe "Zecovi" koji su djelovali na tom području. Na vozilu kojim su se vozili bio je natpis: "Bog oprašta, Zecovi ne"!

GRNJAĆA, (ILIJA) MATO - muškarac, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grnjaće

(općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH brutalno su ga ubili, 13.06.1993. godine.
GROZNICA, (JURO) ANDRIJA - muškarac, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Sovići (općina Jablanica), do smrti je radio kao pripadnik policije u policijskoj postaji Jablanica. Ubili su ga u selu Doljani (kod mosta na rječici Doljanka u zaselku Bašići), općina Jablanica, 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.
GRUBEŠA, MARA - žena, rođena 01.05.1943. (Pavina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
GRUBEŠIĆ, ANĐA - žena (Mijina supruga), po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Oselište (općina Busovača). Pripadnici muslimanske civilne policije (MUP BiH) iz sela Bukovci (općina Busovača), brutalno su je ubili hladnim oružjem (izboli nožem), 02.02.1993. Skupa s njom je ubijen, na isti način, i njen suprug Mijo.
GRUBEŠIĆ, MIJO - muškarac, (Anđin suprug), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Oselište (općina Busovača). Pripadnici muslimanske civilne policije (MUP BiH) iz sela Bukovci (općina Busovača), brutalno su ga ubili hladnim oružjem (izboli nožem), 02.02.1993. Skupa s njim je ubijena, na isti način, i njegova supruga Anđa.
GUDELJ, (FRANJO) DRAGAN - muškarac, rođen 1957., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.
GVOZDEN, JADRANKO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti, iz grada Bugojna. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni a prema neslužbeni informacijama s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.) nitko od njih nije živ. Prema nekim navodima nakon neodređenog vremena ubijen je (brutalno pretučen do smrti) u prostorijama 'Privredne banke Bugojno' pred ostalim Hrvatima s kojima je bio zatočen.
GVOZDEN, (IVO) JOSIP - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Glavica (općina Bugojno). Poginuo je, koncem srpnja 1993. Pokopan na groblju "Biljeg" u Glavicama.
HARAMBAŠIĆ, FANIKA - žena, po nacionalnosti Hrvatica, navodno rođena u Vrbanji, živjela u Gračanici (općina Bugojno). Ubijena je u selu Gračanica, koncem srpnja 1993. Pokopana u selu Sultanovići (općina Uskoplje).
HERCEG, JAKOV - muškarac, civil, starije starosne dobi, po nacionalnosti Hrvat. Tijekom lipnja (?) 1993. godine, ubili su ga (zaklali) pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "El Mudžahid", na području općine Travnik.
IKIĆ, (MILE) DUŠKO - muškarac, rođen 1944., pripadnik HVO-a. Uhitili su ga (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.
IKIĆ, (PETAR) MLADEN - muškarac, rođen 1939., pripadnik radnog voda civilne zaštite, po nacionalnosti Hrvat. Uhitili su ga (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.
ILIĆ, (VINKO) DAVOR - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, živio u selu Kostajnica (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon zaroblajvanja ubili su ga (premda je bio ranjen), 09.05.1993., na planini Bokševici (općina Jablanica), pripadnici Armije BiH.
ILIĆ, (ANTE) ILIJA - muškarac, civil, rođen 1915., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Mrkosovice (općina Konjic). Ubio ga je u selu Mrkosovice (pokraj njegove obiteljske kuće), 01.05.1993., Hikmet Lipovc, pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Neretvica" kojom je zapovjedao Hasan Hakalović.
ILIĆ, MARINKO - muškarac, star 19. godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH su ga ubili, 13.06.1993., na prostoru općine Kakanj.

ILIĆ, MIJA - žena, civil, rođena 1914., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Mrkosovice (općina Konjic). Ubili su je, 01.05.1993., u selu Mrkosovice (dok je pomagala oko sahrane jedne umrle žene) pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Neretvica" kojom je zapovjedao Hasan Hakalović.

IVANKOVIĆ, (JURO) ANĐA - žena, civil, rođena 1936., iz sela Trusina (do 1992. godine, živjela je u Sarajevu, u naselju Otes, a po izbijanju ratnih sukoba u tom naselju dolazi sa mužem u njegovo rodno selo Trusina). Ubili su je u selu Trusina (općina Konjic), 16.04.1993. oko 9:00 sati, pripadnici Armije BiH koji su u nju rafalno pucali, u više navrata, iz vatrenog oružja.

IVANKOVIĆ, (ANTE) MIRKO - muškarac, civil, rođen 1935., po nacionalnosti Hrvat, iz grada Konjica. Ubili su ga, 20.04.1993., u gradu Konjicu pripadnici Armije BiH.

IVANKOVIĆ, (ILKO) MIRKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993., pripadnici Armije BiH.

IVANKOVIĆ, ZLATKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 16.04.1993., kada su na patrolu HVO-a, kojoj je pripadao imenovani, na punktu kod katoličkog groblja u gradu Vitezu (a vis á vis sela Ahmića), iz zasjede otvorili paljba. Ovo ubojstvo je bilo i razlogom ('kap koja je prelila čašu') otpočinjanja oštrih oružanih sukoba između Muslimana i Hrvata na širem području Lašvanske doline.

IVANKOVIĆ-GRGIĆ, (ANTE) ILIJA - muškarac, civil, rođen 1926., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Trusina (općina Konjic). Do 1992. godine, živio je u Sarajevu, u naselju Otes, a po izbijanju ratnih sukoba u tom sarajevskom naselju dolazi sa suprugom u svoje rodno selo Trusina. Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, ispred njegove obiteljske kuće, pripadnici Armije BiH.

IVANOVIĆ, ANTE - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bistrica (općina Gornji Vakuf/Uskoplje). Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, 23.01.1993., a potom mučili i izmasakrirali.

IVIĆ, (BLAŽ) BLAŽ - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. 30.10.1993., s još šest Hrvata - civila krenuo je iz grada u želji da napusti Bugojno. U podnožju brda Gorica ubijen je hicem u potiljak skupa sa svih šest suputnika. Opravdano se sumnja da je u izvršenju ovog zločina sudjelovao i Muris Kalajhodžić zvani "Murgo"iz sela Gaja (općina Bugojno).

IVKOVIĆ, VINKO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

IŠTUK, (ANTE) JOZO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Ubili su ga, 30.07.1993., na lokalitetu Ominje (na području sela Grabovica), dok je radio na njivi, snajperskim hicem pripadnici Armije BiH sa svog položaja (od Ramljaković kuća).

JAKAŠEVIĆ, (PEJO) ŽELJKO - muškarac, rođen 16.06.1970., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

JAKIĆ, FRANJO - muškarac, civil, rođen 1924., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhićen je (skupa sa Matom Kramar) na lokaciji zvanoj "Crvene stijene" dok se je sa skupinom od 13 civila pokušavao evakuirati u pravcu sela Radonjići a iz prostora sela Maline kojega su, tog dana, oružano napali pripadnici Armije BiH. Predpostavlja se da su uhićenici istog dana i ubijeni.

JAKOVLJEVIĆ, (MARKO) ILIJA - muškarac, rođen 12.10.1962., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

JANKOVIĆ, (STIPO) DALIBOR - muškarac, rođen 1973., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja uhitili su ga, u selu Maline (općina Travnik), pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli

oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

JANKOVIĆ, (FRANE) STIPO - muškarac, civil, star preko 30 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja uhitili su ga, u selu Maline (općina Travnik), pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

JANKOVIĆ, (MARKO) VINKO - muškarac, rođen 1933., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 09.06.1993., u blizini ugostiteljskog objekta (u selu Čukle) čiji je vlasnik Luka Galić.

JERKIĆ, (MARKO) STIPO - muškarac, rođen 1962., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ričice (općina Travnik). Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.

JERKOVIĆ, (TOME) BRUNO - muškarac, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Janjac (općina Zenica). Muškarac, Hrvat po nacionalnosti. Poginuo 22. 07.1993., u selu Budišičima (općina Novi Travnik). Istog dana je pokopan u Novom Travniku.

JERKOVIĆ, (STIPO) NIKICA - muškarac, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a (brigada "Jure Francetić"). Uhitili su ga (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.

JERKOVIĆ, (JOZE) ZORAN - muškarac, rođen 1961., po nacionalosti Hrvat, iz sela Janjac (općina Zenica). Ubijen je, 08.01.1993., u Busovači. Pokopan je, 08.01.1993., u Topaloj (općina Vitez).

JEZERČIĆ, (MATO) DRAGO - muškarac, rođen 26.02.1971., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

JEZIDŽIĆ, FRANJO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

JEZIDŽIĆ, (STIPE) IVICA - muškarac, rođen 1948., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čaušlije (općina Bugojno). Njegov brat Nikica ga je našao, 24.08.1993., izgorena u kući brata Marka (ne zna se točan datum smrti). Pokopan je u selu Čaušlije.

JEZVIĆ, (IVAN) TONI - muškarac, rođen 1974., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Zarobili su ga, s još 29 pripadnika HVO-a, pripadnici Armije BiH, 09.01.1994., na području sela Buhine Kuće (općina Vitez). Od tada mu se gubi svaki trag.

JONJIĆ, FRANJO - muškarac, rođen 1968., po nacionalnosti Hrvat, iz Zenice. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 10.06.1993., na prostoru općine Zenica.

JOSIPOVIĆ, (PERO) MARKO - muškarac, rođen 1934., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brajkovići (općina Travnik). Ubili su ga, u neposrednoj blizini vlastite kuće (na lokaciji zvanoj "Majdan", iznad crkve) u selu Brajkovići, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Brajkovići i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano u dvorištu njegove kuće.

JOSIPOVIĆ, (IVAN) TOMISLAV - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1974. u selu Doljani (općina Jablanica), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, u selu Doljani (općina Jablanica), 08.10.1993., pripadnici Armije BiH.

JOZAK, ANTE - muškarac, po nacionalnosti Hrvat. Pripadnik PU Travnik. Ubio ga je (metkom ispaljenim u leđa), u Travniku, Dragan Beljić - pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Mečići".

JOZIĆ, (JURO) PETAR "PERO" - muškarac, civil, rođen 1938., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Pokojište (općina Konjic). Nakon brutalnog premlaćivanja ubijen (izmasakriran) u selu Pokojište (općina Konjic), 04.08.1993. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.

JUGOVIĆ, (STIPO) PAVA - žena, rođena 1947., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Tomići (općina Maglaj). Pripadnici Armije BiH stacionirani u susjednom selu Krsno Polje, ubili su je snajperskim hicem, 04.09.1993. oko 15:00 sati u njenoj kući, dok je ložila vatru.

JUKIĆ, (ANTE) ANICA - žena (supruga Stjepanova), civil, rođena 1920., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Jukići (općina Konjic). U blizini sela Rastić (općina Konjic), u kojem uglavnom žive Muslimani ubijena je, 17.04.1993., nakon strašnog zlostavljanja i mučenja (na njenom tijelo je nadostajala glava koja je naknadno pronađena u obližnjem grmlju).

JUKIĆ, (ANDRIJA) ILIJA - muškarac, rođen 1941., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Donja Borovica (općina Vareš). Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" brutalno su ga ubili, početkom studenog 1993., u gradu Varešu.

JUKIĆ, (STIPE) IVICA - muškarac, rođen 1968., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

JUKIĆ, (DANE) STJEPAN - muškarac, civil, rođen 1924., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Jukići (općina Konjic). U blizini sela Rastić (općina Konjic), u kojem uglavnom žive Muslimani ubijen je, 17.04.1993., nakon strašnog zlostavljanja i mučenja (na njemu je ložena vatra a potom je spaljen).

JUKIĆ, (MARKO) ŽARKO - muškarac, rođen 1968., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Boganovci (općina Bugojno). Ubijen je koncem srpnja 1993., na prostoru općine Bugojno. Pokopan je u selu Sultanovići (općina Uskoplje), na mjesnom groblju.

JUNČIĆ, ZDRAVKO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

JURČEVIĆ, DANIJELA - žensko dijete, stara devet mjeseci, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz grada Novog Travnika. Ubili su je, 04.09.1993., minobacačkom granatom pripadnici Armije BiH, pri granatiranju Novog Travnika.

JURČEVIĆ, (NIKO) DRAGAN "BUCO" - muškarac, starosti oko 22 godine, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Postinje (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga, u selu Maline (općina Travnik), pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo Maline.

JURČEVIĆ, (JOZE) LJUBAN - muškarac, rođen 1966., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

JURČEVIĆ, STIPICA - muškarac, rođen 1969., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Počulica (općina Vitez), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH su ga masakriranjem ubili u Križančevu Selu, 22.12.1993. Tijelo je bilo zakopano u masovnoj grobnici na Crvenoj zemlji u selu Počulici. Identificiran je samo po dijelovima odjeće nakon 40 dana.

JURČEVIĆ, STIPO - muškarac, rođen 17.11.1968., civil, po nacionalnosti Hrvat, fotoreporter (radio za "Hrvatski list"), iz Gornjeg Vakufa/Uskoplja. Poginuo 21.11.1993., u blizini sela Vrci (općina Gornji Vakuf/Uskoplje) pri eksplozije minobacačke granate ispaljene s položaja pripadnika Armije BiH.

JURANOVIĆ, (NIKO) IVO - muškarac, rođen 1957., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, 23.01.1994., na predjelu "Borića" (selo Lovnica u općini Zavidovići), a potom masakriranjem ubili (odsječen spolni organ, počupani svi nokti s prstiju ruku, nožem probijani zglobovi na prstima ruku, usta rasječena s obje strane sve do ušiju).

JUREŠIĆ, (IVO) VINKO - muškarac, rođen 1951., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj

strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.
JURIČIĆ, JOZO - Hrvat, iz sela Lug (opć. Tomislavgrad), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ubili su ga kod Prozora, 25.10.1992. godine.
JURIĆ, ANICA - žena, rođena 1906., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Ljubunci - zaseok Jurići (općina Prozor/Rama). Ubio ju je Zajim Hero, pripadnik Armije BiH, 24.06.1993., u obiteljskoj kući iz vatrenog oružja.
JURIĆ, ANICA - žena, rođena 1933., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Doljani (općina Jablanica). Pripadnici Armije BiH ubili su je u selu Doljani, 28.07.1993. godine.
JURIĆ, DELFA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, ubili su je pripadnici Armije BiH.
JURIĆ, (JURO) DRAGAN - muškarac, rođen 1975., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).
JURIĆ, (MATO) DRAGICA - žena, civil, rođena 1949., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Repovica (općina Konjic). Smrtno stradala u selu Repovica, 22.07.1993. godine. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.
JURIĆ, (IVO) IVO - muškarac, rođen 1974., iz sela Maline (općina Travnik). Skupa za Zoranom Matoševićem ubijen je, iz zasjede, sa barikade Armije BiH, na raskrižju puta za Guču Goru, 16.03.1993.
JURIĆ, (ILIJA) JOZO - muškarac, civil, rođen 1931., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gorani (općina Konjic). Ubili su ga, 25.03.1993., u selu Gorani pripadnici Armije BiH, dok je sjedio u svojoj obiteljskoj kući.
JURIĆ, (STJEPAN) JURO - muškarac, civil, rođen 1941., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj), skupa sa svoja tri sina Stjepanom (25), Ljubomirom (21) i Draganom (18) i još 12 Hrvata, stanovnika sela Kovači.
JURIĆ, (JURO) LJUBOMIR - muškarac, rođen 1972., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH strijeljali su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).
JURIĆ, (PAVO) MARINKO - muškarac, rođen 1974., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovača (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).
JURIĆ, (MIJO) MARKO - muškarac, rođen 1971., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Holjanića (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., na prostoru općine Kakanj.
JURIĆ, (DRAGE) MATEA - žensko dijete, stara 2 godine, po nacionalnosti Hrvatica. Ustrijeljena u automobilu marke FORD-ESKORD registracije ZE 812-25. Pogođena je sa 17 metaka (rafal) sa udaljenosti od cca 10 metara. Tom prilikom je majka male Mateje, S.J., teško ranjena. Ovaj zločin počinili su u Zenici, u ulici Slaviše Vajnera Čiče, pripadnici 7. muslimanske brigade, 3. korpusa (zvanog i “Zenički”) Armije BiH.
JURIĆ, (VLADO) MLADEN - muškarac, rođen 1952., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Podorašac (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon zarobljavanja, ubili su ga pripadnici Armije BiH, u obiteljskoj kući u selu Podorašac, 24.04.1993. godine.
JURIĆ, NOVKA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Šantići - zaseok Buhine Kuće (općina Vitez). Zarobili su je pripadnici Armije BiH, 09.01.1994., na području sela Buhine Kuće (općina Vitez). Od tada joj se gubi svaki trag.
JURIĆ, (JURO) STJEPAN - muškarac, rođen 1968., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).
JURIĆ-KRNJIĆ, (JOZO) JAGODA - žena, rođena 1952., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).
JURIŠIĆ, (MARIJAN) JEČENKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Srijetež (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993. godine.
JURIŠIĆ, JOSIP - muškarac, star 60 godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šenkovići (općina Novi Travnik). Ubili su ga, na kućnom pragu, pripadnici Armije BiH, 09.06.1993. Skupa s njim je ubili su i njegova sina Zdravka. Predpostavlja se (prema izjavama svijedoka) da ih je ubio Mustafa Perenda.
JURIŠIĆ, (MARKO) NIKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grgići (općina Bugojno). Ubili su ga pripadnici Armije BiH, sredinom 1993., u selu Grgići.
JURIŠIĆ, (ANTE) VINKO - muškarac, rođen 26.01.1942., po nacionalnosti Hrvat, iz sela

Grgići (općina Bugojno). Ubijen je 11.07.1993., nedaleko svoje kuće. Pokopan je u groblju u Čaušlijama.

JURIŠIĆ, (JOSIP) ZDRAVKO - muškarac, civil, star 23 godine, Hrvat, iz sela Šenkovići (općina Novi Travnik). Ubili su ga, na kućnom pragu, pripadnici Armije BiH, 09.06.1993. Skupa s njim ubili su i njegova otca Josipa. Opravdano se predpostavlja (prema izjavama svijedoka) da ih je ubio Mustafa Perenda.

JUTANDA, (ĐURO) DRAŽENA - žena, rođena 1962., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Buhine Kuće (općina Vitez). Pripadnici Armije BiH, ubili su je (izmasakrirana), 09.01.1994., u njezinoj kući, u selu Buhine Kuće.

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

SVJEDOČENJA

1 | 2 | 3 | 4

ISKAZI ŽRTAVA/SVJEDOKA I OČEVIDACA O STRADANJU HRVATA S PODRUČJA BOSNE I HERCEGOVINE TIJEKOM MUSLIMANSKO-HRVATSKOG SUKOBA (1992/1994)

BUGOJNO
A) LOGORI, MUČILIŠTA

Pripadnici Armije BiH su, koncem srpnja 1993., osnovali nekoliko logora i zatvora u kojima su mučili i zlostavljali zatočene Hrvate. Donosimo nekoliko ulomaka iz izjava zatočenika:

1. Kulturno sportski centar
(Hrvat, rođen 1942., pripadnik HVO-a)

(...) Prvo sam doveden u KSC (Kulturno sportski centar). Ja sam bio u civilu jer su nam sve uniforme opljačkane. Odmah sutradan sam odveden na rad. Namjerno su nam na pozornicu razbacali nekakvo smeće. Rekli su nam: "Za minut ili dva da je ovo sve očišćeno!" Nas sedam ili osam se našlo u tom krugu. Kako smo čistili tako su nas oni tukli kundakom, palicom, šakom, nogama...

Sutradan smo išli na čišćenje prostorija. Mislim da taj dan nikad neću zaboraviti jer je to bilo više nego grozno! Istjerali su nas u jednu prostoriju da čistimo i dok sam meo dvoranu, kako sam se nagnuo ispala mi je krunica. Ovaj stražar je vidio križ, krunicu i pitao: "Šta je ovo?" Rekao sam: "Pa, krunica!?" Strgao mi je to s vrata i bacio na smeće. Meni je to jako teško bilo jer sam bio iz jedne kršćanske obitelji. U mojoj obitelji imaju dva svećenika. To mi je bilo toliko teško, teže nego udarci koje sam dan prije dobio. Otišao sam na drugu stranu jer tu nisam nikako mogao mesti. To sam zaobišao i produžio dalje. Kako je tu bilo nekakvo staklo, pošao sam da metem to staklo jer sam malo dalje vidio bačenu krunicu, kriomice sam je uzeo, a jedan od vojnika je vidio da sam ja nešto stavio u džep. Došao je kod mene i pitao: "Šta si to stavio u džep?" Kako me tada udario..! Udario me rukom ispod oka. Kasnije sam saznao da je taj stražar karatista. Znam samo da ga zovu Džipsi. Kasnije je on meni rekao da sam taj trenutak jako dobro prošao i da me htio ubiti.(...)

U toj maloj prostoriji bila su 22 čovjeka, tako da nismo mogli ni sjesti, a kamo li leći. U KSC doveden sam 22.07.1993., a doveli su nas neki uniformirani Muslimani. Neki njihov zapovjednik je jednostavno upao u moju kuću i odveli su me. U tom trenutku moja majka, u 81. godini života, gledala je hoće li me ili ne ta petorica ubiti. Ta prostorija je imala tuš kabinu i prostor gdje se ostavlja garderoba. U KSC-u sam ostao oko 10 dana. Tu nas je ispitivao jedan Musliman zvani "Đugum" iz Bugojna. Prije ga nisam poznavao, mislim da je po zanimanju pravnik. U KSC-u smo morali dati izjavu. (...)

Iskaz pisan 13.05.1994.

2. Salon namještaja

Hrvat, rođen 1972. godine, policajac

Zarobljeni smo u Bugojnu u hotelu 24.07.1993. Odatle smo odvedeni u “Salon namještaja” u Bugojnu. Tu smo proveli sedam dana, a bilo nas je oko 90, HV pripadnika oko 50, VP i nas 30 pripadnika MUP-a. U tih sedam dana događalo se svašta! Uvjeti su bili grozni! Vode je bilo do koljena. Prva tri dana nisu nam dali ništa jesti dok nije došao fra Bruno i sestra Pavka koji su nam donijeli deka i konzervi. Tako smo tek poslije tri dana jeli. Tu smo vršili veliku i malu nuždu.

Prostor gdje smo mi bili je podrumsko skladište salona. Stavljali smo pakete od namještaja i na njima ležali. Sve uniforme su skinuli s nas. Tako da poslije 3 ili 4 dana nismo imali što obući dok nisu došli civili. Oni su skidali s nas uniforme i davali nam neke svoje majice, čizme... Tu smo proveli sedam dana, a bilo je najgore. Bilo je izvođenje navečer, tuče, maltretiranja...

iskaz pisan 14.05.1994.

Hrvat, rođen 1993. godine, civil

(...) Muslimani su nas doveli u dvoranu gimnazije tada je u podrumu bila zatočena naša vojna policija. Njih su najviše tukli. Kasnije su ih prebacili u “Salon namještaja”. I mi smo nakon oko 7 dana isto prebačeni tamo. Tu sam prenoćio dvije noći. Svake večeri su izvodili ljude i tukli ih metalnim šipkama. Poginulo je od tuče, koliko ja znam, četiri-pet ljudi. Imena im ne znam. To se dogodilo prije nego što smo mi došli. “Salon namještaja” je bila velika mračna prostorija, a voda je curila odnekud pa je bilo na podu oko 10 cm vode. Tu je nas Hrvata bilo preko 150. (...)

iskaz pisan 12.05.1994.

Hrvat, rođen 1970. godine, civil

(...) Nas su muslimanski vojnici odveli u podrum “Salon namještaj”. Podrum je bio pun vode, a civile iz hotela su odveli u KSC. Prvi dan u zatvoru dolaze, psuju, maltretiraju. Najgore je bilo noću. Momke su prozivali po 5-6 izvedu ih zavežu i biju kundacima, nogama, palicama. Jedan nam je momak umro u zatvoru prebijen, fraktura lubanje. Nakon devet dana prebačeni smo u podrum Gimnazije. (...)

iskaz pisan 09.11.1993.

3. Zgrada Gimnazije

Hrvat, rođen 1964. godine, pripadnik HVO-a

(...) Muslimanski vojnici su nas doveli pred gimnaziju pred kojom nas je čekao kordon (dvored) vojske do ulaza, kroz koji smo morali prolaziti. Kako god bi mi ulazili tako bi nas oni tukli, pendrecima, kundacima... Dok smo prolazili mislili smo da će nas pobiti, vikali smo: “Pobiše nas!” Čuo sam tada od zapovjednika Nijaza Bevrnje: “Šta drugo treba od vas i uraditi? Ustaše, majku vam jebem!”

Smjestili su nas u dio sale, do jedne crte. Taj prostor je bio manji od 30 kvadrata, a u tom prostoru prislonili su nas jednog uz drugog. Tada sam dobio batina po glavi od jednog zatvorenika Muslimana koji je ležao zbog kriminala. On je bio neki njihov hadžija. Po glavi sam dobio par pendreka, imao sam prijelom prsta. Po noći su nas ispitivali, a pitali su: “Tko

je ubio naša dva čovjeka, dan prije u Vrbanji u sukobu?" Govorili su: "Naša dva čovjeka ste vi ubili!" Dok bi to govorili, tukli bi nas. Među nama je bilo dosta ranjenih i krvavih ljudi, tek nakon par sati ukazana im je pomoć. Poslije toga smo mogli pitati da idemo u WC ali pod njihovom pratnjom. Kako smo išli pod njihovom pratnjom, opet bi dobivali batina. U toj gimnaziji smo bili 5 ili 6 dana. Navečer su izvodili ljude i bilo je tuče. Jedan od tih koji je dobio velike batine je Josip Škaro. Vodili su nas na prisilni rad. Izabrali su 30 mlađih momaka da idu na rad u Kandiju (čisto hrvatsko selo). Rekli su nam da kopamo po kućama. Oni nisu smjeli jer su mislili da su kuće minirane. Puštali su stoku iz štala, a svinje su ubijali. (...)

iskaz pisan 13.05.1994.

Hrvat, rođen 1947., civil
(...) Vojnici Armije BiH su nas vodili do gimnazije. Tjerali su nas da pjevamo pjesmu Druge bojne i slične pjesme. Dok su četnici tukli po Bugojnu, par puta smo morali stajati na sred ceste. Već se mrak spustio, pa nismo mogli vidjeti što se događa. Onda, morali smo ležati s glavom dolje i nismo smjeli gledati. Tu u gimnaziji bilo nas je 85 u prostoriji veličine 5 x 10 metara. Spavali smo tu jednu noć, praktički jedan na drugom, goli. Prije nego što smo ušli u Gimnaziju bili smo u redu i udarali su nas kundacima. To je bila Armija BiH. Strpali su nas u dvoranu za tjelesni odgoj.

Sutradan navečer došao je moj susjed Nijaz Bevinja. Pitao je ima li itko iz Malog Sela. Mi smo se javili i odveli su nas u posebnu podrumsku prostoriju. Bilo nas je osam. To je učinio, kao s namjerom da nam pomogne. Ćelija je bila veličine 6 x 2,5 metara. Tu je bilo nas osam. Druga ćelija je bila preko 40 osoba. Došao je Nijaz k nama i rekao mi da je moj otac Miro poginuo, da su ga ubili snajperom. Ja ga nisam ništa pitao, niti o pojedinostima tog ubojstva. Kasnije sam saznao da je to istina. Moj otac je isto bio zatočen u Gimnaziji prije nas. Mi smo zarobljeni u nedjelju 25.07.1993. a moj otac je bio zarobljen sedam dana prije nas.

iskaz pisan 05.05.1994.

Hrvat, rođen 1972. godine, policajac
(...) U gimnaziji smo bili u podrumu dva i po mjeseca. Uvjeti su bili grozni. U tim podrumima gdje smo bili bilo je smeća, miševa... Dolje su bile tri ćelije, a u te tri ćelije nas je bilo po 40. Tada je s nama bila i Ivana Marijanović jer je bila tajnica 2. bojne. Pošto joj je majka bila u Bugojnu, nije dopuštala da Ivana bude sama. Kasnije je i Ivanina mama bila s nama zbog nje. Ivanu su pustili nakon 5 ili 6 dana. Dok smo bili u gimnaziji, ponekad bi nekog tukli, a tukao je onaj koji je došao sa strane. Uglavnom, nisu puštali te sa strane da nas tuku. Međutim, nekad su znali ubaciti vatrogasno crijevo i polijevati nas. Od ovih 26 Hrvata koji su nestali, možda je bilo oko 15 momaka sa mnom. Ovi ostali su bili zarobljeni u prvoj bojnoj. Dok smo mi bili u gimnaziji oni su bili odvedeni u Prusac raditi.

iskaz pisan 14.05.1994.

4. Osnovna škola Vojina Paleksića
Hrvat, rođen 1964. pripadnik HVO-a
(...) U toj školi je bila smještena zarobljena Prva bojna HV-a. Te večeri od batina je podlegao Mladen Havranek, a 5 ili 6 ljudi je teško povrijeđeno. Ti povrijeđeni ljudi su bili u bolnici 5 ili 6 dana i kasnije su vraćeni natrag u zatvor. U tu školu kasnije je došlo još zatvorenika i civila. Neki su došli iz "Marksističkog centra", a nešto je bilo i civila. Mladena je pretukla vojna policija. Oni su imali oznake Armije BiH i vojne policije.

Uvjeti u školi "Vojin Paleksić" su bili "bolji" od uvjeta u "Salonu namještaja". Međutim, veći problemi su bili što se tiče prozivke navečer i izvođenja. Nakon par dana počeli smo ići na radove. Prvi ljudi iz škole "Vojin Paleksić" otišli su na rad u Prusac kopati šance na liniji

prema četnicima. Išli su i ukopavati pobijene Hrvate po selu Vrbanji. Tu su ljudi dobili najviše batina, po tim sanacijama. Tu nam je podlegao jedan vojnik HVO Zrno po imenu.

Moje kolege su kopale šance, a tu je bio sprovodnik. Pošto su zatvorenici kopali pred njima, oni su ih tukli lopatama, krampovima... Oni kopaju taj grob, a ovi ih tuku. Ti ljudi koji su kopali bili su iscrpljeni, umorni, gladni, a nisu smjeli dizati glave. Oko groba su stajali njihovi ljudi. Tako, tko je htio udarati, udarao je uz prisustvo policije. Njihova policija nas nije htjela zaštititi niti malo. Ovaj, koliko je god bio jak, nije mogao izdržati. Kad su se vraćali, jednom našem momku je umro na rukama. Tu su ljudi izdržali jedan "pakao".(...)

(...) U školi "Vojin Paleksić" svaku drugu ili treću noć su bile tuče. Izvodili bi po četiri čovjeka i tukli. U razdoblju dok smo bili dolje, pretežno su tukli iste ljude. Tu smo se zadržali oko 20 dana. Kasnije su nas premjestili u centralni zatvor.

iskaz pisan 13.05.1994.

Hrvat, rođen 1971. godine, pripadnik HVO-a
(...) Nakon 10 ili 15 dana sa 1. bojnom i mojim bratom prebačen sam u prostore škole "Vojin Paleksić". U Kulturno sportskom centru je bila izuzetno mala količina hrane. Jednostavno, to su psihološki trenuci kad čovjek stalno misli na batine. Davali su nam komad kruha koji nije kruh nego kamen i njihovu čorbu (orij.) koja nam je bila samo da zaboravimo što znači glad. Prvi put smo dobili hranu dva dana nakon dolaska. Na nas 70 bilo je 4 kg kruha i par konzervi ribe. Međutim, nisi ni mogao misliti na hranu. Stalno si mislio da se spasiš i da ne dobiješ puno batina. Prvu noć kad smo zarobljeni nitko nije spavao. Cijelu noć su nas tukli. Drugi dan, ulazio bi tko bi htio i držao nam "predavanja". To je bilo samo ispiranje mozga. Bilo je ljudi koji su padali u depresiju.

iskaz pisan 12.05.1994.

Hrvat, rođen 1961. godine

(...) Prebacili su nas u centar Bugojna u osnovnu školu Vojina Paleksića gdje je bila Prva bojna HVO-a. Dobili smo neke deke. Na podu je bio parket, pa smo mogli spavati. Navečer su izvodili pojedince: Josipa Lovrića (star 38 godina), Antu Akrapa (star 24 ili 25 godina), Džaju, vojnika Prve bojne, Vladu Šoljića (mislim da ima 45 godina)... Dok su jedni branili da ih tuku, drugi su tukli. Stražari su branili. Jedan Velagić je branio njih kada su ih tukli.

Drugog dana bio je drugi stražar i on isto nije dao tući u njegovoj smjeni. Tu u toj dvorani bili smo dvadeset dana, nas 70-80. Bilo nas je ukupno 294 kada smo izišli iz Bugojna, plus onih 26 koji su odvezeni u Zenicu. Neki su odvezeni polovicom rujna, a neki polovicom listopada. Odvodili su ih u više grupa po dvoje, troje. Neki su odvedeni sa stadiona, a neki iz Prusca sa rada. Išli smo na rad u Prusac, u Gornji Vakuf. Rekao sam da su tukli ljude, ali ne i kako. Tukli su ih kundacima, čizmama, šipkama i bilo čime čega bi se dočepali. Tukli su van prostorije u kojoj smo bili, a unutar škole. Čulo se sve kada su ih tukli.

iskaz pisan 13.05.1994

5. Osnovna škola Stipe Đereka
Hrvat, rođen 1964. godine, pripadnik HVO-a

Dovezli su nas u školu "Stipo Đerek" gdje je bila smještena njihova postrojba. To je bio interventni vod u kojemu su bili njihovi muslimanski najgori ratnici. U toj školi odmah je počelo udaranje. Kako je bio dug hodnik do sale udarali su nas kundacima po glavi, i svime čime su stigli. Kad smo došli u tu salu, rekli su nam da legnemo i stavimo ruke na glavu. Kasnije se samo čuo plač i udaranje, a nismo mogli vidjeti koga udaraju. To je bilo

grozno! Skidali su odjeću i uniforme s ljudi, uzimali im satove i ostalo što su imali. Tu smo se zadržali tri ili četiri sata. Tu su bile dvije ženske koje su bile njihovi predstavnici. One su govorile: "Nemojte ih tući, nisu oni!... zatvorite vrata da nitko ne ulazi". Kad smo izlazili iz te škole bila je još veća tuča, ljudi su bili goli.

iskaz pisan 13.05.1994.

6. Centralni zatvor-stadion "Iskre"
Hrvat, rođen 1972. godine, policajac

Na stadion smo prebačeni 08.10.1993., a zarobljeni smo bili 24.07.1993. Zapovjednik na stadionu je bio Nisvet Gasan. Prije je bio pripadnik MUP-a i radio je s našim ljudima. Zamjenik mu je bio neki Kukavica i još jedan. Njih trojica su bili zaduženi za stadion. Prije njega je bio Dinčević koji je sada u brigadnoj vodnik. Prvih mjesec ili dva na stadionu je bilo užasno! Svaku noć su ljudi izvođeni oko dva ili tri sata. Muslimani su skrivali lica, dolazili bi unutra i tražili pojedinu osobu. Tada struje nismo imali. Struju smo dobili u prosincu. Zatvorenici su napravili centralu pored rijeke da imamo po jednu sijalicu u spavaonama. Kasnije su nam uveli gradsku struju. Zadnja dva ili tri mjeseca pred razmjenu nije bilo tuče i izvođenja. Dok je bilo izvođenje zapovjednik je bio Gasan. On ima oko 35 godina, a prije je radio kao policajac u MUP-u. Mislim da je radio u rezervnoj policiji. Bilo je upadanja navečer... Svjetlo su nam gasili oko 18:00 ili 17:00, a ustajali smo oko 6:00 ili 7:00. Izvodili su na stadion oko 2:00 ili 3:00. Dolazilo je njih po 10 i tukli bi nogama i svim ostalim. Kasnije su ljude odvozili do doma zdravlja i tamo su upadali i tukli ljude. Tukli su Dragana Katola, a tukli su njegovog najmlađeg brata koji je bio u domu zdravlja. Najgore je bilo u početku jer su stalno upadali i izvodili ljude. Uvjeti su bili grozni! Nas oko 150 je spavalo u jednoj prostoriji koja je bila 10 sa 20 metara. U zadnje vrijeme bilo nas je oko 294 na stadionu. U jednoj sobi 3 sa 4 metra spavalo nas je oko 20 ili 25 ljudi. Bilo je hladno, nismo se imali na što grijati.

Hrvat, rođen 1971. godine, pripadnik HVO-a
(...) Poslije 15 dana prebacili su nas na stadion "Iskre". Tu su oformili centralni zatvor. Prvo su tu dovedeni momci iz 1. bojne HVO-a, kasnije su doveli momke iz 2. bojne, a iza njih su doveli pripadnike Vojne Policije HVO-a. To je bilo 18.08.1993. kad smo dovedeni na taj stadion. Za oko 5 dana tu se nalazilo oko 350 ljudi. Bili smo u svlačionicama. Tu su bile 4 prostorije. Ljudi su doslovce spavali jedni na drugima. Na prozor je bio stavljen najlon tako da nismo ni zraka imali, a bila je nesnosna vrućina. Nas 300 je raspolagalo sa jednom WC školjkom.

Vode nije bilo, tako da je bila ludnica. Čudno mi je bilo kako za tih 8 mjeseci nije bilo zaraze. Što se tiče njihova ponašanja prva tri mjeseca je bilo grozno. Ljudi su premlaćivani, a to se pretežno zbivalo u noćnim satima. Pretežno su tukle specijalne jedinice Armije BiH. Te jedinice su radile glavni posao. Oni su izvodili i tukli ljude po sat vremena ili po dva sata. U stadionu je bio jedan kop, koji je bio pregrađen rešetkama. Oni su prozivali i odvodili. Bilo je ljudi koji su se pokušavali skrivati, a oni bi ih sa baterijom tražili i izvodili. Dobivali su strašne batine. Udarali su metalnom žicom dugom 2 metra. Ja sam dobio mnogo batina u listopadu 1993., kad smo bili na Uskoplju, na kopanju rovova. Gore sam doživio strašne batine. Vođen sam u živi štit iz kojeg su trojica momaka uspjela pobjeći. Kad su oni pobjegli došao je zapovjednik 3. bataljuna Idrizović i rekao: "Idete na minska polja!" Odveli su nas na Osojnicu, to je bila prva crta prema HVO-u. Pored njihovih rovova smo proveli oko 7 sati, a stajali smo kao kipovi. Oni su pucali iznad naših glava da bi naši pucali po nama. Naredba je bila da se ne smijemo mrdnuti, ako se netko mrdne da dobiva metak u glavu. Kad smo se vraćali dolje na spavanje, cijelu noć smo bili izvrgnuti batinama. To je bila tučnjava...! Jedan momak je molio da ga ubijemo poslije te tučnjave. On je krvario, to je Anto Jedirić. Sutra ujutro mu je pružena liječnička pomoć.

Kad su ovi pobjegli, mi smo bili na drugom dijelu. Došao je Idrizović i rekao: "Idete!" Tu smo bili mi i 16 stražara. Postrojili su nas jednog po jednog i repetirali puške. Vodili su nas

sredinom ceste. Dobacivali su nam: “Vi ste ustaše! Znao sam da ćete bježati, treba vas sve pobiti. To ste i zaslužili.” Kad smo dovedeni gore, prvo smo trebali ići na naša minska polja. Kasnije su nas poredali ispred njihovih rovova. Oni su mislili da će biti pucnjave s naše strane. Međutim, na našu sreću ostali smo živi. (...)

iskaz pisan 12.05.1994.

Hrvat, rođen 1926. godine pripadnik HVO-a
(...) Na stadionu su izvodili po noći, a pretežno su izvodili Miloše iz Kandije i Gračanice. Premlaćivali su ih, neki od njih su uneseni u dekama. Vidio sam kako mladići i djeca drhte od straha. Oni su prekinuli to oko 3:00. Onda tjedan dana nisu nikog odvodili, a onda su opet počeli izvoditi na stadion i tući. Neki od premlaćivanih dolazili su sami, a neki su dovođeni ili donošeni. Nitko od pretučenih nije podlegao batinama, međuitm, neki su odvezeni u bolnicu tako da ne znam što je s njima. Najviše je stradala prva bojna. Oko tri puta do Nove godine su izvodili. Poslije Nove godine, zadnju grupu su izveli i odveli u BiH banku. U BiH banci su ih ispitivali i tukli. Nakon tuče su ih ubacivali u nekakav podrum. U tom podrumu su i nuždu vršili. Kad su vraćeni, nakon četiri dana, bili su toliko pretučeni da nisu mogli hodati. Jedan od tih je rekao: “ Budu li me ponovno vodili, sam ću se ubiti.”

iskaz pisan 13.05.1994.

Hrvat, rođen 1971. godine, pripadnik HVO-a
(...) Na stadionu je vladalo jedno kaotično stanje. Policija koja nas je čuvala nije bila dobro ustrojena. Tako se događalo da svake noći dolaze tući. Momci koji su tukli dolje na stadionu su “Šejtani” koji su napadali na Prvu bojnu. Jedne večeri su isključivo tukli ljude sa prezimenom Miloš. Jedan od njih je bio trgovac Kardelj Miloš i Nikica Miloš. U tom periodu Kardelj je dobio užasne batine. Tek poslije par dana sam došao, a Kardelj je imao neku mast za mazanje leđa.

Ivo Miloš, kod njega su oči bile skoro zatvorene koliko su bile plave od batina. On nije bio neke jake građe. Međutim, dosta dobro je podnosio batine. Čim bi pala noć dolazio bi jedan muslimanski vojnik sa spiskom i čitao. Sve koje bi pročitao morali su izići. Mjesto gdje su nas tukli je jedna prostorija sa bijelim pločicama. Mislim, da bi mogla biti kupaonica. Ujutro poslije tih tuča, bukvalno, te pločice su bile crvene od krvi. Kasnije su nas tjerali da to čistimo. Od ljudi koji su tukli u centralnom zatvoru u tom periodu znam samo da su iz postrojbi “Šejtani”. Dok smo bili dolje, promjenjena su tri upravitelja. Prvi upravitelj je bio njihov čovjek iz MUP-a, čovjek koji je u MUP-u bio 2 godine. Poslije tih tuča, da ne bi imao tko odgovarati, oni jednostavno vrše zamjenu. Doveli su jednog mladog momka Dinčevića iz Donjeg Vakufa.

On je u tom zatvoru proveo oko mjesec i pol dana. Tu je stalno bio jedan čovjek po prezimenu Kukavica - zamjenik upravitelja zatvora cijelo vrijeme dok smo mi bili tu. Posljednji upravitelj je Gasan - bivši pripadnik njihove vojne policije. On je bio stari ratnik. On je došao kad se već sve smirilo.

Mislim, da su to ljudi koji su najviše znali šta se nama trebalo dogoditi. Poslije svake tuče, svako jutro kažu: “Dogodi se ta tuča!” Nitko od stražara nije odgovarao. Ti stražari su obećavali da se neće to ponoviti. Ljudi su odvođeni u BiH banku na ispitivanje. Odvodili su: Ivicu Kaića, Marka Krajnovića, Ivu Juričića...

Oni su pričali da su odvedeni u jednu prostoriju te banke u kojoj je bilo vode do članaka, a tu su bili neki kreveti, struje nije bilo. Jedan Adil koji ih je tukao, bio je mentalno zaostala osoba. On je njima u brigadnoj policiji služio za sitne stvari. Npr. donošenje drva i sl. Oni su njemu dali značku, bijeli remen i sl. Kad bi njihovi zapovjednici odlazili oko 17:00. Ljudi koji su ih čuvali napili bi Adu i napunili ga pričom, tako da je nastajalo pravo slamanje čovjeka. Marko Krajnović je poslije mjesec dana došao sa polomljenim nosom. Ivo Juričić

je došao kao nenormalan. Nitko s njima mjesec dana nije mogao pričati. Ivica Kaić je imao napuknuća u predjelu rebara. U tih mjesec dana tukli su ih punih 17 dana.

iskaz pisan 12.05.1994.

7. Zgrada "BiH banke"
Hrvat, rođen 1964. godine, pripadnik HVO-a

(...) Najviše je stradala prva bojna HVO-a. Oko tri puta do Nove godine su izvodili. Poslije Nove godine, zadnju grupu su izveli i odveli u "BiH banku". U BiH banci su ih ispitivali i tukli. Nakon tuče su ih ubacivali u nekakav podrum. U tom podrumu su i nuždu vršili. Kad su vraćeni, nakon četiri dana, bili su toliko pretučeni da nisu mogli hodati. Jedan od tih je rekao: "Budu li me ponovno vodili, sam ću se ubiti."

iskaz pisan 13.05.1994.

Svjedočenje preživjelog Željka Miloša iz "Bugojanske grupe" 26 nestalih pripadnika HVO Bugojno objavljeno u "Globusu" 17.06.1994.

(...) Odveli su nas iz Prusca u Bugojno. Neko vrijeme proveo sam u logoru na stadionu "NK Iskra". Tu su se događale najstrašnije stvari. Natrpali su nas u prostore ispod tribina, kao sardine. Ni okrenuti se nismo mogli. Betonske tribine su prokišnjavale. Jedan začepljeni WC, a svakog dana, svake noći, tuča i odvođenje. Navlačili su nam vreće na glavu i tukli do besvjesti. Poneki čuvar bi se smilovao. Drugi bi često huškali nekog mentalno poremećenog Adu da nas tuče.

Uzeo bi strujni kabal i udarao nas po nogama. Stopala su mi bila prekrivena podljevima. Na leđima mi je bilo utisnuto slovo "U". Mučili bi nas i strujom, ali srećom nije je bilo..... Deset ljudi s ovog popisa odvedeno je iz Prusca, ostali sa stadiona. Neki su iz Prusca odvedeni na stadion, pa su potom nestali. Nitko nije znao, i nitko osim mene ne zna kamo. Svi su odvođeni predvečer. Stavili bi im ruke na lisice i rekli da idu na nekakvo ispitivanje. Ali, tko god je odveden nije se vratio. Nestajali su dva po dva. Prvo su odvedeni Mihovil Strujić i Franjo Jezidžić, potom Stipica Zelić i Niko Džaja, Miroslav Dilber i Zoran Galić..... Nedugo potom došli su po nas trojicu Miloša bijelim mercedesom. Uz vozača bio je tu Šabić, zapovjednik njihove specijalne postrojbe. Onako pretučene , vezali su nas lisicama i ubacili na zadnje sjedište automobila. Znao sam - došao je red na nas, red za likvidaciju. Šabića, imena mu se ne sjećam poznavao sam od prije. "Idemo u Rostovo", rekao je prvo, "tamo će vam biti bolje!"

(Ravno-Rostovo, na cesti Bugojno-Novi Travnik, udaljeno je od Bugojna nešto manje od 20 km, i prije rata bilo je odlično opremljeno skijalište, centar za sport i rekreaciju s motelom, ski-liftom i skijaškim stazama. U vrijeme hrvatsko-muslimanskih sukoba, u Rostovu se pripremala i obučavala elitna postrojba Armije BiH, 7. muslimanska brigada. Kroz centar za obuku, koji su vodili mudžahedini, pripadnici ove brigade prolazili su naporne pripreme. Instruktori i borci islamskih zemalja, prvenstveno Pakistana i Afganistana, trenirali su i pripremali za surovi, nemilosrdni rat muslimanske mladiće. Dakako, donijeli su svoja pravila, običaje, način života i odijevanja, što su lokalni mladići prihvatili. Obuka je završavala obveznim ubijanjem "živog cilja", zarobljenog protivnika, što je ratnike u "svetom ratu" trebalo osloboditi obzira prema životu i usaditi im iskustvo smrti.)

...Na čelu kolone hodao sam s Nikom i vozačem. U sredini je bio Šabić, a Ivo je sve više zaostajao. Bio je 50-70 m iza nas. "Odoh ja ovoga priklati!", rekao je Šabić i krenuo prema Ivi. U tom sam se trenutku odlučio. Vezanim sam rukame svom snagom udario stražara i, dok se on snašao, ja sam se već bacio niz kosinu. Padao sam i bacao se niz padinu prema rijeci. Pucali su za mnom. četveronoške sam dopuzao do rezervoara s vodom koji se koristi

za ljetnih žega. Odozgo je spremište betonirano, a na dnu ima otvor kroz koji otječe voda. Ubacio sam se u otvor širine mojih ramena i zagazio u vodu, čuo sam glasove. Pucali su na sve strane, mecima su bušili svaki grm, busiju...

Jedan s bradom, odjeven kao mudžahedin, govorio je kako Šabić dolje galami zašto sam im upravo ja uspio pobjeći. Potraga je trajala jako dugo. Iz otvora sam gledao motel, ispred njega parkirane kombije. Čuo sam pjesme naših žena zatočenih u motelu. Sjetio sam se da mi je Šabić putem rekao: “Dobre su one vaše Hrvatice u našem haremu.”

Tek kad se smračilo, peti dan bijega, ušao sam u svoju kuću. Našao sam samo jednu bocu za vodu i nešto odjeće... Došao sam do muslimanskih minskih polja. Trebalo je proći kroz njih i stići do naših položaja.

8. Svjedočenje o ubojstvima u zgradi “Ljubljanske banke”, koncem srpnja 1993. godine, kad su se vodile borbe u samom gradu.

Hrvat, rođen 1973. godine, civil

(...) Nijaz je odveo Anića i vratio ga. Sutradan je opet došao po njega. Tog dana oni su napadali Ljubljansku banku. Njega je navodno odveo da pregovara, da zovne te iz banke na predaju. Treći dan je došao opet po njega i više se nije vratio. Kada je došao po njega rekao je ako itko pogine od mojih ja ću tebe ubiti svojom rukom.

U četvrtak su tražili dvojicu u podrumu od Gimnazije, da iznesu jednog mrtvog. Tu je bila Stana Kovačević, ona mi je to rekla, da su otišli po tog mrtvog u jedan stan preko puta Robne kuće iznad slastičarne Split. Moj otac je, kako su mi rekli, sjedio u trosjedu kao živ. Samo što ga nije upitao, taj Franjo koji ga je vidio: “Što ti tu radiš?” Vidio je rupu na leđima od metka koji ga je pogodio u srce. Iznijeli su ga odatle u četvrtak, a mi smo došli u ponedjeljak iza toga. Iznijeli su ga ispred stana. Kako je zapaljena Ljubljanska banka tu su bila još dva leša, dva naša čovjeka, koji su bili u WC-u za vrijeme napada. Tijelo mog oca je odatle preneseno u kanal Kašnice. Tu je ležao 10 dana. Kad se malo smirilo moja majka i moj mlađi brat našli su neka konjska kola i odvezli oca na groblje. Svećenik nije smio doći na groblje. Mjesec dana nakon toga Nijaz je došao kod mene u kuću i dao je mojoj majci očevu osmrtnicu. Gordan Raić je radio u Ljubljanskoj banci. Ostao je živ i on zna što se događalo, ali nije mi smio ništa reći u zatvoru. Saznao sam da su ga polijevali dva puta benzinom i da su ga htjeli zapaliti. Gordan je inače iz Mostara i sada je u Mostaru, a Franc je u Prozoru.

iskaz pisan 12.05.1994.

B) PROTJERIVANJE HRVATA IZ BUGOJNA I OKOLNIH SELA

Pripadnici Armije BiH sustavno protjeruju Hrvate od 1993. godine do danas. Iz ovih nekoliko kratkih iskaza može se dobiti slika kako to traje još danas.

(...) Dana 14.10.1993. Fahrudin Balihodžić, sin Fehme iz Oboraca, upao je u kuću Vinka Pavića, sina Mirka iz Bugojna i premlatio ga kocem. Pavić je prije na oko dva mjeseca uselio u očevu kuću i s njim nije imao nikakvih sukoba. Nakon toga Pavić se javio Balihodžiću u D.Z. koji mu je na liječničkom nalazu u rubrici ime i prezime napisao slovo “U”.

(...) Dana 17.01.1994. u Drvetinama je oko 22:00 sata u dvorište Ive (Ivo) Galića bačena bomba sa povicima: “Gdje ste ustaše? Što hoćete?” Nismo smijeli izići, pa nismo ni vidjeli tko je to učinio. Prije tog incidenta došla su trojica muslimanskih vojnika i tražila da se usele u kuću moga brata. On nije dao našto su mu oni rekli: “Ako ne daš bit će ti kuća

zapaljena, a bratova minirana!" Uselili su sutradan u kuću Frane Galića i napisali "Crni tigrovi 307-a brigada".

(...) Dragan (Jagan) Vejić sin Frane, izjavio je da su Hrvati u Vejićima u posljednja tri mjeseca izloženi stalnom pritisku da se isele. Navodi da im u kuće dolaze uniformirani mladići od 12 do 15 godina sa bombama u džepovima i da im usred dana odnose sve iz kuća, a najviše hranu. Navodi da je sa suprugom sam kod kuće, da su im dva sina u Bjelovaru, gdje imaju svoju kuću, te bi htjeli odseliti k njima, jer ovdje nemaju nikakvih sredstava za život. Kazuje da je 01.11.1993., nakon što im je sve odneseno, polupani prozori, odnešena vrata, došao živjeti u grad, te sada njih dvoje stanuju u kući Vinka Grlića.

(...) Ruža Tomas žena Stipe iz Vesele izjavila je da je 19.02.1994. s mužem trebala napustiti grad jer su bolesni, no zakasnili su na kamion, a kada su se vratili u kuću se uselio Meho Bektaš sa obitelji, tako da se nisu mogli vratiti u kuću. U noći su ostale stvari: 3 kućna kreveta, meso, peć, krevet, stol, psiha, zamrzivač, 2 perilice rublja, 2 TV, ormar za obuću, 2 regala, 2 kauča, 2 fotelje, štednjak na drva, električni štednjak, "sećija", hladnjak, crijepa 2000 kom. i auto "škoda".

(...) Dana 19.04.1994. u 15:00 išli smo u Gračanicu. Na ulaznim vratima moje kuće piše "Marš u Hrvatsku!" Napisano zelenom bojom. Sve stvari su bile odnešene a u kuću su uselili Muslimani. Naišla je Vojna policija i odvela nas u zatvor na ispitivanje.

(...) Danica Sršen, udovica Stanka, Đure Pucara 4, Bugojno, izjavila je: Živim kao Bugojanka kod Ane Kolovrat jer sam prije napada MOS-a na Hrvate u Bugojnu početkom šestog mjeseca 1993. otišla na liječenje u Dubrovnik. Nakon napada MOS-a nisam se mogla vratiti u Bugojno i tek sam se vratila u Bugojno u rujnu 1994. Kada sam došla u stan su useljeni Muslimani Selim Imširpašić - vozač dopredsjednika ratnog predsjedništva općine Bugojno Žeira Mlive. Isti vozač je ranije imao dvosoban stan i htio je veći i uzeo moj. Čim sam došla u Bugojno podnijela sam zahtjev ratnom predsjedništvu za povrat moga stana ali do danas nisam dobila odgovora, niti razumjevanja od strane vlasti, a bila sam kod svih obnašatelja muslimanske vlasti. Inače živim sa oženjenim sinom i nevjestom koji očekuju bebu. Obraćala sam se i u MUP ali ništa od toga da mi se vrati moj stan.

Stvari i svo pokućstvo iz stana mi je opljačkao Samir Dautbegović iz Kule čiji je otac imao dvije kuće u Kuli i gradi treću kuću. On je porobio moj stan čim sam ja otišla u Dubrovnik na liječenje u šestom mjesecu 1993. Zamjenio je bravu i napisao da je minirano. On inače radi u vojnoj policiji.

(...) Iz Bugojna sam izbjegla 07.04.1992. te sam se vratila u Bugojno 02.11.1994. Prije dva tjedana išla sam u MUP da se prijavim no referent me nije htio prijaviti, kazujući mi da se zasada dopušta povratak u grad samo kada se spajaju obitelji, što kod mene nije slučaj, jer živim sama. Kada sam ja pristojno prosvjedovala, on mi je rekao: "Marš van!" Ja sam mu se lijepo zahvalila na pristojnom ponašanju i izišla.

(...) Imam kuću u Bugojnu. Primila sam musliansku obitelj iz D. Vakufa u donji kat kuće, još 1993. Sada su mi iz općine Bugojno izdali rješenje, a muslimanskoj obitelji izdali su nalog za useljenje u gornji kat, tako da mene istjeraju iz kuće. Išla sam u općinu, a Halilović Sead mi je rekao da ja nemam pravo na kuću jer sam Hrvatica, i da idem u Hrvatsku. Otišla sam na policiju, koja me je zaštitila, ali opet nisam sigurna jer me Halilović stalno vrijeđa, i prijeti.

C) VLAST U BUGOJNU NAKON 19. 7.

1. Nekoliko ulomaka iz tiska

U "Vjesniku", od 14. i 15. veljače 1996., objavljeno je izvješće o trenutnom stanju u Bugojnu
(...) U prvom redu moram naglasiti da je Bugojno jedini grad u Federaciji BiH u kojemu do sada nisu uspostavljeni prijelazni organi općinske vlasti u skladu sa Ustavom Federacije. Prije spomenuti gospodin službeno se potpisuje kao načelnik općine Bugojno, no sam je sebi dao tu titulu jer ga je na to mjesto postavio onaj tko je jedini ovlašten to učiniti.

Koncem prosinca prošle godine Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" obilježilo je sedamdesetu obljetnicu podizanja Hrvatskog doma u ovom gradu, ali obilježavanje tako značajne obljetnice nije bilo u prostorima Doma, nego u gradskoj katoličkoj crkvi. A to zato što "Napretku", čiji sam uzgred rečeno, dopredsjednik, ovdašnje vlasti ne dopuštaju javno djelovanje iz razloga, kako nam kažu, sigurnosti, dotle Hrvatski dom u Bugojnu zjapi prazan i dobro razvaljen, na radost gradskim miševima. U organima uprave općine Bugojno trenutno radi jedna tipkačica hrvatske nacionalnosti, u Osnovnom sudu Bugojno isto tako.

U srijedu 24. siječnja svi Hrvati u Bugojnu koji su radili u organima uprave, bankarstvu i drugdje, dobivaju odluke o prestanku radnog odnosa, jer "nisu dolazili na posao duže od pet dana".

Zora Čelić iz Ulice Augusta Cesarca svojim je očima gledala kako joj iz kuće kamionima odvoze sve za što je cijeloga života radila. Kad je molila da joj ostave njezinu sirotinju, jedan "čovjek" i njegova tri sina, svi opasani samokresima, prijetili su joj smrću.

2. Zapaljene kuće

Kuća Vjekoslava Ćakovića nalazi se odmah pored Zorine u istoj ulici. U Ulici Gornjevakufskoj zapaljena je kuća Vilme Subašić, a u Crniču kuće jednog Markulja i šarića. U Čaušlijama iz kuće Stanka Čubela odnijeto je sve što se moglo skinuti i odnijeti, a kuća njegova prezimenjaka Karla je zapaljena.

Frano Bekavac iz Vučipolja stari je sudac porotnik Osnovnog suda u Bugojnu i crkveni prakarator (doista čudno da su te dvije funkcije mogle biti spojene u jednom čovjeku!). Bekavcu je sedamdesetak godina i cijelo vrijeme rata proveo je tu stanujući kod svoje kćeri u gradu, gotovo svakodnevno obilazeći svoju kuću u Vučipolju, u kojoj su stanovale bošnjačke izbjeglice. Njegova kuća izgorjela je prije desetak dana. što će sada obilaziti taj časni starac, i što će ostaviti svojim unucima?

Deseci drugih kuća u tom istom selu u kojima se do jučer stanovalo, razvaljene su i razrušene...

Na raskrižju Ulice Gornjevakufske i Crničke nalaze se potpuno nove kuće Marka Jarpuna i njegove sestre. Danas na njima nema prozora ni vrata, a u njima ništa. Na krovovima razbijaju crijep da "vrag" odnese i ono što je ostalo.

Dana 4. veljače o.g. trojica odraslih mladića na rimokatoličkom groblju u gradu razbili su ukrasnu ogradu od mramora na grobu Dragutina Lučića, razbili vaze za cvijeće na grobovima Marice Kolovrat, Dragutina Dudića i Mande Džeba, polomili drveni križ na grobu Ivanke Jurišić, koja se u zemlji nije još ni ohladila, te još dva križa bliže ogradi groblja, a kad su viđeni da to čine mirno su otišli u pravcu Vrbanje.

3. Starica na snijegu

Stana Pobrić (81.g.), koja je gotovo slijepa, nastanjena je u Ulici V. Bakarića 1, doista nema sreće. Prije oko godinu dana nju je njezin tadašnji stanar premlatio držalicom sjekire, premda nije bilo nikakve potrebe da odrasli muškarac upotrebljava bilo kakvo sredstvo da

bi “neutralizirao tako nemoćnu staricu”. U četvrtak 1. veljače nekih šestero provaljuju u njezinu kuću, nju izbacuju, govoreći da je to njihovo. Na intervenciju europskih promatrača, koji o tomu izvještavaju IFOR i gradsku policiju, Stanu Pobrić vraćaju u kuću, a nasilnike izbacuju jer nisu imali papire. Oni obećavaju da će slijedeći put doći s papirima i zaista pojavljuju se u ponedjeljak, pokazujući Stani nekakav papir, te Stana i ovoga puta cijeli dan luta po snijegu. U stambenom organu općine negiraju da je izdano bilo kakvo rješenje za useljenje u njezinu kuću. Priča o Stani Pobrić vjerojatno će imati nastavak.

4. Ovo može, ovo ne može

Samo dva Hrvata u Bugojnu obavljaju neku privrednu djelatnost, i to jedan “birtaš” i jedan brijač... Dana 6. veljače Radio Bugojno obznanio je da su njihove dvije lokacije ukinute, a da su otvorene tri nove i to na mjestu s druge strane te iste škole, u školskom dvorištu, na mjestu gdje se sada nalazi drveni kiosk brijačnice Perice Ribičić. Dakle, ako se na tom mjestu otvaraju tri nove lokacije za kioske, trebat će ukloniti i tu brijačnicu. Farkaš i Kasalo išli su u urbanističku službu i ondje im je rečeno da oni ne mogu učiniti ništa, jer je gradonačelnik prošao gradom i rekao - “ovo može ovo ne može”. Nakon toga ni jedan Hrvat u Bugojnu neće imati gdje postaviti ni bijedni kiosk.

5. Zakoni kao dekoracija

Ne može biti sreće tamo gdje se vodi grčevita borba za političku moć i vlast, jer se u takvim zemljama zakoni donose kao izvanjska dekoracija, a politička i svaka druga praksa ide im šumom....Moram na žalost završiti gorkom konstatacijom da je ova uboga zemljica, u kojoj se uvijek prolijevalo toliko mnogo krvi, a u kojoj se nikada nije dobro živjelo. Ona je do sad uvijek za nekoga bila majka, a za nekoga Prokrustova postelja pa, s obzirom na ono što se sada događa, nije očekivati da će i ubuduće biti bolje.

6. “Hrvat u Bugojnu vrijedi za trojicu!”

(...) Sve će vam biti jasnije kad kažem da u Bugojnu bošnjačke vlasti još uvijek imaju rješenja da Hrvati moraju iseljavati iz svojih kuća i stanova i tome apsolutno treba stati na kraj. U Bugojno se još uvijek doseljavaju muslimanske izbjeglice i neki, na žalost dobivaju kuće Hrvata u trajno vlasništvo. A to znači da se u Bugojnu provodi etničko čišćenje i da se ne poštuju politički dogovori........Optimisti smo jedino kad se gleda na visoku politiku jednog i drugog naroda. Naime, ako se ljudski dogovorimo da se u Bugojno vrati 200 naših obitelji, a muslimanske vlasti čine sve da to onemoguće, onda u istinu ne možemo biti optimisti. Ako se pali kuće baš onih Hrvata koji se žele vratiti, onda tu nije ništa kako treba A što se tiče bugojanskog gradonačelnika (Dževad Mlaćo) njega je u istinu teško sresti. Posebna priča je ovdašnja policija kad prijavimo razbojstvo, oni uopće ne reagiraju. U Bugojnu nas je ostalo 1.200, a bilo nas je 17.000 .....

I. Mršo, dopredsjednik bugojanskog HDZ-a, u “Večernjem listu” od 01.03.1996.

7. Progon Hrvata se nastavlja - Minirana crkva sv. Ante u Bugojnu

U četvrtak u 22 sata i 10 minuta odjeknula je snažna eksplozija u tornju gradske crkve sv. Ante u Bugojnu, doznaje se u bugojanskom općinskom vijeću sa sjedištem u Livnu. Eksplozivna naprava velike razorne moći postavljena u crkvenom tornju, znatno je oštetila toranj, vitraže na prednjem dijelu crkve te župni stan, iz čijih zidova su izbijeni prozori. Oštećena je i obližnja zgrada u kojoj su prostorije Caritasa te pet osobnih automobila. U vrijeme eksplozije u župnom stanu su bili mjesni župnik fra Janko Ljubos te četiri franjevca i nekoliko časnih sestara, koji su ostali neozlijeđeni.....U zadnjih dvadesetak dana to je druga katolička crkva minirana u bugojanskoj općini prije ove zapaljena je crkva Srca Marijina na Humcu. (Vjesnik, 27. srpnja 1996.)

BUSOVAČA

Hrvatica, rođena 1926. godine svjedoči o ubojstvu Hrvata - civila Ante Stepića od pripadnika Armije BiH o paljenju hrvatskih kuća, pljačkanja i protjerivanju hrvatskih civila u selu Javor.

(...) Ponedjeljak ujutro oko 6:30 sati dana 25.01.1993. god. počeo je napad na naše selo Javor poviš Kaćuna, blizu Šudina. Ustala sam i izišla da položim ovcama, a okolo sela se čula pucnjava, u Kaćunima, Nezerovićima i drugim okolnim selima. Do mog prvog komšije Stapića bilo je oko 100 m, a ispred njegove kuće sam ugledala Ramiza - komšiju koji stoji ispod hrasta i viče Ejube nemoj paliti, a ja nisam znala što se dešava.

Odjednom se plamen vatre izvio iz kuće Joze Stapića , a prema mojoj kući je trčao Jozin sin Anto, a za njim su pucali muslimani i tako je Anto 10 m od moje kuće pao. Odjednom se zaderala Antina majka i dotrčala do njega: "Sine moj nek su te i ubili, nek te nisu dušmani živog u svoje ruke uhvatili." Ja sam im prišla i dala joj krpu, a ona je obrisala Antu po licu, bio je mokar od znoja.

Pogođen je na leđa gdje je imao ranu, a na prsima još veća rana, odmah je bio mrtav. U tom momentu došao je i Antin otac, povikao je nek je poginuo - poginuo je za slobodu, i samo se klatio s noge na nogu. Ja sam otišla u kuću i uzela deku i donijela špag i dva podvora (što se nosi sijeno). Špag smo omotali oko podvora i stavili u deku, da bi mogli prenjeti Antu do njegove kuće. Kod kuće kad smo došli kuća je već izgorila, a samo su zidovi ostali.

Unijeli smo ga u šupu pored kuće gdje je bio 15 dana mrtav. Majka je Antina bila kod mene spavala i svaki dan išla da mu upali svijeću, a kad god bi došla našla bi izjutra šupu otvorenu, i njega otkrivenog. Jela je išla u štab muslimana u Rijeku (mjesto gdje stanuju muslimani) i molila ih da joj daju da sahrani sina (nisu joj dali), a tek nakon 15 dana pozvali su je Muslimani iz Šudina da ga sahrane i to u bašti kraj kuće.

Tri dana posije napada došli su muslimani (vojnici) i pljačkali po kući, odnijeli su mi svu hranu iz kuće, 50 kg soli, i zbog toliko soli su me provocirali i rekli da solim ustašama, a ja sam im rekla da nisam vidjela ustaše od onog rata, te 30 kg šećera, graha, brašna, a ja pošto sam bila daleko od centra za snabdjevanje, uzimala sam toliko količine hrane, a i djeca su mi slala pare i pakete hrane iz Švicarske.

15 ovaca su mi odnijeli, a svaka 3-4 dana su ponovno dolazili da pljačkaju, mada više nisu imali šta da nose. Zatim su prešli na kuću mojih sestara. Jedan dan kad su mi kuću pljačkali jedan vojnik musliman, oko 20 god. je otišao u kuću mojih sestara i moju sestru je izvukao iz kuće u podrum i silovao je.

Ona ima 65 god. Taj dan subota uveče, 30.01.1993. god. došao je komandir MOS-a meni nepoznat i dotrčala je moja sestra plačući i rekla da ju je silovao jedan vojnik, na što je komandir samo odmahnuo rukom i otišli su dalje kroz selo u Šudine.

U nedjelju ujutro 31.01.1993. god. dolazio je vojnik što je silovao moju sestru mojoj kući i rekao mi da ga vodim na tavan da bi on tražio oružje, a ja pošto sam ga prepoznala po opisu svoje sestre ja sam mu rekla ajde ti, doću ja na tavan, a ja sam uzela mantil i pobjegla u Šudine komšijama muslimanima i čekala kod njih dok se ovaj vojnik MOS-a iz moje kuće vratio: "Je li je pobjegla, jebla majku svoju.

Kad su mi muslimanski vojnici pljačkali po kući pucali su po prozorima iz kuće i po plafonu, a kad su izašli napolje ponovo su pucali po kući, tada sam pomislila da je Jela mrtva, ali sam vidjela samo da sjedi uz šporet i bila je sva krečava od zida i pijeska. Zatim

su se popeli na tavan kuće i pucali po crijepu, tako da su čitav krov oštetili po kući, vriskali su po plafonu i skakali vičući: “Ustaše, majku vam ustašku”.

Nama je bilo više svejedno nek nas i pobiju jer nam je više dojadilo trpiti svaki dan maltretiranja i provociranja bez hrane, a morale smo biti u kući, a komšija Mušan je dolazio i govorio da ne izlazimo pobiće nas muslimanska vojska i ponekad je dolazio u 2-3 dana donosio nam malo čorbe. Govorio nam je da nam on ne može pomoći.

Svaki dan smo molili muslimanske komšije da nas sprovedu da idemo u Busovaču, a oni kao ne može se, pobiće vas vojska, ali jednog dana je dolazio Crveni križ.

iskaz pisan 27.10.1993.

Hrvatica, rođena 1965. svjedoči o napadu Armije BiH 15.06.1993. godine na Hrvate civile na Busovačkoj planini kad je poginulo nekoliko desetina civila.

(...)Dana, 11.06.1993. stigla sam u Busovaču zajedno sa još 6 suputnika. Planirali smo put do Tuzle. Sa već organiziranim humanitarnim konvojem sam prekinula zbog neprohodnosti puta i odlučila se vratiti kući u Makarsku.

Potrebne informacije sam dobila od civilnih i vojnih vlasti u Busovači. Put (jedini) kojim sam došla u Busovaču je u međuvremenu zatvoren. Jedini način da se vratim kako su mi predložile vlasti u Busovači, je preko Busovačke planine, Sebašića do Prozora itd.

Već u ponedjeljak 14.06.1993. oko 23:00 krenula sam zajedno sa svojih 6 suputnika, (30-ak civila i vojna pratnja njih 10-ak) sa autima jedan mali dio puta, a dalje sam nastavila pješke.

Uz povremeno odmaranje na Busovačku planinu stigli smo oko 3:00 ujutro, gdje su nam se priključili još 10-ak civila sa konjima, koji su išli po hranu. Tu su trebali konje nahraniti i odmoriti.

U 6:00 (kako je kazao vođa konvoja) trebali smo krenuti za Sebešić. Jedan od civila je bio malo zaostao pa je stigao jedan sat kasnije na Busovačku planinu. Pričao nam je dok smo se odmarali da je primjetio veću grupu uniformiranih lica i svi su bili naoružani.

Dok smo se mi odmarali ta uniformirana i naoružana lica su nas opkolila. Ne znajući da smo opkoljeni krenuli smo oko 6:10. Samo dvije minute kasnije počela je pucnjava sa svih strana (po tome sam znala da smo opkoljeni).

Izbezumljena od straha uspjela sam puzeći doći do potoka (udaljen oko 50 metara) gdje su uspjeli dopuzati neki civili.

Taj potok i meni i drugima je poslužio kao jedino sklonište. Pucnjava nije prestajala, nego se sve više i više pojačavala. Počeli su nas gađati tromblonima, iz minobacača i to konstantno 3 sata.

Nitko od nas nije imao priliku da se pomjeri iz vode. Među prvima je bio ranjen jedan civil koji je uzaludno tražio pomoć, ali mu nitko nije mogao pomoći zbog zlokobnih granata, rafala i snajpera.

Poslije 3 sata neprekidne pucnjave stišalo se, uspjela sam se malo pomjeriti i prinjeti ranjenih civila pa čak i poginulih. U mojoj blizini bio je i Šime, dečko iz vojne pratnje, koji je pokušavao nas zaštititi i ohrabriti.

On mi je kazao da to pucaju muslimanski vojnici u što sam se i ja potom uvjerila. Zborno pjevanje arapskih pjesama uz stravične povike “Alah uegber” i njihova međusobna dovokivanja s jednog kraja na drugi, citiram: “Seide, idemo u potok da ih pokoljemo”, pa onda, “ Ustaše predajte se ionako ćemo vas pobit.” Samo nam je povećavalo strah. Bilo mi je nepojmljivo da netko može pucati na obične ljude - civile, ali pucali su i poslije zastrašujućih dovikivanja i ranjavali, ubijali civile sve do 17:00.

Vjerovatno da nam nije stigla pomoć sve bi nas pobili. Poslije, kada je stigla pomoć i kada sam se malo smirila primjetila sam stravičnu sliku koja me podsjetila na one filmove o Vijetnamu, sve okolo mene je bilo izrovano, zapaljeno od silnih granata, čak je bilo i napola izgorenih ljudi.

Taj dan 15.06.1993. muslimanski vojnici bez imalo svijesti i razuma i bez razloga ubili su i ranili više desetina civila. Mnogih detalja se ne sjećam zbog vjerovatno psihičkog šoka. Poslije pružene liječničke pomoći doznala sam da je ubijeno 14 ljudi, jedan od poginulih bio je medicinski tehničar, jedan vojak iz pratnje, ostali su bili civili.

Tom prigodom ranjeno je još i 8 civila i 10 vojaka koji su u međuvremenu stigli da vide što se događa. Imena poginulih i stradalih ljudi su mi nepoznata iz razloga što nisam iz ovih krajeva.

iskaz pisan 02.09.1993.)

Hrvat, civil, rođen 1932. godine iz sela Prosje, općina Busovača, svjedoči o napadu Armije BiH na civile u selu Prosje, o ubojstvu civila Nike Livančića.

(...) 28. siječnja 1993. u 10:45 otpočeo je napad Muslimana na Prosje. Nakon što su već okupirali sva sela od Kaćana do Bitalovaca.

Zbog muslimanske ofanzive koja je trajala već četiri dana iz sela su otišle žene i djeca.

Otvorio sam vrata i vidio da prema nama ide muslimanska vojska. Oko glave su imali crne trake, a bili su umotani svi u bjele plahte što ih je činilo manje primjetljivim jer je vani bio snijeg. Bilo ih je u grupi više od 30.

Rekao sam bratu: “Zelko idu Turci, bježmo!” Potom smo se obojica dali u trk kolko smo kao ljudi u godinama mogli bježati. Prešli smo neopaženi nekih 20 metara, a onda se na nas sručila kiša metaka.

Kako sam bio prvi, a na vrh strmine, pao sam naglavečke i otkotrljao se niz padinu u pravcu šume. Nisu me pogodili.

Dolje u šumi je bila neka vikendica u čiji podrum sam se zavukao i sakrio. Brata nije bilo. Znao sam da je ili mrtav ili zarobljen. Dok je bilo pucnjave nisam se usuđivao mcati iako sam se sav zaledio od hladnoće.

Svanulo je i ja sam se sav ukočen odvažio izići napolje, jer je prestala pucnjava. Izišao sam napolje i na vrhu strmine vidio sam mrtvog brata. Bio je sav rasječen rafalima po prsima. Sav preplašen otišao sam u pravcu Busovače.

Nakon izvirivanja i provjeravanja odvažio sam se ući u kuću Jozana Blaževića u Donjem Polju. Kod njega sam proveo četiri dana i nakon toga uputio se u Busovaču. Brata sam sahranio nakon tri dana, jer su u međuvremenu pripadnici HVO-a otjerali muslimanske

snage.

iskaz pisan 03.10.1993.

Hrvatica, civil, rođena 1962. godine svjedoči o napadu pripadnika Armije BiH na hrvatske civile kod izletišta Busovačke staje, 15.06.1993.

(...) Radim i živim 12 godina u Zagrebu, a kako imam brata u Brčkom to sam ga uvijek išla posjetiti kada sam bila u prilici. Sa mnom je bilo još podosta Hrvata, građana Hrvatske, koji su kanili i posjetiti svoju rodbinu u Tuzlanskoj regiji. Kako su sukobi i između Hrvata i Muslimana bili vrlo žestoki i nakon brojnih neugodnosti na putu, shvatili smo da od Busovače ne možemo dalje pa smo se odlučili vratiti u Hrvatsku.

14. lipnja 1993. su nam ljudi rekli da ide jedan konvoj po hranu do Sebešića te da im se možemo pridružiti i onda se dalje probijati do Vakufa i Prozora. Nas 15 se ukrcalo u vozila (svi smo bili civili) prebačeni smo do Peske u području Busovačke planine. Osim,

nas Brčana bilo je i 7 Tuzlančana, a ostali su bili domaći ljudi konjovodci, oko 70-ak njih, jer preko Sebešića je išao jedini put za dopremu hrane.

Konjovodci su bili mahom starci i dječaci. I mi smo također vodili konje. U našoj pratnji je bilo i nešto vojnika HVO-a čiji broj je varirao jer su oni odlazili na položaje. Oko 00:30 smo krenuli iz Peske. Put ie bio težak i blatnjav. Konjovodci su išli prečicom, a nekolicina nas ie bila na traktoru koji je išao okolnim putem. U jednom trenutku se traktor pokvario i mi smo produžili lijevo uz neke stijene. Vojnici su nosili nekog ranjenog čovjeka.

Naš prethodnik je u jednom momentu oko 4:00 sreo, dva vojnika za koje mu se činilo da nisu pripadnici HVO-a, jer nisu imali plave trake oko ruku, pitao ih je: “Jeste li vi naši?”. Kada mu nisu odgovorili, produžili smo dalje. Oko 5:10 smo došli do izletišta Busovačke staje. Bila je magla i svanjavalo se. Bilo je to na ledini dugačkoj preko 100 metara. Dio kolone je pristizao. Konje se hranilo. Mi Brčaci smo se okupili oko jedne jele i posjedali na torbe i pokrili se dekama jer, je bilo hladno. Izviđači su dok smo mi odmarali otišli naprijed.

Najednom u 5:50 je po nama otpočela pucnjava. Pucalo se sa svih strana. Bili smo očito opkoljeni.

Odmah potom uslijedila je i minobacačka vatra po nama, a sa stijena su bacali ručne bombe i tukli nas mitraljezom. Sve ovo oružje razlikujem jer sam sa bratom odlazila na linije u Brčkom. Počeli smo puzati i tražiti zaklone. Jedna preplašena svezana kobila me pogodila kopitom u glavu. Srećom je bilo puno paprati i ljudi su se sakrivali u nju. Ljudi ranjeni su vrištali i zapomagali, ali najstrašnije je bilo slušati vrištanje ranjenih konja. Ja sam upuzala u nekakav potok i ostala ležati u njegovu koritu u vodi.

Muslimani su bili na nekih 30-40 metara od nas. Bjesomučno su pucali uzvikivali nerazumljive - vjerovatno arapske riječi. Razumjela sam “Alah Uegber”. Dovikivali su nam: “Poklat ćemo vas ustaše, zaklat ćemo vas samo da padne noć, upamtit ćete Sandžaklije, gdje vam je sad Kordić da vas oslobodi!” itd.

Kad su počeli tući granatama po potoku ispuzali smo i otkrili kraj kolibe neke rovove i unutra upuzali. Jedna mina, mislim od 120 mm, pala je na zemunicu u koju smo upuzali i urušila zemunicu, od koje je ozlijeđen čovjek iz Brčkog FILIPOVIĆ PETAR. Bježali smo kroz rov prema stjenjaku. Morali smo propuzati kroz zemunicu čije grede su gorjele. Kako smo bili mokri od potoka vatra nas nije uhvatila. I koliba uz rov se zapalila pa se urušila u rov. Morali smo izići iz rova i prepuzati dio čistine.

Tom prilikom je ranjen NIKO BRNJIĆ - ZEKO, ali se uspio obrušiti u rov. Tamo je bio još jedan ranjenik VUJICA ŽARKO iz Busovače. Previla sam ga u predjelu kuka. Rovovi su bili puni ljudi. Bilo je hladno, a pucnjava i granatiranje se nastavljalo. Netko od muslimana je otpjevao cijelu pjesmu na, valjda arapskom, u kojoj sam prepoznala samo "Alahu egber".

Vodu smo štedili za ranjenog ŽARKA VUJICU. Bojali smo se mraka i većina ljudi je razmišljala kako da im živi ne padnu u ruke, razmišljajući i o najgorem.

Negdje oko 16:30 stigla nam je pomoć. Prije nego je stigla pomoć ranjeni MARTINKO POPOVIĆ zvao je pomoć, jer je bio ranjen u trbuh; u jednom momentu zapaljena koliba

se srušila na njega i on nemoćan da puže izgorio je u strašnim mukama. Nakon, što su naši probili obruč Muslimani su se razbježali.

Kao medicinska sestra išla sam pružati pomć ranjenicima. U iednom rovu sam našla 6 ranjenika (vojnike i 4 civila). Znam ČOTA MATU (umro je sutradan, star oko 60 godina), BINGAS DALIBOR koji je još u Splitu u bolnici. ŠIMIĆ PERO iz Gradačca, te civili iz Busovače. Vojnicima ne znam ime. Počeli smo okupljati mrtve i ranjene. Iskupili smo 16 mrtvih jedan od njih je bio i MIRKO ANUŠIĆ iz Zovika, kod Brčkog, čovjek koji je također pošao svojoj rodbini u Brčko. Ja osobno sam previla 20 ljudi.

Od toga četvoricu "mojih" Brčaka - DALIBOR BINGAS (potkoljenica lijeve noge), PERO, ILIJA FILIPOVIĆ i NIKO BRNJIĆ. Od svih ranjenika koje sam ja previla samo jedan je imao jednu ranu, a svi ostali su bili pogođeni ili gelerom ranjeni nekoliko puta.

Bila je još nekolicina ranjenika koje ja nisam previjala. Imena ostaih ranjenih i mrtvih ne znam jer su to ljudi iz Busovače. Među ranjenima je bilo oko 10-ak civila.

iskaz pisan 02.10.1993.

Hrvat, civil svjedoči o napadu pripadnika MOS-a 7/8.12.1993. godine na hrvatske civile u selu Čep (Busovača), kada su silovali i ubili Hrvaticu Lucu Vuleta.

(...) Dana 07/08.12.1993. godine u mjestu Čep, općina Busovača tri pripadnika Armije BiH počinila su ratni zločin.

Bojovnici su bili naoružani u maskirnim uniformama sa oznakama Armije BiH pomenutog dana u kasnim večernjim satima u mjestu Čep - Busovača nasilno su ušli u obiteljsku kuću Vuleta Luce, kći Mije, djevojačko Perić, rođena 1923. godine u Kiseljaku.

Pripadnici MOS-a su Lucu mučili, tukli nogama i pesnicama, silovali više puta, razbili glavu tupim predmetom, zatim nožem na glavi napravili rasjekotinu nakon čega su napustili Lucinu kuću ostavivši istu u besvjesnom stanju. Istu su njeni susjedi pronašli 16 sati od momenta povređivanja i prebacili je u bolnicu u Zenicu. Pripadnici MUP-a BiH konstatirali su da je je ista silovana, da ima više povreda po glavi nanesenih tupim predmetom i jednu rasjekotinu, koja je najvjerojatnije nanešena nožem.

Dana 10.12.1993. godine od zadobijenih povreda Vuleta Luce je preminula i sahranjena na groblju Prašnica u Zenici.

iskaz pisan 19.02.1994.

Hrvat, civil, rođen 1946. u Fojnici, svjedoči o brutalnosti muslimanskih policajaca i

civila nad zatvorenicima Hrvatima - civilima u logoru Silos u selu Kaćuni, općina Busovača.

(...) Logor "Silos" Kačuni od 04.07. do 13.09.1993. godine.

Jedan od njih visok s kratkom bradicom i francuskom kapicom na glavi. U ruci nosi svjetiljku, bateriju i svjetlost u peri u oči svakom od nas. Traži nekoga tko mu je u mirna vremena stao na žulj. Priđe mom prijatelju Zlatanu. Udara ga boksom u glavu. To je činio gotovo pedeset puta. Da nisam brojao, a niti sam smio gledati, jer i ja čekam neku sličnu mjeru. To je kasno negdje iza ponoći. Prisiljavao je Zlatana da prizna nešto što je neistinito. Dani su prolazili jedan za drugim. Često smo bili maltretirani i batinjani. Za klozet smo išli grupno po četiri. Kada bi se grupa vraćala, mi bi smo mimikom ispitivali: tuku li? Ako tuku, znači mi se ne javljamo za odlazak u klozet.

28.07.1993. godine oko 18:00 sati ja sam trebao da idem u klozet na mokrenje, jer više nisam mogao izdržati. Zarobljenici su mokrili u duboku gumenu čizmu. Čizma je bila puna. Na polasku u klozet, ja sam ponio čizmu punu mokraće. Policajac me pitao: "Tko je to mokrio, jesi li ti?" Ja sam odgovorio da nisam. Idući do klozeta rekao mi je: "Nemoj da bi ko pobjegao." Rekao sam mu: "Neće nitko pobjeći." Znao sam da sam ja tu sam. Rekao mi je da spustim čizmu, što sam i učinio. Reče mi: "Ja mnogo volim nastavnike" i tri puta me udario boksom u predjelu grla jabučice.

Poslije toga tri dana nisam mogao gutati ni pljuvačku od bolova. Uz zgradu je bilo složeno oko 500 komada sitne pune opeke. Pri vraćanju iz klozeta po četvorica bi stala uz opeku na udaljenosti 1 m. Iza nas bi stajala grupa od 30 Muslimana pomiješana s policijom i civilima. Mi bismo digli ruke u vis glavom i licem okrenuti prema cigli i čekali da nas netko nabije u ciglu. Tko god je ulazio u ćeliju mi smo morali stajati mirno, glavom gledati među nožne prste, a ruke su morale biti pozadi. Donosili su nam njihov list "Preporod", koji je netko od nas morao glasno čitati da odjekuje ćelija. Tjerali su nas da se klanjamo nekoliko večeri do pola sata uz glasni povik "Alah egber". Policajac bi stajao na hodniku i govorio bi u to vrijeme: "Jače, mamu vam ustašku." Jednog dana prišao mi je policajac stavljajući mi kalašnjikov na želudac govoreći: "Ti si mozak HVO-a. Ti sve znaš. Ti si taj, što si prodavao hrvatske knjige i udžbenike. Mali Hrvatić." To je sve bilo lažno. Nisam poznavao niti jednog od policajaca, koji su nas tukli. Pitali su me da li znam pismo "Bosančicu". Rekao sam da ne znam. Rekli su mi da ću naučiti i dobio batina po leđima. Najteži dan u tjednu bio je petak. Tog dana kroz naše ćelije prošlo bi od 100 do 150 muslimana, koji su išli u džamiju u Kačune. Mi bismo stajali mirno. Oni bi nas gledali i govorili bi: "Pobite tu ustašku đubrad, što će na ovoj zemlji." Iznad nas bio je otvoren prostor ispod krova na visini oko 12 metara. Preko nas letjeli bi golubovi i prljali po nama. Sve je to trebalo izdržati. Na objed smo poslije mjesec i po počeli ići van ćelije. Išli smo u tankim čarapama na nogama jer nismo imali nikakvu obuću. Po povratku noge bi bile mokre i prljave. Jeli smo po dvojica iz jednog tanjura. Tanjur je često stajao pored ljudskog izmeta, blizu klozeta, a mi smo bili gladni i morali smo jesti. U ćeliji nismo imali gdje mokriti, pa smo to činili u jedan kanister. Noću sam ja ustajao po 10 puta na mokrenje, jer sam se prehladio ležeći na tankoj deki. U ćeliji nitko nije imao sata. Orijenitrali smo se pomoću jedne zelene brezice, koja je bila negdje visoko na brijegu. To smo činili pomoću njene sjenke kada je sunčano. Kada je bilo oblačno, nismo znali koliko je sati. Posljednjih desetak dana išli smo da siječemo drva. Rušili smo bukve ručnim testerama. Za taj dan hrana je bila jedna riblja konzerva i komadić crnog mekinjavog i nepečenog kruha.

iskaz pisan 04.11.1994.

JABLANICA

iskaz o stradanju Hrvata sela Doljani

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1951.)

Svake godine običavao sam nekoliko dana provesti kod kuće. Tako sam i ove godine došao u Split gdje smo imali obiteljsko slavlje, krštenja djeteta moje sestre. U nedjelju. U ponedjeljak me otac molio da odemo u bolnicu da on obavi detaljnije pretrage, jer on je prošle godine bio oko mjesec i pol u bolnici. Nismo to uspjeli obaviti u ponedjeljak i utorak, a u srijedu smo odlučili da, budući da je kasno a nemamo siguran prijevoz kroz planinu, da ostanemo do čertvrtka. U četvrtak ujutro smo krenuli i oko podne došli u Tomislavgrad ne znajući ništa. Majka izmučena vožnjom. Izišli smo na cestu koja vodi prema selu Lipa i kod britanskog UNPROFOR-a stopirali par auta. Nisu se zaustavljali. Najedamput je kraj nas zakočio kombi. Prije nego sam prepoznao osobe u kombiju, iz njega su izišli najprije M. S. a zatim M. J.. M. S. je, ne čekajući da se pozdravimo, rekao; "Kuda ste pošli, nemate kamo ići, sve je spaljeno, ubijeno, uništeno, odvedeno u ropstvo." Roditelji su mi zaplakali. Meni je isto bilo teško, pokušao sam nešto pitati. Kako, šta? Pitali smo za svoje. Nije nam mogao reći nikakvu informaciju. Nakon sabiranja zamolio sam roditelje, zapravo oca više prisilio, jer on je želio ići sa mnom. Smjestio sam ih u obližnju kuću, rekao im da čekaju dok se ne vratim, a ako se do večeri ne vratim da idu za Split, tamo gdje su i bili.

Taj dan nisam mogao doći. Cijeli dan sam tražio, prikupljao informacije. Vidio sam roditelje koji traže djecu, djecu koja traže roditelje. O svojim najbližima, sestrama, braći, nisam imao nikakvih pouzdanih podataka. Prvi dan kad sam došao nazad u Tomislavgrad našao sam roditelje s grupom prognanika iz Doljana, zapravo istim onima koje sam dan prije vidio da su dovezeni s Risovca jednim autobusom koji je posuđen jer je ranije prevozio prognanike iz Bugojna. Pitao sam zašto nisu otišli. Otac je rekao da ne može otići kad ne zna ništa ni o kome. Rekao sam da sam uspio taj dan saznati da mi je jedan brat živ a o drugima nisam ništa uspio saznati. Zamolio sam ih da odu. Cijeli dan su bili tu, tek pred veče su otišli. Vratio sam se. Išao sam s ljudima dokle se moglo, do Risovca, Sovića, Mijića, do Ćavarovih kuća, gdje su naši uspostavili liniju fronte. Prenoćio sam na Risovcu kod prijatelja.

Sve što mogu reći, od srijede 28.07. je sljedeće:

U srijedu 28. oko 10:00 ili 10:15 sati bio je opći napad na mjesto Doljani i to iz raznih pravaca u isto vrijeme. Već prije na mjestu Pomen, tj. od Orlovca prema Gračacu, na novoj cesti poginuo je jedan naš čovjek, radnik bagerist. Nagazio je na minu koja je najvjerojatnije trebala biti znak početka muslimanske akcije.

Jedna grupa napadača došla je, vjerojatno su oni svi skupa došli preko planine, preko Plase i Stropa, i onda se razvijali jedni preko Stuparske Bukovine, pa na Stupare, drugi iz pravca Barjaka i Jelica, a treći odozgo preko Golinaca na Krkaču. Jedna grupa ili podgrupa presjekla je put gdje se spajaju dvije ceste na Valu kod mosta, gdje se spajaju ceste - jedna iz Krkače a druga koja ide iz Orlovca pokraj crkve.

Svi koji su u prvi mah uspjeli pobjeći tražeći spas u šumi bili su dočekivani, jer su tu muslimansku akciju, očito, predvodili ljudi koji su poznavali staze i puteve. Jedna naša grupa, njih preko 20, masakrirano je na Stipića livadi, točnije 19 osoba na samoj livadi i u neposrednoj blizini a 3 su poginula u naknadnim borbama. Jedan je nađen malo dalje na Lageru. Kasnije, kad su oslobođeni ti prostori, došao sam s grupom naših vojnika i vidio te pobijene. Njihova imena su već poznata. Ne znam ima li potrebe ponavljati ih. Mogu samo reći da su tri brata Soldo, njihov stric Nediljko, jedna žena Anica Ripić, trojica prezimenom Božić od kojih su dvojica braća, Dogan, Pinjušić, Marić, Vrljić, Zelenika, onaj što je ubijen na Stropu, Topić, Biloš, Zovko, Pavković, Gagro, Marić...

Oni su bili ubijeni na samom ulazu na Stipića livadu. Šest tijela je bilo zajedno dovučenih ili nabacanih, a s druge strane 4 nabacana jedan preko drugog.

Ja sam došao kad je naša vojska oslobodila taj teren. Vidio sam onako izmasakrirana i nabacana tijela kojima još nitko nije pristupio, iz razloga što su neki vojnici primijetili da su neka tijela minirana. Kao tijelo Marinka Božića koje je bilo opasano jednom vrpcom, kao duga ženska čarapa, što li, a ispod njega se vidjela mala mina zvana kašikara, odnosno bomba.

Upozorili su nas da pažljivo pristupamo, osobito kod slikanja, da ne zapnemo na nagaznu minu. Malim foto aparatićem marke "poket", koji sam ponio da slikam sestru i njeno dijete za dokumente, budući da je teško putovati i pomalo nesigurno, eto slikao sam ove poginule i masakrirane.

Mogu vam samo reći ono što se moglo vidjeti na ovim tijelima. Neki od njih, kao Željko Miškić, bio je vezan rukama na leđima, skinut do gaćica, rasporena trbuha, čini se i kastriran, barem ne vidi se spolni ud.

Marinko Zelenika - vidi se da su mu oko očiju nešto radili, mučili ga. Ima čak i jedna fotografija, vide se otisci mučenja oko očiju, isto tako čini se da nema očiju, jer ono je crveno. Isto kao da su mu stavljali neku mast, ono što se stavlja boksačima iznad obrva, to se isto vidi na fotografiji.

Ima i drugih znakova i modrica, plavih ili crvenih. Kod Anice Ripić npr. vidi se da joj je slomljena potkoljenica, vidi se da je nos, lice, čak i oči, da je u modricama. To se isto vidi na fotografiji.

Ili neki drugi znakovi mučenja: Ivan Topić je isto tako bio gol, samo u kratkim gaćicama. S druge strane ona četvorica nabacana pod jednu jelu ili bor, u grmlje, zapravo se nije ni znalo koliko ih je, četiri ili pet, toliko su im udovi bili izmiješani. Oni koji su bili pojedinačno, isto tako su se vidjeli tragovi nasilja.

Božić Ljubomir je imao, gotovo u cijelosti, otkinutu ruku. Kako su ga vukli u grmlje ostajao je krvavi trag. Čini se da je od mine, imao je potpuno izokrenutu glavu, a može se vidjeti i po ranama prema nalazima nakon obdukcije. Za neke znamo da su saslušavani. Prije svega jer ostala su 4 živa svjedoka. Jednoga koji je ranjen, baš iz te prve grupe. Preživio je zato što je prije nekog vremena jednom Muslimanu poštedio život pri nekakvom sukobu na Stropu. On se tada bojao reagirati pema njima jer je imao obitelj zatvorenu u Jablanici. Jedan od njih koji ga je prepoznao vratio mu je uslugu za uslugu.

Imamo isto tako 3 preživjela svjedoka iz ove grupe koja je napadnuta iz zasjede i prema njihovom izvještaju prvo kad su došli upali su u zasjedu. Bila je zapovjed "Lezite!". Kad su legli, po njima je ispaljen rafal. Neki koji su teško ranjeni ili poginuli nisu se ni digli, a oni koji su preživjeli, koji čak nisu bili ni ranjeni, kao što je bio mali Miškić, rečeno im je da ustanu i da se predaju. Neki se nisu mogli podići. Svi su naknadno, bilo nakon saslušanja bilo nakon mučenja, svi su ubijeni. Za Miškića je jedan podviknuo:"Jesi li ti to Miškiću?" Rekao je: "Jesam!" Odveden je na saslušanje. On je pogubljen od ove grupe desetak koraka dalje.

Malo dalje od njih bila su dva snajperska gnijezda, jedno 15-20 metara pored puta u šumici, kamenje naslagano ispred njih, tu je poginuo Marinko Zelenika.

Znamo isto tako za neke, npr. za Vrljića malog, da ga je krvnik pitao: "Možeš birati nož, metak u čelo ili rafal".

Zanimljivo je napomenuti da nitko od ovih ljudi, barem koliko je meni poznato, nije imao nikakvih obračuna ni sukoba prije.

Primjer: Miljenko Gagro, koji je iz ove grupe izdvojen, ležao je licem prema zemlji, a na glavi je, činilo se, makar u prvom trenutku mi je tako izgledalo kao da je skalpiran. Na fotografiji se vidi kao da ima mrežu na glavi, kao one mreže prilikom friziranja. Taj čovjek je, prema svjedočenju svećenika koji je posjetio njegovu kuću, jedne noći, u vrijeme "Ceste spasa", taj čovjek je jedne noći primio 16 muslimanske djece u svojoj kući. Njegova kuća nije velika, prije bi se mogla nazvati izbom. On sam ima ženu i troje djece. Svoje je smjestio iza vrata, a njih je pustio u kuću. Dakle, može se reći da nije bilo razloga za osobnu osvetu.

Isto tako za ove druge, ne samo što ih poznam, čak 6 poginulih su moja rodbina, ili bliži susjedi, poznanici, prijatelji, tako da sam ih sve, izuzev onih iz Jablanice ili Glogošnice, jako dobro poznavao. Dakle nisu imali razloga za osvetu, izuzev ako je bila to želja ili način za zastrašivanje.

Među njima je bilo i ljudi, barem prema iskazu svjedoka koji su srećom preživjeli, koji su po pozivu krvnici. Govori se o mudžahedinima. Imali su neke oznake, neki čak oznake HOS-a. Provjeravao sam da li su dobro vidjeli, potvrdili su da su to oznake HOS-a. Neki su bili maskirani, bojama raznim premazani. Među onima koji su prepoznati ima Muslimana iz Doljani i iz Jablanice. Koliko se može saznati i sažeti, čini se da su glavni vodiči bili ljudi koji su dobro poznavali te terene. To su Jablaničani:

Bećir Beća Behrem, on je nastavnik tjelesnog odgoja u Jablanici. Ja ga osobno ne poznajem. Svjedoci kažu da ima između 40 i 50 godina;

Paja Spahić Krnjić, zvani Prpa; Amel Halilhodžić; Mujić Avdet; Sejo sa Baćine, ne znam mu prezime. Ne znam da li je to isti Sejo koji je radio u Medicinskom centru, zapravo i sada radi i prepoznat je da je bio u akciji. Ili je možda bio drugi. Nažalost ne znam prezimena. Iz Doljana su bili još: nekoliko muškaraca iz obitelji Sefer (Suljo, Omer, Idriz); Zahirovići; Spahići (Zajko i njegov brat); Sibirlići; Rizvići (Hasan); Zuhići (Edhem zvani Ćorle);

Kubići, i još neki. Napominjem da su svi ovi ljudi prepoznati u osobnom sučeljavanju ili prema glasu. Koliko se može vjerovati, s obzirom na sve, ostavljam distancu.

Što se može reći o napadu? Vidljivo je, oni koji su ostali tu večer, tu noć, i skrivali se oko sela, vidjeli su da su žene, djecu i starce prisilno trpali u aute, kamione. Čuo se plač žena i djece. Odvezeni su u pravcu Jablanice.

Prema popisu koji smo uspjeli sastaviti, razgovarajući s onima koji su uspjeli pobjeći i koji znaju tko je sve bio, u selu Doljanima u to vrijeme je bilo 198 osoba. Treba napomenuti da su 4 osobe kasnije spašene iz Jablanice. Jedna žena sa 3 djece, zahvaljujući Međunarodnom crvenom križu, jer je njeno dijete bilo teško bolesno i nije bilo lijekova. Jedan čovjek od tih 198 odvedenih, Ivan Žarić Maran, je umro. Način na koji je umro pokazuje odnos prema ljudima. Bio je teško ranjen. Bila mu je stavljena infuzija. Međutim, Muslimani iz mjesta Sovića potrgali su aparat i čovjek je drugi dan umro.

Među ovih 198 bilo je 66 djece. Nakon oslobođenja ovih troje spomenutih, ostalo ih je 63 i sada. Zatim bilo je staraca i starica. Samo radi primjera navodim: Mato Marjanović, star 84 god., slijep; Ruža Nikolić, zvana Brkuša, 87 god.; Ruža Raič rođ. 1928.;

Pero Čolić rođ. 1921. Njegova žena Ruža je ubijena. Jedan očevidac je govorio da joj je ruka slomljena, trbuh prostrijeljen, da su joj crijeva ispala, nije ostala živa.

U selu Doljani su ubijeni: Martin Ripić, nije pouzdano kako. Jedan iskaz kaže da je zaklan, a drugi da je rafalom presječen. Budući da je krv oblila baš taj dio rane i vrat, tako se nije moglo ustanoviti točno, a u prolazu je uvid napravljen jer se bojalo od pucnjave; Pava

Stipanović, ubijena u kući nakon što je uspjela od početka napada pobjeći nekoliko stotina metara; Andrija Stipanović, za kojega možemo reći da je bio njihov prijatelj. S mnogima (od Muslimana) je drugovao. Pozivali su ga na ručkove za blagdane. Prijateljevao je s više muslimanskih obitelji prije sukoba u Doljanima; Andrija Miličević iz Krkače, koji je kod Pave Stipanović radio neki posao, isto ubijen. Sin Damir mu je zarobljen.

I mnogi drugi. Velik je broj zarobljenih staraca i starica. Među zarobljenicima ima i 18 pripadnika HVO. Iako oni nisu bili profesionalni vojnici nego domobrani koji su čuvali domove, svoje kuće. Upravo zbog toga nisu bili dovoljno obučeni ni spremni dovoljno da bi se mogli boriti, da bi obranu organizirali. Nakon općeg napada pokidane su veze - neke stvari dopunjavam - napadnut stožer, ljudi zbog neiskustva i iznenađenja nisu znali što i kako činiti, bježali su i povlačili se misleći da će biti sigurni kod stožera. Međutim taj prostor je već bio zauzet tako da su pali svi u zarobljeništvo.

Htio bih napomenuti da ima nekoliko žena trudnica u poodmakloj trudnoći ili žena s malom djecom. Jedna žena je rodila prije nekoliko dana i vratila se iz bolnice s curicom i još jednom starijom kćerkom, isto tako je u zarobljeništvu.

Sve u svemu 63 djece je u zarobljeništvu. Prema iskazima očevidaca loša je situacija u tom logoru, “Muzeju”, u Jablanici, gdje je oko 8o ljudi. Iskazi su različiti o broju zatočenih. Neki tvrde da ih je 90, neki 74 -78, a možda broj i varira, jer neki doista bivaju preseljeni ili imaju rodbinu u Jablanici.

Preko posrednika, međunarodnih humanitarnih organizacija UNHCR i Unprofor-a saznajem da je situacija teška, da nemaju hrane ni lijekova. Isto tako sanitetski uvjeti su očajni i mnogi pate od kroničnih staračkih bolesti ili čega drugoga. Sama činjenica da spavaju na betonskom podu bez dovoljno pokrivača. Među zatvorenicima ima i ranjenika. Imena nekih smo saznali. Njihovo tretiranje, bolje reći maltretiranje, ne završava na verbalnim napadima nego i fizičkom maltretiranju kao već spomenutoga Marana Žarića. Nedostatak hrane i lijekova posebno je osjetljiv za malu djecu. U tom smislu vršeni su neki pritisci da bi hrana i lijekovi došli u Jablanicu do njih. Međutim sve ono što stigne podmiruje najprije Muslimane. Govorim to ne iz neke predrasude nego po iskazu očevidaca.

Nakon što se to desilo i nakon što sam s grupom ljudi ustanovio pravo stanje, išli smo tražiti pomoć od međunarodnih humanitarnih organizacija. Tako smo više puta išli UNPROFOR-u u Međugorje. Pokušao sam kontakt uspostaviti preko svećenika sa zapovjedništvom. Ovaj čas se ne sjećam imena, ali imam zapisano. Obećali su pomoć, da će otići i vidjeti, tim prije što je njihov bataljun isto tako u Jablanici. Drugi put kad sam dolazio bio je drugi svećenik, opet sam počeo ispočetka upoznavati. Zapovjednik je tada bio bolestan, prehlađen. Nisam saznao puno, osim da su pokušavali ali nisu uspjeli.

Činjenice pokazuju njihovo zalaganje. Ako su oni voljni i ako žele pomoći, a zato su u prvome redu poslani, posebno UNHCR, dakle da ih opskrbljuju lijekovima i hranom, a tu je i Međ. crveni križ, a otada nisu učinili ništa, a prošao je jedan tjedan, pa drugi... Kasnije ponovo u telefonskom razgovoru pričaju mi jednu te istu priču. Iz svega toga mogu zaključiti zapravo da nisu dovoljno truda uložili. Mogu reći i ovo: Prve vijesti u prvim kontaktima koje sam imao s njima bile su ove: “Da, čuli smo da su neki civili iz Doljana pobjegli, a Muslimani su ih spasili iz zone ratnih operacija.” Kad sam se usprotivio na takvu formulaciju informacije, pitao me je: “Koja je vaša verzija, gospodine?” Odgovorio sam: “Zar se Vama čini, da čovjek bježi iz svoje kuće, pogotovu ako ne može bježati, ako je slijep, star, sakat, ako je dijete, ako ne može hodati, ako su majke trudne, ako su žene i djeca, kamo će bježati iz kuće?” Nije bilo dovoljno uvjerljivo. Nekima sam čak pokazivao slike masakra. Pitali su tko je to slikao. Rekao sam:"Ja osobno." Rekao sam isto tako datum i što smo sve vidjeli. Završavalo se uopćenim formulacijama. Vidjet ćemo, učinit ćemo, nastojat ćemo itd.

Puno vremena je prošlo. Praktično, od njih nismo dobili nikakvu konkretnu informaciju, ni gdje su ti ljudi, ni kako su. Tu i tamo, istina, donosili su poruke pojedinaca, a one popise koje smo mi dali Međ. crveni križ nije čak htio ni primiti. Predstavnik, gosp. Hans Urlich je rekao da to nije njihova praksa, da oni popis sastavljaju na terenu. Rekoh da ako mi tražimo 200 ljudi, a oni daju samo 50, gdje su tih 150, kako ćete njih pronaći. U dugom razgovoru, kad sam s njim razgovarao njemački, jer sam saznao da su neki tumači Muslimani, jedna Muslimanka, pa sam se bojao da mu konkretno ne prevodi, ni tada nije prihvatio popis koji sam mu ponudio. Rekao je da to nije njihova praksa.

Iz svega se dade zaključiti da humanitarne organizacije, bilo Unprofor, bilo UNHCR, Međ. crv. križ ili drugi, nastupaju s nekakvim predrasudama prema Hrvatima. Zato što mi sami nismo upoznavali te organizacije s nekim činjenicama, a s druge strane već je raširen model, ta paradigma, da su Muslimani najveće žrtve ili jedine žrtve, a Hrvati agresori i tako. Ti mentalni sklopovi reagiraju tako da je uzalud kucati na bilo koja i bilo čija vrata.

Pred Veliku Gospu, točnije 14. kolovoza došao sam u Split (13. ili 14.08.) i zanimao sam se za nalaze obdukcije nad mrtvim iz Doljana. Dali su mi na uvid 23 nalaza. Ostali ili nisu bili tu ili su zaključili da vještačenje nije potrebno budući da je savim jasno kako su stradali. Nalazi govore to da su strijeljani straga, skoro svi, i par njih da je poginulo razneseno eksplozivnim napravama, razneseni dijelovi tijela, trbuh ili grudni koš.

U razgovoru s tim stručnjacima, patologom i sudskim vještakom, saznao sam da su dobili ta tijela u drugačijem stanju nego smo ih mi gore pronašli i vidjeli. Neki su bili odvezani, bili su obučeni a tragovi mučenja, modrice (crvene ili plave), ili što drugo bili su zbog truljenja već izbrisani, budući da je nalaz učinjen 04. kolovoza, 8 dana nakon smrti. Kad sam im pokazao svoje slike, isto su se iznenadili. Priznali su da je bilo nekih propusta, možda ne toliko njihovih koliko onih koji su ta tijela dovozili i otpremali. Neki su čak bili oblačeni u vojne uniforme, što je zapravo vrlo čudna stvar, i ne znam kako se to moglo dogoditi. Sve to skupa razlog je da nakon prvih vijesti, koje su bile doista korektne, kad su stradali i civili i vojnici, a broj je otprilike polovica, sve je to skupa razlog da je nastala jedna sumnja i nesigurnost, metež.

Kasnije sam čuo, imao sam prilike i pročitati u novinama, da su poginuli samo vojnici i jedna starica. S terena sam pokušao intervenirati u uredništvu tih novina. Gospođa koja se javila rekla je da je izvještaj preuzet od agencije HINA. Protestirao sam. Rekao sam da je njihova dužnost provjeravati vijesti, a ako nemaju pouzdanih novinara izvjestitelja, ja ću im pokazati dokumente i fotografije. Priznala je da su učinili grešku, međutim stvar nije demantirana. Još više sam se kasnije razočarao kad sam čuo od glavnog urednika informativnog programa HTV da je načinjena greška u slučaju Doljana time što je prenesena vijest da su žrtve bili civili i jedna starica, kaže on. Bio sam uvrijeđen, reagirao sam. Nudio sam mu fotografije. Nije htio uzeti. Ali uzeo je popis s imenima i godištima svih nastradalih.

Treba reći da sam u nedjelju, 4 dana nakon pokolja, a u subotu je već bio slobodan pristup na Stipića livadu gdje je počinjen masakr, gdje su bila tijela dvadesettrojice (23), odnosno dvadesetorice na samoj livadi, pokušao sam informirati novinstvo i naše i strano. Doista tamo je bila ekipa HTV. Srećom ili providnošću, dobio sam Rojterovog snimatelja, koji se istina malo bojao, ali je došao i korektno obavio svoj zadatak. Ta snimka je bila emitirana diljem svijeta. Dobio sam informacije s raznih strana svijeta od rodbine i prijatelja da su vidjeli snimke tog masakra. Međutim, opet se pronio glas da nije emitirana Rojterova snimka, nego samo izvješće HTV.

Također, tek nakon dosta vremena, uspio sam kontaktirati s Rojterovim snimateljem, koji mi je obećao poslati svoju snimku s tekstom kojeg je on sam poslao. Sve skupa što se dogodilo, taj zločin i sve oko zločina, ukazuje na nekoliko činjenica. Prije svega: Da mi sami ne znamo cijeniti svoje žrtve; da nismo u stanju da istinu prezentiramo svima onima koji nastoje svojim pristupima ili svojim predrasudama više štetiti nego koristiti Hrvatima,

posebno sada u BiH. Zatim da možda ni ljudi koji bi trebali obavljati taj posao nisu dovoljno upućeni ili nisu dovoljno sposobni, ili ne osjećaju važnost toga. A treba naglasiti koliko je važno u pravo vrijeme ponuditi pravu činjenicu i da ta činjenica bude poznata.

Ovo iskustvo ili ovu sugestiju dobio sam i s drugih strana dok sam obilazio diplomatska predstavništva ili humanitarne organizacije tražeći pomoć. Svugdje su nam rekli da se hrvatska strana ne zna dovoljno argumentirano i dovoljno uvjerljivo predstaviti niti gole činjenice. Vrlo često, i čak i ono što se priča, ljudi teško prihvaćaju jer misle da je propaganda ili HTV-a ili HVO-a ili nekog drugog. Osim ovih materijala, foto, video materijala i nalaza obdukcije, imam iskaze očevidaca, tako da je moguće sklopiti sliku, vjerodostojnu, o onome što se oko Doljana događalo.

iskaz uzet 16.09.1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Grabovica, stradanje u logoru "Muzej" u Jablanici

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1954.)

Dana, 10.05.1993. došlo je do napada snaga MOS-a na selo Grabovicu. Napad je otpočeo u 5:15 sati, a snage MOS-a su nadrle iz pravca Jablanice magistralnim putem, željezničkom prugom, lokalnim putem za Divu Grbovicu, kao i grupama vojnika koji su selu prilazili sa lijevog i desnog boka. Pored ovih, prema Grbovici su išle i snage s juga, pripadnici "Drežanskog bataljuna". Kako sam kasnije doznao iz pravca Jablanice su napali vojnici Zulfikara Ališpage - Zuke, "Čedini vukovi", "Valter - grupa" kao i pripadnici 44. brdske brigade iz Jablanice i postrojbe vojne policije.

U trenutku napada našao sam se sa još 3 vojnika u tunelu na brani "HE Grabovica", gdje smo bili opkoljeni te nam je bilo onemogućeno izvlačenje. Ispred nas na oko 400 metara nalazio se naš punkt na kojem su se nalazili i vojnici Junuza Prazine - "Juke", a koji su se jako brzo predali što je imalo za posljedicu brzi pad i probijanje naših linija te pad Grabovice. Padom tog punkta, snage MOS-a su uzeli naš transporter i krenuli prema Grabovici.

Došavši ispred tunela na oko 50 metara, PAM-om su osuli vatru po tunelu, ali na sreću nitko od nas nije bio pogođen. U tom trenutku smo odbacili oružje i predali se. No, u transporteru je bilo 10-ak vojnika od kojih su neki imali oko glave vezane crne trake. Shvatio sam da je to vojska sa strane i dok su oni silazili sa transportera i uzimali zaklone ja sam iz džepa izvadio vojne iskaznice i sakrio ih pod jedan kamen kako ne bi odmah otkrili tko sam.

Dok smo im prilazili pitali su nas kako se zovemo. Trojica mojih vojnika, koji su išli ispred mene govorili su im svoja imena, a oni su ih tada udarili šakom ili nogom.

Kad sam prišao grupi, ispred mene je stao njihov zapovjednik grupe i pitao me kako se zovem. U tom trenutku prišao mi je jedan vojnik iz Jablanice, koji me od ranije poznavao, pozvao me imenom i opsovao ustašku majku. Pošto me već zovnuo imenom ja sam na pitanje kako se zovem dao točan odgovor.

Tada se zapovjednik grupe zagledao u mene govoreći: "A ti si!" Uhvatio me za kosu, snažno povukao nazad i oborio na cestu. Tada mi je prišla cijela grupa i otpočela je tučnjava. Udarci šakama, čizmama, kundacima pljuštali su po glavi i cijelom tijelu. Posebno su bili snažni udarci u predjelu glave kada su mi polomljene obje jabučne kosti, vilica, zglob teško povrijeđen, nosna kost polomljena kao i nepce. Po rukama, nogama i grudnom košu imao sam jake kontuzije. I pored takvih udaraca nisam izgubio svijest, a tada su me odoveli do punkta.

Jako sam krvario iz nosa i usta, a u jednom trenutku oči su mi se potpuno zatvorile od podliva krvi. Osjećao sam jake bolove u grudnom košu, utrnutost glave a jako teško sam disao.

Na punktu se nalazio bolničar snaga MOS-a koji me od ranije poznavao, te mi je pokušao zaustaviti krvarenje iz nosa i usta. Tu su već stigla i kola hitne pomoći koja su prevozila njihove ranjenike za Jablanicu. Obzirom da sam bio u jako teškom stanju prevezen sam tim kolima hitne pomoći u ratnu bolnicu Jablanica. Pred bolnicom je bilo nekoliko uniformiranih osoba, muslimanskog medicinskog osoblja kao i civila.

Prilikom izlaska iz auta neki od njih su mi psovali ustašku majku, neki su uzvikivali: "Zašto ga dovozite, što ga niste odmah ubili!?" U bolnici mi je pružena prva pomoć i tu sam ostao na liječenju do 07.07.1993.

U popodnevnim satima toga dana, kad sam dovezen u bolnicu, u susjednu sobu je upala grupa vojnika MOS-a i fizički maltretirala pripadnike HVO-a koji su tu dovezeni kao ranjeni zarobljenici.

Nakon nekoliko minuta, ta ista grupa je upala u sobu u kojoj sam ja ležao i već s vrata uzviknuli: "Gdje je onaj ustaša iz Grabovice?!" Prišli su mom krevetu uzvikujući: "'ko te doveo ovamo?! Zašto te odmah nisu ubili! Sve ću ih pobiti!" Pitao me gdje su skladišta u Grabovici i ima li išta skriveno u grobnicama po grobljima. Odgovarao sam da nemamo nikakog naoružanja u grobnicama niti da imamo skladište.

Jedan od njih je prišao uzglavlju kreveta, uzeo pištolj, naslonio ga meni na čelo, nategao ga uzvikujući: "Sad ću te ubiti!" Tad su pošli van galameći da će ubiti i mene i one koji su me doveli u bolnicu.

Odnos medicinskog osoblja prema meni, a i prema drugim zarobljenicima HVO-a koji su tu bili na liječenju, bio je vrlo korektan. Povremeno bi dolazili i vojnici koji su ulazili u sobe, a neki od njih bi nas i maltretirali.

04.07.1993. u popodnevnim satima došao je zapovjednik policije sa još dvojicom policajaca. Zapovjedili su dvojici pripadnika HVO-a da se spreme jer će biti prebačeni u zatvor. Jedan od njih je pitao zašto ga vode u zatvor, a da nije dobio otpusnicu iz bolnice, na što je zapovjednik policije odgovorio da će je dobiti naknadno. Poslije nekoliko trenutaka, zapovjednik policije je rekao da se i ja spremim. Pošto su mi ranije oduzeli uniformu i osobne dokumente, nisam imao što obući te su mi dali hlače i košulje (uniforme bivše JNA) i uz pratnju policije prebacili su me u zatvor "Muzej revolucije".

Tu su nas trojicu smjestili u jednu prostoriju u podrumu "Muzeja", a u ostalim prostorijama bili su zatvorenici koji su tu od ranije smješteni. Neki od zatvorenika imali su prostirke (spužve), a dio njih je ležao na daskama. Hranu smo dobivali dva puta na dan. Doručak se sastojao od jedne šnite kruha i šalice nezaslađenog čaja ili, jako rijetko mlijeka. Za ručak se dijelila šnita kruha i 2-3 dl nekakve juhe ("čorbe").

Dana, 10.07.1993. oko 15:15 sati (6 dana nakon dovođenja u zatvor) došla su dvojica Zukinih vojnika, točnije Zukin zamjenik Nihad Abedžić i jedan Tahirović zvani "Debo" (pravo ime mu neznam). U hodniku su pitali za Franju Ramljaka. To je također bio moj vojnik koji je zarobljen u Grabovici. Čuo sam da se otvara soba i da izvode Franju. Nakon nekoliko trenutaka na prozoru moje prostorije, koji je gledao na hodnik, pojavio se Nihad, pogledao na nas i udaljio se. Malo zatim vrata su se otvorila i na njima se pojavio "Deba", koji mi je rekao da izađem. U tom trenutku nisam ni slutio što će se dogoditi. Mislio sam da nas izvode radi ispitivanja. Čim sam izišao na hodnik "Deba" mi je naredio da legnem na pod (beton), što sam i učinio. Naredio mi je da dignem ruke iznad glave i

tada me snažno udario nogom u predio bubrega, govoreći: “Hoćeš li ubijati Muslimane?!” Nakon toga počeo me divljački udarati i to isključivo po bubrezima i kralježnici. Udarci su bili jako snažni. Sa obje noge je skakao na bubrege zarivajući oštrice đonova u predjelu kralježnice. Bolovi su bili nesnosni. Imao sam osjeća da mi pucaju rebra, osjećao sam tupe bolove u mozgu i u jednom trenutku počeo sam gubiti svijest. Povraćalo mi se i osjećao sam gušenje. Ako bih spustio ruku da zaštitim bubrege, udario bi me vrhom obuće u slabine nerеđujući mi da podignem ruke. Vjerojatno videći da ću se onesvijestiti naredio mi je da se dignem. Pokušao sam se podići ali nisam mogao. Tada je “Deba” izvadio pištolj, prislonio mi ga na potiljak i uzviknuo: “Ubit ću te, Kurana mi!” Glas je bio tako prijeteći da sam zaista mislio da će pucati, a u jednom trenutku to sam i poželio. No, novi uzvik da se dignem i udarac u slabine, nekako su me natjerali da se pridignem i dohvatim vrata prostorije. Na samim vratima “Deba” me snažno udario šakom u potiljak te sam pao na prednje ležaje. Osjećao sam strahovite bolove ispod lijevih rebara, u lijevom ramenu, a lijeva rukam mi se nekontrolirano tresla. Pokušao sam naći kakav - takav položaj tijela da bi me manje boljelo, ali svaki pokret pričinjavao je užasne bolove. Nakon izvjesnog vremena, nakon što su pretukli Franju Ramljak čuli smo bat njihovih koraka uz metalne stepenice i znali smo da su otišli.

Tada su mi prišla dvojica zatvorenika, koji su bili sa mnom u sobi i pokušali mi pomoći. Na bilo kakvo pomjeranje jaukao sam od bolova, tako da me nisu uspjeli smjestiti na ležaj. Bolovi su se pojačavali i postajali neizdržljivi.

Jedan od zatvorenika je oko 19:00 pozvao stražara i pitao ga može li pozvati liječnika. Stražar je pitao: “Šta mu je?” Nismo mu smjeli odmah reći da sam pretučen, iako je on to najvjerojatnije znao. Na kraju smo mu rekli, a on je rekao da to ne zna pošto je tek došao na smjenu. Negdje oko 23:00 liječnik je zaista došao. Pokušao me pregledati, no ja se nisam uspio pomjeriti iz položaja u kojem sam ležao, a ležao sam na desnom boku. Opipom ruke “konstatirao” je da mi nisu polomljene kosti, dao mi je injekciju za smirenje bolova i rekao da će doći u toku noći, no, nije dolazio. Također mi je rekao da sutra obavezno trebam otići u bolnicu na pregled i da ostavim urin. Urin sam ostavio i vidjelo se da u njemu ima dosta krvi. Narednog dan i pored više poziva i molbi stražarima, nisu me vozili u bolnicu. Obrazloženje je bilo da nemaju vozila.

Tek drugi dan od kako sam premlaćen, negdje oko 10:00 sati, došla su kola hitne pomoći da prevezu jednu teško bolesnu ženu, koja je također bila zatočena, te su tada i mene povezli do bolnice. Sve do tada negdje oko 40 sati vremena, ležao sam u istom položaju kako sam prvi puta pao na pod. U bolnici su mi snimili grudni koš, uzeli mi urin i krv za analizu. Liječnik je utvrdio da mi rebra nisu polomljena, ali da je popucala hrskavica na grudnoj kosti, te da mi je povrijeđen živac lijeve ruke što je prouzrokovalo jake bolove u ramenu i nekontrolirane trzaje ruke, te da trebam narednih dana davati krv na analizu. Vraćen sam opet u zatvor, a narednih dana nisu me odvozili u bolnicu, opet s obrazloženjem da nemaju vozilo.

Negdje, nakon 7 dana, bolovi su i dalje bili vrlo jaki. Hranu nisam mogao uzimati, jedino sam onako ležeći uspio popiti malo vode, eventualno zaslađen s malo meda kojeg je, malo, imao jedan od zatvorenika. Kasnije su bolovi počeli popuštati, te sam uspjevao polako i sam se pomaknuti na ležaju, a nešto poslije toga i pridizati se.

Cijelo ovo vrijeme, koje sam proveo u zatvoru, tri puta sam izišao iz podruma. Prvi put, negdje u kolovozu mjesecu, kada su vršili dezinfekciju prostorija, tada su svi zatvorenici izišli ispred zgrade zatvora, dok se prostorije prozrače. Drugi put, negdje u mjesecu studenom, izišli smo da istresemo deke i treći put, odnosno za mene prvi put, kada sam bio pretučen i odvezen u bolnicu na pregled.

Vrijeme od 24.12.1993. godine, dakle, od Badnjeg dana pa do samog izlaska iz zatvora, 01.03.1994. godine, proveo sam u samici. Razlog tome ostao mi je napoznat.

Negdje od 15.12.1993. godine, mi zatvorenici smo razgovarali o skorom dolasku našeg velikog blagdana, Božića. Navečer smo nekad tiho a ponekad i glasnije pjevali Božićne pjesme. Tada smo razgovarali o tome da zatražimo od upravnika zatvora, da nam omogući posjet svećenika radi ispovjedi i Svete pričesti. Razmišljali smo i o tome da li mu takav naš zahtjev uopće smijemo iznjeti. Ja sam rekao da ću ja taj prijedlog prenjeti zamjeniku upravnika zatvora, što sam i učinio. On me vrlo korektno saslušao, čak se raspitivao o detaljima naše zamisli i obećao da će to prenjeti komandi i da misli da oko toga neće biti problema.

Nakon 10-ak dana pitao sam ga ponovo da li je što učinio, na što mi je odgovorio da je komanda odobrila naš zahtjev, ali da svećenik iz njemu nepoznatih razloga nije došao.

Ne znam da li je sve to imalo ikakve veze s mojim zatvaranjem u samicu, ali na Badnji dan u vrijeme poslije ručka zamjenik upravnika zatvora mi je rekao da se spremim i da ću preći u drugu prostoriju. Tada sam mislio da će to biti neka od prostorija u kojoj su zatvorenici, ali sam prebačen u samicu, gdje sam ostao do izlaska, dakle 2 mjeseca i 7 dana.

Još ranije je izvršen pretres prostorija, kada su nam oduzete sve knjige, molitvenici, igraće karte. I pored toga u našoj prostoriji je ostala jedna knjiga koju mi je zamjenik upravnika zatvora dozvolio ponjeti (kasnije mi je dao još jednu od oduzetih). Vrijeme u samici je prolazilo užasno sporo. Soba nije imala prozora, osvjetljena je bila jednom slabom sijalicom, te sam često gubio orijentaciju dana i noći. Čitao sam po 3-4 stranice knjige na dan. Štedio sam.

Što ako knjigu pročitam za dan ili dva, kako onda vrijeme skratiti. Zima je bila jako hladna, hodati po prostoriji nisam mogao od hladnoće. Ležao sam pod dekom i po 23 sata na dan i tako danima. Ako je hladnoća dopuštala šetao sam po sobi, 6 koraka naprijed pa 6 nazad i tako dok se ne “umorim”.

Dnevno su nas puštali 3 puta dnevno za potrebe toalete: za doručak, ručak i oko 22:00. Za sve potrebe toalete imali smo po 3 minute, što je stvaralo gužvu, jer su se ljudi htjeli umiti, obrijati, oprati čarape, a vremena i prostora je bilo jako malo.

I pored ovakvih uvjeta, moram reći, da su oni bili znatno bolji posljednih mjeseci nego u početku. Postavljen je upravnik zatvora (do tada je bila samo policija), te nije dozvoljeno ulaženje vojnika u svako doba dana i noći, te tuča i maltretiranje nas zatvorenika. Također su nas, predstavnici Međunarodnog crvenog križa, počeli redovito obilaziti (otprilike jednom mjesečno) te nas izvještavati o toku razmjena, a od, odprilike mjesec dana pred izlazak, donjeli su nam jakne i čizme čime su nam olakšali podnositi hladnoću. Također su uvjerili upravu zatvora da nam dozvole igrati šah i iste su podjelili, te je i to donekle olakšalo život zatvorenika.

Posljednji put su predstavnici MCK-a (ICRC) došli 5-6 dana prije razmjene i obavjestili nas da bi se razmjena trebala obaviti 01.03.1994. godine. Ne može se opisati radost zatočenih ljudi kad čuju ovakvu vijest. No i pored toga postojala je i doza straha da se to neče dogoditi ni ovaj put kao i nekoliko puta ranije kada smo bili uvjeravani da će to biti učinjeno.

Ipak, 01.03.1993. provedena je razmjena zatočenih, svakako najsretniji dan u životu svih nas iz tog “Muzeja revolucija”. Sloboda je konačno bila naša.

iskaz uzet 05.05. 1994.

iskaz o stradanju Hrvata grada Jablanice, sela Grabovice i stradanje u logoru “Muzej” u Jablanici

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1959.)

Dana, 08.09.1993. godine, došli su vojni policajci "Zukine" postrojbe, sa spiskom od jedanaest ljudi, Hrvata iz Jablanice, koji je bio ovjeren pečatom vojne policije iz Jablanice ali bez potpisa. Među tim policajcima bio je i Fuad (vojni policajac iz Jablanice (narednik 44. brdske brigade). Od "Zukinih policajaca" bili su: Popara, Džoko iz Gackog, Nedžad i Žuti.

Rečeno nam je da idemo na informativni razgovor. Doveli su nas u Rogića kuće (Donja Jablanice) gdje je i bila baza Zukine postrojbe. Tu su bili prisutni Sefer Halilović - načelnik štaba Armije BiH, Vehbija Karić - član štaba i "Zuka".

Zatvorili su nas u jedan "trap" površine 7m2<D> koji je bio visok 1,20 metara. Tu smo boravili 10 dana. Treći dana od dovođenja, odvedeni smo prema Glagošnici noseći postolje topničkog oružja težine oko 130 kg. Nosili smo ga 33 sata, na brdo Jasenjane (brdo nasuprot sela Vrdi).

Mene i još jednog uhićenika, iz trapa su odveli do kuća, razdvojeno Tražili su od mene 5 000 DEM ako mislim da ostanem živ. Nakon uvjeravanja da nemam novaca počele su prijetnje i bio sam primoran da posudim, od dvojice ljudi iz Jablanice 3 500 DEM i predati ih Nedžadu.

Poslije dva dana odveli su sedmoricu Jablaničana i 15 Klišana (svi pripadnici HVO-a koji su bili u Vrcama i poslije pada se predali) da nose mrtve s tog mjesta gdje smo mi ostavili topničko oružje. Kad smo se vratili Klišane su izdvojili iz "trapa" te ih onda tukli letvom, drvenim trupcima i ostalim predmetima. Najviše su ih udarali po glavi. Poslije tog udaranja dali su im da jedu nekakvu juhu, tako da im se u tanjuru miješala krv iz usta sa tom hranom.

Nakon 10 dana premješteni smo iz "trapa" u "Rogića štalu". Štalu smo najprije morali očistiti od đubra (stajskog gnjojiva) i oprati.

Poslije sedam dana odvedeno je 20 Klišana među njima i Zoran Milas (Buba) i Ilija Kaleb. Njih su dvojica odmah počeli udarati i zlostavljati. Iliji su pucali kroz koljeno, a Zoran Milas je pretučen do besvjesti i odnešen u nepoznatom pravcu a sutradan je nađen u "trapu" mrtav. Nama je rečeno da se objesio.

Dvojica ljudi iz Jablanice su izašla iz zatvora 23.09.1993. (za novac) a M. B. sutradan. Dana 26.09.1993. godine iz zatvora su puštena još dvojica (M. Z. i V. Lj.). Pustili su ih Nedžad i Džanko.

Dana 30.09.1993. godine odvode nas preostale u selo Drežnicu (četvorica iz Jablanice, 14 Klišana iz "Muzeja" te još dvojica iz Jablanice koji su bili zatvoreni u "Muzeju". Među ovih 14 Klišana bila su i trojica Jajčana koji su ostali živi poslije pada Huduskog kod Prozora (tada je streljano 16 Jajčana). Tada su nas uz udaranje natovarili u kamion i povezli prema Drežnici, uz pratnju pripadnika tzv. "Handžar divizije". Bilo ih je 15 (deset muškaraca i pet žena). Na kamionu su nas udarali i tjerali da pjevamo pjesmu: "Nema ustaške krvi koja ne prija, kad je pije handžar divizija."

Po noći su nas doveli do džamije u Drežnici (Zaib). Tu su nas dobro izudaraliu i predali nas vojnicima u Drežnici. Kasnije su nas odveli prema crkvi u Donjoj Drežnici i zatvorili nas u skladište iza župne kuće. Tu sam upoznao Fehima Bašić i Ziju Kurtović zvanog "Sekarić". U početku su s nama razgovarali o običnim stvarima, ali nakon nekog vremena počeli su udarati ovu četrnaestoricu Klišana.

Poslija 2 ili 3 sata vremena premjestili su nas iz tog skladišta u crkvu i posjedali nas po klupama. Tu je još bio i neki policajac s nadimkom "Bimbo". Kad smo se smjestili u crkvu Zijo je obukao svećeničku misnu robu i počeo nas tući. Poredali su nas ispred oltara sa rukama iza glave i počeli su nas voditi jednog po jednog na dno crkve i tu je bilo udaranje. Jedan od njih popeo se na klupu i nogama je najprije udarao u glavu, zatim leđa, trbuh, a onda različitim predmetima (velikim crkvenim križem, nogarom od stola i ostalim predmetima). Kad bi se svi izredali onda bi sve ponovili. To je trajalo do ujutro.

Sljedećih pet dana padala je kiša pa nas nisu nigdje vodili na rad ali se mučenje svaki dan ponavljalo. Morali smo svirati, pjevati i onda su nam počeli razbijati crkvene slike (slike Križnog puta) o glavu, tako da bi nam ostao okvir slike viseći oko vratu (slike su bile uokvirene drvenim okvirom i staklo je bilo na njima).

Kasnije su nas prisiljavali da jedemo listove crkvenih knjiga i pjesmarica. Mučenje se nastavljalo na razne načine: gašenjem cigareta na golim dijelovima tijela (ruke, lice). Morali smo hvatati rukama za gole električne žice (jer su sve prekidače, utičnice, sijalice iz crkve poskidali). Hvatali su nas za kosu i rezali kose, nožem zarezivali po licu. Poslije toga natjerali su nas da razmontiramo crkvene klupe i onda je sve to nekuda odnio Ahmet Kurtović (Zijin brat) koji je inače bio stražar.

Poslije toga stavljali su nas pred kipove u crkvi i onda bi nam iznad glave pucali u kipove. (U crkvi u Drežnici bila su dva kipa: kip Blažene Djevice Marije i kip Srca Isusova).

Kad su odnijeli klupe iz crkve, donijeli su nam 5 spužvi i nas 12 bi tu spavali ako bi imali kad, od udaranja i mučanja.

Kad bi njima dosadilo udarati nas, tjerali bi nas da se sami udaramo šakama. Ako netko od nas nebi jako udarao, dolazio bi jedan od njih i onoga tko ne udara, on bi počimao udarati, da pokaže kako treba. U tih pet dana crkvu su iznutra demolirali. Ono što nisu mogli odnjeti u to su pucali (lamperija na plafonu). Alija Bobić bio je taj koji je pucao u plafon crkve.

Tih dana došli su u crkvu tzv. "Čedini orlovi" i tražili su novac. Od mene su uzeli ručni sat pa sam zbog toga opet dobio udarce od Zije zato što ga njemu nisam prije dao. Tada je policajac zvani "Bimbo" uzeo jednu letvu i počeo me polako udarati po laktovima. To je trajalo dok, više ruke nisam nikako osjetio, a onda je on počeo udarati po glavi.

Tad su nam obukli žuta radna odjela i napisali brojeve pa su nas prozivali po brojevima.

Hrana u Drežnici se sastojala od: jednog kruha na nas dvadeset, riblja konzerva na petoricu a litra vode na nas 20.

Nakon pet dana mučenja u crkvi, priveli su jednu grupu na kotu Golubić da donesu tijela dvojice vojnika HVO-a koji su tu poginuli. Oni su ih taj dan donijeli do pola tog brda i onda smo ih mi nosili sutradan od tu pa do Peruca, gdje smo ih i sahranili u jedan grob. Poslije toga vodili su nas da im kopamo rovove i skloništa, prema Vrdima.

U noći 21. listopada došli su opet pripadnici "Handžar divizije" i uz tučnjavu nas potrpali na kamion te odveli u Jablanicu.

iskaz o stradanju Hrvata sela Grabovica, stradanje u logoru "Muzej" u Jablanici

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1954.)

U Jablanici su posebno bili HVO i Armija BiH. Iz početka Armija BiH je bila vojska TO. Ustvari u početku nisu ni imali ništa, bilo je nekih par ljudi, a nešto je bilo i u HVO-u. Poslije postavljanja punktova (posebno HVO-a, a posebno Armije BiH) utemeljili su tu Armiju BiH. Tada su počeli nositi oznake te Armije.

HVO je napustio Jablanicu sedam dana prije 15.04.1993. Glavno zapovjedništvo i stožer su otišli. Mi smo ostali dolje, u Jablanici. Ostao je materijal, ostala je masa dijelova, automobila, ostali smo mi, ljudi. Mi smo ostali pod kontrolom Armije BiH. Jablanica je bila blokirana, ulaz i izlaz iz Jablanice također. Taj Ćibo je već bio tamo i počeo održavati neke sastanke. Pozvao je jednog Hrvata. Bio je na sastanku ovaj Mirko. Neke riječi su ga koštale zatvora. Nekoliko mjeseci kasnije formirali su taj nekakav korpus. Došao je Ćibo na čelo. U to vrijeme je došao i "Zuka". Ustvari, kako su ih zgrabili i odveli na ratište tada je i "Zuka" bio u tom napadu. Bila je i vojna policija, njihov MUP, te njihove (muslimanske) postrojbe - ne znam kako se koja zove.

Od tada je počela naša golgota. Nismo smjeli izaći nikud, kakvi otići u grad ili kod liječnika - nije bilo šanse. "Zukini" su bili odmah do mene gdje sam ja stanovao. Par kuća dalje. Zvali su nas ustaše, djeca nisu smjela ići u školu, po noći nisam mogao zaspati i tako jedanaest mjeseci. Spavao sam s djecom u podrumu kod jednog susjeda. U grad nisam otišao četiri mjeseca, dok nas nisu pohvatali. Mi smo bili praktički u pritvoru. Angažirali su nas da idemo raditi, kopati rovove na prvoj crti, posebno mlađe muškarce. Slali su grupu po grupu. Ja sam dobro prošao. Slali su mlađe na prvu liniju, na kotu Pisvir, hidroelektranu... Kopali su rovove i nosili mrtve. Posebno su zatvorenici bili opterećeni takvim poslom, oni su najviše propatili.

Mi smo otišli prebacivati balvane u grad, u bolnicu. Jedna grupa je sjekla i utovarivala, a druga istovarala ta drva. Ne znam ni koliko kamiona je utovareno i istovareno.

Popravljali smo automobile i "Zukinih" i od "Čedinih vukova", od Armije BiH, MUP-a i štaba. Samo bi nam donijeli papirić, kao nalog. Nismo imali materijal, ni plin, ni kisik, sve smo morali raditi na hladno. Bože sačuvaj.

Sa tim "Zukom" razgovarao sam u dva navrata. Drugi put je donio neke "žvake" za djecu. Kada se razgovara s njim on najnormalnije izgleda. On se pravi da on to nije učinio. Međutim, on je toliko ozloglašen, o njemu se piše i toliko govori. Ne znam je li on izdavao naredbe. Njegov zamjenik, Nihad, meni se čini da je tri puta gori, jer on je zatvorenike i mlatio i "raju" prebijao i ubijao. Zatim "Popara", zamjenik tog Nihada, pa "Džebo", onda Nedžad zvani "Nećko", to su bili pravi ubojice. To se vidjelo na njima, po ponašanju i svemu. Prepadali su, pucali...

"Zuka" je imao 200-300 ljudi kada je došao, a kasnije je mobilizirao one koji su došli iz Gabele, da dopuni jedinicu. On je bio, koliko je meni poznato, glavni zapovjednik onda kada je počinjen napad na Vrde. "Ćelo" i "Caco" su također bili u toj akciji. A iznad njih je bio Sefer Halilović koji je vodio kompletnu akciju Uzdola i Vrda, kada su u ona četiri dana prije napada na Vrde pobili ljude i napravili cestu s desne strane jezera do preko Ćope i tako dovlačili materijal i vojsku. "Caco" je navodno ubijen u Sarajevu, a "Ćelo" je, kažu, u zatvoru - on ima ožiljak na desnoj strani lica i ne može ga se ni sa kim zamijeniti iako saznajemo da je jedan "Ćelo" u Švicarskoj koji je pobjegao tamo. Kada im je propala ta ofenziva "Ćelo", o kojem govorim, sa ožiljkom na licu, smrdio je kada su se vratili i uhićen je u Sarajevu. Što je bilo između njih ja ne znam.

"Zuka" je imao na svome automobilu napisano - Štab vrhovne komanda (ŠVK). "Čedini vukovi" su imali oznake: vučija glava i ŠVK na svojim vozilima, a kod "Zuke" na svakom vozilu je bilo napisano "Zulfikar".

Netko je njega optuživao, pa su na radio-Sarajevu demantirali optužbe, a putem radio-

Sarajeva data je izjava da je "Zuka" sa svojima, specijalna jedinica Štaba vrhovne komande.

"Čedo" je vodio drugu jedinicu i poginuo je na Igmanu, a ostali su, kada su ih Srbi najurili s Igmana, kliznuli u južne krajeve i pljačkali. Neki su onda otišli kod "Zuke", nešto ih je otišlo na Igman, a najviše ih je otišlo u selo Here kod Prozora. Poslani su na Here i taj dio oko Hera. Uglavnom oni su se raspali i postali pljačkaši.

Logor u Jablanici je bio u rukama mještana, ne znam je li to držao MUP ili vojna policija. Zapovjednik je bio neki Gačanin (iz Gacka). Sin mu je u Bijelom Polju. Stražari su uglavnom bili mještani. Znam jednog po prezimenu Buljina, a druge isto znam ali im ne znam imena.

Ja sam u subotu pripremio nešto što sam trebao odnijeti mojoj sada pokojnoj majci, uglavnom rižu i neke druge namirnice. To sam htio poslati po nekom Hamzi koji je bio nama kao neki šef. On mi je rekao da će mi u petak donijeti propusnicu, da će me pustiti dva sata i da će me odvesti on ili jedan susjed. Međutim, njega nije bilo u petak. To je bilo 09.09.1993. Saznao sam od jednog Muslimana koji je radio sa mnom, a zove se Omeragić, kada je tog dana došao i plakao dok je pričao, da su poubijali naše i da je vidio kako su ih bacali u Neretvu.

Pitao sam neke iz MUP-a - što je bilo. Sejo Marić je bio komandant MUP-a u Jablanici. Pitao sam ga što je bilo. Rekao je da ih je osmero ubijeno. Pitao sam za brata i za njegovu obitelj. Na to mi reče jedan policajac da zna za mog brata. Sutradan, kada su došli rekli su mi da je moj brat pobjegao sa dvoje djece u šumu, a ostalih nije bilo oko kuće. Ustvari, oni nisu smjeli ni otići tamo s desne strane, što sam saznao od drugog čovjeka. Napravili su put iza mosta otkako su te dolje poubijali i nitko kasnije nije smio doći dolje. Što je najgore, nakon nekoliko dana saznao sam da su djeca kod kuće, a do njih nisam mogao doći. Nisam smio otići dolje. Prošlo je iza toga 12 dana. Saznao sam od jedne žene da se dvoje bratove djece nalazi u Grabovici. Znao sam o čemu je riječ. Jednog dana dovezli su ih. Bio je taj "Popara", a s njim jedan bez oka. Imao je umjetno oko. On mi je baš rekao otvoreno da su naši svi pobijeni i da su pokopani, ali nisu bili pokopani nego onako bačeni u đubar. Poslije toga, ti idioti (Sandžaklije) su uništili naše groblje tražići vrijednosti. Tu je došla tada "Handžar divizija". Oni su nosili bijele noževe, ustvari sablje s bijelim koricama. Bili su obučeni u crna odijela, imali su crne trake i one arapske crne zastave što nose njihovi mudžahedini. Te zastave su bile izvješene svakih sto metara. Ti su bili u sklopu Ćibine ekipe. Njegova ekipa imala je crna odijela. Tu je bilo svakakve bande, najviše Sandžaklija.

Kada je bila razmjena uspio sam djecu prebaciti. Ja sam isplanirao kako pobjeći, ali nisam smio ići preko tih miniranih polja. Sve su minirali oko Jablanice.

U Jablanici je i dan danas Nihad. Do sada se vjerojatno i oženio. Gore je i Popara, Džeko, onda Nećko Sandžaklija, Bošnjak je isto njihov 100%. Nihad je govorio u radionici da su oni to morali napraviti i ušutio je. O tome nije ni riječi više progovorio. Znači on je imao upliva u tim nedjelima, a odgovorni su za to jer mi je poznato da je Marinko Marić, inžinjer, zvao u srijedu telefonom iz centralne zgrade u Upravi, zvao je MUP, molio da se ljudi evakuiraju zbog te lude vojske koja je došla i maltretirala narod. Njega i ženu su silovali i mučili. Međutim, ti odozgo nisu ni prstom maknuli da spase taj narod. Ubili su i tog Marinka Marića, njegovu ženu i oca mu.

M. Z. bio je nazočan kada je jedan Musliman rekao "da je dobio naređenje iz Sarajeva da pobije nas Hrvate". To je rekao Safet Idrizović, komandant tog TO-a. Sjedili smo u kavani kada je on to rekao, a to može potvrditi i M. Z.. Njih su tjerali da surađuju i surađivali su koliko-toliko. Sve to je direktiva Sefera Halilovića. Sefer je bio tamo, bio je u Donjoj Jablanici. Bio je tamo i Salamirdžić. Bio je i Enes Kovačević, Muhamed Mladić koji je tada bio potpredsjednik tog ratnog predsjedništva. Došao je na tu funkciju odmah iza Ćibe (kada je Ćibo otišao u Sarajevo). Iza toga ubrzo došao je mali Ivković, opet kada su smjenili Muhameda.

Idrizović i Enes Kovačević komandant 44. brigade, zatim “Zuka” i “Ćelo” su zasjedali, a njihovi autobusi su već dolazili u Grabovicu. S tim njihovim banditima. Mirsad Omerika je isto bio s njima na zasjedanju. On je bio u Izvršnom odboru. S njima je bio i Sefer Halilović i Vehbija Karić.

Nihad je bio na prvoj crti. On je vodio akciju kada je izvršen prvi napad na Jablanicu. Bio je i 09.09.1993. u Grabovici. “Zuka” je otišao s tim Nehrom i izveo babu i djeda, te Nehrinog oca i majku. Jedna stara žena im je kuhala i vjrojatno je zbog toga ostala živa. Samo je njih dvoje starih ostalo živo, a oni su spašeni “Zukinom” intervencijom. Čak su im i kravu spasili. Tada je došao taj Salamindžić. Došao je kada više nisu mogli nikoga spasiti osim to dvoje. Mogli su napraviti isto i s drugima da su to htjeli napraviti.
iskaz uzet 09.05.1994.

1 | 2 | 3 | 4

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

Centar za prikupljanje dokumentacije (CPD) sustavno i kontinuirano se bavi prikupljanjem i obradom dokumentacije (iskazi svjedoka, tonski i video zapisi, pisana i foto dokumentacija, dokumenti ...) o zločinima koji su se dogodili nakon srpsko - srbijanske agresije na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, 1992. godine.

Težište rada je usmjereno na istraživanje svih vidova genocidnih radnji nad civilnim pučanstvom. Subjekti istraživanja o kojima se prikuplja građa su prognane i stradale osobe, kao i sami počinitelji zločina. Prikupili smo povelik fond autentične građe: iskaze svjedoka i stradalnika, audio i video zapise snimljene na terenu neposredno u vrijeme događanja, foto materijal snimljen neposredno ili kratko vrijeme nakon događanja.

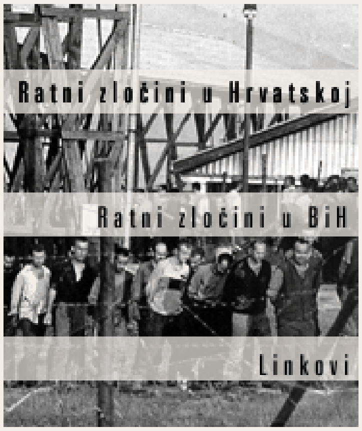
Uspjeli smo prikupiti znatan broj knjiga i raznih publikacija objavljenih su u posljednjih pet godina, a koje su vezane za prostor i tematiku. Svu prikupljenu dokumentaciju smo sistematizirali i pohranili u arhiv Centra. Centar je otvoren za suradnju svim organizacijama koje se bave sličnom problematikom.

Obradi i analiziranju podataka pristupamo prema vrsti i mjestu počinjenih zločina, statusu stradalnika, statusu počinitelja, nastaloj šteti, nastalim posljedicama itd.

Uredništvo

Ratni zločini u Hrvatskoj

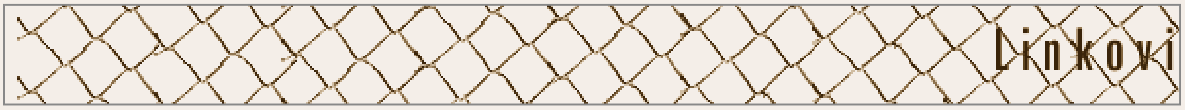
- Ratni zločini srpskih vojnih i paravojnih postrojbi u hrvatskom Podunavlju 1991.-1995.
- Ratni zločini srpskih vojnih i paravojnih postrojbi u Lici i sjevernoj Dalmaciji 1991. - 1995.
- Ratni zločini srpskih vojnih i paravojnih postrojbi u zapadnoj Slavoniji i Banovini
  1991. - 1995.

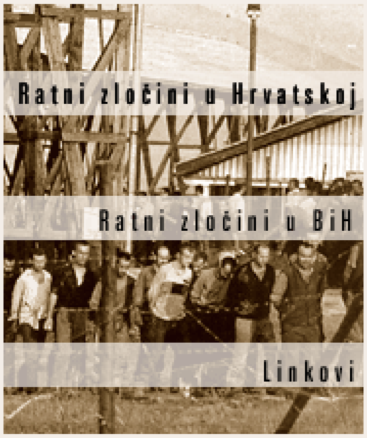

- Ratni zločini srpskih snaga nad Hrvatima i Muslimanima u Bosanskoj Posavini
- Ratni zločini muslimanskih vojnih postrojbi nad Hrvatima Bosne i Hercegovine
- Ivica Mlivončić: Zločin s pečatom

under construction

PUČANSTVO STATISTIČKI POKAZATELJI

OPĆINA	*UKUPNO*	*HRVATI*	*MUSLIM.*	*SRBI*	*OSTALI*
BUGOJNO	46889	16031	19697	8673	2488
BUSOVAČA	18879	9093	8451	623	712
FOJNICA	16296	6623	8024	157	1492
JABLANICA	12664	2253	9136	504	771
KAKANJ	55950	16556	30528	4929	3937
KISELJAK	24164	12550	9778	740	1096
KONJIC	43636	11354	23791	6645	1846
KREŠEVO	6731	4714	1531	34	452
MAGLAJ	43388	8365	19569	13312	2142
MOSTAR	126628	43037	43856	23846	15889
N. TRAVNIK	30713	12162	11625	4097	2829
RAMA/PROZOR	19760	12259	7225	45	231
TRAVNIK	70747	26118	31813	7777	5036
USKOPLJE	25181	10706	14063	110	302
VAREŠ	22203	9016	6714	3644	2829
VISOKO	46160	1872	34373	7471	2444
VITEZ	27859	12675	11514	1501	2169
ZAVIDOVIĆI	57164	7576	34198	11640	3750
ZENICA	145517	22510	80359	22433	20215
ŽEPČE	22966	9100	10820	2278	768
UKUPNO	**863495**	**254570**	**417065**	**120459**	**71398**

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

KRONOLOGIJA SUKOBA MUSLIMANA I HRVATA U BOSNI I HERCEGOVINI (1992./1994.)

1|2|3|4|5|6

FOJNICA

23.04.1993.
Na području sela Jasenika muslimanske snage su oružano napale pripadnike HVO-a.

01.06.1993.
U 10:45 sati, na muslimanski vjerski blagdan 'Bajram', pripadnici Armije BiH su iz pravca sela Dusina i Pogorelica napali Hrvatima nastanjena sela: Božići, Gojevići, Lužine. Napad je žestok i masovan. U vrijeme napada održavao se sastanak ABiH i HVO-a u zapovjedništvu kanadskog bataljuna uz nazočnost i europromatrača.

10.06.1993.
U selu Prkoši muslimanska vojska maltretira i protjeruje Hrvate.

12.06.1993.
Muslimanske vlasti nastavljaju progon hrvatskog civilnoga pučanstva iz svih naselja i sela. U području Pogorelica - Otunski Vis - Vitrenuša ruše obiteljske kuće.

16.07.1993.
Pred silovitim napadima pripadnika Armije BiH, s Malkoča (zadnje linije obrane Fojnice) povlače se pripadnici HVO-a. Skupa s njima Fojnicu napušta i većina hrvatskog pučanstva. Više od 6.000 Hrvata nalazi se u zbjegu i kreću se prema općinama Kiseljak i Kreševo. Pripadnici Armije BiH zauzimaju i fojničke bolnice u kojima se nalazi oko 800 invalida i retardiranih osoba.

19.07.1993.
Pripadnici Armija BiH žestoko napadaju područje grada Fojnice. Nakon ovladavanjem samim gradom muslimanske snage protjeruju Hrvate, njih nekoliko tisuća, što žena, djece i staraca. Pripadnici Armije BiH otpočinju s pljačkom i uništavanjem (paljenjem) domova protjranih ili ubijenih fojničkih Hrvata. Poštu, ratnu bolnicu, hotel, tvornicu trikotaže, tvornicu za preradu drveta, su zapalili. U zbijegovima su ubili veći broj civila hrvatske nacionalnosti.

10.11.1993.
Pripadnici HVO-a, Operativna grupa Kiseljak, su u silovitim borbama s pripadnicima Armije BiH uspjeli povratiti kontrolu nad oko 1/3 općine Fojnice.

13.11.1993.
Predsjednik predsjedništva BiH, Alija Izetbegović je nakon Bugojna posjetio pripadnike Armije BiH stacionirane u Fojnici. Tog dana su u Fojnici, u prostorijama franjevačkog samostana Duha Svetog ubijeni hicima iz vatrenog oružja: fra Nikica Miličević - župnik i gvardijan samostana te njegov zamjenik i samostanski vikar fra Leon Mato Migić. Samostan se nalazi na prostoru kojeg kontrolira Armija BiH.

USKOPLJE/GORNJI VAKUF

13.06.1992.
Pripadnici muslimanskih snaga su iz zasjede ubili četri časnika HVO-a na planini Raduši. Nakon toga, došlo je do prvih sukoba na području općine Gornji Vakuf/Uskoplje. Tada su poginula tri pripadnika HVO-a, a nekoliko ih je ranjeno. Borbe su vođene na prilazima gradu, partizanskom groblju i području Makljena.

listopada 1992.
Istovremeno sa izbijanjem sukoba na području općine Novi Travnik dolazi do izbijanja sukoba na području općine Gornjeg Vakufa (Uskoplja) i to u selima Bistrica, Duratbegov Dolac, Pavić Polje, te u samom gradu. Muslimani su u samom gradu zapalili hrvatsku zastavu i pucali po gradu, a zatim su pripadnici HVO-a uzvratili. Tijekom ovog sukoba ranjena su tri pripadnika HVO-a, a o gubicima muslimanskih snaga se nikada nije doznalo.

12.01.1993.
Obnovljeni su sukobi u Gornjem Vakufu. Muslimanske snage su napale hrvatsko selo Lužani i učinili pokolj nad Hrvatima. Cilj je bio ovladanje prometnicom koja od Tomislavgrada vodi u Srednju Bosnu. Pripadnici HVO-a su uzvratili na napade. U tim borbama poginula su 64 pripadnika HVO-a, a 19 ih je ranjeno.

siječnja 1993.
Na područje općine Gornji Vakuf/Uskoplje iz Zenice je pristiglo oko 350 pripadnika 305 brdske brigade Armije BiH. Svi su bili Muslimani iz grada Jajca koji su se nakon srpske okupacije Jajca bili sklonili u Zenicu. Po dolasku u Gornji Vakuf/Uskoplje, uočili su prevaru jer im je u Zenici bilo rečeno da idu u oslobađanje Jajca. Nakon ove spoznaje svi su se stavili na raspolaganje HVO-a jer nisu željeli pucati na Hrvate.

24.01.1993.
Pripadnici HVO-a su nakon žestokih okršaja s pripadnicima Armije BiH ovladali RTV - repetitorom ponad Uskoplja.

02.06.1993.
Na granici između općina Prozor i G. Vakuf stalne su provokacije od strane pripadnika Armije BiH.

16.06.1993.
Pucnjava u selu Voljevac, koje je pod muslimanskom kontrolom. Pripadnici Armije BiH otvaraju vatru iz Draževog Doca po hrvatskoj seoskoj patroli u Pavić Polju, a otvaraju i pješačku vatru po položajima HVO-a u Gornjoj Hrasnici.

19.06.1993.
U 12:00 sati muslimanske snage iz sela Grnice pucale su po hrvatskim zemljoradnicima koji su radili u polju.

26.07.1993.
Pripadnici Armije BiH su u samom gradu Uskoplju (Gornji Vakuf) prema položaju pripadnika HVO, niz strminu uputili kamion natovaren eksplozivom. Kamion je eksplodirao ispred položaja pripadnika HVO-a. Silna eksplozija je protresla cijeli grad i prouzročila velike materijalne štete. Grad je ostao bez vode usljed oštećenja gradskog vodovoda.

31.07.1993.
Pripadnici Armije BiH su tijekom borbi s pripadnicima brigade HVO-a "Dr. Ante Starčević" iz Uskoplja, zauzeli strateški osobit važan položaj Brenovac. Time su stekli mogućnost kontrole širega područja pa i jedan dio grada Uskoplja.

28.08.1993. (oko)
Pripadnici britanske postrojbe UNPROFOR-a su na planini Vran pucali na kamion kojim su se pripadnici HVO-a vraćali u Tomislavgrad s bojišta kod Uskoplja. Postrojbom UNPROFOR-a je zapovijedao Lee Bower. Ubijen je jedan (Tadija Jukić), a ranjena dvojica pripadnika

HVO-a.

04.09.1993.
Nakon višednevnih silovitih borbi pripadnici HVO-a su ovladali područjem Mačkovaca, a pripadnici Armije BiH su u povlačenju iza sebe ostavili 20 svojih poginulih vojnika.

22.10.1993.
U tri i pol satnoj silovitoj akciji pripadnika HVO-a na položaje pripadnika Armije BiH na Brenovcu, pripadnici HVO-a su u cijelosti ovladali s preko 50 dobro utvrđenih bunkera i u potpunosti odbacili pripadnike Armije BiH. Pri ovoj akciji poginuo je dočasnik postrojbe "Jastrebovi" iz sastava brigade "Rama" HVO-a, a ranjena su trojica pripadnika HVO-a.

veljače 1994.
Pripadnici HVO-a su nakon silovitog okršaja s pripadnicima Armije BiH ovladali lokalitetom Ciganske livade.

JABLANICA

1990. - 1992.
U vremenu od prvih višestranačkih izbora (1990.) pa do izbijanja rata (travanj 1992.) na području općine Jablanica je bilo manjih nesuglasica između predstavnika stranaka HDZ i SDA jer su čelnici stranke SDA proveli podjelu radnih resora i mjesta u općinskoj administraciji na štetu Hrvata i u nesrazmjeru sa rezultatima izbora.

1992.
Područje općine Jablanica je tjekom 1992. godine pretrpjelo dva napada srpskog ratnog zrakoplovstva, koji su oba puta raketirali prostor tzv. "Sovićkih vrata" (u blizini sela Sovići) na kojem su pripadnici HVO-a izvodili radove na izgradnji puta nazvanog "Put spasa".

Pred kraj 1992. godine, na području sela Sovići, događala su se presretanja i pljačke konvoja, koji su se kretali tzv. "Putem spasa" u pravcu Sarajeva i Srednje Bosne. Zaustavljanja i pljačke konvoja su provodili pripadnici lokalne postrojbe Armije BiH, muslimanske nacionalnosti, mještani sela Sovići i Doljani.
U selu Ostrožcu (istočni dio općine Jablanica), na prometnici Sarajevo - Konjic - Mostar, na kontrolnom punktu kojeg su tu postavili pripadnici Armije BiH, od strane istih, ubijen je jedan pripadnik HVO-a, a drugi teže ranjen.

Pri aktiviranju nepoznate eksplozivne naprave, 21.12.1992. godine, postavljene uz vanjski zid sakristije župne crkve u Jablanici (crkva je izgrađena 1917. godine) popucala su stakla triju prozora, a lakše su oštećeni oluci i fasada crkve.

1992./1993.
Koncem 1992. i početkom 1993. godine dolazi do napetosti između Hrvata i Muslimana na području općine Jablanica, koju su izazvali radovi pripadnika Armije BiH na kopanju fortifikacijskih rovova i tranšea, u neposrednoj blizini sela u kojima žive Hrvati.

02.01.1993.
Bosanskohercegovačkoj javnosti je predstavljen tzv. "Vance - Owenov" plan podjele Republike Bosne i Hercegovine na deset provincija. Pojavljivanje ovog "Plana" izazvalo je mnoge žučne rasprave i oprečna mišljenja u bosanskohercegovačkoj javnosti i političkim krugovima.

29.01.1993.
Iz Štaba vrhovne komande Oružanih snaga Republike BiH, Sefer Halilović uputio je: "Naredbu br. 111" komandantu IV. korpusa Armije BiH, Arifu Pašaliću. U njoj se, uz ostalo, navodi: "Prema našim saznanjima, na prostorima Jablanice, Konjica, Pazarića, Tarčina, a vjerojatno i drugih mjesta u zoni odgovornosti 4. korpusa, dio kadrova iz Armije BiH, MUP-a i vlasti u potpunosti se stavio u službu ostvarenja velikohrvatske politike kroz potpuno sprovođenje zadataka koje dobijaju od rukovodilaca 'HZ HB', što direktno utječe na razbijanje naše fronte borbe za cjelovitu i demokratsku R BiH, a posredno i neposredno zbunjuje dio naših pripadnika i dovodi ih u zabunu." Dalje se u tekstu "Naredbe br. 111"

naređuje Arifu Pašaliću, da hitno stupi u dodir s operativnom grupom "Igman" Zulfikara Ališpage "Zuke" radi rješavanja navedene problematične političke situacije.

13.03.1993.
Odlukom Štaba vrhovne komande Oružanih snaga Republike BiH za predsjednika ratnog predsjedništva triju općina (Jablanica, Konjic i Prozor) imenovan je dr. Safet Ćibo, koji je do rata radio kao liječnik (kirurg-ortoped) u Goraždu i Sarajevu. Safet Ćibo je rođen u gradu Konjicu a njegova supruga u Jablanici. Ovakvoj odluci su se suprostavili članovi ogranaka SDA u općinama Konjic i Jablanica što je rezultiralo smjenama kompletnih dotadašnjih ratnih predsjedništava u navedenim općinama a smjenjen je i predsjednik općine Konjic dr. Rusmir Hadžihuseinović. U svom obraćanju pučanstvu, novi predsjednik triju općina, dr. Safet Ćibo, putem radijske postaje "Konjic" izjavljuje: "U Bosni živi samo jedan narod, to su Bosanci i to Bosanci islamske, pravoslavne i katoličke vjere!".

20.03.1993.
Predstavnici Armije i MUP-a BiH na tajnom zasjedanju u Konjicu donose dokument pod brojem: "VOJNA TAJNA - STROGO POVJERLJIVO", str. pov. 16-8/8-62/93. Predmet: "Procjena novonastale vojno-bezbjedonosne situacije na području opština Hadžići, Jablanica i Konjic, a u odnosu spram Hrvatskog vijeće odbrane. ...utvrđeno je da se u posljednje vrijeme, a naročito od početka nastavka pregovora u Njujorku, znatno pogoršava odnos između HVO-a i legalne državne vlasti i Armije BiH na navedenom prostoru..." Na ovom zasjedanju se donosi nekoliko odluka "kako bi se stanje prevladalo". Donesen je zaključak (pod rb. 7.): "Ojačati odbrambene linije prema agresoru, te obezbjediti punu kontrolu prostora na pravcu Jablanica - Kute - Here - Šćipe, te ove snage povezati sa snagama Armije susjednih opština." Jedan od posljednjih zaključaka (pod rb. 16.) tajnog dokumenta str. pov. 16-8/8-62/93 glasi: "O ovim zaključcima obavjestiti predsjednika Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Aliju Izetbegovića u Njujorku".

23.03.1993.
Pripadnici Armije BiH su iz sela Ostrožac (općina Jablanica), iz minobacača, granatirali područje sela Kostajnica i Falanovo Brdo na području općine Konjic. Pripadnicima Armije BiH, koji su počinili ove minobacačke napade, zapovjedao je Musliman zvani "Hota", koji je do početka rata radio kao učitelj u selu Ribići (općina Konjic).

13.04.1993.
U općinskom središtu, u samom gradu Jablanici, dolazi do prometne blokade, koju provode pripadnici Armije BiH i koji onemogućuju ulazak ili izlazak Hrvata u ili iz grada. Na području grada Jablenice isključeni su telefoni osobama hrvatske nacionalnosti.

15.04.1993.
Pripadnici HVO-a onemogućili su pokušaj pripadnika Armije BiH, da se preko sela Risovac, probiju u područje Zapadne Hercegovine.

16.04.1993.
Izbija prvi oružani sukob između pripadnika Armije BiH i pripadnika HVO-a u neposrednoj blizini grada Jablanice u kojem se, u to vrijeme, nalazi oko 400 osoba hrvatske nacionalnosti u svojevrsnom "otvorenom logoru".

18.04.1993.
Pripadnci postrojbe Armije BiH (IV. korpus/44. brigada) smješteni u gradu Jablanici prijete rušenjem brana na rijeci Neretvi s namjerom, da kod pučanstva koje živi u Mostaru i ostalim mjestima pokraj rijeke nizvodno od Jablaničkog jezera, izazove paniku.

19.04.1993.
Pripadnici lokalne postrojbe Armije BiH u selu Sovići ubili su dvojicu pripadnika HVO-a. Ova ubojstva su prouzročila oružani sukob između pripadnika Armije BiH i pripadnika HVO-a u selima Sovići i Doljani, kada je došlo do uništenja većeg broja obiteljskih kuća kao i dva sakralna objekta u navedenim selima. Civilno pučanstvo muslimanske nacionalnosti iz ovih sela se skolonilo na područje općine Gornji Vakuf i u sam grad Jablanicu.

25.04.1993.
U Zagrebu su, nakon dvodnevnih razgovora, predstavnici Hrvata i Muslimana BiH, Mate

Boban i Alija Izetbegović, potpisali zajedničku izjavu o prekidu svih sukoba između dvije ravnopravne vojske: Armije BiH i HVO-a.

02.06.1993.
Pripadnici Armije BiH su, na putu Mostar-Jablanica, ubili belgijskog novinara, koji je radio za meksičku televiziju.

28.07.1993.
Združene muslimanske snage sačinjene od pripadnika 44. Jabaličke brigade IV. korpusa Armije BiH, pripadnika republičkog MUP-a BiH iz policijske postaje u Jablanici, pripadnika tzv. "Zukine vojske" i pripadnika naoružane skupine Muslimana iz sela Jelačići, opkolile su područje sela Doljani (12 km zapadno od Jablanice) tjekom ranih jutarnjih sati 28.07.1993. godine. Oko 10:00 sati navedene združene muslimanske snage među kojima i Behrem Beća, Ismet Englenović zvani "Pegla", Amir Halilhodžić zvani "Prpa", Jusa Kevrić i drugi, otpočele su s oružanim napadom na osobe hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu te su načinile masakr nad zatečenim civilima i pripadnicima lokalne postrojbe HVO-a. Tada je ubijeno i izmasakrirano osam civila i 28 pripadnika HVO-a, a oko 185 Hrvata, mještana sela Doljani, od čega 37 djece, je uhićeno i odvedeno u grad Jablanicu gdje su zatočeni u logor zvani "Muzej" (navedeni prostor je do rata služio kao muzej posvećen događajima iz II. svjetskog rata). Tu je već otprije bilo zatočenih Hrvata i to: 37 iz sela Ćopi, Donja Grabovica i Grabovica; sedam iz sela Mrakovo i osam iz sela Žuglići. U podrumskom prostoru "Muzeja" bilo je zatočeno 48 pripadnika HVO-a (njih 35 je bilo u zatočeništvu od 15.04.1993.) iz Jablanice.

15.10.1993.
Jedan civil hrvatske nacionalnosti je uspio pobjeći iz logora "Muzej" u Jablanici.

30.10.1993.
22 zatočena pripadnika HVO-a su se uspjela bijegom spasiti iz logora "Muzej" u Jablanici. S obzirom da su bili svakodnevno prisiljavani ustajati u 3:00 sata i pješačiti više od šest sati (od Jablanice do Pisvira) na obavljanje prisilnih radova, njih šest je isplaniralo bijeg, koji su uspješno realizirali na putu pri povratku u logor "Muzej", kada su zaskočili dvojicu naoružanih pratilaca (razoružali, svezali, zapušili usta i ostavili ih pokraj puta) pripadnika Armije BiH. Tada je cijela skupina, 22 zatočena pripadnika HVO-a, uspjela pobjeći.

20-28.11.1993.
Iz logora "Muzej" u Jablanici uspjelo je pobjeći 20 zatočenih civila - Hrvata po nacionalnosti (20.11. - jedan; 23.11. - petoro; 27.11. - troje i 28.11 - 11 zatočenih civila)

05.12.1993.
Četiri uhićena civila (majka s dijetetom, te još dvoje djece od 16 godina) su platili svoju slobodu i "izlazak" iz logora "Muzej" u Jablanici tako što su jednom od pripadnika Armije BiH dali 1100 DEM, a on ih je zauzvrat izveo iz logora i grada Jablanice do prvog tunela na magistralnom putu Sarajevo - Mostar (južno od grada Jablanice) od kuda su se morali sami provlačiti između položaja pripadnika Armije BiH, do područja koje se nalazilo pod kontrolom pripadnika HVO-a.

GRABOVICA (OPĆINA MOSTAR)

09.09.1993.
Proganjanje i zlostavljanje hrvatskog pučanstva na širem području uz rijeku Neretvu, sjeverno od Mostara, posebno je kulminiralo 09.09.1993., kada su postrojbe Armije BiH predvođene tzv. "Zukinim specijalcima", počinile masakr u selu Grabovica (općina Mostar). Šire područje sela Grabovica se nalazilo pod kontrolom pripadnika Armije BiH od 10.05.1993. i u vrijeme počinjenog masakra bilo je udaljeno od svih linija dodira ili sukoba više od 35 km. Pokolju Hrvata sela Grabovice prethodilo je, 30.07.1993. ubojstvo Joze Ištuka (Antinog), rođenog 1930. u mjestu zvanom Ominje, od strane pripadnika Armije BiH. Pomenuta akcija napada snaga Armije BiH na civilno pučanstvo sela Grabovice je unaprijed isplanirana od pojedinih čelnika Armije BiH, vojnog rukovodstva i tzv. Ratnog predsjedništva općine Jablanice. U prilog tome govori činjenica da je Vehbija Karić, jedan od zapovjednika Armije BiH, dva dana prije počinjenog masakra boravio u Grabovici, a da

je dan ranije bio u štabu kod Zulfikara Ališpage zvanog "Zuka" zajedno sa Seferom Halilović i nekim čelnicima Armije BiH, te MUP-a BiH iz Jablanice, gdje je dogovoren i razrađen plan akcije. Pored navedenog u prilog tome ide i podatak, da su pojedini pripadnici Armije BiH, dan uoči akcije, tražili od zapovjedništva Armije BiH u Jablanici, da iz Grabovice izvuku određene ljude zbog rodbinskih, prijateljskih ili materijalnih razloga. Tako je Ahmet Salihamdžić, zvani "Cicko", koji je inače i bio sudionik u masakru u Grabovici dan uoči masakra iz sela Grabovica izveo dvije osobe, roditelje vlasnice restorana "Bagrem" u Lendavi, Jablanica.

Inače masakr u Grabovici otpočeo je 09.09.1993. upadom postrojbi Armije BiH, predvođenim tzv. "Zukinim specijalcima". Isti su, odmah po upadu u selo, počeli pucati i ubijati sve što se kreće, iako su znali da u Grabovici nema nikakvih vojnih postrojbi, te da se u selu nalaze uglavnom starije osobe, žene i djeca. Tako su pripadnici Zukinih postrojbi koji su se međusobno dozivali imenima "Rambo", "Džigi", "Albanac", "Specijalac", "Vejsil" i dr. upali u kuću Mladena Zadre i iz nje izveli, a zatim ubili Mladena Zadru, ženu mu Ljubicu, kćerku Mladenku (staru 3,5 god.), zatim oca Ivana i majku Matiju. Izvjesni "Tiki" iz Tarčina pripadnik "Zukinih postrojbi" je tada ubio, a zatim zapalio leš Ivana Mandića (Markovog), rođ. 1935. Također, izvjesni "Švabo" iz Goražda, pripadnik postrojbe zvane "Čedni vukovi" je ubio, odnosno zapalio jednu stariju ženu, koja je, po njegovim riječima, strašno vrištala dok je gorila. U navedenom masakru na sličane načine ubijene su 32 osobe, a jedan od civila je zarobljen i odveden u logor "Muzej" u Jablanici.

Ubijeni su:
1. BREKALO, (IVAN) JOSIP (1939.),
2. BREKALO, LUCA (1939. - Josipova supruga),
3. ČULJAK, (MIJAT) PERO (1913.),
4. ČULJAK, MATIJA (1917. - Perina supruga),
5. DREŽNJAK, (TOMO) ANDRIJA (1921.),
6. DREŽNJAK, MARA (Andrijina supruga),
7. DREŽNJAK, (ANDRIJA) DRAGICA (1953.),
8. DREŽNJAK, (BLAŽ) ŽIVKO (1933.),
9. DREŽNJAK, LJUBA (1932. - Živkova supruga),
10. LOVRIĆ, (TADIJA) CVITAN (1936.),
11. LOVRIĆ, JELA (1940. - Cvitanova supruga),
12. MANDIĆ, (MARKO) IVAN (1935.),
13. MANDIĆ, MARA (1912 - udovica),
14. MARIĆ, (NIKOLA) PERO (1914.),
15. MARIĆ, DRAGICA (1914. - perina supruga),
16. MARIĆ, ILKA (1921. - udovica),
17. MARIĆ, (ŠIMUN) RUŽA (1956.),
18. MARIĆ, (BLAŽ) MARTIN (1911.),
19. MARIĆ, (MARTIN) MARINKO (1941.),
20. MARIĆ, LUCA (1944. - Marinkova supruga),
21. MARIĆ, (ANTE) MARKO (1906.),
22. MARIĆ, MATIJA (1907. - Markova supruga),
23. MARIĆ, (MIJO) RUŽA (1935.),
24. MILETIĆ, (ILIJA) ILKA (1926.),
25. PRANJIĆ, ANICA (1914. - udovica),
26. RAVLIĆ, (STJEPAN) FRANO (1918.),
27. ŠARIĆ, (PERO) IVAN (1939.),
28. ZADRO, (ANDRIJA) IVAN (1924.),
29. ZADRO, MATIJA (Ivanova supruga),
30. ZADRO, (IVAN) MLADEN (1956.),
31. ZADRO, LJUBICA (1956. - Mladenova supruga),
32. ZADRO, (MLADEN) MLADENKA (1989. - dijete).

Imovina Hrvata je potom opljačkana, a selo je skoro u cjelosti zapaljeno. Pored gore navedenih pripadnika Armije BiH u masakru su se posebno isticali izvjesni Ramiz zvani "Ćelo", a zatim Mušan Topalović i Nihad Bojadžić.
I nakon počinjenog masakra u Grabovici, prema uhićenim i zatočenim Hrvatima sa navedenog područja nastavilo se s daljnjim zlostavljanjem, sve do njihovog puštanja,

odnosno razmjene koja je izvršena ožujka 1994.
S obzirom da su podaci o masakru nad Hrvatima u selu Grabovici dospjeli u javnost, muslimanske političke i vojne strukture iz Jablanice i BiH su nastojale prikriti navedeni zločin, tako da do sada još nisu pronađeni i identificirali svi leševi ubijenih mještana Grabovice, a razmjena ubijenih leševa je izvršena za samo jedan broj pronađenih. Također, za sada, nije omogućen ulazak u Grabovicu predstavnicima hrvatskog naroda, kako bi se izvršile potrebne istražne radnje i pronašli preostali leševi koji su prema nekim saznanjima, sakriveni ili bačeni u jezero, kako bi se prekrile razmjere počinjenog zločina. Pripadnici Armije BiH su smišljeno i planski kao organizatori i izvršitelji, ubijanjem, masakriranjem, zatim paljenjem i uništavanjem hrvatske imovine počinili krivično djelo genocida i krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog pučanstva, kao i krivično djelo ratnog zločina protiv ranjenika i bolesnika, te ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, što je u suprotnosti sa čl. 146. i 147. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata, od 12.08.1949.

KRONOLOGIJA SUKOBA MUSLIMANA I HRVATA U BOSNI I HERCEGOVINI (1992./1994.)

1|2|3|4|5|6

KAKANJ

28.02.1993.
Na cesti Visoko - Kakanj, na punktu kojeg su tu postavilipripadnici Armije BiH, zapljenjen je kamion-cisterna sa gorivom koji je bio vlasništvo HVO-a.

17.03.1993.
U Kaknju je ranjena djevojčica Gordana Radoš, na koju je pucano s položaja pripadnika Armije BiH. Istoga dana, od strane pripadnika Armije BiH, u Kaknju je ubijen zapovjednik kakanjskog HOS-a Ivo Vuletić.

23.03.1992.
Na kontrolnom punktu Armije BiH u selu Blješevo (u ovom selu su do rata živjeli Srbi) pripadnici Armije BiH skinuli su dvije zastave hrvatskog naroda BiH, te ih pokidali i zapalili.

24.03.1993.
Pripadnici A BiH uhitili su i pritvorili dva vojna policajca HVO-a.

10.04.1993.
U grad Kakanj je stigla vijest da su na putu Bugojno - Novi Travnik, u mjestu Zladnica, pronađena dva leša pripadnika HVO-a Kakanj, te da je istraga utvrdila kako su ih ubili pripadnici Armije BiH.

20.04.1993.
U Kaknju su muslimanske snage demolirale zgradu zapovjedništva kakanjskog HVO-a pri čemu su ubili jedanog pripadnik HVO-a.

23.04.1993.
U Kaknju se nastavlja djelovanje muslimanskih snajperista, a u planinarskom domu u "Bočici" nalazi se veliki broj muslimankih snaga. Na kontrolnim punktovima pripadnici Armije BiH ne dozvoljavaju prolaz pripadnicima HVO-a, iako su se lokalni (općinski) predstavnici hrvatskog i muslimanskog naroda dan prije dogovorili o potpisivanju ugovora o prekidu vatre.

24.04.1993.
U 12:00 sati grupa stranih plaćenika koji se bore u redovima Armije BiH (mudžahedini), je spalila hrvatsku zastavu u selu Čatići (općina Kakanj).

Veljače - lipnja 1993.
"...Caritas je radio, a pomoć u hrani i odjeći je pružana (dijeljena) svim građanima Kaknja bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost. Humanitarna oragnizacija MERHAMET je pomoć pružala (dijelila) samo Muslimanima. Tako je nastajala podvojenost između Hrvata i Muslimana u Kaknju. (...) Od veljače 1993. počinje moj progon, maltretiranja i vrijeđanja

od strane Muslimana. Protiv građana hrvatske nacionalnosti vođen je psihološki rat. Hrvati Kaknja su zatvarani i za sudbinu većine se ništa ne zna. Jedan od njih je i novinar Franci Županćić koji je zatvoren u nekom logoru u Zenici. Ja sam mjesecima doživljavala da naoružani pripadnici Muslimanskih oružanih snaga (MOS) dolaze u moj stan i prijete mi da moram napustiti stan. Muslimani su me presretali na javnim mjestima, istjerivali iz javnih objekata. Sve je to bilo popraćeno strašnim pogrdnim riječima. Bila sam građanin drugog reda kao i ostali Hrvati u Kaknju..."

01.06.1993.
Muslimanske snage nastavljaju s uhićenjima i maltretiranjima kakanjskih Hrvata.

05.06.1993.
Jedan od stanovnika sela Ričice navodi u svom pisanom iskazu, da su civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Ričica oružano napali 05.06.1993. muslimanski vojnici, te je izbjeglo u Vareš. Svjedok je 23.08.1993. obišao svoju obiteljsku kuću i imanje. Ustanovio je da je sva imovina opljačkana, obiteljska kuća potpuno uništena, a osobnog automobila nije bilo. Svjedok je otišao u Kakanj u zapovjedništvo 309. brigade Armije BiH. Na upit gdje se nalazi njegov automobil dobio je odgovor od dežurnog muslimanskog vojnika, da je dotični automobil konfisciran za potrebe Armije BiH. Na svoje inzistiranje dobio je i pismenu potvrdu o konfisciranju automobila. Potvrdu je potpisao zapovjednik 309. brigade Armije BiH - Džemal Hodžić. Potvrda je ovjerena pečatom dotične brigade. Nakon ovog događaja svjedok je napustio Kakanj i pridružio se prognanim Hrvatima u Varešu.

09.06.1993.
Jedan od svjedoka u svom pisanom iskazu navodi, da je 09.06.1993., oko 10:00 sati, dan zvučni znak za opću opasnost jer su pripadnici Armije BiH (muslimanska vojska) izvršili organizirani oružani napad na sva sela općine Kakanj nastanjena Hrvatima. To su sela: Teševo, Seoce, Veliki Trnovci, Dujmovići, Bjelavići, Gora, Crnač, Slapnica, Lipnica, Kraljeva Sutjeska i Nažbilj. Napadnut je i prostor grada Kaknja. S područja općine Kaknj protjerano je oko 15000 Hrvata. Cjelokupna imovina protjeranih Hrvata je opljačkana, a oko 80% stambenih i gospodarskih objekata (protjeranih Hrvata) je spaljeno.
Za selo Gora, u kakanjskoj općini svjedok navodi da je Hrvate tog sela napala muslimanska vojska i oružjem prisilila da napuste svoju imovinu i kuće. Pripadnici muslimanske vojske su opljačkali civilnu imovinu, a potom zapalili obiteljske i gospodarske objekte protjeranih Hrvata. Po napuštanju sela, protjerani Hrvati su se skrivali po okolnim šumama. Poslije nekoliko dana odlučili su krenuti u susjednu općinu Vareš. Bili su gladni i iscrpljeni, a strah od ponovnog susreta s pripadnicima muslimanske vojske bio je ogroman. Putovanje (pješačenje) kroz šumske predjele do Vareša je trajalo dva dana.

10.06.1993.
U noći je otpočeo napad muslimanskih snaga na Hrvate koji su živjeli u selima kakanjske općine. Napad je, u zoru intenziviran. Hrvati bježe prema Varešu. Hrvatska sela gore. Veliki je broj žrtava. Uhvaćena je poruka upućena iz Sarajeva pripadnicima Armije BiH, da "posao u kakanjskoj općini mora završiti danas do 18:00 sati, kada se mora 'stati' zbog međunarodne sigurnosti". Napadnuta su hrvatska sela Lučići i Lozančići. Selo Lučići je spaljeno. U selima Bjelavice i Obre uhićuju se i protjeruju Hrvati, kao i u samom gradu. Poginula je jedna civilna osoba, a ranjeno ih je sedam. Od muslimanskog snajpera su ranjene dvije civilne osobe.

11.06.1993.
U okruženju muslimanskih snaga se nalazi hrvatsko selo Čatići, a iz ostalih sela odvode se Hrvati u rudnik Kakanj. Veliki broj Hrvata - prognanika kreće se cestom od Kaknja prema Kraljevoj Sutjesci i Varešu. Međutim i općinska središta Kakanj i Vareš su u muslimanskom okruženju. U ova dva hrvatska grada živi oko 26.000 Hrvata. U opkoljena hrvatska sela muslimanske snage ne dozvoljavaju ulazak pripadnicima UN-a.

12.06.1993.
Napadi se nastavljaju. Iz 'komande' Armije BiH upućen je ultimativan zahtjev kakanjskoj brigadi HVO-a "Kotromanić" da se predaju. Pripadnici Armije BiH koriste hrvatsko pučanstvo sela Tunjići (žene i djeca) kao živi štit u napadima na preostala hrvatska sela općine Kakanj.

13.06.1993.
Jedan od svjedoka, u svom pisanom iskazu govori o stradanju jedine hrvatske obitelji koja je živjela u selu Nažbilj nastanjenom muslimanskim pučanstvom. Muslimani sela Nažbilj zabranili su toj obitelji da ih posjećuje itko od Hrvata (uključujući rodbinu). Svakodnevno su po tri muslimanska vojnika s naoružanjem dolazila u njihovu kuću. Jednom prilikom je muslimanski vojnik Ahmo Kovačević iz sela Nažbilj fizički maltretirao Hrvata Zorana Jukića, te prijetio da će ga ubiti usmjeravajući mu pri tom pušku u trbuh. Jedina hrvatska obitelj sela Nažbilj bila je prisiljena, uslijed svakodnevnog terora i fizičkog maltretiranja, napustiti rodno selo. Muslimani - mještani sela su im dobacivali pogrdne riječi i prijetili da će ih ubiti ako se vrate u selo. Dotična hrvatska obitelj izbjegla je u Vareš.

Hrvatsko civilno pučanstvo sela Klanac bilo je prisiljeno napustiti svoje rodno selo ostavljajući pri tom svu svoju imovinu. 13.06.1993. (na katolički blagdan sv. Ante) muslimanska vojska je izvršila oružani napad na selo Klanac. Hrvata Juru Lovrića starog 75 godina natjerali su da klečeći na rukama i nogama (kao konj) nosi muslimanske vojnike po kući (jahali su na njemu). Nakon nekog vremena skupina protjeranih Hrvata sela Klanac odlučila se vratiti iz Vareša u rodno selo. Po dolasku u selo uočili su da je sva imovina opljačkana, a obiteljski i gospodarski objekti spaljeni. Tog dana muslimanski vojnici su otkrili skupinu Hrvata, otvorili puščanu vatru i ubili jednog Hrvata (mještanin sela Klanac). Ostali iz skupine su pobjegli u Vareš skrivajući se pred muslimanskom vojskom.
O stradanju Hrvata koji su živjeli u selu Dujmovići, svjedok navodi u svom pisanom iskazu: "...Svoj rodni kraj smo napustili pod pritiskom muslimanske vojske koja je 13.06.1993. napala moje rodno selo, Dujmoviće. Uslijed granatiranja cjelokupno hrvatsko pučanstvo sela je izbjeglo na prostor susjedne općine Vareš. Sa mnom je izbjegla moja supruga, te sin sa svojom suprugom i dvoje djece..."
Nakon oružanog napada pripadnika Armije BiH na sela Kovače i Brdariće (općina Kakanj), grupa od 16 civila hrvatske nacionalnosti iz tih sela, izbjegla je u pravcu sela Teševa (općina Kakanj). Oko 10:30 stigli su u naseljeno mjesto Drenovik. Put im je presjekao oklopni transporter bijele boje s oznakama UN, koji je došao iz pravca sela Ričica (nastanjeno Muslimanima). Iz transportera su izašli vojnici s oznakama Armije BiH, namazani bojama po licima. Dvojica su imala zelene beretke na glavama, a jedan je imao tamne naočale. Prema tvrdnjama svjedoka, njihov govor upućuje na to da su iz grada Zenice dok je jedan govorio stranim jezikom. Bilo ih je desetak. Vidjevši da im prijeti opasnost, Hrvati su se sklonili u garažu (vlasnik garaže je Hrvat Jozo Andrić iz Drvenika). Pripadnici Armije BiH su pucali po garaži i tom prilikom ranili šest civila: A. J. (1947.); Ž. J. (1980.); S. F. (1979.); B. F. (1981.); J. J. (1941.); M. F. (1964.). Pripadnici Armije BiH su potom naredili civilima da izađu iz garaže, te da legnu na zemlju. Čim su civili legli na zemlju ispred garaže, vojnici su pucali po njima. Tad su ubili četvoro, a ranili sedmero civla. Ubijeni su: Jagoda Jurić (rođena 1952.); Juro Jurić (rođen 1941.); Ljubomir Jurić (rođen 1972.) i Ivo Markanović (rođen 1952.) koji je ubijen metkom u glavu iz neposredne blizine. Ranjeni su: A. J. (1969.); S. J. (1968.); M. J. (1974.); D. J. (1975.); D. J. (1951.); B. F. (1953.), a ponovno je ranjena Ž. J. (1980.). Potom su pripadnici Armije BiH izdvojili žene i zatvorili ih u kuću (vlasnik kuće Ivo Dogeljić iz Drenovika). Nisu dozvolili da se ranjenim civilima ukaže pomoć. Među zatvorenim ženama u kući, sedam ih je bilo ranjeno. Ranjene muškarce su pripadnici Armije BiH poubijali ispred garaže. Ubijeni su: Stjepan Jurić (rođen 1968.); Marinko Jurić (rođen 1974.); Dragan Jurić (rođen 1975.); Blaško Franjić (rođen 1953.). Kad su se nakon počinjenog zločina pripadnici Armije BiH udaljili, zatvorene žene su napustile kuću i krenule u pravcu sela Teševo. Usput su naišle na tijela četvoro civila hrvatske nacionalnosti - stanovnika sela Brdarići. Tijela su bila doslovno izrešetana mecima iz vatrenog oružja. Žene su prepoznale sve mrtvace. To su: Janja Brdarić; Anđa Brdarić; Robert Brdarić (star oko 17 godina) i Marko Brdarić (star oko 50 godina). Prema kazivanju svjedoka, približno u isto vrijeme, istog dana, ista grupa pripadnika Armije BiH je u neposrednoj blizini sela Drvenik ubila još četiri civila hrvatske nacionalnosti, stanovnika sela Brdarić. Ubijeni su: Mato Brdarić (star oko 18 godina); Ivan Brdarić (rođen 1946.); Stjepan Brdarić (rođen 1946.) i Franjo Brdarić (rođen 1947.). Tragična bilanca zločina u selu Drenoviku je 16 ubijenih civila hrvatske nacionalnosti - stanovnika sela Kovači i Bradarići (od kojih su sedmorica prije ubojstva bili ranjeni) te sedmoro ranjenih (od čega dvije osobe teže).
Pripadnici Armije BiH oružano su napali hrvatsko civilno pučanstvo sela Bištrani i ubli četiri

Hrvata.
Pripadnici Armije BiH oružano su napali hrvatsko civilno pučanstvo sela Slapnica i ubili devet Hrvata.
O stradanju Hrvata grada Kaknja, jedan od svjedoka, u svom pisanom iskazu navodi:"...U Kaknju sam živio normalno sve do veljače 1993. Od tada su počele provokacije i maltretiranje. Oca su mi otpustili s posla zato što je Hrvat. Hrvatima je bilo zabranjeno ići u Crkvu. Poslije sukoba između pripadnika HVO-a i Armije BiH, Hrvati Kaknja bivaju pljačkani i protjerivani iz svojih kuća i stanova. 13.06.1993., točno u 12:10 pripadnici muslimanske vojske ušli su u moj stan i od mog oca tražili veliku svotu novca, uz prijetnju da će nas pretući i zatvoriti. Moj otac im je dao novac, a potom su nas ti vojnici istjerali iz stana..."
Stanje u Kaknju je krajnje dramatično. Muslimanska vojska pali i ubija sve što je hrvatsko. U selu Slapnica (južno od grada Kaknja) muslimanske snage masakrirale su hrvatsko civilno stanovništvo. Zbog nemogućnosti ulaska u selo, ne zna se točan broj ubijenih Hrvata. Selo Čatići (južno od grada Kaknja) nalazi se već pet dana u potpunom okruženju. Potpuno su spaljena hrvatska sela Gona, Slapnica, Gornji Banjevac, Brnji, Crnac, Bilići, Vlajići. Žene i djeca bježe u šume spašavajući gole živote. U samom gradu uhićuju se Hrvati i ubijaju. Logori za Hrvate nalaze se u krugu poduzeća termoelektrane "Čatići", "Cementare" i "Rudnika". Dio uhićenog stanovništva koristi se kao štit u napadima na preostala hrvatska sela. Rijeka prognanih Hrvata teče prema Kraljevoj Sutjesci i Varešu.

13.06. - 09.09.1993.
Svjedok u svom iskazu navodi razne oblike zastrašivanja koja je kao Hrvat doživio od strane Muslimana koji su okupirali grad Kakanj 13.06.1993. Zastrašivanja su bila toliko izražena da su već i muslimanska djeca otpočela vrijeđati Hrvate nazivajući ih ustašama, te govoreći: "Tko je Hrvat, neka ide u Hrvatsku!" Svjedok navodi da je bio prisiljen napustiti rodni grad između ostalog i zbog toga što su mu Muslimani oduzeli sve zalihe hrane.

lipnja 1993.
Svjedok je, nakon višednevne muslimanske agresije (05.06. - 13.06.1993.) na mjesta i sela općine Kakanj i protjerivanja hrvatskog civilnog pučanstva, ishodio dozvolu za kretanje. Dozvolu je izdao komandant Armije BiH u Kaknju koji se preziva Baktarjević. Pismena dozvola je omogućavala svjedoku nesmetano kretanje na cijelom području općine Kakanj. U pratnji pripadnika UNPROFOR-a i članova civilne zaštite svjedok je obilazio mjesta i sela koja su do 13.06.1993. nastanjivali Hrvati. Svjedok u svom iskazu iznosi podatke o spaljenim obiteljskim kućama, tijelima ubijenih civila hrvatske nacionalnosti. Tijela ubijenih civila su u većini slučajeva dovožena u Kakanj i bez identifikacije pokapana na gradskom groblju s naznakom N.N. (nepoznata osoba). Drastičan slučaj iživljavanja muslimanskih vojnika nad bespomoćnim civilima hrvatske nacionalnosti svjedok podrobno opisuje: "...Djevojke su bile silovane, a potom preklane (ubijene nožem) što je bila karakteristika mudžahedina (plaćena vojska čiji su pripadnici u Bosnu došli iz raznih islamskih država, a u početku su se predstavljali kao djelatnici humanitarnih udruga). Jedan takav slučaj je bio u selu Slapnica, a dva u jednom selu čijeg se imena ne mogu sjetiti. U tom selu su živjele dvije starije djevojke sa svojim ocem, starim bolesnim čovjekom. Oca tih djevojaka smo pronašli mrtvog na ležaju. Bio je preklan (ubijen nožem) u predjelu vrata. Djevojke su bile starosti 40 i 45 godina. Jednoj je bilo ime Jaga, a drugoj Anđa. Pronašli smo ih mrtve u kupaonici s očitim znakovima silovanja. Jedna od tih djevojaka bila je vezana rukama oko lavaboa (umivaonika) a glavom u umivaoniku. Druga je bila vezana oko bidea s glavom u bideu. Na vratovima obiju djevojaka bile su uočljive ozljede od noža (bile su preklane)

14.06.1993.
Pripadnici HVO-a su odstupili iz grada Kaknja i povukli se u selo Planinicu. Vojska pomaže izvlačenje civila prema Varešu. Hrvatska sela na području općine Kakanj gore. Kraljeva Sutjeska se još uspjeva oduprijeti agresiji muslimanskih snaga. U Vareš je stiglo više od pet tisuća protjeranih kakanjskih Hrvata, a u zbjegovima se nalazi još toliko. Muslimanske snage pucaju na kolone prognanika koji se kreću prema Varešu.

15.06.1993.
Upućen je poziv svim humanitarnim organizacijama za pomoć u hrani, lijekovima, odjeći za 15.000 Hrvata koji su protjerani iz svojih domova. Upućen je i apel za pomoć pri evakuiranju ljudi iz Vareša u Hrvatsku, te za izvlačenje preostalih Hrvata iz grada Kaknja,

Čatića, Brnja, Gornjeg i Donjeg Banjevca, Crnca i ostalih mjesta u kojima još ima Hrvata. U Varešu nema dovoljno hrane, ni vode, a struje nema već tri dana.
Muslimanske snage napadaju na Kraljevu Sutjesku, iz pravca Kaknja. Kolone prognanih Hrvata Kraljeve Sutjeske pristižu u Vareš.

02.10.1993.
O sudbini Hrvata koji su ostali u gradu Kaknju jedan od svjedoka u svojem pisanom iskazu navodi represalije kojima je bio izložen kao Hrvat koji je odlučio živjeti u Kaknju, nakon protjerivanja većine Hrvata tog grada, od strane muslimanskih vojnih i civilnih vlasti Kaknja. Represalije su se prema svjedokovim tvrdnjama očitovale u svakodnevnoj pljački imovine i dobara Hrvata koji su ostali u Kaknju. Predstavnici rimokatoličke crkve i hrvatskoga naroda Kaknja prosvjedovali su kod muslimanskih vlasti Kaknja koje su im obećale da će se zauzeti da represalije nad Hrvatima prestanu. Međutim, ništa se nije promijenilo. Pritisci na Hrvate Kaknja su nastavljeni. Noću su stanovi i kuće Hrvata nasilno provaljivani, vlasnici maltretirani (premlaćivani), a sve vrijednosti (novac, nakit, bijela tehnika....) pljačkani. Jedan dio istaknutijih i materijalno dobrostojećih Hrvata je bezrazložno zatvaran. Sam svjedok je također bio zatočen. Svjedok je 02.10.1993. za 1000 DM kupio svoj život i uz posredovanje jednog muslimanskog vojnika dospio u selo Ratanj koje je tad bilo pod kontrolom vojske bosanskohercegovačkih Hrvata (HVO). 02.10.1993. pripadnici Armije BiH izvršili su oružani napad na selo Ratanj kojom prilikom je svjedok ranjen u lijevu nogu i ruku. Svjedoku je u cilju spašavanja života, amputirana lijeva ruka.

15.10.1993.
Na području Kaknja, oko 300 muslimanskih žena, zaustavilo je i opljačkalo prvi konvoj s humanitarnom pomoći za prognane kakanjske Hrvate koji su smješteni na područje općine Vareš, a drugi konvoj je 16.10.1993., na oko 10 km zapadno od Kaknja, zaustavlo i opljačkalo oko 200 muslimanskih žena i djece.

KISELJAK

23./24.01.1993.
Pripadnici Armije BiH su po prvi put izvršili napad na područje općine Kiseljak koje se nalazi pod kontrolom pripadnika kiseljačke brigade HVO-a "Ban Jelačić". Pripadnici Armije BiH oružano napadaju pripadnike HVO-a na lokalitetu sela Bilalovac. Uslijedio je progon hrvatskog pučanstva iz tog sela te pljačkanje i uništavanje imovine Hrvata.

18.04.1993.
Oko 19:00 sati muslimanske snage su počele granatirati općinu Kiseljak iz pravca grada Visokog. Gađaju crkvu, poštu, zgradu općine. Od posljedica granatiranja poginulo sedam civila. U ostalim susjednim općinama koje su pod kontrolom pripadnika HVO-a, stanje je pogoršano, ponajviše u Travniku, Novom Travniku i Kaknju.

23.04.1993.
U selu Orahovo (općina Kiseljak), nađena su tijela ubijenih (zaklanih) Kate i Ive Bošnjak. U Kiseljaku je od početka agresije i napada mudžahedinsko-islamskih fanatika poginulo 17 osoba, a od toga 5 civila među kojima je i jedan dječak. Ranjeno je 26 osoba.
Na područjima općina Kiseljak i Vitez odvijaju se jaki pješački napadi muslimanskih snaga na pripadnike HVO-a i hrvatsko civilno pučanstvo.
Po Kiseljaku su oko 18:00 sati počele padati granate ispaljene iz haubica 152 mm., s muslimanskih položaja iz područja općine Visoko.

24.04.1993.
Od 14:00 sati pa nadalje, pod muslimanskom pješadijskom vatrom su Hrvati sela Polam i Očehnjići. Pripadnici Armije BiH uhitili su oko 70 Hrvata - drže ih zatvorene u objektu "Plinara". Muslimanske snage cijeli dan napadaju područje Zavišja, Lisova Brda, Gomionice, Badnja i Brestovskog.

01.05.1993.
U selu Kazagići pronađeno je 14 tijela ubijenih Hrvata.

08.05.1993.
Muslimanske snage su pokušale pješački proboj linije obrane HVO-a u području

Gomionica-Kazagići-Badnja. U 22:00 sata je ponovljen pješački napad iz prostora Đunderove šume, a oko 1:00 sat je iz prostora Hrastova ispaljeno nekoliko minobacačkih granata.
Prilikom pokušaja obilaska objekata iz kojih su se, prema potpisanom dogovoru od 01.05.1993. god. između brigade HVO-a "Ban Jelačić" iz Kiseljaka i Armije BiH, trebali povući pripadnici Armije BiH, iz zasjede je otvorena vatra na pripadnike HVO-a. Tada je ubijen Mate Lucić, načelnik stožera brigade HVO-a Kiseljak. Situacija u Kiseljaku je izuzetno složena (srpske snage napadaju sa Kobiljače, a muslimanske iz pravca Kačuna, Kaknja, Visokog, Tarčina, Fojnice a ponekad i iz pravca Konjica).

22.05.1993.
Iz pravca Tunjevice na selo Behriće napadala je muslimanska vojska minobacačkim granatama, a oko 19:00 sati nekoliko minobacačkih granata je palo na područje sela Jehovac.

31.05.1993.
Nakon oružanog napada na selo Badnje muslimanska je vojska djelovala iz Male Sotnice protuzračnom strojnicom 84 mm. Oko 21:00 sati na lokalitet Brestovsko ispaljene su dvije minobacačke granate 82 mm.

01.06.1993.
Muslimanske snage su zapalile samostan sestara Klarisa u Brestovskom i tamošnju katoličku crkvu.

02.06.1993.
Postrojbe Armije BiH su, iz pravca Visokog, pokušale pješački napad u području sela Obješenjak - Brestovsko. Djelovali su i haubičkim granatama od 155 mm., te minobacačkim od 82 i 60 mm.

03.06.1993.
Radio Sarajevo, kojeg kontroliraju Muslimani, je objavio vijest kako su pripadnici HVO-a sami zapalili samostan sestara Klarisa u Brestovskom. Časne sestre iz samostana i svećenici župne crkve čuli su vijest i poslali su prosvjed i demanti koji nikada nije objavljen na radiju. U demantiju stoji: "01.06.1993., oko 13:00 sati iz ručnih bacača sa zapaljivim streljivom pogođen je i zapaljen krov samostana. Pozvani su vatrogasci iz Kiseljaka i Kreševa. Zbog stalne muslimanske snajperske vatre gašenje je bilo otežano tako da je krov samostana potpuno izgorio."

09.06.1993.
Na poziv međunarodnih snaga i generala Morillona u Kiseljak, na pregovore sa muslimanskom stranom, stiže general HVO-a M. Petković. Muslimani su sa svoje strane poslali pukovnika Šibera. General Petković je odbio razgovor s pukovnikom Šiberom, tražeći da pregovara s Rasimom Delićem, zapovjednikom stožera Armije BiH. Zbog nedolaska Rasima Delića pregovori nisu održani.

10.06.1993.
Muslimanske snage povremeno provociraju u području Kazagića i Brestovskog.

12.06.1993.
Muslimanske snage napadaju na potezu Duke - Badnje - Radari.

13.06.1993.
U popodnevnim satima muslimanske snage su minobacačkim granatama gađali djelove grada Kiseljaka. Ranjeno je nekoliko civila, dvije žene i nekoliko djece. Jedno dijete od godinu dana starosti je smrtno stradalo u naručju majke.
Muslimanske snage pokušavaju pješački proboj linije obrane HVO-a na potezu Badnje - Kazagiće - Brestovsko nakon minobacačke pripreme i pucanja iz protuzrakoplovnog oružja streljivom većeg kalibra.

15.06.1993.
Snage Armije BiH pojačano djeluju pješačkim naoružanjem i topništvom iz pravca Visokog. Djelovali su i po Brnjacima. Ranjena je jedna žena. U školi u Zabrđu Muslimani

drže zatočeno oko 100 Hrvata civila.

16.06.1993.
Poginuo je Marinko Bošnjak, zapovjednik 3. bojne brigade "Ban Jelačić".

17.06.1993.
U prostoru Bukovica - Botonj - Tarčin - Lokve, muslimanske snage su provocirale minobacačkom i snajperskom vatrom.

18.06.1993.
U 12:45 sati, otpočeo je dotada najžešći napad muslimanskih snaga na sam grad Kiseljak. Hrvatsko selo Gojakovac je potpuno spaljeno. Muslimanske snage su izvele ovaj napad premda je toga dana, u 12:00 sati trebalo nastupiti potpuno primirje između pripadnika HVO-a i Armije BiH.

19.06.1993.
Napad muslimanskih snaga na grad Kiseljak koji je započeo dan ranije trajao je cijelu noć. Najžešći napadi na ostale linije obrane HVO-a su bili u području Duke - Kazagići - Badnje - Radar - Hadrovci.

20.06.1993.
Muslimanske snage provociraju u prostoru Hrastovo - Kazagići - Plavlja - Gradac.

21.06.1993.
Muslimanske snage su otpočele s jakim topničko - pješačkim napadom na liniju obrane HVO-a u prostoru Ravnice. Ranjeno je šest pripadnika HVO-a. Hrvatsko civilno pučanstvo iz sela Bukovica, Žeželovo, Zabrđe i Toplica se još uvijek nalazi zatočeno u školi u selu Zabrđu.

22.06.1993.
Napadi muslimanskih snaga na prostor općine Kiseljak se nastavljaju.

KONJIC

1990. - 1992.
Od prvih višestranačkih izbora (1990.) do izbijanja rata (travanj 1992.) na području općine Konjic je bilo manjih nesuglasica između predstavnika stranaka HDZ i SDA, s obzirom da su čelnici stranke SDA proveli podjelu radnih resora i mjesta u općinskoj administraciji na štetu Hrvata i suprotno rezultatima izbora.

20.04.1992.
Usljed oružanog napada, kojeg su na sela Bijela, Jošanica i Spiljani izveli pripadnici bivše "JNA" i razne srpske paravojne postrojbe, iz navedenih sela su izbjegli preživjeli civili hrvatske (485) i muslimanske (634) nacionalnosti. Pri ovom napadu uhićena su petorica (5) Hrvata koji su odvedeni u zatočeništvo, u logor u Bileću. Od navedene petorice zatočenika oslobođena su trojica, dok se o preostaloj dvojici ništa ne zna.

svibnja 1992.
Zajedničke snage branitelja (pripadnici HVO-a i pripadnici TO-a) došle su u posjed vojnih objekata ("Zlatar" i "Ljuta") bivše "JNA", a time i do značajnijih količina teškog i lakog naoružanja te municije. Pri podjeli ovog oružja došlo je do manjih incidentnih situacija koje su odmah i razriješene.

svibnja - rujna 1992.
U ovom vremenu je područje općine Konjic, napose sam grad Konjic, pretrpjelo veliki broj topničkih i minobacačkih napada koji su uputili pripadnici srpskih paravojnih postrojbi, i oštetili veliki broj objekata (civilnih, vjerskih, društvenih i gospodarskih). Smrtno je stradalo devet osoba: pet civila i četiri pripadnika HVO-a.
U selu Ostrožcu (općina Jablanica), na prometnici Sarajevo - Konjic - Mostar, na kontrolnom punktu, kojeg su tu postavili pripadnici Armije BiH, isti su ubili jednog pripadnika HVO-a a drugog teže ranili.
Tjekom mjeseca studenog, na području općine Konjic (u selu Parsovići) boravio je Alija

Izetbegović, predsjednik predsjedništva BiH. Nakon njegovog odlaska, oko 150 pripadnika 45. Parsovačke brigade Armije BiH otišlo je iz sela Parsovići na područje općine Hadžići, na proboj "obruča" oko Sarajeva gdje je poginulo oko 60 pripadnika navedene brigade. Tjekom mjeseca prosinca, pripadnici Armije BiH su iz svog općinskog stožera, koji je bio smješten u selu Parsovići, te iz Konjičke tvornice streljiva, svakodnevno, kamionima, prevozili oružje i municiju u pravcu sela Here (općina Prozor).

29.01.1993.
Iz "Štaba vrhovne komande Oružanih snaga Republike BiH", Sefer Halilović uputio je "Naredbu br. 111" komandantu IV. korpusa Armije BiH, Arifu Pašaliću. U njoj se, uz ostalo, navodi: "...Prema našim saznanjima, na prostorima Jablanice, Konjica, Pazarića, Tarčina, a vjerojatno i drugih mjesta u zoni odgovornosti 4. korpusa, dio kadrova iz Armije BiH, MUP-a i vlasti u potpunosti se stavio u službu ostvarenja velikohrvatske politike kroz potpuno sprovođenje zadataka koje dobijaju od rukovodilaca 'HZ HB', što direktno utječe na razbijanje naše fronte borbe za cjelovitu i demokratsku RBiH, a posredno i neposredno zbunjuje dio naših pripadnika i dovodi ih u zabunu." Dalje se u tekstu "Naredbe br. 111" zapovjeda Arifu Pašaliću, da hitno stupi u dodir s operativnom grupom "Igman" Zulfikara Ališpage zvanog "Zuka" radi rješavanja navedene problematične političke situacije.
veljača 1993.
Pripadnici Armije BiH su dovezli velike količine oružja i municije u sela Kruščica i Kula (ova sela su smještena na uzvisinama). Nakon raspoređivanja i postaljanja oružja u borbeni položaj bilo je jasno vidljivo, da su sve cijevi okrenute prema selima Donja i Gornja Vrtna Gora (99,9% nastanjena Hrvatima).

13.03.1993.
Odlukom Štaba vrhovne komande Oružanih snaga Republike BiH za predsjednika Ratnog predsjedništva triju općina (Jablanica, Konjic i Prozor) imenovan je dr. Safet Ćibo, koji je do rata radio kao liječnik (kirurg-ortoped) u Goraždu i Sarajevu. Safet Ćibo je rođen u gradu Konjicu a njegova supruga u Jablanici. Ovakvoj odluci su se suprostavili članovi ogranaka SDA u općinama Konjic i Jablanica što je rezultiralo smjenama kompletnih dotadašnjih ratnih predsjedništava u navedenim općinama a smjenjen je i predsjednik općine Konjic dr. Rusmir Hadžihuseinović. U svom obraćanju pučanstvu, novi predsjednik triju općina, dr. Safet Ćibo, putem radijske postaje "Konjic" izjavljuje: "U Bosni živi samo jedan narod, to su Bosanci i to Bosanci islamske, pravoslavne i katoličke vjere!".

18.03.1993.
Pripadnici mjesnih vlasti sela Jasenik su objavili da svi Hrvati tog sela (njih oko 70) dođu u prostorije seoskog Crvenog križa, gdje će im biti dijeljena humanitarna pomoć. Kako je koji Hrvat dolazio u prostorije Crvenog križa mjesne vlasti bi ga uhitile (Muslimani su bili nosioci sveukupne vlasti u ovom selu) i pripadnika Armije BiH. U ovom napadu na slobodu kretanja osoba hrvatske nacionalnosti, sudjelovali su pripadnici Armije BiH: Mirza Habibija, Said Habibija, Fikret Šoljić, Mehmed Šoljić i Mirsad Šoljić.

20.03.1993.
Predstavnici Armije BiH i MUP-a BiH u tajnosti zasjedaju u gradu Konjicu. Rezultat zasjedanja jest dokument s oznakom "VOJNA TAJNA - STROGO POVJERLJIVO", pod brojem: str. pov. 16-8/8-62/93. Predmet: Procjena novonastale vojno-bezbjedonosne situacije na području opština Hadžići, Jablanica i Konjic, a u odnosu spram Hrvatskog vijeće odbrane. Utvrđeno je da se u posljednje vrijeme, a naročito od početka nastavka pregovora u Njujorku, znatno pogoršava odnos između HVO-a i legalne državne vlasti i Armije BiH na navedenom prostoru." Na zasjedanju su donijeli nekoliko odluka "kako bi se stanje prevladalo" i zaključili "Ojačati odbrambene linije prema agresoru, te obezbjediti punu kontrolu prostora na pravcima Jablanica - Kute - Here - Šćipe, te ove snage povezati sa snagama susjednih opština." Jedan od posljednjih zaključaka tajnog dokumenta str. pov. 16-8/8-62/93 glasi: "O ovim zaključcima obavjestiti predsjednika Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Aliju Izetbegovića u Njujorku".
U selu Kostajnica (99,9 % nastanjeno Hrvatima), dvojica Muslimana (Ismet Gabela i Sakib Boloban) bacili su, iz vozila u pokretu, ručnu bombu na tri djevojčice (po nacionalnosti Hrvatice), kada je jedna od njih ranjena. Isti dan je u gradu Konjicu eksplozivnom napravom, "dignuto" u zrak vozilo čiji je vlasnik Hrvat.

21.03.1993.
Tadašnji predsjednik tzv. "Ratnog predsjedništva općine Konjic" (sastavljeno od Muslimana koji su htjeli imati vlast uime svih naroda u ovoj općini) dr. Safet Ćibo, zabranio je bilo kakav nastup ili pismeno obraćanje predstavnika hrvatskog naroda putem lokalne radio postaje o čemu je izdao i pismeni dekret glavnom i odgovornom uredniku ove radio postaje.

23.03.1993.
Pripadnici Armije BiH su, od ranih jutarnjih sati, proveli blokadu svih ulaza (prometnica) u grad Konjic. Na području lokacije zvane Ivan - Sedlo su bezrazložno uhitili oko 20 pripadnika HVO-a. O sudbini ove skupine uhićenih pripadnika HVO-a se od tada ništa više nije doznalo.
Pripadnici Armije BiH su, od ranih jutarnjih sati, proveli blokadu svih ulaza (prometnica) u selo Goransko Polje. Manji broj Hrvata, mještana tog sela, se uspio izvući iz okruženja i smjestiti na područje sela Kostajnice.
Zapovjednik 45. Parsovačke brigade zvane "Neretvica" (jedna od postrojbi IV. Korpusa Armije BiH) Hasan Hakalović izdao je zapovijed sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH, koja je glasila: "Sve Hrvate razoružati, a ako ne predaju oružje, ubiti!"
Pripadnici Armije BiH su izvršili oružani napad na hrvatsko pučanstvo i njihovu imovinu u selu Orlište (područje doline rijeke Neretvice), kada su spaljene obiteljske kuće i gospodarski objekti u selu, premda nitko od mještana nije pružao nikakav otpor. Tada su ubijene četiri starije osobe (najmlađi je rođen 1937.), civili hrvatske nacionalnosti.
Pripadnici Armije BiH su izvršili oružani napad na osobe hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu u selu Gostovići, gdje su uhićena i razoružana, a potom ubijena trojica pripadnika HVO-a. Pripadnik Armije BiH, Sejdo Hakalović je, u selu Gostovići, pucajući iz automatske puške (rafalnom paljbom) iz neposredne blizine ubio uhićenog i nenaoružanog pripadnika HVO-a, a ranio jednu ženu hrvatske nacionalnosti.
U popodnevnim satima, pripadnik Armije BiH, Nusret Šećibović (po nacionalnosti Musliman iz sela Seonica) je u selu Seonica, snajperskim hicem (ispaljenim u leđa), ubio vozača sanitetskog vozila (po nacionalnosti Hrvat), koji je u tom trenutku uvjeravao svoje susjede Muslimane, da oslobode jednog zatočenog doktora.
Pripadnici Armije BiH su iz sela Ostrožac (općina Jablanica), iz minobacača, granatirali područje sela Kostajnica i Falanovo Brdo na području općine Konjic. Potom su napali selo Vrce. Pripadnicima Armije BiH, koji su počinili ove minobacačke napade, zapovjedao je Musliman zvani "Hota", koji je do početka rata radio kao učitelj u selu Ribići (općina Konjic).

25.03. - 10.04.1993.
U cilju uspostavljanja primirja i prestanka oružanih sukoba između pripadnika Armije BiH i pripadnika HVO-a na području općine Konjic održavan je veći broj sastanaka između suprostavljenih strana, no općinski vojni predstavnici Armije BiH, Hasan Hakalović i Esad Ramić uz dr. Safeta Ćibu (predsjednika tzv. Ratnog predsjednika općine Konjic), činili su sve da do primirja ne dođe. Na jednom od tih sastanaka je Hasan Hakalović pred predstavnicima hrvatskog naroda općine Konjic izjavio, da će nastviti započetu operaciju i da će potući "ustaše" (Hrvate) te da će "sravniti sa zemljom" grad Kiseljak i sva ostala "ustaška gnijezda" i da ga u tome nitko neće zaustaviti. Pripadnici Armije BiH su, suprotno težnjama za uspostavu primirja, provodili pripremne radnje za oružano djelovanje (kopali su nove i učvršćivali postojeće rovove, postavljali oružje) protiv osoba hrvatske nacionalnosti i njihove imovine. Na prostor općine Konjic su pristigle dodatne postrojbe Armije BiH ("Zukini ljudi" , "Crni labudovi", "Handžar divizija" s Kosova, "Hrasnička brigada", "Akrapi", "Laste", nekoliko stotina mudžahedina iz arapskih zemalja te različite postrojbe upućene iz Pazarića, Travnika, Zenice i Gornjeg Vakufa) s oko 6000 pripadnika.

12.04.1993.
Pripadnici Armije BiH su napali i zauzeli područje sela Javorik, a Hrvate - mještane tog sela, su protjerali.
Pripadnici Armije BiH (postrojba zvana "Akrapi", djelovi 44-te motorizirane brigade iz Sarajeva, diverzantski vod iz Hrasnice, postrojba zvana "Crni labudovi" iz Sarajeva, postrojba zvana "Cipelići" iz Sarajeva, bataljun "Ljubina", pripadnici raznih muslimanskih postrojbi iz sela Čelebići, Idbar, Ribići i Seljani) su u predvečernjim satima poduzele topničko-minobacački napad na Hrvate, mještane sela Radešine i njihovu imovinu. Napad je izveden s lokaliteta Bolobani, Čelebići, Ribići, Seljani i Štrbina. Otpor malobrojne

postrojbe mjesnog HVO-a je trajao do 24.04.1993. godine.

14.04.1993.
Pripadnici Armije BiH su u ranu zoru, iz pravca okolnih sela Gorani, Jasenik i Prijeslop, napali civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i njihova dobra u selu Buščak i ubili tri osobe hrvatske nacionalnosti. Jedan od ubijenih Hrvata, na prijevaru je prethodnu večer pozvan kod svojih susjeda Muslimana na kavu, i tada je ubijen na brutalan način: smrskana mu je lubanja, "prosut" mozak, nožem na čelu urezano slovo "U", po tijelu su bili vidljivi tragovi udaraca a u predjelu trbuha je bilo više prostrijelnih rana.
Pripadnici Armije BiH su otpočeli s napadom na civilno pučanstvo i njihovu imovinu u selu Goransko Polje. Hrvati, mještani toga sela, su oko 20:00 sati, pod zaštitom sumraka, otpočeli s izvlačenjem iz okruženja i tjekom noći dolaze u selo Kostajnicu.
Pripadnici Armije BiH su, u poslijepodnevnim satima (oko 17:00 sati), napali područje sela Radešine zvano Gornje Radešine. Oružani sukob između pripadnika Armije BiH i mjesne postrojbe HVO-a je trajao do subote, 17.04.1993. godine kada su se oko 21:30 sati pripadnici HVO-a skupa sa Hrvatima, mještanima sela Radešine, povukli u zaselak Silići.
Pripadnici Armije BiH su po ulasku u napušteni dio sela Radešine otpočeli sa pljačkom i uništavanjem (paljenjem) civilne imovine i objekata. Prilikom odstupanja, poginula su dvojica pripadnika HVO-a.

15.04.1993.
Pripadnici jednog pojačanog voda vojne policije Armije BiH su u 7:30 sati otpočeli s oružanim napadom na hrvatsko pučanstvo i njihovu imovinu u selu Turija, kada su uputili ultimativan zahtjev malobrojnim braniteljima sela. Svih sedam, okruženih pripadnika HVO-a se predalo napadačima koji su ih prvo odveli u Osnovnu školu "3. mart", a potom u zatvor koji se nalazio u zgradi općinskog MUP-a (u gradu Konjicu) gdje se već nalazio jedan broj zatočenika (svi zatočenici su bili osobe hrvatske nacionalnosti iz grada Konjica ili okolnih sela) s vidljivim tragovima zlostavljanja i premlaćivanja na tijelu.
U gradu Konjicu pripadnici Armije BiH proslavljaju prvu obljetnicu svog postojanja.

16.04.1993.
Pripadnici postrojbi Armije BiH, koji su bili pod zapovjedništvom Zulfikara Ali Špage zvanog "Zuka", Hasana Hakalovića i Sejde Padalovića su oko 08:00 sati otpočele, iz pravca Bare, Kljesi, Osorić i Šahići, s oružanim napadom na pučanstvo hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu u selu Trusina (općina Konjic). Nakon minobacačke pripreme u selo su ušli naoružani pripadnici Armije BiH, njih preko 50 (većina je bila obučena u crne uniforme, s crnim trakama povezanim oko glave i rukava), gdje su počinili masakr nad 16 civila i 6 uhićenih pripadnika HVO-a. Civili su ubijani na mjestima gdje su bili zatečeni (njiva, kuća, štala...) a pripadnici HVO-a su (pod prijetnjom smrću uhićenih žena) uhićeni, vezani a potom strijeljani. Neposredni počinitelji strijeljanja uhićenih i vezanih pripadnika HVO-a su: Muharem Mravović zvani "Mrav", Sejdo Hakalović, Zejnil Gostevčić, Sanela Varišćić, te Šabić (ženska osoba ime nepoznato) zvana "Lola". Pri ovom napadu pripadnici Armije BiH su pucali na žene koje su držale djecu u naručju pa je na taj način ranjeno troje djece i jedna žena. Pred jednom od dvije kuće u kojima su bili zatočeni preživjeli Hrvati stražario je mještanin sela Trusine prezimenom Mašić (po nacionalnosti Musliman) a po nalogu Seida Padalovića.

17.04.1993.
Pripadnici Armije BiH su protjerali preživjele Hrvate, mještane sela Trusina, iz navedenog sela u selo Kostajnica.
Jedanbroj zatočenih Hrvata je premješten iz zatvora (u zgradi općinskog MUP-a) u gradsku športsku dvoranu u kojoj se nalazio veći broj zatočenih Hrvata i Srba (civila i pripadnika HVO-a) s područja grada Konjica i okolnih sela. Među tim zatočenicima je bio velik broj onih s vidljivim tragovima fizičkog maltretiranja i zlostavljanja.

20.04.1993.
Godišnjica početka ratnih događanja na području općine Konjic. Od početka srpske agresije (20.04.1992.) pa do početka muslimanske agresije (23.03.1993.) na području općine Konjic je, od strane pripadnika srpskih postrojbi ubijen je 41 Hrvat (šest pripadnika HVO-a i 35 civil).

25.04.1993.
U Zagrebu su, nakon dvodnevnih razgovora, predstavnici Hrvata i Muslimana BiH, Mate Boban i Alija Izetbegović, potpisali zajedničku izjavu o prekidu svih sukoba između dvije ravnopravne vojske: Armije BiH i HVO-a.
Rano ujutro 25.04.1993. godine su se svi Hrvati (civili i pripadnici HVO-a) izvukli iz sela Radešine i došli do pripadnika UNPROFOR-a (pripadnici španjolskog bataljuna) kojima su pojasnili situaciju u kojoj se nalaze i tražili njihovu zaštitu. Nakon konzultacija i dogovaranja sa svojim pretpostavljenim, koje je potrajalo od 3 do 4 sata, dogovoreno je da pripadnici HVO-a polože sve oružje a pripadnici UNPROFOR-a preuzimaju zaštitu, brigu i transport Hrvata sela Radešine prema Hercegovini. Oko 10:00 sati, transporterom UNPROFOR-a dolazi zapovjednik postrojbe Armije BiH zvane "Akrapi" kojemu pripadnici UNPROFOR-a predaju Hrvate sela Radešine (civile i pripadnike HVO-a). Tada je, od strane pripadnika Armije BiH, uhićeno više od 70 muškarca, starosti od 15 do 75 godina i odveden u selo Čelebići gdje su zatvoreni u seosku školu. Preostali civili, Hrvati iz sela Radešine, njih oko 190 su odvedeni u selo Ostrožac (općina Jablanica) a potom (isti dan) u selo Čelebići gdje su bili smješteni u četiri kuće (vlasnici ovih kuća su bili Hrvati) i čuvani od strane pripadnika UNPROFOR-a.
travnja 1993.
U selu Dubravci (općina Konjic) mučki su ubijena petorica braće, kao i jedna cijela obitelj.
oko 20.05.1993.
Tijekom svibnja pripadnici postrojbe Armije BiH, pod zapovjendištvom Zulfikara Ali Špage zvanog "Zuka" u čijem sastavu je bilo i stranih plaćenika (mudžahedina i Arapa), ubile su, u selu Vrci, tri civila hrvatske nacionalnosti (staraci - od kojih su dvije žene rođene 1929. i 1935. te muškarac rođen 1935.). Ubojstva su izvršena klanjem i odstranjenjem gornjih eksremniteta. Navedene žrtve su prethodno korištene (od strane pripadnika Armije BiH) kao živi štit pri ulasku u dio selo i za spaljivanje obiteljskih kuća čiji su vlasnici Hrvati.

28.05.1993.
Na području sela Vrci (općina Konjic) više nema hrvatskog pučanstva. Malobrojni branitelji, pripadnici HVO-a, kojima je ponestalo municije i hrane, predali su se pripadnicima Armije BiH, i od tada se ništa ne zna o njima.

svibnja 1993.
U selu Mrkosovice, pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Hasan Hakalović, strijeljali su dvojicu civila hrvatske nacionalnosti.
Na području sela Ljubina i Zaslivlje, pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Fikret Prevljak, izmasakrirali su (odsječene uši i nos) tijela trojice Hrvata.
Tijekom svibnja se iz sela Kostajnica, uglavnom pod okriljem noći, preko planine Bokševice, svakodnevno, u pravcu općine Prozor, izvlače Hrvati koje su pripadnici Armije BiH protjerali iz njihovih sela i mjesta na području općine Konjic.

04.06.1993.
Pripadnici Armije BiH su, iznad područja sela Krušćica (općina Konjic), pogodile helikopter UNPROFOR-a u kojem se nalazio Mate Boban koji je putovao na pregovore s Alijom Izetbegovićem i supredsjedateljima mirovne konferencije. Pri ovom napadu, nitko od putnika nije stradao a helikopter se morao vratiti u splitsku bazu UNPROFOR-a u Divuljama.

07.06.1993.
Pripadnici UNPROFOR-a su, nakon dvomjesečne blokade, uspjeli dostaviti manju količinu humanitarne pomoći u sela Kostajnica, Turija i Zabrđe (sela u kojima se, u okruženju, nalaze preživjeli Hrvati s područja općine Konjic).

04.09.1993.
Pripadnici Armije BiH su u selu Orahovica poslije mučenja ubili troje staraca (po nacionalnosti Hrvata), mještana sela, a iz vatrenog oružja ranili još sedmoro.
lipnja - prosinca 1993.

U gradu Konjicu izvršen je teror nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti: pljačkana je njihova imovina, paljene njihove kuće, zatvarani su bezrazložno. U muslimanskim zatvorima se nalazilo oko 500 pripadnika HVO-a, preko 400 civila a više od 3000 se (u

gradu i okolnim selima) nalazilo u kućnom pritvoru. Od zatočenika je u više navrata, prisilno uzimana krv (što su potvrdili i predstavnici ICRC-a). Egzekutor je bio Emir Kovačić po nalogu doktora Ahmeda Jusufbegovića. Hrvati, civili i zatočenici bili su korišteni za razminiravanje terena (morali su pješice, držeći se za ruke, ići po minskim poljima) i kao tzv. "živi štit" prilikom izvođenja vojnih operacija Armije BiH (Vrci, Radešine, Zlatar, Budišnja Ravan), a bili su prisiljavani obavljati razne fizičke poslove na prvim crtama bojišnice. Maltretiranja Hrvata su svakodnevna pojava a protjerivanja učestala; samo 15.09.1993. godine s područja općine Konjic je protjerano oko 360 civila hrvatske nacionalnosti.

ožujka - prosinca 1993.
Oko 50 sela naseljenih hrvatskim pučanstvom je u cijelosti ili djelimično spaljeno i opljačkano s namjerom da se Hrvati protjeraju i presele iz ove općine.
U osam sela (Buščak, Orlište, Trusina, Mrkosovice, Zaslivlje, Vrci, Podorašac i Dubravice) kao i na užem lokalitetu grada Konjica počinjeni su masakri nad Hrvatima.

Protiv zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) vode se krivični postupci pod optužbom da su organizirali ili sudjelovali u oružanoj pobuni protiv Republike BiH.

Na području općina Konjic i Jablanica su postojale tri brigade Armije BiH (Konjička 43. brigada zvana "Suad Alić", Jablanička 44. brigada zvana "Neretva" i Parsovačka 45. brigada zvana "Neretvica") sa oko 7000 pripadnika. Tijekom ožujka i travnja 1993. godine na ovo područje su pristigle dodatne postrojbe Armije BiH ("Zukina postrojba", "Crni labudovi", "Handžar divizija" sa Kosova, "Hrasnička brigada", nekoliko stotina mudžahedina iz arapskih zemalja te različite postrojbe upućene iz Pazarića, Travnika, Zenice i Gornjeg Vakufa) sa oko 6000 pripadnika.

Hrvatsko pučanstvo je protjerano iz sljedećih sela općine Konjic: Bare, Bijela, Buščak, Budišnja Ravan, Bukovica, Crni Vrh, Čelebići, Dobričevići, Dubravice, Falanovo Brdo, Galjevo, Glavatićevo, Gorani i Goransko Polje, Gostovići, Kanjina, Kostajnica, Ljesovina, Lukšije, Mrkosovice, Obrenovac, Obri, Orahovica, Orlište, Ovčari, Plavuzi, Požetva, Podorašac, Pokojište, Prijeslog, Radešine, Repovica, Seonica, Slavkovići, Solakova Kula, Spiljani, Sultići, Trešnjevica, Trusina, Višnjevica, Vratna Gora, Vrci i Zaselak (selo Jasenik), te dobrim dijelom iz grada Konjica.
Pripadnici vojnih vlasti (Armija BiH) i civilne paravlasti općine Konjic (tzv. "Ratno predsjedništvo) su uspostavili, na području općine Konjic, logore i zatvore u koje su zatvarani uhićeni Hrvati s područja općine Konjic: u gradu Konjicu te u selima Seonica, Parsovići, Gornja Višnjevica, Čelebići i Podorašac te u selu Ostrožac (općina Jablanica) i Tarčin (općina Hadžići). U navedenim logorima i zatvorima je bilo zatočeno oko 900 osoba hrvatske nacionalnosti (oko 500 pripadnika HVO-a i oko 400 civila). Preostali dio preživjelog pučanstva hrvatske nacionalnosti se nalazio u kućnom pritvoru. Od 11748 Hrvata koji su živjeli na ovim prostorima oko 8000 je prisilno raseljeno.
Oskrnavljene su katoličke bogomolje; uništene su i opljačkane crkve u selima Radešine, Čelebići, Podhum/Žitače i u gradu Konjicu a nepoznata je sudbina crkava u selima Kostajnica i Obri. Katolički svećenici bivaju maltretirani i privođeni na "informativne" razgovore. Opljačkana je imovina crkve kao i humanitarne katoličke organizacije "Caritas". Sve je to činjeno u nakani da se hrvatsko pučanstvo protjera s područja općine Konjic.
1|2|3|4|5|6

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

KRONOLOGIJA SUKOBA MUSLIMANA I HRVATA U BOSNI I HERCEGOVINI (1992./1994.)

1|2|3|4|5|6

KREŠEVO

19.06.1993.
Napadi muslimanskih snaga na područje općine Kreševo odvijaju se iz pravca mjesta Tarčina u Hadžićkoj općini i sa planine Igman. U dva dana borbi poginulo je 13, ranjeno 20, a nestalo 12 pripadnika HVO-a.

20.06.1993.
Muslimanske snage napadaju na područje sela Pirin iz pravca Tarčina i Igmana. Napadi se izvode tenkovima T 55, minobacačima i protuzrakoplovnim oružjem.

21.06.1993.
Muslimanske snage napadaju područje općine Kreševo iz pravca Tarčina (općina Hadžići), Konjica i Dusine (općina Fojnica).

MAGLAJ

30.06.1993.
Pripadnici Armije BiH iz Novog Šehera odlučili su se predati pripadnicima HVO-a Žepča. Muslimansko civilno pučanstvo je na svoj zahtjev propušteno u pravcu Zenice.

07.08.1993.
U vremenu od 07.08. do 26.12.1993. u selu Tomići su ubijene najmanje tri, a teško ranjeno šest civila hrvatske nacionalnosti. Navedena ubojstva i teška ozljeđivanja su nastala snjperskim rasprskavajućim hicima koje su s lokacije sela Krsno Polje ispaljivali pripadnici Armije BiH među kojima i: Senad Mahmutagić zvani "Ćevap", Sebastijan Radovanović i muškarac zvan "Bijeli".

15.08.1993.
U vremenu od 15.08. do 27.11.1993. u selu Fojnica je ubijen najmanje jedan a teško ranjeno troje civila hrvatske nacionalnosti. Navedena ubojstva i teška ozljeđivanja su nastala snjperskim rasprskavajućim hicima koje su s lokacije sela Krsno Polje ispaljivali pripadnici Armije BiH među kojima i: Senad Mahmutagić zvani "Ćevap", Sebastijan Radovanović i muškarac zvan "Bijeli".

15.09.1993. (oko)
Pripadnici Armije BiH su u selu Ćustino Brdo ubili (izmasakrirali) troje Hrvata, članova obitelji Pere Zekića (njega, suprugu mu i njegovu kćer).

21.01.1994.
Pripadnici Armije BiH su izveli oružani napad na područje sela Novakovići, i ubili (izmasakrirali) pet osoba hrvatske nacionalnosti (dva civila i tri zarobljena pripadnika HVO-a).

24.01.1994.

Pripadnici Armije BiH su izveli oružani napad na područje sela Novakovići, i ubili (izmasakrirali) četiri osobe hrvatske nacionalnosti (jedan civil i tri zarobljena pripadnika HVO-a).

NOVI TRAVNIK

listopada 1992.
Početkom listopada počeli su hrvatsko - muslimanski sukobi u općini Novi Travnik, u području sela: Šenkovci, Sinokos i Donje Pećine, Opara, te u samom gradu. U tim selima Muslimani su napali zapovjednika HVO-a Jajce, Stjepana Blaževića i predsjednika HVO-a Jajce, Nikolu Bilića. Tada je poginulo 15 pripadnika HVO-a. Muslimani su tada prvi put koristili teško topništvo protiv Hrvata. Muslimani su napali zapovjedništvo HVO-a u Novom Travniku i uništile Ratnu bolnicu HVO-a. Zapalili su dvije zgrade u gradu, gdje su živjeli pretežno Hrvati. Očito im je cilj napada bio zauzimanje benzinske pumpne postaje, a kada u tome nisu uspjeli, zapalili su je. Grad je podijeljen. Stanovništvo gornjeg dijela kontroliraju Muslimani, a donji novi dio grada kontroliraju Hrvati. U tim sukobima poginulo je 8 pripadnika HVO-a, a 16 je ranjeno. Ranjeni Muslimani, njih 37 dovedeni su u bolnicu u Bugojno, a broj poginulih nije poznat.

21.10.1992.
Dolazi do oružanog sukoba između pripadnika HVO-a s jedne i pripadnika Armije BiH s druge strane. Sukob prerasta u višednevni. Nakon prestanka sukoba, 23.10.1992., situaciju u gradu kontrolira HVO.

travnja 1993.
sredinom mjeseca travnja 1993. u sukobima sa pripadnicima Armije BiH poginulo je devet bojovnika, devet je teško ranjeno (invalidi), 41 lakše ranjen bojovnik HVO-a. Potpuno su uništene i izgorjele tri stambene zgrade, zgrada Zapovjedništva općinskog stožera, centra veze i oprema radio postaje.

13.04.1993.
U gradu Novom Travniku su pripadnici Armije BiH kidnapirali tri časnika HVO-a i vozača brigade "Stjepan Tomašević".

05.06.1993.
Muslimanske snage su minobacačkim granatama napale sela Stojkoviće i Bučiće iz pravca Slimena. Ranjenih i povrijeđenih nije bilo, ali je učinjena velika materijalna šteta na objektima i imovini Hrvata.

09.06.1993.
Muslimanske snage su svoje napade preusmjerile iz pravca Travnika na Novi Travnik i Busovaču.

10.06.1993.
Otpočela je opća ofenziva muslimanskih snaga na sela Đakoviće, Zubiće, Rastovce i Margetiće. Selo Senkovce su potpuno uništili. I po samom gradu Novom Travniku padaju granate.
Oko 9:00 sati, dva pripadnika Armije BiH nasilno su ušla u obiteljsku kuću bračnog para (on rođen 1922., ona rođena 1923.) hrvatske nacionalnosti u selu Petačići (općina Novi Travnik). Isti su, prijeteći ubojstvom, izvršili premetačinu kuće i od staraca oduzeli (oteli) sav novac (cca 1100 DM). Nakon pljačke, pripadnici Armije BiH su izdali zapovijed bračnom paru, prema kojoj moraju napustiti svoje gospodarstvo i kuću ili će, u suprotnom, biti ubijeni.
Svjedoka u, zajedno s ostalim civilima hrvatske nacionalnosti sela Petačići, prisilili, pripadnici Armije BiH i morao je napustiti obiteljsku kuću. Na putu prema selu Zubići, svjedoka je sustigao pripadnik Armije BiH Džemil Sinanović i naredio da se svi cvili upute u selo Trenica. Po dolasku u selo Trenica, civili hrvatske nacionalnosti zatočeni su u prostorije seoske škole. Nakon dva dana (12.06.1993.), sve žene i djeca pušteni su iz zatočeništva i protjerani na prostor pod kontrolom HVO-a. Civili hrvatske nacionalnosti (muškarci) ostali su u zatočeništvu u seoskoj školi u Trenici još 10 dana (do 22.06.1993.), kada su ih pripadnici Armije BiH premjestili u selo Opara u sportsku dvoranu. Tamo je

svjedok bio zatočen do 19.07.1993. tj. do razmjene. Prema kazivanju svjedoka, uvjeti boravka (smještaj, hrana...) u zatočeništvu u selu Trenica su bili jako loši, dok su u selu Opara imali kvalitetnij smještaj, ali su tjerani na prisilni rad (teški fizički poslovi na iskopima rovova neposredno uz prvu crtu bojišnice, kopanje grobova, istovar...).

11.06.1993.
Muslimanske snage su napale i granatirale područje grada Novog Travnika. Od zapaljive municije izgorjela je jedna zgrada. U selu Budišići Muslimani su zapalili nekoliko obiteljskih kuća Hrvata, a hrvatsko pučanstvo je bilo primorano izbjeći u selo Stojkoviće. Poginule su tri civilne osobe. Sela Zenepići, Pobrđani, Hadžići i Margetići su u muslimanskom okruženju.

12.06.1993.
Sela Zenepići, Pobrđani, Margetići i Hadžići i dalje su u potpunom muslimanskom okruženju. Muslimanske snage granatiraju sela Budišiće i Stojkoviće, a granate padaju i po samom gradu. Muslimanske snage, sačinjene od stranih plaćenika iz arapskih zemalja (mudžahedini), iz pravca Ravnoga Rostova, te brigade muslimanske vojske iz Bugojna i Gornjeg Vakufa također napadaju hrvatska sela Novog Travnika. Mrtvih i ranjenih je na desetine, a ranjenike je nemoguće izvući jer muslimanska vojska puca na vozila Crvenoga križa i sanitetska vozila.
U predvečernjim satima traju minobacački napadi (granate od 120 i 82 mm) muslimanskih snaga po užem gradskom središtu. Ranjene su tri civilne osobe, a učinjena je znatna materijalna šteta. U gradu djeluju pritajeni muslimanski snajperisti. U selima Šenkovići i Đakovići su potpuno spaljene hrvatske obiteljske kuće. Iz sela Margetići, Ruda i Donje Pećine nemoguće je evakuirati ranjenike jer muslimanska vojska puca u vozila Crvenog Križa i sanitetska vozila. Snage UN trebale bi danas izvući te ranjenike.

13.06.1993.
Pripadnici Armije BiH su u 8:00 sati otpočeli minobacačko - pješadijski napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kasapovići. Tijekom napada ubijeni su Hrvati - civili: Pero Brkan (rođen 1936.), Ivan Brkan (rođen 1944.) i Anto Vrhovac (rođen 1954.). Zapaljeno je šest kuća Hrvata: Ivana Brkana, Ruže Brkan, Mirka Brkana, Drage Čonde, Pere Ćelama i Željka Šiška.

14.06.1993.
Na području općine je krajnje dramatično stanje. Muslimanske snage cijeli prethodni dan tuku po cijeloj općini, a osobito po hrvatskim selima Ruda, Pećine, Brkanove kuće, Budišići, Zubići, Rastovci, logističkoj bazi "Stojkovići", a najteži je bio napad na selo Margetići. Cijeli dan po gradu djeluju muslimanski snajperisti. U navedenim selima ima preko 10 poginulih bojovnika, od toga sedam u selu Ruda. Veći broj bojovnika je lakše ili teže ranjen. Sudbina civila, žena, djece, staraca iz ovih sela je i dalje potpuno nepoznata.

15.06.1993.
Muslimanske snage i dalje iz sveg raspoloživog oružja napadaju sela: Margetiće, Zubiće, Rastovce, Rude, Pećine Gornje i Pećine Donje. Prognani Hrvati i dalje iz ovih sela lutaju prostorom tražeći spas. Muslimanske snage napadaju i sam grad minobacačkim granatama od 82 i 60 mm, te haubicama. Otpočeli su napadi na sela Gostunj i Putićevo. Poginula su tri, a ranjena dva branitelja.
Uz pomoć pripadnika UNPROFOR-a trebala bi, s područja općine Novi Travnik biti prebačena 24 teška ranjenika do mjesta Rame i tamošnje ratne bolnice HVO-a. Pripadnici međunarodnog komiteta Crvenog križa su odbili pomoći u realizaciji ovog konvoja. Snage UN odlučile su to učiniti same. Za 14:00 sati je planiran sastanak zajedničkih zapovjedništava HVO-a i Armije BiH u Novoj Biloj.

17.06.1993.
Nastavljeni su minobacački (82 i 60 mm) napadi muslimanskih snaga na sela Rostovo, Sebešiće, Zubiće i Stojkoviće. U području naselja Čitluka jutros je od muslimanskog snajpera ranjeno dvoje djece i jedna žena.

18.06.1993.
Cijeli dan traju žestoki napadi muslimanskih snaga na području Sebešića i Rostova.

19.06.1993.
Intenzivraju se napadi muslimanskih snaga u području Sebešića i Rostova.

20.06.1993.
I dalje traju muslimanski napadi na Sebešiće i Rat, a gađaju u selu Zukići obiteljske kuće iz beztrzajnog topa. Ranjene su dvije civilne osobe.

21.06.1993.
Na uže središte grada muslimanske snage djelovale su tromblonima i pješačkim naoružanjem, te snajperima. U Novoj Biloj održan je sastanak na kojem je dogovoreno puštanje zatočenih civila, te vode i struje koju kontroliraju muslimanske snage.

22.06.1993.
Traju muslimanski napadi na sela Sebešiće i Has.

26.08.1993.
Pripadnici Armije BiH su u selu Opare prekinula dotok vode za dio općine koji je pod kontrolom pripadnika HVO-a. Hrvati moraju ići po vodu u prigradska naselja. Do kraja 1993. poginulo je 30 osoba (ubijeni snajperskim hicima) koje su išle po vodu. Među muslimanskim snajperistima su uočeni članovi sportske streljačke ekipe iz Zenice.

04.09.1993.
Pripadnici Armije BiH su minobacačkim granatama od 120 i 82 mm napali samo gradsko središte. Tada je poginulo dvoje hrvatskih civila.

RAMA/PROZOR

1991./1992.
Na podrušju općine je ustrojena civilna vlast sukladno rezultatima izbora.
travnja/srpnja 1992.
Tijekom srpske agresije na BiH srpske snage i pripadnici JNA oružano su napali zapadne dijelove općine sredinom travnja. Usljed srpskih napadaja, civilno pučanstvo napustilo je sela napadnutog područja: Zvirnjača, Ravašnica, Zahum... Srpsko dalekometno topništvo je granatiralo mjesto Ramu, tijekom svibnja. Malobrojna i slabo naoružana postrojba HVO-a uspjela je spriječiti ulazak srpskih postrojbi na područje općine. U postrojbi HVO-a se osim Hrvata nalazio i mali broj Muslimana koji su odlučno stali u obranu općine od srpskog agresora.

01.06.1992.
Muharem Šabić, glavni zapovjednik "Štaba Teritorijalne odbrane opštine Prozor", potpisuje dokument pod brojem: 1-01-1/92 s naznakom "-STROGO POV-", a pod imenom "PLAN ODBRANE OPŠTINE PROZOR" u kojemu između ostalog stoji: 'Plan odbrane opštine Prozor, zbog situacije na rubnom području opština Prozor i Kupres, kao i situacije unutar same opštine Prozor, ima dvije varijante:
Prva je PLAN "ELIF", koji se primjenjuje u sadejstvu sa jedinicama - formacijama HVO i to po priloženom dokumentu "Alfa".
Druga varijanta je PLAN "BE", koji se primjenjuje samostalno ili u sadejstvu sa jedinicama TO susjednih Opština (G. Vakuf, Konjic i Jablanica), a po priloženom dokumentu "Beta".'
U spomenutom dokumentu "Beta" stoji: 'Uspostaviti sve vidove veza (putne, informativne, kurirske i sl.) sa Štabovima opština: G. Vakuf, Konjic, Jablanica i drugima. Formacije TO Prozor povezati sa formacijama gore navedenih opština. Uz dobro izvršenu procjenu moći neprijateljskih snaga djelovait i samostalno.'

15.06.1992.
Zapovjednik štaba teritorijalne obrane općine Prozor, Muharem Šabić, na temelju točke 1. Plana rada broj 1-01-1/92 a u svezi s primjenom opcije "BE" sukladno zapovjedi 'štaba teritorijalne odbrane Republike Bosne i Hercegovine' broj 02/313-1/92 od 26.05.1992. godine donosi, pod naznakom "NAREDBA BR-11/92 STR.POV.", dokument broj 1-01-11/92 kojim 'naređuje' formiranje prve dobrovoljčke čete TO Prozor a za njenog zapovjednika određuje Saliha Ruvića, rođenog 1940., iz Prozora, po činu 'kapetan' I klase. Zapovjedniku navedene 'dobrovoljačke čete' se nalaže žurno priključivanje i stavljanje pod

zapovjedništvo 'operativnoj grupi TG-1' u Tarčinu (općina Hadžići).

18.06.1992.
Zapovjednik štaba teritorijalne obrane općine Prozor, Muharem Šabić, na temelju točke 1. Plana rada broj 1-01-1/92 a u svezi s primjenom opcije "BE" u ime 'štaba teritorijalne odbrane opštine Prozor' donosi, pod naznakom "NAREDBA broj:12/92 STROGO.POV.", dokument broj 1-01-12/92 kojim poništava svoju odluku o upućivanju 'prve dobrovoljačke čete TO Prozor' u Tarčin (općina Hadžići) i stavljanju pod zapovjedništvo 'operativne grupe TG-1', već se nalaže da 'prva dobrovoljačka četa TO Prozor' krene 16.06.1992. u Konjic te da se tamo stavi pod zapovjedništvo bataljuna "GAJRET".

24.06.1992.
Zapovjednik štaba teritorijalne obrane općine Prozor, Muharem Šabić, na temelju točke 1. Plana rada, te dokumenta "Beta" 'Štaba TO-e, opštine Prozor', a u svezi formiranjem postrojba, kao i upotrebi istih donosi, pod naznakom "NAREDBA broj:21/92 STROGO. POV.", dokument broj 1-01-21/92 odluku o formiranju 'voda od 15 pripadnika TO-e' za čijeg zapovjednika imenuje Esada Hadjića, rođenog 1958. godine, iz Prozora. 'Naredbom' se nalaže 'komandiru voda' da se uputi u Konjic i stavi pod zapovjedništvo 'komande TO Konjic' u svrhu 'obezbeđivanje punktova u gradu, te obezbeđivanje samog grada'

kolovoz/listopad 1992.
Na području općine je usljed granatiranja srpskog dalekometnog topništva poginulo pet (5) osoba, Hrvata po nacionalnosti. Tijekom ljeta dolazi do nasilne smjene u vodstvu stranke SDA i od tada se suradnja i dogovori između Hrvata i Muslimana smanjuju.

29.08.1992.
U gradu Prozoru je pod predsjedanjem Muharema Šabića održan sastanak predstavnika Muslimana Općinskog štaba obrane Prozor na kojem su doneseni određeni zaključci i zadaci rada općinskih postrojbi Armije BiH za naredni period. Ovim činom "Opštinski Štab obrane Prozor" je prouzročio tragične posljedice, obzirom da je od trenutka donešenja navedenih zaključaka i zadataka došlo do raskola u dotadašnjoj zajedničkoj obrani prostora općine Prozor od srpske agresije i do stvaranja ključnih pretpostavki za provedbu plana "BE" tj. do oružanog napada postrojbi Armije BiH na Hrvate općine Prozor i nasilnog preuzimanje vlasti.

21.10.1992.
U kući Zibe Kormana u selu Blace (općina Rama/Prozor) je održan sastanak "Štaba Teritorijalone odbrane opštine Prozor" (prvobitni naziv Armije BiH) sa zapovjednicima postrojbi Armije BiH susjednih općina. Sastanakom je predsjedavao Mustafa Hero, načelnik štaba TO Prozor, a zapisnik vodio Alija Emrić. Mustafa Hero je između ostalog, govorio nazočnima kako će u petak 23.10.1992. doći do sukoba u gradu Prozoru i da će 'čaršijom vladati Muslimani', te da je dogovorena pomoć u ljudstvu koja će doći iz Gornjeg Vakufa (oko 1000) i Konjica (oko 500). Tijekom sastanka je dogovoreno da se 23.10.1992., u vrijeme održavanja dogovorenog sastanka zapovjedništava HVO-a i TO-a općine Prozor, otpočne s provođenjem tajnog plana "BE" razrađenog u dokumentu "BETA". Podjeljene su i zone napada i zauzimanja određenih prostora općina Prozor pa su tako pripadnici Armije BiH iz sela Pridvorci (općina G. Vakuf) zaduženi za prostor Menjik, oni iz sela Voljevac i Boljkovac (općina G. Vakuf) za prostor Crnog Vrha i Goline, oni iz grada Gornjeg Vakufa za prostor prijevoja Makljen, oni iz prozorskih sela Here, Kute i Šćipe za prostor Uzdola i Jurića, oni iz prozorskog sela Kranjčići za prostor Donje Vasti, oni iz prozorskog sela Crni Most za prostor Perića i Kranjčiće, a oni iz Prozora te iz sela Lug, Lapsunj i Varvara za prostor grada Prozora.

23.10.1992.
Počeli su oružani sukobi između pripadnika Armije BiH i pripadnika HVO-a u samom gradu. Nakon prestanka sukoba (25.10.1993.) veći dio općine Prozor je pod kontrolom pripadnika HVO-a. Sam sukob je eskalirao nakon što su pripadnici Armije BiH, u blizini sela Dobrašin, iz zasjede ubili četiri pripadnika HVO-a i onemogućili prolaz snagama HVO-a prema gradu Jajce koje je doživljavalo vrhunac oružanih napada srpskih snaga.
Istovremeno s početkom sukoba u gradu Prozoru otpočeli su napadi pripadnika Armije BiH na: Crni Vrh (napadači su dolazili s područja općina Uskoplje/G. Vakuf tj. iz sela

Voljevac i Boljkovac), selo Glibe (napadači su došli s područja općina Uskoplje/G. Vakuf tj. iz sela Pridvorci) kojeg su zauzeli i spalili, selo Juriće (napadači su došli iz susjednog sela Here) kojeg su djelomično zauzeli i popalili. Prema prostoru općine Prozor su krenule postrojbe Armije BiH s područja općina Konjic i Jablanica. Pripadnici Armije BiH iz ramskih/prozorskih sela Lapsunj, Lug, Varvara i Kovačevo Polje su odbili zahtjev zapovjednika Armije BiH općine Prozor, Muharema Šabića da otpočnu napad na pripadnike HVO-a i odložili oružje. Nakon sukoba su se poraženi pripadnici Armije BiH povukli u sela Here, Šćipe i Kute na sjeveroistočnom dijelu općine. Veliki broj civila muslimanske nacionalnosti je napustio grad Prozor i smjestio se na područje susjedne općine Jablanica.

18.06.1993.
Pripadnici Armije BiH, stacionirani u susjednom selu Here, su u ranim jutarnjim satima oružano napali selo Ljubunci (zaselak Jurići). Oko 9:00 sati uspjeli su upasti u prve kuće i usmrtiti troje Hrvata, mještana. U kući Ante Kneževića, nalazio se njegov 17-godišnji sin Josip, 14-godišnja kći Marina i njihova baka. Pripadnici Armije BiH, pucajući već s vrata, su pokosili Josipa. Ostao je na mjestu mrtav. Njegovoj sestri Marini, koja je potrčala prema mrtvom bratu, rafalom je doslovce raznesena utroba. Živjela je još neko vrijeme, ali je podlegla ozljedama (šest prostrijelnih rana) na putu do bolnice u Rumbocima. Videći izmasakriranu unučad baka je pala u nesvijest i tako ostala pošteđena onog najgoreg. Istovremeno u susjednoj kući pripadnici Armije BiH ubijaju 88-godišnju staricu ispucavši joj rafal u leđa, i jedan metak u grlo. U pokušaju zaštite sumještana pogiba 20-godišnji Robert Marić. Dolaskom pripadnika HVO-a u zaselak Juriće pripadnici Armije BiH se povlače na svoju polaznu točku, u selo Here. 20.06.1993. komisija UNPROFOR-a obilazi zaselak Juriće. U vrijeme pokopa Hrvata ubijenih u selu Ljubunci - iz muslimanskog uporišta Hera je granatirano groblje.

31.07.1993.
U ranim jutarnjim satima muslimanske su snage otpočele totalni napad na pripadnike ramske brigade HVO-a. Sa svojih položaja u selu Kute pripadnici Armije BiH, haubicama od 105 mm, gađali su sam grad Prozor. U protudaru pripadnici HVO-a su ovladali položajima Armije BiH na Crnom Vrhu i Zgonima.

14.09.1993.
Oko 5:30 sati više od 120 naoružanih pripadnika Armije BiH izvršili su napad na hrvatsko pučanstvo sela Uzdol i ubili 41 Hrvata (29 civila i 12 pripadnika HVO-a). Pučanstvo je zatečeno na spavanju tako da su tijela ubijenih civila pronalažena u spaljenim kućama ili neposredno oko njih, a nekolicina i na seoskim putevima, dok su pokušavali pobjeći. Ubijane su čitave obitelji. Narednog dana pripadnici HVO-a su izvršili protudar i ušli u selo te pronašli tijela 29 izmasakriranih Hrvata civila. U kući Ivana Zelenike, u jednom krevetu ubijene su Ruža Zelenika i njena unuka Jadranka. Obje su ubijene metkom a potom izmasakrirane noževima. Na seoskom putu, stotinjak metara od svoje kuće, samo u donjem rublju, ležalo je mrtvo tijelo dječaka Stjepana Zelića, a nešto malo dalje i mrtvo tijelo njegove sestre Marije. Stjepan je ustrijeljen hicem iz pištolja u glavu. Mijo Rajić je ubijen na prvoj stepenici svoje kuće, a u kući je izmasakrirana njegova supruga Ivka, nepokratna zadnjih devet godina. Većina kuća je spaljena i porušena. U masakru kojeg su počinili pripadnici Armije BiH ubijeni su:

1. DŽALTO, JELA (1950. Stipina supruga);
2. GLIBO, ZORKA (1938. - Markova supruga);
3. GRUBEŠA, MARA (1943. - Pavina supruga);
4. LJUBIĆ, (JOZO) MATO (1923.);
5. LJUBIĆ, (FRANJO) KATA (1948. - Ivanova supruga);
6. PERKOVIĆ, (ILIJA) KATA (1922. - Stipina supruga);
7. RAJIČ, (NIKO) STANKO (1927.);
8. RAJIČ, LUCIJA (1933. - Stankova supruga);
9. RAJIČ, ŠIMA (1914. - udova Jakova);
10. RAJIČ, (JAKOV) MARA (1938.);
11. RAJIČ, (MARKO) MIJO (1924.);
12. RAJIČ, IVKA (1921. - Mijina supruga);
13. RAJIČ, (IVO) DOMIN (1936.);
14. RAJIČ, (MARTIN) IVKA (1934. - Dominova supruga);

15. RATKIĆ, (PETAR) MARTIN (1925.);
16. RATKIĆ, KATA (1928. - Martinova supruga);
17. ZELENIKA, LUCA (1906. - udova Joze);
18. ZELENIKA, (KRIŽAN) JANJA (1931.);
19. ZELENIKA, (ANTE) DRAGICA (1934. - udova Ljube);
20. ZELENIKA, (MATE) IVAN (1930.);
21. ZELENIKA, (KAZIMIR) RUŽA (1931. - Ivanova supruga);
22. ZELENIKA, (KAZIMIR) JADRANKA (1981.);
23. ZELIĆ, (MIJO) RUŽA (1944. - udova Joze);
24. ZELIĆ, (JOZO) MARIJA (1980.);
25. ZELIĆ, (JOZO) STJEPAN (1983.);
26. STOJANOVIĆ, (JURO) ANTE (1920.);
27. STOJANOVIĆ, ANICA (1949. - Perina supruga);
28. STOJANOVIĆ, (TOMO) FRANJO (1916.);
29. STOJANOVIĆ, SERAFINA (1922. - Franjina supruga).

Pokop ubijenih civila - Hrvata je obavljen u Prozoru 20.09.1993. u 10:00 sati.
Napadom pripadnika Armije BiH na hrvatsko civilno pučanstvo sela Uzdol izravno je rukovodio Sefer Halilović, iz zapovjednog mjesta Armije BiH u Dobrom Polju. On je 13.09.1993., dan prije napada na selo Uzdol pozvao sve pripadnike Armije BiH koji su se nalazili na odmoru ili u pričuvi (osim onih koji su bili na bojišnici), te vojnu policiju. Tog dana se u Dobrom Polju okupio veći broj pripadnika Armije BiH a pristiglo je i 300 vojnika Kliškog bataljuna Armije BiH (iz općine Konjic). Osobno je, na otvorenom prostoru, pred okupljenim pripadnicima Armije BiH rekao da Armija BiH mora ovladati prostorima: Crni Vrh, Blace i Uzdol, te da su za tu priliku pripadnici 7. muslimanske brigade ubačeni u područje Paljike i Kolivret, a pripadnici 17. krajiške u područje Makljena i Draševa i da samo čekaju početak akcije. Potom je rasporedio pravce napada i odredio da bataljuni iz Klise (Konjic) i Voljevca (Uskoplje/G. Vakuf) napadaju Crni Vrh, pola prve čete bataljuna "Prozor" (iz Hera) i vod "Foča" (iz istočne Bosne) te 20 vojnika iz sela Kute napadaju Uzdol, a 10 vojnika iz voda "Foča" i 5 vojnika iz prve čete bataljuna "Prozor" napadaju Gradac, a ostalih oko 100 vojnika napadaju Blace, Juriće i Glibe. Grupi koja je dobila zapovjed da napadnu Uzdol je rekao: "Kad uzmete Uzdol možete slobodno sjesti u auta i pravo za Prozor." U znak dobro planirane akcije vojnicima Armije BiH je ponuđeno 12 pečenih janjaca. Istu večer vojnici su se vratili u selo Here gdje su uzeli streljivo i bombe i oko 23:00 sata otišli u pravcu sela Uzdol gdje su 14.09.1993. u 5:30 počeli s napadom u kojem su ubili 41 osobu (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

16.09.1993.
Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja u selu Hudotsko, pripadnici HVO-a (njih 25) su se predali pripadnicima Armije BiH (diverzantska skupina 44. brigade Armije BiH iz Jablanice). Pripadnici Armije BiH su izdvojili 22-icu pripadnika HVO-a i streljali ih a trojicu pošteđenih pripadnika HVO-a su odveli u Jablanicu i zatočili u logoru "Muzej". Među pripadnicima Armije BiH koji su počinili ovaj gnusni zločin nalazio se i Enver Zebić zvani "Berba".

rujna 1993.
Pripadnici HVO-a su onemogućili nekoliko (šest) terorističkih upada diverzantskih grupa Armije BiH. Tako su spriječeni eventualni pokolji civilnog pučanstva na području sela Glibe, Lug, Skrobućani, Parčani, Kaćuni i Donja Vlast. Samo pri pokušaju terorističko - diverzantskog upada u selo Skrobućani poginulo je 12 pripadnika Armije BiH.

24.01.1994.
Nakon cca deset sati žestoke borbe s pripadnicima Armije BiH, pripadnici HVO-a (brigada "Rama") su u potpunosti ovladali cijelim područjem sela Here. Više od 60 pripadnika Armije BiH je poginulo a u selu nije zatečen niti jedan civil. Selo je izgledalo kao svojevrsna utvrda i vojarna. Na temelju pronađene dokumentacije u zapovjedništvu bataljuna "Prozor", 45. brdske brigade "Neretvica" 6. korpusa Armije BiH došlo se do spoznaje o sudionicima pripreme i provedbe zločina nad civilima hrvatske nacionalnosti u selu Uzdolu 14.09.1993. (kao osobe koje su priprmile i izdale nalog za izvršenje se navode Mustafa Hero i Sefer Halilović). Kako su muslimanski mediji u Bosni i Hercegovini izvještavali javnost o 'masakru nad muslimanskim civilima' počinjenim u selu Herama

posebna komisija UN-a je obišla navedeno selo i u svom je izvješću opovrgla bilo kakav masakr civilnog pučanstva u Herama.

1|2|3|4|5|6

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

KRONOLOGIJA SUKOBA MUSLIMANA I HRVATA U BOSNI I HERCEGOVINI (1992./1994.)

1|2|3|4|5|6

TRAVNIK
siječnja 1992.
Pripadnici "JNA" su iz vojarne u Travniku, uz odobrenje lokalnih, oficijelnih vlasti otišli na strateški važan (po sudbinu općine Travnik) plato planine Vlašić, kako bi, navodno, izveli kratkotrajnu vojnu vježbu, ali su svojim dolaskom na plato planine Vlašić zaposjeli prostor športsko-rekreacionog centra "Vlašić" te ga okupirali, a djelatno osoblje Centra i hotela "Bobanovac", hrvatske i muslimanske nacionalnosti otpustili. Na identičan način je od strane pripadnika "JNA" i uz blagonaklonost oficijelnih općinskih vlasti, okupiran strateški važan prijevoj "Komar" te je na taj način "presječena" prometnica Travnik - Donji Vakuf - Bugojno.

travnja 1992.
Pripadnici JNA i pripadnici srpskih paravojnih postrojbi otpočeli su oružani napadi na civilno pučanstvo općine Travnik i to na one dijelove općine na kojima su, u većini, živjeli Hrvati i Muslimani. Napadi, uglavnom granatiranje po civilnim ciljevima u gradu i selima, su dolazili sa područja planine Vlašić. Naime, pripadnici tadašnje JNA su još tjekom jeseni 1991. godine zaposjeli sve strateški važne točke (kote) na području općine Travnik (kao i u ostalim dijelovima BiH), među kojima je svakako najvažniji prostor planine Vlašić s obzirom da on, svojom nadmorskom visinom, dominira širim prostorom.

svibnja 1992.
Hrvatsko pučanstvo općine Travnik organiziralo se za obranu u postrojbe HVO-a (Hrvatsko vijeće obrane), te su uspjeli uspostaviti obrambene linije na padinama planine Vlašić u smijeru sjeverozapad - jugoistok u dužini od oko 60 km. Otpočele su danonoćne borbe sa pripadnicima združenih srpskih snaga, koje su sačinjavali pripadnici tadašnje JNA i raznih srpskih paravojnih postrojbi. U tim borbama je došlo do velikog broja žrtava na obje strane.

03. i 04.05.1992.
Početkom svibnja 1992. godine pripadnici JNA napuštaju vojarnu "Slimena" u blizini Travnika. Prije povlačenja pripadnici tzv. JNA su minirali skladište oružja, pa je njegov dobar dio uništen, ali je ipak iza neprijatelja ostalo dosta oružja, streljiva, hrane. Nažalost, kako su sva skladišta, a i prostori vojarne bili minirani, došlo je do ranjavanja jednog broja pripadnika HVO-a i TO-a.

06.05.1992.
U prvoj polovini svibnja 1992. godine nakon teških i mukotrpnih pregovora između predstavnika zapovjedništva vojarne, tzv. JNA u Travniku i predstavnika općinske vlasti SO Travnik, pripadnici tzv. JNA bez incidentalnih situacija napuštaju Travnik i odlaze u pravcu sjeveroistoka, prema platou planine Vlašić. Po odlasku pripadnika tzv. JNA u vojarnu zajednički ulaze pripadnici HVO-a i TO-a, a na ulazu u vojarnu se postavljaju zastave hrvatskog i muslimanskog naroda. Objekti vojarne su bili očuvani, ali opljačkani i minirani.

15.05.1992.
Na planini Vlašić (lokalitet Galica) vođene su teške borbe između pripadnika travničke postrojbe HVO-a i združenih srpskih snaga, sačinjenih od pripadnika tadašnje JNA i pripadnika raznih srpskih paravojnih postrojbi. Pripadnici združenih srpskih snaga su na brutalan način ubili i izmasakrirali 13 pripadnika HVO-a:

1. Babić, Luka;
2. Babić, Mato;
3. Babić, Slavo;
4. Didak, Slavko;
5. Domić, Zoran;
6. Jerkić, Stipo;
7. Lukić, Perica;
8. Marjanović, Tadija;
9. Meljančić, Žarko;
10. Pendeš, Slavko;
11. Rimac, Dragan;
12. Rimac, Mirko;
13. Stojak, Ivo.

Dana 23.05.1993. godine provedena je identifikacija i vanjski pregled tijela ubijenih pripadnika HVO-a. Pregled je načinjen u mrtvačnici gradskog groblja u Travniku. Sva tijela su identificirana od strane rodbine i prijatelja. Nakon pojedinačnog pregleda svakog tijela i konstatiranja uzroka smrti dr. Faruk Turkić (patalog) je donio i Opći zaključak:
"...Kod svih poginulih su nađene ustrijelnine iz vatrenog oruđa pretežno u predio grudnog koša, vrata, neki u predio glave. Kod 11 leševa su nađeni opsežni prijelomi kostiju krova lobanje i kostiju lica. Ove povrede su nastale udarom tvrdim predmetom u predio glave i to s više snažnih zamaha. Ove povrede su nastale nakon povređivanja iz vatrenog oruđa čime je izazvano teško stanje zbog povreda grudnih organa i besvjesno stanje, a nakon toga dovršavanje agonalnog stanja udarima tupim predmetom. Leš identificiran kao Slavko Didak je zadobio smrtne povrede iz vatrenog oruđa i nakon toga je došlo do karbonifikacije zbog djelovanja plamena. Leš identificiran kao Tadija Marjanović je zadobio povrede iz vatrenog oruđa ispod lijevog oka, a nakon toga je s više udara tupim predmetom sa rubom došlo do prijeloma vratne kičme. Smrt kod svih je nasilna i na osnovu slučaja ubilačka. Kvalifikacija ubojstava s pravne strane je u nadležnosti suda..."

13.10.1992.
Na Karauli, u blizini mjesta Turbe, pokušan je atentat na pripadnika HVO-a Jajce, Nikolu Bilića. Na vozilo je upućeno osam hitaca iz automatske puške, ali atentat nije uspio.

28./19.10.1992.
Pripadnici Armije BiH su na svojim kontrolnim punktovima razoružavali pripadnike HVO-a iz Jajca koji su odstupali iz grada Jajca nakon njegovog pada usljed izdaje i povlačenja pripadnika Armije BiH kojima su zapovijedali Salko Dedić i Džemal Najetović. Na istim punktovima su oduzimali imovinu pojedinih jajačkih Hrvata koji su usljed srpske okupacije Jajca spas potražili u izgnanstvu.

20.10.1992.
U 10:10 sati, na prometnici M5 (Travnik-Vitez), ispred zgrade "Medrese", kod kontrolnog punkta (kojeg su postavili pripadnici Sedme muslimanske brigade Armije BiH), na pripadnike HVO-a Travničke brigade, koji su se zaustavili, otvorena je puščana vatra. Tom prilikom ubijen je Ivica Stojak (zapovjednik Travničke brigade HVO-a), a teško je ranjen načelnik HVO-a Zvonko Gašo. Obojica su dovezeni u travničku bolnicu, gdje su ih primili šef kirurgije Branimir Markunović i doktor Mirsad Granov (direktor bolnice). Puščanu vatru po vozilu i vojacima HVO-a, bez upozorenja, je otvorio zapovjednik Sedme muslimanske brigade, major Terzić Semir zvani "Tara" i pripadnici te brigade, među kojima je zapažen Enes Aličić koji je pucao s udaljenosti od dva do tri metra od automobila. O tom događaju izvješteni su (30 min. nakon događaja): zapovjednik štaba T.O. i snaga Armije BiH kapetan Hasan Ribo i general Jasmin Jaganjac, te Fikret Ćuskić - zapovjednik. Sedamnaeste krajiške brigade, ali nitko nije ništa poduzeo oko uhićenja počinitelja.

1992.
Pripadnici srpskih paravojnih postrojba oružano su napali i okupirali, tjekom 1992. godine, devet sela na području općine Travnik. Iz okupiranih sela su, od strane okupacijskih snaga, na slobodne dijelove općine Travnik, protjerani svi Hrvati i Muslimani a oštećeni su slijedeći sakralni objekti rimokatolika:

1. Potkraj - crkva Svete Ane je oštećena u više navrata direktnim pogocima topovskih projektila;
2. Koričani - crkva Svetog Ilije je dobrim dijelom uništena;
3. Turbe - crkva Svetog Josipa je znatno oštećena ciljanim topovskim projektilima.

Pripadnici Armije BiH oružano su, tjekom druge polovice 1992. godine, napali 15 kuća u selu Zaselje, čiji su vlasnici osobe srpske nacionalnosti. Hrvati, mještani sela Čukle su prihvatili, zbrinuli i zaštitili protjerane Srbe, mještane sela Zaselja.
Pripadnici postrojbe Armije BiH, koja je bila stacionirana u selu Mehurići oružano su, tijekom druge polovice 1992. godine (neposredno nakon srpskog raketiranja grada Zenice, kojeg su izveli borbenim zrakoplovima) napali mještane sela Orlice (općina Travnik) srpske nacionalnosti i za njihovu sudbinu se od tada ništa pouzdano ne zna.

ožujka 1993.
Tijekom ovog mjeseca, pripadnici Armije BiH su učestalo (samo noću) pucali svijetlećim streljivom iz sela Zagrađe gdje su bili stacionirani prema selu Miletići.

16.03.1993.
U selu Docu, općina Travnik, mudžahedini su ubili Zorana Matoševića i Ivu Jurića, obojica su pripadnici HVO-a Travnik.

17.03.1993.
Provaljena je i opljačkana kuća Milorada Poletana i Vlatka Tvrtkovića.
Na prostoriju Vojne policije HVO-a Travnika pucaju pripadnici Armije BiH.
Raskrižje za Guču Goru - pucanjem sa barikade, iz zasjede su ubijeni pripadnici HVO-a Ivo Jurić, iz Maljina, rođ. 1974., ime oca Ivo i Zoran Matošević, iz Nove Bile, rođ. 1967. godine, ime oca Vesko.

05.04.1993.
Strani plaćenici u redovima Armije BiH (mudžahedini) su u gradu Travniku pretukli dvije civilne osobe hrvatske nacionalnosti.

06.04.1993.
U gradu Travniku su pripadnici Armije BiH ubili Daria Maljenčića, pripadnika HVO-a.

08.04.1993.
U gradu Travniku su pripadnici Armije BiH skinuli i zapalili 10 zastava hrvatskoga naroda. Istoga dana, pred večer, u grad Travnik je pristigao veći broj pripadnika Armije BiH (dovezli su se u šest autobusa i pet kamiona)i to većinom mudžahedina i tzv. 'zelene beretke'.

09.04.1993.
Zapaljena zastava pred stožerom Vojne policije HVO-a (smješten u Hotelu "Orijent"), što je izazvalo oružani incident u kojem su stradala dva pripadnika Armije BiH, koji su sudjelovali u paljenju hrvatskih zastava.

Uoči katoličkog blagdana Uskrsa, pripadnici Armije BiH su u gradu Travniku zapalili nekoliko zastava bosansko-hercegovačkih Hrvata što je izazvalo negodovanje hrvatskog pučanstva. Nakon ovog incidenta pripadnici stožera HVO-a su odlučili da postrojba travničkog HVO-a napusti grad Travnik, što je i učinjeno.

Sredinom mjeseca travnja su s područja općine Zenica na prostor sela Grahovčići i Ovnak (općina Travnik) pristigli iz svojih sela (Čajdraš, Janjac, Konjevići i Stranjani), od pripadnika Armije BiH i tamošnjih lokalnih muslimanskih vlasti, protjerani Hrvati.
Sredinom mjeseca travnja trojica pripadnika postrojbe Armije BiH zvane "Krajiška brigada" su oko 18:30 sati, u selu Rudnik Bila (općina Travnik) nasilno ušli u kuću, u kojoj je živjela

srednjovječna žena (rođena 1940.), po nacionalnosti Hrvatica. Osim što su joj prijetili noževima, psovali i pretraživali po kući uzeli su joj novac govoreći da im je potreban za "Hasinu vojsku" a potom su je, njih dvojica silovali. Napadači su bili starosti oko 30 godina, a kuću su napustili oko jedan sat iza pola noći. Rano ujutro narednog dana (oko 5:00 sati) dotična žena je, skrivajući se, napustila kuću i selo Rudnik Bila.

12.04. 1993.
Na zgradu u gradu Travniku, u kojoj je bila smještena brigada Vojne policije HVO-a, pripadnici Armije BiH ispalili su jednu granatu iz ručnog bacača.

15.04.1993.
Hrvatsko pučanstvo sela Miletići usljed učestalih oružanih provokacija pripadnika Armije BiH, donijelo je odluku da se evakuira na sigurnije prostore. Međutim, selo i svoju imovinu nije željelo napustiti, te su u selu nakon evakuacije ostala, osmorica (8) muškaraca hrvatske nacionalnosti koji su vjerovali da im se ništa ne može dogoditi i da će ih u slučaju bilo kakvog napada zaštititi susjedi muslimanske nacionalnosti.

16.04.1993.
Na dva vozila pripadnika HVO-a koja su se kretala iz sela Guča Gora u pravcu sela Maljine otvorena je streljačka paljba iz djela sela Maljine kojeg nastanjuju Muslimani (tzv. Donje Maljine). Nekoliko Hrvata je pokušalo stupiti u kontakt sa susjedima, Muslimanima iz tzv. Donjih Maljina, poradi dogovora oko rješavanja problema nastalih nakon oružanog incidenta, ali su sugovornici s muslimanske strane, bili grubo i uz pomoć oružja spriječeni od njihovog sumještana Juse Jusufovića.

17.04.1993.
U Novoj Biloj je održan sastanak između predstavnika Armije BiH i HVO-a. Na povratku sa sastanka, muslimanski snajperisti pucali su i ranili oba člana pregovaračke delegacije HVO-a.

20.04.1993.
Muslimanske vlasti uhićuju Hrvate Travnika i odvode ih u logor u tvrđavi "Stari grad". U gradu je mučki ubijena u svom stanu Danica Gašo.
U Travniku se puca na zgradu zapovjedništva "Travničke brigade" HVO-a, a i po objektima u kojima su smještene druge postrojbe HVO-a. Muslimanske snage upadaju u stanove Hrvata, pljačkaju im imovinu i istjeruju ih iz stanova. U svojim stanovima su ubijene dvije Hrvatice.
Iz gradske bolnice izbačeni su svi ranjeni pripadnici HVO-a.

21.04.1993.
Pripadnici Armije BiH su uhitili dvojicu liječnika - kirurga hrvatske narodnosti.. U 'Ratnu bolnicu' u Novoj Biloj primljeno je 110 ranjenika.

23.04.1993.
Snajperskoj vatri su izloženi Hrvati na ulicama grada. Sveukupnoj zbrci se pridružuju pripadnici srpskih snaga koji s lokaliteta Galice ispaljuju na grad Travnik šest granata iz topa 155 mm.

24.04.1993.
U selu Miletići (općina Travnik), pripadnici Armije BiH su masakrirali petoricu Hrvata. Prema kazivanju jednog od svjedoka, ovaj zločin dogodio se na sljedeći način: "Bilo ih je oko 50 kad su došli u selo Miletiće. Među njima je bilo mudžahedina, ali i domaćih Muslimana. Prisilili su Hrvate da se okupe kod štale čiji je vlasnik Srećo Pavlović. Nas Hrvata bilo je oko 40, od čega pet vojno sposobnih muškaraca. Sve su nas povezali konopcem, a petoricu vojno sposobnih Hrvata odveli su na stranu. Nas preostalih 35 (žene, djeca i starci) odveli su u selo Mehurići. Smjestili su nas u tzv. "Savića kuću" gdje smo proveli dva dana i dvije noći. Nakon toga su nam dozvolili da se vratimo u svoje selo gdje smo vidjeli ubijenu onu petoricu koju su odvojili od nas a to su:

1. Anto Petrović (star oko 50 godina, ime oca Stipo);
2. Frano Pavlović (star oko 30 godina, ime oca Mijo);
3. Stipo Pavlović (star oko 45 godina, ime oca Jozo);

4. Tihomir Pavlović (star oko 19 godina, ime oca Srećo);
5. Vlado Pavlović (star oko 19 godina, ime oca Zorko).

Pripadnici Armije BiH su mrtva tijela Hrvata ostavili u kući, čiji je vlasnik Ivo Pavlović. Mrtva tijela bila su položena licem prema podu, a na vratu mrtvog Frane Pavlovića vidio sam tragove davljenja konopcem. Nakon nekog vremena (27.04.1993.) pripadnici UNPROFOR-a evakuirali su civile, Hrvate, mještane sela Miletići do mjesta Nova Bila. U selu Miletići su protiv svoje volje, a na zahtjev pripadnika Armije BiH, ostala četiri muškarca i dvije žene. Kad su pripadnici Armije BiH, početkom lipnja 1993. u selo Miletiće doveli zarobljene Hrvate, mještane sela Maljine, prisilili su i preostalih šest Hrvata sela Miletići da napuste selo." Krajem mjeseca travnja u selu Jankovići, hicem iz snajpera, ubijen je civil Franjo Piliškić.

08.05.1993.
Održan je sastanak zapovjedništava HVO-a i Armije BiH. U selu Čukle pripadnici Armije BiH su opljačkali imovinu iz nekoliko kuća čiji su vlasnici Hrvati.

svibnja 1993.
Sredinom mjeseca svibnja, pripadnici Armije BiH su blokirali sve prometnice i putne pravce, koji povezuju područja općina Travnik i Zenica. Na tzv. kontrolnim punktovima koje su postavili zaustavljali su i onemogućavali prolazak Hrvatima, a događale su se i otimačine osobnih vozila.

22.05.1993.
Na područje općine Travnik pristigli su Hrvati koje su pripadnici Armije BiH protjerali s područja općine Zenica.

23.05.1993.
Pripadnici Armije BiH, u gradu Travniku, nasilno useljavavaju u stanove čiji su vlasnici Hrvati. Skoro u svakoj ulici postavljaju ili otklanjaju punktove, na kojima pljačkaju ili razoružavaju pripadnike HVO-a. Na području gradskog naselja Kalbunara ranjeni su žena i dijete. Iz prostora sela Đula muslimanske snage su povremeno provocirale pucajući iz pješadijskoga oružja.

01.06.1993.
Pripadnici muslimanskih snaga u gradu Travniku nastavljaju s maltretiranjem i provociranjem travničkih Hrvata. Sa Bašbunara prema Jankovićima je djelovao snajper, a otvarana je i pješačka vatra. Na punktu, kojeg su postavili 'kod Borca', pripadnici Armije BiH su opljačkali dva člana Vlade HVO-a.

02.06.1993.
Pripadnici Armije BiH zvani "Krajišnici" počinili su oko 23:00 sata oružani napad na hrvatsko pučanstvo sela Gornji Dolac, iz sela Gornja Ilovača i Skok. Po zauzimanju sela Gornji Dolac iz njega i iz sela Slimena su oružano napali hrvatsko pučanstvo sela Guča Gora.

03.06.1993.
Pripadnici Armije BiH su oko 18:00 sati otpočeli sa masovnim uhićavanjima i odvođenjima osoba muškog spola hrvatske nacionalnosti u gradu Travniku. Opkoljavali bi i provaljivali u kuće i stanove te uhićene Hrvate odvodili u kombi vozilu sa oznakama Armije BiH i odvozili ih u nepoznatom pravcu. Svjedoci su među pripadnicima Armije BiH prepoznali pripadnike postrojbe Armije BiH zvane "Kojoti" (oni su bili odjeveni u crne uniforme a na glavi je svaki od njih nosio crni šešir.
Oko 19:45 sati pripadnici Armije BiH su otpočeli sa oružanim napadom na hrvatsko pučanstvo sela Polje (općina Travnik). Neposredno pred sam oružani napad hrvatskom pučanstvu sela Polje je isključen dotok vode i električne energije. Među napadačima su bili i Muslimani iz sela Polje. Pri oružanom napadu ubijena su najmanje četiri (4) civila, hrvatske nacionalnosti i to:
1. sin Lucije Anić;
2. Mirko Dujmušić, rođen 1944.;
3. sin Slavka Munetića, starosti oko 18 godina;

4. Jozo Rojnica, rođen 1933. godine.

Jedan broj Hrvata, mještana sela Polje je uhićen i zatočen, a pojedinci su proboravili u zatočeništvu oko 40 dana.
Muslimanska vojska već danima maltretira Hrvate, istjeruje ih iz njihovih kuća i nasilno se useljuje u njih. Oko 20:00 sati, sa punkta na Slimenima otvorili su vatru na pripadnike HVO-a. Poginula su četiri pripadnika HVO-a i dva civila, a ranjene su tri civilne osobe. Po civilnim objektima pucali su iz bestrzajnih topova a djelovali su minobacačima. Uhićeni Hrvati iz Slimena su zatočeni u jednoj kuću, a jedan broj Hrvata - muškarca je odveden u nepoznatom pravcu.

04.06.1993.
Skupina pripadnika Armije BiH, predvođena bratom Asima Fazlića (načelnik MUP-a Travnik) je nasilno ušla u prostorije župne kuće, župe sv. Ivana Krstitelja u Travniku, te su pljačkali i odnosili vrijedniju imovinu. U večernjim satima je na župsku kuću otvarana paljba iz pješadijskog naoružanja, te su tako stradala prozorska stakla, a oštećeni su i zidovi kuće.
Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Travnički topnički bataljon" su iz travničkog naselja Donja Bojna, topovskim projektilima gađali crkvu u obližnjem selu Bukovici. Oko topa kojim je gađana crkva, okupio se manji broj žena muslimanske nacionalnosti koje su bučno odobravale svaki ispaljeni topovski projektil. Sam trenutak u kojem je pogođen krov crkve, popraćen je burnim aplauzom i odobravanjem uz čestitke "hrabrom" topniku!
U popodnevnim satima su muslimanske snage napale postrojbe HVO-a na Kalbunaru i Jankovićima. Minobacačkim granatama, projektilima ispaljenim iz bestrzajnih topova i iz pješačkog naoružanja gađaju civilne objekte. Ranili su četiri Hrvata civila i dva pripadnika HVO-a.
U 17:45 sati muslimanske snage su gađale prostor sela Donje Putićevo u kojem je smješten kontrolni punkt HVO-a i pri tome su pogodili jedan od četiri autobusa kojima su se iz Splita prevozili humanitarci iz Austrije koji su sa sobom nosili humanitarnu pomoć u Tuzlu. U autobusima se nalazilo oko 80% Muslimana, od čega ih je 17 ranjeno (devet teže). Ranjena su i dva vojna policajca HVO-a, koji su se tada nalazili na punktu. Svi ranjeni civili smješteni su u franjevačku bolnicu u Novoj Biloj. Za preostale izmorene humanitarce osiguran je smještaj u obiteljskim kućama Hrvata.

05.06.1993.
Nakon jučerašnjeg otvorenog napada muslimanske vojske, oko 14:00 sati, na sela Slimena, Gornji Dolac, Guvno i na zapovjedničko mjesto "Travničke brigade" HVO-a, te na Jankoviće i Kalbunar, oružani sukob se proširio na cijelom području općine Travnik ali i rubna područja općine Novi Travnik. Muslimanska vojska je sa svojih položaja na lokalitetu Skok, te iz gradske vojarne oružano djelovala po hrvatskim selima, hrvatskim gradskim civilnim objektima iz protuzrakoplovnog oružja, bestrzajnih topova i minobacača (82 i 120 mm). Rano ujutro, oko 4:00 sata pripadnici Armije BiH su krenuli u pješački napad na područje Gornjeg Dolca i Gornje Bojne. Pri ovim napadima Armije BiH poginula su četiri pripadnika HVO, a još pet je ranjeno. Ranjen je veći broj civila. Ubijen je pred svojom kućom na Kalbunaru Krešo Skočibušić bačenom ručnom bombom pri čemu je ranjen i njegov sin Mladen.
U gradu Travniku su ispred župskog dvora (kuća) defilirale kolone djece koja su uzvikivala različite "parole" npr. jedna skupina djece je uzvikivala: "TEKBIR!" a druga skupina bi odgovarala sa: "ALL'AHU EGBER!", a potom bi svi skupa glasno izgovarali: "OPKOLI PA POKOLJI!".
Pripadnici Armije BiH su otpočeli sa oružanim napadom na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu sela Peševići pokraj mjesta Turbe, kojom prilikom su ubili Vedranu Perčinlić (djete starosti 5 godina). Za vrijeme napada, pučanstvo hrvatske nacionalnosti se uspjelo evakuirati iz napadnutog prostora. U selu je ostao starac Nikola Družetić (rođen 1907.) i od tada je nepoznata njegova sudbina.
Pripadnici Armije BiH su u poslijepodnevnim satima otpočeli s oružanim napadom na hrvatsko pučanstvo sela Bikoši kojom prilikom je nekoliko Hrvata zadobilo ozljede iz vatrenog oružja.
Hrvatsko pučanstvo sela Podovi je, usljed učestalih oružanih provokacija od strane pripadnika Armije BiH, donijelo odluku da se evakuira na prostore okolnih sela Guča Gora, Postinje i Maljine. U selu i na svojoj djedovini su, nakon evakuacije, ostala trojica (3)

muškarca hrvatske nacionalnosti od kojih su dvojica bila hendikepirane osobe, a treći je bio njihov rođak koji je ostao kako bi im pomagao.
Tijekom večeri muslimanske snage ponovno napadaju Jankoviće i Kraljeviće, a napadnuta su i sela Bila i Ovčarevo. Pripadnici Armije BiH se pri napadima koriste granatama od 155 mm i 120 mm. Zapaljivim granatama su zapalili nekoliko hrvatskih obiteljskih kuća u selu Kraljevići. Snajperskim hicem je ubijen Hrvat - civil Ivo Tokić dok je od granata ranjeno nekoliko civilnih osoba, od toga dvije teže. Hrvatsko pučanstvo iz sela Prići i Peševići je bilo primorano izbjeći u selo Ovčarevo.

06.06.1993.
Travnik. "...Svjedočim da je UNPROFOR prevozio muslimanske vojnike s jednog na drugi borbeni položaj, a naše ranjenike nisu htjeli prevesti iako je bilo osoba u kritičnom stanju. Da, prevozili su, za vrijeme napada, naoružane Muslimane - muslimansku vojsku - s jednog položaja na drugi! Gledao sam kako istjeruju naše ljude iz sela i kako iz svojih transportera iskrcavaju naoružane Muslimane. U samom centru Travnika iz vojarne Armije BiH u transportere UN-a ulazili su naoružani Muslimani, a potom su bili prevažani na Vilenicu (planina) i u muslimanska sela Turiće i Bijelo Bučje. Britanske snage UNPROFOR-a su bile te, koje su u svojim transporterima prevozile muslimanske vojnike. (...) UNPROFOR za nas Hrvate nije ni mario. S Muslimanima su surađivali. Kad je UNPROFOR prevezao Muslimane dolje ispred hotela, Britanci su gledali kako Muslimani pucaju iz snajpera na naše izbjeglice. Bilo je 2000 - 3000 izbjeglica. UNPROFOR-ov transporter je stajao i ništa nisu poduzimali, a pucalo se s muslimanskih položaja na kolonu izbjeglica. Bilo je i umorstava. Ivo Džepina (star oko 70 godina) ranjen je snajperom u trbuh, njegova sestra je ranjena u prsa (grudi), a njegova unuka je ubijena. Snajper je pogodio i zapovjednika policijske postaje Velimira Matića. Nastala je panika tako da nismo uspjeli niti mrtve ponijeti, a kamo li ih pokopati..."
Muslimanske snage od 9:00 sati napadaju Ovčarevo. Sa lokaliteta Skoka djeluju haubicama od 155 mm i minobacačima od 82 mm. Iz Gornjeg Doca kolona prognanih i iznemoglih Hrvata kreće se preko Vilenice prema Novom Travniku. Oko 10:00 sati počelo je masovno uhićenje Hrvata - civila. U Slimenima su zatvoreni Hrvati - civili a koriste se i kao živi štit u borbi dok se u starom gradu i tvrđavi nalazi zatočeno preko 400 travničkih Hrvata - civila. Okolna hrvatska sela su u plamenu, gore kuće, stambeni objekti. Po ulicama leže ranjeni koje je nemoguće izvući zbog stalne vatre. Konačne podatke nemoguće je saznati, jer muslimanske snage otvaraju vatru na sve što se kreće. U selu Konjska oko 11:00 sati uhićeno je 25 osoba, žena i djece i oni su odvedeni u Mehuriće (sjedište stranih plaćenika - mudžahedina). Prema iskazu dječaka koji je poslan s porukom da se Busovača preda, maltretiraju ih i tuku. Do danas je iz Travnika uspjelo izaći oko 2.000 Hrvata. U brdima oko Travnika je oko 3.000 izgnanih Hrvata. Oni se nalaze između srpskih i muslimanskih borbenih linija. Dosada u Travniku ima na desetine mrtvih i stotinjak ranjenih. Ne mogu se izvući ni uz pomoć Međunarodnih organizacija. U Travničku bolnicu, od strane muslimanskih liječnika se ne dozvoljava prijem ranjenih Hrvata. Potpuno su spaljena sela: Bojna, Grahovik, Gornji Dolac, Kokošari, Pirota, Slimena, Šipovik, Turići. U Gornjem Docu je uhićen fra Ilija Stipić skupa s dvije časne sestre i sedam civila. U samom gradu, oko 13:00 sati su muslimanske snage, oko vojarne stavili uhićene Hrvate kao živi štit.

Pripadnici Armije BiH su prema zapovjedi Asima Gradinčića nasilno ušli u prostorije katoličkog humanitarnog udruženja "Caritas" u gradu Travniku, iz kojih su otuđili (opljačkali) zatečenu robu (humanitarnu pomoć).

Hrvatsko pučanstvo sela Ovčarevo je usljed stalnih oružanih provokacija i napada pripadnika Armije BiH i vijesti o oružanim napadima na neka sela travničke općine, te ubojstvima Hrvata u napadnutim selima, donijelo odluku da se u slučaju ponovnog napada pripadnika Armije BiH na selo Ovčarevo, evakuiraju preko prostora, koji se nalazi pod srpskom okupacijom te je, sukladno s odlukom, sačinjen popis svih osoba koje će se eventualno morati evakuirati dogovorenim pravcem.
Pripadnici Armije BiH su iz pravca zaselaka Fazlići i Jezera (sastavni dijelovi sela Podovi), te iz pravca zaseoka Gradac (sastavni dio sela Maljine) pucali iz pješadijskog naoružanja, u pravcu dijela sela Podovi u kojem živi hrvatsko pučanstvo. Koristili su i zapaljivo strijeljivo kojom prilikom su zapalili nekoliko stambenih i gospodarskih objekata, čiji su vlasnici

Hrvati.
Pripadnici Armije BiH su blokirali sve prometnice i putne pravce koji povezuju područja sela Maljine s ostalim selima i mjestima na području općine Travnik. Na tzv. kontrolnim punktovima, koje su postavili zaustavljali su i onemogućavali daljnje kretanje (samo Hrvatima) pa čak i ranjenicima, a događale su se i otimačine osobnih vozila.

07.06.1993.
Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Mudžahedini" su u gradu Travniku, oko 7:30 sati provalili ulazna vrata crkve sv. Ivana Krstitelja, u koju su potom ušli s oružjem. Po izlasku iz crkve počeli su pucati na veliki križ koji se nalazio iznad ulaznih vrata (s vanjske strane) i tako ga, nakon nekog vremena srušili na zemlju. Potom je usljedio njihov vjerski ritual klanjanja nad porušenim križem, kojeg su zatim odvukli iz dvorišta crkve.

Hrvatsko pučanstvo iz sela Jankovići, Paklarevo i Ovčarevo bilo je prisiljeno iseliti se, tako da na potezu od Travnika prema Turbetu nema više Hrvata. U gradu između crkve i Šarene džamije blokirano je oko 350 Hrvata koji se nalaze u nekoj vrsti 'otvorenog logora'. Napadi se, nakon pregrupiranja muslimanskih snaga iz zapadnog dijela grada, usmjeravaju na crtu obrane HVO-a: Dolac na Lašvi - Polje Slavka Gavrančića (koje su muslimani zauzeli) te u pravcu Viteza i Novog Travnika. Musliamanske snage napadaju haubicama, minobacačima, protuzrakoplovnim mitraljezima i topovima, te tenkovima s tri strane. Hrvatski narod se panično povlači i izbjegava prema Vlašiću. Muslimanima stalno pristižu sredstva i ljudstvo iz okolnih općina. Muslimanske snage uništavaju i pale hrvatska sela i ubijaju veći broj civila Hrvata.

08.06.1993.
Muslimanske snage napadaju liniju obrane HVO-a na pravcu Guča Gora - Putićevo - Nević Polje. Na crte obrane HVO-a napadaju pripadnici pet muslimanskih brigada iz Zenice. Hrvatsko civilno pučanstvo je primorano na iseljavanje. Pod vatrom je i samostan Guča Gora. Broj mrtvih i ranjenih je na stotine. Potpuno su iseljena hrvatska sela (ukupno 32): Bikoši, Bilići, Čukle, Didači, Donji Dolac, Gornja Bojna, Gornji Dolac, Guvna, Jankovići, Jadikovac, Kraljevići, Kokošari, Lovrići, Maljine, Marjanovića Brijeg, Misonica, Miškića Brdo, Orešac, Ovčarevo, Paklarevo, Peševići, Pilića Dočić, Pirota, Podovi, Polje, Prići, Radića Brdo, Škulji, Šipovik, Vidoševići, Viškovići i Zagaj. Uhićeni su i zatvoreni svećenici: fra Ivo Ćurak, fra Ilija Stipić, don Marko Ivić, don Pavo Marijanović, još dva dekana i nekoliko časnih sestara. Ne zna se točan broj ranjenih i poginulih.

Hrvatsko pučanstvo sela Guča Gora je, oko 3:30 sati, usljed otvorenog oružanog napada pripadnika Armije BiH, bilo prisiljeno evakuirati se u pravcu mjesta Nova Bila. Oko 20:00 sati su muslimanske snage provalile i obesčastile franjevački samostan u Gučoj Gori, stoljetno stjecište katoličanstva i hrvatske kulture. Tijekom cijeloga dana pucali su na kolone prognanih Hrvata. Muslimanske snage (Muslimani Zenice i 3. korpus), napadaju haubicama, minobacačima, protuzrakoplovnim oružjem na slobodne hrvatske prostore Lašvanske regije. Ulice Nove Bile, Busovače, Viteza pune su uplakanih žena, djece.
Hrvatsko pučanstvo sela Krpeljići je, oko 3:30 sati, usljed otvorenog oružanog napada pripadnika Armije BiH, bilo prisiljeno zakloniti se u podrume kuća i slična skloništa. U vrijeme kraćeg zatišja skupina civila hrvatske nacionalnosti se odlučila evakuirati u selo Guča Gora gdje su se zaklonili u unutrašnjost crkve. Za vrijeme njihovog boravka u prostoru crkve na ista je pogađana različitim projektilima ispaljenim od strane pripadnika Armije BiH iako su u crkvenom dvorištu bili stacionirani pripadnici UNPROFOR-a koji su, poradi zaštite dotičnih civila bili prisiljavani oružano uzvratiti na te napade.
Hrvatsko pučanstvo sela Postinje je oko 4:00 sata, usljed otvorenog oružanog napada pripadnika Armije BiH na hrvatskim pučanstvom naseljeni dio sela, donijelo odluku da se evakuira u susjedno selo Maljine. Pri samoj evakuaciji na njih su, pripadnici Armije BiH, otvarali puščanu paljbu kojom prilikom su ubili:

1. Mara Balta, rođena oko 1930.;
2. Franjo (Vinko) Pušelja;
3. Tomo Pušelja, rođen oko 1930.;
4. sin Nike Jurčevića, zvani "Buco".

Oko 04:00 sata, pripadnici Armije BiH su napali civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i

njihovu imovinu sela Maljine, koje je smješteno u podnožju planine Vlašić (općina Travnik). Žene i djeca (hrvatske nacionalnosti) su zarobljeni i odvedeni kao taoci u muslimansko selo Mehuriće. U selu Maljine (općina Travnik), točnije u predjelu sela zvanom Bikoši, pripadnici Armije BiH strijeljali suoko 30 osoba hrvatske nacionalnosti. Pripadnici Armije BiH su nakon egzekucije išli od jednog do drugog mrtvog tijela strijeljanih Hrvata i ispaljivali u njih pojedinačne hice. Jedini svjedoci ovog zločina su sedmorica (7) Hrvata koji su uspjeli pobjeći s mjesta zločina "zahvaljujući" gužvi koja je nastala nakon samoranjavanja jednog od pripadnika Armije BiH. Od dotične sedmorice Hrvata koji su preživjeli strijeljanje, jedan je poginuo (Vlado Pušelja, sin Andrijin) istog dana u blizini prostora, kojeg su kontrolirali pripadnici HVO-a. U zaseoku Bikoši pripadnici Armije BiH su strijeljali slijedeće osobe hrvatske nacionalnosti:

1. Ante Balta (ime oca Franjo);
2. Ivo Balta (ime oca Niko);
3. Jozo Balta (ime oca Franjo);
4. Luka Balta (ime oca Matan);
5. Nikica Balta (ime oca Franjo);
6. Bojan Barač (ime oca Zvonko);
7. Davor Barač (ime oca Zvonko);
8. Goran Bobaš (ime oca Niko);
9. Niko Bobaš;
10. Pero Bobaš (ime oca Mijo);
11. Slavko Bobaš;
12. Srećko Bobaš (ime oca Franjo);
13. Božo Djaković (ime oca Ante);
14. Dalibor Janković (ime oca Stipo);
15. Stipo Janković (ime oca Frane);
16. Mirko Kramar (ime oca Drago);
17. Slavko Kramar (ime oca Mijo);
18. Franjo Martinović (ime oca Niko);
19. Anto Matić (ime oca Mijo);
20. Tihomir Peša (ime oca Drago);
21. Ana Pranješ (ime oca Drago);
22. Zdravko Pranješ (ime oca Ante);
23. Bojan Pušelja;
24. Davor Pušelja;
25. Ljuban Pušelja (ime oca Ante);
26. Predrag Pušelja (ime oca Kazimir);
27. Jako Tavić (ime oca Ivo);
28. Mijo Tavić (ime oca Ivo);
29. Stipo Tavić (ime oca Pero);
30. Ivo Volić (ime oca Jozo).

Pripadnici Armije BiH su oko 6:00 sati pješice ušli u selo Podovi i otpočeli pretraživanje objekata i pljačke zatečene imovine. Tom prilikom je ubijen jedan od trojice Hrvata koji su ostali u selu, Ivo Barač a njegovo tijelo je pokopano narednog dana. Ostalu dvojicu Hrvata su pripadnici Armije BiH odvedeli u muslimanski dio sela Podovi i zatočili u garažu čiji je vlasnik Musliman, Sami Gope u kojoj su bili zatočeni više od 24 sata, a potom su odvedeni, 09.06.1993. godine u selo Brajkoviće i zatočeni u kuću čiji je vlasnik Hrvat, Lovro Šimić, gdje su zatekli 35 zatočenih Hrvata iz Brajkovića i okolnih sela. Ova skupina zatočenika je u zatvoru boravila 75 dana. U selu Podovi spaljene su 4 kuće. U 10 kuća su se naknadno uselili Muslimani. Sve ostale kuće i gospodarski objekti su provaljeni i opljačkani. Cijelokupni stočni fond sela je opljačkan.

Pripadnici Armije BiH napali su civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu sela Ovnak (istočno od grada Travnika). Od ukupnog broja Hrvata sela Ovnak koji su živjeli u 23 obiteljske kuće, ubijen je Stipo Kafandar (rođen 1917.) dok je ostalo civilno pučanstvo prognano u Novu Bilu. Stipo Kafandar ubijen je u vlastitoj kući iz vatrenog oružja, a pokopan na Ovnaku 12.06.1993. Tjekom ovog napada zapaljene su dvije kuće, čiji su vlasnici Hrvati, a u pet kuća su se uselili pripadnici Armije BiH. Ostale kuće su provaljene i opljačkane kao i stočni fond sela.

Pri oružanom napadu pripadnika Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu sela Grahovčići (općina Travnik), kojeg su započeli u ranim jutarnjim satima iz više pravaca, ubijena su 4 Hrvata - civila iz tog sela. Ubijeni su:

1. Stipo Ćuturić (rođen 1928, ime oca Dragan), inače teški bolesnik, ustrijeljen rafalom iz automatskog vatrenog oružja u vlastitoj kući - pokopan na Ovnaku 12.06.1993.;
2. Ana Ćuturić (rođena 1927., Stipina supruga) ustrijeljena rafalom iz automatskog vatrenog oružja u vlastitoj kući. Na tijelu su bili vidljivi tragovi paljenja. Pokopana je na Ovnaku 12.06.1993.;
3. nepoznata starija žena, pokopana na Ovnaku 12.06.1993.;
4. nepoznat mladi muškarac, civil, ustrijeljen rafalom iz automatskog vatrenog oružja - nađen u vodi jezera Grahovčići.

Od ukupnog broja Hrvata sela Grahovčići koji su živjeli u 200 obiteljskih kuća svi preživjeli su se, oko 12:00 sati istog dana, iako pod stalnom vatrom pješadijskog naoružanja pripadnika Armije BiH (poradi čega je bilo mrtvih i ranjenih osoba hrvatske nacionalnosti), uspjeli evakuirati u mjesto Novu Bilu. Izvlačenje hrvatskog pučanstva iz napadnutog prostora sela Grahovčići do područja pod kontrolom HVO-a tj. do tzv. "Šarića kuća" je trajalo tri sata, iako se radi o udaljenosti od samo tri km. Tijekom napada pripadnika Armije BiH na selo Grahovčiće zapaljene su 23 obiteljske kuće čiji su vlasnici Hrvati, a njihovi gospodarski objekti su provaljeni i opljačkani, kao i cjelokupni stočni fond sela.

Pri napadu pripadnika Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu sela Dolac Bila (istočno od grada Travnika) teže je ranjen jedan a ubijena su dva Hrvata:

1. Jadranko Kurt (rođen 1973., ime oca Pero);
2. Franjo Brkić (rođen 1970., ime oca Srećko).

Obojica ubijenih Hrvata su pokopana na groblju Gradac. Od ukupnog broja Hrvata koji su živjeli u 65 obiteljskih kuća svi preživjeli su prognani u mjesto Novu Bilu. Zapaljeno je 11 obiteljskih kuća dok su ostale kuće i gospodarski objekti provaljeni i opljačkani. Cijelokupni stočni fond sela također je opljačkan.

Pri napadu pripadnika Armije BiH (napad je započeo oko 4:00 sata) na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu sela Čukle (sjeveroistočno od Travnika), ubijeno je devet Hrvata civila i 10 Hrvata, koji su pokušali obraniti selo. Pri ovom napadu su ubijeni slijedeći civili:

1. Vinko Janković (rođen 1933., ime oca Marko) ubijen u kući, a pokopan blizu ugostiteljskog objekta čiji je vlasnik Luka Galić;
2. Tomo Stojak (rođen 1936., ime oca Jozo) ubijen u selu, a pokopan blizu ugostiteljskog ubjekta čiji je vlasnik Luka Galić;
3. Dragun Marijanović (rođen 1924., ime oca Marko) ubijen u selu, a pokopan na njivi 40 m od kuće Marinka Peše;
4. Ivo Lauš (rođen 1940., ime oca Fabijan) ubijen u selu, a pokopan ispod kuće Drage Tadića-Karagana;
5. Franjo Stojak (rođen 1928., ime oca Jozo) ubijen u selu, mjesto pokopa nepoznato;
6. Berta Kozina (rođena 1933., ime supruga Ivo) ubijena ispred vlastite kuće, a pokopana pored gospodarskog objekta (štale);
7. Nepoznati stariji muškarac sijedih brkova i sijede kose, ubijen u selu, a pokopan ispod kuće Mate Kozine;
8. Mara Gazibarić (rođena 1925., ime supruga Pero) ubijena ispred vlastite kuće - suseljani su je unijeli u njenu kuću, koju su potom pripadnici Armije BiH zapalili;
9. Ivo Galić (rođen 1928., ime oca Luka) ubijen kod vlastite kuće, mjesto pokopa je nepoznato.

Prilikom pokušaja obrane sela ubijeni su:

1. Fabijan Lauš (rođen 1961., ime oca Ivo) nađen ustrijeljen rafalom na Ovnaku, gdje je i pokopan 12.06.1993.;
2. Zlatko Marijanović (rođen 1955., ime oca Stipo) ubijen u blizini sela, a pokopan iznad rezervoara za vodu;
3. Drago Erić (rođen 1958., ime oca Ivo) ubijen u selu, a pokopan iznad rezervoara za vodu;
4. Pero Kozina (rođen 1956., ime oca Ivo) nepoznat način smrti kao i mjesto pokopa;
5. Pero Kolenda (rođen 1964., ime oca Ivica) ubijen u selu, mjesto pokopa nepoznato;

6. Nepoznat mladi muškarac, nižeg rasta, plave kose, ubijen u selu i pokopan ispod kuće Mate Kozine;
7. Branko Mrkonja (rođen 1967., ime oca Drago);
8. Miroslav Kozina (rođen 1967., ime oca Stipo);
9. Anto Stojak (rođen., 1972., ime oca Mate);
10. Kazimir Kozina (rođen 1967., ime oca Mate).
Od ukupnog broja Hrvata sela Čukle, koji su živjeli u 175 obiteljskih kuća, 19 ih je ubijeno. Jedan dio pučanstva je zatočen u dijelu sela Čukle zvanog Gornje Čukle te u selima Brajkovići (10 osoba) i Šušanj (istočno od Travnika), a jedan dio u selu Mehurići.
U selu su spaljene 32 kuće. U 11 kuća su se naknadno uselili Muslimani. Sve ostale kuće i gospodarski objekti su provaljeni, a civilna imovina opljačkana. Cijelokupni stočni fond sela je opljačkan.

Pri napadu pripadnika Armije BiH (napad je započeo oko 5:00 sati) na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i njihovu imovinu sela Brajkovići (istočno od grada Travnika) ubijena su najmanje četiri (4) Hrvata civila i tri (3) Hrvata koja su pokušala obraniti svoje sumještane. Ubijeni civili su:
1. Luca Barbarić, starosti oko 70 godina, ubijena paljenjem (izgorjela u svojoj kući);
2. Stjepan Bobaš (rođen 1926., ime oca Marko), ubijen kod vlastite kuće i pokopan u neposrednoj blizini;
3. Marko Josipović (rođen 1934., ime oca Pero), ubijen kod vlastite kuće i pokopan u neposrednoj blizini;
4. Alfonz Matković (rođen 1933., ime oca Jozo) inače invalid (bez noge), ubijen u selu Grahovčići i pokopan na Ovnaku 12.06.1993.
Pri pokušaju obrane sumještana ubijeni su:
1. Pero Matković (rođen 1970., ime oca Matija), ubijen u blizini sela i nije pokopan;
2. Anto Klarić (rođen 1946., ime oca Mato), ubijen kod vlastite kuće;
3. Marijan Barić (star oko 40 godina, ime oca Niko), ubijen na Pješčari.

Od ukupnog broja Hrvata koji su živjeli u 100 obiteljskih kuća 21 osoba je zatočena u kući, koja je vlasništvo Lovre Šimića (u samom selu). Zajedno s njima je zatočeno 10 osoba, Hrvata iz sela Čukle, dvoje Hrvata iz sela Podovi kao i jedan bračni par (vlasnici kuće). Sveukupno je u kući Lovre Šimića bilo zatočeno 37 Hrvata. Dvadeset devet (29) zatočenih civila hrvatske nacionalnosti je oslobođeno (razmijenjeno) 16.08.1993. godine nakon više od dva mjeseca zatočeništva, tri (3) muškarca su proglašena ratnim zarobljenicima i odvedeni u Zenicu gdje su zatočeni u tzv. "KPD Zenica", tri (3) osobe su inzistirale da ih se odvede u Zenicu, te smjesti kod njihove rodbine što je i učinjeno, a dvije (2) osobe su ostale u selu Brajkovići. Ostali mještani hrvatske nacionalnosti sela Brajkovići su 08.06.1993. godine protjerani u mjesto Novu Bilu. U selu je spaljeno 6 obiteljskih kuća. U šest kuća su se naknadno uselili Muslimani. Sve ostale kuće i gospodarski objekti su provaljeni, a civilna imovina opljačkana. Cijelokupni stočni fond sela je opljačkan.
Pripadnici Armije BiH su tijekom napada granatom oštetili crkveni toranj, vrata na crkvi su provalili, a unutrašnjost sakristije devastirali. U crkvi su, više sati, držali zatočeno nekoliko osoba. Župna kuća je provaljena, ulazna vrata prostrijeljena (rafalom), više prozora razbijeno, sve prostorije pretresene i najvećim dijelom opljačkane, dvije vrijedne umjetničke slike jako oštećene, sva hrana opljačkana, a piće proliveno. Prostorije "Caritasa" su opljačkane i u njima je smješten sanitet Armije BiH. Svi crkveni gospodarski objekti su provaljeni, a imovina opljačkana.

09.06.1993.
Pripadnici UNPROFOR-a su oko 9:00 sati iz sela Krpeljići u dvorište crkve sv. Franje Asiškog u selu Guča Gora dovezli izmasakrirana tijela sedmorice Hrvata, mještana sela Krpeljići, koji su ubijeni u selu Krpeljići, predhodnog dana, od strane pripadnika Armije BiH.
Uhićena i ubijena sedmorica Hrvata su:
1. Stipo Kafandar;
2. Drago Petrušić;
3. Ljubo Petrušić;
4. Rudolf Petrušić;
5. Drago Volić;
6. Vlado Volić;
7. Niko ?.

Pripadnici UNPROFOR-a su tijela ubijenih Hrvata zamotali u pokrivače (deke) i pokopali ih u crkvenom dvorištu. Oko 17:30 sati, pripadnici UNPROFOR-a su, usljed stalne pucnjave i oružanih napadaja pripadnika Armije BiH na crkvu, te poradi sigurnosti civila koji su se zaklonili u prostoru crkve, odlučili evakuirati iste na prostor Nove Bile.
Iz skupine od 10 zatočenih mještana sela Čukle koji su bili zatočeni u djelu sela zvanog Gornje Čukle, u jednoj garaži veličine 2x2m, pripadnici Armije BiH su oko 17:00 sati izveli dvojicu muškaraca (braća), Hrvata, te ih ubili. Tom prilikom su ubijeni:
1. Drago Lauš, sin Serafine;
2. Miroslav Lauš, sin Serafine.

10.06.1993.
Iz župe Brajkovići (sela Grahovčići, Čukle, Podovi, Orašac i Šušanj), izvuklo se oko 6.000 Hrvata, civila. Prilikom evakuiranja pučanstva ranjeno je 36 osoba, 21 mrtvo tijelo je ostalo na području kojeg su zauzele muslimanske snage. U okruženju je ostalo oko 120 osoba. Muslimanska vojska ne dozvoljava ulazak vozilima UN-a u selo Maljine. U tom selu se nalazilo oko 350 Hrvata. Preživjela trojica Hrvata pričaju o strašnom pokolju i masakru što su ga pripadnici Armije BiH napravili u selu Maljinama. Oni su vidjeli streljanje preko 30 uhićenih Hrvata. Sve ostalo pučanstvo, žene i djeca odvedeni su u selo Mehurić.
Od strane pripadnika Armije BiH je iz pravca višekatne zgrade u Kalbunaru (dio grada Travnika) otvorena puščana paljba po civilnim objektima u samom gradu Travniku kao i po prilaznim putevima. Ubijen je zapovjednik vojne policije HVO-a Filip Matić.
Od početka mjeseca lipnja 1993. godine pripadnici Armije BiH su počeli protjerivati Hrvate - stanovnike općine Travnik, sa područja njihovog stanovanja. Do 10.06.1993. godine s područja općine Travnik je protjerano oko 19000 osoba hrvatske nacionalnosti. Najveći dio protjeranih Hrvata je prihvaćen na području slobodnih dijelova općina Novi Travnik (njih oko 12000) i Vitez (njih oko 4000). U Republici Hrvatskoj je organizirano prihvaćeno oko 2000 a na slobodnim prostorima Hercegovine smješteno je 1332 osobe hrvatske nacionalnosti (u općini Čapljina 829 i u općini Ljubuški 503). Na slobodnom dijelu općine Travnik, na području mjesta Nova Bila ostalo je oko 2000 Hrvata. Tjekom oružanih napadaja pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik, u kojima su živjeli Hrvati, uništen je veći broj stambenih objekata.

12.06.1993.
Pripadnici Armije BiH su, od oko 300 osoba hrvatske nacionalnosti, koje su bile zatočene u seoskoj školi u selu Mehurići, izdvojili 12 muškaraca, proglasili ih ratnim zarobljenicima te ih odvezli u Zenicu i tamo ih zatočili u objekt poznat pod nazivom "KPD Zenica" (ovaj objekt je do rata imao namjenu kazneno popravnog doma).

12./13.06.1993.
Iz prostora grada Travnika, koji kontroliraju pripadnici Armije BiH, počinjen je oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti i pripadnike HVO-a. Hrvatsko civilno pučanstvo grada Travnika stjerano je prema planini Vlašić, gdje su ih zatočili pripadnici paravojne srpske postrojbe, koji su u to vrijeme kontrolirali dio planine Vlašić. Pripadnici paravojne srpske postrojbe su izdvojili Hrvate muškarce od 18 do 60 godina starosti i odveli ih u logor "Manjača", a ostalo civilno pučanstvo je, posredstvom UNPROFOR-a, odvedeno u Republiku Hrvatsku.

13.06.1993.
Muslimanska vojska je oružano djelovala po selima Gornjem Putićevu i Gostunju po civilnim stambenim objektima. Poginula su dva pripadnika HVO-a, a tri su ranjena.

14.06.1993.
Žestoki muslimanski napadi na području sela Guča Gora i Dolac na Lašvi. Muslimanske snage su uspjele pomaknuti borbenu liniju u svoju korist. Paralelno se odvijaju siloviti napadi na pravac Gostunj - Brankovac - Pokrajčić. Veliki je broj poginulih pripadnika HVO-a, a više desetaka je ranjeno.

17.06.1993.
Msgr. Vinko Puljić, nadbiskup Vrhbosanski (danas kardinal rimokatoličke Crkve u Bosni i Hercegovini) i osobno se uvjerio u velika stradanja katoličkih vjerskih objekata od muslimanskih snaga na području Središnje Bosne.

18.06.1993.
Nastavlja se agresija muslimanskih snaga na selo Putićevo. Poginuo je zapovjednik HVO-a, Željko Zec i još dva pripadnika HVO-a.

Muslimanske snage su na području sela Guča Gora napali položaje HVO-a. Ispaljeno je preko 50 minobacačkih granata, a djeluju i snajperima. U selima: Kuća, Baje i Rudnik spalili su hrvatske obiteljske kuće. U području Pješčare - Hrase muslimanska vojska je pucala po sanitetskim vozilima. Poginula su tri, a ranjeno je 10 pripadnika HVO-a.

Nepoznato je stanje u kojima se nalaze 14 rimokatoličkih grobalja i objekata na području općine Travnik a koje su okupirali pripadnici Armije BiH. Međutim, poznato je stanje na slijedećim crkvenim objektima, na području općine Travnik, koja su okupirali pripadnici Armije BiH, na dan 18.06.1993. godine:

1. Travnik - crkva svetog Ivana Krstitelja, unutrašnjost devastirana, uništene crkvene orgulje, crkveni misijski križ vezan za vozilo i vučen travničkim ulicama, s jasnim ciljem izrugavanja i ponižavanja travničkih rimokatolika;
2. Dolac - crkva Velike Gospe, sve crkvene svetinje kao i orgulje su potpuno uništene (unutar crkve), župna kuća potpuno opljačkana, a njena unutrašnjost devastirana i uglavnom uništena;
3. Bukovica - zavjetna kapelica spaljena;
4. Guča Gora - samostan svetog Franje Asiškog je devastiran, a sve katoličke svetinje opljačkane. Nadasve je zabrinjavajuća izjava koju je dao glavni "imam" lašvanske regije, Husret efendija Avdibegović (postoji mogućnost da prezime nije u potpunosti točno), putem priopćenja objavljenog u muslimanskim novinama "Zlatni ljiljan" i putem lokalne radijske postaje "Radio - Travnik". U toj izjavi je iskazana pretpostavka da aktuelna muslimanska politika općine Travnik želi franjevački samostan pretvoriti u "Islamski Centar";
5. Ovčarevo - crkva svetog Mihovila, sav crkveni inventar polomljen i popaljen;
6. Brajkovići - crkva svetog Petra i Pavla oštećena (toranj pogođen granatom), vrata provaljena, u crkvi su zamijećene nepoznate osobe. Župna kuća je nasilno provaljena, ulazna vrata zapaljena, veći broj prozora razbijan, sve prostorije pretraživane i opljačkane, dvije umjetničke slike uništene. U samoj župnoj kući je smješten sanitet pripadnika Armije BiH;
7. Rimokatolička groblja u selima Vidoševići i Vidovići su uništena: otvarani su grobovi i vađeni leševi, a nadgrobni križevi su polomljeni.

20.06.1993.
Oko 10:00 sati je krenuo konvoj teških ranjenika iz bolnice u Novoj Bili, uz pratnju pripadnika UNPROFOR-a prema 'ratnoj bolnici' u Rami. Do tada su mnogi ranjenci umrli u bolnici u Novoj Bili, jer im nije mogla biti pružena primjerena pomoć.

22.06.1993.
U osnovnoj školi u selu Mehurići se još uvijek nalaze zatočena 241 civila - Hrvata. Zatočeni Hrvati su stanovnici travničkih sela: Čukle, Konjevići, Maljine, Orašac, Podovi i Postinje.

24.06.1993.
Pripadnici Armije BiH su oslobodili skupinu od oko 250 Hrvata, mještana sela Maljine, koje su od 08.06.1993. godine držali zatočene u mjesnoj školi u selu Mehurići. U toj školi je bilo sjedište mudžahedina, koji su zlostavljali žensko osoblje. U ovoj grupi je bilo novorođene djece, ali i staraca preko 80 godina - svi smješteni u fiskulturnu dvoranu. Osim ove skupine osobođenih Hrvata, iz sela Mehurići u grad Zenicu je odvedena skupina od 20 muškaraca koji su proglašeni ratnim zarobljenicima te su u Zenici zatočeni u objekt zvan "KPD Zenica".

lipanj 1993.
Tjekom mjeseca lipnja su, u travničkom bolničkom centru, civili muslimanske nacionalnosti zlostavljali i brutalno premlatili ranjenog pripadnika HVO-a.

05.09.1993.
Pri oružanom napadu (započeo je oko 7:30 sati) pripadnika Armije BiH na prostor pod

kontrolom pripadnika HVO-a na lokaciji zvanoj "Brdo", od strane napadača je zarobljeno 13 Hrvata od kojeg su broja njih devetorica (9) bili pripadnici HVO-a:

1. Gabrijel (Johan) Albert, rođen 1960.;
2. Duško (Mile) Ikić, rođen 1944.;
3. Nikica (Stipo) Jerković, rođen 1972.;
4. Vlado (Ante) Krišto, rođen 1958.;
5. Željko (Dragica) Lovrić, rođen 1967.;
6. Srećko (Jozo) Mišković, rođen 1949.;
7. Branko (Tomo) Petraš, rođen 1963.;
8. Niko (Dragutin) Petraš, rođen 1948.;
9. Ranko (Risto) Sukara, rođen 1969.

Preostala četvorica (4) su bili u sastavu civilne zaštite:

10. Mladen (Petar) Ikić, rođen 1939.;
11. Milan (Špiro) Malinović, rođen 1953.;
12. Tomo (Dragutin) Petraš, rođen 1938.;
13. Žarko (Ivo) Stojak, rođen 1975.

Dotična trinaestorica Hrvata su se predala na poziv i zahtjev pripadnika Armije BiH, koji su im jamčili sigurnost i poštivanje prava ratnih zarobljenika. Neposredno nakon predaje i odlaganja oružja svi uhićeni Hrvati su odvedeni u selo Han Bila (općina Travnik) i od tada je nepoznata njihova sudbina. Iz sela Han Bila su krajem mjeseca rujna stigle neprovjerene informacije o tome da su sva trinaestorica ubijena u tamošnjem zatvoru te da će njihova mrtva tijela biti uručena hrvatskoj strani 15.10.1993. godine.

10.09.1993.
Oko 18:00 sati, na Franjevačku bolnicu "fra Mato Nikolić" u selu Nova Bila pripadnici Armije BiH ispalili su cijelo jedno punjenje projektila iz višecijevnog bacača raketa (VBR). Jedan od projektila pogodio je bočni zid, a komadi zida, stakla i projektila (gelera) zasuli su ranjene Hrvate nanoseći im nove ozljede. Ozlijeđen je i jedan medicinski djelatnik. Ovaj napad je snimila TV-ekipa ITN-a i lokalna TV-Viteza.

1|2|3|4|5|6

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

KRONOLOGIJA SUKOBA MUSLIMANA I HRVATA U BOSNI I HERCEGOVINI (1992./1994.)

1|2|3|4|5|6

VAREŠ

listopada 1992.
Muslimanska vojska, tada organizirana kao T.O. (Teritorijalna obrana), je izvršila prepad i razoružala patrolu HVO-a te im oduzela policijski automobil. Nakon ovog, ničim izazvanog incidenta dolazi do uspostave linije dodira između pripadnika HVO-a i muslimanskih snaga. Linija se proteže od Male Rijeke (kod bivše vojarne Jugoslavenske armije) tako da muslimanske snage kontroliraju strateški pravac Dabravine - Budoželje.

14.06.1993.
Stigao je veliki broj izbjeglica iz Kaknja. Mali kapacitet za smještaj prognanika. Pristiglo oko 1.000 vojnika., što iz Kaknja, što iz "Travničke" brigade.

15.06.1993.
Župu Kraljevu Sutjesku, koja ima 26 sela, popalile su i totalno uništile muslimansko - mudžahedinske snage, koje su rušile, palile i uništavale sve što je hrvatsko. Ranim jutrom, 13.06.1993. god. oko 10.000 pripadnika Armije BiH po već utvrđenom planu navalilo je svim silama iz sveg raspoloživog oružja i oruđa na crte obrane HVO Kaknja, te u toj akciji koja je dugo pripremana uspjela probiti linije obrane HVO-a na nekoliko mjesta, a branitelji su se u kolonama dugim i do 10 km uputili ka Varešu, slobodnom gradu Srednje Bosne. Kolone izbjeglica, njih oko 15.000 pod stalnom artiljerijskom pješačkom vatrom, kretalo se planinskim vrletima Kračića, Slavina i Planinice. Kasno u noć kolona unesrećenika, žena, djece, staraca, ranjenika i bolesnika pristigla je u Vareš, gdje je Štab za prihvat izbjeglica organizirao njihov smještaj u proizvodnim halama, restoranima i svim drugim slobodnim stambenim prostorima.

19.06.1993.
U popodnevnim satima kolona prognanih Hrvata iz Kaknja i Vareša krenula je na Križni put u Kiseljak, Kreševo i Fojnicu.

21.06.1993.
Užasno stanje u Varešu. Pokušaj 15.000 prognanika iz Kaknja da se prebace iz Vareša je završio neuspjehom. Dio prognanika je preko srpskog teritorija prebačen u Kiseljak, a veći dio je prebačen nazad u Vareš. Mjesta za njih sve nema, pa se veliki dio prognanika nalazi na ulicama. Nema hrane, nema lijekova, nema odjeće ni obuće. Grad je bez struje i vode, bolnica bez lijekova i sanitetskog materijala.

18.10.1993.
Pripadnici Armije BiH započeli su napad iz pravca Zenice i Kaknja i zauzimaju važnu stratešku kotu Liješnicu. Dolazi do oružanog napada (velikih razmjera) pripadnika Armije BiH na područje općine Vareš koje se nalazi pod kontrolom pripadnika HVO-a i na kojem se osim domicilnog nalazilo i više tisuća Hrvata koje su muslimanske snage protjerale iz

općine Kakanj. Pripadnici 3. korpusa Armije BiH napadaju iz smijerova: Kaknja, Visokog, Breze i Zenice, te zauzimaju sela Kapjari i Liješnicu u kojima čine i masakr nad civilima hrvatske nacionalnosti, a pripadnici 2. korpusa Armije BiH napali su obranu Vareške općine iz smijera Olovo-Krivaja-Zavidovići. Dolinom rijeke Krivaje bila je linija dodira HVO-a i Armije BiH (točnije most kod Careve Ćuprije na putu prema Tuzli). Ovim napadom pripadnika 2. korpusa Armije BiH stradala su hrvatska sela u sjevernom dijelu općine Vareš: Duboštica (u ovom selu su masakrirani civili hrvatske nacionalnosti), Borovica Gornja i Donja, Pogar, Tribija (u potpunosti spaljeno) i Vijaka Gornja i Donja (oba su sela spaljena)... Na području općine Vareš pripadnici Armije BiH su napravili masakr hrvatsog pučanstva u selima Doboštica i Kopijari (šest civila), a sela potpuno spalili.

23.10.1993.
Počelo je dvodnevno sukobljavanje između pripadnika Armije BiH i HVO-a u selu Stupni Do. 25.10.1993. pripadici HVO-a zauzimaju selo ali se odmah i povlače iz njega. Sam sukob i rezultati istog su nedovoljno istraženi, ali ih je muslimanska (i međunarodna) strana medijski obilno iskoristila ujedno odmičući medijski pogled sa zločina svojih snaga, počinjen nad Hrvatima općine Vareš (masakri u selima: Kopijari, Duboštica...)

25.10.1993.
Nakon vatrenog okršaja u selu Stupni Do, Angus Ramsay, zapovjednik stožera UN za Središnju Bosnu, za pokolj implicite optužuje HVO, iako tu svoju optužbu nije pokrio nikakvim argumentima.

30.10.1993.
Brojne snage Armije BiH (2. tuzlanski korpus, 3. zenički korpus, VI. visočki korpus i tzv. Vikićevi specijalci iz Sarajeva) započeli su ofenzivu na općinsko područje. Ofenziva je trajala do 2. studenog 1993. godine, kad je prvi put probijena obrambena crta na Perunu. Pripadnici HVO-a i hrvatsko civilno pučanstvo morali su se evakuirati pred agresijom. Tijekom agresorskih napada ubijeno je 66 civila hrvatske nacionalnosti, od kojih su mnogi masakrirani, a pojedini spaljeni. Po ulasku u grad Vareš pripadnici Armije BiH ubili su još 17 civila hrvatske nacionalnosti. U gradu je ostalo oko 600 Hrvata od kojih su mnogi odvedeni u zatvor u Srednjoškolski centar u Varešu. Nakon okupacije dijela općinskog područja (dio su prethodno okupirale srpske snage) pripadnici Armije BiH pljačkali su i uništavali imovinu hrvatskog pučanstva.

01.11.1993. - 05.11.1993.
"...Koristeći angažiranost vojske bosanskohercegovačkih Hrvata (HVO) pri evakuaciji preko 6000 prognanih kakanjskih Hrvata iz Vareša, muslimanska vojska (Armija BiH) započela je opći napad na područje općine i sam grad Vareš. Muslimanska vojska je napadala isključivo sela nastanjena civilima hrvatske nacionalnosti, koja su se nalazila u totalnom okruženju, prekidajući komunikacije, prethodno prisvajajući veliku količinu humanitarne pomoći, upotrebljavajući civilno pučanstvo kao živi štit pri napadima..." Posljedice općeg napada muslimanske vojske (Armija BiH) na prostor općine Vareš su drastične. Pod prisilom se s prostora općine Vareš iselilo preko 10000 domicilnih stanovnika Hrvata i oko 10000 Hrvata prognanih iz Kaknja. Opravdano se pretpostavlja da su muslimanski vojnici (pripadnici Armije BiH) ubili veći broj civila hrvatske nacionalnosti. Odstupanjem pripadnika HVO-a ispred pripadnika Armije BiH i uspostavljanjem nove crte obrane Vareša, u selima koja su ostala izvan nove crte obrane, prema dostupnim ali neprovjerenim informacijama, civili hrvatske nacionalnosti (koji se nisu evakuirali) su nastradali. Napadom pripadnika 2. i 3. korpusa Armije BiH na novouspostavljenu crtu obrane Vareša, prouzročena je evakuacija hrvatskog pučanstva i pripadnika HVO-a iz Vareša. Evakuacija iz Vareša se odvijala u dva smijera: putem Vareš - Majdan - Tisovci - Pržići - Daštansko - Brgule, te putem Vareš - Ponikva - Osoje - Alijino korito - Daštansko - Brgule (ovim putem su se izvlačile i postrojbe HVO-a). Nakon okupljanja u selu Brgule Hrvati su preko područja kojeg su tada kontrolirali pripadnici srpskih snaga krenuli konvojima prema Hercegovini.
Pri napadu pripadnika 2. i 3. korpusa Armije BiH na Hrvate u gradu Varešu poginulo je 26 pripadnika HVO-postrojbi, a 39 je ranjeno, dok se o 30 gubi svaki trag, vode se kao nestali. U grad Vareš, 04.11.1993. ušli su pripadnici navedenih korpusa Armije BiH koji su otpočeli s do tada neviđenom pljačkom i uništavanjem imovine i dobara protjeranih Hrvata. Zauzimanjem grada Vareša pripadnici Armije BiH su ovladali strateškim važnim pravcem

Gradačac - Tuzla - Vareš - Breza - Visoko - Fojnica - Konjic - Jablanica - Mostar.

05.11.1993.
Pripadnici 7. brigade 3. korpusa Armiji BiH, počeli su sa sustavnom pljačkom kuća protjeranih Hrvata općine Vareš. 07.11.1993. god. iz Vareša u Kiseljak je stigao prvi konvoj s oko 7.000 prognanih vareških Hrvata.

VISOKO

lipnja 1992.
Pripadnici Armije BiH su na području općine Visoko ubili cijelu obitelj (pet članova) prezimenom Živanović, po nacionalnosti su Srbi.
Na području sela Koložić od strane pripadnika Armije BiH ubijene su iz vatrenog oružja četiri civilne osobe srpske nacionalnosti prezimenom Vuković (cijela obitelj ?) koji su živjeli u selu Hlapčevići.

13.06.1993.
Pripadnici Armije BiH su izveli oružani napad na selo Brznjake gdje je tijekom minobacačkog granatiranja poginulo jedno 15-mjesečno dijete.

14.11.1993.
U kasnim satima noći 13/14.11.1993., četvorica pripadnika Armije BiH (Ramo Bešlija, Rašid Džafić zvani "Raško", Namir Mešetović i Abdulah Matoruga zvani "Avdica") su u selu Gornja Zimća provalili u obiteljsku kuću Jure Blaževića. Nakon višesatnog maltretiranja i zlostavljanja zaklali su tri civilne osobe hrvatske nacionalnosti: Anu Grgić te supružnike Juru i Fridu Blažević.

VITEZ

22.10.1992.
Sukob između pripadnika HVO-a i pripadnika Armije BiH se prenose sa područja susjedne općine Novi Travnik i na područje općine Vitez. Ima i poginulih. Predsjednik predsjedništva BiH, Alija Izetbegović svu krivnju za izbivanje sukoba u Središnjoj Bosni prebacuje na pripadnike HVO-a. Nakon prestanka sukoba (24.10.1992.) situaciju na području općine kontrolira HVO. Da do sukob nisu počeli pripadnici HVO-a govori i činjenica da je sukob počeo u trenutku kada su se snage HVO-a iz Viteza nalazile u Jajcu koje je trpilo najžešće udare srpskih snaga.

07.03.1993.
Na Vitez se, iz dijela sela Ahmića nastanjenog Muslimanima, pucalo na zgradu u kojoj je smješten anti-teroristički vod Vojne policije HVO-a.

16.03.1993.
Pripadnik Armije BiH bacio je ručnu bombu na ulaz u mjesno zapovjedništvo HVO-a sela Donja Večeriska.

24.03.1993.
U Donjoj Večeriskoj (općina Vitez) pripadnici Armije BiH su pucali po hrvatskim kućama iz protuzrakoplovnog oružja.

13.04.1993.
U mjestu Kruščica (općina Vitez) pripadnici Armije BiH pokušali su ubiti zapovjednika jedinice HVO-a "Vitezovi" i njegovu pratnju.
U selu Ahmići je, noć prije nego što će se dogoditi vatreni okršaj, uočena jedna ekstremna formacija HOS-a, koja je sačinjena uglavnom (oko 90%) od Muslimana. Uočeni su i dijelovi 'Sedme muslimanske brigade', za koje je od pukovnika Tihomira Blaškića (zapovjednik Zbornog područja Vitez HVO-a) zapovjednik UNPROFOR-a tražio dopuštenje za prolaz kroz Vitez uz obrazloženje da se razmjeste u Ahmićima i odmor od borbi.

14.04.1993.
Neposredno nakon vatrenog okršaja u selu Ahmići, britanski pukovnik Stewart (zapovjednik cheshirshe regiment pri UNPOROFR-u) izravno (prije uviđaja) u kameru CNN-

a i SKY-Newsa za počinitelje pokolja imenuje Hrvate ("Taj prokleti HVO").

16.04.1993.
U 5:45 sati muslimanske snage su iz svog raspoloživog oružja napale uže gradsko područje općine Vitez. Pogođena je i zgrada zapovjedništva zbornog centra srednje Bosne HVO-a, zgrada Općine, zgrada pošte i mnoge stambene zgrade.
U gradu Vitezu se vode ulične borbe između pripadnika HVO-a i Armije BiH. Transporter UNPROFOR-a je oko 9:00 sati provalio u dvorište crkve u Vitezu i gađao hrvatske kuće, s obrazloženjem, da su u crkvi zatočeni Muslimani, koje pripadnici HVO-a strijeljaju. Župnik je dostavio stožeru HVO-a priopćenje o iznesenoj kleveti pripadnika UNPROFOR-a. Istoga dana pripadnici UNPROFOR-a odbijaju prevoziti ranjenike HVO-a u bolnicu.
U 12:30 sati, pripadnici Armije BiH izvršili su artiljerijski napad i granatiranje dijela sela Prnjavor u kojem žive Hrvati. Artiljerijski napad izveden je iz pravca sela Vrhovine, te iz pravca planine Vjetrenice. U dijelu sela Prnjavor, u kojem su živjeli Hrvati, nije postojao iskopan nijedan rov ni bilo kakva vojna fortifikacija. Jedinu sigurnost hrvatskom civilnom pučanstvu predstavljali su desetorica članova seoske straže i usmeni dogovor Hrvata i Muslimana sela Prnjavor da će štiti jedni druge bez obzira na slijed ratnih događanja.
Nakon artiljerijske pripreme, u dio sela Prnjavor u kojem žive Hrvati počeli su ulaziti pripadnici Armije BiH. Išli su od kuće do kuće, pucali po kućama iz pješačkog naoružanja, a zatečene Hrvate (njih oko 36) uhitili su i odveli do društvenog doma u središtu sela Prnjavor, osim četiri žene (LJ.K. rođena 1917, M.K. rođena 1920., A.P. rođena 1912., M.V. rođena 1915.) i jednog muškarca (M.P. rođen 1937.) koji su ostali u podrumu obiteljske kuće čiji je vlasnik Pero Papić. U oružanom napadu na civilno pučanstvo i dobra, uz ostale pripadnika Armije BiH sudjelovali su:
1. Asim Bektaš zvani "Lepina" (star cca 35 godina, iz sela Počulica);
2. Zerkić Bektaš;
3. Muhamed Kulbegović;
4. Jasmin Sivro;
5. Safet Sivro (rođen 1958., iz Viteza) - jedan od glavnih zapovjednika pripadnika Armije BiH u ovom napadu.
Po dovođenju skupine od oko 36 uhićenih Hrvata do doma u središtu Prnjavora došao je mjesni islamski vođa (hodža), te zapovjedio da se uhićeni muškarci (njih šest, među kojima i svjedok) odvoje od staraca, žena i djece. Starci, žene i djeca odvedeni su i zatočeni u dvije kuće čiji su vlasnici Zijad Bektaš i braća Ćazim i Tarahije Reufa-Fehreta. Šestorica muškaraca odvedena su u jednu prostoriju društvenog doma. Kasno navečer 16.04.1993., broj zatočenih muškaraca u domu povećao se na 28, od čega su samo desetorica bili pripadnici HVO-a, dok su ostali bili civili (vojno nesposobni, muškarci i starci). Prostor doma bio je neadekvatan da bi zatočenici u njemu boravili. Hodnik nije imao krova, svi prozori bili su porazbijani, zatočenici su spavali na betonskom podu. Nakon dvodnevnog zatočeništva, pripadnici Armije BiH izveli su F.J., A.K. i P.P., te ih prisilili da pokopaju mrtvo tijelo poginulog Ante Krište (pokopan kod kuće čiji je vlasnik Drago Jurčević). 21.04.1993. u 10:00 sati na prisilni rad kopanja grobnica odvedeni su F.J., J.P., P.P. i Ž.P. koji su pokopali mrtvo tijelo starice Anđe Papić (rođena 1912.) na katoličkom groblju zvanom Zvizda. Pri obavljanju prisilnog rada zatočene Hrvate "čuvao" je Enko Bektaš iz Prnjavora i još jedan, svjedoku nepoznati pripadnik Armije BiH. Istog dana, ostali zatočeni Hrvati odvedeni su u Sivrino Selo gdje su kopali rovove za potrebe pripadnika Armije BiH.

17.04.1993.
Muslimanski napadi na području općine Vitez se nastavljaju. Snajperska gnijezda Armije BiH su razmještena po cijelom gradu. Njihovim hicima je ubijeno 5 civila.

18.04.1993.
U Vitezu su nakon višednevnih borbi muslimanske snage dospjele u okruženje. Pripadnici UNPROFOR-a ih izvlače svojim transporterima. Prema svjedočenju očevidaca, pripadnici UNPROFOR-a odbijaju evakuirati Hrvate - civile iz dijelova općine zahvaćenih borbama.

19.04.1993.
Muslimanske snage granatiraju uže područje grada Viteza. Ponovno su pogođene zgrada Općine i zgrada zapovjedništva zbornog centra srednje Bosne HVO-a. U napadu, muslimanske snage se koriste tenkom T-34. Iz sela Grbavice su odvedeni žene i djeca.

20.04.1993.
Vitez je ponovo granatiran. Na grad je ispaljeno 10-ak granata. Planinarski dom na Zabrđu je zapaljen.
Za vrijeme pregovora Muslimana i Hrvata, muslimanske snage granatiraju Zapovjedništvo HVO-a.

22.04.1993.
U prostorije društvenog doma u selu Prnjavor, u kojima su se nalazili zatočeni Hrvati, ušao je vojni policajac 3. korpusa Armije BiH Edin Bešo, star cca 28 godina iz sela Kruščica (cca 4 km južno od Viteza), te između zatočenika izabrao osamnaestoricu koje je odveo na prisilni rad u Sivrino Selo. Prema svjedokovim tvrdnjama od tog dana on više nije vidio nijednog od njih. Navečer istog dana (22.04.1993.), pripadnici Armije BiH doveli su u prostorije društvenog doma u Prnjavoru pet žena koje su, nakon uhićenja u svojim selima Brdo i Putkovići, bile zatočene u selu Preočica. Tijekom istog dana (22.04.1994.), među zatočene Hrvate su u dom - u selu Prnjavor privedena tri muškarca iz Zenice, koja su dobila dozvolu muslimanskih vlasti u Zenici da mogu otići u Njemačku, ali su ih pripadnici Armije BiH uhitili na njihovom putu od Zenice do Viteza. Svjedok je razgovarao s jednim od trojice novih zatočenika (iz Zenice) te doznao, da je s njima putovala i jedna časna sestra koju su pripadnici Armije BiH zatočili u jednu kuću u selu Prnjavor u kojoj su već bile zatočene žene i starci. Tijekom dana, pripadnici Armije BiH izvodili su navedenu trojicu uhićenika na ispitivanje više puta, a uvečer su ih svu trojicu odveli. Stražar Mehmet Alagić rekao je ostalim zatočenicima da su navedena trojica uhićenika odvedena na strijeljanje jer su špijuni.

23.04.1993.
Muslimanske snage jutros su ponovno granatirale šire područje općine Vitez. Iz sela: Sivrinog Sela, Muratovića i Brda, djelovali su minobacačima ispalivši 13 granata, a iz sela Grbavice stalno djeluju snajperisti. Od snajperskog hica ranjen je jedan bojovnik HVO-a.

24.04.1993.
Oko 8:30 sati, Hrvati zatočeni u prostorijama društvenog doma u selu Prnjavor čuli su galamu koja je dopirala iza ulaznih vrata. Netko je vikao: "Otvori, pobit ćemo sve ako ne otvorite! Pucat ćemo kroz vrata!" Najvjerojatnije, stražar je odgovorio: "Neću, ne smijem nikog puštati unutra." Poslije ovih riječi čuli su se rafalni pucnji, a ispaljeni meci probijali su limena vrata i zabijali se u tijela zatočenika. Prostorijom su se prolamali jauci ozlijeđenih. Svjedok tvrdi da je prvo osjetio bol u jednoj ruci, potom u predjelu vrata i predjelu leđa. Kad je pogledao oko sebe vidio je mnogo krvi i prašine, a s vrata se čuo glas: "Sve ću vas pobiti!", popraćen rafalnom pucanjavom u pravcu zatočenika. Kad je pucnjava prestala, svjedok je vidio da je, osim njega, iz vatrenog oružja ranjeno svih pet zatočenih žena i još tri zatočena Hrvata, a da su ubijeni Perica Papić (rođen 1960. i Jozo Vidović (rođen 1945.). Ivo Vidović (rođen 1937.) podlegao je uslijed teških ozljeda tijela nakon desetak minuta. Uskoro je u društveni dom sela Prnjavor ušao zapovjednik pripadnika Armije BiH i pitao stražara: "Tko je to uradio?" Stražar je odgovorio da ne zna. Isti odgovor je dao i Asim Bektaš. Uskoro je stigao bolničar Sead Haseljić koji je ozlijeđenim Hrvatima ukazao nužnu medicinsku pomoć. Pri ukazivanju medicinske pomoći ozlijeđenim Hrvatima, bio je nazočan još jedan bolničar koji je rekao: "Sve ih je trebalo pobiti!" Taj, svjedoku nepoznati bolničar, otišao je ne pomogavši nijednom od ozlijeđenih Hrvata. Istog dana (24.04.1993.), oko 11:00 sati, ozlijeđeni zatočenici (Hrvati) prevezeni su iz sela Prnjavor u Zenicu, u krug logora zvanog "KP dom", a tek oko 12:00 sati u zeničko naselje Crkvice, u bolnicu. Svjedok je boravio u bolnici 21 dan, pod stalnim nadzorom stražara (pripadnika Armije BiH), tj. sve do 13.05.1993. kad je razmijenjen.
U Vitezu je cijeli dan otvarana snajperska vatra u području Grbavice, Đidića i dijela Starog Viteza. Snajperskim hicima iz Sivrinog sela je pogođeno ambulantno vozilo prilikom čega je ranjen jedan vojni policajac HVO-a. Minobacačima su granatirana sela Jardol i Krčevine (općina Vitez). Oko 19:00 sati muslimanske snage su zapaljivim mecima zapalile dvije štale.

08.05.1993.
U selu Kruščica, zapaljena je kuća (vlasništvo Hrvata). Iz Grbavice, Bukava i muslimanskog dijela Starog Viteza pucaju snajperisti.
U sjedištu UN-a u Staroj Bili održan je sastanak zapovjednika HVO-a i Armije BiH općina Vitez i Busovača (brigada "N.S.Zrinski" HVO-a Busovača i 333 brdska brigada Armije BiH

Kaćuni, te brigada HVO-a Vitez i 325 brdska brigada Armije BiH Preočica). Dogovoren je prekid vatre i određene mješovite komisije koje će nadzirati prekid vatre.

22.05.1993.
U 21:00 sati muslimanske snage su iz pravca muslimanskog dijela Staroga Viteza pokušale pješački napad. Pješačkim oružjem i snajperima pucali su po središtu grada Viteza. Iz pravca Brda napadano je selo Mlakići gdje su ranjena dva civila. Snajperskim hicem je iz prostora Krčevine ubijen Milenko Buzić, Hrvat - civil, a ranjeni su jedan pripadnik HVO-a i jedan dječak.

01.06.1993.
Oko 15:00 sati su iz muslimanskog dijela Staroga Viteza muslimanske snage pucale tromblonskim minama. U prostoru Krčevine snajperom je ranjena jedna djevojčica. Iz prostora Brda je ispaljena jedna minobacačka granata od 82 mm.

02.06.1993.
Oko 21:00 sat iz pravca sela Kruščica, na naselje Bobaši, pripadnici Armije BiH su ispalili sedam minobacačkih granata od 82 mm. Ranjene su tri osobe.

03.06.1993.
Protiv 19 pripadnika HVO-a je pokrenut krivični postupak zbog nedoličnog ponašanja i zlouporabe uniforme HVO-a.

08.06.1993.
Muslimanska vojska je iz pravca Dubravice i Šantića napala svim raspoloživim oružjem grad Vitez. Istovremeno, iz muslimanskog dijela Starog Viteza je pokušan pješački napad prema središtu grada. Ispaljeno je desetak minobacačkih projektila, a gađani su civilni ciljevi. Ranjene su četiri civilne osobe.

10.06.1993.
Minobacačkim granatama gađano šire područje grada usljed čega su stradale tri civilne osobe.
Pripadnici Armije BiH su na uže područje grada ispalili oko pet minobacačkih granata. Jedna od granata je pala u park među djecu koja su se igrala. Petero djece je trenutačno poginulo, a troje je umrlo usljed teških ozljeda. Na području grada je tog dana ranjeno 12 civila (sve djeca). Niti jedna svjetska TV kuća nije objavila snimke masakrirane djece u Vitezu, premda su im bile ponuđene.

11.06.1993.
Konačna bilanca jučerašnjeg napada na grad Vitez je osmero poginule i 12-ero ranjene djece. Na širem području Lašvanske doline sve bolnice su okupirali pripadnici Armije BiH, tako da ranjeni Hrvati umiru po ulicama, kućama ili improviziranim sanitetskim objektima. Od siječnja mjeseca, zbog muslimanske blokade, u općine Lašvanske doline, nije stigao niti jedan konvoj humanitarne pomoći. Ima osoba koje po nekoliko dana gladuju kako bi prehranili djecu. U ovakvoj situaciji prolazi kroz ove prostore nejasan konvoj humanitarne pomoći iz Hrvatske za Tuzlu. Nailaskom konvoja u pratnji UNPROFOR-a kroz Novi Travnik, Vitez, Busovaču, upaljen je fitilj jedne emocionalne erupcije desetina tisuća izbjeglih i gladnih Hrvata, koja se pretvorila u anarhični kaos, koji se nije mogao niti može zaustaviti. Šire se optužbe o izdaji, poradi propuštanja konvoja humanitarne pomoći Muslimanima Tuzle.

13.06.1993.
U prostoru Grbavica ispaljene su tri minobacačke granate od 82 mm koje su pogodile po jedan stambeni objekat na Divjaku, Krčevinama i u gradu.

14.06.1993.
Muslimanske snage su cijelu noć bojevito djelovale minobacačima i pješačkim oružjem po cijeloj liniji obrane HVO-a. Poginuo je jedan pripadnik HVO-a, a nekoliko ih je ranjeno. Između 22:10 i 00:30 sati bio je značajno jak napad muslimanskih snaga na objekat "Krč", te na civilne objekte u blizini.

15.06.1993.

U samom gradu Vitezu pripadnici Armije BiH provociraju pucajući iz pješačkog naoružanja. U selu Jardol muslimanski snajperist ubija Hrvata - civila, Jozu Radmana.

17.06.1993.
Muslimanski snajperist ubija u gradu Vitezu, jednog civila. Pripadnici Armije BiH su iz područja sela Vraniske, tijekom večeri, pucali iz protuzračnog oružja po Crvenom Brdu a na područje sela Zabilja su ispalili nekoliko minobacačkih granata.

18.06.1993.
Oko 6:00 sati na šire područje grada Viteza, muslimanske snage su ispalile nekoliko minobacačkih granata od 82 mm. Muslimanski snajperist je ubio Hrvata - civila, Milenka Markovića.

19.06.1993.
Muslimanski snajperist je, pucajući iz muslimanskog dijela Starog Viteza ubio muslimanku Amelu Zlotrg koja nije željela napustiti područje pod kontrolom HVO-a. Pretpostavlja se da se radi o ciljanom ubojstvu.

20.06.1993.
U naselju Krtina Mahala je ubijen Hrvat - civil, Dražen Frljić kada su muslimanske snage ispalile nekoliko mina iz ručnog bacača na to naselje.

21.06.1993.
Iz dijela Staroga Viteza muslimanske snage su ispalile nekoliko minobacačkih projektila na sam grad Vitez, a iz pravca Tolovića i Krčevina je na grad ispaljena jedna minobacačka granata. U selu Zabilju je od muslimanskog snajpera ranjen jedan pripadnik HVO-a. Na planinskom vrhu Kuber uočeno je pregrupiranje muslimanskih snaga. Iz pravca naselja Grbavice po gradu djeluju muslimanski snajperi.

05.09.1993.
Pripadnicima Armije BiH se nakon neravnopravne borbe na lokalitetu Brdo - Zabilje predalo devet Pripadnika HVO-a i četiri djelatnika Civilne zaštite (nevojne osobe). Svih devet zarobljenih pripadnika HVO-a i četiri pripadnika Civilne zaštite (nevojne osobe) odveli su u selo Han Bila (općina Travnik) i pogubili (navodno streljani) pripadnici Armije BiH.

08.09.1993.
U višednevnim žestokim borbama s pripadnicima Armije BiH, pripadnici HVO-a su ovladali područjem sela Grbavica i Divjak.

20.11.1993.
Hrvat - civil, Jozo Rajić (star 76 godina), došao je u mjesno katoličko groblje sela Zabilje gdje se nalazi grob njegove pokojne supruge. Dok je palio svijeću na grobu, ubijen je snajperskim hicem ispaljenim s položaja na kojima se nalaze pripadnici Armije BiH.

22.12.1993.
"Muslimanska vojska je u Križančevu Selu ubila 22.12.1993. godine 74 Hrvata" - to je zapovjedniku Britanskog bataljuna UNPROFOR-a, pukovniku Williamsu, rečeno u 3. korpusu Armije BiH. Pukovnik Williams je za posjeta općini Vitez izjavio da se u području sela Počulica (cca devet km sjeveroistočno od Viteza) nalaze dvije masovne grobnice. Jedna sa 38, a druga sa osam tijela Hrvata - žrtava muslimanskog pokolja. Časnik UNPROFOR-a Gell izjavio je 02.01.1994. da se na tzv. crtama razdvajanja nalazi 15 tijela ubijenih Hrvata. Postrojba Britanskog bataljuna UNPROFOR-a nije, zbog pucnjave pripadnika Armije BiH u utorak (28.12.1993), uspjela obaviti očevid između Križančeva Sela i položaja Armije BiH u selu Tolovići. Nick Turballa, predstavnik Europskih promatrača sa sjedištem u Zenici, izjavio je da je njihov veleposlanik Martin Garrod u srijedu posjetio zapovjedništvo 3. korpusa Armije BiH u Zenici kako bi dobio odobrenje za ulazak na šire područje Križančeva Sela. Garrod je od zapovjednika 3. korpusa Armije BiH, Muhameda Alagića zatražio objašnjenje o neprekidnom kršenju primirja i upozorio ga na položaj Hrvata, jer su pripadnici Armije BiH, u selima Talnik i Čajdraž (općina Zenica), na Badnju večer (24.12.1993.) ubili tri Hrvata - civila.

09.01.1994.
"Ovaj iskaz dajem dobrovoljno s nakanom da ljudi koji nam mogu pomoći ne oklijevaju. Potpisati se ne znam lijevom rukom, a desna ruka mi je pogođena i boli me..." Na ovaj način svoj iskaz je započela dvanaestogodišnja djevojčica, Hrvatica iz sela Šantići, zaselak Buhine kuće, a koja se sada (18.01.1994.) nalazi u franjevačkoj bolnici "Dr. fra Mato Nikolić" u Novoj Biloj. Djevojčica navodi podatke: o ranom jutarnjem oružanom napadu pripadnika Armije BiH na Hrvate zaselka Buhine Kuće; o odvođenju dvojice civila: Dragana Vidovića i Mirka Vidovića zvanog "Pitalo" za koje se više ništa ne zna; o pogibiji Ankice Vidović (rođene 1951.) u koju je jedan pripadnik Armije BiH, s crvenom beretkom (francuska kapa) i žutom trakom na ramenu, s udaljenosti od cca 2 m ispalio jedan ili dva metka, a potom pucao i u svjedokinju i pogodio je u desnu ruku; o pucnjavi i kricima koje je čula; o zapaljenim kućama; o skupini pripadnika Armije BiH na koju je natrčala i koji su govorili da je treba ubiti, ali je jedan vojnik iz te skupine rekao da je puste jer je ionako ranjena; o bombi koju su pripadnici Armije BiH ubacili u obiteljsku kuću Anđe Buha...
Drugi svjedok u svom pisanom iskazu navodi podatak da su tog dana pripadnici Armije BiH izvršili oružani pješački napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Šantići zaselka Buhine Kuće. Pripadnici Armije BiH su tijekom napada u obiteljske kuće Hrvata ubacivali eksplozivne naprave, a potom ulazili unutra. Iz kuća su izvodili Hrvate, od kojih su neke puštali da idu u pravcu Viteza (Dragutina Buhića i svjedokovu sestru), dok su neke ubijali bez obzira što se radilo o ženama ili djeci. Svjedok je očevidac smrti Ankice Grbavac koju su pripadnici Armije BiH ubili iz automatske puške (rafalnom paljbom) i njenog sina Danijela Grbavca (dijete staro godinu dana) koji je pogođen metkom iz pješačkog naoružanja. Mali Daniel je ubijen dok ga je svjedok nosio u naručju u nakani da izbjegne prema Vitezu. Svjedok tvrdi da je za vrijeme svojeg spašavanja u dvorištu jedne kuće vidio tijelo ubijene Ankice Vidović koja je ležala na lijevom boku, te tijela još triju ubijenih žena koje nije mogao prepoznati s obzirom da su lica ubijenih žena ležala okrenuta prema zemlji. U tom masakru je jedna osoba prerezana motorkom.

ZAVIDOVIĆI

27.07.1993.
Pripadnici Armije BiH su na području sela Martići (na brdu zvanom Zovik) uhitili dječaka (1977.) hrvatske nacionalnosti, kojeg su nakon mučenja ubili i pokopali na mjestu zločina (na brdu Zovik). Nakon nekog vremena su tijelo ekshumirali i razmjenom vratili roditeljima.

10.09.1993. (oko)
Pripadnici Armije BiH su izveli topnički napad na Hrvatima nastanjeno selo Vrbica. Poginulo je 6, a ranjeno 14 Hrvata, mještana sela.

23.01.1994.
Pripadnici Armije BiH su izveli oružani napad na područje sela Lovnica. Zarobili su a potom mučili i ubili (izmasakrirali) najmanje tri pripadnika HVO-a a jedog teško ranjenog su odveli u grad Zavidoviće na liječenje u tamošnju bolnicu.
veljače 1994.
U privremenoj bolnici Armije BiH smještenoj u zavidovićkom poduzeću "Kristal", ubijen je na bolesničkom krevetu ranjeni pripadnik HVO-a Stipo Banović (iz Travnika) koji je u bolnicu dopremljen nakon ranjavanja u selu Lovnici 23.01.1994. Ubojica, Sead Smajlović je iz pištolja pucao u Stipu iz neposredne blizine.

ZENICA

siječnja 1993.
Krajem siječnja 1993. godine na području Mjesne zajednice Lašva, općina Zenica, iz koje su prethodno protjerani Srbi, na sela Dusina, Brdo, Višnjica i Rajići izvršila je napad Armija BiH (7. muslimanska brigada). Ubili su deset (10) Hrvata i jednog (1) Srbina, a pojedina tijela su masakrirali (u Dusinama: Stipe Kegelj, Vinko Kegelj, Niko Kegelj, Mladen Kegelj, Draženko Kegelj, Augustin Radoš, Pero Ljubičić, Franjo Rajić i Vojo Stanišić). Gdje je ubijen Zvonko Rajić, to znaju samo u Armiji BiH. Prema nekim dojavama njemu su izvadili srce.

veljače/ožujka 1993.
Tijekom mjeseca veljače i ožujka 1993. godine HDZ i HVO u Zenici pokušali su u pregovorima s muslimanskim čelnicima Besimom Spahićem i Fuadom Džidićem spriječiti širenje sukoba između Hrvata i Muslimana na području općine Zenica. Usprkos dogovorima muslimanski čelnici nastavljaju sa sve jačom protuhrvatskom kampanjom i uskoro prestaju sa svim kontaktima. Osobit doprinos stvaranju mržnje protiv Hrvata, pored muslimanskih čelnika dala je i Radio Zenica i novinar Adamir Jerković.

28./29.03.1993.
Tijekom noći iz smjera sela Preoćice Armija BiH izvršila je napad na selo Vjetrenice, pri čemu su ubili bojovnika Slavka Puđu.

02.04.1993.
Na kontrolnom punktu, u naselju Čajdraš, ubijena su dva policajca pripadnika regionalne policije HVO-a.
Pripadnici Armije BiH (7. muslimanske brigade) demonstriraju silu svakodnevnim marširanjem postrojbi, koje sačinjavaju mudžehedini. Jedno od njihovih sjedišta bila je osnovna škola u selu Mehurić.
Noću počinju hapšenja Hrvata bez ikakvih povoda i sve su učestalije klevete na lokalnom radiju protiv Hrvata i HVO-a, što je prouzročilo podizanje napetosti u gradu.

15.04.1993.
Na području Podbriježja, pripadnici Armije BiH napali su vozilo marke "audi 80" registarske oznake HVO-ZE-1-00, zapovjednika brigade HVO-a. Pri tom je zapovjednik brigade Živko Totić otet, ranjen, a četvorica pratilaca ubijena (Ivica Vidović, Marko Ljubić, Tihomir Ljubić, Anto Zrnić). U pratioce je ispaljeno preko 500 mataka iz neposredne blizine. Zapovjednik je odveden u nepoznatom pravcu.

15./16.04.1993.
Vode se pregovori o oslobađanju zapovjednika Živka Totića i izručenju otmičara, te o načinu da se izbjegne oružani sukob uz posredovanje promatrača EEZ-a, te su bili postignuti i dogovori.

17.04.1993.
Unatoč postignutom dogovoru ujutro pripadnici Armije BiH predvođeni mudžahedinima, otpočeli su napad na Bilivode i Kuber.

18.04.1993.
U 05:20 sati pripadnici Armije BiH otpočeli su napad na cijelokupno područje, koje su naseljavali Hrvati u Zenici, kao i naselja cijele općine. Napadnuta su područja Podbriježje, Stranjani, Tanjac, Borda, Konjevići, Šušanj, Crkvice, Perin Han, Raspotočje, G. Zenica, Drivuša, Grm i Zelje.
Pučanstvo Podbrežja, Brode, Zmajevca, G. Zenice i Bilivoda izbjeglo je u Čajdraš, gdje se okupilo oko 3000 civila. Našli su se u potpunom okruženju Armije BiH i njenih specijalnih postrojbi, potpomognuti mudžahedinima. Pučanstvo i vojska HVO-a na području: Crkvica, Perina Hana i Raspotočja također su bili u okruženju. Nakon cijelodnevne borbe uslijedila je predaja.
Pučanstvo sa područja: Stranjana, Janjca, Konjevića, Šušnja nastojalo je da se izvuče na područje Ovnaka, gdje je uspostavljena crta obrane.
Tijekom napada Armije BiH, minobacačkom granatom oštećena je kapela groblja u Podbriježju, a u samom selu zapaljeno je i opljačkano više kuća, a u mnoge domove uselili su se Muslimani.
U 02:00 sata napadnut je Hrvatski dom i tada je HVO donio odluku da neće pružati jači otpor, jer je prisutna opasnost od velike pogibije zbog neravnomjernosti snaga 1:8 ili čak 1:10. Već u 05:00 sati počeo je napad na stožer u Trokućama iako su prethodnog dana bile dogovorene zajedničke patrole i suradnja. Komanda i vojnici su se zatekli u stožeru i počeli su se povlačiti pod jakom vatrom prema Zmajevcu, tako da su prije podne Bilivode i Trokuća bili u rukama Armije BiH.
Na području naselja Zmajevac zapaljeno je više kuća, kao i gospodarskih objekata.
Ulaskom Armije BiH u naselje Grm zapaljeno je 8 objekata. U selu Grm pripadnici Armije BiH žive su spalili: Jozu Kusturu (60 godina), Mirka Letića (44 godine) i Luku Šestina (30

godina).
U selima Šušanj i Ovnak pripadnici Armije BiH ubili su i izmasakrirali 17 civila (od maloljetnika do potpuno iznemoglih staraca 85 - 90 godina) a pobili su i sve ranjene bojovnike HVO-a (više od 15).
Selo Bilivode je Armija BiH tijekom mjeseca travnja i svibnja, u potpunosti opljačkala i spalila. Tom prilikom izgorijelo je troje civila staraca u svojim kućama.
Prvi dan agresije na sela: Luke, G. Zenica, Bilivode, Podbriježje, G. Vardište, Grm koja su Hrvati morali napustiti, a potom su ih pripadnici Armije BiH opljačkali.
U napadima snaga Armije BiH na slobodne hrvatske prostore: Žepča, Kiseljaka, Busovače, nađeni su leševi Hrvata iz Zenice, koji su pod pritiskom gurani u prve redove Armije BiH.
31 zarobljeni i zatočeni Hrvat i Srbin streljani u Željeznom polju, nakon obavljanja prisilnog rada (kopanja rovova) na prvoj crti bojišnice za potrebe pripadnika Armiju BiH.
Muslimanski čelnici, sa Armijom BiH, počinju s prisilnom mobilizacijom Hrvata u redove Armije BiH. Oko 2500 Hrvata spava po šumama krijući se i bježeći od prisilne mobilizacije.
One, koje uhvate privode i tjeraju na kopanje rovova ili izvlačenje mrtvih sa bojišnice.
Oni Hrvati, koji su odbili pristupiti u posrojbe Armije BiH zatvoreni su u KPD Zenica, gdje se nalazilo oko 450, otprije zatvorenih pripadnika HVO postrojbi.
U zatvoru Armije BiH u "Muzičkoj školi" i školi na Bilništu neprestano su zatvarani Hrvati, zlostavljani i mučeni.
Oko 150 bojovnika HVO-a odvela je Armija BiH (mudžehedinske postrojbe).
U "Muzičkoj školi", koncentracionom logoru Srba i Hrvata, specijalne postrojbe Armije BiH ubili su 12 pripadnika postrojbi HVO-a.
Veći broj uhićenika Hrvata civila iz zatvora Armije BiH nakon zlostavljanja i mučenja dovođeni su u KPD Zenica na oporavak, a potom su otpuštani.
Zbog odbijanja sudjelovanja u redovima Armije BiH, 30 Hrvata je strijeljano, a šest je obješeno u postrojbama Armije BiH. Nemali broj je i onih Hrvata, za koje se zna da su poginuli na bojišnicama Žepča i Maglaja, kojima su pripadnici Armije BiH pucali u leđa.
Protiv zatočenih Hrvata pokreće se postupak pod kriminalnom optužnicom navodno: "pobune protiv države i Armije BiH". Izriču se maksimalne kazne, kao u slučaju Vinka Vidovića, osuđenog na 10 godina zatvora. Pored ovog sude se i 52 zarobljena i zatočena bojovnika HVO postrojbi, zbog oružane pobune.
Nakon dva i pol mjeseca dolazi do razmjene 203 bojovnika, koji prelaze na teritorij pod kontrolom HVO, zbog prijetnje, da će biti ubijeni od strane Armije BiH. Razmijenjen je i zapovjednik za 14 mudžehedina koji su poznati i INTERPOLU-u.

17.04. - 16.05.1993.
Od 17.04.1993., kada je razoružana brigada HVO-a "Jure Francetić", ubijen je 31, a 320 pripadnika navedene brigade HVO-a uhićeno je i zatočeno u kazneno-popravnom domu. Sedam osoba starije dobi na zvjerski je način ubijeno, spaljeno je 67 kuća Hrvata, dok ih je velik broj opljačkan. Preko 5.000 Hrvata protjerano je s područja općine Zenica.

travnja 1993.
Komisija Međunarodnog Crvenog križa obišla je hrvatska sela u zeničkoj općini. U selu Zahdlije su pronašli tijela četvorice ubijenih Hrvata, a u selu Želje 12-toro ubijenih Hrvata.

20.05.1993.
U Zenici su pripadnici Armije BiH uhitili dvojicu Hrvata, Vjekoslava (Zdravka) Puđu i R.P.. Za Puđu se do danas ništa ne zna, a R.P. je uspio pobjeći.

svibanj 1993.
U "KP-Domu" u Zenici nalaze se 232 zatočena Hrvata, a 12 u "Muzičkoj školi". Protiv 57 zatočenih Hrvata pokrenut je krivični postupak (u pripremi je za još 12 Hrvata) radi pripadnosti HVO-u.

08.06.1993.
U 08:00 sati otpočeo je opći napad Armije BiH na grad Travnik, kao i naselja duž cijele općine. Nakon pada Travnika dijelovi brigade HVO-a "Jure Francetić" iz Zenice zajedno sa brigadom HVO-a "Frankopan" iz Travnika, ostala je u potpunom okruženju zajedno sa 700 Hrvata civila (od toga oko 350 iz Zenice).

Sve napade Armije BiH odbile su postrojbe HVO-a. Proboj je otpočeo u 20:45 sati i trajao je

sve do 24:00 sata. Iz okruženja se uspjelo izvući gotovo čitavo civilno pučanstvo. Tijekom izvlačenja iz okruženja, Armija BiH je iz strojnica i topništva djelovala po civilima. Oko 02:00 sata narednog dana civili su stigli na područje Nove Bile. Tijekom ove ofanizive Armije BiH na hrvatsko naselje Šušanj ubijeno je osam staraca, kuće su sve opljačkane, a potom veći broj popaljen, one preostale, useljene su muslimanskim pučanstvom iz bosanske krajine. Armija BiH nije dozvoljavala pristup međunarodnim udrugama na to područje, dok nisu uklonili tragove zločina.
18.06.1993.

Komisija u sastavu:
1. Željko Tadić - dopredsjednik Izvršnog odbora SO-e Zenica,
2. Franjo Križanac - župnik župe Brajkovići,
3. Pero Karajica - kapelan župe Brajkovići,
4. Božo Marković - odvjetnk,
u pratnji manevarskog odreda civilne policije MUP-a iz Zenice, obišla je sva sela župe Brajkovići, postradale u ratnim zbivanjima, 08.06.1993., te je na temelju neposrednog uvida i na temelju ranije pribavljenih podataka od očevidaca i zvaničnih institucija utvrdila slijedeće stanje:
Selo Šušanj, općina Zenica. Od ukupno 101 kuće useljene su sve, osim dvije u kojima se nalazi 27 zatočenih civilnih osoba i to starijih žena i malodobne djece, hrvatske nacionalnosti. Preostalo pučanstvo je izbjeglo na slobodne teritorije pod kontrolom HVO-a. Sve kuće i gospodarske objekte popalili su i opljačkali i svu stoku odveli su tamošnji Muslimani.
Selo Konjevići, općina Zenica: U zaseoku Malkin sve hrvatsko pučanstvo je prognano, osim desetak osoba.

19.06.1993.
Iz dvomjesečnog zatočeništva provedenog u muslimanskim logorima u Zenici razmjenom je oslobođeno 220 Hrvata, civila i HVO vojnika.

kolovoza 1993.
Pripadnici Armije BiH, napali su na župnu crkvu u Crkvicama. Pri tome su pretukkli i vezali župnika Zvonka Rajića, kapelana i časnu sestru. Župni dvor i crkvu su opljačkali. Nad svećenicima, a i u crkvi je vršena nužda. O ovom nemilom i stravičnom događaju uputio je svoj prosvjed provincijal franjevačkog reda Bosne Srebrene fra Petar Anđelović. Napadnuto je i potpuno opljačkano skladište Caritasa.

02.08.1993.
Hrvatske žene i majke su ispred sjedišta promatračke misije EEZ-a u Zenici, organizirale prosvjedni skup. Gotovo tisuću opkoljenih žena, policija Armija BiH, je na najbrutalniji način, upotrebom suzavca i palica, te pucanjem iznad glava, rastjerala pred očima europskih promatrača, koji su na sve ostali nijemi i slijepi.

siječnja 1994.
Nakon napada na selo Varda (općina Zenica) dvodnevnog okršaja s pripadnicima žepačke brigade HVO-a, pripadnici 299. lakojurišne brigade Armije BiH su bezglavo pobjegli sa bojišnice ostavljajući svoje mrtve suborce i naoružanje.
ŽEPČE

travnja 1993.
Nakon agresije na zeničku brigadu HVO-a, pripadnici 3. korpusa Armije BiH potpuno su blokirali Hrvate Žepča, isključivši im struju, vodu, telefonske linije i prekinuvši sav promet. U zeničkoj bolnici su odbili liječiti ranjene pripadnike HVO-a i bolesne hrvatske civile što je za posljedicu imalo osmero mrtvih Hrvata. Ranjeni pripadnici žepačke brigade HVO-a, koji su se zatekli na liječenju u zeničkoj bolnici prebačeni su u logor "KP Dom" gdje su tretirani kao ratni zarobljenici, iako su ranjeni braneći muslimanska sela u općini Žepče od strane agresije.

24.06.1993.
Na veliki katolički blagdan Sv. Ivana Krstitelja, u 9:20 sati, pripadnici novoformirane operativne grupe (zapovjednik Refik Lendo) Armije BiH zvane "Bosna", su izveli oružani

napad na Hrvate žepačke općine. Tako se oružani sukob Hrvata i Muslimana iz središnje Bosne proširio i na ovo područje. Sve je počelo jakim vojnim udarom pripadnika Armije BiH na grad Žepče i Hrvatima nastanjena sela, iz pravca Zenice i Željeznog Polja. Napadani su i prostori Mujadinske Kose, Visa, Brezove Kose, Martinova Visa... Iz pravca Tešnja napadnut je prostor Crnog Vrha, a iz pravca Maglaja selo Ljeskovica, te hrvatska sela u općini Zavidovići. Muslimanske snage koristile su pritom teško topničko naoružanje (haubice 105 mm i tenkove tipa T-55), te minobacače.

25.06.1993.
Pripadnici 111. brigade HVO-a uspjeli su pod kontrolu vratiti nekoliko, od pripadanika Armije BiH, okupiranih hrvatskih sela.

01.07.1993.
Pripadnici 319. brigade 3. korpusa Armije BiH, pod zapovjedništvom Galiba Derviševića odlučili su se predati pripadnicima HVO-a Žepča.

16.08.1993.
Pripadnici diverzantske skupine iz redova 303. i 314. brigade 3. Korpusa Armije BiH su, preobučeni u uniforme pripadnika HVO-a neometano ušli u selo Kiseljak kojeg nastanjuju Hrvati. Kada su muslimanski diverzanti počeli ubijati zatečene Hrvate u selu je nastala opća panika. Do konsodilacije mjesne postrojbe HVO-a pripadnici Armije BiH su ubili 43 osobe hrvatske nacionalnosti od čega 15 civila među kojima pet žena i jedno dijete. Pripadnici HVO-a su pri zaštiti preostalog pučanstva sela Kiseljak otvorili vatru na napadače. Nakon povlačenja napadača u selu je ostalo 11 mrtvih pripadnika Armije BiH, a poginula su i 3 pripadnika HVO-a.

1|2|3|4|5|6

Zemljopisni položaj, reljef i klima

Povijesni osvrt

Pučanstvo

Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH

Stradanje Hrvata

Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja

Kronologija pregovora

Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine

Nepotpuni popis žrtava

Svjedočenja

NEPOTPUNI POPIS OSUMNJIČENIH ZA RATNE ZLOČINE *

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

FATIĆ, VAHID "CAR" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Mratinići (općina Kreševo). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., organizira i sudjeluje u više oružanih napadaja na područje sela i mjesta na prosotrima općina Kreševo (selo Pirin) i Kiseljak (sela: Bukovice, Zabrđa i Toplice) u kojima su živjeli Hrvati. Najčešći napadaji pripadnika Armije BiH su se odvijali pravcima Tarčin - Perinski propust - Blinje. U tim oružanim napadajima u potpunosti su protjerali hrvatsko pučanstvo iz sela Perin kojeg su opljačkali a potom spalili.

FATIĆ, ZAHID - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., sudjeluje u više oružanih napadaja na područje sela i mjesta na prosotrima općina Kreševo (selo Pirin) i Kiseljak (sela: Bukovice, Zabrđa i Toplice) u kojima su živjeli Hrvati. U tim oružanim napadajima u potpunosti su protjerali hrvatsko pučanstvo iz sela Perin kojeg su opljačkali a potom spalili.

FAZLIHODŽIĆ, NAMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Radeljevići (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., je sudjelovao u oružanim napadajima na sela i mjesta općine Kiseljak u kojima su živjeli Hrvati i u provedbi raznih zločina (maltretiranja, premlaćivanja, zlostavljanja, pljačkanja imovine i protjerivanja) nad zatečenim Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a).

FAZLIHODŽIĆ, NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993. je sudjelovao u oružanim napadajima na sela i mjesta u kojima su živjeli Hrvati (na prostoru općina Kiseljak, Fojnica i Busovača) i provedbi raznih zločina (maltretiranja, premlaćivanja, zlostavljanja, pljačkanja imovine i protjerivanja) nad zatečenim Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a).

FAZLIĆ, ASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Travnika. Jedno je kraće vrijeme obnašao dužnosti načelnik MUP-a u Travniku a potom odlazi u Zenicu gdje postaje načelnik Centra službi sigurnosti (CSS) Zenice.

FAZLIĆ, ? "BRACO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Do rata je bio 'oficir' u JNA. Kao pripadnik Armije BiH, bio je 'načelnik štaba' operativne grupe Armije BiH zvane "Igman". Od jeseni 1993. postavljen je za zamjenika 'komadanta' 6. korpusa Armije BiH. Tijekom lipnja i srpnja 1993. sudjeluje sa sebi potčinjenim pripadnicima (postrojbama) Armije BiH u oružanim napadajima na sela i mjesta općina Kiseljak, Kreševo i Sarajevo-Hadžići u kojima su živjeli Hrvati (Gojakovac, Bukovica, Zabrđe, Perin...). Nakon zauzimanja (okupacije) pojedinih sela i mjesta pripadnici Armije BiH čine teške zločine nad hrvatskim stanovništvom (ubijanja, ozljeđivanja vatrenim oružjem, premlaćivanja, zlostavljanja... protjerivanja).

FAZLIĆ, ? - muškarac (brat Asima Fazlića, načelnika MUP-a R BiH Travnik), po nacionalnosti Musliman, iz Travnika. Osobno je 04.06.1993. godine, oko 12:00 sati predvodio skupinu pripadnika Armije BiH sa kojom je nasilno ušao u prostorije župske

kuće (u kojoj je stanovao župnik crkve Sv. Ivana Krstitelja) iz koje su, bez ikakvog objašnjenja uzeli i odnijeli vrijednije predmete i stvari.

FERUK, AVDO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Zenice, muslimanski ekstremist, pripadao Armiji BiH (policajac). 18.05.1993. god. bez razloga ubija Hrvate na području općine Kakanj. Potom vrši hapšenje Hrvata, te ih odvodi u kakanjski motel "Sretno", gdje ih premalećuje do besvjesti, lomeći noge...

FOKS, SILVER "VALTER" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Sarajeva. Pripadnik Armije BiH, član Štaba Armije BiH i jedan od zapovjednika Armije BiH, zapovijedao je jedinicom za posebne namjene Armije BiH zvane "Valter" iz Sarajeva, 07.09.1993., sudjelovao je u pripremi, a 09.09.1993., u provedbi ratnog zločina masakra nad hrvatskim pučanstvom sela Grabovica i Drežnica (mjesta se nalaze na krajnjem sjeveru općine Mostar).

GABELA, ISMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. 20.03.1993. godine, je u selu Kostajnica (općina Konjic), iz automobila u kretnji bačena ručna bomba na skupinu od tri djevojčice po nacionalnosti Hrvatice,kada je jedna djevojčica lakše ozljeđena pri eksploziji bombe. U navedenom automobilu su se nalazili Ismet Gabela i Sakib Boloban.

GAFIĆ, MUSTAFA - muškarac, šezdesetogodišnjak, muslimanske nacionalnosti. U vrijeme sukoba Hrvata i Muslimana u Bosni i Hercegovini je putem lokalne radijske postaje "Radio Travnik" kao i putem lokalnog travničkog tiska ("Travnički ljiljan", "Divan", "Merhamet") kao i u drugim listovima, svojim lažnim izvještavanjima i pisanjem, kod Muslimana raspirivao mržnju protiv Hrvata.

GAGULA, SAFET - muškarac, nepoznate nacionalnosti. Kao pripadnik Armije BiH je, 22.04.1993. u selu Vrci (općina Konjic), skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, nakon mušenja počinio brutalno ubojstvo (klanjem) najmanje dvoje civila srpske nacionalnosti, mještana tog sela (Đoko Ristić rođen 1918. i Petra Ristić rođena 1918.).

GAGULA, SAŠA - muškarac, nepoznate nacionalnosti, iz sela Rodići (općina Jablanica). Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

GAMIJA, HALID - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik muslimanske civilne policije (MUP BiH) u selu Bilalovac (općina Kiseljak). Tijekom 1993. počinio je, sam ili skupa s drugim pripadnicima MUP-a BiH razna zlodjela nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Kiseljak, napose u selima Bilalovac, Datići, Pobrđe... Tako je u svibnju 1993., skupa sa Ferdom Žilić u naselje Velike Sotnice u borovoj šumi (u blizini kuće Ante Katane) počinio brutalno ubojstvo dvojice Hrvata, mještana tog sela: Ante Katane i Drage Ljoljo, civila, starih preko 60. godina.

GARAČ, ABDULAH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Višegrada. Do rata u BiH je bio pripadnik (časnik) bivše JNA. Tijekom 1993./1994., bio je zapovjednik 317. brigade Armije BiH s zonom odgovornosti na području općine Gornji Vakuf/Uskoplje.

GASAN, NISVET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao zapovjednik u logoru na stadionu "Iskre" u Bugojnu, sudjelovao je u stradanju zatočenih Hrvata, tijekom 1993./1994. godine.

GENJAC, dr. HALID - muškarac, politički aktivist stranke SDA za područje općine Travnik, po nacionalnosti Musliman. Politički djeluje na području općine Travnik, prema tvrdnjama svjedoka jedan je od vodećih političkih čelnika iz reda muslimanskog naroda na području općine Travnik a koji su se zalagali da dođe do sukoba između Hrvata i Muslimana na području općine Travnik. Otvoreno je, i pred međunarodnim predstavnicima, nazivao Hrvate ustašama, izražavajući time mržnju prema tom narodu. Njegova supruga na poslu

demonstrativno nosi “feredžu” - kao u tursko doba, dajući time primjer drugima.

GIJOVIĆ, HALID - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Šahinovića (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., je sudjelovao u oružanim napadajima na sela i mjesta općine Kiseljak u kojima su živjeli Hrvati i u provedbi raznih zločina (maltretiranja, premlaćivanja, zlostavljanja, pljačkanja imovine i protjerivanja) nad zatečenim Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a).

GOSTO, OSMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Japalaci (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993., sudjeluje u oružanim napadajima na sela i mjesta u kojima su živjeli Hrvati na prostoru općina Fojnica, Kreševo, Kiseljak i Sarajevo-Hadžići. Nakon zauzimanja (okupacije) pojedinih sela ili mjesta sudjeluje, sam ili skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi raznih zločina (maltretiranja, premlaćivanja, zlostavljanja, pljačkanja imovine i protjerivanja) nad zatečenim Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a).

GOSTOVČIĆ, (ZEJNIL) ADNAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1976. u selu Trusini (općina Konjic), pripadnik Armije BiH. U predvečernjim satima 15.04.1993. godine, viđen je kako, noseći automatsku pušku, odlazi u pravcu brijega iznad sela Trusina sa kojeg je 16.04.1993. godine, oko 8:00 sati, napadnuto hrvatsko pučanstvo u selu Trusina i njihova imovina, kada su ubijene 22 osobe hrvatske nacionalnosti.

GOSTOVČIĆ, (ABID) BEJAMIL “BAJKO” - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1954. godine, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, oko 8:00 sati, pri napadaju na hrvatsko pučanstvo u selu Trusina i njihovu imovinu, kada su ubijene 22 osobe hrvatske nacionalnosti.

GOSTOVČIĆ, FAIK - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star oko 33 godine, iz sela Trusina (općina Konjic), pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 16.04.1993. godine, oko 8:00 sati, pri napadaju na hrvatsko pučanstvo u selu Trusina i njihovu imovinu, kada su ubijene 22 osobe hrvatske nacionalnosti.

GOSTOVČIĆ, (ABID) ZEJNIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1951. godine, iz sela Trusina (općina Konjic), po zanimanju autoprijevoznik. 12.04.1993. godine, hodajući kroz selo Trusina, psovao je “majku fašističku i ustašku” i provocirao mještane hrvatske nacionalnosti. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

GRABUS, DŽEMO - muškarac, starosti oko 35 godina, muslimanske nacionalnosti, iz sela Krpeljići (općina Travnik). Kao pripadnik Armije BiH (nepoznate matične postrojbe), sudjelovao je (skupa sa dvojicom sumještana, neki Naić i sin nekog Emina koji je živio u kući pokraj džamije) 08.06.1993. godine (oko 5:00 sati), u oružanim napadajima i djelovanjima protiv pučanstva hrvatske nacionalnosti sela Krpeljići (općina Travnik) kojom prilikom je počinio ubojstvo (ispalivši mu metak u glavu) sumještana, civila, Drage Volića (starosti 60 godina). Pri oružanom napadaju pripadnika Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Krpeljići koji se dogodio 08.06.1993. godine, u ranim jutarnjim satima, ubijeno je najmanje 7 Hrvata.

GRABUS, FERID - muškarac, starosti oko 41 godinu, po nacionalnosti Musliman, iz sela Han Bila (općina Travnik). Kao zapovjednik pripadnika Armije BiH iz sela Han Bila je, 08./09.1993. godine, predvodio sebi potčinjene i skupa s njima sudjelovao u oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Brajkovići.

GRADAŠČEVIĆ, MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, predsjednik stranke MBO u Travniku. Tijekom 1992./1993./1994., politički djeluje na području općine Travnik, prema tvrdnjama svjedoka, jedan je od vodećih političkih čelnika iz reda muslimanskog naroda na području općine Travnik koji su se zalagali da dođe do sukoba između Hrvata i Muslimana na području općine Travnik.

GRADINČIĆ, ASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Travnika. Osobno je, kao

“logističar” jedne od postrojba Armije BiH koje su djelovale na prostoru općine Travnik, 06.06.1993. godine, predvodio skupinu pripadnika Armije BiH, koji su prema njegovoj zapovjedi oduzeli svu zatečenu humanitarnu robu iz skladišnog prostora travničkog “Caritasa”.

GRANIĆ, TAHIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993., bio je zapovjednik brigade Vojne policije Armije BiH u Bugojnu. Odgovoran je za uhićenje i nestanak (smrt?) 26 Hrvata iz Bugojna (tzv. ‘Bugojanska grupa zatočenika’), i za ubojstva većeg broja hrvatskih civila u selu Gračanica (Bugojno), koncem srpnja 1993. godine.

GRANOV, dr. MIRSAD - muškarac, politički aktivist stranke SDA za područje općine Travnik, po nacionalnosti Musliman, po zanimanju kirurg specijalist, ravnatelj bolničkog centra u Travniku. Politički djeluje na području općine Travnik, prema tvrdnjama nekih od svjedoka jedan je od vodećih političkih čelnika iz reda muslimanskog naroda na području općine Travnik a koji su se zalagali da dođe do sukoba između Hrvata i Muslimana na području općine Travnik. Osobno je iz travničkog bolničkog centra otpustio skoro sve djelatnike hrvatske nacionalnosti, ostavio je samo one koji su obavljali neke poslove, ako iste te poslove nije poznavao netko tko je je po nacionalnosti Musliman.

GUSIĆ, SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Do rata je bio ‘oficir’ u JNA s činom kapetana I. klase, na službi u ‘Titovoj Gardi’ (u Beogradu). Tijekom lipnja i srpnja 1993., kao zapovejdnik 6. korpusa Armije BiH sudjeluje sa sebi potčinjenim pripadnicima (postrojbama) Armije BiH u pripremi i provedbi oružanih napadaja na sela i mjesta općina Kiseljak, Kreševo i Sarajevo-Hadžići u kojima su živjeli Hrvati. Nakon zauzimanja (okupacije) pojedinih sela i mjesta pripadnici Armije BiH čine teške zločine nad hrvatskim stanovništvom (ubijanja, ozljeđivanja vatrenim oružjem, premlaćivanja, zlostavljanja... protjerivanja).

GUSIĆ, (ZAHIR) SENAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, nastanjen u Jablanici. Zapovjednik policije u Jablanici (MUP-a iz Jablanice), sudjelovao je u pripremi, a 15.04.1993. i u provedbi planskog i organiziranog napadaja na pripadnike HVO-a općine Jablanica i hrvatsko pučanstvo općine Jablanica kada je bilo ubojstava, pljačkanja, protupravnog uhićenja i zatvaranja uhićenih Hrvata u logor “Muzej” u Jablanici...

GUSKA, ISMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH) u mjestu Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići). Tijekom 1993., osobno je, u više navrata, izdavao zapovjedi za ubijanje pojedinih civila hrvatske nacionalnosti sa područja općina Sarajevo-Hadžići, Kreševo i Kiseljak.

GUSKA, JASMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, načelnik Stanice javne sigurnosti u Konjicu. Tijekom 1992. godine, bio je sudionikom etničkog čišćenja grada i općine Konjic - prvo od Srba a potom, tijekom 1993. godine, jedan od organizatora i podstrekača genocida nad Hrvatima, stanovnicima grada i općine Konjic.

GUŠIĆ, SLAVKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik 6. korpusa Armije BiH. Ovaj korpus je nastao (osnovan u drugoj polovoci 1993.) od dijelova 4. korpusa Armije BiH, samostalnih bataljuna i tzv. udarnih grupa Armije BiH.

HABIBIJA, MIRZA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 18.03.1993. godine, u bezrazložnom zarobljavanju većeg broja civila hrvatske nacionalnosti iz sela Jasenik (općina Konjic), koji su sukladno objavi mjesnih (muslimanskih) vlasti došli u prostorije mjesnog Crvenog križa po humanitarnu pomoć.

HABIBIJA, MUHAREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Konjica. Kao pripadnik Armije BiH osobno je 18.04.1993. ubio Hrvaticu Apoloniju Azinović.

HABIBIJA, (ŠERIF) SAID ili SENAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Konjica. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). Dana 18.03.1993. godine, sudjelovao je u bezrazložnom zarobljavanju većeg broja civila hrvatske nacionalnosti iz

sela Jasenik, koji su sukladno objavi mjesnih (muslimanskih) vlasti došli u prostorije mjesnog Crvenog križa po humanitarnu pomoć.

HADAREVIĆ, ? "OSOBLJE" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, muslimanski ekstremist, pripadnik Armije BiH (Vojne policije) vršio strašna zlostavljanja, ubijanja i mučenja Hrvata na području općine Kakanj.

HADŽAJLIJA, JUSUF "HOMEINI", "JUSA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1955. godine u selu Šunje, nastanjen u gradu Konjic. Zapovjednik Vojne policije Armije BiH za područje zvano Klis (sjeverozapadni dio općine Konjic). Jedan od ideologa i nalogodavaca za provedbu genocida (protjerivanja, zatvaranja i ubojstava) nad Hrvatima s područja općine Konjic.

HADŽIBEGOVIĆ, ISMET "DURSUM" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Vrbanja (općina Bugojno). Kao član Ratnog predsjedništva Bugojna odgovoran je za ubijanje civila hrvatske nacionalnosti općine Bugojno, tijekom 1993./1994. Pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je imenovani zapovjedao, su 17.07.1993., ubili Miru Telentu i Miju Vučka.

HADŽIĆ, DŽEMAL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rodom iz Kaknja, muslimanski ekstremist, pripadnik Armije BiH, zapovjednik 309. brigade Armije BiH. Progonitelj Hrvata kakanjskog kraja. Tijekom 1993. je radio na etničkom čišćenju općine Kakanj od Hrvata.

HADŽIĆ, (HASAN) NERMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, sa područja općine Kakanj. Pripadnik Armije BiH. Vršio zlostavljanja, hapšenja, premlaćivanja Hrvata sa područja općine Kakanj.

HADŽIHASANOVIĆ, ENVER - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, časnik ('komadant' zračnog korpusa A BiH). 18. i 19.05.1993. rukovodi akcijom hapšenja, zlostavljanja kao i etničkog čišćenja općine Kakanj od hrvatskog pučanstva. Tijekom 1993./1994., organizirao je i zapovjedao provedbu više oružanih napadaja pripadnika Armije BiH na Hrvate koji žive na području općine Busovača. Prema nekim informacijama pretpostavlja se da je kao oficir bivše JNA sudjelovao u agresiji i oružanim napadajima na Republiku Hrvatsku, tijekom 1991./1992. godine.

HADŽIOSMIĆ, ENVER - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993., bio je (jedno vrijeme) zapovjednik 3. korpusa Armije BiH (tzv. "Zenički korpus"). U jednom dopisu HVO-u (travnja 1993.), s ciljem skidanja odgovornosti između ostalog je napisao: "Mudžahedinske jedinice nisu pod mojom komandom i Armija BiH nije odgovorna za ono što oni čine".

HAKALOVIĆ, HASAN "HASO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1947. godine u selu Gornje Višnjevice (općina Konjic), vlasnik caffe bara u selu Seonica (općina Konjic), zapovjednik 45. Parsovačke brigade zvane "Neretvica" koja djeluje u sastavu 4. korpusa Armije BiH (ovim korpusom je zapovijedao Arif Pašalić). Sudjelovao je, 16.04.1993. godine, sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic) kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). Tijekom mjeseca svibnja 1993. godine, njemu potčinjeni pripadnici Armije BiH su u selu Mrkosovice (općina Konjic) ubili (strijeljali) dvojicu civila (Iliju Ilića, starog oko 60 godina i Cvitana Kneževića, starog oko 75 godina).

HAKALOVIĆ, (ADIL) MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star oko 25 godina, iz sela Gostovići (općina Konjic), pripadnik Armije BiH. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

HAKALOVIĆ, (ZAIM) SEAD (ili SEID ili SEJDO) - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Gostovići ili Buturović Polja (oba sela su na području općine Konjic), vlasnik jednog dijela trgovine koja se nalazila u selu Trusina (općina Konjic) /u kući, čiji je vlasnik Juro Anđelić/, pripadnik Armije BiH. 23.03.1993. godine, pucajući iz automatske puške je ubio

uhićenog i nenaoružanog pripadnika HVO-a, Zvonka Đopu a teže ozljedio još jednu osobu. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). 16.04.1993. godine, u selu Trusina je, sa još dva pripadnika Armije BiH, počinio ubojstvo (strijeljanje) šestorice uhićenih i zavezanih pripadnika HVO-a.

HAKANOVIĆ, EDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u ubijanju Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) na području općine Busovača.

HALEBIĆ, ADEM "KAMILICA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, nastanjen u Jablanici. Kao jedan od čuvara u logoru "Muzej" u Jablanici, sudjelovao je u provedbi psihičkog i fizičkog zlostavljanja zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), tijekom travnja 1993./ožujka 1994. godine.

HALEBIĆ, AHMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994., je kao istražitelj MUP-a u Jablanici koja je s postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

HALEBIĆ, MUHAREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, do rata je radio kao klesar u Jablanici. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

HALEBIĆ, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Luga (općina Jablanica). Tijekom 1993. i 1994., je kao pripadnik
Vojne policije Armije BiH u Jablanici, koja je s drugim postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

HALILHODŽIĆ, AHMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

HALILHODŽIĆ, AMIR "PRPA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice (iz sela Jelačići), pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

HALILHODŽIĆ, (SAFET) ENVER "ENO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Jeličići - Jablanica (brat poznatog mostarskog nogometaša Vahida Halilhodžića). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

HALILOVIĆ, NEZIM "MUDERISS" - muškarac, rođen 1965. u mjestu Žepa, po nacionalnosti Musliman, do 1991. je živio u Sarajevu a od 1991. u Konjicu. Polazio je fakultet arapske književnosti na Al Asharu u Kairu (Egipat). Od 1991. obnaša vjerske dužnosti glavnog imama u Konjicu. Sredinom 1992., osniva diverzantski vod kojeg su isključivo sačinjavale osobe bliske Islamskoj zajednici. Za kratko vrijeme 'vod', dopunjavanjem, prerasta u 'četu' koja dobiva naziv "Muderiss". Do travnja 1994. diverzantska postrojba ('četa') "Muderiss" djeluje u sastavu 4. korpusa Armije BiH sa zonom odgovornosti na prostoru općina Jablanica, Konjic i Sarajevo-Hadžići. Temeljem

odluke 'Štaba Vrhovne komande Armije BiH' od travnja 1994. imenovan je zapovjednikom novoustrojene 4. muslimanske lake brigade Armije BiH, u čiji sastav, u cijelosti, ulazi diverzantska 'četa' Armije BiH zvana "Muderiss". Tijekom 1993./1994., je planirao i skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH počinio bezbroj ratnih zločina nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostorima općina Jablanica, Konjic...

HALILOVIĆ, SEFER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Sarajeva. Načelnik Štaba Armije BiH, odgovoran je za izdavanje zapovijedi za pripremu i provedbu oružanih napadaja na mjesta naseljena civilnim pučanstvom na području uz rijeku Neretvu, sjeverno od Mostara, pri kojima je ubijen i izmasakriran veći broj civilnog pučanstava hrvatske nacionalnosti, organiziranje logora, u cilju provedbe genocida i etničkog čišćenja, protupravnih uhićenja i zatvaranja civilnog pučanstva u logore, psihičko i fizičko zlostavljanje i ubojstva zatočenika... Bio je nazočan sastanku održanom u bazi "Zukine vojske" u selu Donja Jablanica (općina Jablanica) 08.09.1993. skupa sa Mujicom Beglerovićem, Vehbijom Karićem i Zulfikarom Ališpagom "Zukom" kada je u tu bazu dovedena i zatvorena skupina uhićenih Hrvata iz Jablanice. Tijekom sastanka s navedenim zapovjednicima Armije i MUP-a BiH pripremao je oružanu akciju nazvanu "Neretva '93" u okviru koje je počinjen ratni zločin genocida nad civilnim pučanstvom sela Grabovica kada je brutalno ubijeno više od 30 Hrvata, a veliki broj preživjelih je protupravno uhićen i zatvoren u logor zvan "Muzej" u Jablanici. Pripremao je (od 10. do 13.09.1993.) i izravno rukovodio (14.09.1993.) oružanim napadajom pripadnika Armije BiH na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) iz zapovjednog mjesta u Dobrom Polju. Dan prije napadaja na selo Uzdol, 13.09.1993., pozvao je sve pripadnike Armije BiH koji su se nalazili na odmoru ili u pričuvi (osim onih koji su bili na bojišnici), te vojnu policiju. Tog dana se u Dobrom Polju okupio veći broj pripadnika Armije BiH a pristiglo je i 300 vojnika Kliškog bataljuna Armije BiH (iz općine Konjic). Osobno je, na otvorenom prostoru, pred okupljenim pripadnicima Armije BiH rekao da Armija BiH mora ovladati prostorima: Crni Vrh, Blace i Uzdol, te da su za tu priliku pripadnici 7. muslimanske brigade ubačeni u područje Paljike i Kolivret, a pripadnici 17. krajiške u područje Makljena i Draševa i da samo čekaju početak akcije. Potom je rasporedio pravce napadaja i odredio da bataljuni iz Klise (Konjic) i Voljevca (Uskoplje/G. Vakuf) napadaju Crni Vrh, pola prve čete bataljuna "Prozor" (iz Hera) i vod "Foča" (iz istočne Bosne) te 20 vojnika iz sela Kute napadaju Uzdol, a 10 vojnika iz voda "Foča" i 5 vojnika iz prve čete bataljuna "Prozor" napadaje Gradac, a ostalih oko 100 vojnika napadaju Blace, Juriće i Glibe. Grupi koja je dobila zapovjed da napadnu Uzdol je rekao: "Kad uzmete Uzdol možete slobodno sjesti u auta i pravo za Prozor." U znak dobro planirane akcije vojnicima Armije BiH je ponuđeno 12 pečenih janjaca. Istu večer vojnici su se vratili u selo Here gdje su uzeli streljivo i bombe i oko 23:00 sata otišli u pravcu sela Uzdol gdje su 14.09.1993. u 5:30 počeli s napadajom u kojem je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HANDŽIĆ, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Donjeg Vakufa. Tijekom 1993./1994., nosio je uniformu i obilježja Vojne policije Armije BiH te je zapovjedao u akcijama Vojne policije u Bugojnu i okolici.

HASANDIĆ, (IBRAHIM) EDIN - muškarac, rođen 07.12.1972., po nacionalnosti Musliman, rođen u Kiseljaku a nastanjen u Kreševu (Džemala Bijedića 13), po zanimanju tekstilni radnik. Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH, tijekom 1993./1994., sustavno pljačkao imovinu te progonio i ubijao Hrvate iz sela na području općine Kreševo a napose u selima Deževica, Bilići, Crnički Kamenik.

HASANDIĆ, (MUHAREM) IBRAHIM - muškarac, rođen 01.10.1941., po nacionalnosti Musliman, rođen u Visokom a nastanjen u Kreševu (G. Jankovića 12), po zanimanju električar. Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH, tijekom 1993./1994., sustavno pljačkao imovinu te progonio i ubijao Hrvate iz sela na području općine Kreševo a napose u selima Deževica, Bilići, Crnički Kamenik.

HASANOVIĆ, SUAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Maglaja. Kao pripadnik Armije BiH (303 brigade, 3. korpusa) je sa grupom pripadnika Armije BiH među kojima i Mirsad Šestić, Ramiz Bečurhodić, 16.08.1993. oružano napali selo Kiseljak (općina Žepče) i sve Hrvate - civile, od staraca - starice do djece istjerali iz kuća. Potom su odmah te kuće opljačkali, a poslije su pomenute civile isturili kao živi štit prema položajima pripadnika

HVO-a. Kada su se na ovaj način osigurali otpočinju "svoj krvavi pir" zaposjedaju ostale kuće, i ubijaju zatečene Hrvate.

HASEČIĆ, MENSUD "HOTA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kiseljaka, bivši vlasnik ugostiteljskog objekta "Leko" u Kiseljaku. Pri Armiji BiH je obnašao zadaće vojnog istražitelja u logoru/zatvoru "Silos" u mjestu Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići) gdje je izdavao zapovjedi za zlostavljanja i brutalna fizička maltretiranja zatočenih Hrvata i Srba (civila i pripadnika HVO-a). Pored toga je, tijekom lipnja i srpnja 1993., kao pripadnik Armije BiH, skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, oružano napadajao sela i mjesta na prostoru općina Kiseljak, Kreševo i Sarajevo-Hadžići u kojima su živjeli Hrvati. Pri zauzimanju (okupaciji) sela (Gojakovac, Bukovica, Zabrđe, Perina...) nastanjenih Hrvatima, pripadnici Armije BiH su dotična sela opljačkali i uglavnom popalili a, počinili su i bezbroj ratnih zločina nad civilnim pučanstvom i zarobljenim pripadnicima HVO-a (zlostavljanje, brutalno fizičko maltretiranje, ozljeđivanje vatrenim oružjem, bezrazložna zatvaranja u logore ili zatvore, ubojstva, progon...).

HASIDIĆ, (MUJO) HUSO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 03.01.1940. u selu Doljani - Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

HASIDIĆ, (MUJO) NEZIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1953. godine, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

HASIDIĆ, SABAHUDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen u selu Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je dana 28.07.1993. u oružanom napadaju na Hrvate koji su živjeli u selu Doljani, i pokolju istih. Osobno je palio kuće i gospodarske objekte Hrvata, zarobljavao hrvatsko civilno pučanstvo i sprovodio u logor zvani "Muzej" u Jablanici.

HASIĆ, (SAFET) FIKRET "GROBAR" - muškarac, rođen 10.10.1955., po nacionalnosti Musliman, iz sela Bukovica (općina Kiseljak). Kao zapovjednik jedne izviđačko-diverzantske skupine pripadnika Armije BiH stacionirane u mjestu Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići), je tijekom lipnja i srpnja 1993., sudjelovao skupa sa sebi podređenim pripadnicima Armije BiH u više oružanih napadaja na područje sela i mjesta na prosotrima općina Kreševo, Kiseljak i Sarajevo-Hadžići u kojima su živjeli Hrvati. U tim oružanim napadajima pripadnici Armije BiH su počinili veliki broj ratnih zločina nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) a u potpunosti su protjerali hrvatsko pučanstvo iz sela Perin kojeg su opljačkali a potom spalili.

HASIĆ, KANIJA - muškarac, rođen 01.12.1972., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, tijekom 1993./1994., u provedbi oružanih napadaja na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti na području općine Kiseljak. Posebice se 'istakao' u pogromu nad Hrvatima iz sela Bilalovac (općina Kiseljak) pljačkajući i uništavajući njihovu imovinu te u brutalnom psiho-fizičkom iživljavanju nad civilima.

HASIĆ, (ČAMIL) SAMIR - muškarac, rođen 18.06.1970., po nacionalnosti Musliman, iz sela Bukovica (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., skupa s drugim pripadnicima Armije BiH sudjeluje u više oružanih napadaja na područje sela i mjesta na prosotrima općina Kreševo (selo Pirin) i Kiseljak (sela: Bukovice, Zabrđa i Toplice) u kojima su živjeli Hrvati. U tim oružanim napadajima pripadnici Armije BiH su počinili veliki broj ratnih zločina nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) a u potpunosti su protjerali hrvatsko pučanstvo iz sela Perin kojeg su opljačkali a potom spalili.

HASKIĆ, SULJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Vojne policije Armije BiH počinio je ratne zločine nad Hrvatima zatočenim u zatvoru u selu Opare (brutalno zlostavljao i premlaćivao te im tako nanosio teške fizičke ozljede).

HATIĆ, SEAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Kao pripadnik diverzantske skupine Armije BiH (postrojbe iz Jablanice), sudjelovao je 28.07.1993., u oružanom napadaju na Hrvate koji su živjeli u selu Doljani (općina Jablanica) kada je ubijeno i izmasakrirano 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila). Osobno je počinio monstruozne zločine nad Hrvatima u predjelu sela zvanog Stipića livade.

HATIKA, (MUHAREM) SENAD - muškarac, rođen 1961., po nacionalnosti Musliman, iz sela Podbriježja (općina Jablanica). Kao pripadnik pričuvnog sastava muslimanske civilne policije (MUP BiH) iz Jablanice, sudjelovao je, 28.07.1993., u oružanom napadaju na Hrvate koji su živjeli u selu Doljani (općina Jablanica) kada je ubijeno i izmasakrirano 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila).

HELVID, AHMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u ubijanju Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) na području općine Busovača.

HELVID, KASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u ubijanju Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) na području općine Busovača.

HELVID, NIJAZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u ubijanju Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) na području općine Busovača.

HELVID, OMER - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u ubijanju Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) na području općine Busovača.

HERO, (NUMO) AHMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HERO, (SALKO) ALMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HERO, DERVO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a). Pri izvođenju napadaja isti je ozljeđen (ranjen).

HERO, ELVEDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Tijekom 1993./1994., obnašao je poslove i zadaće načelnika 'Službe državne bezbjednosti R BiH'. Sudjelovao je na provedbi politike genocida nad Hrvatima općine Jablanica, tijekom 1993./1994. Osobno je sudjelovao pri istražnim radnjama nad zatočenim Hrvatima (civilima i pripadnicima HVO-a) tijekom kojih su nad njima počinjena brojna fizička i psihička zlostavljanja i mučenja. Takvim načinom je prisiljavao zatočenike na davanje netočnih i lažnih izjava koje je potom putem lokalnih radio postaja Jablanice i Konjica plasirao u javnost s ciljem da kod muslimanskog pučanstva izazove što veću mržnju i netrpeljivost naspram Hrvata.

HERO, (ĐEMO) FUAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HERO, JUSUF - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HERO, MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Hera (općina Prozor/Rama).

Zapovjednik bataljuna “Prozor” (bataljun je u sastavu 45. brdske brigade 6. korpusa Armije BiH). Odgovoran je za pripremu i provedbu zločina genocida nad Hrvatima sela Uzdol (opć. Prozor) 14.09.1993. kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 pripadnika mjesnog HVO-a). Prema nekim navodima poginuo je u selu Here, 24.01.1994., tijekom borbi s pripadnicima HVO-a.

HERO, OMER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HERO, OSMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HERO, (IBRO) SMAJIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Osobno je, 14.09.1993. kao zapovjednik 2. voda bataljuna “Prozor” 6. korpusa Armije BiH (iz sela Here, općina Rama/Prozor) sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HERO, (DERVO) SULEJMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HERO, ZAJIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Here (općina Rama/Prozor). Kao pripadnik postrojbe Armije BiH stacionirane u selu Šćipe (općina Rama/Prozor), sudjelovao je, 24.06.1993., u oružanom napadaju Armije BiH na civilno pučanstvo sela Ljubunci - zaselak Jurići kada su ubijene tri civilne osobe (dijeca Josip i Marina Knežević te starica Anica Jurić). Osobno je ubio navedenu staricu. Isti je, 14.09.1993., kao zapovjednik jedne od skupina pripadnika bataljuna “Prozor” 6. korpusa Armije BiH (iz sela Here, općina Rama/Prozor) sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HIDŽIĆ, AHMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Drežnica (općina Mostar). Pripadnik tzv. “Drežanskog bataljuna” 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

HINDIĆ, HASAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, od sredine 1993. nadalje je sudjelovao u provedbi politike genocida nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Jablanica.

HINDIĆ, IBRAHIM “ĆIBE” - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Donja Jablanica (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, od 15.04.1993. nadalje je sudjelovao u provedbi politike genocida nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Jablanica.

HINDIĆ, JUSUF “SIC” - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Lug (općina Jablanica). Pripadnik postrojbe Armije BiH koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

HINDIĆ, MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, od 15.04.1993. nadalje je sudjelovao u

provedbi politike genocida nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Jablanica.

HINDIĆ, NIJAZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, od 15.04.1993. nadalje je sudjelovao u provedbi politike genocida nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Jablanica.

HINDIĆ (OSMAN) SAFET "BOŽO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, rođen 1950.. Kao zapovjednik Vojne policije Armije BiH u Jablanici je imao uvida u planove i pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica, tijekom 1993. godine, (napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica, mjestu Jablanici, te protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore, koji su u tu svrhu oformljeni na području općine Jablanica..).

HODŽIĆ, MUHAMED - muškarac, rođen 1963., po nacionalnosti Musliman, iz Rostova (općina Novi Travnik). Pripadnik Armije BiH. Vršio promidžbu ekstremnih muslimanskih ciljeva i postrekivao na sukobe između Hrvata i Muslimana.

HODŽIĆ, SELMAN - muškarac, po nacionalosti Musliman, starosti oko 40 godina, iz Sarajeva, bivši oficir JNA. Kao isljednik u MUP-u u Jablanici, sudjelovao je u provedbi psihičkog i fizičkog zlostavljanja zatočenih Hrvata u logoru "Muzej" u Jablanici.

HODŽIĆ, TAHIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Žepča. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, skupa s ostalim pripadnicima muslimanskih snaga u provedbi zločina nad Hrvatima s područja općine Žepče (ubijanju, maltretiranju, pljačkanju i uništavanju imovine Hrvata...).

HOĐO, (MUJO) MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, od 15.04.1993. nadalje je sudjelovao u provedbi politike genocida nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Jablanica.

HONDO, SEFER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rodom iz Prozora. Čelnik stranke SDA iz Prozora, sudjelovao je, tijekom 1993. i 1994. u pripremi i provedbi politike etničkog čišćenja i genocida na području općina Jablanica i Prozor.

HONDŽO, MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

HOTA, MUSA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, do rata je radio kao učitelj u pučkoj školi u selu Ribići. Kao zapovjednik jedne od postrojbi 4. korpusa Armije BiH (postrojba je bila stacionirana u selu Ostrožac na području općine Jablanica) je, zajedno sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH, izveo je, 23.03.1993. godine, minobacački napadaj i granatiranje pučanstva hrvatske nacionalnosti i njihove imovine na području sela Falanovo Brdo, Kostajnica i Vrci (sva ova napadnuta sela pripadaju općini Konjic), kada je uništen manji, a oštećen veći dio civilne imovine u napadnutim selima, a civilno pučanstvo je počelo, usljed pogibelji, napuštati svoja mjesta i odlaziti u progonstvo. Kao pripadnik Samostalnog bataljuna Armije BiH zvanog i "Ćelina jedinica", sudjelovao je pri oružanom napadaju Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovice, kada je ubijeno i izmasakrirano više od 30 osoba, a preživjelo pučanstvo je uglavnom uhićeno i zatočeno u logor "Muzej" u Jablanici.

HRUSTIĆ, KADIR - muškarac, star oko 50 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Gaćice (općina Vitez). Krajnje ekstremno nastrojen. Politički aktivist SDA općine Vitez. Osoba koja je kočila svaki dogovor o poboljšanju odnosa između Hrvata i Muslimana u Vitezu.

HRUSTO, JASMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, muslimanski ekstremist, pripadnik Armije BiH. Djelovao na području Kaknja; zlostavljao, maltretirao i pljačkao

Hrvate.

HUJDUR, AZEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HUJDUR, ĐULAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HUJDUR, EKREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HUJDUR, ENIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao zapovjednik jedne od postrojba samostalnog bataljuna "Prozor" 6. korpusa Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HUJDUR, SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

HUJDUR, SEJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a). Pri izvođenju napadaja isti je ozljeđen (ranjen) u ruku.

HUMO, ESAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Mostara, invalid - bez obje noge, nastanjen u Jablanici. Kao djelatnik RTV u Jablanici u svojim izajvama i izvješćima na lokalnoj TV - postaji pridonosio je stvaranju odbojnosti i netrpeljivosti između Muslimana i Hrvata u Jablanici i na širem području pod kontrolom Armije BiH, u šireći nacionalnu i vjersku mržnju, potičući Muslimane na rat protiv hrvatskog pučanstva.

HUREN, FIKRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Opravdano se pretpostavlja da je imenovani, skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, 18.09.1993. u selu Kratine (općina Vitez) na livadi zvanoj "Brđani", preobučen u uniformu pripadnika HVO-a, pozvao a potom pucao i ubio Hrvata Iliju Omazića (1953.), mještana sela Krtine.

HUSANOVIĆ, ESO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Han Bila (općina Travnik). Kao pripadnik Armije BiH je, 08./09.1993. godine, sudjelovao u oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Brajkovići.

HUSIĆ, MEHMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Vesela (općina Bugojno). Pripadnik Armije BiH. Svjedoci ga sumnjiče kao vođu pljačkaške bande i počinitelja više zločina nad Hrvatima općine Bugojno, tijekom 1993./1994. godine.

HUSKANOVIĆ, HARIS "HAMZA" - muškarac, srednje starosne dobi, rodom iz Sarajeva a državljanin Turske. Jedan je od zapovjednika postrojbe Armije BiH zvane "Gerila" iz Zenice. Vršio strašne, nezapamćene zločine nad Hrvatima općina Zenica, Travnik i Vitez (napose 09.01.1994. u naselju Buhine kuće kod Viteza).

IBRAK, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman, s područja općine Travnik. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, tijekom lipnja 1993. godine, pri oružanom napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Pokrajčići (uočen je na lokaciji zvanoj "Orlovo polje").

IBRALIĆ, (AVDO) ŠAĆIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik

muslimanske civilne policije (MUP BiH) je, tijekom 1993., sustavno činio zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti na prostoru općine Kiseljak (pljačkanja, zlostavljanja, premlaćivanja, protjerivanja...).

IBREŠEVIĆ, (NEZIR) NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., činio, sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, u više navrata razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti na prostoru općine Kiseljak, a napose u selima Bilalovac, Datići i Pobrđe na taj način što je brutalno ubijao civile i zarobljene pripadnike HVO-a, protjerivao Hrvate iz njihovih domova i mjesta s ciljem stvaranja etnički čistog prostora, silovao Hrvatice (djevojke, žene pa čak i starice), zatvarao i tukao zatočene muškarce u zatvorima, pljačkao i uništavao (uglavnom paljenjem) imovinu Hrvata...

IBROVIĆ, AZEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, od 15.04.1993. nadalje je sudjelovao u provedbi politike genocida nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Jablanica.

IDRIZOVIĆ, SAFET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Bivši zapovjednik Štaba 44. brigade Armije BiH zvane "Neretva", tijekom ožujka 1993. godine, u Jabalnici je izjavio: "dobio sam naređenje iz Sarajeva da se pobiju svi Hrvati u Jablanici" pa se opravdano pretpostavlja da je u to vrijeme obnašao visoku dužnost u administraciji općine Jablanica (npr. u tzv. "Ratnom predsjedništvu" općine Jablanica) te da je imao uvida u planove i pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica, tijekom 1993. godine (napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica, mjestu Jablanica; protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore koji su namjenski, u tu svrhu osnovani na području općine Jablanica..). Osobno je, 15.04.1993., naložio hapšenje osam Hrvata u gradu Jablanici. Potpisnik je dokumenta od 20.03.1993. tj. plana napadaja na Hrvate općina Jablanica, Konjic i Prozor.

ILIJAS, (?) "HODŽA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Puhovac (općina Zenica). Bio je islamski vjerski vođa. Pripadnik 7. muslimanske postrojbe (ekstremno nastrojen). Osobito se isticao ubijanjem i masakriranjem Hrvata. Tako je 18.04.1996. u selu Kozarcu (općina Zenica) sa više hitaca ispaljenih iz vatrenog oružja ubio Zrnić Magdalenu, dijete od 5 godina starosti.

IMAMOVIĆ, (DŽAFER) ĆAZIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pomoćnik zapovjednika za pozadinu tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

IMAMOVIĆ, (MUŠAN) DERVIŠ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1965.. Pripadnik tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

IMAMOVIĆ, DŽULAGA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH). Kao pripadnik MUP-a BiH je tijekom 1993. sustavno, sam ili s drugim pripadnicima MUP-a BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti na prostoru općine Kiseljak (pljačkanja, zlostavljanja, premlaćivanja, protjerivanja...).

IMAMOVIĆ, (HAMID) HALID - muškarac, po nacionalnosti Musliman, s područja općine Kiseljak. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993./1994., činio, sam ili s drugim

pripadnicima Armije BiH, u više navrata razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti na prostoru općine Kiseljak.

IMAMOVIĆ, HUSO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik jednog voda tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

IMAMOVIĆ, IRFAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kaknja muslimanski ekstremist, pripadnik Armije BiH, časnik za sigurnost. Izravno činio zločine nad Hrvatima na prostoru općine Kakanj.

IMAMOVIĆ, (SAFET) IZET - muškarac, rođen 11.05.1958., po nacionalnosti Musliman, iz sela Miloševića (općina Kiseljak). Pljačkao i uništavao (paljenjem) imovinu Hrvata po selima općine Busovača.

IMAMOVIĆ, MUMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH stacionirane u selu Šćipe (općina Rama/Prozor), sudjelovao je, 24.06.1993., u oružanom napadaju Armije BiH na civilno pučanstvo sela Ljubunci - zaselak Jurići kada su ubijene tri civilne osobe (dijeca Josip i Marina Knežević te starica Anica Jurić). Skupa s Muharemom Zečićem zvanim "Muške" ubio je navedeno dvoje djece.

IMAMOVIĆ, RAMIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., činio, sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, u više navrata razne zločine (pljačkanje i uništavanje imovine te protjerivanje) nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti na prostoru općine Kiseljak.

IMAMOVIĆ, ŠEMSO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., počinio, sam ili skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, veći broj ratnih zločina (ubojstva, masovne pljačke i protjerivanja...) nad Hrvatima na prostoru općine Kiseljak a napose u selima Bilalovac, Datići, Pobrde gdje je počinio zločine silovanja Hrvatica, ubijanje civila i zarobljenih pripadnika HVO-a. Prema tvrdnjama nekolicine svjedoka, osobno je zapovjedio ubojstvo dvojice Hrvata iz sela Velika Sotnica: Ante Katane i Drage Ljoljo, civila, starih preko 60. godina a koje su u jednoj borovoj šumi, u blizini kuće Ante Katane počinili dva pripadnika Armije BiH (Fadil Žilić i Halid Gamija).

IMAMOVIĆ, ? "LEPTIR" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1973.. Pripadnik tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

IVKOVIĆ, NIJAZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Tijekom 1993., imenovan je gradonačelnikom grada Jablanice, i od tada traje njegov angažman na pripremi i provedbi politike genocida nad Hrvatima na prostoru općine Jablanica. S ostalim članovima gradskih vlasti Jablanice zabranio je izlazak iz grada svim osobama bez posebne dozvole koju on izdaje (uz njega su dozvole za kretanje izdavali još i zapovjednici lokalnih vojnih i policijskih snaga Jablanice). Prema dostupnim spoznajama dužnost gradonačelnika obnašao je zasigurno, tijekom cijele 1993. godine.

IVKOVIĆ, SEJO "SULE" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Podbriježje (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, od 15.04.1993. nadalje je sudjelovao u provedbi politike genocida nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Jablanica.

IVKOVIĆ, SMAJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj

općini. Kao pripadnik Armije BiH, od 15.04.1993. nadalje je sudjelovao u provedbi politike genocida nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Jablanica.

IVKOVIĆ, ZENAID "KIČ" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rodom iz Podbrežja (općina Jablanica). Pripadnik postrojbe Vojne policije Armije BiH iz Jablanice koja je, tijekom 1993./1994., na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, zlostavljanja, uhićenja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

IZIĆ, NERMIN - muškarac, mlađe starosne dobi, po nacionalnosti Musliman. Zamjenik zapovjednika jedinica "manevar" MUP-a Zenica. Jedan je od glavnih ekstremista policije MUP-a Zenica.

JAHIĆ, (ASIF) ADIL - muškarac, rođen 11.10.1961., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH (isticao se), u provedbi zločina (zlostavljanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (ATIF) DERVIŠ - muškarac, rođen 21.01.1955., po nacionalnosti Musliman, iz sela Zabrđe (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH (isticao se), u provedbi zločina (zlostavljanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (MUSTAFA) EJUB "BUBE" - muškarac, rođen 21.01.1966. po nacionalnosti Musliman, iz sela Rotilj (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH u provedbi zločina (pljačkanje i uništavanje imovine, zlostavljanje, silovanje, progon...) nad Hrvatima na prostoru općine Kiseljak. Između ostalog je, neutvrđenog dana, tijekom mjeseca prosinca 1993., u selu Grahovci (općina Kiseljak) presreo dvoje civila hrvatske nacionalnosti (bračni par I. i S. Miličević) koji su se kretali iz pravca Kaknja u pravcu Kiseljaka. Nakon presretanja je, uz prijetnju oružjem, brutalno pretukao I.M. (šakama, nogama i kundakom puške), potom (u nazočnosti I.M.) silovao njegovu suprugu S.M., a na kraju im opljačkao svu imovinu koju su imali uz sebe (devizni novac i garderobu).

JAHIĆ, (MUHAMED) ENES - muškarac, rođen 01.04.1960., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, ENVER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Žepča. Do pred rat je radio kao nastavnik tjelesnog odgoja. Sačinio je spiskove Hrvata grada Žepča koji su trebali biti ubijeni u oružanom napadaju pripadnika Armije BiH na Hrvate grada i općine Žepče. Spiskove je sačinjavao skupa sa svojim sugrađanom Selmom Malim.

JAHIĆ, (BAJRO) ESAD - muškarac, rođen 09.03.1958., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (MUJO) ETHEM - muškarac, rođen 25.05.1931., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (ADEM) FADIL - muškarac, rođen 06.04.1954., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i

skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (HASAN) FADIL - muškarac, rođen 18.04.1937., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (HALIDA) FAHRUDIN - muškarac, rođen 16.11.1974., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (ADEM) HALID - muškarac, rođen 05.01.1959., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (MEHMED) HAMID - muškarac, rođen 20.08.1953., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (AHMED) HIKMET - muškarac, rođen 16.07.1957., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, HUSEIN - muškarac, srednje starosne dobi, po nacionalnosti Musliman. Kao islamski vjerski službenik obnašao je poslove referenta za vjerska pitanja u 7. brigadi Armije BiH. Inače, veliki islamski ekstremist. Posebno se isticao u zlostavljanju i fizičkom maltretiranju zatvorenika civila i vojnika HVO-a hrvatske nacionalnosti u zatvoru muzičke škole i KP doma Zenica.

JAHIĆ, (FEHIMAL) HUSO - muškarac, rođen 14.07.1958., po nacionalnosti Musliman, iz sela Bukovica (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (MUJO) KASIM - muškarac, rođen 28.08.1936., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (AIŠA) MEHMED - muškarac, rođen 09.05.1970., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (IBRAHIM) MEHMED - muškarac, rođen 22.06.1968., po nacionalnosti Musliman, iz sela Tulica (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na

prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (MUJO) MEHMED - muškarac, rođen 08.10.1926., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (RAMIZ) MEHMED - muškarac, rođen 14.11.1968., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (ADEM) RAMIZ - muškarac, rođen 1945., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (ALIJA) RAMIZ - muškarac, rođen 03.12.1968., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (OSMAN) RAMIZ - muškarac, rođen 10.10.1942., po nacionalnosti Musliman, iz sela Rotilj (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAHIĆ, (IBRAHIM) SMAJLO - muškarac, rođen 27.03.1973., po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak. Navodno je počinio i veći broj nasilnih bludnih radnji (silovanja) nad Hrvaticama na prostoru sela: Bilalovac, Datići, Pobrđu (općina Kiseljak).

JANIĆ, (ALIJA) SALKAN - muškarac, rođen 26.04.1955., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JANIĆ, (ZIHRO) ZAMIR - muškarac, rođen 15.05.1968., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JAPAUR, (HAMZA) KEMO - muškarac, rođen 26.12.1972., po nacionalnosti Musliman, iz sela Kanševa (općina Kiseljak). Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH) je, tijekom 1993., sustavno, sam ili s drugim pripadnicima MUP-a BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja, zlostavljanja, teror, premlaćivanja, protjerivanja, zatvaranja u logore i zatvore, silovanja, brutalna ubojstva...).

JARANOVIĆ, HARIS - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno

36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

JARANOVIĆ, ZIJAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH (načelnik topništva), tijekom drugog polugodišta 1993., osobno je zapovijedao topničkoj postrojbi Armije BiH stacioniranoj na prostoru općine Jablanica, da počne topničke napadaje na sela u kojima žive Hrvati a koja nisu bila pod kontrolom Armije BiH. Pri navedenim topničkim napadajima smrto su stradavali civili a nanešena je ogromna materijalna šteta na civilnim i društvenim objektima (nevojnim ciljevima).

JAŠAREVIĆ, JASMIN - muškarac, srednje starosne dobi, muslimanske nacionalnosti. Kao pripadnik postrojbi Armije BiH, vršio zločine mučenja, zlostavljanja i ubijanja osoba hrvatske nacionalnosti na području općina Zenica i Kakanj. Tako je 09.06.1993. u selu Lozančići, zarobio i odveo u zatvor trojicu pripadnike HVO-a: M.L., J.Č. i Z.L. gdje ih je mučio, zlostavljao i ponižavao.

JAŠAREVIĆ, REFIK - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u oružanom napadaju na područje sela Doljani (općina Jablanica) u kojem su živjeli Hrvati, pri kojemu je ubijen (izmasakriran) veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) a preostalo civilno pučanstvo je većim dijelom zatočeno u logor "Muzej" u Jablanici, a manjim dijelom protjerano.

JAŠAREVIĆ, SAKIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz zaselka Fazlići (selo Mehurići), općina Travnik. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Mudžahedini", sudjelovao je, 24.04.1993. godine, oko 17:30 sati, pri oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Miletići, kojom prilikom je na brutalan način, izmasakrirano i ubijeno 5 Hrvata.

JAŠAREVIĆ, SALIH - muškarac, starosti oko 54 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Han Bila (općina Travnik). Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja 1993., rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

JEL(A)EČ, ABDULAH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna. Tijekom 1993. bio je zapovjednik jedne od postrojbi Armije BiH. Odgovoran je za uhićenje i nestanak (smrt?) 26 Hrvata iz Bugojna (tzv. 'Bugojanska grupa zatočenika'), i za ubojstva većeg broja hrvatskih civila u selu Gračanica, koncem srpnja 1993. godine.

JONIĆ, HUSO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., skupa s drugim pripadnicima Armije BiH sudjeluje u više oružanih napadaja na područje sela i mjesta na prosotrima općina Kreševo (selo Pirin) i Kiseljak (sela: Bukovice, Zabrđa i Toplice) u kojima su živjeli Hrvati. U tim oružanim napadajima pripadnici Armije BiH su počinili veliki broj ratnih zločina nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) a u potpunosti su protjerali hrvatsko pučanstvo iz sela Perin kojeg su opljačkali a potom spalili.

JUNUZOVIĆ, (ALIJA) FAHRUDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

JUNUZOVIĆ, NUMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH) općine Kiseljak a sjedištem u selu Bilalovac obnašao je zadaće osobe zadužene za sigurnost. Osobno je, a po njegovim uputama i zapovjednima i drugi pripadnici MUP-a BiH su, tijekom 1993., počinili veće broj ratnih zločina (ubojstva, teror, pljačke, paljenja kuća i progon) nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti na prostoru općine Kiseljak.

JUSIĆ, (DEDO) KASIM "JUSO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Mehurići (zaselak Jezerce), općina Travnik. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Mudžahedini", sudjelovao je, 24.04.1993. godine, oko 17:30 sati, pri oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Miletići kojom prilikom je na brutalan način izmasakrirano i ubijeno 5 Hrvata. Osobno je udarcima nogu provalio u kuću Stipe Pavlovića (naoružanog civila) i rafalno pucajući iz automatske puške teže ranio vlasnika kuće (dotičnog Stipu) koji ga je, premda ranjen, pucajući iz puške pogodio i usmrtio.

JUSIĆ, SALIH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao član 'Štaba Armije BiH općine Jablanica' sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

JUSIĆ, VELAGA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, sa područja općine Travnik. Kao pripadnik Armije BiH je, u selu Brajkovići, 08.06.1993. godine, prisiljavao jednog uhićenog Hrvata da, u nazočnosti ostalih uhićenih Hrvata, mještana sela Brajkovići za njim ponavlja riječi islamske vjerske molitve a potom je prisilio dotičnog uhićenika da razminira prostor oko mjesne škole.

JUSIĆ, ZAIM - muškarac, star oko 40 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Pode (općina Travnik). Kao pripadnik 3. Korpusa Armije BiH je, u selu Čukle je, 08.06.1993. godine, osobno je ubio veći broj uhićenih Hrvata, civila među kojima i Vinka Jankovića i Tomu Stojaka.

JUSIĆ, (DEDO) ? - muškarac (brat Kasima zvanog "Juso"), po nacionalnosti Musliman, iz sela Mehurići (zaselak Jezerce), općina Travnik. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Mudžahedini", sudjelovao je, 24.04.1993. godine, oko 17:30 sati, pri oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Miletići kojom prilikom je na brutalan način izmasakrirano i ubijeno 5 Hrvata.

JUSUFOVIĆ, JUSO - muškarac, starosti oko 45 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Maline (iz dijela sela zvanog Donje Maljine), općina Travnik. Uz prijetnje oružjem je spriječio Muslimane koji su se odazvali pozivu Hrvata sela Maljine da pregovorima i dogovorom savladaju međunacionalne nesuglasice i probleme koji su nastali 16.04.1993. godine, kada su pripadnici Armije BiH iz djela sela Maljine zvanog Donje Maljine pucali na dva vozila, kojim su se Hrvati kretali iz sela Guča Gora u pravcu sela Maljine.

JUSUPOVIĆ, (MUJČIN) ? "MUJČINOV" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH) je, tijekom 1993., sustavno, sam ili s drugim pripadnicima MUP-a BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, teror, premlaćivanja, protjerivanja, zatvaranja u logore i zatvore, silovanja, brutalna ubojstva...).

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

NEPOTPUNI POPIS OSUMNJIČENIH ZA RATNE ZLOČINE *

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

KADRIĆ, BAHRO - muškarac, 50 godina starosti, muslimanske nacionalnosti. Tijekom sukoba Hrvata i Muslimana (1993./1994.) obnašao je dužnosti tajnika "Ratnog predsjedništva općine Travnik". Jedan je od onih osoba koje su postrekivale etničko čišćenje općine Travnik (od Hrvata). Ostvario (sebi !) materijalnu korist od malverzacija s imovinom prognanih Hrvata.

KAHRIMAN, BEČO - muškarac, srednje starosne dobi, muslimanske nacionalnosti, kao pripadnik mudžehedinske jedinice "gerila" sudjelovao u većem broju oružanih napadaja na hrvatska naselja općina Zenice i Travnika. Jedno od naselja je i hrvatsko naselje Buhine kuće, gdje je izvršio strašan masakr nad Hrvatima, a neke su i razapeli na križ, pa poslije iz automatskog oružja ubili.

KAHRIMAN, FADIL - muškarac, srednje starosne dobi, muslimanske nacionalnosti, kao pripadnik mudžahedinske jedinice "gerila" sudjelovao u većem broju oružanih napadaja na hrvatska naselja, među njima i na naselje Buhine kuće, kod Viteza. Izvršio je masakr nad mnogim Hrvatima, a neke je razapinjao i na križ, iste je tako izmučene, razapete na križu, ubijao iz vatrenog oružja (rafalnom paljbom iz automatske puške).

KAJMOVIĆ, MUNIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Viteza, po zanimanju profesor. Predsjednik SDA općine Vitez. Pobornik ekstremnog islamskog fundamentalizma i protivnik svakog pokušaja dogovora na smirivanju situacije između Muslimana i Hrvata u općini Vitez.

KALAJHODŽIĆ, MURIS "MURGO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, s područja općine Bugojno. Sudjelovao je, 08.11.1993., u ubojstvu sedam Hrvata civila koji su ubijeni na području sela Vesela (općina Bugojno), u podnožju brda zvanog Gorica, dok su pokušavali napustiti okupirani grad Bugojno.

KANDŽIĆ, MURIS - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz općine Kakanj. Pripadnik Armije BiH i zapovjednik jednog inproviziranih zeničkih zatvora. Tijekom 1993./1994., sudjelovao je u mnogobrojnim zlostavljanjima (prema nekim informacijama i ubojstvima) zatočenih Hrvata.

KARADŽA, NERVIN "GERMA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je odgovoran za ubojstva većeg broja hrvatskih civila u selu Gračanica (općina Bugojno), koncem srpnja 1993. godine.

KARASALIHOVIĆ, (RAMIZ) HASAN "ROŠEŠA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Novog naselja (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sustavno, sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, teror, premlaćivanja, protjerivanja, zatvaranja u logore i zatvore, silovanja, brutalna

ubojstva...).

KARAULA, DŽEVAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen u selu Bukovci (općina Busovača). Pljačkao i uništavao (paljenjem) imovinu Hrvata po selima općine Busovača.

KARIĆ, ADIS - muško dijete, star 16 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bukovica (općina Kislejak). Tijekom 1993., u više navrata je viđen u uniformi Armije BiH, s oružjem u rukama skupa s pripadnicima specijalne postrojbe Armije BiH. Premda maloljetnik, počinio je brutalne zločine (zlostavljanje, premlaćivanje, ubojstva...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

KARIĆ, AHMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994. je kao pripadnik postrojbe MUP-a u Jablanici, koja je s postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

KARIĆ, (BESIMA) ELVIR - muškarac, rođen 1974., muslimanske nacionalnosti, iz Zenice. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Gerila", sudjelovao je u većem broju oružanih akcija navedene postrojbe a napose pri oružanom napadaju na Hrvate sela Buhine kuće kod Viteza gdje je osobno ubio četiri Hrvata starije dobi.

KARIĆ, HAMA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao jedan od zapovjednika muslimanske civilne policije (MUP BiH) u Jablanici, osobno je, tijekom 1993., zapovijedao a i sudjelovao u oružanim napadajima na područje sela i mjesta općine Jablanica u kojima su živjeli Hrvati, pri kojima je ubijen veći broj Hrvata (civila i zarobljenih pripadnika HVO-a), mještana sela Doljani, Grabovica, Drežnica te u samom gradu Jablanica. protjerivanje i zatvaranje Hrvata u logore, koji su za te prilike oformljeni na području opć. Jablanica). (Šifra: Jb110)

KARIĆ, ISMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, nastanjen u Jablanici. Kao jedan od čuvara u logoru "Muzej" u Jablanici, sudjelovao je u provedbi psihičkog i fizičkog zlostavljanja zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) u razdoblju travanj 1993./ožujak 1994. godine.

KARIĆ, NAZIF - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Direktor poduzeća "DP Grant - Mont", iz Jablanice. Odmah po otpočimanju muslimanske agresije na Hrvate općine Jablanica (travanj 1993.) podjelio je otkaze svim Hrvatima zaposlenim u poduzeću "DP Grant Mont".

KARIĆ, OMER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Po nalogu 'Predsjednika ratnog predsjedništva općina Jablanica i Konjica', dr. Safeta Ćibe imenovan je, tijekom ožujka 1993. za 'drugog sekretara sekretarijata za Narodnu obranu općine Jablanice'. Sam čin promjene vlasti je bio nasilan, uz oružanu silu pripadnika Armije BiH. Nakon imenovanja uzurpira potpunu vlast od legalnog (i legitimnog!) čelništva općine Jablanica. Odstranjuje svaku suradnju s Hrvatima i HVO-m općine Jablanica, čime otpočinje pravi 'pakao' za Hrvate koji su živjeli na prostoru općine Jablanica. Otpočinje progon, zatvaranje i ubojstva Hrvata, uništava se i pljačka njihova imovina. Športske dvorane, tvorničke hale, škole, 'Muzej revolucije' i drugi objekti pretvaraju se u logore i zatvore za uhićene Hrvate (pripadnike HVO-a i civile).

KARIĆ, (MUHAMED) REDŽO - muškarac, rođen 18.01.1959., po nacionalnosti Musliman, iz sela Gornji Palež (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

KARIĆ, (NAZIF) REFIK - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u

selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KARIĆ, VEHBIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, do 1992. godine je bio naslužbi u bivšoj JNA kao časnik. Sudjelovao je u agresiji i oružanim napadajima na Republiku Hrvatsku, tijekom 1991. Po izbijanju ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini postaje pripadnik Armije BiH, član 'Štaba Armije BiH' i jedan od zapovjednika Armije BiH. Dana 07.09.1993., sudjelovao je u pripremi, a 09.09.1993., u provedbi ratnog zločina masakra nad hrvatskim pučanstvom sela Grabovica i Drežnica (mjesta se nalaze na krajnjem sjeveru općine Mostar). Bio je nazočan sastanku održanom u bazi "Zukine vojske" u selu Donja Jablanica (općina Jablanica) 08.09.1993., skupa sa Mujicom Beglerovićem, Seferom Halilovićem, i Zulfikarom Ališpagom "Zukom" kada je u tu bazu dovedena i zatvorena skupina uhićenih Hrvata iz Jablanice. Tijekom sastanka s navedenim zapovjednicima Armije i MUP-a BiH pripremao je oružanu akciju nazvanu "Neretva '93" u okviru koje je počinjen ratni zločin genocida nad civilnim pučanstvom sela Grabovica kada je brutalno ubijeno više od 30 Hrvata, a veliki broj preživjelih je protupravno uhićen i zatvoren u logor zvan "Muzej" u Jablanici. Sudjelovao je u pripremama i organiziranju te zapovjedanju provedbe više oružanih akcija pripadnika Armije BiH na Hrvate općine Busovača, tijekom 1993. godine.

KAROLIĆ, (MAHMUTA) EMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Zenice. Komandant 7. muslimanske brigade (jedna od najekstremnijih postrojbi Armije BiH). Pod komandom ove brigade ubijeno je i izmasakrirano više od 200 Hrvata i Hrvatica u naseljima Ovnak, Šušanj, Grahovćići i Brajkovići.

KASUMOVIĆ, MEHRUD - muškarac, starosti oko 28 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Podovi (općina Travnik). Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik, te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja 1993., rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

KASUMOVIĆ, ZAIM - muškarac, starosti oko 40 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Podovi (općina Travnik). Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik, te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja 1993., rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

KASUMOVIĆ, ZIJO - muškarac, starosti oko 42 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Podovi (općina Travnik). Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik, te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja 1993., rezultiralo oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

KASUMOVIĆ, ? "MUSA" - muškarac, starosti oko 22 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Podovi (općina Travnik). Osobno je, kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao u oružanom napadaju pripadnika Armije BiH na hrvatsko pučanstvo sela Čukle koji je počinjen 08.06.1993. godine, u ranim jutarnjim satima (oko 4:20 sati).

KAZIĆ, NEZIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik 9. brdske brigade Armije BiH stacionirane u mjestu Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići). Tijekom lipnja i srpnja 1993., počinio je, skupa sa sebi podređenim pripadnicima Armije BiH, niz zločina nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti na prostoru općina Sarajevo-Hadžići, Kreševo i Kiseljak. Pri oružanim napadajima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta u kojima su živjeli Hrvati, izdavao je zapovjedi, sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH: 'Koljite Hrvate, sve po redu, i žene i djecu'.

KEČO, MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina

(zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, ubojstva, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak. Napse veliku brutalnost je iskazao pri zlostavljanju zatočenih Hrvata u logoru "Plinara" (kod sela Klokoti, općina Kiseljak).

KEČO, SMAJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (pljačkanje i uništavanje imovine, zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak, napose u selu Radeljevići. Nakon što su pripadnici Armije BiH zauzeli (okupirali) veći dio općine Fojnica pljačkao je i uništavao imovinu tamošnjih Hrvata (žito, krupnu i sitnu stoku).

KENO, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star oko 40 god., muslimanski ekstremist. Pripadnik Armije BiH, bio je zapovjednik zloglasnog zatvora "Muzička škola" u Zenici, gdje su mnogi Hrvati iz Kaknja podnosili strašne batine i druga maltretiranja, a mnogi su tu i ubijeni.

KESKIN, BEĆIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Glogošnica (općina Jablanica). Zapovjednik jednog voda tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KESKIN, (JUSUF) EDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1963.?, iz Jablanice. Zapovjednik Vojne policije Armije BiH. U Jablanici je imao uvida u planove i pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica, tijekom 1993. godine (napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica, mjestu Jablanica te protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore koji su namjenski, u tu svrhu oformljeni na području općine Jablanica..).

KESKIN, (SALKO) HANKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1976.? u selu Glogošnica (općina Jablanica). Pripadnik tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KESKIN, (RAMIZ) IGBAL "LIPA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1964.? u selu Glogošnica (općina Jablanica). Pripadnik tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KESKIN, (KASIM) MIRALEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1963.? u selu Glogošnica (općina Jablanica). Pripadnik tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KESKIN, (HALIL) SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1952.? u selu Glogošnica (općina Jablanica). Zamjenik zapovjednika tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalima postrojbama Armije BiH ("Zukini ljudi", "Čedini vukovi" i dr.), na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, zlostavljanja, uhićenja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Sudjelovao je pri uhićenjima pripadnika HVO-a kada su isti nakon uhićenja pretučeni, zlostavljani i fizički maltretirani.

KESTIN, (OMER) MENSUR - muškarac, rođen 1969. godine, po nacionalnosti Musliman, iz grada Travnika. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "El Mudžahedin" je, tijekom ljeta 1993. godine, u kuću svoga oca doveo oko 30 svojih suboraca ("Mudžahedina") te je skupa s njima svakodnevno prijetio i vrijeđao pučanstvo hrvatske nacionalnosti u gradu Travniku.

KEVRIĆ, EKREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Glogošnica (općina Jablanica). Zapovjednik tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.
ŽRAZMAK 6 T =

KEVRIĆ, JUSUF "JUSA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila). Ubio je Slavka Vrlića koji ga je molio da mu poštedi život i u zamjenu mu nudio ugostiteljsku radnju i osobni automobil ali su sve molbe ostale bez rezultata. Skupa s Amirom Spahićem zvanim "Prpa" je uz Slavka Vrljića ubio i Marinka Antunovića.

KEĆO, (ASIM) SELVER - muškarac, rođen 01.12.1972., po nacionalnosti Musliman, iz sela Žeželovo (općina Kiseljak). Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH), je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, teror, premlaćivanja, protjerivanja, zatvaranja u logore i zatvore, zlostavljanja i mučenja zatočenika, silovanja, brutalna ubojstva...).

KEVRIĆ, ŠERIF - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik jednog voda tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KIŠEVLJAK, (MUJO) ISMET - muškarac, rođen 27.06.1950., po nacionalnosti Musliman, u selu Bukovci (općina Busovača). Tijekom 1993., sudjelovao je u pljački i uništavanju (paljenjem) imovine Hrvata u selima busovačke općine (Oselište, Gusti Grab, Bukovci, Nezirovići i Kaćuni).

KLADUŠAK, MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen u selu Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je 28.07.1993., u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, neke mlađe ženske osobe su silovane, a pojedine starije osobe nisu

preživjele torturu i glad.

KLADUŠAK, RAMIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen u selu Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je 28.07.1993., u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, neke mlađe ženske osobe su silovane, a pojedine starije osobe nisu preživjele torturu i glad.

KLEPO, (ZAHIRA) MIRSAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Čehari (općina Jablanica), po zanimanju diplomirani ekonomist. Po nalogu 'Predsjednika ratnog predsjedništva općina Jablanice i Konjica', dr. Safeta Ćibe, imenovan je za predsjednika (drugog po redu) Izvršnog Odbora općine Jablanica. Skupa s Mirsadom Omerikom i Salkom Klepom je predlagao provedbu represivnih mjera prema Hrvatima, s ciljem ograničavanja ljudskih prava i sloboda Hrvata Jablanice, te je "zaslužan" za veliki progon Hrvata iz Jablanice, tijekom 1993. godine.

KLEPO, SALIH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Po nalogu 'Predsjednika ratnog predsjedništva općina Jablanice i Konjica', dr. Safeta Ćibe, imenovan je za predsjednika (trećeg po redu) Izvršnog Odbora općine Jablanica. Tijekom 1993., sudjeluje u pripremi provedbe politike genocida nad Hrvatima općine Jablanica koju su pripadnici Armije i MUP-a BiH, od 15.04.1993. započeli sprovoditi u djelo.

KLEPO, (RAMO) SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Čehari (općina Jablanica), po zanimanju diplomirani inžinjer. Skupa s Mirsadom Klepom i Mirsadom Omerikom je predlagao represivne mjere s ciljem ograničavanja ljudskih prava i sloboda Hrvata Jablanice, te je vrlo "zaslužan" za veliki progon Hrvata iz Jablanice, tijekom 1993. godine.

KLEPO, SEJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Sada je navodno zapovjednik MUP-a u Jablanici. Imao je uvida u planove i pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica, tijekom 1993. godine (napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica, mjestu Jablanica te protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore koji su namjenski, u tu svrhu osnovani na području općine Jablanica..).

KLISARA, IBRAHIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Šahinovići (općina Kiseljak). Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH) je, tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, protjerivanja...).

KOPČIĆ, MEHO - muškarac, star 35 godina, po nacionalnosti Musliman, iz Novog Travnika. Pripadnik Armije BiH. Vršio zločine zlostavljanja, premlaćivanja i ubijanja Hrvata na području sela Šenkovića (općina Novi Travnik).

KOPŠO, (MEHO) MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini, po zanimanju električar. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH iz Jablanice sudjelovao je, tijekom 1993., u oružanim napadajima na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti općine Jablanica. Sudjelovao je, 28.07.1993., u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, neke mlađe ženske osobe su silovane, a pojedine starije osobe nisu preživjele torturu i glad.

KORELIĆ, ? "FREJZER" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik postrojbi Armije BiH. Vršio hapšenja, zlostavljanja, ubijanja civila žena i muškaraca u selu Počulica općina Vitez, tijekom 1993. godine.

KORMAN, BAJRO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

KORMAN, MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

KOVAČ, NASER - muškarac, rođen 1959., po nacionalnosti Musliman, iz sela Rostovo (općina Novi Travnik). Pripadnik Armije BiH. Vršio ekstremnu muslimansku promidžbu i postrekivao sukobe između Hrvata i Muslimana. Počinio ratne zločine (ubojstva i zlostavljanja) Hrvata na području dijela općine Novi Travnik koji je pod kontrolom Armije BiH.

KOVAČEVIĆ, (LUTVO) ALMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

KOVAČEVIĆ, AVDO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Rodići (općina Jablanica). Pripadnik 44. brigade Armije BiH (snajperist) iz Jabalnice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KOVAČEVIĆ, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Tijekom 1993. godine, obnašao je visoku dužnost u vojnoj hijerarhiji u 4. korpusu Armije BiH (zapovjednik 44. brigade zvane “Neretva”) sa područjem djelovanja na prostoru općine Jablanica i sjevernom dijelu općine Mostar (područje sela Drežnica, Grabovica i Vrdi) te je kao takav imao na raspolaganju više tisuća sebi potčinjenih pripadnika Armije BiH, koji su, tijekom 1993. godine, počinili veći broj masovnih, ratnih zločina na području sela Doljani, Drežnica, Grabovica, te u samom gradu Jablanici... Skupa sa sebi nadređenim časnicima Armije BiH i članovima tzv. “Ratnog predsjedništva” općine Jablanica planirao je i provodio pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica, tijekom 1993. godine (napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica, mjestu Jablanica... Protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore koji su namjenski, u tu svrhu oformljeni na području općine Jablanica..).

KOVAČEVIĆ, HIMZO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

KOVAČEVIĆ, MUJICA - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

KOVAČEVIĆ, RAHMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

KOVAČEVIĆ, SUAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

KOVAČEVIĆ, ŠEFIK - muškarac, po nacionalnosti Musliman, nastanjen u Jablanici. Kao jedan od čuvara u logoru "Muzej" u Jablanici, sudjelovao je u provedbi psihičkog i fizičkog zlostavljanja zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) u razdoblju travanj 1993./ožujak 1994. godine.

KOVAČEVIĆ, ZIJAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

KOVAČEVIĆ, ? "ĆELO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, prije rata je radio u firmi "Konstruktor" iz Splita. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KOVAČEVIĆ, ? "LOLA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman (brat Suada Kovačevića). Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

KOZIĆ, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman, s područja općine Jablanica ili Konjic. Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s Hazimom Kozićem, Dževadom Ćosićem i Hamzom Ćosićem, 23.03.1993. iz vatrenog oružja počinio okrutno ubojstvu Mate Stjepanovića, Hrvata iz općine Konjic, ispred pokojnikove kuće.

KOZIĆ, HAZIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Ostrošca (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s Enesom Kozićem, Dževadom Ćosićem i Hamzom Ćosićem, 23.03.1993. iz vatrenog oružja počinio okrutno ubojstvu Mate Stjepanovića, Hrvata iz općine Konjic, ispred pokojnikove kuće.

KREČINIĆ, ZAIM "PLOTINA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Ostrošca (općina Jablanica). Kao jedan od čuvara u logoru "Muzej" u Jablanici, sudjelovao je u provedbi psihičkog i fizičkog zlostavljanja zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) u razdoblju travanj 1993./ožujak 1994. godine.

KRNJIĆ, (OMER) HAZIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Jelačići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

KRNJIĆ, JASMIN - muškarac, star 30 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Krnjić Potok (općina Novi Travnik). Zapovjednik postrojbe Vojne policije Armije BiH na podurčju općine Novi Travnik. Skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH sudjelovao je, tijekom 1993./1994., u mnogobrojnim oružanim napadajima na Hrvate općine Novi Travnik.

KRNJIĆ, (OMER) MIRALEM "PAJA" - muškarac, iz sela Jelačići - Jablanica, pripadnik Armije BiH. Kao pripadnik izviđačko -diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH iz Jablanice sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila). Osobno je iz zasjede, na lokalitetu zvanom "Stipića Livada" (selo Doljani) sudjelovao u ubojstvu većeg broja Hrvata koji su odstupali pred muslimanskom agresijom na selo Doljani.

KUBIĆ, (HASAN) BEĆIR "LUTVO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, starosti oko 39 godina, iz sela Doljani - Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica)

i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

KUBIĆ, FADIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

KUBIĆ, FIKRET "FIKO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Slatine. Tijekom 1993. i 1994., je kao pripadnik Vojne policije Armije BiH u Jablanici, koja je s drugim postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

KUBIĆ, (RAMIZ) NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 23.05.1973. u selu Doljani - Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

KUBURA, AMIR - muškarac, rođen 1964., po nacionalnosti Musliman. Koordinator postrojbi Armije BiH ispred 3. korpusa Armije BiH.

KUKIĆ, RAMIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju; neke mlađe ženske osobe su silovane, a pojedine starije osobe nisu preživjele torturu i glad.

KUKIĆ, ZIJAD - muškarac, star 35 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Kasapovići (općina Novi Travnik). Načelnik Vojne policije Armije BiH na području općine Novi Travnik.

KULAŠIN, KASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, s područja općine Kreševo. Kao pripadnik Armije BiH organizira i sudjeluje u više oružanih napadaja na područje općine Kreševo. Najčešći napadaji pripadnika Armije BiH su se odvijali pravcima Tarčin - Perinski propust - Blinje. U tim oružanim akcijama u potpunosti su protjerali hrvatsko pučanstvo iz sela Perin (općina Kreševo) kojeg su opljačkali a potom spalili.

KULIĆ, SABAHUDIN - muškarac, muslimanske nacionalnosti, pripadnik postrojbi Armije BiH, vršio zločine okrutnog ubojstva i pljačke nad Hrvatima u naselju Gornje Vardište, općina Zenica, dana 23.04.1993. godine.

KULIĆ, SAMIR - muškarac, muslimanske nacionalnosti, pripadnik postrojbi Armije BiH, vršio zločine, ubojstva i pljačke nad Hrvatima u naselju Gornje Vardište, općina Zenica, dana 23.04.1996. godine.

KULJANIN, MIRO - muškarac, po nacionalnosti Srbin (supruga Muslimanka), iz grada Konjica, općina Konjic, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine (nakon napadaja pripadnika Armije BiH na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani /općina Jablanica/ i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba /28 pripadnika HVO-a i osam civila/), u selu Doljani pri masovnom uhićenju i odvođenju civilnog pučanstva hrvatske nacionalnosti iz sela Doljani u zatočeništvo, te pljačkanju i uništavanju civilne imovine i dobara.

KURIĆ, ISMETA - žensko, po nacionalnosti Muslimanka, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnica Armije BiH, sudjelovala je, tijekom 1993., u oružanim napadajima na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela općine Jablanica i njihovu imovinu, kada je ubijeno i izmasakrirano, veći broj civila i pripadnika HVO-a. Preostalo pučanstvo

jednim dijelom odvedeno u zloglasni logor zvani "Muzej", gdje mnogi nisu od zlostavljanja ni preživjeli, a ostali su protjerani.

KURT, (JUSO) SEAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1963. u selu Glogošnica - Jablanica. Zapovjednik Vojne policije Armije BiH u Jablanici koja je s drugim postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, zlostavljanja, uhićenja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Maltretirao je, te omogućavao drugima zlostavljanja i druga maltretiranja zatočenih Hrvata u logoru "Muzej" u Jablanici.

KURTEŠEVIĆ, ISMET "MEČE" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Travnika. Zapovjednik specijalne policije zvane "Mečetova policija", koja je naoružana harala gradom ulijevajući strah i maltretirajući preostale Hrvate Travnika, za što su javno pohvaljeni od političkih struktura SDA Travnika.

KURTOVIĆ, AHMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Drežnica (općina Mostar). Pripadnik tzv. "Drežanskog bataljuna" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KURTOVIĆ, FIKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Drežnica (općina Mostar). Pripadnik tzv. "Drežanskog bataljuna" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KURTOVIĆ, HASO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Drežnica (općina Mostar). Pripadnik tzv. "Drežanskog bataljuna" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

KURTOVIĆ, ZIJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Drežnica (općina Mostar). Zapovjednik postrojbe Vojne policije Armije BiH u selu Drežnica (općina Mostar) koja je s drugim postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

LAVIĆ, JUSUF "JUSO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, do rata je radio kao policajac u SUP-u u Jablanici, sada je prema nekim navodima isljednik u MUP-u u Jablanici. Tijekom 1993. i 1994., sudjelovao je, kao pripadnik Vojne policije Armije BiH u Jablanici, koja je s drugim postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). 09.09.1993. je kao zapovjednik predvodio jednu diverzantsku postrojbu Armije BiH pri oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovica, tijekom istražnih radnji zatočene Hrvate je psihički i fizički zlostavljao, te ih prisiljavao na potpisivanje priznanja o njihovom osobnom učešću u provedbi zlodjela nad Muslimanima.

LENDI, (ALIJE) ŠEFIK - muškarac, 02.05.1954., muslimanske nacionalnosti, iz sela Bistro (općina Novi Travnik). Kao pripadnik Armije BiH mnoge Hrvate, civile i zarobljene pripadnike HVO-a maltretira i fizički zlostavlja. Tako je Peri Vili, zarobljenom pripadniku HVO-a udarcima polomio više rebara.

LENDO, AGAN - muškarac, rođen 1948., po nacionalnosti Musliman, iz sela Rostovo (općina Novi Travnik). Pripadnik Armije BiH. Vršio svestranu muslimansku promidžbu pozivajući na sukob Hrvata i Muslimana. Znakovita je njegova izjava: "Ovdje jednog naroda neće biti, Hrvata ili Muslimana".

LENDO, REFIK - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik Armije BiH u Gornjem Vakufu/Uskoplju (prije toga je bio zapovjednik Armije BiH u Travniku). Sa sebi potčinjenim Fahradin Agićem je radio na organiziranju i pokretanju oružanih napadaja na pripadnike HVO-a općine Gornj Vakuf/Uskoplje, tijekom 1992. i 1993. godine.

LEPARA, ZIJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Zulfikar Ali Špaga zvani "Zuka", 22.04.1993. godine, u selu Vrci (općina Konjic), skupa s drugim pripadnicima Armije BiH je, počinio ubojstvo najmanje dvoje civila hrvatske nacionalnosti, mještana sela Vrci (Ana Kožul zvana "Anuša" (1929.) i Ivan Stanić (1935.)).

LEPIR, MUNIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Miljevine (općina Foča). Pripadnik Vojne policije Armije BiH u Jablanici, koja je s drugim postrojbama Armije BiH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Sudjelovao je pri svakodnevnim zlostavljanjima i maltretiranjima zatočenih Hrvata u logoru "Muzej" u Jablanici.

LETICA, MUHAREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

LETUKA, (HASAN) ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman, starosti oko 29 godina, iz Jablanice, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

LETUKA, HIKMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Podbriježje (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, od 15.04.1993. nadalje je sudjelovao u provedbi politike genocida nad Hrvatima koji su živjeli na području općine Jablanica.

LIHOVIĆ, HUSO - muškarac, rođen 1958., po nacionalnosti Musliman. Časnik za sigurnost i zapovjednik Vojne policije 7. brigade 3. korpusa Armije BiH iz Zenice. Tijekom 1993./1994., skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH, provodio je etničko čišćenje zeničke regije od hrvatskog pučanstva.

LIKOVIĆ, SENAD "SENO" - muškarac, starosti oko 45 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Han Bila (općina Travnik). Kao pripadnik Armije BiH je, 08./09.1993. godine, sudjelovao u oružanom napadaju na hrvatsko pučanstvo sela Brajkovići.

LIPOVAC, HIKMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Neretvica" kojom je zapovjedao Hasan Hakalović, 01.05.1993., u selu Mrkosovice (općina Konjic), ubio Hrvata Cvitana Kneževića, starca rođenog 1927. godine, dok je ovaj sahranjivao jednu pokojnicu.

LISOVAC, (OMER) AVDO - muškarac, rođen 23.12.1955., po nacionalnosti Musliman, rođen u Kiseljaku a nastanjen u Kreševu (G. Jankovića 1), po zanimanju tehničar. Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH, tijekom 1993./1994., sustavno pljačkao imovinu te progonio i ubijao Hrvate iz sela na području općine Kreševo

a napose u selima Deževica, Bilići, Crnički Kamenik.

LISOVAC, (ŠERIF) IBRAHIM - muškarac, rođen 27.09.1949., po nacionalnosti Musliman, rođen u Kreševu a stalno nastanjen u Sarajevu (Faletići b.b., Stari Grad), po zanimanju vjerski službenik na službi u Mešihatu islamske vjerske zajednice u Sarajevu, bio je i tajnik Gazihusretbegova vakufa u Sarajevu. Početkom 1992., a po zadatku Islamsko vjerske zajednice (IVZ) Sarajevo, dolazi u svoje rodno mjesto Kreševo poradi formiranja udruženja. Poslije se, kroz rad, ispostavlja da je glavni cilj udruženja stvaranje 'Islamske Republike BiH'. Prije rata je obišao više Islamskih zemalja. Dolaskom u Kreševo okuplja svoje povjerljive prijatelje, u koje je od ranije imao povjerenje, s ciljem preuzimanja vlasti (svim sredstvima) na području općine Kreševo. Za ovaj "posao" kao najpogodnije odabire Muslimane - intelektualce iz grada Kreševa i to Kasmira Kulašina i Vahida Fatića te Muslimane s činovima pričuvnih oficira bivše JNA te skupa s njima osniva "Opštinski Štab Armije BiH Kreševo". Osim do sad navedenog, okuplja muslimanski puk te ga sistematski priprema na psihološki rat protiv Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) i tako stvara pretpostavke za preuzimanje vlasti i za stvaranje totalitarne 'Islamske države BiH'. Preko svojih emisara a i osobno djeluje (kretanjem od sela do sela) na svijest muslimanskog naroda govoreći im o nemogućnosti zajedničkog života sa Hrvatima, odnosno hrvatskim narodom, pa čak izjednačavanjem Srba i Hrvate kao zajedničkih neprijatelja muslimanskog naroda. Ovakvo promidžbeno djelovanje je dovelo do oružanog napadaja pripadnika Armije BiH na Hrvate grad Kreševa i mnogih naselja općine Kreševo u kojima žive Hrvati (Perin, Blinje, Dežavac, Crnički, Kamenik, a djelomično Bjelovići) gdje su mnogi Hrvati ubijeni ili protjerani a njihova imovina opljačkana ili uništena.

LIVNJAK, DINO - muškarac, po nacionalno Musliman. Kao pripadnik Armije BiH počinio je ratne zločine teškog fizičkog zlostavljanja (premlaćivanje) i etničkog čišćenja područja sela Kruščica (općina Vitez) od hrvatskog pučanstva.

LUGAN, ZIJO - muškarac, star 32 godine, po nacionalnosti Musliman, sa područja Zapadne Bosne. Kao pripadnik Vojne policije Armije BiH, tijekom 1993. počinio je zločine nad zatočenim hrvatskim civilima u zatvorima Opare i srednjoškolskog centra u Travniku.

LUKOVIĆ, (OMER) JASMIN - muškarac, star oko 25 godina, po nacionalnosti Musliman, iz dijela sela Čukle zvanog Gornje Čukle (općina Travnik). Kao pripadnik 3. Korpusa Armije BiH, 08.06.1993. godine, u selu Čukle, izveo je dvojicu zatočenika, braću Dragu i Miroslava Lauša, Hrvate po nacionalnosti, i naočigled njihove majke ih mučio a potom odveo do obližnje kuće (vlasnik kuće je Muharem SSoftić) i tu ih obojicu ubio.

LUKOVIĆ, (MUJO) OMER - muškarac, star oko 50 godina, po nacionalnosti Musliman, iz dijela sela Čukle zvanog Gornje Čukle (općina Travnik). 08.06.1993. godine, na lokaciji zvanoj "Ušice" (dio sela Čukle) je odbio pomoći ranjenom Boži Žabiću, Hrvatu iz sela Čukle kojeg je trebalo prevesti do liječnika već je zapovjedio ostalim Hrvatima koji su bili uz ranjenog Božu da se udalje a kad su se udaljili na cca 100 metara čuli su se pucnji, kojima je ubijen Božo od strane Omera Lukovića i njegovih suboraca.

MACANOVIĆ, ADIS - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 1993., u napadajima na Hrvate u selima na području općine Konjic (Buturović Polje, Obri...). Prema neprovjerenim informacijama poginuo je u borbama s pripadnicima HVO-a.

MAHMUTAGIĆ, SENAD "ĆEVAP" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Jelovca (općina Maglaj). Kao pripadnik Armije BiH (snajperist) je u vremenu od 24.06.1993. do 05.05.1994., snajperskim rasprskavajućim streljivom ubio i teško ranio više desetaka osoba hrvatske nacionalnosti (civila i pripadnika HVO-a) na području sela Tomići (općina Maglaj).

MAKSUMIĆ, (ALIJA) HIDAJET "MAKS" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani - Jablanica. Pripadnik MUP-a BiH iz Jablanice. Po zapovjedi Emina Zebića, načelnika MUP-a Jablanica organizirao je i predvodio skupinu pripadnika MUP-a Jablanica koja je 28.07.1993. sudjelovala u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

MAKSUMOVIĆ, MUSTAFA "MUĆO" - muškarac, rođen 1958., po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

MALČO, NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Samostalnog bataljuna Armije BiH zvanog i "Ćelina jedinica", sudjelovao je pri oružanom napadaju Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovice, kada je ubijeno i izmasakrirano više od 30 osoba a preživjelo pučanstvo je uglavnom uhićeno i zatočeno u logor "Muzej" u Jablanici.

MALI, SELMO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Žepča. Načinio je spiskove Hrvata grada Žepča koji su trebali biti ubijeni u oružanom napadaju pripadnika Armije BiH na Hrvate grada i općine Žepče. Spiskove je načinio skupa sa svojim sugrađaninom Enverom Jahićem.

MALOVIĆ, ALIJA "ALE" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Jelačići - Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

MALOVIĆ, AVDO "ŠOK" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Kao pripadnik diverzantske grupe Armije BiH stacionirane u Jablanici, sudjelovao ja 28.07.1993., u oružanom napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Doljani i njegovih zaselaka, prema unaprijed pripremljenom planu (od strane 'Ratnog predsjedništva' Jablanice), pri kojem je ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

MALOVIĆ, ZENAIDA "CIČKA" - žena, po nacionalnosti Muslimanka, iz grada Jablanice u istoimenoj općini, nepoznat status. Osobno je 28.07.1993., skupa s nekolicinom žena (Muslimanki) iz grada Jablanice, došla u selo Doljane, i iživljavala se nad mrtvim tijelima ubijenih (izmasakriranih) Hrvata koja su bila izložena ispred zgrade seoskog zadružnog Doma.

MANDŽIĆ, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993./1994., obnašao je dužnosti šefa sigurnosti u logoru "Stadion" (na igralištu nogometnog kluba "Iskra") u Bugojnu.

MANJUŠAK, (ISMET) ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Jakelići (općina Bugojno). Tijekom 1993. je, u gradu Bugojno, osobno ubio Hrvaticu Pavku Maros (1934.) na pragu (ulazu) njene kuće.

MARIĆ, (AHMET) MUHAMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman, diplomirani ekonomist, iz Jablanice, direktor poduzeća "DP Granit" u Jablanici. Tijekom 1993. godine, obnašao je dužnost potpredsjednika "Ratnog predsjedništva Jablanice" u administraciji općine Jablanica (u svemu je zamjenjivao Safeta Ćibu, predsjednika "Ratnog predsjedništva Jablanice") te je imao uvida u planove i pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica u 1993. godini (napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica, mjestu Jablanica, protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore koji su namjenski, u tu svrhu, osnovani na području općine Jablanica..).

MARIĆ, NAZIF - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

MARIĆ, SALEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

MARIĆ, (JUSE) SEAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, po zanimanju profesor ONO i DSZ (općenarodne obrade i društvene samozaštite). Prije rata radio je kao sekretar u jablaničkom SUP-u. Kao pripadnik MUP-a u Jablanici, tijekom 1993., imao je uvida u planove i pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica tijekom iste godine, (napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica, mjestu Jablanica te protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore koji su namjenski, u tu svrhu, osnovani na području općine Jablanica..). Izravno je radio na protjerivanju (izbacivanju) Hrvata iz stanova u Jablanici. Trenutačno je napustio Bosnu i Hercegovinu i nalazi se negdje u inozemstvu.

MASLIĆ, NAZIF - muškarac, star 55 godina, po nacionalnosti Musliman, iz Novog Travnika. Tijekom 1993. bio je predsjednik muslimanske Vlade općine Novi Travnik.

MASLO, IGBAL - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik jednog voda tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i u pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

MASLO, (REDŽO) JASMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Donja Jablanica (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici. Tamo su bili izloženi zlostavljanju, neke mlađe ženske osobe su silovane, a pojedine starije osobe nisu preživjele torturu i glad.

MASLO, (MUMIN) MIRALEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani - zaselak Krkače (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici. Tamo su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

MAŠIĆ, ABDULAH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. 16.04.1993. godine, sudjelovao je u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

MAŠIĆ, ĆAZIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

MAŠIĆ, NIHAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, starosti oko 17 godina, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

MAŠIĆ, RIFAT - muškarac, muslimanske nacionalnosti, pripadnik postrojbi Armije BiH, činio okrutne zločine (ubojstva i pljačke), te etničkog čišćenja nad Hrvatima. Dana 21.04.1993. godine, Rifat sa sinovima ulazi u selo Bilivode, općina Zenica, gdje su počinili okrutno ubojstvo Mirka Letića, Joze Krište, Luke Šestana i mnogih drugih, a potom iste spalili.

MAŠIĆ, ZAIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994. je kao pripadnik postrojbe MUP-a u Jablanici, koja je s postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

MATORUGA, ABDULAH "AVDICA" - muškarac, rođen 1970., po nacionalnosti Musliman, iz sela Misoča (općina Ilijaš). Pripadnik Armije BiH. Skupa s pripadnicima Armije BiH: Rašidom Džafićem zvanim "Raško", Namirom Mečetovićem i Ramom Bešlijom je tijekom mjeseca travnja 1993. u mjestu Gornja Breza (općina Breza) ubio četiri (dvije žene i dva muškrca) civilne osobe srpske nacionalnosti: Milku Novaković, Obreniju Novaković, Petra Novaković i Rajka Novaković. Poslije ubojstva su opljačkali imovinu žrtava. Zajedno s istim pripadnicima Armije BiH je, u selu Gornja Zimča (općina Visoko), 13./14.11.1993., u kasnim noćnim satima, nasilno provalio (kroz krov) u obiteljsku kuću Jure Blaževića, te zaklalo Juru Blaževića, njegovu suprugu Fridu i njezinu majku Anu Grgić (1919.) prethodno ih mučeći i zlostavljajući. Poslije ovog zločina opljačkali su imovinu žrtava.

MEHIĆ, ŠAĆIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, s područja općine Gacko. Do kraja mjeseca studenog 1993. bio je zamjenik Ismeta Dedajića - upravitelja logora "Muzej" u Jablanici, a u razdoblju od kraja studenog 1993. do ožujka 1994. godine, obnašao je dužnost upravitelja logora zvanog "Muzej" u Jablanici u kojem su bile zatočene osobe hrvatske nacionalnosti (civili i pripadnici HVO-a) s područja općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor... a koji su tijekom zatočeništva bili izloženi zlostavljanjima, maltretiranjima, izgladnjivanju...

MEKIĆ, ASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao zapovjednik postrojbe Armije BiH iz sela Kaćuni (općina Busovača) odgovoran je za protjerivanje Hrvata na području Busovače tijekom 1993./1994. te pljačkanje i uništavanje imovine protjeranih Hrvata.

MEMIDŽEVIĆ, (HUESIN) BEHADIL - muškarac, rođen 05.03.1953. god., po nacionalnosti Musliman, iz mjesta Vlasenica u istoimenoj općini. Pripadnik Armije BiH. Tijekom mjeseca lipnja 1993. imenovan je, od strane 'Komande Armije BiH' odnosno po zapovjedi 'Načelnika Štaba Armije BiH', Sefera Halilovića, za zapovjednika 'OG Istok' sa zonom odgovornosti na području općina Visoko, Breza, Kiseljak, Kreševo i Fojnica. Na ovu dužnost postavljen je sa zadaćom organiziranja oružanih napadaje pripadnika Armije BiH na postrojbe HVO-a u području navedenih općina a s ciljem potpunog preuzimanja vlasti i stvaranje pretpostavki (protjerivnje hrvatskog pučanstva s navedenih prostora) za naseljavanje tih područja izbjeglicama muslimanske nacionalnosti, koje su srpske agresorske snage protjerale sa područja općina Foča, Goražde, Višegrad, Jajce... Pod svojim zapovjedništvom imao je konstantno, između ostalih, sljedeće postrojbe Armije BiH: 302. motorizirana brigada, 126. i 306. brdska brigada, općinski 'Štab Armije BiH Kiseljak'. Prema potrebi na područja navedenih općina i pod kontrolu 'OG Istok' su dolazili i pripadnici sljedećih postrojba Armije BiH: 7. muslimanska brigada i 17. krajiške brigade. Na područjima općina koje su bile u zoni odgovornosti 'OG Istok' je tijekom 1993./1994., od strane pripadnika Armije BiH počinjen veliki broj ratnih zločina nad Hrvatima (civilima i pripadnicima HVO-a). Veliki broj zločina nad Hrvatima je počinjen u logorima i zatvorima koji su namjenski, u tu svrhu, osnovani na području u zoni odgovornosti 'OG Istok': 'Plinara-Bilalovac', 'Silos-Tarčin', zatvor u selu Kaćuni (općina Busovača), vojni zatvor u selu Dusina (općina Fojnica), zatvor u osnovnoj školi u gradu Fojnici.... Nakon što je imenovan za zapovjednika 'OG Istok', proveo je smjenu dotadašnjih zapovjednika 'općinskih štabova Armije BiH' za Kiseljak i Fojnicu, jer nije imao dovoljno povjerenja u njih.

MEMIĆ, ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

MEMIĆ, ATIF - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

MEMIĆ, EMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star oko 60 godina, iz sela Trusina (općina Konjic). Naoružan puškom, sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

MEMIĆ, FADIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a). Pri izvođenju napadaja isti je ozlijeđen (ranjen).

MEMIĆ, HANEMIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

MEMIĆ, (EMIN) MIRALEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1960.? godine, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

MEMIĆ, (EMIN) SMAIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1957. godine, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

MEŠETOVIĆ, NAMIR - muškarac, rođen 1970., po nacionalnosti Musliman, iz sela Misoča (općina Ilijaš). Pripadnik Armije BiH. Skupa s pripadnicima Armije BiH: Rašidom Džafićem zvanim "Raško", Abdulahom Matorugom zvanim "Avdica" i Ramom Bešlijom je tijekom mjeseca travnja 1993., u mjestu Gornja Breza (općina Breza) ubio četiri (dvije žene i dva muškrca) civilne osobe srpske nacionalnosti: Milku Novaković, Obreniju Novaković, Petra Novaković i Rajka Novaković. Poslije ubojstva su opljačkali imovinu žrtava. Zajedno s istim pripadnicima Armije BiH je, u selu Gornja Zimča (općina Visoko), 13./14.11.1993., u kasnim noćnim satima, nasilno provalio (kroz krov) u obiteljsku kuću Jure Blaževića, te zaklalo Juru Blaževića, njegovu suprugu Fridu i njezinu majku Anu Grgić (1919.) prethodno ih mučeći i zlostavljajući. Poslije ovog zločina opljačkali su imovinu žrtava.

MLAĆO, DŽEVAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993./1996. bio je predsjednik "Ratnog predsjedništva općine Bugojno". Izravno odgovoran za zločine počinjene tijekom 1993. - 1996. od strane pripadnika Armije BiH nad zarobljenim Hrvatima (civilima i pripadnicima HVO-a) u Bugojnu. Zakleti je neprijatelj Hrvata i protivnik svakog suživota između Hrvata i Muslimana. Glavni zapreka povratku Hrvata u Bugojno, čime snosi izravnu odgovornost za neuspjeh provedbi Washingtonskih i Daytonskih sporazuma na području općine Bugojno. Odgovoran za uhićenje i nestanak (smrt?) 26 Hrvata iz Bugojna (tzv. 'Bugojanska grupa zatočenika').

MLIVO, UZEIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Sandžaka (Srbija). Tijekom 1993./1994. bio je član "Ratnog predsjedništva općine Bugojno".

MOTIKA, HAJRUDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

MOTIKA, (MUHAMED) MIRSAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1966. u selu Papci - Prozor, nastanjen u Jablanici. Pripadnik jedne od specijalnih postrojba Armije BiH koja je s drugim postrojbama Armije BiH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Sudjelovao je pri ubojstvu jednog zatočenog Hrvata (rodom iz Jajca) u logoru "Muzej" u Jablanici, te pri zlostavljanju i maltretiranju ostalih zatočenika.

MOTIKA, (MUHAMED) SENAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1961. u Jablanici, pripadnik pričuvnog sastava MUP-a Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-

a i osam civila).

MRAVOVIĆ, MUHAREM "MRAV" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, starosti oko 23 godine, iz sela Parsovići (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

MRNJAVAC, ANĐELKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat (?), iz mjesta Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH), je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, protjerivanja...).

MUJADŽIĆ, MIRZA - muškarac, politički čelnik SDA (do rata je bio predsjednik ogranka SDA za općinu Prijedor), do lipnja 1992. godine, živio na području općine Prijedor (u mjestu Kozarac), po nacionalnosti Musliman. Od sredine 1992. godine, živi i politički djeluje na području općine Travnik, prema tvrdnjama svjedoka jedan je od vodećih političkih čelnika iz reda muslimanskog naroda na području općine Travnik, koji su se zalagali da dođe do sukoba između Hrvata i Muslimana na području općine Travnik. Tijekom kolovoza 1996. je, sukladno rezultatima izbora, izabran za zastupnika SDA (iz općine Prijedor) u Skupštini srpskog entiteta.

MUJAN, "ŽUTI" - muškarac, rođen 1960., po nacionalnosti Musliman, iz sela Pazarić (općina Sarajevo-Hadžići), do rata je slovio kao opasni kriminalac. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., počinio, skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, niz zločina nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti na prostoru općina Sarajevo-Hadžići, Kreševo i Kiseljak.

MUJEZINOVIĆ dr., MUHAMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pobornik ekstremnog islamskog fundamentalizma. Kao predsjednik muslimanskog dijela općine Vitez raspirivao je mržnju prema Hrvatima, te podstrekivao na sukobe na relaciji Hrvata i Muslimana, a s time i na zločine nad Hrvatima od strane Armije BiH. Osobno je u suradnji sa svojim bratom - vjerskim službenikom, koji boravi u Americi, doveo prve strane plaćenike arapskog podrijetlla (mudžehedine) u BiH. Preko lokalne muslimanske radijske postaje "Vitez 325" svakodnevno je svojim izvješćima i komentarima širio strah i mržnju prema "ustašama". Jedan od glavni krivaca za izbijanje sukoba između Hrvata i Muslimana u Vitezu.

MUJIĆ, AVDET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

MUJIĆ, (AHMET) SENAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak a i na prostoru općine Kreševo (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja te zlostavljanja i mučenja zatočenih Hrvata, brutalna ubojstva i protjerivanja...).

MUJKANOVIĆ, SULJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

MUNIKOZA, (HAMDO) NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u

napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici, bilo izloženo zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjivanja i nasilnoj smrti.

MUNIKOZA, (HAMDO) SENAD "SENO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994. je kao pripadnik postrojbe MUP-a u Jablanici, koja je s postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Osobno je a prema zapovijedi Emina Zebića, načelnika MUP-a Jablanica, organizirao, predvodio i zapovjedao skupinom združenih muslimanskih snaga (pripadnika Armije BiH i MUP-a Jablanica), koja je 28.07.1993. sudjelovala u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti u zaseoku Krkača (selo Doljani - općina Jablanica) i njihovu imovinu, gdje je izmasakrirano i ubijeno devet a teže ranjeno pet osoba.

MURATOVIĆ, MIRALEM "CRNI" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Svojim izjavama i izvješćima na lokalnoj TV - postaji pridonosio je stvaranju odbojnosti i netrpeljivosti kod Muslimana prema Hrvatima u Jablanici i na širem području pod kontrolom Armije BiH.

MUSIĆ, (MUHAREM) NASER - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik nekakve specijalne postrojbe Armije BiH posebno se isticao u zlostavljanju i iživljavljavanju nad zatočenim Hrvatima (civilima i pripadnicima HVO-a) u Bugojnu tijekom 1993./1994. Hicem iz pištolja je tijekom srpnja 1993., u gradu Bugojnu, ubio Dragu Avira, nakon što je od istog iznudio priznanje da je bio snajperist, premda je dotični bio civil koji je u grad Bugojno došao neposredno prije napadaja Muslimana na Hrvate Bugojna.

MUSLIĆ, SAMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Žepča. Kao pripadnik Armije BiH (snajperist i propagandist), tijekom 1992., provodio lažnu promidžbu protiv Hrvata, a poslije kao snajperist ubijao Hrvate na području općine Žepče ne prezajući ni od čega (ne birajući ni spol ni starosnu dob). Javno je izgovarao parolu: "ubi' sve što se živo kreće, jer je 'ustaško'."

MUSLIĆ, ZIJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Vojne policije Armije BiH, tijekom 1993. počinio je zločine nad zatočenim hrvatskim civilima u zatvorima Opare i srednjoškolskog centra u Travniku.

MUSTAFIĆ, MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1957. godine, iz sela Kruščica (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

MUSTAJBEGOVIĆ, AKIF "PAGAC" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Kiseljak u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, ubojstva, protjerivanja...).

MUTAP, (SMAJO) ADEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Topola (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (NEZIR) AZIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Topola (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (SALKO) BEĆIR - muškarac, rođen 11.08.1942., po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (MUJO) ĆAZIM - muškarac, rođen 07.02.1953., po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (MEHO) EMIN - muškarac, rođen 22.03.1935., po nacionalnosti Musliman, iz sela Donji Palež (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (MUJO) HAZIM - muškarac, rođen 13.07.1951., po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak), do rata je radio kao aktivni pripadnik tadašnjeg SUP-a (danas MUP-a). Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i mučenja zatočenika, ubojstva, protjerivanja...).

MUTAP, (KASIM) IDRIZ - muškarac, rođen 14.11.1962., po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (MUJO) IZET - muškarac, rođen 25.04.1938., po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (MAHMUT) JASMIN - muškarac, rođen 28.05.1973., po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (HAZIM) KENAN - muškarac, rođen 02.09.1975., po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (MUJO) RAMIZ - muškarac, rođen 13.07.1948., po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (NEZIR) SAFET - muškarac, rođen 31.12.1955. po nacionalnosti Musliman, iz sela Palež (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (EMIN) SALEM - muškarac, rođen 28.11.1959., po nacionalnosti Musliman, iz sela Gornji Palež (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, ubojstva, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (IZET) SAMIR - muškarac, rođen 13.06.1966., po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, ubojstva, progoni...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUTAP, (IBRAHIM) SENAD - muškarac, rođen 15.06.1966., po nacionalnosti Musliman, iz sela Paleška Ćuprija (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

MUŠE, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

MUŠIJA, ZIJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star 29 god., visok 190 cm, rodom iz Kaknja, pripadnik Armije BiH. 'Iskazao' se u brutalom premlaćivanju Hrvata (kundakom puške) na prostoru općine Kakanj.

MUŠIJA, (FERID) ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, ima 30. god. iz Velikih Trnovaca kod Kraljeve Sutjeska, općina Kakanj, visok preko 2 m. Pripadnik Armije BiH, bio je specijalista za zlostavljanja i udaranje kundakom puške po tijelima uhićenih ili zatočenih Hrvata.

MUŠIĆ, (HODŽA) ESAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, muslimanski ekstremist, pripadnik Armije BiH. Prema izjavi jednog od svjedoka, dotični je veliki zločinac, dok ga drugi svjedok imenuje i kao zapovjednika zatvora u Kaknju.

MUŠIĆ, NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Predsjednik "Crvenog križa" i načelnik Štaba "Civilne zaštite" Jablanice te pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica. Intenzivno je radio na diskriminaciji Hrvata Jablanice pri raspodjeli humanitarne pomoći, prisiljavanju Hrvata Jablanice na obavljanje teških fizičkih poslova. Kao uvjet za dobivanje humanitarne pomoći od muškaraca Hrvata Jablanice je tražio da pristupe u redove Armije Bih ili da daju krv. Uskraćivao je dostavu i podjelu hrane zatočenim civilima hrvatske nacionalnosti u logorima "Muzej" u Jablanici i "Ostrožac" u istoimenom selu jablaničke općine, te je na taj način namjerno prouzročio nepotrebna mučenja, patnje i glad zatočenika.

NAIĆ, ? - muškarac, starosti oko 30 godina, iz sela Krpeljići (općina Travnik). Kao pripadnik Armije BiH (nepoznate matične postrojbe) sudjelovao je (skupa s dvojicom sumještana, Džemom Grabusom i sinom nekog Emina koji je živio u kući pokraj džamije), 08.06.1993. godine (oko 5:00 sati), u oružanim napadajima i djelovanjima protiv pučanstva hrvatske nacionalnosti sela Krpeljići (općina Travnik) kada je ubijen (metak u glavu) civil hrvatske nacionalnosti, Drago Volić (starosti 60 godina). Pri oružanom napadaju pripadnika Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Krpeljići, koji se dogodio 08.06.1993. godine, u ranim jutarnjim satima, ubijeno je najmanje sedam Hrvata.

NEIMARLIJA, ISO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kaknja, muslimanski ekstremist, pripadnik Armije BiH, vršio zlostavljanje, ubijanje civila žena i staraca na području općine Kakanj. Prijeti se kako će poklati pojedine Hrvate iz sela Kovači (općina Kakanj) ako se vrate iz izbjeglištva u rodno selo.

NEIMARLIJA, NAMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kaknja. Vlasnik kafe bara "Abeca", u kojemu je zlostavljao i maltretirao Hrvate, inače je pripadnik postrojbi Armije BiH.

NEIMARLIJA, RIFET - muškarac, star oko 45. god., po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, od početka travnja 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i mučenja zatočenika, ubojstva, protjerivanja...). Osobno je prijetio smrću ("zaklat' ću te") Hrvatu (M.L.) prognanom (od Srba) iz grada Ilijaša, a slično se odnosio i prema ostalim Hrvatima, mještanima navedenih sela. Tijekom 1993., sudjelovao je i u provedbi politike genocida nad Hrvatima na području općine Kakanj.

NERADIN, (OSMAN) KASIM - muškarac, rođen 04.10.1952., po nacionalnosti Musliman, iz sela Crnići (općina Kreševo). Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH, tijekom 1993./1994., sustavno čino pljačku imovine te progon i ubijanje Hrvata iz sela na području općine Kreševo a napose u selima Deževica, Bilići, Crnički Kamenik, Bjelovići i Crnići.

NERADIN, KEMO - muškarac, po nacioanlnosti Musliman, iz sela Bjelavići (općina Kreševo). Formiranjem posebne čete Armije Bih zvane "Crnačka četa", kao njen zapovjednik odlazi, sa sebi podređenim pripadnicima Armije BiH, na područje sela Dusina (općina Fojnica) gdje čine razne zločine nad Hrvatima.

NEVENOVIĆ, EMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

NUHIĆ, EMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanice u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993., u oružanim napadajima na sela i mjesta općine Jablanice u kojima su živjeli Hrvati i kada je ubijen i izmasakriran veći broj civila i zarobljenih pripadnika HVO-a, a preostalo pučanstvo jednim dijelom odvedeno u logor zvani "Muzej", a drugi dio protjeran.

NUHIĆ, SEFER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Tijekom 1993./1994., obnašao je zadaće načelnika muslimanske civilne policije (MUP BiH) postaje u selu Bilalovac. Njemu potčinjeni pripadnici MUP-a BiH su, kao i on sam, tijekom 1993./1994., počinili veći broj ratnih zločina (teror, pljačka i uništavanje imovine, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, ubojstva, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) s područja općina Kiseljak, Busovača, Fojnica....

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

NEPOTPUNI POPIS OSUMNJIČENIH ZA RATNE ZLOČINE

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

OMAMOVIĆ, MUHAMED (I.) - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao 'oficir' Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i mučenja zatočenika, ubojstva, protjerivanja...).

OMANOVIĆ, MUHAMED (II.) - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Brezovik (općina Visoko). Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH), je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, protjerivanja...). Osobno je, skupa sa Salihom Šljivarom, Hamdom Bajrićem i Mehmedom Čićkom, sudjelovao u pljačkanju civilne imovine u selima Odrače i Badnje (općina Kiseljak) koje su potom u potpunosti zapalili. Na području općine Busovača su opljačkali, a potom zapalili stambene i gospodarske objekte (vlasnici objekata su Hrvati) u jednom selu kojeg su zauzeli (okupirali) pripadnici Armije BiH.

OMERAGIĆ, (EJUB) EDIN "EDO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

OMERAGIĆ, (ESO) EDIS - muškarac, rođen 1970. ?, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

OMERAGIĆ, (EJUB) EKREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

OMERAGIĆ, (ESO) EMIR - muškarac, rođen 1974. ?, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na

pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

OMERAGIĆ, (EJUB) ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

OMERAGIĆ, (EJUB) ENVER - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

OMERAGIĆ, (ENVER) ERMIN "ŠILJO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

OMERAGIĆ, (EJUB) ESO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadajima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

OMERAGIĆ, (SMAIL) FIKRET - muškarac, rođen 29.03.1964., muslimanske nacionalnosti, iz sela Rankovići (općina Novi Travnik). Kao pripadnik Armije BiH vršio zlodjela nad hrvatskim civilima, kao i zarobljenim pripadnicima HVO-a. Pojedine zarobljene pripadnike HVO-a je do iznemoglosti fizički i psihički maltretirao zarezujući ih bajonetom po licu, sve dotle dok nije krv otekla, govoreći: "Poklati ću vas, majku vam ustašku!"

OMERČEVIĆ, OSMAN "CICA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Svinjarevo (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak a i na prostoru općine Kreševo (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...).

OMERIKA, (HALIL) MIRSAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1959. u selu Drežnica, nastanjen u Jablanici. Tijekom 1993. godine, je obnašao visoku dužnost u administraciji općine Jablanica (predsjednik Izvršnog odbora i član "Ratnog predsjedništva" općine Jablanica) te je imao uvida u planove i pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica tijekom 1993. godine (napadaji i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica i mjestu Jablanica te protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore koji su namjenski, u tu svrhu, osnovali na području općine Jablanica..). Skupa s Mirsadom Klepom i Salkom Klepom predlagao je represivne mjere s ciljem ograničavanja ljudskih prava i sloboda Hrvata Jablanice, te je vrlo "zaslužan" za veliki progon Hrvata iz Jablanice tijekom 1993. godine.

OSMANOVIĆ, SEJDO - muškarac, srednje starosne dobi, muslimanske nacionalnosti. Kao pripadnik MUP-a Zenice, u logorima je (u zloglasnoj "Muzičkoj školi" i "KP domu" u Zenici) fizički i psihički zlostavljao zatočene Hrvate (civile i pripadnike HVO-a) tijekom 1993./1994.

godine.

OSMANOVIĆ, SMAJO - muškarac, srednje starosne dobi, muslimanske nacionalnosti. Kao pripadnik Armije BiH, počinio je brojne ratne zločine nad zatočenicima u zeničkim logorima “Muzička škola” i “KP domu”).

OSMIĆ, ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna. Kao vojni policajac Armije BiH, osobno je odveo svog pretučenog susjeda Vlatka Kapetanovića (Hrvat) čije je tijelo (djelovi tijela) pronađeno nakon mjesec dana na lokalitetu Garački Podovi pokraj Bugojna.

OSMIĆ, FERID “KULIN” - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

OVNOVIĆ, EKREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u oružanom napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili odvedeno i zatočeno u logor zvan “Muzej” u Jablanici, gdje su bili izloženi stalnom zlostavljanju, premlaćivanju, mučenju glađu i žeđu, pojedine ženske osobe su silovane...

OVNOVIĆ, (RAGIB) MIRZA - muškarac, rođen 01.07.1961., po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica), Kao pripadnik pričuvnog sastava muslimanske civilne policije (MUP BiH) sudjelovao je, 28.07.1993.,, u oružanom napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

PADALOVIĆ, (BEGAN) DERVIŠ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Gostovići (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

PADALOVIĆ, (BEGAN) HABIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Gostovići (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

PADALOVIĆ, (BEGAN) REMZA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Gostovići (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

PADALOVIĆ, (ZAIM) SEID - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star oko 30 godina, iz sela Buturović Polje /zaselak Padalovići/ (općina Konjic), zapovjednik postrojbe zvane “Tigrovi” koja djeluje u sastavu 4. korpusa Armije BiH (ovim korpusom je zapovijedao Arif Pašalić). Sudjelovao je, 16.04.1993. godine, sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

PADALOVIĆ, ZAIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Parsovići (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

PAJIĆ, (EDHEM) ALIJA - muškarac, rođen 28.05.1942., po nacionalnosti Musliman, iz sela Kaćuni (općina Busovača). Kao pripadnik Armije BiH osobno je, u selu Ovčina kod Busovače, ubio Hrvata civila Marijana Čavaru zvanog “Gavro”.

PALALIJA, (MUJO) ADIS - muškarac, rođen 23.03.1975. u Sarajevu, po nacionalnosti

Musliman, tijekom 1992./1993. bio je nastanje u selu Višnjica (općina Kiseljak). Kao pripadnik 323. brigade Armije BiH tijekom 1993./1994., počinio je brojne ratne zločine u selu Oselište (općina Busovača).

PALIĆ, MITHAT "MITO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanice u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993., u oružanim napadajima na sela i mjesta općine Jablanice u kojima su živjeli Hrvati, kada je ubijen i izmasakriran veći broj civila i zarobljenih pripadnika HVO-a, a preostalo pučanstvo jednim dijelom odvedeno u logor zvani "Muzej", a drugi dio protjeran.

PALIĆ, (JUSO) RAŠID - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Baćina (općina Jablanica), po zanimanju profesor ONO i DSZ (općenarodna obrana i društvena samozaštita), do rata je radio kao inspektor SUP-a u Jablanici. Pripadnik Vojne policije Armije BiH u Jablanici, koja je s drugim postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu prigodu, namjenski organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Kao istražitelj MUP-a u Jablanici je, tijekom istražnih postupaka zatočene Hrvate psihički i fizički zlostavljao, te ih prisiljavao na potpisivanje priznanja o njihovom navodnom učešću u provedbi zlodjela nad Muslimanima.

PALJANIN, MUHAREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993., kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a). Pri izvođenju napadaja isti je ozlijeđen (ranjen) u ruku.

PATKOVIĆ, MUHAMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao referent logistike 3. korpusa Armije BiH, iz kuća i stanova Hrvata prije njihova protjerivanja je "prikupljao" zlato i novac (uglavnom stranu valutu). Po izjavi svjedoka, jednom prigodom je hodao sa najlon vrećicom zapremine od oko 3 kg, punom oduzete zlatnine.

PATKOVIĆ, (UZEIR) SENID - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Travnika, do rata u BiH poznat po počinjenim kriminalnim djelima u Travniku. Tijekom sukoba HVO-a i Armije BiH u Travniku (1993) učestalo je pljačkao imovinu iz hrvatskih kuća i poslovnih objekata. Pljačkao je isključivo noću i u vrijeme "policijskog sata" kojeg su uspostavile muslimanske 'vlasti', te se opravdano pretpostavlja da je imao punu zaštitu čelnika MUP-a Travnik, Huseina Delića i Nedima Smajlagića.

PATKOVIĆ, ŠERIF - muškarac, muslimanske nacionalnosti, iz Zenice. Zapovjednik jedne od postrojba 3. korpusa Armije BiH, i jedan je od osnivača "7. muslimanske brigade". Kao zapovjednik postrojbe Armije BiH je, tijekom lipnju 1993., na širem prostoru sela Ovnak (općine Travnik) zapovjedio sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH da počine masakr i ubojstva oko 80 Hrvata.

PAŠALIĆ, ARIF - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao zapovjednik 4. korpusa Armije BiH, pravio je strategijske planove i izdao zapovijedi za pripremu i provedbu napadaja na hrvatsko pučanstvo općina: Konjic, Jablanica, Prozor i Mostar. Odgovoran je za zločine počinjene od strane njemu podređenih pripadnika Armije BiH na području navedenih općina.

PERENDA, ESAD - muškarac, star 30 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Šenkovići (općina Novi Travnik). Kao pripadnik Armije BiH počinio je tijekom 1993., ratne zločine (oružani napadaj, zlostavljanje i ubijanje) nad Hrvatima u naselju Šenkovići.

PERENDA, KADIR - muškarac, star 39 godina, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH počinio je ratne zločine (ubijanje, zlostavljanje, premlaćivanje...) nad civilima hrvatske nacionalnosti na području općine Novi Travnik tijekom 1993. godine.

PERENDA, MUSTAFA - muškarac, star 37 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sinokos (općina Novi Travnik). Kao pripadnik Armije BiH počinio je tijekom 1993. ratne zločine (ubijanje, premlaćivanje i zlostavljanje) nad Hrvatima na području općine Novi Travnik. Tako je u selu Šenkovići došao pred kuću Josipa Jurišića vičući: "Iziđite iz kuće

Josipe i Zdravko, j.... vam majku ustašku." Josip, star 56 godina i njegov sin Zdravko su, kao civili, izašli pred kućna vrata, nenaoružani i preplašeni, a Mustafa ih je, pucajući iz automatskog oružja ubio.

PERENDA, NEŠAR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Vojne policije Armije BiH počinio je ratne zločine nad zatočenim Hrvatima (civili i pripadnici HVO-a) u zatvorima Opare i srednjoškolski centar u Travniku.

PERENDA, NIHO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sinokos (općina Novi Travnik). Kao pripadnik Armije BiH, počinio je zločine zlostavljanja, premlaćivanja i protjerivanja Hrvata na području općine Novi Travnik.

PETLO, (FAIKA) ? - muškarac, muslimanske nacionalnosti iz Zenice, sa stanom u ulici Vlašičkog odreda. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zelena legija". Osobno je zaklao više od deset Hrvata sa područja općine Vitez. Zapovjednik postrojbe Armije BiH zvane "Zelena legija" u vrijeme izvršenja ovih zločina bio je Enver Bašić.

PIPLICA, DRAGAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Sevica (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, ubojstva, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak. Tako je u selu Blinje (općina Kreševo), neutvrđenog datuma, skupa s Nehadom Šehićem, pripadnikom muslimanske civilne policije (MUP BiH) sudjelovao u ubojstvu dvojice i teškog ranjavanja jednog Hrvata koji su se vozili u sanitetskom vozilu.

PIRKIĆ, MIDHAD "MITKE" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Konjica, do rata poznati narkoman. Nalogodavac, počinitelj i zapovjednik jedne postrojbe Armije BiH, čiji su pripadnici maltretirali, zlostavljali, protjerivali i ubijali Hrvate u širem području grada Konjica.

PODONJAK, NAIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Brnjica, općina Kakanj. Pripadnik armije BiH (Vojne policije). Zlostavljao i pucao na Hrvate, kolege koji su zajedno bili u vojnoj policiji sa namjerom da ih ubije. U vrijeme dok još nije došlo do sukoba Hrvata i Muslimana.

POLJAREVIĆ, EKREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH je, 28.07.1993., vozio zatečene civile hrvatske nacionalnosti koji su živjeli u selu Doljani (više stotina osoba među kojima i oko 60 djece) u grad Jablanicu i zatočili ih u logor "Muzej" u kojem su, u krajnje teškim uvjetima i uz neljudsko postupanje logorskih vlasti boravili do 01.03.1994. godine.

POLJAREVIĆ, FAHRUDIN - muškarac, starosti oko 50 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Polje (općina Travnik). Prema tvrdnjama svjedoka osobno je jedan od glavnih poticatelja netrpeljivosti Muslimana prema Hrvatima što je dovelo i do oružanih napadaja pripadnika Armije BiH na hrvatsko pučanstvo u selu Polje. Neposredno prije navedenog oružanog napadaja pripadnika Armije BiH na Hrvate sela Polje. Dotični Fahrudin Poljarević je osobno vrijeđao Hrvate na nacionalnoj osnovi, dok je pojedine i fizički napadao. Dana 04.06.1993. godine, oko 19:00 sati, je u prostorije svoje kuće doveo oko 20 naoružanih pripadnika Armije BiH koji su idućih dana, iz njegove kuće polazili u oružane napadaje, prepade i pljačke Hrvata sela Polje.

POLJAREVIĆ, FIKRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u oružanom napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili odvedeno i zatočeno u logor zvan "Muzej" u Jablanici, gdje su bili izloženi stalnom zlostavljanju, premlaćivanju, mučenju glađu i žeđu, pojedine ženske osobe su silovane...

POPARA, ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rodom iz Gackog, oženjen kćerkom Slavka Jeličića zvanog 'Jašer' iz Jablanice. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic,

Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu prigodu, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

POTUROVIĆ, AHMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Sredinom mjeseca ožujka 1993. godine, u selu Trusina (općina Konjic) je, u trgovini koja je smještena u kući Jure Anđelića, vlasniku kuće prijetio smrću ("Ja ću te ubiti!").

POTUROVIĆ, (OMER) HAZIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1954. godine, iz sela Parsovići (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

POTUROVIĆ, (JUNUZ) REDŽO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1975. godine, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). Zapalio je kuću (vlasnik kuće je Hrvat, Cmiljko Krešo) u kojoj je izgorjelo tijelo ubijenog Cmiljka Kreše.

POTUROVIĆ, (IBRO) SEMIR "SEMO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Trusina (općina Konjic), rođen 1975. godine. Kao pripadnik 2. kličkog bataljuna, 45. parsovačka brigada (brigada zvana "Neretvica") Armije BiH, sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). Tijekom napadaja bio je obučen u donji dio trenirke i vojničku maskirnu uniformu, a od naoružanja je imao pušku zvanu "tandžara" (M-48).

POTUROVIĆ, (OMER) ŠAĆIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1947. (ili 1957.) godine, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

POTUROVIĆ, (FEHIM) ŠERIF "ŠEFKO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadaju na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

POZDER, FIKRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Slatina (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993. u pljačkanju i uništavanju (uglavnom paljenjem) obiteljskih i gospodarskih objekata u selu Slatina (općina Jablanica), a čiji su vlasnici Hrvati.

POZDER, RAMO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Slatina (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993. u pljačkanju i uništavanju (uglavnom paljenjem) obiteljskih i gospodarskih objekata u selu Slatina (općina Jablanica), a čiji su vlasnici Hrvati.

PRAMENKOVIĆ, SADIK - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Sandžaka (Srbija). Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH) sudjelovao je, tijekom 1993. u oružanim napadajima na sela i mjesta općine Jablanice u kojima su živjeli Hrvati, kada je ubijen i izmasakriran veći broj civila i zarobljenih pripadnika HVO-a, a preostalo pučanstvo jednim dijelom odvedeno u logor zvani "Muzej", a drugi dio protjeran.

PRCANOVIĆ, (RAHMAN) ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Maljine (općina Travnik). Neposredno nakon završetka oružanog napadaja pripadnika Armije BiH na hrvatsko pučanstvo sela Maljine otpočeo je, skupa sa trojicom sinova Vehaba Dautovića i još nekolicinom sumještana muslimanske nacionalnosti, sa pljačkom imovine sumještana Hrvata.

PREVLJAK, FIKRET "FIĆO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. je bio zapovjednik više postrojbi Armije BiH: 101. motorizirana brigada, postrojba za specijalne namjene imenom "Cipelići" te tzv. "Hrasničke brigade". Tijekom mjeseca svibnja 1993., njemu potčinjeni pripadnici tzv. "Hrasničke brigade" Armije BiH su u selu Zaslivlje (općina Konjic) izmasakrirali (odsječene uši i nosovi) i ubili tri osobe hrvatske nacionalnosti (Ante Banović, Jozo Brevnik i Zlatko Trlina). Osobno je sa sebi potčinjenim pripadnicima tzv. "Hrasničke brigade" Armije BiH sudjelovao pri oskrnavljivanjui katoličkih crkava u selima Čelebići i Radešine, te u pljački imovine i maltretiranju Hrvata - mještana ova dva sela. Kao zapovjednik 101. motorizirane brigade i zapovjednik postrojbe za specijalne namjene imenom "Cipelići" sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH, sudjelovao je u provedbi oružanih napadaja na Hrvate (civile i pripadnike HVO-a) na području općina Fojnica, Kiseljak, Kreševo i Sarajevo-Hadžići. Pri navedenim oružanim napadajima pripadnici Armije BiH su počinili veći broj ratnih zločina nad osobama hrvatske nacionalnosti.

PRIJIĆ, HANEFIJA "PARAGA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je ubijao civile hrvatske nacionalnosti u selu Gračanica (općina Bugojno) koncem srpnja 1993. godine.

PROVALIĆ, (SALEM) FERID "FRKA" - muškarac, rođen 1958., po nacionalnosti Musliman, iz sela Srhinje (općina Visoko). Zapovjednik postrojbe Armije BiH iz Visokog zvane "Frkina jedinica" (oko 90% pripadnika ove jedinice čine okorjeli predratni kriminalci), koja je svoj naziv dobila upravo prema nadimku svog zapovjednika koji se, tijekom 1993./1994. isticao i prednjačio u provedbi ratnih zločina počinjenih nad Hrvatima i Srbima (civilima i pripadnicima HVO-a) na prostoru općina Fojnica, Kakanj, Kiseljak i Vareš. Osobno je, sa 'svojom jedinicom' smišljeno i planski pripremao i provodio oružane napadaje na Hrvate pri čemu su učinjeni brojni ratni zločini (ubijanja, masakriranja, pljačkanje i uništavanje stambenih i gospodarskih objekata na spomenutim područjima). Tako je 13.11.1993. bio nazočan u vrijeme i na mjestu kada su dvojica njemu potčinjenih pripadnika Armije BiH (Nihad Burhan zvani "Niho" i osoba prezimenom Čengić zvanim "Čenga", inače njegov zamjenik) u franjevačkom samostanu u gradu Fojnici iz vatrenog oružja ubili dvojicu rimokatoličkih svećenika (samostanskog gvardijana fra Nikicu Milićevića i vikara fra Leona Migića). Nakon brutalnog ubojstva dvojice svećenika skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH, sudjelovao je u pljačkanju crkvene imovine iz samostanskih prostorija.

PURGIĆ, DŽEVAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

PURGIĆ, HASO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadaju na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

PURIĆ, IBRO - muškarac, mlađe starosne dobi, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik jedne od postrojbi Armije BiH iz Zenice, a i jedan je od osnivača vojne postrojbe zvane "Patriotska liga" tijekom 1992. godine.

RADOVANOVIĆ, SEBASTIJAN - muškarac, nepoznate nacionalnosti, iz grada Maglaja (općina Maglaj). Kao pripadnik Armije BiH (snajperist) je u vremenu od 24.06.1993. do 05.05.1994., snajperskim rasprskavajućim streljivom ubio i teško ranio više desetaka osoba hrvatske nacionalnosti (civila i pripadnika HVO-a) na području sela Tomići (općina Maglaj).

RADOŠ, MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

RADOŠ, SEJDO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadaju na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

RAFALIJA, MUFID - muškarac, rođen 02.01.1969., po nacionalnosti Musliman, iz sela Višnjica (općina Kiseljak). Tijekom 1993. počinio je ratne zločine nad Hrvatima sela Oselište (općina Busovača) gdje je, skupa s Fikretom Vretom ubio Stipu Tomasa, civila hrvatske nacionalnosti.

RAMADANI, ? - star 25. god., po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH, zapovjednik muslimanske postrojbe "Rekićevi". Tijekom 1993. godine, sujelovao je u napadajnim akcijama na hrvatska područja opć. Kiseljaka, Fojnice, Kreševa i Tarčina, tako da je zauzećem nekih područja naseljenih hrvatskim pučanstvom, vršio pljačkanje, paljenje, ranjavanje i progon hrvatskog stanovništva.

RAMIĆ, BEHIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Fojnice u istoimenoj općini. Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH), je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima MUP-a BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanje i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...).

RAMIĆ, ESAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Do početka rata u BiH je radio u bivšoj "JNA" kao jedan od zapovjednika. Tijekom rata u BiH bio je zapovjednik postrojbe Armije BiH na području općine Konjic.

RAMIĆ, ESO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine (pljačkanje i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja...) nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općina Busovača, Fojnica i Kiseljak.

RAMIĆ, (EKREM) NIHAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Redeljevići (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...).

RAMIĆ, SEAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Po nalogu 'Predsjednika ratnog predsjedništva općina Jablanica i Konjica', dr. Safeta Ćibe imenovan je, tijekom ožujka 1993. za 'drugog sekretara sekretarijata za Narodnu obranu općine Jablanice'. Sam čin promjene vlasti je bio nasilan, uz oružanu silu pripadnika Armije BiH. Nakon imenovanja uzurpira potpunu vlast od legalnog (i legitimnog!) čelništva općine Jablanica. Odstranjuje svaku suradnju s Hrvatima i HVO-m općine Jablanica, čime otpočinje pravi 'pakao' za Hrvate koji su živjeli na prostoru općine Jablanica. Otpočinju progoni, zatvaranja i ubojstva Hrvata, uništava se i pljačka njihova imovina. Športske dvorane, tvorničke hale, škole, 'Muzej revolucije' i drugi objekti pretvaraju se u logore i zatvore za uhićene Hrvate (pripadnike HVO-a i civile).

REDŽIĆ, MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao član 'Štaba Armije BiH općine Jablanica' sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

RIĐIĆ, NAĐA - žensko, srednje starosne dobi, po nacionalnosti Muslimanka, iz Travnika. Tijekom 1992./1993./1994., za vrijeme sukoba Muslimana i Hrvata, putem Radio - Travnika

u svojim izvješćima i komentarima raspirivala je mržnju protiv Hrvata. Naročito je isticala mržnju prema Republici Hrvatskoj i njenom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, javno govoreći najpogrdnije izraze.

RIZVIĆ, BEĆIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje je bilo izloženo zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

RIZVIĆ, EDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

RIZVIĆ, (MUSTAFA) HASAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1951.? u selu Doljani - općina Jablanica. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice i predsjednik tzv. "Muslimanskog kriznog štaba" u selu Doljani. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

RIZVIĆ, (MEHMED) NIJAZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1964. u Jablanici, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

RIZVIĆ, RAIF - muškarac, srednje starosne dobi, po nacionalnosti Musliman, iz sela Konjevića (općina Zenica). Tijekom 1993./1994., terorizirao je hrvatsko pučanstvo općine Zenica i protjerivao ih u pravcu grada Busovače. Kao pripadnik postrojbi Armije BiH, dana 08.06.1993. godine, mučki ubijao Hrvate u selu Ovnak (općina Travnik). Osobno je ubio Kazimira Markovića.

RIZVIĆ, RASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

RIZVIĆ, SAKIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Konjevići (općina Zenica). Kao pripadnik Armije BiH počinio je ratne zločine nad Hrvatima u selu Šušanj tijekom 1993. godine.

RIZVO, AHMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Hadžića u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom lipnja i srpnja 1993., sam a i s drugim pripadnicima Armije BiH, sudjelovao je u provedbi oružanih napada na Hrvate (civile i pripadnike HVO-a) na području općina Fojnica, Kiseljak, Kreševo i Sarajevo-Hadžići. Pri navedenim oružanim napadima pripadnici Armije BiH su počinili veći broj ratnih zločina (plajčkanje i uništavanje imovine, zlostavljanje, premlaćivanje, ozljeđivanje vatrenim oružjem, ubijanje i protjerivanje civila) nad osobama hrvatske nacionalnosti.

ROJO, MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Nežbelj općina Kakanj, pripadnik Armije BiH. Vršio napad na hrvatsko selo Želalj i tamo zlostavljao, pljačkao i palio hrvatske kuće.

RUSTEMPAŠIĆ, HINO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Osobno je odgovoran za ubojstva većeg broja hrvatskih civila iz sela Gračanica koji su masakrirani, koncem srpnja 1993. godine.

RUSTENPAŠIĆ, SEMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Odžak (općina Bugojno). Kao zapovjednik jedne postrojbe Armije BiH, odgovoran je za smrt većeg broja hrvatskih civila u selu Gračanica (Bugojno) koje su masakrirali i ubili pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao, koncem srpnja 1993. godine.

SADIKOVIĆ, SAMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Kasatići (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sam a i s drugim pripadnicima Armije BiH sudjelovao u provedbi oružanih napada na Hrvate (civile i pripadnike HVO-a) na području općina Fojnica, Kiseljak, Kreševo i Sarajevo-Hadžići. Pri navedenim oružanim napadima a i po zauzimanju (okupaciji) pojedinih sela ili mjesta pripadnici Armije BiH su počinili veći broj ratnih zločina (plajčkanje i uništavanje imovine, zlostavljanje, premlaćivanje, ozljeđivanje vatrenim oružjem, ubijanje i protjerivanje civila) nad osobama hrvatske nacionalnosti.

SAFUNDŽIJA, (ŠEFKO) BAHRUDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, s područja općine Kakanj. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u napadima na sela nastanjena hrvatskim pučanstvom među kojima i na selo Nežbelj, gdje je osobno mnoge Hrvate pretukao, ranjavao, pljačkao, palio im kuće i protjerivao ih s njihovih stoljetnih ognjišta.

SAJNICA, IZET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Mokrine (općina Sarajevo-Hadžići). Kao zapovjednik jedne od postrojbi Armije BiH je, tijekom lipnja i srpnja 1993., skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH sudjelovao u oružanim napadima na sela i naselja na prostoru općina Kreševo, Kiseljak, Fojnica, u kojima su živjeli Hrvati a po zauzimanju (okupaciji) sela Zabrđe, Bukovica, Gojakovac, Žeželovo (općina Kiseljak) počinjeni brojni zločini (pljačkanje i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...). Osobno je, 17.06.1993. prilikom napada na sela kiseljačke općine Gojakovac, Bukovica i Zabrđe, skupa s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH (Fajko Topalović, Ekrem Tufo, Refik Tufo, neki Kuper, neki Kalem i neki Jasmin) počinio ubojstvo većeg broja civila hrvatske nacionalnosti i to: Spomenka (Ilije) Lucića iz sela Gojakovca, dijete staro 10 godina, Ljubana Markovića zvanog "Džendo" (ubijen u svojoj ugostiteljskoj kući) starog preko 60 godina, te bračnog para Peru i Danicu Marković stare preko 60 godina (ubijeni vatrenim oružjem u svojoj obiteljskoj kući), potom Stanišu Tešića i njegovu suprugu (oboje su imali preko 60 godina), te suprugu Vinka Bjelogrlića (ubijena iz vatrenog oružja u svojoj obiteljskoj kući).

SAKOVIĆ, AHMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman, muslimanski ekstremista. Pripadnik Armije BiH. Kao ključna osoba zatvora "Muzička škola" u Zenici slovi i kao jedan od najgorih mučitelja i progonitelja zatočenih Hrvata.

SALIHAMIDŽIĆ, (HASAN) AHMET "CICKO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, zamjenik načelnika MUP-a u Jablanici. Sudjelovao je u organiziranju, pripremi i napadu na hrvatsko civilno pučanstvo sela Doljani 28.07.1993. (kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba - 28 pripadnika HVO-a i osam civila) i Grabovica 09.09.1993.(kada je ubijeno više od 30 osoba), a veliki broj preživjelih je protupravno zarobljen i zatvoren u logor zvani "Muzej" u Jablanici.

SALIHMIDŽIĆ, (OMER) NERMIN "NONO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1966., nastanjen u Jablanici. Pripadnik je postrojbe Armije BiH koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, namjenski organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Sudjelovao je pri psihičkom i fizičkom zlostavljanju i maltretiranju zatočenih Hrvata u logoru "Muzej" u Jablanici.

SALIHAMIDŽIĆ, ZIJAD "ŽIKA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Pripadnik MUP-a BiH u Jablanici, sudjelovao je u napadu na hrvatsko civilno pučanstvo sela Grabovice, kada je ubijeno više od 30 osoba, a veliki broj preživjelih je protupravno zarobljen i zatvoren u logor zvani "Muzej" u Jablanici, prema najnovijim spoznajama postao je član civilne Vlade općine Jablanica.

SALKIĆ, SUAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao glavni urednik lokalne radijske postaje "Vitez 325", čije se emitiranje obavljalo iz sela Vjetrenice (općina Zenica), posebno se isticao u raspirivanju mržnje i poticanju na sukob između Hrvata i Muslimana.

SAMARDŽIĆ, ZIJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Nakon vojnog poraza pripadnika bataljuna "Prozor" Armije BiH u selu Herama (24.01.1994. postaje zapovjednikom bataljuna "Prozor".

SARAČEVIĆ, TAHIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Busovače. Tijekom 1993. terorizirao je i protjerivao hrvatsko pučanstvo iz sela na području općine Busovača.

SARAJLIĆ, DERVIŠ "GIGO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Hojsić (općina Busovača). Tijekom 1993., terorizirao je i protjerivao hrvatsko pučanstvo iz sela na području općine Busovača.

SARAJLIĆ, EJUB - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Parsovići, pripadnik Armije BiH. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SARAJLIĆ, SULEJMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993., u oružanim napadima na sela i mjesta općine Jablanica u kojima su živjeli Hrvati kada je ubijen i izmasakriran veći broj civila i zarobljenih pripadnika HVO-a, a preostalo pučanstvo je jednim dijelom odvedeno u logor zvani "Muzej", a drugi dio protjeran.

SARIĆ, (FAIK) SEJO "KIKO" - muškarac, star 50 godina, po nacionalnosti Musliman, diplomirani ekonomista - direktor GP "VRANICA". Za cijelo vrijeme sukoba Hrvata i Muslimana radio na etničkom čišćenju hrvatskog naroda, koristeći se lažima i falsifikatima putem lista, radija i TV.

SEFER, ASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1965.? u selu Doljani - Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SEFER, (MUJO) IDRIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1966.? u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SEFER, (ASIM) MUSTAFA "MUĆO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1965.? u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SEFER, (MUJO) OMER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1960.? u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila). Tijekom napada na sebi je imao maskirnu uniformu i šarenu kapu na glavi a od oznaka, jasno uočljiva slova "HOS" na rukavu i kapi, te oko rukava zavezanu trobojnu traku (boje su bile: crvena-bijela-plava).

SEFER, (ASIM) OSMAN "OSMO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 06.03.1959. u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SEFER, (MUJO) SULJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1953.? godine u selu Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SEFER, (MUJO) ZIJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1954.? u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SELIMOVIĆ, ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadu na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/ Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

SELIMOVIĆ, IZET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., skupa s drugim pripadnicima Armije BiH sudjeluje u više oružanih napada na područje sela i mjesta na prosotrima općina Kreševo (selo Pirin) i Kiseljak (sela: Bukovice, Zabrđa i Toplice) u kojima su živjeli Hrvati. U tim oružanim napadima pripadnici Armije BiH su počinili veliki broj ratnih zločina (pljačka i uništavanje imovine, zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, ubojstva, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) a u potpunosti su protjerali hrvatsko pučanstvo iz pojedinih sela koja su u potpunosti opljačkali a potom spalili.

SELIMOVIĆ, MUHAMED "MANGA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Žepča. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, skupa s ostalim pripadnicima muslimanskih snaga u provedbi zločina nad Hrvatima s područja općine Žepče (ubijanju, maltretiranju, pljačkanju i uništavanju imovine Hrvata...).

SELINBEGOVIĆ, ? "MRKI" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, muslimanski ekstremista iz Kaknja. Pripadnik Armije BiH. Vršio strašne torture, premlaćivanja i ubijanja Hrvata u općini Kakanj.

SELMAN, (ZIHDIJA) HAJRUDIN - muškarac, rođen 19.05.1964., po nacionalnosti Musliman, iz sela Hrastovi (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993./1994., sam a i s drugim pripadnicima Armije BiH, sudjelovao u oružanim napadima na sela i mjesta na prostoru općina Busovača i Kiseljak. Tijekom napadaja a i nakon zauzimanja (okupacije) pojedinih sela ili mjesta pripadnici Armije BiH su počinili veći broj ratnih zločina (pljačka i uništavanje imovine, teror, zlostavljanje, brutalno fizičko maltretiranje, silovanje, ozljeđivanje vatrenim i hladnim oružjem, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, ubojstva, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a). Osobno je svoju mržnju i brutalnost iskazao nad Hrvatima koji su živjeli u selu Bilalovac (općina Kiseljak).

SETO, JUSUF - muškarac, srednje starosne dobi, muslimanske nacionalnosti. Kao jedan od čelnih ljudi u logoru "KP dom" u Zenici (ispred 7. brigade Armije BiH), provodio je zlostavljenje i fizičko maltretiranje zatočenih Hrvata u logorima "KPD" i u "Muzičkoj školi" u Zenici.

SIHIRLIĆ, (ŠERIF) HUSEIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 29.02.1956., u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SIHIRLIĆ, (HASAN) IBRAHIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1965.? u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila). Osobno je, na koti 902, ubio pripadnika HVO-a, Maria Hrkača zvanog "Ćikota".

SIHIRLIĆ, SABAHUDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila). Osobno je, 28.07.1993., u selu Doljani, ubio civila hrvatske nacionalnosti, Željka Milijana iz Širokog Brijega, rođenog 1962. Nakon počinjenih ubojstava preživjelo hrvatsko pučanstvo sela Doljani je protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici, gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

SIHARLIĆ, SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

SIHIRLIĆ, (HASAN) ZAJKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1954.? u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SIJAMIJA, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao djelatnik službe sigurnosti u redovima postrojbi Armije BiH na području općine Bugojno sudjelovao je u bezrazložnim uhićenjima velikog broja Hrvata, među kojima i grupe od 26 muškaraca, Hrvata iz Bugojna (tzv. 'Bugojanska grupa zatočenika'). Tijekom 1993., bio je dozapovijednik postrojbe Vojne policije Armije BiH u Bugojnu.

SILAJDŽIJA, (NEZIRA) BESIM - muškarac, rođen 10.04.1951., muslimanske nacionalnosti, iz sela Čakići (općina Novi Travnik). Kao pripadnik Armije BiH vršio zločin na području naselja Ovnak (općina Travnik), te zarobljene pripadnike postrojbi HVO-a udarao, maltretirao i tako istima nanosio teške tjelesne povrede (lomljenje rebara i ekstremiteta). Ova zlodjela su vršena u logorima u Travniku i Zenici.

SIROVICA, AMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Maglaja. Kao pripadnik Armije BiH je, 21. i 24.01.1994. sudjelovao, u oružanom napadu pripadnika Armije BiH na Hrvatima nastanjeno selo Novakovići (općina Maglaj) kada je brutalno ubijen i izmasakriran veći broj osoba hrvatske nacionalnosti (civila i pripadnika HVO-a).

SIVRO, NIJAZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 3. korpusa Armije BiH (časnik za sigurnost). Vršio na području općine Viteza razne ratne zločine i etničko čišćenje prostora pod kontrolom Armije BiH od Hrvata.

SKOPLJAK, FIKRET "ŠOŠA" - muškarac, star 33 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Trenica (općina Novi Travnik). Pripadnik Armije BiH, te zapovjednik zloglasnog diverzantsko - terorističkog odreda. Tijekom 1993./1994., počinio je brojne ratne zločine nad Hrvatima središnje Bosne.

SKOPLJAK, FIKRET - muškarac, rođen 1957., muslimanske nacionalnosti, iz sela Nemila (općina Zenica). Obnašao dužnost zapovjednika straže u KPD Zenica. Osobno je, tijekom 1993./1994., činio zlostavljanje i fizičko maltretiranje zatočenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

SKOPLJAK, REFIK - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Željznog polja (općina Žepče), muslimanski ekstremist. Pripadnik postrojbi Armije BiH, pomoćnik ravnatelja zloglasnog zatvora u ispostavi Kakanj. Mnoge Hrvate je premlaćivao do smrti, vrijeđao i maltretirao.

SKULJ, HAJRUDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Novog Travnika. Kao načelnik civilne muslimanske policijske postaje odgovoran je za provedbu brojnih ratnih zločina počinjenih nad Hrvatima općine Novi Travnik, tijekom 1993./1994. godine.

SMAJIĆ, AKIF - muškarac, muslimanske nacionalnosti, pripadnik postrojbi Armije BiH.

Vršio hapšenja, zlostavljanja, ubijanja civila žena, djece i muškaraca hrvatske nacionalnosti u naselju Brdo općina Vitez.

SMAJIĆ, (ALIJA) ESAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Gorani, pripadnik Armije BiH. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). Tijekom napada je bio naoružan skraćenom sačmaricom podrezana kundaka. 17.04.1993. godine, u logoru koji se nalazio u selu Parsovići, prijetio je zatočenom V.B. (Hrvat po nacionalnosti) izgovarajući: "Jučer sam klao u Trusini, a danas ću tebe!".

SMAJIĆ, NIHAD - muškarac, muslimanske nacionalnosti pripadnik postrojbi Armije BiH. Vršio uhićenja; zlostavljanja nad civilima - ženama i muškarcima hrvatske nacionalnosti u naselju Brdo, općina Vitez.

SMAJIĆ, SALIH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Vesela (općina Bugojno). Kao pripadnika Armije BiH, svjedok ga sumnjiči kao vođu pljačkaških bandi i počinitelja više ratnih zločina počinjenih nad Hrvatima na području Bugojna, tijekom 1993. godine.

SMAJIĆ, TAIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, muslimanski ekstremista, pripadnik postrojbi Armije BiH, to je bio stražar zloglasnog zeničkog KPD-a, on je najviše tukao i zlostavljao Hrvate. Na katolički blagdan "Božić" (25.12.1993.) je najviše tukao Hrvate, to je vršio još sa nekim Kuštrom, a drugim zvanim "Hike".

SMAJLAGIĆ, (ZIJAD) NEDIM - muškarac, rođen 1956., po nacionalnosti Musliman. Od 1993. do 1996. godine obnašao je dužnosti načelnika muslimanskog MUP-a u Travniku. Kao čelni čovjek MUP-a zataškivao je ratne zločine i pljačke izvršene nad Hrvatima općine Travnik, te je tako počinitelje podstrekivao na daljnji "rad".

SMAJLOVIĆ, SEAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Zavidovića. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je u provedbi ratnih zločina nad Hrvatima. Osobno je krajem siječnja ili početkom veljače 1994., u privremenoj bolnici Armije BiH smještenoj u poduzeću "Kristal", pucajući pištoljem, iz neposredne blizini, na bolesničkom krevetu ubio ranjenog Stipu Banovića (pripadnik HVO-a), Hrvata iz Travnika.

SMAKA, NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kaknja, pripadnik Armije BiH (pripadnik Vojne policije) zlostavljao i premlaćivao Hrvate sa područja općine Kaknja.

SMREKO, ČAZIM - muškarac, muslimanske nacionalnosti, iz sela Kozarci (općina Zenica). Kao pripadnik 7. muslimanske brigade, bio je, tijekom 1993., počinitelj ratnog zločina (masakr) nad Hrvatima u selima Ovnak (općina Travnik) i Kozarci (općina Zenica).

SMREKO, HALIL - muškarac, muslimanske nacionalnosti, iz Zenice. Kao pripadnik 7. muslimanske brigade, bio je, tijekom 1993., počinitelj ratnog zločina (masakr) nad Hrvatima u selima Ovnak (općina Travnik) i Kozarci (općina Zenica).

SMREKO, NAZIR - muškarac, muslimanske nacionalnosti, iz sela Kozarci (općina Zenica). Kao pripadnik 7. muslimanske brigade, bio je, tijekom 1993., počinitelj ratnog zločina (masakr) nad Hrvatima u selima Ovnak (općina Travnik) i Kozarci (općina Zenica).

SMREKO, (ŠERIFA) SEAD "STOJA" - muškarac, muslimanske nacionalnosti, iz sela Kozari (općina Zenica). Kao pripadnik postrojbi Armije BiH počinio je ratne zločine (pa i ubojstva) nad Hrvatima s područja općine Zenica, kao i pljačke, te paljenje hrvatskih kuća, te je sudjelovao na entičkom čišćenju zeničke regije od Hrvata.

SMREKO, SMRKO "TAIB" - muškarac, muslimanske nacionalnosti, iz sela Kozarci (općina Zenica). Kao pripadnik 7. muslimanske brigade, bio je, tijekom 1993., počinitelj ratnog zločina (masakr) nad Hrvatima u selima Ovnak (općina Travnik) i Kozarci (općina Zenica).

SOFTIĆ, (MUHAREM) OSMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Čukle (općina Travnik). Kao pripadnik 3. Korpusa Armije BiH, 08.06.1993., osobno je, u selu Čukle, ubio Hrvata Peru (Ivana) Kozinu.

SOFTIĆ, ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rodom iz sela Slapnica (općina Kakanj). Kao pripadnik Armije BiH počinio je ratne zločine (premlaćivanja, zlostavljanja i ubijanja) nad Hrvatima na području općine Kaknja, tijekom 1993./1994. godine.

SPAHIĆ, AMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Žepča. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, skupa s ostalim pripadnicima muslimanskih snaga u provedbi zločina nad Hrvatima s područja općine Žepče (ubijanju, maltretiranju, pljačkanju i uništavanju imovine Hrvata...).

SPAHIĆ, AMIR "PRPA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Osobno je govorio ("hvalio se") kako je, 28.07.1993., u selu Doljani (općina Jablanica), na lokalitetu zvanom "Strop" zarobio a potom ubio trojicu pripadnika HVO-a iz sela Doljana od kojih je imenovao dvojicu: Slavka Vrljića i Marinka Antunovića.

SPAHIĆ, ENES - muškarac, srednje dobi, muslimanske nacionalnosti. Po zanimanju žurnalist, na dužnosti gradonačelnika općine Zenica 1992., 1993. i 1994. Jedan od duhovnih vođa islama i podstrekač sukoba između muslimana i Hrvata. Pored toga je izdavao zapovjedi ekstremnim postrojbama Armije BiH da ubijaju i prinudno raseljavaju Hrvate sa područja općine Zenica. Po izjavi jednog od svjedoka Spahić je završio teologiju na Istoku, da je islamski ekstremni fundamentalist i kriminalac.

SPAIĆ, OMER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Kaparovića (općina Kakanj), po zanimanju islamski svećenik (hodža), promuslimanski fanatik. Pripadnik Armije BiH. Organizirao je, prvi na ovom području, ekstremnu postrojbu Armije BiH, koje su se pripadnici "istakli" u oružanim napadima, ubijanju, zlostavljanju i pljački Hrvata na području općine Kakanj.

SPAHIĆ, ZAJKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SPAHIĆ, ? - muškarac, (Zajkov brat), po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SPAHIĆ-KRNJIĆ, PAJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

SUBAŠIĆ, ADIS - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je, 14.09.1993. kao pripadnik Armije BiH sudjelovao u napadu na civilno pučanstvo sela Uzdol (općina Rama/ Prozor) kada je ubijena 41 osoba hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

SUBAŠIĆ, FIKRET - muškarac, star oko 30. godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Raštelica (općina Sarajevo-Hadžići). Pripadnik postrojbe Armije BiH stacionirane u mjestu Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići). Sam, a i s drugim pripadnicima Armije BiH, sudjelovao je u oružanim napadima na Hrvate (civile i pripadnike HVO-a) koji su živjeli na prostoru općina Fojnica, Kiseljak, Kreševo...

SUBAŠIĆ, VEHID - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993./1994., je počinio ratne zločine (ubojstva) nad Hrvatima (civili) na području općine Busovača.

SULJIĆ, (ZIJAD) BUĆO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz zaselka Vranići (selo

Mehurići), općina Travnik. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Mudžahedini", sudjelovao je, 24.04.1993. godine, oko 17:30 sati, pri oružanom napadu na hrvatsko pučanstvo sela Miletići kojom prilikom je na brutalan način izmasakrirano i ubijeno 5 Hrvata.

SULTIĆ, (ŠEFKIJA) ALMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SULTIĆ, BIBER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star oko 60 godina, iz sela Sultići (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SULTIĆ, HABIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SULTIĆ, (ŠEFKIJA) HADIS - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SULTIĆ, (HASAN) HAMID - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1953. godine, iz sela Sultići (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SULTIĆ, (HASAN) SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1955. godine, iz sela Sultići (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SULTIĆ, (VESID) SEJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SULTIĆ, (VESID) SULEJMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SULTIĆ, ŠEFKIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

SULTIĆ, VESID - muškarac, po nacionalnosti Musliman Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠABANOVIĆ, SUAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, sa područja općine Travnik. Prema tvrdnji svjedoka osobno je ubio uhićenog Franu Brkića, 23 godine, Hrvata iz sela Rudnik - Bila.

ŠABIĆ, MEJRA "LOLA" - žensko, stara oko 27 godina života, nižeg uzrasta, crne kose, nedostaju joj prednji zubi, karakterističnog "pačjeg" hoda, po nacionalnosti Muslimanka, iz grada Konjica (Ulica X. Hercegovačke brigade - srednji neboder). Kao pripadnica Armije

BiH sudjelovala je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠABIĆ, NIHAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Vojne policije Armije BiH u Bugojnu, sudjelovao je u ratnim zbivanjima na području općine Bugojno, tijekom srpanj/kolovoz 1993., kada je stradao veći broj Hrvata općine Bugojno. Kao djelatnik službe sigurnosti u redovima postrojbi Armije BiH na području općine Bugojno, sudjelovao je u bezrazložnim uhićenjima velikog broja Hrvata, među kojima i grupe od 26 muškaraca, Hrvata iz Bugojna (tzv. 'Bugojanska grupa zatočenika').

ŠAHIĆ, BEĆO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠAHIĆ, FIKRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠAHIĆ, (HUSO) MEHO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1955. godine, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠAHIĆ, (JUSO) NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠAHIĆ, SEJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1963. godine, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠAHIĆ, (USNIJA) ZIJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠAHINOVIĆ, ISMET - muškarac, star 36 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Zagrlja (općina Novi Travnik). Pripadnik Armije BiH (zapovjednik postrojbe "Zecovi" iz Bugojna, časnik sigurnosti pri Armiji BiH i upravitelj logora u novotravničkom selu Opare). Tijekom 1993./1994., počinio je ratne zločine (ubijanja, zlostavljanja zatočenih civila i pripadnika HVO-a) na području općina Bugojno i Novi Travnik.

ŠAHINOVIĆ, (SALKO) ? "BRACO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Trusina (općina Konjic). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠAKIĆ, EDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH, zapovjednik jednog od zeničkih zatvora, gdje se je posebno iživljavao u maltretiranju svake vrste nad zatvorenim kakanjskim Hrvatima.

ŠARLAK, SEJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao jedan od zapovjednika topničke postrojbe Armije BiH osobno je, 07.06.1993. godine, izdao zapovjed pripadnicima Vojne policije Armije BiH da uhite i zatoče u prostor vojarne bivše "JNA" troje Hrvata iz sela Polje (općina Travnik).

ŠĆUK, BAHRUDIN - muškarac, pop nacionalnosti Musliman, iz sela Slatina (općina

Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ŠĆUK, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994., je kao pripadnik postrojbe MUP-a u Jablanici, koja je s postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

ŠĆUK, KEMO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993., u oružanim napadima na sela i mjesta općine Jablanica u kojima su živjeli Hrvati kada je ubijen i izmasakriran veći broj civila i zarobljenih pripadnika HVO-a, a preostalo pučanstvo jednim dijelom odvedeno u logor zvani "Muzej", a drugi dio protjeran.

ŠĆUK, NIJAZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Slatine (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ŠĆUK, ŠABAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Slatina (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, tijekom 1993., u pljačkanju i uništavanju (uglavnom paljenjem) obiteljskih i gospodarskih objekata u selu Slatina (općina Jablanica), a čiji su vlasnici Hrvati.

ŠĆUK, (BAJRO) ZEHRUDIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Slatina (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti. Tijekom 1993., je sudjelovao u pljačkanju i uništavanju (uglavnom paljenjem) obiteljskih i gospodarskih objekata u selu Slatina (općina Jablanica), a čiji su vlasnici Hrvati.

ŠEFKO, OBRALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kaknja, pripadnik Armije BiH. Prema izjavama svjedoka presuđivao u ime tzv. "Prijekog suda" kojeg su uspostavile muslimanske vlasti.

ŠEHAIĆ, JASMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star 28. god. muslimanski ekstremista, pripadnik postrojbi Armije BiH (zapovjednik zloglasnog zatvora u Kaknju). Vršio maltretiranje, zlostavljanje, a mnoge je na smrt prebio, posebno vrijeđajući njihovo dostojanstvo, osobno i nacionalno - hrvatsko.

ŠEHALIĆ, JASKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star 28 god., musliman iz Kaknja, pripadnik Armije BiH, zapovjednik improviziranog ("divljeg") zatvora u Kaknju, kako izjavljuje svjedok. Vršio sama zlodjela nad Hrvatima kakanjske općine.

ŠEHIĆ, NEHAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Hadžića (općina Sarajevo-Hadžići), do početka rata je radio u SUP-u kao aktivni 'milicajac' u gradu Hadžići. Nakon otpočinjanja rata u Bosni i Hercegovini, 'postaje' policajac zaposlen u muslimanskoj civilnoj policiji (MUP BiH) u mjestu Tarčinu (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik muslimanske civilne policije (MUP BiH), je tijekom lipnja 1993., sam ili s drugim pripadnicima MUP-a BiH, činio, u više navrata, razne zločine (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...) nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općina Fojnica, Kiseljak, Kreševo i Sarajevo -Hadžići. Tako je u selu Blinje (općina Kreševo), neutvrđenog datuma, skupa s

Draganom Piplicom, pripadnikom Armije BiH, sudjelovao u ubojstvu dvojice i teškog ranjavanja jednog Hrvata koji su se vozili u sanitetskom vozilu.

ŠEHIĆ, SALEM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, sudjelovao u ubojstvu Ante Dilbera zvanog "Svetac", a čiji je leš pronađen u rijeci Vrbasu na predjelu između sela Zlavast i Gračanica. Imenovani se javno 'hvalio' svojim sudioništvom u navedenom zločinu.

ŠEHIĆ, ŠEFKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, do rata je radio kao lovočuvar i šumar u Jablanici. 09.09.1993. je kao vodič diverzantskih grupa Armije BiH sudjelovao pri oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovica.

ŠESTIĆ, MIRSAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Maglaja. Kao pripadnik Armije BiH (303 brigade, 3. korpusa) je sa grupom pripadnika Armije BiH među kojima i Suad Hasanović i Ramiz Bečurhodić, 16.08.1993., oružano napao selo Kiseljak (općina Žepče) i sve Hrvate - civile (od starijih do djece) istjerao iz kuća. Potom su odmah te kuće opljačkali, a poslije su pomenute civile isturili kao živi štit prema položajima pripadnika HVO-a. Kada su se na ovaj način osigurali otpočinju "svoj krvavi pir" zaposjedaju ostale kuće, i ubijaju zatečene Hrvate.

ŠETA, HAZIM "ŠETA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Gromiljak (općina Kiseljak), bivši vjerski islamski službenik (?). Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, teror, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...).

ŠEĆIBOVIĆ, NUSRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik općinaskog MUP-a (policajac) u Konjicu. Ubio je, 23.03.1993. godine, u selu Seonica (općina Konjic), Dragana Vujičevića (vozača sanitetskog automobila), po nacionalnosti Hrvata pogotkom u leđa iz snajperske puške.

ŠIRO, RAMIZ - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, oružar po profesiji. Pripadnik (snajperist) 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

ŠIŠIĆ, EKREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993./1994., je kao pripadnik Armije BiH ubijao Hrvate civile, na području općine Busovača.

ŠKAMPO, HASAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ŠKAMPO, MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanice u istoimenoj općini. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ŠKAMPO, SABIT - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36

osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom “Muzej” u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ŠKAMPO, SAFET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.04.1993., u oružanim napadima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih te u provedbi politike etničkog čišćenja na području sela Doljani (28.07.1993.), grada Jablanice (od 15.04.1993. pa dalje), sela Grahovice (09.09.1993.) i Uzdola (14.09.1993.). Pri svakom od ovih napada je ubijen veliki broj Hrvata (civila i zarobljenih pripadnika HVO-a), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području cijele općine Jablanica.

ŠKULJ, FEHIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kaknja, Kao pripadnik Vojne policije Armije BiH zlostavljao je i premlaćivao Hrvate sa područja općine Kakanj, tijekom 1993. godine.

SLJIVAR, SALIH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Šahinovići (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanje i uništavanje imovine, teror, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...). Osobno je, skupa sa Hamdom Bajrićem, Mehmedom Čićkom i Muhamedom Omanovićem sudjelovao u pljačkanju civilne imovine u selima Odrače i Badnje (općina Kiseljak) koje su potom u potpunosti zapalili, na području općine Busovača su opljačkali, a potom zapalili stambene i gospodarske objekte (vlasnici objekata su Hrvati) u jednom selu kojeg su zauzeli (okupirali) pripadnici Armije BiH.

ŠOLJIĆ, FIKRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 18.03.1993. godine, u bezrazložnom zarobljavanju većeg broja civila hrvatske nacionalnosti iz sela Jasenik (općina Konjic), koji su sukladno objavi mjesnih (muslimanskih) vlasti došli u prostorije mjesnog Crvenog križa po humanitarnu pomoć.

ŠOLJIĆ, MEHMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 18.03.1993. godine, u bezrazložnom zarobljavanju većeg broja civila hrvatske nacionalnosti iz sela Jasenik (općina Konjic), koji su sukladno objavi mjesnih (muslimanskih) vlasti došli u prostorije mjesnog Crvenog križa po humanitarnu pomoć.

ŠOLJIĆ, MIRSAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 18.03.1993. godine, u bezrazložnom zarobljavanju većeg broja civila hrvatske nacionalnosti iz sela Jasenik (općina Konjic), koji su sukladno objavi mjesnih (muslimanskih) vlasti došli u prostorije mjesnog Crvenog križa po humanitarnu pomoć.

ŠUBARA, (ALIJA) REŠID - muškarac, rođen 1948., po nacionalnosti Musliman, po zanimanju učitelj, iz Jablanice. Član Štaba 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica. Krajem rujna 1993. imenovan je za “sekretara Sekretarijata NO Jablanice” (NO = narodna obrana) i član “Ratnog predsjedništva Jablanice”. Pored gore navedenih “djela” sustavno je radio na prisilnoj mobilizaciji Hrvata Jablanice i primoravanju istih na obavljanje teških fizičkih radova koji su u pravilno izvođeni na borbenim položajima Armije BiH.

ŠUKO dr., ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice u istoimenoj općini. Od strane ‘Ratnog predsjedništva Jablanice’ zadužen za pripremu oružanog napada na Hrvate sela Doljani (općina Jablanica). Oružani napad pripadnika MUP-a i Armije BiH je izveden 28.07.1993., tijekom kojeg je ubijeno (izmasakrirano 36 osoba hrvatske nacionalnosti (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je,

protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ŠUMAR, (SALKO) ALMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠUMAR, SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a).

ŠURKOVIĆ, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Travnika, po zanimanju profesor, član stranke SDP Travnika. Tijekom 1991. i početkom 1992., javno je iznosio slaganje i iskazivao oduševljenje za agresiju i zločine počinjene od strane JNA u Republici Hrvatskoj, a tek kasnije, 1993. je u svojim promišljanjima otišao u drugu krajnost i posvetio se odioznosti i stvaranju mržnje kod muslimanskog naroda naspram Hrvata u Bosni i Hercegovini. Djelovanjem i radom kroz stranku SDP a potom kao fundamentalist i velikomusliman prednjačio je u izjavama i podmuklim radnjama uperenim protiv Hrvata i Srba na prostorima središnje Bosne.

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

NEPOTPUNI POPIS OSUMNJIČENIH ZA RATNE ZLOČINE

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

TAHIROVIĆ, (HRUSTE) MAID "MAJO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Kao djelatnik RTV u Jablanici u svojim izjavama i izvješćima na lokalnoj TV - postaji pridonosio je stvaranju odbojnosti i netrpeljivosti kod Muslimana naspram Hrvata u Jablanici i na širem području pod kontrolom Armije BiH, u širenju nacionalne i vjerske mržnje te u poticanju na rat protiv hrvatskog pučanstva.

TAHIROVIĆ, MIRSAD "DEBA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rodom iz Tarčina, nastanjen u Sarajevu. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska" koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, namjenski organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

TAHIROVIĆ, OSMAN - muškarac, starosti oko 30 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Zagrađe (općina Travnik). Kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Mudžahedini", sudjelovao je, 24.04.1993. godine, oko 17:30 sati, pri oružanom napadu na hrvatsko pučanstvo sela Miletići kojom prilikom je na brutalan način izmasakrirano i ubijeno pet Hrvata.

TAHUNIĆ, ELVIS - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH (snajperist) na području lokaliteta Grbavica (općina Vitez), tijekom 1993./1994., počinio je veći broj ubojstava Hrvata (pripadnika HVO-a i civila - žene, djeca, starci).

TAHUNIĆ, (MEHMED) VEJSIL - muškarac, rođen 06.02.1963., po nacionalnosti Musliman, iz sela Doci (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanje i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...).

TAHUNIĆ, ? "FUKA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH (snajperist), oboružan vojničkom puškom (s optikom) - snajperom kalibra 7,9 mm, tijekom 1993./1994., sa područja pod kontrolom Armije BiH ubijao je osobe na području kojeg su kontrolirali pripadnici HVO-a na prostoru središnje Bosne, uglavnom civile (žene, djecu i starce).

TALIĆ, NESIB - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Zenice, muslimanski ekstremist, pripadnik Armije BiH, zapovjednik Vojne policije u Zenici. 18. i 19.05.1993. godine, naređuje, a i sam vrši uhićenja Hrvata, njihovo odvođenje u motel "Sretno". Tamo ih premlaćuje zajedno sa ostalim vojnim policajcima Armije BiH, lomeći im ruke, noge i druge dijelove tijela.

TANKOVIĆ, MEHO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Osobno je odgovoran za nasilnu smrt Franje Kirina (po nacionalnosti Hrvat) koji je stradao u Bugojnu.

TASOVAC, AMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

TAŠIĆ, JUSUF - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

TAŠIĆ, (RIZO) ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani, općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

TATAR, RASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994., bio je pripadnik postrojbe MUP-a u Jablanici, koja je s postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, namjenski organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

TAUF, ABDULAH - muškarac, rođen i odrastao u državi Irak, od cca 1983. godine živi u gradu Travniku, oženjen Muslimankom. Od izbijanja rata na prostoru BiH osobno se angažirao na dovođenju stranih državljana arapskog podrijetla na područje općine Travnik, koji su bili voljni vojno sudjelovati u ratnim zbivanjima. Osobno je bio zapovjednik postrojbe zvane "Travnički topnički bataljun", pripadnici koje su sudjelovali u svim napadima na Hrvatima nastanjena sela, na području općine Travnik, tijekom 1993. godine.

TERZIĆ, SEMIR "TARA" - muškarac, srednje starosne dobi, po nacionalnosti Musliman, pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Sedma muslimanska brigada". U vrijeme počinjenog zločina je boravio u gradu Travniku. Po činu je navodno major. Osobno je, skupa sa Enesom Aličićem, u gradu Travniku, 20.10.1993. godine, zaustavio automobil u kojemu se nalazio Ivica Stojak (zapovjednik postrojbe HVO-a zvane "Travnička brigada") sa svojom pratnjom, razgovarao sa istim a potom pucao iz automatskog pješadijskog oružja u automobil kojom prilikom je usmrtio (ubio) spomenutog Ivicu Stojaka a teže ozljedio najmanje jednu osobu iz njegove pratnje (suputnike u automobilu).

TIPURA, ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, nastanjen u Jablanici. Tijekom 1993. godine, obnašao je visoke dužnosti u Armiji BiH (oficir) i u administraciji općine Jablanica (član općinske Vlade) te je imao uvida u planove i pripreme za sve ono što se događalo na području općine Jablanica, tijekom 1993. godine (napadi i ubojstva Hrvata u selima Doljani, Grabovica, Drežnica, mjestu Jablanica. Protjerivanja i zatvaranja Hrvata u logore koji su namjenski, u tu svrhu osnovani na području općine Jablanica..).

TIRAK, RIFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993./1994., obnašao je zadaće zapovjednika 3. motorizirane brigade 6. korpusa Armije BiH, a sredinom 1994., je premješten na operativne poslove u 6. korpusu Armije BiH. Tijekom lipnja i srpnja 1993., skupa sa sebi podređenim pripadnicima Armije BiH, sudjeluje u oružanim napadima na sela i mjesta na prostoru općina Kreševo, Kiseljak, Sarajevo-Hadžići u kojima su živjeli Hrvati. Po zauzimanju (okupaciji) pojedinih sela i mjesta (Gojakovac, Bukovica, Zabrđe, i Perin) počinio je, skupa sa sebi podređenim pripadnicima Armije BiH, bezbroj ratnih

zločina (pljačka i uništavanje imovine, zlostavljanja i brutalna fizička maltretiranja, ubojstva...) nad Hrvatima (civilima i pripadnicima HVO-a).

TOLJA, VAHID - muškarac, rođen 20.01.1974., po nacionalnosti Musliman, nastanjen u selu Višnjica (općina Kiseljak). Tijekom 1993,/1994., terorizirao je hrvatsko pučanstvo na području općine Busovača, na dijelu koji je pod kontrolom Armije BiH s ciljem protjerivanja istih na područje koje je bilo pod kontrolom pripadnika HVO-a.

TOPALOVIĆ, FAJKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Luke (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom lipnja i srpnja 1993., sam a i s drugim pripadnicima Armije BiH, počinio razne zločine (pljačka i uništavanje imovine, bezrazložna zatvaranja u logor "Silos" u mjestu Tarčin, zlostavljanje, ubojstva...) nad Hrvatima (civilima i pripadnicima HVO-a) koji su živjeli na području općine Kiseljak, tj. u selima Gojakovac, Zabrđe i Toplica. Osobno je, 17.06.1993. prilikom napada na sela kiseljačke općine Gojakovac, Bukovica i Zabrđe, skupa s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH (Ekrem Tufo, Refik Tufo, Izet Sajnica, neki Kuper, neki Kalem i neki Jasmin) počinio ubojstvo većeg broja civila hrvatske nacionalnosti i to: Spomenka (Ilije) Lucića iz sela Gajkovca, dijete staro 10 godina, Ljubana Markovića zvanog "Džendo" (ubijen u svojoj ugostiteljskoj kući) starog preko 60 godina, te bračnog para Peru i Danicu Marković stare preko 60 godina (ubijeni vatrenim oružjem u svojoj obiteljskoj kući), potom Stanišu Tešića i njegovu suprugu (oboje su imali preko 60 godina), te suprugu Vinka Bjelogrlića (ubijena iz vatrenog oružja u svojoj obiteljskoj kući). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom listopada 1993., sudjelovao, pri oružanom napadu i okupaciji sela Pirin (općina Kreševo) kada su pripadnici Armije BiH ubili veći broj civila hrvatske nacionalnosti, a potom počinili sveopću pljačku i uništavanja imovine ubijenih ili protjeranih Hrvata.

TOPALOVIĆ, MUŠAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik Armije BiH, član Štaba Armije BiH u Jablanici, jedan od zapovjednika Armije BiH, često je boravio u Jablanici, 07.09.1993. je sudjelovao u pripremi provedbe ratnog zločina masakra nad hrvatskim pučanstvom općine Jablanica, te sela Grabovica i Drežnica (mjesta se nalaze na krajnjem sjeveru općine Mostar).

TOPALOVIĆ, SELVER - muškarac, rođen 03.12.1970., po nacionalnosti Musliman, iz sela Višnjica (općina Kiseljak). Tijekom 1993., je u selu Osolište (općina Busovača) kao pripadnik 323. brigade Armije BiH, počinio ratne zločine nad civilnim pučanstvom.

TOPČIĆ, ABDULAH - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Gornjeg Vakufa/Uskoplja. Predsjednik SDA u Gornjem Vakufu/Uskoplju. Od početka rata u BiH (ožujak/travanj 1992.) iznosi tezu da su za Muslimane Hrvati opasni kao i Srbi, te je slijedom takve teze sustavno (svojim izjavama), radio na stvaranju raskola između Muslimana i Hrvata.

TRAKO, MIRSAD - muškarac, po nacioanlnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993./1994., na području općine Vitez počinio ratne zločine s ciljem etničkog čišćenja tog prostora od osoba hrvatske nacionalnosti.

TRAKO, MUHAMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kaknja, pripadnik Armije BiH, organizator sa ostalim muslimanima Kaknja, napada na hrvatsko selo Ričicu, općina Kakanj. Ovo se dogodilo lipnja 1993. godine.

TRAKO, ZIJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kaknja, pripadnik Armije BiH, organizirao napad na hrvatsko selo Ričicu, općina Kakanj.

TRBOJEVIĆ, IZO "NANE" - muškarac, politički aktivista stranke SDA za područje općine Travnik, po nacionalnosti Musliman. Politički djeluje na području općine Travnik, prema tvrdnjama svjedoka jedan je od vodećih političkih čelnika iz reda muslimanskog naroda na području općine Travnik, koji su se zalagali da dođe do sukoba između Hrvata i Muslimana na području općine Travnik.

TRKAČIJA, RAHMAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Maljine (općina Travnik). Neposredno nakon završetka oružanog napada pripadnika Armije BiH na hrvatsko pučanstvo sela Maljine otpočeo je, skupa sa trojicom sinova Vehaba Dautovića i još nekolicinom sumještana muslimanske nacionalnosti, s pljačkom imovine

sumještana Hrvata.

TRKLIJ, (ČEDOMIRA) ZORAN - muškarac, rođen 05.01.1964., po nacionalnosti Srbin, iz Travnika. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993./1994., na području općina Travnik i Zenica počinio više različitih ratnih zločina nad zarobljenim osobama hrvatske nacionalnosti (civilima i priadnicima HVO-a), napose zločine fizičkog mučenja, maltretiranja i zlostavljanja. Ističemo slučaj Pere Vila, profesora iz Novog Travnika kojeg je, uz pomoć osobe prezimenom Malkoč i nadimkom Mačak (Musliman iz Travnika) brutalno pretukao u prostoriji u logoru "KPD" u Zenici).

TUFO, EKREM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz mjesta Tarčin (općina Sarajevo-Tarčin). Zapovjednik dijela postrojbe muslimanske civilne policije (MUP BiH) za posebne namjene zvane "Lasta" u Tarčinu. Kao zapovjednik je tijekom 1993./1994., planirao i skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima postrojbe MUP-a BiH za posebne namjene zvane "Lasta", počinio veći broj zločina nad Hrvatima koji su živjeli na prostorima općina Fojnica, Kiseljak, Kreševo i Sarajevo-Hadžići. Osobno je, 17.06.1993. prilikom napada na sela kiseljačke općine Gojakovac, Bukovica i Zabrđe, skupa s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH (Fajko Topalović, Ekrem Tufo, Refik Tufo, Izet Sajnica, neki Kuper, neki Kalem i neki Jasmin) počinio ubojstvo većeg broja civila hrvatske nacionalnosti i to: Spomenka (Ilije) Lucića iz sela Gajkovca, dijete staro 10 godina, Ljubana Markovića zvanog "Džendo" (ubijen u svojoj ugostiteljskoj kući) starog preko 60 godina, te bračnog para Peru i Danicu Marković stare preko 60 godina (ubijeni vatrenim oružjem u svojoj obiteljskoj kući), potom Stanišu Tešića i njegovu suprugu (oboje su imali preko 60 godina), te suprugu Vinka Bjelogrlića (ubijena iz vatrenog oružja u svojoj obiteljskoj kući).

TUFO, REFIK - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz mjesta Tarčin (općina Hadžići). Tijekom 1993./1994., obnašao je dvojake zadaće pri muslimanskoj civilnoj policiji (MUP BiH) u mjestu Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići): kao zapovjednik muslimanske civilne policijske postrojbe i kao istražitelj u logoru/zatvoru zvanom "Silos" u Tarčinu. Kao zapovjednik postrojbe muslimanske civilne policije stacionirane u mjestu Tarčin je, tijekom lipnja, srpnja i listopada 1993., sudjelovao i predvodio oružane napade i zauzimanje (okupaciju) sela Gojakovac, Zabrđe, Bukovica (općina Kiseljak) i Pirin (općina Kreševo) kada je došlo do ubojstva većeg broja civila hrvatske nacionalnosti te do sveopće pljačke i uništavanja imovine ubijenih ili protjeranih Hrvata. Osobno je, 17.06.1993., prilikom napada na sela kiseljačke općine Gojakovac, Bukovica i Zabrđe, skupa s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH (Fajko Topalović, Ekrem Tufo, Izet Sajnica, neki Kuper, neki Kalem i neki Jasmin) počinio ubojstvo većeg broja civila hrvatske nacionalnosti i to: Spomenka (Ilije) Lucića iz sela Gajkovca, dijete staro 10 godina, Ljubana Markovića zvanog "Džendo" (ubijen u svojoj ugostiteljskoj kući) starog preko 60 godina, te bračnog para Peru i Danicu Marković stare preko 60 godina (ubijeni vatrenim oružjem u svojoj obiteljskoj kući), potom Stanišu Tešića i njegovu suprugu (oboje su imali preko 60 godina), te suprugu Vinka Bjelogrlića (ubijena iz vatrenog oružja u svojoj obiteljskoj kući).

TURČINOVIĆ, MUHAMED - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993. sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općina Fojnica, Kiseljak, Kreševo, Sarajevo-Hadžići...

VALJEVAC, MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Radovlja (općina Visoko). Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" iz Visokog. Tijekom 1993./1994., je sam ili skupa s drugim pripadnicima postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica", sudjelovao u oružanim napadima na sela i mjesta na prostoru općina Fojnica, Kiseljak, Kreševo, Vareš, Visoko... u kojima su živjeli Hrvati. Pri samim napadima a i po zauzimanju (okupaciji) pojedinih sela i mjesta, pripadnici navedene "Frkine jedinice" su počinili bezbroj zločina (pljačke i uništavanje imovine, zlostavljanja i brutalna fizička maltretiranja, silovanja, zlostavljanja i mučenja zatočenika, ubojstva...) nad Hrvatima (civilima i pripadnicima HVO-a). Osobno je, 07.11.1993. u mesnici Alije Babića koja se nalazi u kući Asima Kuzafrovića (u ulici JNA bb. u Visokom), a u nazočnošću dvojice Muslimana (nekog Čengića i nekog Milivića) iz sela Podvinjci (općina Visoko), pokazivao vlasniku mesnice, Aliji Babiću, desetak ljudskih prstiju ruku, naniznih na jednu špagu,

hvaleći se da ih je odsjekao Hrvatima na prostoru općine Vareš.

VARIŠČIĆ, (ESAD) SANELA - žensko, starosti oko 20 godina, plavokosa, punije građe tijela (krupnija), po nacionalnosti Muslimanka (moguće Romkinja), iz grada Konjica. Kao pripadnica Armije BiH sudjelovala je 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). 16.04.1993. godine, u selu Trusina je, sa još dva pripadnika Armije BiH, počinila ubojstvo (strijeljanje) šestorice uhićenih i zavezanih pripadnika HVO-a.

VARUPA, NEDŽAD - muškarac, muslimanske nacionalnosti. Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993./1994., u selu Brdo (općina Vitez) činio bezrazložna uhićenja i zlostavljanja civila hrvatske nacionalnosti.

VARUPA, ŠEMAC - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH (snajperist) na području lokaliteta Grbavica (općina Vitez), tijekom 1993./1994., počinio je veći broj ubojstava Hrvata (pripadnika HVO-a i civila - žene, djeca, starci).

VELAGIĆ, (HAMDO) NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, sa područja općine Kakanj. Pripadnik Armije BiH. Počinio je veći broj maltretiranja zlostavljanja i mučenja Hrvata na području općine Kakanj.

VIKIĆ, DRAGAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Sarajeva, oženjen Muslimankom. Zapovjednik postrojbe za posebne namjene muslimanske civilne policije (MUP BiH) zvane "Lasta" iz Sarajeva. Tijekom 1993./1994., planirao je i provodio sebi potčinjene pripadnike postrojbe "Lasta" u oružane napade na sela i mjesta na prostoru općina Fojnica, Kiseljak, Kreševo, Sarajevo-Hadžići, u kojima su živjeli Hrvati (Gojakovac, Bukovica, Zabrđe, Perin...) pri čemu su sela opčljačkana i spaljena, a hrvatsko pučanstvo (civili i pripadnici HVO-a) izvrgnuto progonu, zatvaranju, mučenju, silovanjima, ranjavanju i ubijanju. Pripadnici navedene postrojbe su svoju mržnju, netrpeljivost i brutalnost naspram Hrvata iskazivali u logoru/zatvoru "Silos" (u mjestu Tarčin) nad zatočenim civilima i pripadnicima HVO-a.<% 0>

VILA, AHMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

VILA, ESO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

VILA, KENI - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

VIŠO, (ISMETA) SABAHUDIN - muškarac, rođen 15.04.1953., muslimanske nacionalnosti, iz Kaknja. Kao pripadnik armije BiH je, tijekom 1993./1994., na području općine Kakanj počinio razna zlodjela nad Hrvatima (civilnima i pripadnicima HVO-a), tako što je mnoge fizički (zlostavljao, mučio, premlaćivao) i psihički maltretirao, govoreći pri tome najpogrdnije riječi. Tijekom 1993./1994., bio je urednik muslimanske lokalne radijske

postaje “Radio slobodni Novi Travnik”. Svojim izvješćima u emisijama te radijske postaje podupiraoje mržnju i sukobe na račun hrvatskog naroda. Svojim izvješćima u program Radio-Zenice je, tijekom 1993./1994., doprinio napadima muslimanskih snaga na dijelove općine Novi Travnik u kojima su živjeli Hrvati i koji su bili pod kontrolom HVO-a.

VRČIĆ, (SULEJMAN) JUNUZ - muškarac, rođen 09.07.1973.,po nacionalosti Musliman, iz Tomislavgrada. 30.09.1992., u večernjim satima je, u Tomislavgradu skupa sa Samirom Dilaverom silovao maloljetnu J.P. (rođena 07.01.1975.) prognanu Hrvaticu iz Jajca.

VRETO, FIKRET - muškarac, rođen 11.06.1971., po nacionalnosti Musliman, iz Ilidže. Kao pripadnik 323. brigade Armije BiH je, tijekom 1993., počinio razne ratne zločine nad civilnim pučanstvom hrvatske nacionalnosti u selu Osolište (općina Busovača), gdje je skupa s Mufidom Rafalijom ubio Stipu Tomasa, civila hrvatske nacionalnosti.

VUČIĆ, (AVDO) ŠEMSUDIN - muškarac, rođen 21.02.1968., po nacionalnosti Musliman, iz Kreševa. Kao pripadnik Armije BiH je, skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH, tijekom 1993./1994., sustavno čino pljačku imovine te progon i ubijanje Hrvata iz sela na području općine Kreševo a napose u selima Deževica, Bilići, Crnički Kamenik, Bjelovići i Crnići.

ZAHIROVIĆ, ESAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Po nalogu ‘Predsjednika ratnog predsjedništva općina Jablanice i Konjica’, dr. Safeta Ćibe, imenovan je za člana Izvršnog Odbora općine Jablanica. Tijekom 1993. sudjeluje u pripremi provedbe politike genocida nad Hrvatima općine Jablanica koju su pripadnici Armije i MUP-a BiH, od 15.04.1993. započeli sprovoditi u djelo.

ZAHIROVIĆ, JASMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila).

ZAHIROVIĆ, (IZET) MIRZA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1956.? u selu Doljani - općina Jablanica. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

ZEBIĆ, EMIN - muškarac, rođen 1945., po nacionalnosti Musliman, iz sela Lug (općina Jablanica), nastanjen u Jablanici, po zanimanju profesor ONO i DSZ (općenarodna obrana i društvena samozaštita). Načelnik MUP-a Jablanica i član “Ratnog predsjedništva Jablanice”. Sudjelovao je u pripremi i provedbi svih napada na pripadnike HVO-a i Hrvate civile općine Jablanica, tijekom 1993. i 1994. godine.

ZEBIĆ, ENVER “BERBA” - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Pripadnik diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu i ubijanju Hravta sela Doljani (općina Jablanica) kada je ubijeno 36 osoba (osam civila i 28 pripadnika HVO-a), i 16.09.1993. u napadu i zauzumanju sela Hudutsko (općina Prozor/Rama) nastanjenog Hrvatima kada su, nakon predaje streljana 22 pripadnika HVO-a a trojica odvedena u zatočeništvo u logor “Muzej” (Jablanica). Osobno je krajem prosinca 1993. (oko katoličkog blagdana Božića - 25.12.1993.) dolazio u logor “Muzej” u Jablanici da vidi (u Hudutskom uhićene) zatočene pripadnike HVO-a.

ZEBIĆ, OMER - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Tijekom 1993. i 1994., je kao pripadnik Vojne policije Armije BiH u Jablanici, koja je s drugim postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, namjenski organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

ZEBIĆ, (EMIN) ? - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice. Tijekom 1993. i 1994., bio je pripadnik Vojne policije Armije BiH u Jablanici, koja je s drugim postrojbama Armije BIH na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata

(civila i pripadnika HVO-a).

ZEC, ISMET - muškarac, star 34 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Pečuj (općina Novi Travnik). Kao pripadnik Vojne policije Armije BiH je, tijekom 1993., počinio ratne zločine nad zatočenim civilima hrvatske nacionalnosti u zatvorima Opare i srednjoškolskog centra u Travniku.

ZEČIĆ, MUHAREM "MUŠKE" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik postrojbe Armije BiH stacionirane u selu Šćipe (općina Rama/Prozor), sudjelovao je, 24.06.1993., u oružanom napadu Armije BiH na civilno pučanstvo sela Ljubunci - zaselak Jurići kada su ubijene tri civilne osobe (djeca Josip i Marina Knežević te starica Anica Jurić). Skupa s Muminom Imamovićem ubio je ovo dvoje djece.

ZEČO, FATIMA - žensko, po nacionalnosti Muslimanka, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Kao pripadnica Armije BiH, sudjelovala je, tijekom 1993., u oružanim napadima na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela općine Jablanica i njihovu imovinu, kada je ubijeno i izmasakrirano, veći broj civila i pripadnika HVO-a. Preostalo pučanstvo jednim dijelom odvedeno u zloglasni logor zvani "Muzej", gdje mnogi nisu od zlostavljanja ni preživjeli, a drugi je dio protjeran.

ZEJNILAGIĆ, ENVER - muškarac, po nacionalnosti Musliman, do rata u BiH bio je pripadnik (časnik) JNA. Nakon oružanog sukoba s pripadnicima HVO-a i poraza pripadnika Armije BiH, tijekom siječnja 1993., na području općine Gornji Vakuf/Uskoplje imenovan je zapovjednikom 317. brdske brigade Armije BiH koja se tada (nakon sukoba) nalazila u rasulu. Početkom listopada 1993., smijenjen je s položaja zapovjednika 317. brdske brigade Armije BiH. Od siječnja do listopada 1993., sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH počinio je veći broj napada na Hrvatima nastanjena naselja i sela općine Gornji Vakuf/Uskoplje što je za posljedicu imalo veliki broj civilnih žrtava (mrtvi i ozlijeđeni).

ZEKOTIĆ, ENA - žensko, po nacionalnosti Muslimanka, civil, iz grada Jablanica u istoimenoj općini. Osobno je 28.07.1993., skupa s nekolicinom žena (Muslimanki) iz grada Jablanica, došla u selo Doljane, i iživljavala se nad mrtvim tijelima ubijenih (izmasakriranih) Hrvata koja su bila izložena ispred zgrade seoskog zadružnog Doma.

ZEREM, SALKO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Zapovjednik 44. brigade Armije BiH zvane "Neretva" sa područjem djelovanja na prostoru općine Jablanica i sjevernom dijelu općine Mostar (područje sela Drežnica, Grabovica i Vrdi), te je kao takav imao na raspolaganju više tisuća sebi potčinjenih pripadnika Armije BiH, koji su, tijekom 1993. godine, počinili veći broj masovnih, ratnih zločina u selima: Doljani, Drežnica, Grabovica, te u samom gradu Jablanici...

ZRNO, (HAZIM) FUAD "FUDO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanje i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...).

ZRNO, (HAZIM) NIJAZ "NISKO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH, je tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima Armije BiH, činio, u više navrata, razne zločine nad pučanstvom hrvatske nacionalnosti (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru sela Bilalovac, Datići i Pobrđe u općini Kiseljak (pljačkanja i uništavanje imovine, zlostavljanja, premlaćivanja, silovanja, bezrazložna zatvaranja i zlostavljanja zatočenika, brutalna ubojstva, protjerivanja...).

ZRNO, NUSRET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993./1994., sudjelovao, sam i skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, u provedbi zločina (zlostavljanje i brutalno premlaćivanje, progon...) nad Hrvatima (civilima i zarobljenim pripadnicima HVO-a) na prostoru općine Kiseljak.

ZUKIĆ, ALIJA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica).

Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ZUKIĆ, (ALIJA) DŽEMAL - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1963.? u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

ZUKIĆ, DŽEVAD - muškaraac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ZUKIĆ, EKREM "ĆORLE" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 1955.? u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

ZUKIĆ, ENES - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ZUKIĆ, (BEĆIR) ISMET - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen 01.01.1958. u selu Doljani - općina Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

ZUKIĆ, (REDŽO) KASIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ZUKIĆ, MUJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ZUKIĆ, MUSTAFA - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Sovići (općina Jablanica). Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, 28.07.1993., u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica), kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i 8 civila), a preživjelo hrvatsko pučanstvo je, protjerano ili zatočeno u logoru zvanom "Muzej" u Jablanici gdje su bili izloženi zlostavljanju, mučenju, torturi izgladnjavanja i nasilnoj smrti.

ZUKIĆ, REDŽO - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim

napadima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

ZUKIĆ, (HAMID) SAMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Doljani - općina Jablanica, pripadnik Armije BiH. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

ZURAPI, BESIM - muškarac, star 35 godine, po nacionalnosti Musliman, iz Srbije (Sandžak). Kao zapovjednik 368. brigade Armije BiH, rukovodio je akcijom etničkog čišćenja Hrvata na području općine Novi Travnik.

ŽDRALOVIĆ, (HRUSTEM) DEDO - po nacionalnosti Musliman, iz Jablanice, pripadnik Armije BiH. Tijekom 1993., a napose 28.07.1993., sudjelovao je u oružanom napadu na Hrvate koji su živjeli u selu Doljani /zaselak Krkače/ (općina Jablanica). Po zauzimanju (okupaciji) ovog sela provodio je teror nad zatečenim civilima a počinio je i veći broj brutalih fizičkih zlostavljanja nakon čega je, skupa s drugim pripadnicima Armije BiH nasilno odvezao civile hrvatske nacionalnosti u grad Jablanicu i zatočio ih u logor zvan "Muzej" gdje su bili izloženi psihofizičkom zlostavljanju, silovanju, izgladnjivanju...

ŽILIĆ, (MUHO) FADIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik muslimanske policije (MUP BiH), tijekom 1993., počinio je u više navrata razne zločine (ubojstva, masakre i druga zlodjela) nad Hrvatima (civilima i pripadnicima HVO-a) na području općine Kiseljak, napose u selima Bilalovac, Datići, Pobrđe. Tako je svibnja 1993. skupa sa Šemsom Imamovićem došao u selo Velike Sotnice, te u borovoj šumi (u blizini kuće Ante Katane) počinio brutalno ubojstvo dvojice Hrvata, mještana tog sela: Ante Katana i Drago Ljoljo, civila, starih preko 60. godina.

ŽUNA, AMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Žepča. Kao pripadnik Armije BiH, sudjelovao je, skupa s ostalim pripadnicima muslimanskih snaga u provedbi zločina nad Hrvatima s područja općine Kakanj (ubijanju, maltretiranju, pljačkanju i uništavanju imovine Hrvata...), tijekom 1993. Objašnjavajući zašto to čini javno je izgovarao parolu: "Allahu ekber i slobodnoj, kako kažu jedinstvenoj, a ako Allah da, i islamskoj državi."
ŽPB =

OSUMNJIČENI ZA RATNE ZLOČINE ZA KOJE SVJEDOCI NISU ZNALI POTPUNIJE PODATKE

?, (ALIJA "RODE") ADNAN - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Travnika, vlasnik kafića "Crveni val". Kao vozač džipa 'Landrover' vlasništvo postrojbe Armije BiH zvane 'Mudžahedini', dovodio pripadnike te postrojbe u Travnik i pokazivao hrvatske kuće, te tako zajedno s njim hapsio ugledne Hrvate, odvodeći ih u nepoznate pravce.

?, ALEN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ESAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, podrijetlom je sa područja općine Hadžići (u srodstvu sa Mujom Mustafićem). Kao pripadnik Armije BiH sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina (općina Konjic), kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). 16.04.1993. godine, u selu Trusina je, u kući Stipe Ljubića, u nazočnosti Sejde Hakalovića, izjavio da je ubio Stipu Ljubića.

?, FADIL - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja,

bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, HAJRO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, star 30 godina, rođen u selu Šerić, općina Zenica, pripadnik postrojbi Armije BiH. Vršio zločine nad hrvatskim pučanstvom ubijanja, pljačke i zlostavljanja u naseljima Ovnak i Dusine.

?, HAKIJA - muškarac, star oko 40. godina, po nacionalnosti Musliman, navodno iz Sandžaka (Srbija). Kao pripadnik Armije BiH je, tijekom 1993., činio razne zločine nad hrvatskim pučanstvom na području općine Kiseljak, na onim prostorima koja su okupirali pripadnici Armije BiH.

?, HASO - muškarac, starosti oko 65 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Podovi (općina Travnik), do rata je radio u Rudniku Bila. Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik, te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja 1993., rezultiralo oružanim napadima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

?, IBRAHIM - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Kotor Varoši (kao prognanik je, tijekom 1993. godine, živio na području općine Travnik). Osobno je odgovoran poradi toga što nije, 08.06.1993. godine, ispoštovao dogovor oko predaje pripadnika HVO-a sela Maljine, koje je osobno, u ime Armije BiH, postavio a kao posljedica nepoštivanja postignutog dogovora o predaji je smrt oko 30 Hrvata (među kojima ranjenika i mentalnih bolesnika, te jedna djelatnica saniteta), koje su pripadnici Armije BiH, 08.06.1993. godine, nakon predaje naoružanja uhitili, i u zaselku Bikoši streljali, a ostalo hrvatsko pučanstvo zatečeno u selu Majline (njih više od 250) su odveli u zatočeništvo u selo Mehurići gdje su bili zatočeni oko 20 dana.

?, JASMIN - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993., je skupa s drugim pripadnicima Armije BiH počinio razne zločine (od pljačkanja imovine, zlostavljanja, progona i zatvaranja do ubijanja...) nad hrvatskim pučanstvom iz sela i mjesta koje su oružano zauzeli (okupirali) na području općina Kreševo, Kiseljak, Fojnica i Sarajevo-Hadžići. Osobno je, 17.06.1993., prilikom napada na sela kiseljačke općine Gojakovac, Bukovica i Zabrđe, skupa s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH (Fajko Topalović, Ekrem Tufo, Refik Tufo, Izet Sajnica, neki Kuper i neki Kalem) počinio ubojstvo većeg broja civila hrvatske nacionalnosti i to: Spomenka (Ilije) Lucića iz sela Gajkovca, dijete staro 10 godina, Ljubana Markovića zvanog "Džendo" (ubijen u svojoj ugostiteljskoj kući) starog preko 60 godina, te bračnog para Peru i Danicu Marković stare preko 60 godina (ubijeni vatrenim oružjem u svojoj obiteljskoj kući), potom Stanišu Tešića i njegovu suprugu (oboje su imali preko 60 godina), te suprugu Vinka Bjelogrlića (ubijena iz vatrenog oružja u svojoj obiteljskoj kući).

?, MUJO - muškarac, starosti oko 22 godine, po nacionalnosti Musliman, iz sela Čukle (zaselak Delići), općina Travnik, sin seoskog hodže. Osobno se isticao u svom ekstremizmu i netrpeljivosti naspram Hrvata na području općine Travnik te je svoje stavove i težnje prenosio i na ostale Muslimane (poticao ih) što je, tijekom mjeseca lipnja 1993., rezultiralo oružanim napadima pripadnika Armije BiH na sela i mjesta općine Travnik nastanjena hrvatskim pučanstvom.

?, NAIL - muškarac, mlađe starosne dobi, po nacionalnosti Musliman (oženjen kćerkom nekog Seida iz sela Lager, pokraj sela Maljine, općina Travnik). Kao pripadnik Armije BiH (nepoznate matične postrojbe) sudjelovao je, tijekom lipnja 1993. godine, u oružanim napadima i djelovanjima protiv pučanstva hrvatske nacionalnosti sela travničke općine (08.06.1993. godine, sela Maline, Podovi i Postinje). Osobno je, 08.06.1993. godine, na području lokaliteta zvanog "Postinjsko polje" poticao i odobravao nastojanje jednoga svog suborca (imenom Suljan), koji je zahtjevao od ostalih svojih suboraca (pripadnika Armije BiH da se provede egzekucija (ubojstvo) jednog uhićenog i razoružanog pripadnika HVO-a, koji je tog dana preživio strijeljanje uhićenika (više od 30 Hrvata) u zaselku Bikoši pokraj sela Maljine (općina Travnik).

?, NEDŽAD - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rodom iz Sandžaka (Srbija) starosti oko 35 godina. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska" koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na
području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, RAMADAN - muškarac, strani državljanin arapskog podrijetla (prema nekim podacima on je Sirijac), govori francuski, tijekom 1993. godine, je boravio na području općine Travnik (selo Mehurići). Kao zapovjednik skupine od oko 15 pripadnika postrojbe Armije BiH zvane "Mudžahedini" predvodio je i sudjelovao 24.04.1993. godine, oko 17:30 sati, pri oružanom napadu na hrvatsko pučanstvo sela Miletići, kojom prilikom je na brutalan način izmasakrirano i ubijeno pet Hrvata. Osobno je, na pitanje postavljeno od strane jednog Hrvata, mještana sela Miletići (pitanje postavljeno na francuskom jeziku): "Zašto ste nas napali?", odgovorio: "Alija Izetbegović je bio u selu Bukovici (8 km od sela Miletići) i tražio da se zauzme ovaj prostor, ali su se 'domaći' Muslimani usprotivili te je Alija rekao 'Dobro, onda morate, barem, pomagati mudžahedinima koji će to obaviti umjesto vas.' Mi radimo samo ono za što smo plaćeni i što nam je naređeno.".

?, (RAŠID) SALKO - muškarac, starosti oko 30 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Lager (pokraj sela Maljine) općina Travnik. Kao pripadnik Armije BiH (nepoznate matične postrojbe) sudjelovao je, tijekom lipnja 1993. godine, u oružanim napadima i djelovanjima protiv pučanstva hrvatske nacionalnosti sela travničke općine (08.06.1993. godine, sela Maljine, Podovi i Postinje).

?, SEJO - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Baćina (općina Jablanica). Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice ili pripadnik republičkog MUP-a iz Jablanice. Sudjelovao je, 28.07.1993. godine, u napadu na pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Doljani (općina Jablanica) i njihovu imovinu, kada je izmasakrirano i ubijeno 36 osoba (28 pripadnika HVO-a i osam civila).

?, SEJO "GUZ" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Samostalne jedinice za posebne namjene Armije BiH zvane "Valter", sudjelovao je pri oružanom napadu Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovice, kada je ubijeno i izmasakrirano više od 30 osoba a preživjelo pučanstvo je uglavnom uhićeno i zatočeno u logor "Muzej" u Jablanici.
ŽRAZMAK 6 T =

?, SEMIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

?, (BAJRO) SULJAN - muškarac, starosti oko 25 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Lager (pokraj sela Maljine) općina Travnik. Kao pripadnik Armije BiH (nepoznate matične postrojbe) sudjelovao je, tijekom lipnja 1993. godine, u oružanim napadima i djelovanjima protiv pučanstva hrvatske nacionalnosti sela travničke općine (08.06.1993. godine, sela Maljine, Podovi i Postinje). Osobno je, 08.06.1993. godine, na području lokaliteta zvanog "Postinjsko polje" uz odobravanje jednoga svog suborca (imenom Nail), zahtjevao od ostalih svojih suboraca (pripadnika Armije BiH) da se provede egzekucija (ubojstvo) jednog uhićenog i razoružanog pripadnika HVO-a koji je tog dana preživio strijeljanje uhićenika (više od 30 Hrvata) u zaselku Bikoši pokraj sela Maljine (općina Travnik).

?, ŠAĆIR - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Kranjčići (općina Prozor), nastanjen u selu Glogošnica (općina Jablanica). Pripadnik tzv. "Bataljuna Glogošnica" 44. brigade Armije BiH iz Jablanice, koja je s ostalim postrojbama Armije i MUP-a BiH sudjelovala u oružanim napadima na hrvatsko civilno pučanstvo i pokoljima istih, te u

provedbi politike etničkog čišćenja na području grada Jablanice (od 15.04.1993. pa nadalje), te u selima Doljani (28.07.1993.), Grabovica (09.09.1993.) i Uzdol (14.09.1993.), gdje je ubijen veliki broj civila hrvatske nacionalnosti, a preživjelo hrvatsko pučanstvo je protjerano ili zatočeno u logore na području općine Jablanica.

?, (EMIN) ? - muškarac, mlađe starose dobi, iz sela Krpeljići (općina Travnik). Kao pripadnik Armije BiH (nepoznate matične postrojbe), sudjelovao je (skupa sa dvojicom sumještana, Džemom Grabus i nekim Naićem), 08.06.1993. godine (oko 5:00 sati), u oružanim napadima i djelovanjima protiv pučanstva hrvatske nacionalnosti sela Krpeljići (općina Travnik) kojom prilikom je ubijen (metak u glavu) civil hrvatske nacionalnosti, Drago Volić (starosti 60 godina). Pri oružanom napadu pripadnika Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Krpeljići koji se dogodio 08.06.1993. godine, u ranim jutarnjim satima, ubijeno je najmanje sedam Hrvata.

?, ? "ALBANAC" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? "AMIGO" - srednje starosne dobi, muškarac, muslimanske nacionalnosti. Spomenuti je, zajedno s osobom zvanom "Breza", u naselju Blatuša, općina Zenica, tijekom mjeseca veljače 1993. godine, zaklao, a potom izmasakrirao bračni par Mađar, Hrvati po nacionalnosti. Pored toga izvršio je zločin ubijanja i klanja staraca i djece u naseljima Dusine, Podbriježje i Bilivode, svi hrvatske nacionalnosti.
ŽRAZMAK 6 T =

?, ? "ARKAN" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Osenik (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993., sudjelovao je u oružanim napadima na sela i mjesta nastanjena hrvatskim pučanstvom na području općina Kiseljak, Kreševo, Fojnica i Sarajevo- Hadžići te zauzimanjem pojedinih sela i mjesta kojom prilikom su učinjena razna zlodjela i zločini nad civilnim pučanstvom hrvatske nacionalnosti. Osobno je sudjelovao, skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH, u pljačkanju a potom i uništavanju (uglavnom paljenjem) civilne i druge imovine Hrvata.

?, ? "ASKO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Samostalnog bataljuna Armije BiH zvanog i "Ćelina jedinica", sudjelovao je pri oružanom napadu Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovice, kada je ubijeno i izmasakrirano više od 30 osoba a preživjelo pučanstvo je uglavnom uhićeno i zatočeno u logor "Muzej" u Jablanici.

?, ? "BIJELI" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rođen u selu Isići (općina Maglaj), nastanjen u gradu Maglaju (stan ponad gradske ljekarne). Kao pripadnik Armije BiH (snajperist) je u vremenu od 24.06.1993. do 05.05.1994., snajperskim rasprskavajućim streljivom ubio i teško ranio više desetaka osoba hrvatske nacionalnosti (civila i pripadnika HVO-a) na području sela Tomići (općina Maglaj).

?, ? "BRACO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Samostalnog bataljuna Armije BiH zvanog i "Ćelina jedinica", sudjelovao je pri oružanom napadu Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovice, kada je ubijeno i izmasakrirano više od 30 osoba a preživjelo pučanstvo je uglavnom uhićeno i zatočeno u logor "Muzej" u Jablanici.

?, ? "BREZA" - muškarac, srednje starosne dobi, po nacionalnosti Musliman. Pomenuti je zajedno sa osobom zvanom 'Amigo' u naselju Blatuša, općina Zenica u mjesecu veljači 1993. godine, zaklao, a potom izmasakrirao bračni par Mađar. Pored toga počinio je ratne zločine (ubijanja, klanja, mučenja) nad civilnim hrvatskim stanovništvom (staraca, starica i djece) u zeničkim selima i naseljima Dusine, Podbriježje i Bilivode.

?, ? "CAR" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja,

bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? "ČAKI" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, tijekom 1993. godine, je živio na području općine Travnik. Osobno je, kao pripadnik Armije BiH, početkom mjeseca lipnja 1993. godine, pucajući iz pištolja ispalio, iz neposredne blizine, metak u glavu zatočenom Hrvatu (imenom Slavko) koji je prethodno zlostavljan, brutalno premlaćivan i mučen oko pet dana. Ubojica je egzekuciju počinio u nazočnosti ostalih Hrvata - zatočenika.

?, ? "ČITA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Tijekom cijele 1993., sudjelovao je u provedbi raznih zločine nad hrvatskim pučanstvom na području općine Kiseljak, a napose po selima Bilalovac, Datći i Podbrđe gdje je skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH sudjelovao pri zlostavljanju, protjerivanju, bezrazložnom uhićenju i zatvaranju Hrvata u logor zvan "Plinara" (u selu Klokoti u općini Kiseljak).

?, ? "ERTAN" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Samostalne jedinice za posebne namjene Armije BiH zvane "Valter", sudjelovao je pri oružanom napadu Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovice, kada je ubijeno i izmasakrirano više od 30 osoba a preživjelo pučanstvo je uglavnom uhićeno i zatočeno u logor "Muzej" u Jablanici.

?, ? "DŽEKI" (I.) - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je tijekom vremena rujan 1993./veljača 1994., na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? "DŽEKI" (II.) - muškarac, po nacionalnosti Albanac. Pripadnik Armije BiH (zapovjednik postrojbe zvane "Handžar divizija"). Tijekom lipnja i srpnja 1993. je kao zapovjednik sa sebi podređenim pripadnicima Armije BiH napadao područje kiseljačkih sela nastanjenih Hrvatima (Gojakovac, Bukovica, Zabrđe i Perin...) kao i druga mjesta i sela u kojima su živjeli Hrvati na području općina Kiseljak, Kreševo, Fojnice i Hadžići pri čemu su imovinu uglavnom opljačkali a objekte paljenjem uništili. Hrvatsko pučanstvo iz napadnutih sela je bilo izvrgnuto progonu, zatvaranju, mučenju, ranjavanju ili ubijanju. Uhićeni Hrvati su zatvarani u logor "Silos" (u mjestu Tarčin, općina Sarajevo-Hadžići) ili u logor osnovan u Osnovnoj školi u selu Zabrđe (općina Kiseljak) te su bili izloženi svakodnenom brutalnom zlostavljanju, premlaćivanju, mučenju i usmrćivanju od strane pripadnika postrojbe Armije BiH zvane "Handžar divizija".

?, ? "DŽEKO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rodom iz Gacka, nastanjen u Jablanici. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? "DŽIGI" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? "ĐUGUN" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Bugojna. Kao pripadnik Armije BiH, ispitivao i mučio zarobljene Hrvate u Bugojnu, tijekom 1993. godine.

?, ? "FOČO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Samostalne jedinice za posebne namjene Armije BiH zvane "Valter", sudjelovao je pri oružanom napadu Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovice, kada je ubijeno i izmasakrirano više od 30 osoba a preživjelo pučanstvo je uglavnom uhićeno i zatočeno u logor "Muzej" u Jablanici.

?, ? "GRGA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane

"Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? "JUKA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH (postrojbe stacionirane u mjestu Tarčin, općina Sarajevo-Hadžići). Tijekom 1993., sudjelovao je u oružanim napadnim akcijama na sela i mjesta nastanjena hrvatskim pučanstvom na području općina Fojnica, Sarajevo-Hadžići, Kreševo i Kiseljak. Pri okupaciji pojedinih napadnutih sela i mjesta nastanjenih hrvatskim pučanstvom na području navedenih općina, sudjelovao je skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH u pljački i uništavanju (uglavnom paljenjem) imovine i objekata čiji su vlasnici Hrvati, te u fizičkom maltretiranju, zlostavljanju, protjerivanju i ubijanju zatečenih civila, mještana okupiranog prostora.

?, ? "KALEM" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Armije BiH, tijekom 1993., je skupa s drugim pripadnicima Armije BiH počinio razne zločine (od pljačkanja imovine, zlostavljanja, progona, zatvaranja u logore i zatvore do ubijanja...) nad hrvatskim pučanstvom iz sela i mjesta koje su oružano zauzeli (okupirali) na području općina Kreševo, Kiseljak, Fojnica i Sarajevo-Hadžići. Osobno je, 17.06.1993., prilikom napada na sela kiseljačke općine Gojakovac, Bukovica i Zabrđe, skupa s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH (Fajko Topalović, Ekrem Tufo, Refik Tufo, Izet Sajnica, neki Kuper, i neki Jasmin) počinio ubojstvo većeg broja civila hrvatske nacionalnosti i to: Spomenka (Ilije) Lucića iz sela Gajkovca, dijete staro 10 godina, Ljubana Markovića zvanog "Džendo" (ubijen u svojoj ugostiteljskoj kući) starog preko 60 godina, te bračnog para Peru i Danicu Marković stare preko 60 godina (ubijeni vatrenim oružjem u svojoj obiteljskoj kući), potom Stanišu Tešića i njegovu suprugu (oboje su imali preko 60 godina), te suprugu Vinka Bjelogrlića (ubijena iz vatrenog oružja u svojoj obiteljskoj kući).

?, ? "KOKAN" - muškarac, rođen oko 1962., po nacionalnosti Musliman, iz sela Bukovac (općina Busovača), do rata je slovio kao kriminalac. Kao pripadnik Armije BiH, činio je zločine skupa sa Hajrudinom Selmanom i drugim pripadnicima Armije BiH, tijekom lipnja i srpnja 1993., u selu Bilalovac (općina Kiseljak) nad civilnim pučanstvom hrvatske nacionalnosti (ubijajanja, zlostavljanja, silovanja, portjerivanja, pljačka imovine...). Naposebe se angažirao oko protjerivanja Hrvata s prostora kojim su pripadnici Armije BiH ovladali.

?, ? "KRNE" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? "KUPER" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, pripadnik Armije BiH. Tijekom 1993., je skupa s drugim pripadnicima Armije BiH, činio razne zločine (od pljačke i uništavanja imovine, zlostavljanja, progona, bezrazložnog zatvaranja u logore do ubijanja) nad civilnim pučanstvom hrvatske nacionalnosti na, od Armije BiH oružano zauzetim (okupiranim) prostorima, području općina Kiseljak, Fojnica, Kreševo i Sarajevo-Hadžići. Osobno je, 17.06.1993., prilikom napada na sela kiseljačke općine Gojakovac, Bukovica i Zabrđe, skupa s drugim pripadnicima MUP-a i Armije BiH (Fajko Topalović, Ekrem Tufo, Refik Tufo, Izet Sajnica, neki Kalem i neki Jasmin) počinio ubojstvo većeg broja civila hrvatske nacionalnosti i to: Spomenka (Ilije) Lucića iz sela Gajkovca, dijete staro 10 godina, Ljubana Markovića zvanog "Džendo" (ubijen u svojoj ugostiteljskoj kući) starog preko 60 godina, te bračnog para Peru i Danicu Marković stare preko 60 godina (ubijeni vatrenim oružjem u svojoj obiteljskoj kući), potom Stanišu Tešića i njegovu suprugu (oboje su imali preko 60 godina), te suprugu Vinka Bjelogrlića (ubijena iz vatrenog oružja u svojoj obiteljskoj kući).

?, ? "LENDARA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz mjesta Tarčin (općina Sarajevo-Hadžići). Kao pripadnik muslimanske civilne policije, tijekom 1993., je sudjelovao u oružanim napadima na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti na području općina Fojnica, Kreševo i Kiseljak, kada je nad istima počinjen bezbroj ratnih zločina.

?, ? “MACA” - muškarac, star oko 34. godine, po nacionalosti Musliman, pripadnik muslimanske civilne policije u selu Zabrđe (općina Kiseljak). Kao policajac je, tijekom 1993., provodio zlostavljanja pojedinih Hrvata na području općina Kiseljak i Fojnica, a sudjelovao je u pljačkanjima i uništavanju (paljenjem) imovine čiji su vlasnici Hrvati.

?, ? “MALIK” - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Kao pripadnik Samostalne jedinice za posebne namjene Armije BiH zvane “Valter”, sudjelovao je pri oružanom napadu Armije BiH na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Grabovice, kada je ubijeno i izmasakrirano više od 30 osoba a preživjelo pučanstvo je uglavnom uhićeno i zatočeno u logor “Muzej” u Jablanici.

?, ? “NEĆKO” - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane “Zukini ljudi” ili “Zukina vojska”, koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? “NERO” - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik Armije BiH (načelnik sigurnosti u 6. korpusu Armije BiH). Tijekom lipnja i srpnja 1993., sudjelovao je u napadima na Hrvatima nastanjena sela i mjesta na području općina Sarajevo-Hadžići, Kreševo i Kiseljak, gdje je činio razne zločine nad hrvatskim civilnim pučanstvom.

?, ? “PANE” - muškarac, nepoznate nacionalnosti, pripadnik Armije BiH. Tijekom 1993., činio je razne zločine (zlostavljanja, progone, zatvaranja i ubijanja) nad hrvatskim pučanstvom na području općina Sarajevo-Hadžići, Fojnica, Kiseljak i Kreševo.

?, ? “PRIZMA” - muškarac, star oko 30 godina, po nacionalnosti Musliman, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Kao pripadnik postrojbe Armije BiH zvane “Frkina jedinica” iz Visokog je, tijekom 1993., sam ili s drugim pripadnicima navedene postrojbe Armije BiH, na brutalan način ubijao Hrvate (civile i zarobljene pripadnike HVO-a), te smišljeno i organizirano provodio teror (fizičko i psihičko maltretiranje) i protjerivanje Hrvata sa područja općina Vareš, Fojnica, Kakanj, Visoko i Kiseljak. Pored toga počinio je veći broj pljački i uništavanja civilne imovine Hrvata.

?, ? “RAMADANI” - muškarac, star 25. godina, po nacionalnosti Musliman. Kao zapovjednik postrojbe Armije BiH zvane “Rekićevi” je, tijekom 1993., skupa sa sebi potčinjenim pripadnicima Armije BiH sudjelovao u oružanim napadima na sela i mjesta nastanjena Hrvatima na području općina Kiseljak, Fojnica, Kreševo i Sarajevo-Hadžići, a zauzećem pojedinih napadnutih sela ili mjesta provodili su pljačkanje i uništavanje imovine (uglavnom paljenjem), ozljeđivanje vatrenim oružjem i progon hrvatskog pučanstva.

?, ? “RAMBO” (I.) - muškarac, po nacionalnosti Musliman, tijekom 1993. godine, boravio je u gradu Travniku. Kao pripadnik Armije BiH bio je tjelohranitelj osobe prezimenom Ćuskić (zapovjednika postrojbe Armije BiH zvane “Krajiška brigada”), osobno je, 07.06.1993. godine, prijetio i tukao muškarca hrvatske nacionalnosti dok ga je zatvarao u tamnicu.

?, ? “RAMBO” (II.) - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane “Zukini ljudi” ili “Zukina vojska”, koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? “SPECIJALAC” - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane “Zukini ljudi” ili “Zukina vojska”, koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? “STRUJA” - muškarac, po nacionalnosti Musliman, moguće da je iz Sarajeva. Kao

pripadnik Armije BiH (tzv. "Zukini ljudi") sudjelovao je, 16.04.1993. godine, u oružanom napadu na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti sela Trusina, kada su ubijena 22 Hrvata - mještana toga sela (16 civila i šest pripadnika HVO-a). Dana 16.04.1993. godine, u selu Trusina (općina Konjic) je, sa još dva pripadnika Armije BiH, počinio ubojstvo (strijeljanje) šestorice uhićenih i zavezanih pripadnika HVO-a.

?, ? "ŠVABO" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, rodom iz Goražda ili iz Sarajeva, rođen 1972.?, navodno je bio pripadnik HV-a (Hrvatse vojske) za svog boravka u Republici Hrvatskoj. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Čedini vukovi", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? "TIKI" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz sela Osenik (općina Sarajevo-Hadžići). Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je, tijekom 1993./1994., na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar i Prozor počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a). Tijekom 1993., sudjelovao je i u oružanim napadima na sela i mjesta nastanjena hrvatskim pučanstvom na području općina Fojnica, Sarajevo-Hadžići, Kreševo i Kiseljak. Pri okupaciji pojedinih napadnutih sela i mjesta nastanjenih hrvatskim pučanstvom na području navedenih općina sudjelovao je skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH u pljački i uništavanju (uglavnom paljenjem) imovine i objekata čiji su vlasnici Hrvati, te u fizičkom maltretiranju, zlostavljanju, protjerivanju i ubijanju zatečenih civila, mještana okupiranog prostora. Osobno je fizički maltretirao i zlostavljao zatočene Hrvate u muslimanskim logorima i zatvorima a postoje neprovjerene informacije da je ozljeđivao (pucajući iz vatrenog oružja) i ubijao zatočenike.

?, ? "VEJSIL" - muškarac, po nacionalnosti Musliman. Pripadnik postrojbe Armije BiH zvane "Zukini ljudi" ili "Zukina vojska", koja je na širem području općina: Jablanica, Konjic, Mostar, Prozor i dr. počinila organizirano etničko čišćenje, uhićenja, zlostavljanja, bespravna zatvaranja (u, za tu priliku, organizirane logore na području općina Jablanica i Konjic), te ubojstva Hrvata (civila i pripadnika HVO-a).

?, ? "ZIKA" - muškarac, po nacionalnosti Musliman, iz Osenik (općina Sarajevo-Hadžići), pripadnik Armije BiH. Tijekom 1993., sudjelovao je u oružanim napadnim akcijama na sela i mjesta nastanjena hrvatskim pučanstvom na području općina Fojnica, Sarajevo-Hadžići, Kreševo i Kiseljak. Pri okupaciji pojedinih napadnutih sela i mjesta nastanjenih hrvatskim pučanstvom na području navedenih općina, sudjelovao je skupa s ostalim pripadnicima Armije BiH u pljački i uništavanju (uglavnom paljenjem) imovine i objekata čiji su vlasnici Hrvati, te u fizičkom maltretiranju, zlostavljanju, protjerivanju i ubijanju zatečenih civila, mještana okupiranog prostora. Osobno je fizički maltretirao i zlostavljao zatočene Hrvate u muslimanskim logorima.

A-E|F-J|K-N|O-Š|T-?

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

SVJEDOČENJA

1 | 2 | 3 | 4

KAKANJ
iskaz o stradanju Hrvata sela Bradarići i Kovači
(svjedok: žensko, Hrvatica, 1948.)

U subotu, 12.06.1993., počeli su sa prvim napadom na nas. Rođena sam u selu Kovači, a živila u selu Bradarići. Jedno selo od drugog je udaljeno oko 10 minuta laganog hoda. Ljudi i žene iz Kovača došli su kod mene, kao u sklonište. Kod mene je velika kuća, trokatnica. Došli su u moju kuću zbog granata koje su stalno od nekud padale. Kad su došli rekli su da im je tu najsigurnije sklonište. Tu je bilo 13 mojih susjeda iz Kovača. Te večeri žene su bile u podrumu, a muškarci na katu.

U nedjelju, 13.06.1993. već su se u selu neki Muslimani počeli grupirati u manje skupine. Imali su svezane nekakve trake oko glava, kao neki 'mudžahedini'. Vidjeli smo ih na oko 100 metara.

Vidjeli smo da se moramo povlačiti. Tada smo se počeli dogovarati kako i na koju stranu. Pošto je muslimanska vojska bila i prema Kraljevoj Sutjesci, mi smo morali ići prema Varešu.

Sve okolo su bili ti Muslimani s kojima smo do tada dijelili dobro i zlo. U selu se inače živjelo skladno i tolerantno. Nikad nije prošao njihov Bajram da mi nismo išli kod njih, niti naš Božić da oni nisu došli kod nas, ali sada su sve to 'zaboravili'.

Dogovor između nas u skloništu je bio da ipak idemo prema Kraljevoj Sutjesci, prema Grmačama. Naši muškarci su još malo čekali i provjeravali da li se tuda može proći. Kako smo bili u okruženju nije nam bilo drugog izlaza nego da se povučemo. Krenuli smo se oko 11:00 iz moje kuće. Čim su nas Muslimani primjetili odmah su počeli pucati po nama, sa svih strana. Krenuli smo prema obližnjoj pećini da se sklonimo, u nadi da će prestati pucati.

Prije tog napada, možda kojih 15 dana, postignut je dogovor da se Hrvati i Muslimani neće ubijati između sebe, a oformljeno je, na razini sela, Mirovno vijeće. Iz svakog sela je odabran po jedan čovjek koji će predstavljati svoje selu u tom Mirovnom vijeću. Vjerovali smo u postignuti dogovor i zbog toga se nismo nigdje ni odlazili iz sela, sve dok nismo morali.

U pećini, u koju smo se sklonili smo bili do oko 13:00. U toj pećini, sa mnom su bile sve žene koje su bile i u mojoj kući, njih oko 14, a oko pećine je bilo 12 muškaraca. U jednom trenutku su muški došli u pećinu, kod nas žena i rekli nam da se moramo razdjeliti u tri

grupe kako bi se bar netko spasio. Uskoro je prva grupa krenula, za njom je otišla i druga, a ja sam bila u trećoj grupi. Kad smo se povlačili iz te pećine vidjeli smo da su neke kuće u selu već gorile. Prva zapaljena kuća je od mog brata. Njegova kuća je gorila dok smo mi bili u povlačenju. Zatim su planule kuće: Vjeke Bradarića, Veljke Bradarića i Franje Bogelja. Grupe muslimanskih vojnika su dolazile sa svih strana, gdje god je bio kakav put ili puteljak. Kako je M.J. imao dalekozor, vidio je kako su kauče iznosili iz kuće moga brata. To su napravili prije nego su kuću zapalili. Dok je gledao, govorio nam je sve što vidi. U prvoj grupi koja se povlačila su bili mještani sela Bradarića, u drugoj grupi mještani iz sela Kovača. Mi, koji smo bili u trećoj grupi smo se povlačili prema Grmačama (zvane Gobelje). Kako smo do tu došli skrili smo se u jednu šikaru. Tu je bila jedna močvara, a nas 14 se skrilo u toj močvari. Nešto kasnije smo provirili i vidjeli smo da je prva i druga grupa cijela pobijena. Mi smo bili u jedno dolini, a oni su pobijeni na ledini iznad. Pobijeno je oko 17 ljudi. Tada, su još tukli ljude iz druge grupe. Neke su klali, noge su im bile prebijene. Vidjeli smo kako neki govore: “Lezite! Ruke u vis!”.

Obje naše grupe su naišle na te, kao ‘mudžahedine’, a sve to su bili više naši susjedi. Bili su namazani bojama po licu, neki su imali čarape na licu, neki su imali nešto svezano oko glave. Obje grupe je dočekalo i presrelo 5 ili 6 tih muslimanskih vojnika.

Iz prve grupe (iz Bradarića) su ubijeni: Marko Bradrić i njegova žena Janja, Mato Bradarić, Robert Bradarić, Ivica Bradarić, Pepinko Bradarić, Anđa Bradarić. Od njih je samo Janja (Markova žena zvana i ‘Markovica’) zaklana, a ostali su pobijeni iz pušaka. ‘Markovica’ je zaklana, a u nju je i pucano. To smo vidili jer smo poslije pored njenog tijela naišli.

Iz druge grupe su iz vatrenog oružja ubijeni: Juro Jurić i njegova 3 sina, Marinko Jurić, Ivo Matanović, Blaško Franjić i Jagoda Jurić. Mi iz treće grupe smo vidjeli i čuli kad su im Muslimani govorili: “Lezite! Ruke raširite!”. Osim ubijenih iz te grupe je teško ranjena žena T.J. koja je i sad u bolnici.

Mi smo se pritajili, jer smo pretpostavljali što nas čeka ako bi nas vidjeli. Samo smo ponekad provirivali iz grmlja. Teško ranjeni Stjepan Jurić (Jurin sin) je skoro do nas dopuzao. Njegove noge su bile odbijene, a tu se prevrtao oko 2 sata i umro. Sve ozljeđene iz obje grupe su otjerali u podrum obližnje kuće. Čulo se je kad su im muslimanski vojnici govorili: “Vi žene, krmače, ulazite u podrum! Ako netko od naših pogine i vas ćemo sve pobit!”. Sve se to dogodilo kod kuća čiji su vlasnici Jozo Ružina i Ivo Gobelja. Tu je pobijeno oko 18 Hrvata iz Bradarića i Kovača. Od ljudi koje su poubijali uzeli su novac i uopće sve što im se svidjelo kod tih ljudi. Kruh su pogazili nogama a ostalu hranu su razvukli između sebe. Ostalo mi je u sjećanju kada su ubili Ivu Matanovića, Blaška Franjića i Ljubomira Jurića. Odvojili su ih malo na stranu i počeli vikati: “Lezite ustaše! ..... vam majku ustašku!” Ivo Matanović im je odgovorio: “Neću!” Jedan Musliman mu kaže: “Klekni ustaša!” Na to mu Ivo odgovori: “Znam da ćeš me ubiti, pa neka to bude ovako.” Kako je stajao stavio je ruke u džepove hlača i tako su ga ubili, a odmah potom i Blaška i Ljubomira. Jednostavno su ih ‘pokosili’ rafalom. Nitko od ubijenih nije pružao otpor. Čuli smo kako naši iz druge grupe mole muslimanske vojnike: “Vidite da se povlačimo, da idemo sa djecom, da ne pucamo, da nemamo oružje. Pustite nas da prođemo, eto vam sve.” Međutim oni ih nisu slušali samo su govorili: “Lezite!”.

Kada su muslimanski vojnici otišli, mi smo se nastavili povlačiti. Cijelim putem se čula pucnjava, a ponekad su meci fijukali oko nas. Tako smo svako malo morali zalegati na zemlju. Čim bi mi legli pucnjava bi prestajala. Kad bi se ustali, da pređemo od kuće do kuće ili od grma do gorma, pucnjava bi se nastavljala. Tako je bilo sve do Kraljeve Sutjeske. Došli smo u Kraljevu Sutjesku. Nitko nije znao da ćemo morati bježati, nitko nije ponio nikakve dokumente. Ljudi koji su se povukli u moju kuću, kao u sklonište ponijeli su po neku torbu. Međutim, ljudi su to u putu izgubili. Kako su ih pobili tako su im to uzeli. Neki su imali i stranih novaca. Svi ti ljudi su imali po nešto novaca. Netko je radio privatno, netko u firmi... Uglavnom svi su dobro živili. Malo tko da nije imao dukata, sve to je u putu odnešeno. Nakon nekog vremena smo se morali povući u Vareš jer je i Kraljeva Sutjeska napadnuta.

Leševi naših poubijanih nisu dugo vremena bili pokopani. Jedan moj poznanik koji je u Vareš došao 10 dana poslije mene mi je rekao: "Nažalost, još nisu pokopani." Frano Bradarić je rekao: "Idem vidjeti jesu li pokopani. Možda više nema pucnjave, ako ne budu, vjerovatno će biti ljudi. Bio sam u Mirovnom vijeću, ne bi me trebao niko dirati. Idem vidjeti jesu li pokopani, ako ne budu organizirat ćemo nešto." Bilo je to 23.06.1993. navečer a 24.06.1993. je ubijen. Ljudi su pričali da je cijeli isječen. Ubijen je blizu Kraljeve Sutjeske. Drugi dan je otišao P.B., kako bi izvidio situaciju. Kad se P.B. vratio, ispričao je kako je Franjo pregledao mjesto gdje su naši pobijeni i pošao nazad u Vareš. U povratku ga je zaustavio neki kojeg zovu Placo. Taj Placo je navodno govorio: "Frano, kud ćeš, što nam se ne javiš. Što nam se ne javiš, mislili smo 'ko zna 'ko je. Što se odmah nisi javio?" Navodno mu je Frano rekao da Muslimani već s puškama šetaju kroz naše selo. Naime, Placo (Zlatan) je bio Musliman i do zadnjeg dana je bio u HVO-u, a tek kasnije je prešao svojima. Frano očito nije znao da je Placo prešao svojima. Kako je tog dana bio pogreb nekog Šansije iz sela Poda, Placo (Zlatko) je došao na taj pogreb i okupljenim ljudima rekao: "Eno gore ne brijegu, čovjek iz Bradarića je ubijen. Pored njega su naočale, čini mi se da je Frano Bradara. Otiđite pa i njega pokopajte.

Ljudi iz sela Teševo (bili su nazočni pogrebu kad je Placo rekao za mrtvog Franu) su se vraćali prema Varešu, i kako su govorili, kad su došli do Franina leša na njih je zapucano sa svih strana. Morali su usljed pucnjave preskakati Franin leš i bježati. Opisali su kako je Franin leš izgledao, pričali su kakvo je odjelo na njemu bilo. Kad su opisali odjeću spoznala sam da je bio u svojoj kući i da se presvukao. Govorili su da su mu ruke, grudi i sve ostalo isječeno. Kad se sve primirilo uspjeli su ga pokopati u nekom groblju na jednom brežuljku iznad samog mjesta Kraljeva Sutjeska. Poslije sam od jedne osobe iz samostana doznala da se radio o groblju na Grmačama, u "ćošku" je naše groblje. O svemu tome su upoznati i pripadnici UNPROFOR-a koji su obišli i grobnicu.

Od neki ljudi sam čula da je Iso Neimarlija poručio pojedinim našim muškarcima da se ne smiju nikad vratit jer će ih ubiti. Kad je poginuo Musliman Zemo Neimarlija, muslimani su rekli da će prvih 10 Hrvata koji se vrate biti ubijeni za tog Zemu. Iso Neimarlija je bio član Mirovnog vijeća sve do napada na nas i mi smo mu vjerovali. Glavni u muslimanskoj vojsci je bio Omer Spaić "Hodža" iz sela Kaparovića. On je i došao u svoje rodno selo Kaparoviće i organizirao muslimansku vojsku. Vjerovatno je prije toga bio u Sarajevu. Od kada je on organizirao muslimansku vojsku, od tada je počelo prepiranje između susjedstva. Ta njegova vojska je najviše ubijala i pravila propagandu. Vezali su trake oko glava i govorili da su 'mudžahedini', iako smo ih mi poznavali. To su bili sve naši susjedi. Imali su trake oko glave, bili neobrijani i nosili oznake muslimanske vojske. Kad bi sretali na putu te ljude teško smo ih prepoznavali.

iskaz zapisan 05.05.1994.

KISELJAK

zabilješka tijekom razgovora sa svjedokom stradanja Hrvata sela Bilalovac

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1925.)

Tokom razgovora svjedok nas je izvjestio da je, krajem mjeseca siječnja 1993. godine, u vrijeme sukoba pripadnika HVO-a i Armije BiH na području sela Kaćuni (općina Busovača) i Bilalovc (općina Kiseljak) sa svojom obitelji izbjegao u grad Kiseljak gdje je boravio oko 15-tak dana. Kada se ponovo vratio u svoju obiteljsku kuću ista je bila gotovo u potpunosti opljačkana. Iz kuće su odnešene vrijednije stvari, odneseno dvije i pol tone pšenice, oko jedne tone brašna, 50 kg šećera, 300 l rakije, konjska zaprega i drugo, a odvedeno je 20 ovaca i jedan konj. U kući je zatekao grafit na kome je pisalo "...., dobar si čovjek nećemo ti kuću spaliti".

Od tada pa do 18.04.1993. godine, prema svom navodu, nitko ga od pripadnika Armije BiH nije uznemiravao. Svjedok izjavljuje da se u "Plinari" (u naselju Klokoti pokraj sela Bilalovca) odvija namjenska proizvodnja za potrebe Armije BiH i da se sve proizvedeno odvozi u grad Visoko te da je ratni direktor "Plinare" Enver Polutan diplomirani pravnik, a šef proizvodnje je Esad Zrno. Pored "Plinare" su pripadnici Armije BiH postavili kontrolni punkt a zapovjednik i odgovorna osoba je Alija Džino, rodom iz sela Višnjica (općina Kiseljak). Prije Alije Džine zapovjednik punkta je bio Imam (hodža) koji je pod nerasvjetljenim okolnostima teže ranjen.

Svjedok dalje navodi da od muslimanske civilne policije (MUP BiH) pozna Halida Ganija koji obnaša dužnosti zapovjednika muslimanske policije, Sefera Nuhić koji je 'komandir' policije, Šemsu Imamović koji je također nekakav 'komandir'. Sva trojica su inače bivši radnici Policijske postaje Kiseljak. Od policajaca svjedok poznaje Samira Mutapa (sin Izetov i Emine Agić) koji je rođen 13.06.1966. godine u selu Paleška Ćuprija (općina Kiseljak), Salema Mutapa (sin Emina i Aiše) koji je rođen 28.11.1959. godine u selu u Gornji Palež (općina Kiseljak), Muju Kečo i Smaju Kečo. Pomenuti Smajo Kečo je od jednog Hrvata odvezao (oteo) plast sijena te ga pritom maltretirao i vrijeđao, psovao mu majku i drugo. Svjedok ističe da je zapazio kako su osim navedenih, u muslimanskoj civilnoj policiji Fadil i Enes Žilić te da su ekstremni kao Mutapi i Keče. Prema svjedokovim navodima gotovo sve Hrvate koji se trenutno nalaze u selu Bilalovac sa sigurnošću bi poubijali pripadnici muslimanske civilne policije i Muslimani sa područja sela Višnjica, Gomionica i Svinjarevo ali su ih u tome spriječili iz Zenice pristigla 37-ica policija među kojima ima i Hrvata i Srba.

Svjedok navodi da su ga, krajem mjeseca travnja 1993. godine, uhitili pripadnici muslimanske civilne policije te ga zatvorili u "Plinaru" u naselju Klokoti. Prilikom uhićenja su ga tukli rukama i nogama. Nakon zatvaranja dva je puta bio podvrgnut ispitivanju od strane iseljenika (bili su u civilnoj odjeći) a došli su iz grada Visoko. Svjedoku je poznato da je prilikom privođenja pretučeno najmanje pet Hrvata.

U premlaćivanju Hrvata od njemu poznatih muslimanskih policajaca, svjedok navodi da su se napose isticali Mujo Keča i Fadil Žilić. Od Muslimana u pljačkanju i otimanju imovine iz hrvatskih kuća istakli su se napose Fadil Žilić, Mehmed Čićak (koji je pljačkao sijeno, žito, stoku a u pljačku je išao i u grad Fojnicu nakon što su je pripadnici Armije BiH okupirali i odakle je doveo konje izuzetne vrijednosti čiji su vlasnici Niko Krišto i Kazimir Lišnić), Brajko Begović iz sela Radeljevići te njegov sin Zuko Begović (od jednog Hrvata iz sela Bilalovac su oteli 20 ovaca), Nedžad Fazlihodžić, Eso Ramić, Ramiz Imamović, Džulaga Imamović, Alija Ibralić (pripadnik muslimanske civilne policije), Šaćir Ibralić (sin Avde Ibralića), Ibrahim Klisura iz sela Šahinovići, Muhamed Omanović iz Brezovika (općina Visoko) sa sinovima, Salih Šljivar iz sela Šahinovići, Hamdo Bajrić iz sela Šahinovići. Svjedok napose ističe kako su Muhamed Omanović, Salih Šljivar, Hamdo Bajrić i Mehmed Čićak opljačkali i zapalili kuće Hrvata u selima Odraće i Badnje u kiseljačkoj općini te u selu Drljepane u općini Busovača. Pomenuta četvorica su u selu Bilalovcu poskidali crijepove i krovne konstrukcije s većeg broja kuća čiji su vlasnici Hrvati. Svjedok navodi da je u pljački imovine Hrvata u selu Bilalovac sudjelovao i Muhamed Begović te da se 'specijalizirao' za otimačinu pšenice i brašna te stoke i sijena, te da je tako od nepokretne braće Dž. oteo oko 500 kg pšenice i time ih izložio gladi. Svjedok je zapazio kako je pomenuti Alija Džino (iz sela Višnjica - općina Kiseljak) opljačkao kuću Hrvata T.V. te da je između ostalog odnio i keramičke pločice, kadu, bojler, umivaonik, WC školjku. Svjedok navodi kako ga je u to vrijeme zlostavljao i maltretirao Salem Mutap.

Isto tako svjedok navodi da su krajem mjeseca listopada 1993. godine, noću oko 4:00 sata, dobro naoružani i maskirani pripadnici Armije BiH provalili u kući Hrvata R.V. i silovali njegovu kćerku. Kako su nekako u to vrijeme, na bojišnici poginuli sinovi Džulage Imamovića i izvjesnog Hamde (obojica iz sela Bilalovac) svjedok iznosi sumnju da su rođaci poginulih (Imamovići iz sela Bilalovca) iz osvete izvršili taj gnjusni čin obzirom da su tada zapalili kuću Hrvata M.V. (također u selu Bilalovac). Svjedok navodi kako je od

pojedinih Hrvata doznao za ubojstvo Mije i Anđe Grubešić (živjeli su u selu Oselište - općina Busovača) te da su vjerojatni počinitelji ovog zločina njemu nepoznati Muslimani iz sela Bukovci (općina Busovača).

Također, svjedok navodi kako je nekoliko Muslimana iz obitelji Litrić i Hodžić, ekstremno nastrojenih, uhitilo njega M.B., R.V., A.T., J.T. i J.T. te da su ih u stavili u kućni protvor i pod prijetnjom smrću im zapovjedili da se među Hrvatima raspitaju za sudbinu šestorice Muslimana iz njihovih obitelji koji su navodno, tijekom travnja 1993., kao pripadnici diverzantske skupine Armije BiH nestali na prostoru lokaliteta Orahovo. Također su zaprijetili da će eksplozivom dignuti u zrak 'komandu' Armije BiH u selu Bilalovac ukoliko im se netko pokuša suprostaviti ili ako se ne udovolji njihovom zahtjevu. Dalje, svjedok navodi da se poslije brutalnog ubojstva Drage Ljoljo i Ante Katana (ubijeni u Bilalovcu), po selu Bilalovcu pričalo da su oni ubijeni iz osvete za u Orahovu nestale Litriće i Hodžiće te da je njihovo uhićenje i smaknuće zapovjedio Šemso Imamović. Muslinaska civilna policija je, 15 do 20 dana po njihovom uhićenju i nestanku, iste pronašla ubijene u borovoj šumi nedaleko od kuće Ante Katane. Tijela Ante Katana i Drage Ljoljo su potom pokopala četvorica Hrvata iz sela Bilalovac.

Svjedok je napustio selo Bilalovac početkom prosinca 1993. godine. Dok se još nalazio u Bilalovcu od većeg broja tamošnjih Muslimana je čuo kako oni namjeravaju poubijati sve Hrvate muškarce koji se nalaze u Bilalovcu ali da ih u tome trenutno sprječavaju policajci koji su pristigli iz Zenice. Svjedok se osobno uvjerio da zbog toga i najvjerojatnije nekih drugih stvari često dolazi do provokacija a i otvorenih sukoba između policajaca iz Zenice i Muslimana iz Bilalovca.

Svjedok je zapazio kako je krajem studenog 1993. godine, poslije pomjeranja linija na fojničkoj bojišnici u selo Bilalovac iz Zenice pristigao veliki broj pripadnika Armije BiH, njih oko 2000 iz sastava 314. brigade. Osim njih svjedok je zapazio i manji broj tzv. 'mudžahedina', a pristiglo je i već spominjanih 37 muslimanskih civilnih policajaca. Pristigli pripadnici Armije BiH su uglavnom raspoređeni na lokalitetu zvanom "Zavrtaljka". Novi 'komadant' za selo Bilalovac postala je osoba iz Žepe ali mu svjedok ne zna ime. 'Komanda' Zeničana locirana je u kući Hrvata I.A. Svjedok navodi kako su, oko 20.11.1993., pripadnici Armije BiH iz Zenice u većem broju počeli napuštati crte bojišnice u selima Bilalovac i Brestovsko, navodno zbog gladi obzirom da im Muslimani iz sela Bilalovac nisu dostavili obećanu hranu, cigarete i dr. te da je tada došlo do oružanog sukoba među njima. Svjedok navodi da od tada traje stalni sukob između Zeničana i Muslimana iz Bilalovca oko borbe za prevlast. Zeničani primoravaju domaće Muslimane da se stave pod njihovu kontrolu kao i sve prognanike koje se nalaze u selu Bilalovcu ili će oni u protivnom napustiti Bilalovac.

Na kraju svjedok navodi kako je usljed svakodnevnih zlostavljanja i maltretiranj bio primoran napustiti selo Bilalovac te da je 30.11.1993. godine, skupa sa svojom suprugom, krenuo prema lokalitetu Baskije u nakani da pređe na prostor koji kontroliraju pripadnici HVO-a. Na putu su ih presreli Salem Mutap i Samir Mutap te im oduzeli dvije putničke torbe u kojima su ponijeli svoje vrijednije stvari i garderobu. Nakon te pljačke je Salem Mutap odveo svjedokovu suprugu do linije razdvajanja a svjedok je od strane Samira Mutapa zadržan. Dotični Samir Mutap je svjedoku potom stavljao nož na vrat tražeći od istog da mu preda devizni novac. Kada je svjedok rekao da nema novca Samir ga je pretresao. Kako novac ni tada nije pronašao Samir je repetirao pušku i govorio kako će ga ubiti. Nedugo potom Samir je odustao od ubojstva i zatvorio svjedoka u jednu pušnicu za sušenje mesa. Po povratku Salema Mutapa, obojica Mutapa su su posjetili svjedoka zatvorenog u pušnici za sušenje mesa i tražili od njega novac, a potom su ga obojica nanovo tukli rukama i nogama, stavljali mu nož pod vrat i prijetili da će ga zaklati. Salem Mutap je svjedoka ponovo pretresao skidajući ga do gola. Tada je kod pronašao 1.500 DM i oduzeo mu ih. Svjedok je bio zatvoren i zlostavljan u navedenoj pušnici sve do 3:00 sata u noći.

zabilješka zapisana 10.12.1993.

KONJIC

iskaz o stradanju Hrvata sela Trusine

(svjedok: žensko, Hrvatica, 1962.)

U siječnju i veljači 1993. primjetila sam da naši susjedi, Muslimani, okreću glavu od nas, neće da se pozdrave s nama. U mome selu (Trusina) je bilo podjedanko i Muslimana i Hrvata. Omjer stanovništva je otprilike bio pola-pola. Ja ne znam što smo Muslimanima mi Hrvati skrivili. Nisam mogla primijetiti da naši njima nešto spremaju, niti sam čula. Kroz Trusinu su prolazili i vojnici HVO-a i Armije BiH. Bilo je i napetosti između njih. Znali su skupa sjediti (pripadnici HVO-a i Armije BiH) u kavani, piti i družiti se. Moj muž je isto bio dobar s njima, skupa su radili. Nitko od Muslimana iz Trusine nije bio u HVO-u. U postrojbama Armije BiH u Trusini bili su u početku samo Muslimani iz Trusine, sve sam ih poznavala, međutim poslije su se počeli pojavljivati drugi ljudi koje nisam znala. Jedan od zapovjednika Armije BiH je Hasan Hakalović. Njega dobro poznajem. On je brigadir u brigadi "Neretvica" koja je za područje Klisa. On je iz sela Višnjevica. Prije je bio lopov, kriminalac. Bio je po zatvorima. Ima oko četrdeset godina. Znam još Jusa, ali njemu ne znam prezime. Prije rata je imao trgovinu u našem selu. On ima četrdeset do pedeset godina. Bio je zajedno s Hasanom. Zapovjednik brigade HVO-a "Herceg Stjepan" bio je Zdravko Šagolj. On i Hasan su prije rata non-stop bili skupa, a sad su zapovjednici dvjema vojskama. Ne znam u kakvim su sada odnosima.

Klisa je cijelo područje od Ostrošca pa nadalje. Obuhvaća sela Trusinu, Butrović Polje, Seonicu, Sutiče, Parsoviće itd. U Seonici je miješano stanovništvo (Hrvati i Muslimani), u Sultićima isto tako. U Parsovićima je većinsko muslimansko stanovništvo. U Butrović Polju je izmješano stanovništvo. U Kostajnici je hrvatsko stanovništvo.

HVO je držao položaje prema četnicima. S njima na liniji je bila i Armija BiH. Zajedno su držali linije prema četnicima. U Klisi nije bilo četnika, nije bilo nikakvih problema.

16. travnja 1993. ujutro moj muž je otišao na stražu. Do tada su skupa držali stražu i naši i njihovi. Nismo očekivali napad, nismo ništa znali. Tog jutra mi je muž trebao ići na stražu od 6:00 ujutro do 12:00 sati. Otišao je od kuće u pet sati i petnaest minuta. Ustala sam oko sedam sati. Otišla sam kod sestre na kavu. Sjedile smo i pile kavu. Ponegdje se čuo rafal i pucnjava, ali ja sam mislila da je to tek tako, prolazno. Pucnjava je postala sve učestalija. Prešle smo u drugu sobu, ali je pucnjava bila sve bliža i bliža. Krile smo se po kući. Vidjela sam kroz prozor da je velika sila vojske došla pred kuću i u susjedstvo. Pucnjava se čula sa svih strana. Sestra i ja smo bile same s djecom u kući. To je bilo oko osam sati. Nismo ni kavu stigle popiti. Najednom su dva muškarca počela lupati na vrata nogom. Sestra im je rekla da ne lupaju, da će otvoriti. Bojali smo se. Prepoznala sam jednog. On se zove Seid Hakalović. Inače je iz Butrović Polja. Imali su šarene uniforme s "ljiljanima" i crne trake oko glave. Pitali su ima li muškaraca na što smo im odgovorile da smo same s djecom u kući. Ušli su u kuću, bez obzira na to i pregledali sve sobe. Kad su vidjeli da nema nikoga taj kojeg poznajem je ostao sjediti u kući, a drugi (kojeg nikad prije nisam vidjela) je otišao u moju kuću. Kada je Hakalović sjeo rekla sam mu da ga znam odnekud našto je on odgovorio da i on mene pozna, ali da moju sestru bolje poznaje. Rekla sam mu da se ne mogu sjetiti odakle je našto je on rekao da nije bitno odakle je. Ušli su u moju kuću. Čula sam da ispaljuju rafale po kući, da pucaju. Zvali su muškarce da izađu iz kuće. Govorila sam im da tamo nema nikoga, da su svi otišli na stražu. Hakalović je govorio da se pogrešna politika vodi u Grudama. Da ovo neće biti Herceg-Bosna. Da Herceg-Bosna može biti samo u Širokom Brijegu, Čitluku i Grudama. Da će Konjic i Mostar biti njihovi. Pitao nas je što nam to treba. Rekla sam da mi nismo za to krivi. Nakon toga su otišli. Tad je došla na vrata jedna žena s puškom. Tu ženu nisam nikad prije vidjela. Bila je crna, niska, otprilike, oko 30 godina. Po govoru i izgledu bih rekla da je domaća. Bila je isto obučena u uniformu, s puškom i bombama. Ona je bila jedina žena među njima. Naredila je da dvije

žene izađu van. Od nas se nitko nije usudio da izađe. Ponovila je opet: "Dvije žene van. Pucat ću." Izašle smo ja i jedna susjeda M. D. koju su oni ranije doveli iz susjedstva. Rekla sam joj da idemo ili će nas ubiti. Ta žena nam je rekla da nas tamo čekaju dva muškarca i da trebamo ići donijeti puške s puta jer da se puca i da oni ne smiju. Mara i ja smo otišle dolje, na put. Pokupile smo oružje. Sa svih strana su meci udarali o asfalt. Bilo nas je strah. Ne znam odkud su se te puške našle na asfaltu. Vidjela sam i leševa po putu. Ne znam da li su to bili njihovi ili netko od mještana koji su se na neki način oduprli. Pokupile smo te puške i odnijele ih njima. Oni su se svi zaklonili iza jedne kuće. Pitale smo možemo li se vrati djeci u kuću. Neki od tih muškaraca su nam rekli da možemo, ali je ona rekla da ne možemo ići gore nego da ih pozovemo i da idemo s njima. Otišle smo po djecu i moju sestru. Rekli su da nas vode gore u selo i da tamo ima još civila. Ta žena je zapovijedala, nju su svi oni slušali. Dok smo išli putem ti njihovi muškarci su davali djeci bombone i čokolade i ispitivali ih gdje su im očevi, imaju li puške i pištolje. Došli smo gore u selo. Tamo sam vidjela naše koji su bili s mojim mužem na položaju, ali muža nisam vidjela. Svi su bili vezanih ruku, poredani uz jednu štalu, okrenuti licem uza zid. Kad smo stigli, ta žena im je naredila da se okrenu licem prema nama.

Bili su tu: Željko Blažević (1961. godište) inače je bio pripadnik HVO-a, a tad je bio u civilu; Nediljko Krešo (oko 40 godina) pripadnik HVO-a; Ivo Drlja (došao je prošle godine iz JNA, sa odsluženja - mladić); Pero Krešo (1961. godište); Franjo Drlja (oko 50 godina) civil; Dragan Drlja (14 godina).

Tad su još svi bili živi. Jedan od njihovih vojnika je rekao Draganu Drlji da izađe i da ide među žene jer da je još mlad. Dragan je prešao k nama. Tada nam je ta žena rekla da prođemo iza štale. Poredali su nas uz jednu kuću. U tom trenutku smo čuli rafale i PAM i sve naoružanje koje su imali. U toj vojsci sam od Muslimana iz Trusine prepoznala samo Seida Hakalovića i još jednog kojem ne znam ime (radio je u Butrović Polju u kafiću on je šurjak od Muje Mustafića). Niko nije ni pokušao da ih odvrati od strijeljanja. Nisu znali što da rade sa nama. Ta žena je rekla da nas odvedu u jednu kuću, poliju benzinom i zapale. Bilo je među njima ljudi koji to nisu mogli napraviti. Ušli smo u kuću i sjeli. Došao je jedan (njega ne poznam) i tražio da stavimo na stol novce i zlato, tko ima kod sebe. Izvadili smo što smo imali. Oni su to pokupili. Opet su nas izveli van. Ta žena nije dala da izađemo stalno je govorila da nas treba zapaliti. Otišli smo da vidimo te strijeljane ljude. Vidjeli smo kako leže po zemlji. Naredili su nam da nosimo na njihove položaje municiju, granate i oružje koje su našli kod naših. Išli smo uz brdo zvano "Marjevac" (brdo iznad sela) vodeći djecu i noseći oružje. Bilo nas je više od dvadeset. Svi smo bili civili. Ja sam nosila sanduk municije i vodila sam dijete od tri godine. Nisu mi dali ni da se odmorim, niti su mi htjeli pomoći. Mali mi je počeo plakati. Nije više mogao hodati, ali je sam mu stalno govorila da ćemo brzo stići, da ne plače. Sa mnom su tu bili B. K., susjeda M. D. s djecom (jedna kćer šesti, druga treći razred), A. B. s djetetom od dvije godine i sve žene iz tog sela. Kad smo stigli na to brdo dozvolili su nam da sjednemo. Ona žena je opet govorila da nas treba baciti u kuću i zapaliti benzinom. Neki muški su rekli da neće tako, da nama ne smije faliti dlaka s glave. Neki drugi su predložili da idemo u Parsoviće (tamo gdje su njihovi) u školu. Parsovići su muslimansko selo. Tamo im je vojarna i komanda. U tom trenutku im je javljeno radio-stanicom da civile vrate kući, da će se vratiti po civile ako im bude falilo. Naredili su nam da se vratimo kući. Da svi budemo u jednoj kući i da ne izlazimo jer ima straža i dole. Vratili smo se u selo gdje su oni počinili masakr. Nismo mogli tu biti. Rekla sam da ja idem dole u sestrinu kuću pa što bude. Produžili smo svi dole. Ostali smo u sestrinoj kući taj dan i noć i drugi dan do poslije podne. Vidjela sam susjeda Smaila Memića. Bio je u uniformi i imao je oružje. On je čuvao da ne izlazimo dok smo bili zarobljeni. Za to vrijeme nitko nam nije prilazio. S njim su još stražarili Miralem Memić (njegov brat), Sejdo Padalović (iz Butrović Polja) koji je bio zapovjednik jednoj grupi (možda grupi za Butrović Polje i Trusinu). M. D. je pitala Smaila Memića zašto su nam to napravili. Rekla mu je da su gore, u "Gaju", sve naše ljude ubili. On je odgovorio: "Šta ću vam ja. Muškarce sve ubijamo. Žene i djecu neće nitko dirati. Vama ništa ne fali."

Ti ubijeni ljudi su ostali ležati nepokopani pred štalom. U tom dijelu gdje su oni ubijeni su sve bile hrvatske kuće. Pred štalom su ubijeni oni čija sam imena nabrojala. Ubijen je još i moj muž, ali je on ubijen u kući Andrije Drlje. Andrija je također tu

ubijen. Njih dvojica su vjerojatno ranije ubijeni jer nisu bili pred štalom prije nego su ostali strijeljani. Tad sam se bila ponadala da je uspio pobjeći, ali mi je rekao D. D. da nije nikako mogao pobjeći, da su ga u jednoj kući ispitivali gdje radi, odakle je i slično.

Ubijeni su i neki stariji civili. Branko Drljo je ubijen u svojoj kući. Njih su ubili prije nego smo mi došli gore. Toma Drljo je također ubijen u svojoj kući. To su sve civili. Ljudi pedesetih godina.

Ubijen je još i Zdravko Drljo. On je ujutro došao sa straže i kad je čuo pucnjavu u selu izašao je u civilnom odjelu da vidi što je. Nije stigao ni pobjeći. Ubili su i njega. Ona žena mu je naredila da baci pušku. Morao ju je baciti. Njih je bilo sigurno stotinu. Poslije sam ga vidjela mrtvog pored puta gdje je ubijen. Poslije smo vidjeli da su pored puta ubijeni još Veljko Krešo i Ivica Krešo. Njih dvojica su imali oko 50 ili 60 godina. Ante Drljo je ubijen pred svojom kućom. Istjerali su ga van i onda ga ubili. Oni su rekli da muškarce sve redom ubijaju. Ubijena je i Kata Drljo, Antina supruga. Pokušala je da pobjegne. Ubijena je također i Antina majka, Kata Drljo (isto se zove kao i supruga). Ubijen je njihov susjed Ivan Drljo, s leđa. Pričala mi je njegova supruga. Ubijen je Smiljko Krešo, u svojoj kući. Žena i unuka su mu pri tome ranjene kao i jedna njihova susjeda koja je također ranjena. Poslije su zapalili i kuću, pa je i Smiljko u toj kući izgorio. Dole na kraju sela je ubijen Ilija Ivanković, a prvi susjedi su mu bili Muslimani. Ubijena je pred kućom i njegova supruga Anđa Ivanković. Vidjela sam je kako leži.

Tada su pošli u Buturović Polje (htjeli su da napadnu i Polje), ali su se vratili kad su vidjeli da neće tamo proći kao što su prošli u Trusini. Moj suprug je radio u policiji. Kad sam vidjela da dolaze ti nepoznati u susjedstvo govorila sam mu da bismo trebali otići odatle, da nam nije dobro tu biti. Ti nepoznati su dolazili kod Zejnila Gostiovčića. On je bio autoprijevoznik. Ti nepoznati su svi bili u šarenim uniformama. Dolazili su autima. Imali su prečicu iz muslimanskog sela do njihovih kuća tako da nismo mogli vidjeti svakoga čim dođe. Imali su malo dužu kosu, nosili su naušnice i puno prstenja po rukama. Zejnil se u zadnje vrijeme nije čak s našima ni pozdravljao. Njegov se sin igrao svaki dan s mojom djecom. Oni su ga tukli i branili mu da ne dolazi mojoj djeci. Prije smo bili u dobrim odnosima. Onda je odjednom zašutio. Kad je bio njihov Bajram izbio je prvi sukob. Od tada nas nije više ni pozdravljao.

Sve se to dogodilo ujutro. Drugi dan pred mrak mi smo otišli iz sela. Svi leševi su ostali tako nepokopani. Popodne oko četiri sata došla su dva njihova vojnika i rekli nam da je poslana jedna muslimanka iz Butrović Polja da vidi što je s nama civilima u Trusini i da treba netko od nas civila otići u Butrović Polje da im prenese pravu istinu. Jedna cura je otišla u Polje. Prenijela im je da smo u kući moje sestre. Rekli su joj da dođemo svi dolje u Polje. Tada smo svi koji smo bili u kući moje sestre otišli za Butrović Polje. Nismo znali što je sa ostalim civilima dok nismo došli u Polje. Kada su vidjeli da nismo svi došli poslali su po ostale. Bilo je još civila zatvorenih u jednoj muslimanskoj kući. U Butrović Polju smo ostali dva, tri sata dok nije pao mrak. Onda smo preko jezera prebačeni čamcem u Kostajnicu.

U Kostajnici nisu znali što se dogodilo u Trusini. Znali su samo da je bilo pucnjave. Kada smo došli ispričali smo im sve što se događalo. U Kostajnici sam ostala petnaest dana. Onda mi je djever javio da pokušam izaći i doći kod njega. Ljudi su mi rekli da je put dalek, da je kišno vrijeme, da će mi biti teško s djecom, ali ako se usudim, neka idem. Od Kostajnice do Kučana sam cijeli dan išla pješke. Kada smo krenuli iz Kostajnice penjali smo se uz planinu. Za nama je ostala jaka pucnjava. Pucnjava se čula od Butrović Polja i Parsovića. Sa svih strana se pucalo. Sa mnom je krenula sestra s djecom. Kada smo kretali rečeno nam je da se pazimo jer da gore ima još njihovih položaja.

Kada smo mi bili stigli u Butrović Polje tamo više nije bilo Muslimana, a u Kostajnici žive samo Hrvati. Kad smo im u Trusini, morali nositi municiju uzbrdo, spominjali su nekog

Zuku. Tko im je preko stanice javio da nas vrate u selo, to ne znam. Kad su nas vratili u selo vidjeli smo kroz prozor Muslimane iz našeg sela. Oni su normalno hodali po selu. Vidjela sam baš Zejnilovog malog kako se igra ispred kuće. Žena je normalno radila svoj posao. Nitko nama nije ništa govorio. Svekar od moje sestre se drugi dan spremio i otišao gore u njihovo selo. Kada je došao gore uopće mu nisu dali ući u tu kuću u kojoj su se oni dogovarali nego je morao sjediti pred kućom. On je krenuo gore da ih pita zašto su to napravili, zašto nisu javili da se civili spase. Pitao je Zejnila kako mu je mogao sina ubiti, a bili su najbolji prijetelji. Rekao mu je da su svi u "Gaju", strijeljani. Zejnil se pravio iznenađen, ali je svekru bilo jasno da svi znaju. Ja mislim da su oni znali da se to sprema Hrvatima. Non-stop su dolazili u tu kuću.

"Gaj" (gdje su naši strijeljani) je jedan dio sela Trusine. Ubijeno je oko 23 ljudi tog dana u Trusini.

Kada sam došla u Kostajnicu jedna mi je žena rekla da ima jedan Musliman Uhićen. Poslije mi je rekla da je to Nusret Šećibović. Uhiće je dan prije nego se to dogodilo u Trusini. Uhitili su ga blizu Kostajnice. Rekao je da je krenuo na sastanak s djevojkom u Konjic. On je bio među glavnima. Inače je iz Seonice. Bio je u MUP-u u Konjicu na nekoj značajnijoj funkciji. Kad je uhićen našli su kod njega neke dokumente. Naši imaju te dokumente. Rekao je da je to planirano već prije tri mjeseca. On je zadržan u pritvoru. Izjavio je, da je ubio Dragana Vujičevića još u prvim sukobima (kad je bio njihov Bajram). To se dogodilo u Seonici. Dragana je ubio s leđa snajperskim metkom. Da bi došao do Konjica morao je proći kroz Kostajnicu. Pitao je svoje ljude smije li ići kroz Kostajnicu, pa mu je neki Mujo rekao da može.

D. D. mi je pričao da su mog muža slali u Butrović Polje, da bi se predala naša vojska u Butrović Polju. Dali su mu rok. On nije mogao za to vrijeme otići. Onda su mu govorili da dođe po ženu i djecu, da nas gore dovede i onda da ide, opet su mu dali rok. Vjerovatno nije mogao to učiniti. Rekli su ako se ne vrati da će ubiti mene i djecu. Ucjenjivali su ga sa mnom i djecom.

Selo Bušćak (hrvatsko selo) se nalazi iznad Parsovića (Parsovići su muslimansko selo). To selo je dva dana ranije palo u njihove ruke. Bilo je puno civila u njemu. Još uvijek nitko nije došao od tamo. Ne može se saznati što je u tom selu. Oni drže to selo i imaju tamo svoje položaje. Moguće da je tu još veći masakr nego u Trusini. Trusina je imala pedesetak kuća (i hrvatskih i muslimanskih). Napadnut je položaj i selo. To je položaj koji je držao HVO. Oni su imali svoje polažaje pa su onda i naši čuvali. Tu nije bilo četnika. Kad su napali položaj i selo naši su se odupirali koliko su mogli. M. K. je bio na položaju s mojim suprugom. Poslije mi je pričao da ih je Stipe prvi primjetio. Rekao je da idu trojica prema njima. Otvorili su vatru, pa su naši uzvratili. Pucali su koliko su mogli. Onda su vidjeli da ide M. D., žena od Andrije, prema položaju s dva njihova vojnika. Nisu mogli pucati kada su vidjeli tu ženu. Žena im je prišla s ta dva vojnika. Rekla je: "Dole su u selu. Rekli su da se predate." Neki su htjeli, neki nisu. Znali su da su dole u selu djeca. Čuli su dreku i viku u selu. Momci koji nisu imali djece su pobjegli, a ostali su se vratili dole i bacili puške. Doveli su ih u selo. Mog čovjeka su odveli u kuću. Neke su natjerali da prave kavu. Željku su obećavali da će ga odvesti u Konjic kad ovo sve prođe, i njega i ženu i dijete. Da će opet zajedno piti. Za deset minuta je bio strijeljan.

Dan prije tog napada jedan metak je pao na kuću našeg susjeda. On je to rekao, ali mi nismo obraćali pažnju. Nismo znali je li metak zalutao i otkud je došao. Metak je pogodio u krov i cigla je bila osuta po balkonu. To je kuća I. M.. Metak je došao gore od muslimanske strane. Tamo su njihove kuće i položaji. On je govorio da je to njemu namjerno napravljeno. Nisam vjerovala da je to namjerno, nitko nije pucao.

Prozor sobe u kojoj sam ja spavala tog je jutra sav izrešetan od metaka. Srećom ja sam nakon tog što je I.-a kuća pogođena od te strane odlučila spavati u podrumu. Prozor mi je gledao u njihov položaj.

Ređo iz Trusine (ne mogu se sjetiti prezimena, on je Junuzov sin) je palio kuće. Bio je isto u Armiji BiH. Zapaljene su tri hrvatske kuće, kuća od Smiljka Kreše, kuća od Jure Anđelića i stara kuća Ivice Kreše. Jedna žena, koja nije odmah s nama išla na razmjenu, morala je dati ključeve od svoga auta. Odvezli su auto do M.-e kuće i vidjela ih je kako tovare pakete u auto. Naši su sa položaja vidjeli da nakon tog dana dolaze s traktorima, frezama i autima ispred kuća i pljačkaju.

iskaz uzet 05.05.1993.

iskaz o predratnom stanju, vremenu prvih sukoba na području općine Konjic te o stradanju Hrvata općine Konjic

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1954.)

Još od izbora 1990. godine, na području Konjičke općine su bile primjetne nesuglasice HDZ-a i SDA sa političkom strukturom SDS-a. Održavali su se predizborni skupovi. Bio sam nazočan jednom skupu u selu Obri, gdje su živjeli Hrvati i Muslimani. Ja sam rijetko odlazio na bilo kakve skupove. Nisam išao ni u crkvu, ni u džamiju. Nikad nisam bio član saveza komunista premda sam imao prilike da postanem. Ja jednostavno nisam imao vremena da sudjelujem u radu po sastancima jer sam puno radio i volio sam raditi. Sastajao sam se i sa "velikim" i sa "malim" ljudima, i sa bogatim i sa siromašnim. Taj zbor u Obrima me zainteresirao pa sam otišao na njega. Tamo je bilo i hrvatskog i muslimanskog naroda a bili su tamo i hrvatski i muslimanski politički vođe. Ispred SDA je bio doktor Rusmir Abduseinović, a ispred HDZ-a Dragutin Perić. Narod se tu okupio. Janje se peklo. Jelo se i pilo. Mene je zanimao nastup pred narodom i jednog i drugog vođe. Prve riječi predsjednika SDA, doktora Rusmira Abduseinovića su bile: "Drage moje sestre Hrvatice i draga moja braćo Hrvati." Ja sam se tog trenutka okrenuo i u nevjerici odmahnuo rukom. Govorio je: ""Mi ćemo ovo, mi ćemo ono. Mi smo u vjekovnom suživotu. Mi smo braća, mi smo sestre, mi smo susjedi, mi smo poslovni partneri...". Iz njegovih usta tekli su med i mlijeko. Pljeskalo se. Narodu je bilo drago. Narod nije znao kuda idemo. Ja sam osobno pretpostavljao kuda idemo i nisam pogriješio. Tada sam prvi puta javno čuo pjesmu "Ustani Bane". Pjevali su je Muslimani, zajedno s nama. Da se bilo što od tada izrečenog ispoštovalo ili da se bilo što dogovorilo, bilo bi dobro. Međutim od toga svega nije bilo ništa. Krenulo se mic po mic. Nije prošlo puno vremena od toga kad je nova općinska vlast uspostavljena, a već su počele prve nesuglasice. Nesuglasice su počele nadglasavanjem, dijeljenjem radnih mjesta direktora i šefova. Muslimani su sve uzeli u svoje ruke. Tako je bilo i kod dijeljenja poslovnih prostora, licitacija građevinskih lokacija. Pri dodjeli jedne lokacije (građevinsko zemljište za izgradnju stambeno-poslovnog objekta) na raskršću u Konjicu izbila su jaka prepucavanja. Napuštali su se sastanci. Nisu dozvolili da se održi licitacija. SDA je dodijelio tu lokaciju svojim ljudima premda smo i mi bili zainteresirani. Ta lokacija je vrijedila oko 150000 DM. Do te cifre smo mi mislili ići sa licitacijom. Nažalost licitacija uopće nije održana. HDZ se nije s tim slagao. Mi mali privrednici se isto s tim nismo slagali. Nismo ništa mogli učiniti. Ništa nismo mogli dobiti. Ja mislim da su tada počele nesuglasice. To je išlo sve dalje i dalje i nesuglasice su postajale sve otvorenije i otvorenije. Nije prošlo puno vremena i narod je počeo gunđati. Govorili su: "Šta oni hoće? Mi imamo svoju državu. Mi smo u većini." Vidio sam da se nešto sprema, ali sam bio uvjeren da neće doći do rata. Nisam vjerovao u rat, vjerovao sam u ljude. Nažalost došlo je do rata. Nisam očekivao da će čovjek, čovjeka ubiti. Da će susjed, susjedu kuću zapaliti. Ali to se sve dogodilo. Ja sam se osobno našao u selu Kostajnici gdje su došli Muslimani, par njih iz doline Neretvice, koji nisu imali oružja. Žalili su nam se, kako imaju samo lovačke puške i pokoji pištolj. Rekli su da su došli da se dogovore s Hrvatima da im pomognu. Među njima je bio Halid Padalović. On je poginuo u prvim sukobima Muslimana i Hrvata. Nisam se htio miješati ni u što, ali sam morao. Prvo oružje su Musliman dobili od Hrvata u Kostajnici. Borbe sa Srbima su već počele. Tada je postojao štab TO (Teritorijalna obrana) općine Konjic. U samom početku rata pozvani su svi općinski privrednici na jedan sastanak. Bili smo nazočni i mi, privatnici. Tražilo se da se uključimo i pomognemo, koliko tko može i zna. Mi smo se odmah ponudili. Tada su još bili u opticaju jugoslavenski dinari.

Ja sam dao tisuću milijardi tih dinara, dva nova teretna vozila i svu svoju imovinu za obranu. To je bilo kratka vijeka. Postojao je HVO i TO. Nije mi bilo jasno što se događa. Što je HVO? To je Hrvatsko vijeće obrane. Ja se nisam priključio HVO-u iz razloga što mrzim Muslimane ili da ubijam i pljačkam Muslimane već sam se priključio svom narodu, Hrvatima. Mi smo davali i radili za HVO. Muslimani su davali za TO. Muslimani su poslije promjenili naziv pa je od "TO" postala "Armija BiH". Samim time počele su međusobna sukobljavanja.

Kad je počelo preuzimanje vojnih objekata u Konjicu, prvo su preuzeti vojni objekti "Ljuta" i "Zlatar". Ti objekti su do tada bili u rukama bivše "JNA". TO i HVO su zajednički oduzeli te objekte od bivše "JNA". Kad je osvojen objekt "Ljuta" došlo se do velike količine teškog i lakog naoružanja. Te noći je već počelo otimanje oko tog oružja. Dogovoreno je, koliko je meni poznato, da se veći dio tog oružja da muslimanskom narodu jer su oni slabije naoružani. Međutim odmah je počela otimačina. U samom objektu je počelo puškaranje, u zrak. Po meni je, taj objekt "Ljuta", početak druge etape nesuglasica. To je bilo u svibnju 1992. godine. U Konjicu su postojale dvije benzinske pumpe. Dogovor je bio da je jedna pumpa od HVO-a, a druga od Armije BiH. Onda je Armija BiH uzela obadvije pumpe. Jednu su koristili a drugu zaključali. Tu je opet bilo prepucavanja. Održani su sastanci na kojima se pregovaralo, u želji da se bez oružanih sukoba riješi taj problem i da nam Armija BiH vrati tu pumpu. Uspjeli smo. Poslije su se počele izdavati potvrde za prolazak prema Mostaru od strane HVO-a i Armije BiH. Tada je svaki pametan čovjek mogao vidjeti što se događa. Muslimani nisu dali Hrvatima potvrde i obrnuto. Jedni drugima su oduzimali cisterene goriva. I tome slično. Poslije se očito počelo pripremati za sukobe. Mi smo te sukobe tragično doživjeli. I Hrvati i Muslimani. Znalo je biti da se po dva, tri dana ne može proći, onda dozvole prolaz, pa onda opet nemože. Ako si imao potvrdu od HVO-a za prolazak u Hrvatsku, oni te vrate oni ispod Jablanice jer nemaš potvrdu od Armije BiH. Ta potvrda od Armije BiH trebala je samo za taj punkt. Nigdje dalje nije trebala.

Prvi incident je izbio u sedmom ili osmom mjesecu 1992. u Ostrožcu. Tada je na punktu Armije BiH ubijen jedan pripadnik HVO-a, a drugi je teže ranjen. Stavljali su te punktove i gdje treba i gdje ne treba. Tako su stavili jedan punkt na ribičkom mostu. Tu su pljačkali, skidali i uzimali. Taj punkt je kasnije uklonjen. Tako je to teklo neljudski, nenormalno i ludo. Došlo je do prvih oružanih sukoba u dolini Neretvice. Zapovjednici Armije BiH su se mijenjali. Prvo je bio jedan Ramić. On je prije bio vojno lice u bivšoj "JNA". Mislim da je bio negdje drugdje na službi, pa je došao u Konjic. On je smijenjen. Postavljen je neki drugi. Poslije je bilo još smjena. Lokalne vođe nisu imale nikakve veze s vojskom. U dolini Neretvice, lokalni vođa je bio Hasan Hakalović koji je završio samo četiri razreda osnovne škole. Jusuf Hadžajlija, zvani "Homeini" je isto bio jedan od lokalnih vođa. Glavne konce je vukao Zejnil Delalić. Njega osobno poznajem. On je živio i radio u Njemačkoj. Došao je natrag mjesec dana prije rata, 1992. godine. On je prvi donio uniformu s oznakom HVO-a. Prvi ozbiljni oružani sukobi u dolini Neretvice su se dogodili oko Bajrama (23. ožujka 1993.). Dolina Neretvice je posve odsječena od Konjica jer se nalazi s druge strane Jablaničkog jezera. S ove strane Jablaničkog jezera HVO nije otvarao vatru i nije bilo sukoba. Vatru su prvi otvorili pripadnici Armija BiH iz Ostrožca, minobacačima, po selu Kostajnici i po Falanovom Brdu. Potom su otvorili vatru, isto minobacačima, iz sela Čelebića, po drugoj strani rijeke, po selu Vrce. To je trajalo nekoliko dana. Poslije se smirila situacija. Bilo je mrtvih na obje strane. Poslije sam razgovarao sa susjedima iz sela Ostrožca i sa njihovim zapovjednikom iz Čelebića. Zapovjednik u Čelebićima je prije bio učitelj u Ribićima, preziva se Hota. Pitao sam ga zašto je pucao po hrvatskom selu Vrcima. Nije mi htio ništa odgovoriti. Minobacač kojim je otvarao vatru po selu Vrcima, oteo je od HVO-a, od vojaka na Ljubinju. Došao je vlasnik pekare iz Ostrožca, Remza Kovačić, da utječe na mene, da ne bude sukoba tamo gdje sam ja. Rekao sam mu da ću utjecati isto onoliko koliko je on prvi dan pucao iz Ostrožca po Kostajnici. On je samo ljutitio otpuhno i otišao. Nije prošlo puno vremena. Stalno je bilo provokacija. Krenuo sam na put 12. travnja 1993. Žena i dvoje djece su mi ostali. Ostavio sam kuću, stan, radionicu, strojeve, aute, viljuškare i ogromne zalihe repromaterijala. Nažalost nisam se vratio. Kad sam došao rečeno mi je da je Armija BiH napala selo Bušćak. Da su ga spržili, ljude pobili ili zarobili. Ni dan danas ne znamo ništa o tim ljudima. Ne znamo ni za civile, ni za zarobljenike. Ne znamo koga su sve ubili. Ulaz u to selo ne dozvoljavaju. Bušćak je bio hrvatsko selo. Par

dana prije prvog sukoba, dva Muslimana, iz Armije BiH, bacili su usred Kostajnice bombu prilikom čega su dvije djevojke teže, a dvije lakše ranjene. U samom prvom sukobu oni su bili dobro pripremljeni. Zapalili su selo Orlište, pobili civile, ubili nekoliko naših momaka. Ja mislim da je došlo do prekida sukoba samo zato što je iznenada pao snijeg. Kad je snijeg okopnio, sukobi su se nastavili. Zločin koji se dogodio u selu Trusini, svima je poznat. Mislim da je o tome suvišno razgovarati. Gornji dio doline Neretvice zovemo "Klisa". U tom dijelu Hrvati su protjerani. O njima nemam nikakvih podataka. Tu ima dosta sela. Kako se to sve razvijalo, kako su Muslimani osvajali selo po selo, došlo je na red i selo Sultići. Tu su mještani, susjedi, Muslimani opljačkali sve i zapalili kuće Hrvata. Prvo su zapalili jednu kuću, a poslije su sve redom zapalili. Svaka je kuća bila puna svega i svačega. Svi su imali osobne automobile, freze, traktore itd. Većina ljudi je radila u Njemačkoj. Od toga više nema ništa. Selo je protjerano. Potpuno je uništeno. Sve je opljačkano i spaljeno. U selu Sultići poginula su tri vojnika HVO-a. Nažalost, poginuo je jedan Hrvat koji je živio u Hrvatskoj i od prvih dana je u HV-u. On se zvao Ivica Kasić. Bio je na ratištima po cijeloj Hrvatskoj, u Dubrovniku, Zadru, Vukovaru, Stonu i zadnje na Maslenici. Kad je čuo što se ovdje događa, požurio je kući da izvuče svoje roditelje, braću. Tu je izgubio glavu. Ubili su ga. Nitko od nas nije vjerovao da će susjed susjedu kuću opljačkati i zapaliti, da će mu ubiti dijete i tome slično.

Sela u kojima su živjeli Hrvati, a sada su pobijeni i protjerani su: Gornja Vratna Gora, Donja Vratna Gora, Solakova Kula, Požetva, Jasenik, Crni Vrh, Kale, Bušćak, Slavkovići, Dobričevići, Mrkosovice, Lukšije, Goransko Polje, Gorani, Gornji Prijeslog, Donji Prijeslog, Smrčevice, Trusina, Sultići, Gradac, Gornje Višnjevice, Orlište, Nevizdraci i drugih se ne mogu sjetiti. Sva ta sela su etnički očišćena od Hrvata.

Hrvati se još nalaze u sljedećim selima: Budišnja Ravan, Ljesovinja, Obri, Kostajnica. To je u području doline Neretvice. Posebno su još sela oko grada Konjica. Podorašac, Galjevo, Homolje, Repovci, Donje Selo, Ovčari, Polje Bijela, Radešine, Čelebići, Trešnjevica, Orahovica i još nekoliko, kojima se ne mogu sjetiti imena, su sela oko Konjica iz kojih su protjerani Hrvati. Još su tu i sela Glavatičevo i Zagorice. Jedan dio Hrvata iz tih sela se uspio prebaciti u Turiju, Zabrđe i Zaslivlje, jedan dio je porobljen, a jedan dio ubijen. To su tri sela pokraj Konjica koja se nalaze u totalnom okruženju i ne može im se prići ni sa jedne strane.

Sam grad Konjic je isto doživio tešku sudbinu. I ovi, koji su ostali u dolini Neretvice, su isto u okruženju. Vrce su u okruženju, Obre i Kostajnica isto tako. U dolini Neretvice je još selo Seonica. U njemu su naši držali još jedan dio pri vrhu sela, a ostali su protjerani.

Po mom mišljenju su, Hrvati na području općine Konjic, doživjeli tešku tragediju od strane Armije BiH i Muslimana koji, mislim, hoće eliminirati HVO i Hrvatsku zajednicu Herceg-Bosna.

Civili iz Kostajnice dolaze, teškim, dugim i trnovitim putem preko planine Bokševice. Moraju pješačiti 10 do 12 sati. Vojska ih preuzima. Pomaže im nositi djecu i starije do sela Tošćanica. U tom selu ih preuzimaju kamioni i prevoze ih do Prozora. Tu se odmore i nastavljaju svoj put prema bijelom svijetu.

Ja osobno ne bih želio nikada više surađivati ili tražiti nešto od UNPROFOR-a. Oni su pokazali svoju nemoć na području Konjica, što se tiče hrvatskog naroda. Postrojbe HVO-a i civili sela Radešine, predali su se UNPROFOR-u. UNPROFOR ih je predao Armiji BiH tako da su svi zatočeni i daljnja sudbina im se ne zna. Kad smo pitali UNPROFOR kako je do toga došlo, rekli su da su ih oteli. Radilo se o oko 280 osoba (civila i vojaka). Mislim da UNPROFOR još uvijek nije ušao u selo Radešine da vidi što je spaljeno, koliko je poginulih i da vidi razvučena i spaljena tijela Hrvata.

iskaz uzet 27.05.1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Trusina

(svjedok: žensko, Hrvatica, 1962.)

U selu Trusina sam živjela sa mužem i dvoje djece (stari 4 i 6 godina). Selo je naseljeno muslimanskim i hrvatskim narodom. Nikada nije bilo, među nama, nikakvih sukoba niti loših odnosa.

Međutim, stvari su se promjenile u mjesecu travnju 1993. godine, pa sam zamjetila da pojedini Muslimani iz Trusine izražavaju određenu netrpeljivost prema nama Hrvatima.

Tri ili četiri dana prije napada muslimanske vojske na Hrvate i hrvatske kuće u Trusini, u posljepodnevnim satima je kroz selo naišao Zejnil Gostevčić, autoprijevoznik iz Trusine koji je tom prilikom psovao "ustašku majku" Hrvatima. Govorio je to nailazeći pored nas koji smo se nalazili ispred naših kuća u selu. Nitko od Hrvata nije odgovarao na takve njegove provokacije i vrijeđanje.

Tako je to trajalo dok nije došlo do općeg napada na Hrvate. Prije napada sam primjetila da u muslimanske kuće u Trusinu dolaze meni nepoznate uniformirane osobe, uglavnom muškarci, stari od 18 do 25 godina. Jedni su bili u crnim uniformama, a drugi su imali maskirne (šarene) uniforme.

Dana, 16.04.1993. oko 8:00 sati ujutro, ja sam se, sa dvoje male djece, nalazila kod svoje sestre B. u njenoj kući u Trusini, s njom i njenih dvoje male djece. Predhodno smo čule snažnu pucnjavu u selu pa smo se morali skloniti u sigurniju prostoriju u kući, ali je pucnjava počela i sa drugih strana tako da je selo bilo napadnuto sa tri strane.

Zatim su počeli sa granatiranjem hrvatskih kuća. U jednom trenu sam pogledala kroz prozor i vidjela da gori kuća Cmiljka Kreše.

Pored toga sam vidjela da je veliki broj muslimanske vojske ušao u selo, pa je došlo do stišavanja pucnjave iz pješadijskog oružja. U to vrijeme sam vidjela da u hrvatske kuće ulaze po 6 muslimanskih vojnika. U kuću moje sestre došla su dva vojnika, udarili su nogom u vrata. Jedan je bio Seid, sin Zaimov, iz Trusine, a drugog nisam poznavala.

Seid je sjeo na kauč, a onaj drugi je pretresao kuću, tražeći oružje i provjeravajući da li ima u kući muškaraca. Ja i sestra smo kazale da u kući nema ni oružja niti muškaraca, osim naših četvoro djece. Međutim, oni su nastavili da traže po kući, pa je ovaj drugi izišao i uputio se prema mojoj kući. Rekla sam mu da u kući nema nikoga ali je on, otvorivši vrata zapucao rafalno u kući, te je izvršio pretres kuće pucajući po prostorijama. Kada se vratio zovnuo je Hakalovića i otišli su u Krešine kuće, a nama su zaprijetili da nigdje ne izlazimo iz kuće.

Nakon toga su iz kuće Ante Drlje istjerali A. B. sa djetetom staro dvije godine te M. D. i njeno dvoje djece. Njima su rekli da budu u našoj kući.

Desetak minuta kasnije u kuću je ušla jedna djevojka, sa crnom uniformom i uperila pušku u nas rekavši da dvije žene iziđu vani. Ponovila je to dva puta, pa sam ja i M. D. izišle, a ona nam je kazala da idemo do dvojice njihovih vojnika koji su stajali u blizini kuće, a pošla je i ona za nama. Zatim su nam naredili da nosimo oružje.

Krenule smo prema kući Veljka Kreše i odmah sam vidjela na cesti da je Veljko ubijen, inače se radi o civilu starijem od 60 godina, a po mom viđenju ubijen je s leđa jer je ležao na trbuhu.

Desetak metara od njega je ležao, ubijen, Ivica Krešo također civil stariji od 60 godina. Ivica je bio izranjavan po nogama, što se moglo zaključiti da je na taj način mučen.

Zatim smo naišli pored kuće, tj. ispod Veljkove kuće i vidjela sam Juru Anđelića, star peko 60 godina, koji je mrtav ležao na trbuhu jer je vjerojatno ubijen s leđa.

Ja i M. D. smo tu stajale same, a bilo je oko 40 muslimanskih vojnika, nama nisu dali da idemo odatle, pa sam čula kako nam prijete, da će za dva dana pobiti sve Hrvate do Mostara.

U jednom trenutku pomenuta djevojka u crnoj uniformi nam je kazala da odemo po našu djecu i ostale civile koji su ostali u kući moje sestre. Otišli smo po njih i došli u gornji dio sela, zvani Gaj, gdje su nas čekali i drugi civili iz sela.

Dok nas je sprovodila do Gaja, pomenuta djevojka nam je prijetila da će nas sve zapaliti u našim kućama. Kada smo došli vidjela sam da su zarobili petoricu naših vojaka: Željka Blaževića, Nedjeljka Krešu, Ivu Drljo, Peru Krešu i Franju Drljo, a bili su vezanih ruku i postrojeni uza zid. Nakon što smo ih vidjeli naredili su nam da pođemo iza i stanemo za jednu susjednu zgradu. Čim smo se tamo našli čuli smo rafalnu paljbu, nakon čega smo, po njihovom naređenju, vraćeni na mjesto gdje su oni bili, pa smo vidjeli da su naši ubijeni. Vratili su nas, sa djecom, da samo vidimo zločin koji su počinili i naredili nam da idemo u kuću M. D..

U trenutku kada su muslimanski vojnici počinili streljanje zarobljenih muškaraca, a mi sklonjeni da to ne gledamo, mali D. K. (star 13 godina) je ostao na mjestu, odakle je vidio kako pucaju u zarobljenike.

Po njegovom kazivanju streljanje su počinuli: pomenuta djevojka; Seid Hakalović i još jedan koga su oni zvali "Struja" a čula sam da je iz Sarajeva.

Kad smo ušli u kuću M. D., pomenuta djevojka je govorila da će kuću politi benzinom i zapaliti nas, ali se neki od njih nisu slagali, na čemu je ona inzistirala.

Pošto to nisu uradili, naredili su nam da im predamo sav novac i zlato, što smo morali učiniti. Zatim su nas natjerali da im nosimo oružje na njihov položaj na "Marevcu" oko 1,5 km od sela. Nakon toga su nam kazali da će nas sprovesti u Parsoviće, ali je ipak na kraju rečeno da svi odemo u jednu kuću u Trusinu, što je i učinjeno.

Bilo nas je oko 20 i svi smo otišli u kuću moje sestre, a ostali civili iz Trusine su se nalazili u kući V. D., ali mi nismo znali do tog trenutka gdje se oni nalaze, već smo to saznali tek kada smo morali napustiti selo, 17.04.1993. godine.

Stipe Ljubić se, u vrijeme ovog napada na Hrvate u Trusini, nalazio sa Andrijom Drljo i petoricom pomenutih muškaraca (koje su sve skupa zarobili) ali su Stipu i Andriju odveli u Andrijinu kuću i tamo ih ubili, a ostale su, kako sam i izjavila povezali i streljali.

Prilikom zarobljavanja pomenutih muškaraca, Hrvata, muslimanski vojnici su poslali ženu M. D. da im kaže da se predju i da im se ništa neće dogoditi jer su im već zarobili žene i djecu. M. D. je tako i uradila ali Muslimani su kasnije napravili zločin nad njima.

Dok smo se mi nalazili u Trusini zapaljene su dvije kuće, hrvatske, a nakon našeg odlaska opljačkali su sve kuće i popalili.

iskaz o stradanju Hrvata sela Radešine, negativnoj ulozi pripadnika španjolskog bataljuna UNPROFOR-a pri zarobljavanju Hrvata sela Radešine, stradanju u logoru u selu Čelebići i u logoru u gradu Konjicu

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1938.)

Kroz ovaj prikaz događaja čiji sam, sudionik i svjedok bio u navedena četiri mjeseca, pokušat ću da dam svoj doprinos kako bi se, bar donekle, sagledala prava istina o staradanju jednog naroda, koji je, na najbrutalniji način izložen svim mogućim zlostavljanjima, a onoliko koliko mi to moje stanje bude dozvoljavalo.

Da bi moj iskaz, kao čovjeka, mogli u pravom smislu prihvatiti, dat ću o sebi samo par podataka: imao sam najsretniju obitelj koja može postojati a nikada, u svome višenacionalnom okruženju, nismo imali niti jedne nesuglasice sa susjedima.

Svoj iskaz ću započeti sa 12.04.1993. godine, uz napomenu da smo do tada imali zajedničke straže za čuvanje svog naseljenog mjesta sastavljene od Hrvata, Muslimana i Srba (Srbi su bili uglavnom pripadnici postrojbi HVO-a). A u mome selu, nešto preko 80% nastanjenih bili su obitelji Hrvata, a slovili smo kao izuzetno vrijedno, relativno bogato i napredno selo, a prosjek obrazovanosti nešto iznad srednje spreme. Naše okruženje, okolna sela, je bilo djelomično nastanjeno sa srpskim, a najvećim dijelom muslimanskim narodom. Pošto je najveći broj Srba bio protjeran ili je sam izbjegao, jedino je neposredno uz nas ostalo petnaestak njihovih domaćinstava, koje smo mi štitili od progonstva.

S Muslimanima smo imali također dobre odnose i premda je oko nas živjelo nešto preko 1500 Muslimana nismo imali nikakvih problema, čak smo u našim vikendicama smjestili dvadesetak prognanih muslimanskih obitelji iz područja zahvaćenih ratom, pomagali im u hrani, ogrjevu i drugim potrebama.

Naš dogovor sa susjedima Muslimanima bio je da oni ne napadaju nas, niti ćemo napadati mi njih, te da se međusobno, čuvamo i pomažemo.

12.04.1993. naši najbliži susjedi, Muslimani Sejo i Mirsad Hajduk, dođoše predvečer pred našu kuću, a oba su bili kućni prijatelji i zatražiše da se mi i kompletna postrojba HVO-a sela Radešina predamo kao da predamo i oružje, pošto je došla velika muslimanska vojska. To nas je iznenadilo, pošto nikada nitko od njih nije osporio legalitet i legitimitet Hrvata i njihovo pravo na pripadnost HVO-u.

Naravno, znajući što znači položilti oružje i prepustiti sebe i svoje obitelji na milost i nemilost, mi to nismo htjeli i dogovorili smo se da napustimo svoje domove s priobalnog dijela Jablaničkog jezera i povučemo se na gornji dio sela Radešine, narodu iznesemo muslimanski ultimatum o predaji a potom muslimansku stranu izvijestimo o ishodu. Prije toga smo zamolili još jednom svoje susjede da promisle o takvom svom potezu. Kazali smo im da mi na njih, bez obzira na ishod dogovora, nećemo pucati niti granatirati ih. Skrenuli smo im pozornost na to da su njihova sela locirana ispod naših, da su zbijena, puna žena, djece i izbjeglica te da bi bila prava katastrofa ako upotrijebimo tehniku protiv njih.

Oni su naše sugestije prihvatili, kao i čuvanje naših kuća i naše imovine te naše stoke koju nismo uspjeli izvući, pošto smo već primijetili nastupanje njihovih jedinica iz pravca sela Čelebići, a znali smo da se određene njihove postrojbe već nalaze i u našem malom selu Javorik.

Jedva smo imali toliko vremena da u podrume smjestimo djecu i žene te bolesnike, njih preko 370, kada je otpočeo artiljerijski napad na naše kuće, našu djecu, naše žene, naše

strace, i to iz svih pravaca. Bili smo odsječeni i u potpunom okruženju, a nas je svega 82 muškarca bilo sposobno za obranu.

Samo tog dana (12.04.1993.) na kuće užeg područje sela, oko crkve, gdje su bila smještena najvećim dijelom djeca i starije osobe, pale su 74 minobacačke i topovske granate, i to s lokaliteta Bolobani, Ribići, Čelebići, Seljani i Štrbina.

Za sve to vrijeme, na nas su djelovali PAM-ovi i nekoliko sijača smrti, uglavnom rasprskavajućom municijom. Sutradan se to nastavilo, još intenzivnije, s tim što su pješačkim napadom iz svih pravaca pokušali da probiju našu obranu i zauzmu selo ali bezuspješno i s tim što su zapaljivom municijom iz pravca Ribića i Seljana zapalili naše tri kuće, koje smo uspjeli ugasiti, a djecu i žene povući ka sredini sela. Od 12. do 24.04.1993. godine, registrirali smo eksploziju preko 700 granata, te 6 VBR projektila samo na bliži lokalitet, gdje smo mogli voditi evidenciju, a naše malo selo neprekidno su napadali sa šest PAM-ova, 15 "sijača smrti", te ručnim bacačima, zoljama i osama. U ovom napadu na nas su sudjelovale sljedeće muslimanske postrojbe:

1. postojba zvana "Akrapi", pod zapovjedništvom Mitke Pirkića;
2. dijelovi postrojbe 44-te motorizirane brigade iz Sarajeva;
3. diverzantski vod iz Hrasnice;
4. postrojba "Crni labudovi" iz Sarajeva;
5. postrojba "Cipelići" iz Sarajeva;
6. bataljun "Ljubina" pod zapovjedništvom Hote;
7. pripadnici muslimanskih postrojba iz sela Ribići, Idbar, Čelebići i Seljani.

Svako predvečerje, njihove postrojbe su pokušavale pješački napad i proboj a čitavo vrijeme su, snajperima i pješačkim naoružanjem, djelovali na svaku našu kuću, na svaki prozor i na svaka vrata, na sve što se kretalo. Pravo je čudo da nitko nije poginuo za sve to vrijeme.

Treba, da bi Vam discipliniranost naših branitelja bila jasnija, a nije i neće Vam biti teško provjeriti, za sve to vrijeme i za svu tu ubitačnu vatru iz svih muslimanskih sela, njihove žene i djeca, pa i muškarci su sadili u baštama neposredno ispod naših rovova i u Ribićima i u Seljanima. Njihove djevojke i vojnici šetali su, a mi niti jednom nismo na njih pucali. Isključivo smo se branili i odgovarali na njihove napade i po njihovim položajima i niti jedna granata sa naših položaja ili PAT-ov metak nije ispaljen na njihove kuće.

I petnaestak dana smo se branili a ni jedan put nismo uprljali obraz čestitosti, jer osim vojnika, svatko drugi je normalno mogao prolaziti.

Pošto nismo dobili nikakvu pomoć, mada je obećana za par sati, a potrošili smo i municiju, imali veliki broj ranjenika bez ikakve mogućnosti da ih izvučemo, bez veze sa svojim zapojedništvom, očekivali smo smrt jer nismo htjeli poći u proboj a da ostavimo svoju "nejač". Nadali smo se da će stići UNPROFOR-ci, da razdvoji zaraćene strane, jer su za to imali mandat ili da preuzmu naše civile i zaštite ih.

I pored svih obećanja, a i činjenice da smo mi ipak malo hrvatsko selo napadnuti koje se danima uspješno brani od dvadesetak puta jačeg protivnika i regularnih jednica Armije, UNPROFOR-ci se, očito, nikako nisu htjeli zamjeriti jačem. Vidjeli smo da su oni uglavnom na strani jačeg pa smo pribjegli jedinom mogućem rješenju: proboj sa svojom djecom, ženama, starcima, bolesnicima i ranjenicima, na magistralni put, gdje smo zaustavili dvije kolone Španjolskog bataljuna UNPROFOR-a kojima smo objasnili svoj položaj i stanje a istovremeno držeći protivnika na distanci.

Zašto su se UNPROFOR-ci "smilovali" da nas saslušaju ili je na njih djelovao ogroman broj bespomoćne djece, starih i iznemoglih, bolesnih i ranjenih ili su od samog početka imali

namjeru da nas izruče na milost i nemilost protivniku, nije mi jasno. Ali uz konzultacije, izgleda, čak do Madrida, i čekanja 3 do 4 sata, dogovorili smo se, da mi njima položimo sve oružje a oni da preuzmu brigu i naš transport prema Hercegovini ili "Klisu".

Međutim, oko 10 sati njihovim transporterom i uz prisustvo njihovog zapovjednika dolazi upravo zapovjednik muslimanske postrojbe "Akrapa", u kombinezonu, i UNPROFOR-ci, njemu i njegovim vojnicima, predaju nas i naše civile. Nije bitno, u uniformi ili u civilnom odijelu, djecu od 16 godina ili muškarce od 70 godina - sve, i uz sve moguće psovke i uvrede, naočigled naših supruga, naših majki i naše djece. Nas 72 muškarca, s rukama na glavi i u razvučenoj koloni, dok su naši dragi ostali plačući, uz najružnije psovke i uvrede, pljuvanja i dobacivanja, stalna udaranja, sprovođeni smo, usput smo gledali kuće u plamenu, a naši dojučerašnji susjedi su nas pratili uz najružnije uvrede. Usput smo morali odbacivati prsluke, novčanike i vrijedne predmete, a dim naših zapaljenih domova nagrizao nam je dušu.

Toga 25.04.1993. u 12:00 sati sprovedeni smo do škole u selu Čelebići gdje smo dočekani od stotinjak lica punih mržnje. I ne samo da smo morali slušati psovke i pogrde tipa: "Gdje vam je Tuđman, gdje vam je Boban? Ustaše, majku vam...! Sve vas treba klati i ubiti, nitko živ neće izaći. Pokažite sad vašu Herceg-Bosnu..."

Poslije nekoliko dana, kada sam mogao bar približno normalno razlučivati, vidio sam sliku užasa, preko 50 ljudi doslovno razbijenih. Najteže povrijeđeni bijahu: B. Š., glava razbijena, rasječena gornja usna i vilica, polomljeni zubi; V. K., polomljene vilice, otekline oko očiju i na čelu, povrijeđenih bubrega i plavilom u predjelu srca; M. Z., pretučenog čitavog tijela; M. T., također ležaše polomljenih rebara; I. Đ., slomljene ruke na nekoliko mjesta, te povrede u predjelu leđa i nogu; ja sam imao potres mozga uslijed težih povreda glave, a sav sam bio plav u predjelu grudnog koša te leđa i lijeve noge; L. M., s teškim povredama lica i ruku, njega je kao i mnoge druge bilo teško prepoznati.

Samo manji broj ljudi je prošao s lakšim povredama i oni su nam pomogali u tim teškim trenucima.

Nakon nekoliko dana otpoče isljeđivanje. Tražili se oružje, sakriveno i ostavljeno, podatke o organizatorima, ne obrane, nego napada na Armiju BiH, kakve li ironije; podatke o poginulim i izvučenim bojovnicima. To isljeđivanje je posebna priča, kao i ljudi koji su ga vršili.

Jedan po jedan pripadnik HVO-a je odvođen u susjednu prostoriju i fizički maltretiran. Svaki dan nanovo. Premda smo se dogovorili da damo podatke o svakom skrivenom oružju kao i točan popis naoružanja, i premda su pojedini pripadnici HVO-a, pod stražom, išli na prikupljanje i iskopavanje oružje, isljednike nije bilo moguće uvjeriti da smo se mi s tako malo i s tako slabim naoružanjem mogli toliko dugo suprotstavljati njihovim najelitnijim jedinicama.

Zbog toga nam je bila strašna i sama pomisao na približavanje vremena, kada su naši mučitelji trebali ući u zgradu. Najozloglašeniji su bili "Nuna" i "Žika", napose "Nuna", na čijem licu nikada nitko nije vidio osmijeh i nitko nije kod njega ušao a da nije bio doslovno prebijen ili on nikada nije ušao u našu prostoriju a da nekoga nije fizički zlostavljao. Posebna meta su bili oni za koje se pretpostavljalo da imaju negdje u svojim kućama sakrivenih deviza ili nekakvih dragocjenosti. Na primjer, zatočeni Š. Š., najstariji od trojice braće, morao je pod prisilom, obećati da će mu od skrivenog novca (njemčake marke) dati 1000 DM, kako bi ga ovaj prestao zlostavljati. To je samo jedan od mnogih primjera.

Moram dati kraći opis same prostorije u kojoj smo bili smješteni. Naime, to je bio školski kabinet od oko 30 m2 u kome je bilo smješteno nas 72. Bili smo na katu, a da bismo upotrijebili toalet trebalo je sići do prizemlja. Posebna priča je bila proći taj prostor gdje je

bila smještena njihova ambulanta, komanda bataljuna i vojničke spavaonice. Uvijek je tu netko čekao na naš prolazak, da bi se iživljavao nad nama i nije čudo da su mnogi upravo tu bili nanovo maltretirani. Pravi spas za nas je došao kad je naše čuvanje preuzela korpusna policija koja je ipak donekle korektno obavljala svoju dužnost, mada su i tada mnogi na prolazu do toaleta bili teško pretučeni.

U ovom vremenu od mjesec dana mnogi Muslimani su ulazili u prostoriju da zadovolje svoju "strast" zlostavljajući nas. Ulazili su, uglavnom, s oružjem, pod punom ratnom spremom.

Najgori bijahu za čitavo ovo vrijeme: Subašić ("Brut"); Pajaziti; Avlo Lapo sa sinovima; Omerović (zamjenik zapovjednika bataljuna "Ljubina"); Cero Nazif iz Ribića te Cero Meho iz Čelebića, koji, uistinu, nije sudjelovao u fizičkom zlostavljanju ali kao zapovjednik policije ne samo da nas nije ni pokušao zaštiti nego je i drugima davao povod za naše zlostavljanje.

Poseban tretman ovih dvadesetak dana a i pri ispitivanju, imali su zapovjednik voda HVO-a D. M. te zapovjednik minobacačkog odjeljenja B. M..

Svaki dan su ispitivani i tučeni, uglavnom po glavi, i mislim da nisu slagali ni jednu riječ jer se i nije imalo što kriti. Već nakon petnaestak dana nitko ih nije mogao prepoznati. Otok glave je bio takav da je ona bila ogromna i nije mi jasno kako netko može podnijeti takvo fizičko zlostavljanje.

Treba navesti čime su se sve koristili "Nuna" i "Žika" pri ispitivanju. Na primjer, svatko je morao dati pismenu izjavu, a pri ispitivanju su iskoristili "izjavu" jednog mladića, također zatvorenika - B. Z., koji je nakon ispitivanja prisiljen da u izjavi napiše, da se u toku borbe "D. M. isticao posebnom hrabrošću".

Naravno, nakon petnaestak dana neprekidne tuče teško je bilo prepoznati ovog čestitog mladića, ali moram, na "plastičan" način opisati zadnji dan ovoga zlostavljanja.

Mislim da je bio 19. ili 20.05.1993. godine, oko 13:00 sati, kada je u prostoriju ušao visok mladić, ime mu nisam doznao, sa snajperskom puškom. Bio je ranjen u vrat i u nogu. Bio je pripadnik "Crnih labudova". I pošto je kao obvezno prozvao našeg zapovjednika da ustane, zatražio je da se javi "onaj koji je pri jednom od napada psovao balijsku mater njemu i njegovoj jedinici".

Kako se, naravno, nitko nije usudio javiti, taj je zaprijetio da će doći za 15 minuta i svakih 5 minuta strijeljati po jednog čovjeka ako se nitko ne javi, a ako se javi ili jave, on je obećao da će ga samo 15 minuta prebijati. Bio je uvjerljiv. Kada je izišao, mi smo se dogovorili, da se petorica koji su najmanje ozlijeđeni jave, kako bi ostali preživjeli ovaj užas. Kada je on ponovno ušao s njim bijahu još dvojica. I sam pogled na njih, na njihovo oružje, na pune redenike oko njih, unosio je užasan strah u nas. Naravno, samo bi se lud čovjek, gledajući u njih prijavio i, naravno, ova petorica ne smjedoše se javiti. Poslije ponovnih prijetnji te ispitivanja, kako se nitko nije javio i kako ovi htjedoše ostvariti svoju prijetnju strijeljanjem, ustade D. M. i javi se: "Ako netko treba zato dobiti batine, ja se javljam. Ja sam psovao." Plakali smo gledajući ga, onako velike, krvlju podlivene glave, ali punog ponosa i prkosa. Kada smo pomislili da će doći do najgoreg, ovaj sandžaklija ga samo pogleda i reče: "Nisi ti taj, to sasvim dobro znam, i neću te pretući." I uz jednu podužu moralnu prodiku ode zajedno sa svojim pratiocima.

Sutradan oko 10:00 sati, četvorica zatočenika, D., B., M. i L., naočigled nas, bijahu tučeni. Najviše D. i B.. Dok su D. ponovno zlostavljali, njegov otac I. je pored vrata, šćućuren promatrao scenu, ponovljenu, mislim, po dvadeseti put. U licu je postao potpuno crn a u tim trenucima mu je i pozlilo te je nakon nekoliko sati teških bolova bio odveden u

bolnicu pod dijagnozom da mu je pukao čir.

D., B. i M. K. su od nas izdvojeni i prebačeni u Jablanicu i mi smo pomislili da ih nikada nećemo vidjeti. Bili smo tužni.

Taj dan se zbio još jedan tužan događaj koji se protivi svim pravilima ponašanja prema zarobljenim osobama. Naime, svakog dana je određen broj zatočenika izdvajan za određene poslove a posebno je teško padalo kada smo bivali odvođeni na kopanje rovova, na prve borbene linije u selu Orahovica. Nije nas brinulo toliko što su tu bila ratna djelovanja, koliko zlostavljanja, kojima smo, mi zatočenici bili izloženi.

Taj dan je određeno 15 jačih mladića i pošto je ovaj put među njima bio i moj mlađi sin, shvatljivo je kako mi bijaše.

Stalno smo se pogledavali kao da smo predosjećali da će se nešto tužno dogoditi. Prevečer su se vratili, naravno mnogi prebijeni, a bez Slavena Kolara, možda najljepšeg mladića među svima, koji nas je hrabrio u najtežim trenucim. On je državljanin Republike Hrvatske a bio je došao po svoju suprugu i dijete kada ga je rat, upravo tog dana, spriječio da svoju obitelj odvede u Zagreb. On je bio civil.

Tužno je bilo gledati njegovog pretučenog oca, koji ležaše skrhan novim bolom za svojim sinom.

Prema izjavama ostalih, stražari su poslije Slavenove pogibije, koga je snajper tko zna odakle ubio, isprebijali šestoricu zarobljenika, a nitko ih nije zaštitio.

Još jedan primjer zlostavljanja moram navesti: dok su jedni tukli tri zarobljenika, dvojica, vjerojatno pijanih vojnika, postavili su licem uza zid dvojicu zarobljenika i pošto je jedan vojnik usmjerio pušku u pravcu njih, prisutne je upitao: “Kojeg da ubijem?”, a drugi su mu, uz smijeh odgovorili: “Svejedno kojega. ‘Ustaša’ je i jedan i drugi. Jebi mu majku.”

Pošto se puška klatila u pijanim rukama, svima je zastao dah. Ispaljen je kratak rafal i samo je dragi Bog učinio da su meci pogodili između njihovih sastavljenih glava, a oni ostali neozlijeđeni. Naravno, opći smijeh i čestitanje “vrsnom strijelcu”.

Pošto nam je omogućeno da pokojnog Slavena opremimo i sahranimo, i to na Radešinama, po želji njegvovg oca i majke, tada doznadosmo da tamo u selu više nema nikoga, niti jednog čovjeka, a doznadosmo da je već deset dana gore, u stanju raspadanja, poslije predaje ubijen Šćepo Pandža, civil - otpravnik vlakova; Željko Azinović, vojnik HVO-a, iza kojeg ostade dvoje male djece i žena, od toga jedno dijete teško bolesno; Branko Rajić, star 56 godina - radnik TADIV-a; Luka Matković, umirovljenik star 62 godine. Ubijeni kukavički, a ubio ih je stariji sin Avde Lape, a njegov mlađi, četrnaestogodišnji sin ubio je Marka Marića.

Sutradan, 26.05.1993. dođe i druga naša grupa istim putem i po istom scenariju bi raspoređena i pronese se glas da smo dovedeni ovdje i da će se za par dana izvršiti razmjena. Tako nam postaje toplije oko srca i niti glad nismo osjećali a upravo ovdje ona je činila najveći zločin protiv čovjeka. A kakav je to zločin procijenite i sami.

Najčešće smo imali nazovi dva obroka: jedan oko podne i jedan pred večer. Oba puta, na četiri osobe malo prokuhane vode s rižom, često već uzljućene, nikad osoljene i bez kapi ulja, a to 4 do 5 žilca po osobi. Ponekad samo jedan obrok. Kruh je posebna priča. Jedanput na dan, obično uvečer, dijeljen na 6 do 11 osoba, za čitav dan, a događalo se da po dva, pa čak i četiri dana uopće nema kruha.

Padali smo od gladi, jer upravo tada, kada smo mi došli, otpoče već poznati scenarij zabrane dostave hrane od strane obitelji. Iznurivanje na ovaj način je trajalo 45 dana i mnogi od nas su bili toliko iznureni da nisu mogli biti prepoznati. Prava je sreća bila ako je netko mogao da nam, s rada, kradomice donese sendvič, obično sakrivajući ga za pojas ili u čarapu. Oni koji su išli na rad: kopanje rovova, odnošenje hrane na položaje, odvoženje smeća i drugo, i pored izloženosti maltretiranju, pa i fizičkom zlostavljanju, bili su sretni da se nahrane, jer nema niti jedne hrvatske duše koja nije živjela i radila samo za to da obvezatno, svaki dan, njima dostavi hrane. A prava umjestnost je bila kako su se te, plemenite i hrabre žene, znale snalaziti da se uvijek nađu, kao slučajno, na putovima kuda su u koloni prolazili zarobljenici. I svi su dobijali hranu. Najlakše je bilo ako bi ih vodio čestit stražar. Sklone se za ćošak kuće ili u kanal i odjednom se tu pored njih nađe toliko hrane da je nemoguće i pojesti ili, kao slučajno, dok prolaze, otvore se sama od sebe vrata garaže a garaža puna svih mogućih jela ili, prolaze na kamionu zarobljenici a ono sa svakog balkona, s prozora, iz ulaza u kamion se baca svega i svačega.

Dirljivi su mnogi primjeri, jer su svi donosili sve najbolje što su imali, ali jedan je poseban.

Petnaestak naših zarobljenika radilo je na popravci gradske pekare i svaki dan svatko je donosio i bio im je svaki dan kao Božić, a oni su se za jedan tjedan toliko izmijenili i popravili se da ih je bilo lijepo pogledati. A glad je, znali smo, i u svakoj našoj obitelji u gradu. Jednoga dana dođe im jedan stara gospođa s vrećicom u drhtavoj staračkoj ruci i pružajući jednom od njih kaže: “Evo ti sine. Izvini što nisam imala što bolje donijeti, ali jedino mi je to preostalo.” U vrećici su bili kuhani krumpirići i komad kurha. Naravno, mnogi su zaplakali i od tuge i od ponosa, a mi kad čusmo za to, isto se osjetismo, a ja pomislih: “Narod koji ima takve majke, toliku čestitost, toliku snagu za samoodricanje u korist onoga koji pati, nikako ne može propasti.”

Moram navesti još jedan primjer, koji je za nas a i za druge Hrvate koji ostadoše u gradu toliko mnogo značio i koji nas je održavao u životu.

Naši fratri i naše časne sestre, iako sami opljačkani, poniženi, zlostavljani, iako sami u kućnom zatvoru, bez mogućnosti da normalno komuniciraju sa svojim svijetom, našli su i mogućnost i snagu da svakog dana za svakog nađu utješnu riječ, da mnoge gladne nahrane, mnoge od nas odjenu, a to su činili svakog dana kad smo se vraćali pored crkve s posla. Uvijek se tu našao netko od njih da nam pomogne i da nas utješi. I mi dobismo novu snagu, novu vjeru i novo pouzdanje.

Mnogi su dobili teške batine pokušavajući pronijeti komadić kruha, ili malo soli, ili malo šećera, ili glavicu luka. Jedan od njih je bio i moj stariji sin koji je pokušao da pronese komadić kruha i zato dobio udarac puškom po glavi, ali je pun prkosa rekao: “Ako! Ja ću svaki put kad mognem i po cijenu batina ponijeti komadić kruha za svoga bolesnog oca.”

Zbog toga mi je bilo teško, ali sam se i ponosio. Znao sam koliko je teško i njima. Možda bi i zaplakali, a niti jednom ne vidjeh njihove suze, možda bi opsovali, ta svi psujemo, a to skrivaše od mene. Ta zaboga, niti jednom od njih ne vidjeh izraz teže krize kroz koju smo svi prolazili. I vidio sam koliko im ja, ovako bolestan, smetam da budu kao i drugi ljudi. Noću sam plakao, tiho i tužno, da me sin ne čuje, a spavali smo pokriveni istim pokrivačem.

Tih dana nismo bar imali kolektivno prebijanje kao u Čelebićima, dok su ipak svake noći prebijani pojedinci i uz pijanke stražara prozivani u kasne noćne sate. Tako je nakon 4-5 noći mučenja podlegao Bogdan Živak, Srbin po nacionalnosti i pripadnik HVO-a.

Dvojicu, iz sela Vrci, nakon nekoliko noći zlostavljanja, tužno je bilo pogledatil a posebna priča su dvojica uhićenih mladića iz okoline Prozora. Oni su desetak noći mučeni, a kako su se ti mladići ipak uspjeli održati na životu, nije mi jasno.

Sredinom sedmog mjeseca 1993. godine, dovedeno je 10 Hrvata, Bosanaca iz sela Dusina (općina Zenica), zarobljenih kod Fojnice. Dugo ih nismo uspjeli vidjetil jer su ih skrivali od Crvenog križa koji nas je tada posjetio. Jednostavno ih tada nije bilo, da bi se drugog dana njih pet pojavilo u dvorani i to u stanju u kakvom smo i mi bili, dok drugu petoricu više nikada nismo uspjeli vidjeti, ali smo iz jedne od svlačionica, svake noći čuli krike i jauke. Rečeno nam je da su ta petorica priznali silovanje i ubojstvo jedne Muslimanke.

Prije nego što smo razmijenjeni, rečeno nam je, diskretno, da oni imaju dokaze da je to montirana laž, koja je i takva nekom i u neku svrhu potrebna. Traženo je da im se što prije pruže zaštita i pomoć pošto dugo neće moći izdržati.

U ovim tučama, zlostavljanjima i maltretiranjima posebno mjesto zauzimaju: Macić i dvojica Ćiba kao i upravnik Žilić. Posebno Macić zvani "Maca", na čijem licu nikada nitko nije vidio osmijeh, nikada nije ušao u dvoranu a da svakoga od nas ne zazebe oko srca.

Upravo, kada smo bili najiscrpljeniji i često padali u nesvijest, traženi su dobrovoljci za davanje krvi. Kako se nitko nije htio javiti, taj je Macić prošao ispred postrojenih redova i pokazujući na pojedince prstom, odabrao 20 "dobrovoljnih" davalaca krvi. To je bio četvrti slučaj prisilnog davanja krvi.

Istina, poslije velikih kritika, a po svoj prilici i protesta nekih liječnika iz Doma zdravlja, na ovaj se način više nije provodila "privola", ali i sljedeći slučaj je također za osudu: traženi su dobrovoljci "B" krvne grupe s pozitivnim faktovom i poslije dužeg vremena, kako se nitko nije javio, rečeno je da će dobrovoljci moći dva puta tjedno primati hranu od kuće. Usljed gladi, dosta se zatočenika prijavilo. Glad je učinila čudo. Tih dana glad je poprimila kritičnu točku jer, 4 dana kruh nije dijeljen, a mnogi su kriomice, iz umivaonika gdje se pralo posuđe stražara, tražili otpatke i odbačene mrvice.

U ovom, ružnom vremenu, posebno poglavlje predstavljaju naše supruge, majke, sestre i kćeri: One su, svake srijede i nedjelje, najčešće kradom, iz sela Čelebići, prelazile preko željezničkog mosta, te preko brda, u četiri sata, prije zore, kretale na neizvjesan put prema "dvorani" u Konjicu, s vrećicom u ruci, torbom ili ruksakom na leđima. Naše divne sestre iz sela Pokojište, čiji su supruzi i djeca također bili s nama i prvi nas nahranili, davale su sve što su imale, našim ženama, a one su spravljale, one, nama tako drage poslastice, dok su i same bile gladne, i preko brda kroz neizvjesnost, uvijek nanovo polazile da nam donesu zalogaj koji život znači. Eh, da im mogosmo reći da ništa ne donose nego samo kruha, onog ogromnog, dobro pečenog, da dugo može stajati, a namazanog mašću (da nam ga ne ukradu), ali najčešće su se vraćale tužne, rasplakane, s torbom u kojoj se nađe 5 do 6 kg brašna, a hrana predviđena nama, uz sate i sate čekanja, najčešće podijeljena zarobljenicima koji su se u koloni vraćali s rada, i koji su imali sreću da je prime. I tako ponovno i uporno. Svake srijede i svake nedjelje, i opet uzalud. Ali one se nisu uplašile niti psovki, niti granata, niti metaka, nego su otopočele obilaziti njihove komande, komisije, ratno predsjedništvo.

Za izvjesno vrijeme njihova upornost je nagrađena i nakon 40 dana čekanja i još 15 dana čekanja na pismenu zapovjed, dozvoljena je, jedanput tjedno, dostava hrane zatočenicima. Ali tada dolazi do izražaja sva moguća krađa i šverc, tako da se vlastiti sendvič mogao kupiti za 4 cigarete ako je tko imao novaca da dođe do cigareta.

I opet dolazi do zabrane dostave hrane, nakon mjesec dana, ponovno totalno iscrpljivanje, a naše supruge, majke i sestre, opet ustrajno i ponosno, svake srijede, svake nedjelje, preko brda, kroz straže i metke, po 30 km prelaze kozjim stazama, ali noseći sve tanje i sve manje vrećice, a mi sretni, ako samo krajičkom oka, ugledamo, nama drago, uplakano lice. Čekaju uporno, tužno, da bi se koji od stražara smilovao i kriomice nam ubacio vrećicu s hranom, a one, sretne, i uz novo samopouzdanje, gladne se vraćaju s ponovno isprošenih 5-6 kg brašna ili malo šećera.

Razmijenjen sam 13.08.1993. godine, nakon nepuna 4 mjeseca i najdraži trenutak mi je bio kada sam na crti razdvajanja ugledao toliko svojih dragih lica, radostan što svako dijete ne trči pored mene da u mene upre prst pun mržnje, vještački stvorene uz uzvik: “Ustaša, ustaša!”; radostan i zbog toga što i sada vidim da kada smo krenuli čitava dvorana je ustala i bez ikakve ljubomore aplauzom i suznim očima nas ispratila; radostan što sam svojim očima vidio da nema niti jednog Hrvata a i Srbina, bilo kojeg uzrasta da nije izišao na ulicu pred ulaz, obučen u svečano ruho, da nas nije uzdignutim rukama pozdravljao. Tužan, jer ne uspjeh da se pozdravim i oprostim sa svojom plemenitom suprugom, koja je ostala plačući i tužno mašući, možda s najmanjom vrećicom koju je ikad donijela. A 26 puta je prošla svoju tužnu “Kalvariju”. I ne samo ona.

iskaz uzet 01.12.1993.

KREŠEVO
izvješće o tijeku ratnih zbivanja na području općine Kreševo
(izvještava: muškarac, Hrvat, 1925.)

Agresija pripadnika Armije BiH na područje općine Kreševo započela je 17.06.1993. godine u ranim jutarnjim satima. Agresija je otpočela napadom na tri obrambene točke HVO-a i to: lokalitet zvan “Pirinski propust”, selo Pirin i kontrolni punkt Blinje. Napade su izveli pripadnici specijalnih diverzantskih postrojba Armije BiH zvani “Crni labudovi”, “Begova divizija” i “Handžar divizija” te dijelovi postrojbe “Al Fatah” ojačani sa dijelom 9. brdske brigade. Pripadnici postrojbi HVO-a, koje dosad nisu sudjelovale u borbama, su nespremno dočekale taj napad te su tako pripadnici Armije BiH ovladali navedenim prostorom. Prvog dana agresije pripadnici Armije BiH MOS su ubili 10, teže ranili osam a zarobili šest pripadnika HVO-a. Uništili su i do temelja spalili selo Pirin, mještane većinom protjerali (oko 200) a njih oko 70 zarobili (pretežno staraca i žena). Od sakralnih objekata uništili su groblje s kapelicom. Lokalitet groblja je jedno vrijeme služio pripadnicima Armije BiH kao topnički položaj.

Slijedeći napad pripadnika Armije BiH je uslijedio 20.06.1993. godine na kompletnu obrambenu crtu HVO-a. U napadu su ponovno sudjelovali pripadnici postrojbe Armije BiH zvani “Crni labudovi”, njih oko 120. Tog dana poginula su tri, a teže su ranjena četiri pripadnika HVO-a. Ovaj napad pripadnika Armije BiH kulminira od 23. do 26.06.1993. napadom na planinski vrh Inač te sela Deževice i Crnički Kamenik. U ta tri dana borbi pripadnici Armije BiH su, pretežito iz zasjede ubili osam, a teže ranili tri pripadnika HVO-a. Selo Deževice su okupirali i jedan dio sela spalili a mještane protjerali - njih oko 250. Svu imovinu su opljačkali ili uništili, a sve sakralne objekte su uništili. Seosko groblje su oštetili a veći dio nadgrobnih ploča porušili. Novu župnu crkvu kao i župni stan su opljačakali, prozore porazbijali, klupe polomili i odnijeli a crkvu su, jedno vrijeme koristili kao štalu. Kapelu iznad crkve, na brdu zvanom Platrma (kapela posvećena sv. Anti) su uništili. Kompletan stočni fond je opljačkan.

Nastavak agresije je bio izuzetno žestog. Pripadnici Armije BiH su 27.06.1993., iz zasjede ubili 11, teže ranili šest pripadnika HVO-a. Naredni napadi pripadnika Armije BiH su bili 03. i 10.07.1993. godine na lokalitet planinskog vrha Inač kad je ubijeno 10 pripadnika HVO-a, a više njih teže ranjeno. Siloviti napadi pripadnika Armije BiH su izvođeni na selo Crnički Kamenik. Po okupaciji tog sela, iz njega je protjerano oko 80 mještana, stočni fond je opljačkan i odvežen, imovina protjeranih Hrvata je opljačkana ili uništena, a selo su naselili Muslimani koje su Srbi protjerali iz Foče i okolice Goražda. U seoskoj crkvi su se smjestili muslimanski vojnici.

Izuzetno jaki napadi pripadnika Armije BiH su usljedili i tijekom kolovoza 1993. U napadu izvedenom 08.08.1993. godine, su ponovo sudjelovali pripadnici postrojbe Armije BiH zvani “Crni labudovi” i pripadnici diverzantskog odreda 1. fočanske brigade potpomognuti domaćim Muslimanima. U tom napadu su ubijena dva a teže ranjena četiri pripadnika HVO-a. Dan 21.08.1993. godine će ostati zabilježen po mučkom (iz zasjede)

ubojstvu dvojice pripadnika HVO-a i po zarobljavanju dvoje Hrvata - civila od kojih je jedna žena u devetom mjesecu trudnoće.

Bitno je napomenuti da su snage Armije BiH čitavo vrijeme napadajnih akcija granatirali civilne objekate pri čemu su jednu osobu ubili a tri teže ranili te su prouzročili veliku materijalnu štetu. Tek potpisivanjem sporazuma o prekidu vatre agresija pripadnika Armije BiH je zaustavljena a vratila se nada u mirniji život napaćenom narodu općine Kreševo, a i susjednih općina.

izvješće napisano 05.12.1994.

MAGLAJ
iskaz o stradanju Hrvata sela Tomići
(svjedok: žensko, Hrvatica, 1947.)

Već od ranog jutra odjekivala je dolina rijeke Bosne od pucnjave muslimanskih snajpera smještenog iza zidova porušenih i popaljenih kuća u selu Krsno Polje, na desnoj obali rijeke Bosne. Cijeli dan niko se, od nas iz sela Tomići, nije kretao selom, čak ni ispred kuća. Muslimanski snajperisti su blokirali život u našem selu. Ipak oko 16:00 sati u moju kuću je došla A.S., stara 46 godina. Njena kuća je blizu moje. Kaže da više ne može izdržati sama, i da je odlučila pretrčati do mene. Razgovarale smo. I dalje odjekuju pucnji snajpera. To ubija dušu u ljudima. U jednom trenu nam se učinilo da je pucnjava prestala, te se odlučila vratiti svojoj kući. Izađe iz moje kuće i ja je gledam kako pretrčava u zaklon stare kuće, tu u neposrednoj blizini. Rekla mi je da samo ide obići piliće i da će se vratiti. U povratku, 3-4 m od zida stare kuće, pogođena je snajperskim metkom i srušila se pokraj starog jorgovana. Izgleda da je bila prisebna jer se odmah povukla u zaklon, za zid kuće. Odmah sam joj pritrčala. Vikala sam, dovikivala, pomoć zvala. Bila je teško ranjena u predjelu trbuha. Očito da se radilo o rasprskavajućem streljivu jer rana je izgledala strašno. Jaukala je od bola. Prvi je dotrčao njen 15 godina star sin. Udarao je glavom o zid, čupao si kosu, plakao i govorio: “Bože uzeo si mi tatu, što mi sada uzimaš i mamu” (otac mu je umro prije godinu dana). Stigao je i susjed Mate (Ive) Banović, zvani “Maćun”. Nakon što je vidio ranu otrčao, je kroz kukuruz, do susjeda D.B., da pripremi auto za prijevoz ranjene A.S. do saniteta. Pristigli su i drugi susjedi koji previjaju ranu. A.S. je blijeda, čelo oznojeno. Moli da joj podignem glavu, kaže da se guši. Jauče od boli. Neko doviknu: “Eno, ide ‘Maćun’ kroz kukuruze”. Kad je ‘Maćun’ bio na 5-6 m od nas, od zaklona, rafal muslimanskog vojnika koji je pucao iz sela Krsno Polje, ga pokosi. M.S. i I.B. su ga uspjeli dovući u zaklon. Među nama je zavladao očaj, bespomoćnost, bilo je i panike.

‘Maćun’ je teško ranjen. Imao je prostrjelnu ranu u predjelu lijeve strane trbuha, u visini bubrega. Imao je jake bolove. Izlazna rana je bila široka, tijelo rastrgano. Umotali smo ga u deku. On jauče od boli, stenje, viče: “Pustite me da umrem”; “Dajte mi vode!”. Jedni druge smo ušutkivali, da se ne plače, da se ne viče, jer muslimanski vojnici su još jače pucali, u pravcu gdje smo se nalazili. Čujemo kako streljivo udara po zidovima i krovu kuće. Ipak smo odlučili da ranjene spašavamo. Ljudi su ‘Maćuna’ stavili u deku i odnijeli do auta, a A. S. na nosilima. Većina nas je ostala u zaklonu verande stare kuće još dugo, a zatim pred sami mrak, jedno po jedno, prebacivali smo se do svojih kuća. Mato Banović ‘Maćun’ je umro dan kasnije u bolnici. A.S. je, kako mi je sama pričala, jedva preživjela. Zaliječena je u bolnici. Ostale su posljedice, u utrobi, od rasprskavajućeg streljiva.

iskaz zapisan 08.03.1994.

iskaz o brutalnom ubojstvu ranjenog pripadnika HVO-a u selu Novakovići

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1959.)

Kako se i pretpostavljalo Jozo (Ivanka) Karatović iz sela Lučića starog oko 38 god., stradao

je 24.01.1994. godine. Tog dana muslimanska vojska je u selu Novakovići (Sedra) pokušala probiti (dijelom uspijela) našu crtu obrane. Kako je tijelo stradalog Joze ostalo na prostoru koji kontrolira musliamanska vojska, mi, iz njegove bliže obitelji smo saznali tek 10.03.1994. godine, da je njegovo tijelo sahranjeno negdje kod Maglaja (na teritoriji koju kontrolira Armija BiH). 19.03.1994. god. oko 6:30 sati obaviješten sam da je tijelo pokopanog Joze dovezeno sinoć (18.03.1994. god.) na Perković i da je smješteno u improviziranoj mrtvačnici. Pozvan sam da dođem na identifikaciju koja je počela oko 10:00 sati (19.03.1994.). Pregledavajući tijela prepoznao sam i Jozino tijelo, po izgledu lica, zubima i drugim karakteristikama. Tijelo potpuno golo, bilo je u najlon-crnoj vreći - ne u sanduku. Kroz glavu je imao prostrijelnu ranu, od potiljku prema tjemenu. Na leđima je imao tri rane (također prostrjelne) sa izlazom na grudima. Po obrazima su vidljivi (naglašeno) ožiljci tupih predmeta, a jagodične i vilične kosti su bile smrvljene. Također, ruke su od ramena do šaka bile izlomljene, a na mekom tkivu su vidljiva nagnječenja. Prema izjavama nekih pripadnika HVO-a koji su u trenutku njegovog stradanja bili s njim, Jozo je ranjen i ostao je ležati na snijegu. Šta se dalje događalo s njim možemo samo pretpostavljati. Prema ozljedama koje sam vidio na njegovom tijelu pretpostavljam da su ranjenog Jozu mučili i zlostavljali, te da je zločin nad njim počinjen tako što su ga nekakvim tupim predmetom mučili i dotukli tj. ubili. Tijelo pokojnog Joze sam preuzeo i skupa s nekim pripadnicima HVO-a pokopao na groblju u selu Brankovići (općina Zavidovići).

iskaz zapisan 26.03.1994.

NOVI TRAVNIK
iskaz o stradanju Hrvata sela Šenkovići
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1953.)

(...) Dana, 09.06.1993. u vremenu oko 5:30 sati, muslimanski vojnici bez ikakve najave izvršili su oružani napad sa svih strana na hrvatski dio sela Šenkovića.

Oko 5:15 sati ja sam bio u štali, da namirim blago. U jednom trenutku čuo sam pucnjavu u susjednom zaseoku Kopila.

Svanjavalo se pa sam vidio da se puca oko kuće Jurišić Josipa. Pucali su muslimanski vojnici rafalno iz automatskog oružja po kući Jurišić Josipa. Muslimanski vojnici su bili uniformirani u uniforme Armije BiH. Bili su to naši susjedi iz sela: Sjenokos, Kopila i Torine.

Čuo sam, Perenda Mustafu iz Sjenokosa (star oko 37 godina), kako viče Josipu da iziđe napolje, pri tom psujući "Majku ustašku". Rekao je: "Iziđi Josipe i Zdravko iz kuće! Jebem vam majku ustašku!" Josip je izišao na vrata u civilnom odijelu, nenaoružan. Odmah su ga ubili pucajući automatskim oružjem. Josip je bio star oko 56 godina. Zatim je izišao na vrata njegov sin Zdravko, sav preplašen da vidi što se događa i u isti mah i on je bio ubijen. Bio samiznenađen i preplašen tim događajima. Nisam vjerovao da će nas naši susjedi Muslimani tako napasti i hladnokrvno ubijati. Do tada su prema nama bili učtivi, jedni drugima smo išli na kavu, na sprovode, na oproštajne. Odmah sam krenuo u kuću i rekao ženi: "Donesi mi uniformu i borbeni komplet." Obukao sam se i otišao u rov, gdje sam našao svog brata u rovu, sa borbenom spremom.

Idući prema rovu vidio sam Ristovski Ivu kako nosi ranjeno dijete, staro osam godina. Ranjeno je u desnu nogu. Za njim je išla supruga i majka, stara oko 65 godina. Supruga je nosila i u naručju dijete staro 10 mjeseci. Pitao sam: "Što je Ivane?" On je odgovorio: "Muslimani su napali na naše kuće. Ubili su Stjepana Adžaipa."

Stjepan Adžaip je bio star oko 50 godina, civil. Otišao je u susjednu kuću šure Ante Adžaipa da previje ranjeno dijete. Ja sam bio sa bratom u rovu do oko 10:30 sati. Pala je granata iznad nas i geler granate je lakše ranio moga brata. Bili smo u okruženju, nas 43

bojovnika HVO-a. Žene, djecu i nemoćne muškarce sklonili smo na sigurno. Navečer oko 18:30 sati bili smo primorani na predaju, uslijed njihove brojčane nadmoćnosti.

Kasnije smo saznali da je njih bilo oko 700 u tom napadu na nas. Imali smo jednog poginulog bojovnika, Antu Adžaipa - star oko 46 godina. Kada smo se predali odložili smo oružje. Kad su nam prišli vidjeli smo da među muslimanskim vojnicima ima i mudžahedina. Nakon naše predaje naše žene su morale raditi poljske poslove na muslimanskim imanjima. I mi smo radili poljske poslove za potrebe Muslimana: kosili žita, kupili sijeno. Kopali smo na njihovim prvim crtama, rovove i zemunice. Jedno vrijeme smo bili zatočeni u Srednjoškolskom centru. Tu smo i gladovali. To je trajalo oko tjedan dana. Razmjenjeni smo svi skupa 17.09.1993. godine.

iskaz o stradanju zatočenih pripadnika HVO-a u muslimanskih logorima.

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1940.)

(...) Dana, 16.06.1993. krenuo sam u selo Zubiće, kada su me diverzanti Armije BiH uhitili. Nisam bio naoružan, a imao sam na sebi uniformu HVO-a. Uhićen sam neposredno prije napada na crtu obrane HVO-a i služio sam muslimanskoj vojsci kao živi štit, jer su me tjerali da ulazim na područje vatrenih djelovanja i ako bih ja sigurno prešao onda su oni za mnom krenuli. Tu sam bio do kasno u noć kada su me sproveli do sela Pečuja. Naredili su mi da se skinem do košulje iako je padala kiša. Neposredno prije dolaska u Pečuj primjetio sam skupinu ljudi kako sjede oko vatre. Oni koji su me sprovodili govorili su: "Evo dovodimo vam ustašu." Oni koji su nas čekali, kad smo došli do njih, jedan me udario kundakom puške po kuku. Oko mene se skupilo i malo i veliko muslimansko. Sa njima je bilo i 5-6 mudžahedina. Jedan od njih mi reče da mi jebe majku ustašku i "Ja ću te zaklat!" Zatim mi reče: "U nas je običaj da se pronosa onaj koji se treba klati da mu ne dršću noge." Naredio mi je da se raskoračim, nakon čega mi je sam raširio noge, stavio me na vrat i počeo nosati, pri tome urlikajući. Donio me pred njihovu komandu, oborio. Mislio sam da je sa mnom gotovo. Muslimanska rulja se strkala i ja sam bio ubačen u prostorije komande. Bio sam sav izvan sebe. Njihov zapovjednik, Šoša iz sela Trenice, počeo me provocirati pitanjima, nakon čega me udario nogom u bedra i ja sam pao sa stolice. Potom me podigao sa poda i tri do četiri puta ošamario. Počeo me ispitivati i po završenom ispitivanju naredio je da me svežu i odvedu u krmetnjak (svinjac). Rekao je: "Vodite krme u krmetnjak." Međutim, doveli su me u neku garažu i svezali mi ruke i oči. Ruke su mi bile pritegnute konopcem, tako da su mi potpuno utrnule. I sada ne osjećam lijevu ruku, te stalno posjećujem liječnika. Dva dana i dvije noći bio sam svezan i ležao na betonu. Navečer su dolazili da me ispitivaju o broju bojovnika HVO-a, količini oružja i streljiva.... Odgovarao sam da nisam upoznat sa tim. Tada su me još više tukli. Prilikom ispitivanja vršili su prepadanja tako što su mi i sa jedne i sa druge strane sjedila po dva čuvara koji su oštrili noževe i pitali me: "Kojim hoćeš da te zakoljemo?!" Sa takvim načinom učestalo su me plašili. Jednog dana su došli i rekli mi: "I tebi je osvanulo, predao se HVO."

Međutim kada su me doveli u komandu, zapovjednik Šoša me ponovo zatvorio u onu istu garažu. Tu su me i dalje tukli i vrijeđali, pa čak i civili, pa čak žene i djeca, a jedan gospodin kojem je bilo prezme Palalić me štitio. Odatle su me prebacili u Trenicu, a iz Trenice u Oparu. U Trenici i Opari me nisu tukli, a mlađe ljude jesu. Dana, 19.07.1993. sam razmjenjen.

iskaz o stradanju Hrvata sela Trenica, uvjetima boravka u muslimanskim logorima, obavljanju prisilnog rada na prvim crtama bojišnice, korištenju zatočenika kao živi štit...

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1961.)

(...) Dana 09.06.1993., spavao sam u svojoj kući. Netko je zalupao na vrata.

Na vratima su stajali naši susjedi Muslimani: Sejkan Grizić (star oko 45 godina), njegov brat Agan Grizić (star oko 55 godina), Esad Tabaković (star oko 30 godina), direktor Osnovne škole u Trenici, Suljo Čakić (star oko 60 godina), Mustafa Skopljak (star oko 60 godina) i Nezir Imamović (star oko 42 godine).

Bili su naoružani a na sebi su imali uniforme muslimanske vojske. Ja sam pitao: "Šta je susjedi!? Šta smo vam uradili!?" Oni su rekli: "Zar ne znate da je sukob izmedu Hrvata i Muslimana?! Radi vaše sigurnosti od nepoznatih voinika Muslimanske vojske, naročito mudžahedina, morate se skloniti u Sportsku salu Osnovne škole." Ja sam pitao. "Zar nismo sigurni u svojim kućama?" Oni rekoše: "Niste!"

Kada smo došli u školu, zatekli smo i ostale mještane Hrvate u sali. Mene je spopao strah! Salu su zaključali! Kroz jedno dva sata, došli su pitali: "Tko ima oružje!?" Mi smo šutili. Ponovo su postavili isto pitanje. Mi smo i dalje šutili. Onda su izveli D.Č. i počeli ga saslušavati. Davili su ga! Nakon toga, on je rekao tko ima oružje. Ja sam predao potom oružje: pusku M48, 2 bombe i pištolj. Ja bih odmah u početku predao oružje, ali sam se bojao posljedica? Mislio sam: "Mogli bi me tući pa ubiti!" U večernjim satima oko 19:00 sati, došla su trojica muslimanskih vojnika: Hajrudin zvani Hajro (star oko 22 godine) iz sela Bistro, s još dvojicom meni nepoznatih, pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Zecovi" iz Bugojna. Izveli su me u WC. Počeli me tući. Tukli su me oko 20 minuta. Tukli su me: kundacima od puške, šakama i nogama. Krv mi je tekla iz usta i nosa. Razbili u mi arkadu. Ništa nisu govorili. Na kraju ja sam pao u nesvijest.

Kada sam se osvijestio njih više nije bilo. Umio sam se i vratio u salu. Otac je krenuo prema meni. Ja sam mu mahnuo rukom i rekao: "Bježi od mene, vidjet će nas!" Muslimani su nas stalno provocirali, psovali nam ustašku majku. Prijetili su nam govoreći: "Sve ćemo vas poklati!". Sa nama su i Hrvati civili bili zatočeni 2 dana, a onda su ih pustili da odu na slobodnu teritoriju koju je držao HVO. Hrana za nas zatočene je bila užasna. U Trenici smo služili Muslimanima kao živi štit. Naime, iza nas su muslimanski vojnici pucali po položajima HVO-a. Naši su uzvraćali. Jedna granata je pala na krov škole. Svi prozori su popucali. Mi smo pretrčali u manju prostoriju sale, prije nego se staklo sasulo po sali, gdje smo boravili.

U Trenici smo bili zatočeni 12 dana. U pola noći su nas probudili i rekli: "Spremite se! Idemo!" Hajrudin Sarajić zvani Hajro je viknuo: "Strogo idite jedan po jedan!" Ja sam se osjećao poniženo. Mislio sam: "Postupaju prema nama kao prema ratnim zločincima!" Ušli smo u kamion marke TAM. Za pola sata došli smo u selo Oparu i tu su nas zatočili u sportsku salu Osnovne škole. Tu smo boravili dva dana a od hrane dobivali samo večeru. Večera je bila nikakva. Jeli smo ili leću ili rižu. Morali smo to jesti, samo da preživimo. Iako izgladnjeli primoravali su raditi teške fizičke poslove: slagali dasku koju su Muslimani opljačkali u hrvatskom selu Sebašić, čistili potok (pun crijeva ubijenih životinja, stakla...), cijepali drva i kopali rovove.

Sa mnom su bila dvojica ranjenih bojovnika HVO-a iz sela Ristova: F.J. (star 56 godina) i J.Z. (star 30 godina). F.J. je bio ranjen u ključnu kost, a J.Z. u butinu. Obojica su morali, onako ranjeni, raditi fizičke poslove. Jaukali su od bolova, a Muslimani, stražari su se podrugljivo i zlobno smijali. Zbog težine rane J.Z-a su odvezli u bolnicu u Bugojno i vratili isti dan. Jednoga dana su nas sve postrojili. Neke vojnike sam poznavao iz viđenja, ali im nisam znao imena. Bili su iz: sela Lazine kod Novog Travnika i Kalinske, dio Novog Travnika i drugi, meni potpuno nepoznati. Rekli su: "Dižite se! Što sjedite i ležite?! Jebemo vam majku ustašku!" Počeli su nas tući. Moga oca su ošamarili, a mene su oborili i tukli me nogama. Na nogama su imali vojničke čizme. Ja sam jaukao od bolova. Htjeli su me zaklati, jedan od njih je uzeo nož i stavio mi ga za vrat, te reče: "Jebem li ti majku ustašku, sad ću te zaklati!" Drugi mu je rekao: "Pusti ga, dosta mu je bilo!" Oko sebe ništa nisam vidio. Moj otac je sve to gledao sa suzama u očima i grčem na licu. Kada sam došao

svijesti, vidio sam da su i druge tukli. Muslimani su pjevali: “Ustaše jebemo vam Nanu, ova zemlja pripast će Muslimanu”, i onda su nastavili pjevati nešto kao: “Vi Hrvati trebate u Hrvatsku, a Srbi u Srbiju. Ovdje mora postojati islam!” To su sve sročili, a ja se potpune rime i teksta ne mogu sjetiti.

Jednog dana su nas zatočili pod stepenicama, tako da nismo mogli normalno disati. Tu smo ostali 4 dana. Tu smo vršili nuždu u konzerve. Tek kada smo išli na večeru, mogli smo očistiti konzerve za nuždu. Što se tiče nužde tako je isto bilo i u sali, samo što je tamo bilo više prostora. Pod stepenicama nismo mogli leći. Bilo nas je 25. Pola je moralo stajati, a pola čučati jer nije bilo dosta prostora. Tako smo se izmjenjivali u položajima.

19.07.1993. mene i oca su razdvojili, sproveli su me u zatvor u Travnik. Do Travnika su nas vozili u zatvornom kamionu (namjena za hladnjaču), tako smo se toliko znojili da nam se odjeća toliko natopila znojem, kao da smo se polili s vodom. Kada smo došli u Travnik tek za sat vremena su nas izveli iz tog zatvorenog kamiona. Da je naš boravak u njemu još malo potrajao mi bi svi pomrli. U zatočeništvu u Travniku su bili korektni. Razmjenjen sam 16.08.1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Rostovo i Dahovo, zarobljavanju, zatočeništvu...

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1938.)

(...) Dana, 8.06.1993. cijelokupno hrvatsko civilno pučanstvo je izbjeglo iz sela Rostova u selo Sebašić, jer je počeo sukob Hrvata i Muslimana u Lašvanskoj dolini. Muslimansko pučanstvo je ostalo u Rostovu.

Naime, u Rostovu je do početka rata bio miješan nacionalni sastav pučanstva: Hrvati, Muslimani i Srbi. Na početku rata Srbi su protjerani od strane Muslimana raznim postupcima: fizičko i psihičko maltretiranja te otimanja imovine. Muslimana je bilo najviše, pa Hrvata.

Nas 25 bojovnika HVO-a je organiziralo obranu u zaseoku Dahovo. Pravih vojnika je bilo 16, a ostalo su bili stariji ljudi. Napad Muslimana je počeo 24.06.1993, na naš blagdan svetog Ive, u zoru, u 4:15 sati, sa oko 500 vojnika, po mojoj slobodnoj procjeni.

Branili smo se. Mene je puščano zrno pogodilo u desno rame. U istom trenutku smrtno je pogođen u grudni koš Luka (Ive) Zeko (star oko 45 godina), otac i jedini hranilac petoro djece. Muslimanski vojnici su uletjeli u naše rovove i mi smo se predali. Kada je Luka pao mrtav, ja sam zavikao: “Ne pucajte, ranjen sam!” Pripadnici Muslimanske vojske, a bilo je oko 30 na nas dvojicu, a možda i više, viknuli su: “Digni ruke i kreni prema nama!” Kad sam vikao: “Ne pucajte, ranjen sam!” - jedan od njih je i dalje pucao s namjerom da me ubije. Drugi od njih je rekao: “Jebo’ mu ti mater ustašku, kada ga do sada nisi ubio, nemoj ni kad se predao.”

Kad sam došao do njih vidio sam da su to pripadnici muslimanske vojske, postrojba “Zecovi” iz Bugojna. Rekli su mi: “Lezi ustašo na zemlju, raširi ruke i noge!” Ja sam to uradio. Pretražili su me. Oduzeli su mi 100 DEM i osobna dokumenta. Krv mi je tekla iz ramena, jaukao sam od bolova. Molio sam ih da mi previju ranu. Oni su rekli: “Nismo mi tu da te liječimo, nego da te ubijemo!”

Tu sam prepoznao četvoricu Muslimana iz sela Dahovo: Budo (to mu je nadimak, a ne znam mu ime) star oko 26 godina; Fehko Rizvić (možda mu je pravo ime Fehim) star oko 27 godina; Adem (Paše) Sarajčić (star oko 28 godina) i još jedan Sarajčić kome ne znam ime, a ocu mu je ime Šećo. To su mlađi ljudi i ja im ne znam potpuna imena. Nepoznata dvojica su mi držali sablje, iza leđa i ispod vrata. Sablje su se bijelile kao snijeg, ja sam

osjetio kako mi oštrica zarezala meso. Treći nepoznati vojnik me je tada počeo tući kundakom puške po rebrima i leđima, tukao me i nogama, na kojima je imao vojničke čizme, po bubrezima. Tada im je onaj Sarajčić, sin Šeće, rekao: “Nemojte ga tući, to je stariji čovjek. On ne misli nikome zla.” Prije nego što je on rekao, jedan od nepoznate trojice, skinuli su mi hlače i gaće i rekao je: “Sad ćemo te odžerešiti, da i ti budeš u pravoj vjeri Islama!” Prislonili su me uz jednu među i Sarajčić, sin Šeće, mi je dao cigaretu. Ja sam ih i dalje molio da me previju. Oni to nisu htjeli uraditi. Nakon toga zapovjenik muslimanske vojske zvane “Zecovi” je naredio da me odvedu kući. Rekao je: “Zapalite mu kuću, a on neka gleda kako gori!” Oni su je zapalili.

Gledao sam svoju kuću kako gori, a napravio sam je teško, odvajajući od usta. Nikad se gore nisam osjećao. Poniženje i ogorčenje sa bolovima ranjenog ramena. Kuće mojih susjeda su u isto vrijeme redom paljene. Nas četvoricu: J.Z. (star oko 38 godina), S.Z. (star oko 60 godina), I.P. (star oko 45 godina) i mene su sprovodili u nama nepoznatom pravcu.

Kad smo prolazili kroz neku šumu u njoj je bilo mnogo njihove vojske. Njihove bolničarke su ih molile da mene i J.Z., koji je bio ranjen u butinu, previju. Pretpostavljeni vojni zapovjednici im to nisu dozvolili. Ipak, njihova glavna sestra, Azra Salkanović je meni i J.Z.-u previla rane. Nije ni 5 minuta prošlo, naišao je Ismet Šahinović (star oko 36 godina) iz sela Zagrlja (općina Novi Travnik), njihov komandir osiguranja. Pitao me: “Gdje su ti sinovi?” Ja sam mu rekao: “Ne znam možda su u Sebašiću.” Tada me on udario kundakom puške u čelo, krv je šiknula. Taj udarac mi je stvorio rupu u čelu da se mogao prst u nju staviti. Pao sam na zemlju. Ošamutilo me. Kad sam ustao sa zemlje, on je ve otišao, došla je sestra Azra i previla me.

Nedugo, poslije toga stavili su nas u kombi i odvezli u Oparu.

U Opari smo zatekli zatočene Hrvate iz sela Trenice. Zatočili su nas sa njima u fiskulturnu salu. Ponovo me ispitivao Ismet Šehanović.

Sa ranjenom rukom morao sam im raditi fizičke poslove. J.Z. je sa ranjenom butinom morao čistiti potok koji je bio pun crijeva ubijenih životinja i ostalog smeća. Prebacili su ga u Bugojno u bolnicu, i vratili isti dan. Tu, u zatočeništvu smo 17 dana dobivali samo večeru. Iz zatočeništva je uspio pobjeći samo jedan zatočenik sa prezimenom R.. Tu su nas zatočene držali i pod stepeništem četiri dana i noći tako da nisu mogli leći. Ja sam tu boravio sa ostalim zatočenicima. Vršili smo nuždu u konzerve od hrane i tek u večernjim satima kad smo išli na večeru, mogli smo ih očistiti. U Zatočeništvu sam bio 56 dana, nakon čega sam bio razmjenjen.

iskaz o napadu muslimanskih snaga na civile hrvatske nacionalnosti i ubojstvo osobe koja se predala.

(svjedok: žensko, Hrvatica, 1941.)

(...) Na pola puta do kuće prolomilo se, iznenada, urlikanje: “Alah uegber!” Vikalo je više glasova. Ja sam se preplašila.

Mudžahedini su i dalje vikali. Kako su urlikali, odamah su otvorili vrata uz prasak, provaljujući. M. je pokušao pobjeći kroz prozor, ali nije mogao jer su mudžahedini bili pod prozorom. Ja sam digla kauč da uđe u njega, ali nije uspio, jer su oni već bili pred vratima. Kad su oni bili pred vratima M. je digao ruke u vis. Bio je potpuno blijed od straha.

Njegova mati A. je klekla pred njih i rekla: “Ljubi vas majka vaša, nemojte ga ubiti!” Tako je bolno rekla nekoliko puta. Onda je rekla “Imate i vi svoju majku, nemojte ga ubijati!” I to je ponovila nekoliko puta. Koliko je ona tada žalosno izgledala! Plakala je jecajući i govoreći,

ljubeći stalno svoja oba dlana odmičući ih i primičući svojim usnama, a potom ih sklapala i dalje moleći. Njih je bilo pred vratima, čini se oko 20. Bilo ih je mnogo. U meni je bio veliki strah. Sva sam drhtala. Onaj prvi mudžahedin sa vrata je vikao smješnim govorom, neuobičajenim za Muslimane našeg kraja: "Iziđi, sjedi!" To je ponavljao nekoliko puta. Bio je bakrene boje kože.

Najedamput, je rafalno zapucalo iz oružja. Pogodio je Mirka iako je on držao ruke podignute u vis. Kada su ga pogodili, žena imenom M. se sva tresla i mlatarala rukama. Ona je inače živčani bolesnik. Onaj mudžahedin je pokazivao prstom na nju, kao da pita: "Je li njen?" To nije mogao reći jer nije znao jezik. Mirkova mati mu je rekla: "Jeste njezin je, ubili ste sina bolesne žene!" To je govorila klimajući glavom, da je razumije. A htjela je navući njegovo sažaljenje jer mu je ona skrenula pažnju. Tada je zalupila vrata i krenula prema svom sinu. Mirko je jaučući govorio: "Majko, ranjen sam! Umrijet ću ti, nema od mene ništa! Pomozi mi! Šta ću majko! Daj mi vode?" Majka mu je dala vode. Čini mi se imao je veliku ranu na desnoj strani. Jedna mu je ruka bila ranjena, a druga slomljena. Umirao je uz velike bolove. Mi smo mu skinuli čizme i čarape, razderali košulju. Na kraju je rekao: "Okreni me majko prema zidu, da ne vidiš kako umirem." Tada je i umro.

U isti tren, kada je Mirkova mati zalupila vrata mudžahedinu koji je ubio Mirka, ostali mudžahedini su zapucali na vrata. Pri tome su ranili V. u debelo meso i potkoljenicu. Prošlo je 10 minuta i ponovo su zapucali na vrata. Tako su u razmacima pucali na vrata i na prozore. Tukli su sa svih strana. Prozori su bili razbijeni. Mi žene smo legle pod stol i tu pod stolom smo i prenoćile. Ranjeni V. je jaukao čitavu noć od bolova. Mi smo mu davali vode i oblagali rane. On je govorio: "Zovite ih da me ubiju! Bacite me u rijeku da se ne mučim!" Mirka smo pokrili paravanom. Nisam smjela disati. Muslimani su naročito jako pucali predvečer. Padalo je staklo i malter po nama. Kasnije su pucali oko kuće, najvjerovatnije uzvraćajući vatru, jer su tada naši sa položaja "Kamen" počeli pucati! Mi smo bile sve rastrešene i preplašene.

Sutradan 26.10.1993. oko 6:40 sati M. je izišla van iz kuće. Kada se vratila rekla je: "Eno, mudžahedine je nešto poplašilo, pa ih nema. Rasuli su cigare, idem ih pobrati." Anđa i ja smo izišle na vrata. Naši iz HVO-a, na položaju zvanom "Kamen", su vikali: "Ima li itko živ?" Ja sam rekla: "Ima! Ima, mi smo ovdje!" Oni su rekli: "Bježite niz rijeku!" Nas dvije žene, A. i ja, samo u čarapama smo bježale niz rijeku. Rijeka je bila duboka i hladna.

Oko 12:00 istoga dana sam saznala da mi je muž poginuo u rovu. Mudžahedini su ga vukli niz stranu do rijeke. Među ubijenim mudžahedinima sam prepoznala Mirkovog ubicu. Čula sam da je mudžahedinima zapovjedao neki Duzan (ne znam mu ime) iz sela Bukvića ida je navodno i on poginuo.

iskaz o nehumanom odnosu Muslimana, djelatnika travničke bolnice naspram Hrvata, ranjenika i bolesnika u toj bolnici, a napose ravnatelja travničke bolnice dr. Mersada Granova i njegovog nepridržavanja Hipokratova zakona, zatočeništvu.

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1973.)

... Sutradan oko 9:30 sati došao je gosp. Granov i pitao me da li me tko ovdje zlostavljao. Ja sam mu ispričao što mi se dogodilo. On mi je rekao: "Nisi ti kriv što si dobar miner." On mi je rekao da su mu pričali da sam ja ubio devet muslimanskih vojnika, a 12 ranio. Odgovorio sam mu da to nije istina. Još su lagali da sam zaklao njihovih nekoliko cijelih obitelji.

Iz te sobe u kojoj sam bio su me prebacili u sobu br. 17. Tu su bili stariji ljudi (sve Muslimani). Oni me nisu vrijeđali. Oko 12:00 sati istog dana, bio je petak na početku osmog mjeseca 1993. (ne mogu se sjetiti datuma), došla je posjeta tim starcima iz Novog Travnika. Njih 6-7 su upali i u moju sobu. Sa njima je bilo i onih ranjenika iz sobe br. 306, a

bilo ih je i iz drugih soba. Poznao sam jednog posjetioca iz viđenja, a ne mogu se sjetiti imena (star oko 36 godina iz naselja Kalinska - dio Novog Travnika). Počeli su me tući. Šamarali su me, vukli za kosu i udarali od krevet. Htjeli su me baciti kroz prozor! Vezali su mi špagu oko vrata. Govorili su: "Sve smo poklali po Pećinama!" Bolesnik u mojoj sobi pozvao je sestru. Došla je sestra, po nacionalnosti Muslimanka i vidjela šta rade od mene. Pozvala je liječnika. Došao je liječnik Markunović. Kad je on došao moji mučitelji su već izišli. Kasnije su me čuvali pod stražom. Imao sam tri operacije i kada su me izliječili zatvorili su me u zatvor u travničku bivšu vojarnu JNA. To je bilo 24.09.1993. Prva tri dana su me stalno tukli. Tukli su me nemilosrdno: palicama po leđima, ramenima stegnima i dlanovima. Saznao sam da je upravnik tog zatvora bio Husein Jugo (star oko 40 godina, iz Donjeg Vakufa). Sa mnom je bilo zatočeno još Hrvata, a to su:

1. Stipo Žulj (rođen 1970. godine) - iz Bugojna;
2. Ivan Josipović (star 35 godina) - iz Viteza;
3. Miro Bobaš (rođen 1968. godine) - iz Viteza;
4. Ljiljan Điđić (rođen oko 1967. godine) - iz Travnika;
5. Kruno Bonić (rođen 1975. godine) iz Viteza;
6. Pero Strinić (rođen 1949. godine) - iz Zenice, civil;
7. Ivo Fišić (rođen 1942. godine) - iz Travnika, civil;
8. Ivo Rajković (star oko 60 godina) - iz Travnika, civil.

Protiv trojice Hrvata su podignute i optužnice:
1. Stipo Čakar (star 58 godina) - iz Karaule;
2. Ivo Živko (star 52 godine) - iz Bugojna;
3. Nikica Slipac (star oko 40 godina) iz Slimena. (...)

iskaz o stradanju Hrvata uhićenih od muslimanse vojske.

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1963.)

(...) Dana, 3.10.1993. ja i P.V. (rođen 1948. godine) smo zarobljeni od strane muslimanske vojske na Beginom Brdu u Novom Travniku. Nas dvojicu su razoružali. Poveli su nas. Bio sam prvi u hodu, kada mi je jedan njihov pripadnik vojne policije rekao da sačekam. Stao sam. U tome se trenu zatrčao jedan muslimanski vojnik i udario me kundakom puške u glavu - točnije u potiljak. Krv je šiknula! Ta rana mi nije zarasla mjesec dana.

Sproveli su nas do prostorije vojne policije. U putu sprovođenja, vojnici koje smo susretali su nas verbalno vrijeđali: psovali majku ustašku, prijetili da će nas zaklati. Repetirali su puške da nas ubiju. Vojna policija nas je zaštitila. Bili su to sve mještani općine Novi Travnik i ja sam ih poznavao iz viđenja. Kada smo silazili niz Isakoviće tjerali su nas da vičemo: "Alah uegber!" i "Tehbir!"U prostoriji vojne policije su nas legitimirali, sa tim što su naše dokumente i druge osobne stvari zadržali. Legitimirao nas je njihov zapovjednik vojne policije, Kukan. To mu je nadimak, a majstor je karatea i mještanin Novog Travnika. Iz prostorije vojne policije su nas sprovodili do pritvora, kada su nas vojnici i civili u prolazu verbalno vrijeđali: psujući "Majku ustašku" i prijetili da će nas ubiti govoreći: "Pobijte ih, treba ih poklati!" i dr. Tukli su nas čime su stigli, baš ti prolaznici.

Zatočili su nas ispod stepenica u Srednjoškolskom centru. Nas dvojica smo bili potpuno mokri jer je taj dan padala kiša. Nakon 15-20 minuta pozvali su mene prvog na saslušanje. Odmah preko puta pritvora sprovodili su me, mislim u učionicu geografije (zemljopisa). Pred vratima su stajali uglavnom civili, a bilo je i vojske, ali mi nisu obraćali pažnju. Jedan civil s rukom u gipsu me udario gipsom po licu i nogom među noge. Poznat mi je, ali ne mogu da se sjetim imena, mislim da je brat od Sinana koji je po profesiji mesar. Iz te grupe tukli su me i drugi, ali ne znam tko. Mislim da je to bilo ogranizirano, jer se policija na to nije obraćala.

Saslušavao me je Dževad Karač zvani Džeki (star oko 30 godina) iz Novog Travnika. Sa njim

je bio još jedan policajac kojem ne znam ime, a radio je u H-2 MMK "Bratstvo", a i on je iz Novog Travnika, mislim da je star od 33-35 godina. Najviše su me pitali o vojnoj organizaciji HVO-a, političkoj situaciji u djelu Novog Travnika pod kontrolom HVO-a. Ispitivali su me oko 20-ak minuta. Kada su me vratili u pritvor, Dževad Karač je vrata pritvora namjerno duže otključavao, od normalnog tako da su me oni isti ljudi tukli kao i prilikom sprovođenja na saslušanje. Onda su odveli P.V.. Oni isti civili na putu do učinoce gdje se saslušavalo su ga tukli na isti način kao i mene. Nakon 15-20 minuta i on se vratio. Nije prošlo ni pola sata došao je mladić pod nadimkom Mačak, mislim da se preziva Malkoč (star oko 27 godina) sa Fikretom Omeragićem, star oko 28 godina, iz Lazina (selo u Novom Travniku).

Mačak je meni rekao: "Zar' si ti u ustašama!?" Potom su počeli tući P.V.. Tukli su ga mučki. To je bilo strahovito za gledati. Primio je na stotine udaraca, uglavnom u glavu. Mačak ga je naročito tukao. Krv mu je išla iz usta, nosa, i sa čela. Čelo mu je bilo nateknuto, debljine dva prsta. Do sutradan nismo izlazili iz pritvora. No u WC nismo mogli izaći. Ja sam obavljao nuždu u konzervu. Cijelu noć nismo mogli spavati. Stražar je vikao: "Spavaš li?! Majku ti ustašku!" Morali smo mu odgovoriti. U večernjim satima došao je jedan vojnik, repetirao je pištolj i tražio da nas izvedu - da nas ubije. Vikao je glasno: "Ustaše su mi ubile amidžića!" Mi smo bili preplašeni. To je trajalo desetak minuta, dok ga nisu razuvjerili od nauma.

Sutradan su nas odoveli na ispitivanje kod Rizaha Poprženocića (star oko 50 godina) iz Novog Travnika. Isti onaj Omeragić, koji je tukao P.V., sprovodio nas je. On ima govornu manu i dosta zastajkuje kad priča. Stavljao je P.V.-u nož pod vrat i rasjekao mu ruku, mislim da je bila lijeva. I meni je stavljao nož na trbuh, bio je to u stvari bajonet od puške M48. Govorio je: "Ustaše su klale na Lazinama!" Mene su prvoga uveli na ispitivanje. Pored Rizaha na ispitivanju je bio neki njihov viši časnik, ja mislim kapetan prve klase (star oko 40 godina) i meni je nepoznat. Imao je dijalekt srpskog govora. Mislim da je bio Sandžaklija. Počeli su s ispitivanjima. Govorio sam im razne stvari samo da si olakšam položaj, što sam donekle i uspio. Međutim, Rizah mi je rekao: "Ti si đubre! Ti nisi pravi čovjek! Imamo mi i druge metode za ispitivanje!" Potom su me počeli ispitivati temeljito. Pitali su sve o vojnoj policiji, civilnoj vlasti, političkoj situaciji i drugo. Na kraju ispitivanja primjetio sam da nisu zadovoljni mojim odgovorima. Vratili su me u pritvor. Prošlo je oko 40 minuta, vratili su i P. V.. Kada su otključavali vrata i otvorili ih, vidio sam kako ga tuku: Zoran Trklja (star 29 godina) majstor karatea; Sabahudin Višo (star oko 40 godina); novinar i njihov radio izvještač na radiju Zenica i Sarajevo Šefik Lendo (star 37-38 godina) brat od Refika Lende njihova bivšeg zapovjednika. Bio je sav preliven krvlju. Pukla mi je arikada. Krv mu je išla iz usta, nosa i sa čela. Bio je totalno premlaćen. Kada su ga zatvorili Sabahudin Višo je vikao: "Profesore, sada ću organizirati tvoje bivše učenike da te išamaraju!" Međutim, to je spriječio profesor fizike Meho Čmačanin. Prošlo je oko 2 sata kada je došla policija iz Zenice. Sprovedeni smo pješice do džamije u Kasapovićima, jer im je bio pokvaren auto. Mještani su nas tu lijepo dočekali. Nakon 24 sata prvi put smo tu jeli i pili vode.

Nakon toga nas je kombi muslimanske (arapske) humanitarne organizacije "Igasa" odvezao u Travnik. Zatočili su nas u vojni zatvor u vojarni bivše JNA. Tu su nas ispitivali dvojica mudžahedina, zajedno sa Salkom Bebom. Mudžahedini su bili Arapi i govorili su arapskim i engleskim jezikom, a Beba im je bio prevodilac. Pitali su za poginule mudžahedine u Novom Travniku i za neku municiju koju je navodno odvezao UNPROFOR u Bilu, upakovanu u konzervama. Ja sam jednog trenutka pomislio da će profesora ubiti, pa sam se javio za riječ i pričao im o tome kako su mudžahedini izginuli, tako da je situacija popustila. Iz Travnika su nas odvezli za Zenicu. Bio je 04.10.1993., negdje u noćnim satima. Tamo su nas zatočili u "KP Dom" (bivši zatvor za maloljetnike), koji je pretvoren u logor za Hrvate. Kada smo došli na prijavnicu tog logora za Hrvate, dvojica stražara i 4 civila su nas pretukli. I to su nas dobro pretukli, a posebno mene jer je jedan od njih rekao da me poznaje s nekog punkta, iako ja stvarno nikad nisam bio ni na kakvom punktu. Kasnije se ispostavilo da su ti civili radnici KP doma, kao civilni policajci. Od ukupno 39 dana zatočeništva P.V. i ja smo bili 25 dana u samici.

To je bila totalna izolacija. Tu sam skoro svaki dan dobivao batine, a nekada su me tukli 3 puta dnevno, samo dva dana su prošla da me nisu tukli. Tamo su u Zenici poseban tretman imali Hrvati, nas su najviše tukli i svi smo im bili ustaše. Meni su govorili: "Je li, ukrstio se križ i krst da koljete Muslimane?!" Hrana je bila užasno loša. Dobivali smo uglavnom 4-5 žlica riže, skuhane u vodi. Tu sam upoznao logoraše s područja Travnika i Kaknja. Iz Travnika ih je bilo ukupno 12, a prije toga njih još 6 je bilo razmjenjeno u Žepče.

Upoznao sam:

- Dragu Lovrinović (star oko 55 godina) iz sela Brajkovića;
- Božo i Mijo Pušelja (stari oko 55 - 60 godina) iz nekog sela ispod Vlašića;
- Nikola Volić (star oko 55 - 60 godina);
- Nikolina sina, Dragana Volića (star 17 godina) - mislim da su oni iz Bukovice;
- Jozo Tadić (star oko 35 godina);
- Jozin brat, Vinko Tadić (star oko 30 godina) - oni su sa Ovnaka;
- Zdravko Peša (star oko 60 godina) iz Brajkovića;
- Mijo Jelović (star oko 40 godina) i on je iz nekog sela ispod Vlašića.

Ja i P.V. smo svjedoci njihovih svjedočenja o svome zatočeništvu u školi na Mehurićima (selo kod Travnika) gdje su oni bili svjedoci masovnih ubistava mlađih muškaraca - civila i zarobljenih bojovnika, i jedne djevojke. Navodno ih je streljano oko 40. Oni su pričali da su sami bili izloženi torturama i mučenjima, izvlačili su njihove mrtve bojovnike, razminirali minska polja i služili su kao živi štit.

Iz Kaknja sam upoznao nekoliko zarobljenih bojovnika i zarobljenih civila, većinom viđenijih Hrvata u Kaknju. Svi su bili modro-plavi od udaraca, jer su prošli golgotu zatvora u Muzičkoj školi u Zenici. Pričali su mi kako su neki Hrvati umirali od udaraca muslimanskih istražitelja. Oni su to vidjeli i nisu im mogli pomoći. Nisam zapamtio kako se zovu ubijeni Hrvati.

Tu sam upoznao i Božu Marković (star oko 23 godine) ostao je bez oka, sa njim nisam kontaktirao. Bili su tu i momci iz: Bugojna, Vareša, Konjica. Iz Konjica je bio neki momak s prezimenom Šagolj (rođak od Smiljka Šagolja), na njega su pucali u zatvoru i ranjen je u ruku, nogu, kuk i stopalo. Pucali su, meni nepoznati muslimanski stražari. Jedan momak iz Bugojna (ne znam mu ni ime ni prezime) je prilikom razminirivanja njihovih minskih polja ostao sav izranjen, tako da mu je u pitanju jedno oko (mislim desno). Prisilno su ga Muslimani natjerali na to. Svi logoraši Hrvati, rade najteže fizičke poslove. Svakodnevno smo, osim fizičkog bili izloženi i verbalnom maltretiranju; psovali su nam majku ustašku, da nas treba pobiti, poklati i dr. To su govorili i civili, pa čak i njihove nene. Kad sam prolazio Zenicom vidio sam dosta žena u zarovima i dr. haljinama. Izgledalo je kao u "Teheranu".

Razmjenjen sam 12.11.1993. posredstvom UNPROFOR-a. Razmjenjen je i P.V.. Jedan od muslimanskih vojnika: Samir Mutić (star oko 25 godina) koji je trebao biti razmjenjen za nas nije htio ići na muslimansku stranu, tako da je ostao u dijelu grada koji kontrolira HVO u Novom Travniku. Hrvati - logoraši, iz Kaknja i Travnika ostali su u logoru u nadi da će biti razmjenjeni.

iskaz o ubojstvu djevojčice (Hrvatice) od pet godina starosti u dijelu Novog Travnika koji je pod kontrolom HVO-a, snajperskim hicem ispaljenim iz dijela Novog Travnika koji je pod kontrolom Armije BiH.

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1962.)

(...) Sa svojom obitelji živim u Novom Travniku. 30.09.1993. oko 18:40 krenuo sam na izvor na Ratanjsku da donesem vode. Naime, gradski vodovod već je bio zatvoren oko 2 mjeseca od muslimanske strane, tako da vodu za piće donosimo s izvora udaljenog od moga mjesta stanovanja 15 minuta pješke u jednom pravcu.

Moje troje djece (starosti: 7, 5 i 3 godine su ostala sa mojom suprugom, ustvari su se igrali ispred zgrade. Kada sam se vraćao s vodom, na raskrižju prema Domu zdravlja, sreo sam svoju suprugu. Pitao sam je: "Šta se dogodilo?" Ona mi je odgovorila: "Nema nam male!" Tada smo se supruga i ja uputili da tražimo djete. Na putu prema kući sreo sam susjeda M. M. (star oko 30 godina). On mi je rekao: "Izgleda da je snajper pogodio tvoju curicu!" Ja sam sav iznenađen i prestrašen skoro dotrčao sa suprugom do stana. Ostavio sam vodu i odmah sa svojim prijateljem E.M. (rođen 1961. godine) otrčao do Doma zdravlja. U Domu zdravlja mi nisu mogli dati točnu identifikaciju djeteta. Rekli su mi da je dijete teško ranjeno, te da nisu imali vremena za neko potpuno utvrđivanje identiteta. Odvezeno je u bolnicu u Biloj. U Biloj sam našao svoju kćerku, ležala je u "šok sobi", mrtva. Medicinsko osoblje mi je reklo: "Tek što smo je stavili u krevet, ona je umrla." Dok sam tražio djete u Domu zdravlja, dr. Z.K. mi je rekao: "Dijete je pogođeno snajperom u glavu! Prostrjelna rana! Nema spasa! Ni najsuvremenija klinika ne bi ga spasila." Djeca koja su se tu igrala rekla su da je mala ulazila u neka stara kola pored kontejnera, kada je pogođena snajperom. Do Doma zdravlja ju je prenio moj susjed i prijatelj M.R. (star oko 30 godina). Pričao mi je: "Mala je bila pogođena u glavu i cijela je bila krvava. Ja sam je nosio 50-ak metara kada sam pao u nesvijest od gorčine. Djete sam pokopao sutradan.

Ne mogu shvatiti osobu koja ima snage i srca da ubije dijete od 5 godina.

iskaz o ubojstvu djevojke (Hrvatice) u dijelu Novog Travnika koji je pod kontrolom HVO-a, snajperskim hitcem ispaljenim iz dijela Novog Travnika koji je pod kontrolom Armije BiH.

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1942.)

Dana, 28.10.1992., padom Jajca u ruke srpskih snaga, sa svojom obitelji i ostalim pučanstvom, prognan sam iz Jajca. Kao prognanik smjestio sam se sa svojom obitelji u Putičevo, općina Travnik. Po sukobu Hrvata i Muslimana prognan sam od Muslimana u Busovaču. Iz Busovače smo došli u Novi Travnik. Osim mene i supruge moju obitelj čine još i dvije kćerke. Nataša (starija) i Loreta (mlađa).

Dana, 7.10.1993. moja pokojna kćerka Nataša krenula je s momkom kod njegove majke. Išli su zagrljeni uz samu zgradu, kao oprez usljed svakodnevnog djelovanja muslimanskih snajperista. Oni su pucali svakog dana bez prestanka. Odjednom je pala granata, a potom se prolomio i prasak snajpera. Ja sam posumnjao da bi se nešto moglo dogoditi mojoj kćerki. Pogledao sam kroz prozor spavaće sobe. Pored mene, zabrinuto je stajala moja supruga.

Moja kćerka Loreta je dotrčala pod balkon i rekla: "Mama, pogođena je Nataša!" Ja i moja supruga smo istrčali vani. Kad sam izišao na drugi izlaz zgrade vidio sam ljude iz CZ (civilna zaštita), kako na nosilima nose moju kćerku. Ja sam prišao trčeći i pomogao da se odnese do ambulante. Mislio sam da je samo ranjena. Kad smo ušli u ambulantu liječnik je konstatirao smrt. Potom je moja kćerka otpremljena u mrtvačnicu. Liječnik je rekao, da je izravno u srce bila pogođena puščanim zrnom. Isti dan, noću, kćerku sam pokopao.

iskaz o uhićenju časnika HVO-a, njihovom premlaćivanju, zatočeništvu i ispitivanju od strane muslimanske vojske.

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1964.)

Dana, 13.04.1993. oko 13:45 bio sam u redovnom obilasku naših crta obrane prema srpskim snagama na Kamenjašu skupa sa:

1. Ivicom (Dragutina) Kambić (rođen 1950. godine) - dozapovjednik I. bojne;

2. Zdravkom Kovač zvani Brico (rođen oko 1967. godine) - pomoćnik zapovjednika VOS-a;

3. Vladom Slišković (rođen oko 1968. godine) - savjetnik pomoćnika zapovjednika za SIS.

Svi smo iz Novog Travnika.

Liniju obrane prema srpskim snagama, prema Golešu kod Novog Travnika, držali su zajednički HVO i Armija BiH.

Mi smo se vozili u teretnim vozilima marke ISUZU. Kada smo se vraćali nazad, između sela Kovačevići i Vodovod, najedanput, ispred nas izišlo je teretno vozilo marke TAM. Mi smo bili iznenađeni i zbunjeni. Vozilo je išlo ispred nas. Svi smo mislili u sebi: zašto je tako naglo izišlo ispred nas, bez davanja prometnih signala. Najedanput, na najužem dijelu puta, nepoznato vozilo je stalo, i mi smo stali. Kad smo stali, čuli smo gromoglasno urlanje: "Alah uegber", "Tegbir". Tada sam vidio 4 mudžahedina s automatskim puškama, tipa "CIGANKA", dvojica do trojica od njih imali su tromblone na puškama. Počeli su udarati kundacima pušaka po prozorima vozila. Na nepoznatom teretnom vozilu digla se cerada i ispod nje je izišlo 8-10 naoružanih mudžahedina s automatskim puškama tipa "CIGANKA". Kundaci pušaka udarali su već po našim glavama. Otvarali su vrata i tada nas čupali i bacali van iz vozila. Od njih svih skupa, bila su četvorica Arapa, jer su izgledom lica ličili na njih, jedan od njih je bio potpuno taman. Svi su imali brade po njihovom islamskim pravilima, jedino onaj najtamniji nije imao brade. Jedan od Arapa nije znao reći "lezi", nego je rekao: "Spavaj, spavaj!" Kad smo legli na zemlju i dalje su nas tukli kundacima pušaka, a nekada i nogom, na kojima su imali vojničke čizme. Mi smo jaukali, a meni je skočila velika kvrga na glavi. Potom su nas razoružali, trgajući opasače i džepove u kojima su bile radio stanice. Kada su to uradili, vezali su nam ruke, oči i usta. Ubacili su nas u kamion i odvezli nas u nepoznatom pravcu. Oni su vikali: "Alah uegber, "tehbir" i ostalo. Mi smo, dobijali i pokoju batinu. Kad smo došli do konačnog odredišta, izbacili su nas iz auta, grubo, trgajući odjeću. Ja sam kasnije doznao da je to bilo selo Ravno Rostovo u općini Bugojno.

Onda su nam rekli: "Dižite se! Idemo dalje, ali ovoga puta pješke!" Ja sam krenuo, ali nisam imao orjentaciju, pa su me gurali davajući pravac. Išao sam kroz šumu, jer mi je pod nogama šuštalo lišće i lomile se suhe grančice. Padao sam i ustajao sa zemlje usljed njihovog guranja. Tako su radili i s mojom trojicom pratioca, jer sam čuo kada se dižu i padaju na zemlju. Nisam mogao disati na usta. Mumljao sam. Tada su oni primjetili da nam smeta traka na ustima, pa su je skinuli. Kada su skinuli traku sa usta i dalje su mi oči i ruke bili vezani. Stigli smo.

Oni su rekli: "Povedite jednoga!" Čuo sam kao su trgli jednog od nas za odjeću i potom korake. Počela je padati kiša i od tada je padala 10 dana neprekidno. Poznao sam glas od Kambića, kada su ga ispitivali. Ali se nije moglo čuti šta ispitiju. Najdanput se prolomio pucanj iz pištolja i onda su mene poveli na ispitivanje.

Ja sam pomislio da su ubili Kambića. To mi je jedino kroz glavu prošlo. Kad sam došao Kambića nije bilo tu. Posadili su me da sjednem. Kiša je padala po meni. Osjetio sam sumrak kroz porozni povez na očima. Stavili su mi kapuljaču na glavu. Naslonili su mi

pištolj na sljepočnicu. Rekao mi je nepoznati glas: “Imaš pravo na 5 minuta. Mi znamo sve.” Prvo pitanje je bilo: “Šta radiš i koliko si ”balija" ubio!" Baš tako mi veli: “Koliko si balija ubio?” Potom me upitao: “Gdje si bio za drugog sukoba Muslimana i Hrvata u Novom Travniku u desetom mjesecu 1992. godine? Ja sam odgovorio šta radim, a da nisam ni jednog ”baliju" ubio. Rekao sam “balija” jer me tako pitao, a “balija” je inače pogrdan naziv za Muslimane. A za drugi sukob sam im rekao da nisam bio učesnik, nego da sam bio na koti Rostovo. Potom su mi rekli da će to provjeriti. Dalje su me ispitivali za vojnu organizaciju HVO-a. Cijelo vrijeme mi je pištolj bio na čelu. Kada su završili s ispitivanjima opalili su iz pištolja i odveli me kod grupe ljudi da tu sjedim, a nisam mogao prepoznati glasove. Sada mi je bilo jasno što su pucali iz pištolja na kraju ispitivanja. Da bi stvorili strah kod idućeg ispitanika, to su uradili. Dali su mi jesti, a osjetio sam sardinu. Dobio sam komadić koji mi je stavljen u usta. Ruke i oči su mi i dalje bili vezani i tako je trajalo 5 dana.

Kada su nas sve ispitali, ponovo su nas stavili u pokret. Mene je vodio neki Arap, koji nije znao hrvatski, a ni njihov bosanski jezik govoriti. Nego me samo gurao, tako da sam upadao u potoke, zapinjao za panjeve i kamenje, pri tome posrćući. Ispred sebe sam prepoznao Kambića, jer onaj koji ga vodio je vikao: “Ajde, stari komunista!” Kambić je bio komunista i to im je valjda rekao, na ispitivanjima. Njemu je vodič skretao pažnju kako će hodati da ne bi posrtao i upadao. Arap je pričao na arapskom jeziku. Peti dan su nam odvezali ruke i oči i zatočili nas u prostoriju hotela na Ravnom Rostovu. Vezali su nam lancima noge, jedan za drugoga i zajednički lanac pričvrstili za zid. Još jednom su nas ispitali i nisu više.

Dali su nam muslimanska imena, a ja sam dobio ime Jusuf. Morali smo svaki dan učiti Kuran, po nalogu njihovog hodže. Nismo se mogli brijati, a dva puta smo se mogli malo okupati. Tako smo bili tu zatočeni 30 dana, a ukupno smo bili u zatočeništvu 35 dana.

1 | 2 | 3 | 4

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

SVJEDOČENJA

1 | 2 | 3 | 4

RAMA/PROZOR

iskaz o stradanju Hrvata sela Uzdol i ubojstvu većeg broja civila (svjedok: žena, Hrvatica, 1935.)

Spavala sam u svojoj kući, moja kuća je odmah pored škole, kroz san sam čula pucnjavu. U deset minuta do šest sati probudio me metak koji je proletio kroz prozor (njime ga razbio, ostala je rupa i pukotina okolo).

Počeo je taj nesretni 14.09.1993. Uspjela sam skinuti spavaćicu i navući ovu odjeću koja je još na meni, prešla sam kuhinju koja je isto na katu, po kući je pucalo sa tri strane, samo nije pucalo iz pravca puta za Škarice. Sakrila sam se pod stepenice dok sam se krila metak mi je probušio rukav majice i sad je na meni, ovo ovdje kod lakta, vidite, bila sam pod stepenicama dvadesetak minuta.

Čula sam potom tri, četiri granate koje su pale oko škole i eksplodirale. Kad sam provirila vidim dim oko škole. Bila sam sama u kući. Čula sam galamu, muške glasove, a po boji glasova sam znala da to nisu naši a odmah zatim sam bila sigurna da su to muslimanski vojenici jer sam čula poklik: "Alahu egber, pobjedismo Vlahe!"

Ugledala sam kombi Ivana Džalte koji je njime bježao sa svojom obitelji. Muslimani su po njemu strašno pucali no kombi je ipak umakao. Između kuće i škole sam vidjela njihove vojnike, mislila sam da će me ubiti ili zarobiti jer nisam vidjela izlaz.

Odredila sam, radije neka me ubiju nego da im padnem u ruke, uzela sam ovu maramu što mi je sad na glavi u ruku i istrčala van. Trčala sam u pravcu sela Donja Vast. Muslimanski vojnici su me primjetili, bilo ih je 10-15, to sam vidjela kad sam ih prvi put ugledala a sad nisam smjela ni pogledat prema njima.

Čula sam njihove glasove: "Udri je, Boga joj njezina!" Oko mene su prštali meci, pucali su rafalno. Kad sam im izmakla začula sam žensku vrisku i jauke u zaseoku u kojem žive Zelenike.

Kako je oko mene ponovo zapucalo zašla sam iza stare škole i pala. Podigla sam se i pretrčala cestu i zašla u šumu i okrenula u pravcu Čorbadžića (zaseok Donje Vasti).

Prošla sam kroz zaselak Čorbadžiće i stigla do zaselka Glibe. Tu sam se sastala sa civilima iz Uzdola koji su prije mene uspjeli pobjeći. Od tu smo svi krenuli preko brda Volijak i spustili

se u selo Gračenica. Stopirali smo auta i tako stigli u grad Prozor. Tamo smo zatekli oko 25 osoba koje su uspjele pobjeći iz Uzdola. Tu su bili očevidci masakra u zaselku Križ. Oni su neposredni očevici brutalnog ubojstva Kate Stojanović te Martina Ratkića i supruge mu Kate koji su živi zapaljeni u svojoj kući. Susrela sam i razgovarala s očevicem muslimanskog zločina koji je počinjen nad: Dominom Raičem i njegovom suprugom, Ivom Raičem i njegovim sinom te nad Zorom Glibo.

Baš danas sam u Prozoru bila pri identifikaciji ubijenih, skupa s još par žena iz Uzdola. Identificirale smo 21 civilnu osobu, uglavnom ubijene civile iz zaselka Križ. Još nisu sve žrtve dovežene u Prozor, mislim da ih ima još pet.

Od identificiranih sam prepoznala dvoje masakriranih: Dragicu Zelenika (suprugu Ljube iz zaselka Zelenike) koja je bila zapaljena i Stipu Zelića, dječaka kojeg su zaklali a na potiljku je imao ranu nanešenu izbliza.

Ovaj iskaz dajem dragovoljno i odgovorno, potpisom svake stranice potvrđujem njegovu istinitost i provjerljivost.

iskaz pisan 15.09.1993.

TRAVNIK

iskaz o stradanju Hrvata sela Podovi, Postinje, Maljine, ubojstvu većeg broja uhićenika u selu Bikoši

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1940.)

8.06.1993., utorak, oko 4 sata ujutro, začula se pucnjava iz sveg artiljerijskog naoružanja. Ja sam bio u selu Postinjama (bio sam u selu Postinja), inače sam iz Podova, gdje se narod iselio prije 5 dana (petak), a samo su se muškarci zadržali da hrane stoku i paze kuće. 8.06. i oni koji su ostali u Podovima i Postinju su otišli u Maljine i Guču Goru.

Postinje je čisto hrvatsko selo (oko 20-ak kuća), a okolna sela su: Maljine (muslimansko selo i nešto oko 30-ak hrvatskih kuća), Lager (hrvatsko selo - Pušelje - 20-ak kuća), Fazlići (muslimani) i Suvi do (također muslimansko selo) i sva ova muslimanska sela su napadala na Postinje.

Ja sam izišao iz kuće i s prve linije je, ja mislim, došao moj bratić i rekao da se svi povlačimo prema Maljinama. U Maljine smo stigli u rani osvit jutra (nas oko 40, svi muškarci). U Maljinske rovove nismo uspjeli ni ući ni da se branimo, jer su iz Maljina svi otišli i povukli se, a nas su zarobili odmah čim smo stigli u selo, jer smo bili okruženi.

Na putu od Postinja do Maljina ima ubijenih i ranjenih, a to su:

1. Tomo Pušelja - ubijen kod zastave (u Maljinama), rođen oko 1930., u rovovima ubijen;
2. Franjo Pušelja (Vinkov) - oko 25 godina star, on je u selu ubijen pri povlačenju od kuće do kuće;
3. Mare Balta (Matina žena) - rođena oko 1930., ubijena također u selu pri prijelazu iz kuće u kuću;
4. Jurčević zvani Buco (Nikin sin) - imaoko 25 godina, isto ubijen u selu.

Ja sam bio u ambulanti na previjanju kada su ovi pobijeni.

U toku napada se čula vika muslimana među kojima je bilo dosta Mudžahedina i vikali su: “Tegbir braćo” i “Alah uegber”, a Mudžahedini su bili maskirani i govorili su arapskim jezikom.

Iz ambulante nas je dovezlo na kamionu, nas osmoro, a našim doktoricama Ljubici Pušelja i Kaći - ne znam kako se preziva, nisu dozvolili da idu sa nama u Bikoše, a potom u Mehuriće gdje su se nalazili i ostali ljudi iz okolnih sela.

Iz ove grupe koja je bila vođena u Mehuriće izdvojena je jedna grupa mladića i vojnika i starijih civila, a i jedna djevojka u uniformi (njih oko 32-oje), a sa tom grupom smo se sreli u Poljancima i sve nas vratili nazad za Bikoše. To bi sve moglo biti oko 9-10 sati.

Jedan vojnik, naoružan i uniformiran, nije Mudžahedin, maskiran, pričao je naški, normalno i još jedan sa njim, koji je poslije bio ranjen, a govorili su i pitali: “Znate li šta je Dženet?”, a kada mu nismo odgovorili, jer ne znamo, on je rekao: “Znat ćete sada!” Prijetili su da će nas pobit, da ovo nikada neće biti Hrvatska i Herceg - Bosna i stigli smo na Bikoše, na cesti (asfaltu) pored jedne stare male kućice (štala). Idući tako u koloni jedan od naših ljudi koji je imao bolest (padavicu) i on je zajaukao i kako se on tako razderao, tako je i po nama zapucano, od njih možda 8-10 Muslimana, jer je svako od njih vidio nas pet. Začulo se sa svih strana po cesti jauk i zapomaganje naših tih ranjenih ljudi, a jedan je tražio pomoć (Bojan Barać - star oko 20 godina), ali mu nitko nije uspio prići i pomoći.

Jedan od tih Muslimana se bio ranio pucnjava je prestala dok su se oni okupili oko tog ranjenog Muslimana. Ja sam ranjen u rame dok sam bio u ležećem položaju - u plećku (butinu), ali na sreću lakše.

Primjetio sam da u tom metežu i gužvi četvoricu naših ljudi kako bježe, a i ja sam krenuo za njima. Svi smo skupa pobjegli preko livade pa ne znam što je bilo sa ovom grupom na cesti, a među njima su bili:

1. Niko Bobaš - 1937. godište, oženjen ima 6 djece, civil;
2. Goran Bobaš (Nike) - 1971. godište;
3. Slavko Bobaš (Fabijanov) - star preko 30 godina;
4. Stipo Janković (Frane) - star preko 30 godina;
5. Dalibor Janković (Stipe) - star oko 18 godina;
6. Pero Bobaš (Mijin) - star oko 23-24 godine, neoženjen;
7. Predrag Pušelja (Kažimirov) - star oko 22 godine);
8. Ljuban Pušelja (Barešin) - star oko 30 godina, oženjen, otac troje djece;
9-11. Iz Postinja troje braće: Balta;
12-13. Jozo i Nikica (Franini sinovi);
14. Ivo Balta (Nike) - star oko 25-26 godina iz Ćukala, oženjen iz Postinja;
15. Tihomir Peša (Drage) - star oko 15-16 godina;
16. Bojan Barać (Zvonke) - star oko 22 godine iz Pušelja;
17. Brat mu Davor -star oko 16 godina;
18. Srećo Bobaš (Franin) - star oko 30 godina, oženjen ima jedno djete;
19. Anto Matić (Mijin) star 30 godina.

Za ove ostale se ne mogu sjetiti, ko su i kako se zovu, a inače su iz Maljina.

Još uvijek tog istog dana 8.06. oko podne, u Postinjskom polju pored vodenice, sjeli smo da se odmorimo nas petorica, koji smo pobjegli, s ceste začula se pucnjava i vikali su na nas: “Predajte se, opkoljeni ste!” Dvojica najmlađih od nas pet su preko vode pobjegli, a mi (nas trojica) jer smo bili ranjeni, nismo mogli pobjeći i predali smo se.

Od nas trojice odvelo je dvojicu na previjanje, a ja sam ostao sa njima pored vodenice, njih je bilo desetak od kojih znam i prepoznajem: Salko (sa Lagera, star oko 30 godina, Rašidov

sin), Suljan (sin Bajre, star oko 25 godina, on je govorio ostalima da me treba ubiti) i Nail (oženjen na Lageru od Seide, njih dvojica su skupa inzistirali i zahtjevali od ostalih da me ubiju, ali drugi nisu dali da me udare kundakom i da mi se približe. Znam i ostale ali im ne znam imena. Pitali su me za oružje u selu, za miniranje, ali me nisu udarali. Naredili su mi da zovem ovu dvojicu što su pobjegli da se predaju, ali oni su već bili pobjegli.

Od vodenice smo otišli do Zvonke Baraća kuće da vide da se nisu tu sakrili, tu je pristigao jedan nepoznati milicionar u pratnji jednog doktora (za kojeg oni kažu da je doktor), on je upitao ko je zarobljen. On me je pitao: "Ustašo, priznaj gdje vam je oružje i gdje su vam minska polja!" Pri tom mi je cijelo vrijeme držao nož pod vratom i pitao me, a ostali su stajali i gledali. Ja sam rekao da smo oružje predali, a tražio je moja osobna dokumenta, predao sam mu to na pregled. Poslije tog pregleda odveli su me na Mehuriće u školu, gdje sam zatekao ostalo stanovništvo iz Maljina, Podova, Postinja i Orašca, ukupno 280-300 ljudi, žena i djece u školskoj fiskulturnoj dvorani, gdje je zadržan taj narod 17 dana, sve do razmjene 24.06.1993.

U međuvremenu me je nakon 4 dana odstranilo kao vojnog zarobljenika, do dolaska Crvenog križa, kada su nam dali neke kartice, dva puta su nam davali hranu, bili smo pod ključem, puštali su nas po potrebi u WC, bili su korektni prema nama.

Ariz iz Podova je pravnik na pilani na Novoj Biloj, on nas je ispitivao o stanju u selu, u vojsci, rekao: "Na, pa pišite."

Ova četiri dana smo bili u nekoj maloj šupici gdje nas je bilo 15, a pušteno nas 7, a ostale su odveli u KPD Zenica.

To su:

1. Miljo Pušelja;
2. Željo Pušelja (sin od Mije);
3. Božo Pušelja (Mijin brat);
4. Njihov bratić Ljuban;
5. Mirko;
6. Veso Balta iz Postinja;
7. Drago Jurić;
8. Neki zvani "Baja" iz Maljina.

Ostali iz druge šupe, njih ne znam, osim Zdravka Peše, gdje je njih bilo oko 14, ali se nismo mogli vidjeti.

iskaz pisan 18. listopada 1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Krpeljići, crkve u Gučoj Gori
(svjedok: žena, Hrvatica, 1935.)

07.06.1993. oko 16:00, sati došao je susjed i rekao meni i Dragi Voliću, starom 60 godina, da se sklonimo u sklonište Frane Petrušića. To nam je rekao na brzinu u prolazu, a razlog nije rekao. Rekli smo mu da ćemo se nas dvoje skloniti u podrum moje kuće, pa kada nam bude hladno vratit ćemo se u kuhinju.

Sutra dan, 08.06.1993., ujutro oko 3:30 sati je zapucalo. Nas dovje smo bili u podrumu. Ja sam mu rekla: "Evo Drago, zapucalo je, koliko je sati?" On je rekao: "Pola četiri (3:30), sat mi je sporiji 5 minuta". Pucalo je sa svih strana. Padale su granate i sipalo streljivo. Prozori na kući uz prasak su se polomili. Kroz jedan, sat i pol, nisam sigurna, pred vrata su skočila trojica ljudi. Iz podruma smo im vidjeli noge samo do koljena. Imali su vojnička odijela.

Jedan od njih je rekao: “Odvaljivaj, misli on da se ne može doći do njegove kuće.” Prvo su odvalili strugicu na dvorištu, potom klizeća vrata na balkonu i vrata od kuhinje kada su ušli u gornji kat kuće. Mi smo prestrašeno šutili. Drago, sav prestrašen je rekao: “O, šta ćemo sad?” Ja sam njemu rekla: “Drago, što ti god rekneš, ja pristajem!” On je rekao: “Ajmo se predati.” On je otključao vrata. Ja sam ga uhvatila ispod ruke jer se sav tresao. Tresao se kao prut, kao da je imao visoku temperaturu. Zubi su mu cvokotali jedni od druge. Ja sam mu rekla: “Drago, hajdemo u Franino sklonište!” On je meni rekao: “Ti idi ja ću te stići, ti sporije hodaš. Samo da vidim tko je u kući. Zašto provaljuju i preturaju kuće. Nikada ni sa kim nismo bili u zavadi.” Naime, kada je počela pucnjava čuli smo muslimanske poklike “Alah uegber!” U početku smo mislili da se to šale. Međutim, kasnije sam spoznala da je to ozbiljno i da je počeo sukob između Hrvata i Muslimana.

Naše selo Krpeljići mješanog je nacionalnog sastava. Hrvata ima oko 20 domaćinstava, a Muslimana ima mnogo više, oko 100 domaćinstava. Drago ništa nije rekao, samo sam vidjela po njemu da pretpostavlja da nas pljačkaju susjedi Muslimani.

Ja sam ga povlačila da krene sa mnom u Franjino sklonište. On je uporno odbijao da krene sa mnom, govoreći: “Idi ti, hoću da vidim tko je!” Ja sam ipak krenula, a on je ostao u dvorištu. Došla sam u Franjino sklonište uz pucnjavu streljiva i granata sa svih strana. Po putu su praštali meci. Ja sam govorila: “Sveti Anto, pomozi!” Kada sam došla u sklonište, sačekala sam malo i rekla: “Gdje je Drago? Zašto ne dolazi?” Zamolila sam susjeda da sa mnom krene mojoj kući da vidimo šta je sa Dragom. On je pristao. Kada smo došli do kuće, primijetili smo tijelo kako leži u dvorištu kuće na leđima raširenih ruku. U isti tren sam prepoznala Dragu. Susjed je rekao: “Eno, vidi, zaklali su ga!” Mi smo došli do njega. Oko njega i na njegovoj glavi bilo je krvi. Ja sam pala u nesvjest! Susjed me je podigao iako je star oko 70 godina. Ja sam došla sebi. Onda me je on odveo u sklonište. Kada smo došli u sklonište, pitali su nas ostali: “Šta se dogodilo?” Mi smo im sve rekli. Tada smo mi počeli bježati prema crkvi. I dalje se pucalo! U skloništu su bili sa mnom N.P. i njegova supruga K. stara oko 73 godine, njihov sin F., star oko 41 godinu i njegova supruga A. stara oko 36 godina, potom A.P. stara 58 godina i njena kćer K. stara 27 godina, zatim K.K. stara oko 58 godina, K.V. stara oko 58 godina i njena kćer B. stara oko 24 godine (bolesnik od dijabetesa) i još neki susjedi. Bilo je i dvoje djece od 10 do 12 godina. I dalje je pucalo. Došli smo do jedne štale i tu stali. Mislili smo krenuti prema Novoj Biloj. Najedanputa ugledali smo vozila UNPROFOR-a. Dvije djevojke, sestre ne znam im prezime zaustavile su vozila UNPROFOR-a. Među njima je bio jedan prevodilac iz Viteza, muškarac star oko 30 godina. Njih dvije su ispričale šta se sve dogodilo. Prevodilac je tada otišao i nešto kasnije došao s predstavnicima UNPROFOR-a. Rekao nam je da uđemo u crkvu. Svećenika nije bilo, dvije časne sestre su nam rekle da su negdje otišli i da nisu tu. To je bila crkva Svetog Frane Asiškog u Gučoj Gori. Mi smo tu bili od 08.06.1993. od 12:00 sati do 09.06.1993. do 17:30 sati. Muslimanska vojska je pucala i po crkvi, tako da je UNPROFOR morao uzvratiti. Da nije bilo UNPROFOR-a sve bi nas zaklali.

09.06.1993. oko 9:00 sati UNPROFOR je dovukao mrtva tijela sljedećih:

1. Drago Petrušić, star oko 58 godina;
2. Rudo Petrušić, star oko 60 godina;
3. Ljubo Petrušić, star oko 61 godinu;
4. Niko, ne znam mu prezime, bio je jedinac u matere, mogao bi biti star oko 35 godina;

5. Stipo Kafadar, star oko 42 godine, nije imao jedno oko od djetinjstva i

6. Vlado Volić, star oko 34 godine, njega su mučili, prije nego su ga ubili.

Kažu da je, njih 6 ubila muslimanska vojska pošto su se predali, pa su ih razoružavali. Tada sam vidjela da Drago nije zaklan nego pogođen metkom u glavu. Rekli su mi da su Dragu ubili Džemo Grabus, star oko 35 godina i Naić mislim da mu je prezime Grabus, star oko 30 godina, za trećeg ne znam, neki Emina sin, stanuje kod džamije, svi susjedi iz Krpeljića.

Njih je vidio V.V. iz Krpeljića, kada su istoga dana naoružani bili pred mojom kućom kada mi je muž ubijen. D.R. iz Guče Gore je rekao mojoj susjedi A.P. da je Dragu ubio Džemo Grabus. To mi je ona, rekla u crkvi 09.06.1993. oko 9:30 sati. On je bio zidar. Dragu i ostale je pokopao UNPROFOR, zamotane u deke u dvorištu crkve. Sutradan smo došli u pratnji UNPROFOR-a do Nove Bile. Ovaj iskaz dajem neopozivo, dragovoljno i sa potpunom istinom.

iskaz pisan 13. listopada 1993.

iskaz o ubojstvu civila u selu Miletići
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1936.)

24. travnja 1993. radio sam na njivi. Oko 17:30 su do mene došla neka djeca koja su mi rekla da idem kući jer da je musliman iz Donjih Miletića (muslimanski zaselak u Miletićima) došao u naše selo. Dedo Suljić (1934.) je došao u selo da nas sve poziva na sastanak. Gornji Miletići su bili hrvatski zaselak Miletića s 10 kuća, 13 domaćinstava, oko 50 ljudi.

Nasred sela pred štalom Srećka Pavlovića već su se iskupili svi sumještani. Osim mještana Hrvata tu su bili i Muslimani iz Donjih Miletića:

1. Dedo Suljić (rođ. 1934. godine);
2. Haso Suljić (rođ. 1915. godine);
3. Hakif Suljić (rođ. oko 1955. godine);
4. Avdo Suljić (rođ. 1958. godine).

Dedo, Hakif i Avdo su braća, a Haso im je stric. Svi su bili u civilu. Svi okupljeni Hrvati su bili također u civilu.

Dedo nam je rekao da će nam nešto reći ali da ne paničimo. Rekao je da su oko sela Mudžahedini, da im ne pružamo otpor i da se ne plašimo, dokle god su on (Dedo) i njegova braća tu, bez obzira što su Mudžahedini odlučili uzet naše selo. Mi smo govorili da nikad ništa Muslimanima nismo napravili i da nema razloga da napadnu nas i naše selo. Nismo vjerovali da bi nas netko mogao napasti i dogovoreno je da F.P. i Avdo Suljić odu u zapovjedništvo muslimasko u Mehurićima i provjere je li to njihova zapovjed ili to Mudžahedini rade na svoju ruku.

Oni su otišli u zapovjedništvo i to s traktorom. Tek što su oni otišli B.P. je rekao: “Dedo, ja ti ne vjerujem, ti nama spremaš klopku. Ja idem bježat, a ostali kako hoće.” Otišao je u kuću u nakani da pobjegne.

Dedo nas je i nadalje uvjeravao da nema mjesta panici. Da je bila riječ o klopci kasnije mi je potvrdio i B.P. koji je čuvao ovce, vidio Mudžehedine pred Dedinom kućom.

Dok smo još razgovarali s Dedom iza kuća je izbilo 15 naoružanih Muslimana, 11 Arapa - Mudžahedina i četvorica domaćih Muslimana. Zapucali su na B.P., koji je upravo izlazio iz kuće. Na sreću nisu ga pogodili i on je pobjegao.

Zavladala je panika. Žene i djeca su vrištala i plakala. Stipo Pavlović je ljutito rekao: “Dedo, lažove, idem u kuću i nitko me neće odvesti.” Musliman iz Jezerca po imenu Kasim Jusić je pitao: “Gdje je Stipo?”, iako je i sam vidio gdje je. “Sad ću ja otić po njega.” Rekao je i sa uperenom puškom pošao u kuću.

Otvorio (razbio) je nogom vrata i dva rafala su se slegla u jedan i Jusić je pao. Potom se začuo još jedan rafal kojeg je na prozor ispucao jedan Mudžahedin te eksplozija bombe

nakon koje se začulo zapomaganje Stipine supruge, da joj ubiše muža i da je i sama ranjena.

Ušli su unutra Mudžahedini i donijeli je k nama. Nije mogla stajati na nogama. Htjela je sjesti, pošao joj je pomoći Akif Suljić ali ga je Arapin pogodio puškom po licu. Dedo je govorio: “Ubiše mi brata!” “Ubit ćemo i tebe!” Rekao je Arapin koji im je izgleda bio vođa. Dedo je potom ušutio.

Arapi su međusobno komunicirali na arapskom i još više na francuskom. Ja sam i jedan i drugi jezik znao, jer sam četiri godine živio i radio kao radnik “Hidroelektre” u Alžiru. Objašnjavali su, kad su upali u selo da to selo ni do sad nije smjelo ostat. Da treba razdvojit i pobit vojno sposobne muškarce. Svi su bili uniformirani, tamne puti i većina je imala brade. Inače smo ih prije viđali u muslimanskom dijelu Miletića. Neki su kod Dede i spavali i njegove braće, a baza im je bila u školi u Zagrađu.

Domaći Muslimani su bili umazani ilovačom da ih se ne bi prepoznalo, no ipak sam prepoznao:

1. Osmana Tahirovića iz Zagrađa;
2. Buću Zijadova Suljića iz Mehurića;
3. Sakije Jašarevića unuk iz Fazlića;
4. Dede Jusića sin iz Jezeraca.

U međuvremenu je prispjelo još njihovih vojnika (domaćih Muslimana), ali ih nisam prepoznao.

Stigla su i još dvojica Mudžahedina sa “Landrowerom”. Otpočela je pljačka po selu, a privodilo se i one koje se još našlo u kućama.

Tad su se vratili iz Mehurića F.P. i Avdo Suljić, rekli su nam da u zapovjedništvu ne znaju ništa o ovoj akciji u Miletićima. No, da to nije tako, svjedoči i činjenica da je jedan od ovih Mudžahedina što su stigli “Landrowerom” bio i glavni zapovjedik iz Mehurića, Arapin imenom Ramadan, koji će osobno ravnati kasnijim događajima u Miletićima.

Taj Ramadan je znao nešto hrvatski i pitao je: “Obojica Muslimani?” Dedin brat Avdo je rekao da su obojica Muslimani, na što je prišao netko od novodpridošlih domaćih Muslimana i rekao da je jedan od njih Hrvat. Arapin Ramadan je rekao: “Hrvat ovamo!” i priključio F.P. ostalim Hrvatima. Jedan domaći Musliman je uzeo F.P.-u ključeve i odvezao mu automobil. Rekli su ako nađu negdje skriveno oružje da će sve poubijati.

Ja sam priznao da imam bombu. Pošao sam sa Arapinom i predao mu bombu. Pitao sam ga na francuskom zašto su napadali selo. Bio je iznenađen. Pitao me odkud znam francuski. Rekao sam mu da sam bio u Alžiru 4 godine. Rekao mi je da je Alija Izetbegović bio u Bukovici (selo udaljeno oko 8 km od nas) i da je tražio da se zauzme ovaj prostor, da su se neki mještani Muslimani tom usprotivili i da je potom Alija rekao: “Dobro, onda barem morate pomagati Mudžahedinima, oni će to obaviti umjesto nas.” “Mi radimo samo ono za što smo plaćeni i što nam je naređeno.” rekao je Arapin. Obećao mi je da ja i moja žena nećemo biti vezani.

Kad smo se vratili otpočeli su vezivanje ruku na leđa. Sjekli su uže za sušenje rublja i vezali nas. Jedino nisu vezali djecu ispod 12 godina. Sve preko 12 godina muškarce, žene i djecu su vezali.

Vladu i Tihomira Pavlovića su uhvatili za kosu i tukli ih koljenom u lice. Oni su inače kao pripadnici male zajednice “Jehovinih svjedoka” - Bili Han i tražili prigovor savjesti, da im

religija ne dopušta nošenje oružja, što je HVO i usvojio i nikad nisu bili mobilizirani. Tukli su i Antu Petrovića na isti način. Rekli su nam da će ubiti svakog nesvezanog ako se ne javi, ili ako se naknadno pokuša odvezati. Tad su rekli da će prozvati i da prozvani istupe iz grupe.

Prozvali su:

1. Franju Pavlović (rođ. 1960. godine);
2. Antu Petrović (rođ. 1937. godine);
3. Vladu Pavlović (rođ. 1973. godine);
4. Tihomira Pavlović (rođ. 1973. godine).

Prozvani su istupili i po zapovjedi Arapina Ramadana morali su kleknuti kao u crkvi. Zapovjedi je izdavao na hrvatskom jeziku.

Nas ostale su postrojili u kolonu po dva i naredili pokret put Mehurića. Naprijed pobrojeni Hrvati su ostali klečući.

Nadomak Mehurića su nas čekala sva osobna vozila u kojima su bili domaći Muslimani u civilu, sinovi Poparića Rame. Bili su zaposleni u Švicarskoj.

Napali su Mudžahedine da, što im to rade susjedima što ih zavađaju s njihovim ljudima. Mudžahedini su im prislonili puškom na čelo i prijetili da će ih pobiti. Poparići su nam rekli da će doći u Mehuriće i oslobodit nas za sat vremena.

Produžili smo u Mehuriće. Smjestili su naše žene u kući Srbina Milojka Savića kojeg su već prije protjerali. Žene su išle u kuće, a mi muškarci u štalu. I dalje smo bili vezani. Oko 21:30 su nam rekli da idemo u selo Zagrađe i da će nas smjestiti po muslimanskim kućama. Tad su nas i odvezli. U autobusu je nas dočekao liječnik, pitao je treba li pomoć.

Došli smo u Zagrađe gdje su nas razmjestili po muslimanskim kućama. Bili su vrlo korektni i iskazivali su žal zbog onog što je učinjeno u Miletićima. Tamo smo ostali dvije noći. Tražili smo da odemo u Miletiće da vidimo što je sa izdvojenim ljudima. Rekli su da možemo, ali da ne smjemo ništa dirati, da tamo treba doći UNPROFOR i zajednička komisija HVO i Armija BiH.

Kad smo nas četvorica mještana došli 27.04.1993., u kući Stipe Pavlovića pronašli smo njegovo tijelo, koje je bilo izrešetano metcima. U drugoj prostoriji našao sam Franju Pavlovića koji je ležao potrbuške. Bio je zaklan. Kraj glave mu je bila šerpa od oko 8 litara, do pola je bila napunjena krvi. U šerpi je bila grabilica za juhu. Okolo su se vidjeli tragovi krvi, kao da je netko raznosio krv i razlijevao je pri tom iz te grabilice. Do Franje je bilo tijelo Vlade Pavlovića. Ležao je na leđima. Imao je na lijevoj strani grudi tragove paranja nožem kao i ubod na vratu. Bio je očito tučen po licu. U drugoj sobi na kauču je bio Tihomir Pavlović. Zatekao sam ga u sjedećoj pozi, podmotanih nogu (“po turski”) i ruku na leđima. Po bedrima je imao rupe od metaka. Jedan metak je očito dobio u bradu. U kući Ive Pavlovića smo našli tijelo Ante Petrovića. Bio je sav krvav. Kuće su sve bile opljačkane i rasturene.

Vratili smo se u Zagrađe. Sutradan je UNPROFOR došao po nas, mogao je ići tko je htio. Sedmero starijih i oboljelih ljudi nisu htjeli ići - rekli su: “Umrijet ćemo kod svojih kuća.”

Luca Pavlović, koja je teško ranjena pri ubistvu svog supruga Stipe, umrla je od rana. U srpnju su razmjenjene četiri osobe.

iskaz pisan 7. listopada 1993.

iskaz o brutalnom ubojstvu civila sela Miletići
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1957.)

Dana, 24. travnja 1993. oko 17:30 ja sam na njivi čuvao ovce i primjetio sam da iz Donjih Miletića, muslimanskog dijela sela (Gornji Miletići su hrvatski) idu tri civila prema našem dijelu sela. Bila su tri brata u civilnoj odjeći:

1. Dedo Suljić (oko 60 godina);
2. Akif Suljić (oko 45 godina);
3. Avdo Suljić (1958. godište).

Čuo sam kako Dedo govori: "Za sve je kriv Hamid." (Riječ je zasigurno o sinu Akifa Suljića kome se Dedo obraćao kada je to govorio.) Bili su od mene udaljeni oko 100 metara i nisam čuo Akifov odgovor. Produžili su u selo.

Nekakva slutnja mi je govorila da razlog njihovog dolaska u hrvatski dio sela nije uobičajen, pa sam ostavio ovce i požurio u selo. Sreli smo se nasred sela pred štalom Sreće Pavlovića.

Kad sam stigao, s njima su već razgovarali Tihomir Pavlović (rođen 1974.) i Vlado Pavlović (rođen 1974.). Dedo je govorio, a ova dvojica su šutila. Rekao je da je došao da nas upozori da će nas Muslimani napasti i da bi najbolje bilo da budemo svi na okupu, da budemo nasred sela. Ja sam rekao da je pametnije da bježimo, da je to bolje. Dedo je rekao: "Ostanite, bolje, mi ćemo vas štititi." Ja sam rekao Dedi: "Kad ste nas već mislili štititi što niste ponijeli oružje da nas branite?"

U selu je (u hrvatskom dijelu) bila mala zajednica Jehovinih svjedoka kojoj su pripadali Srećo Pavlović, sin mu Tihomir i Vlado Pavlović. Oni i članovi njihove obitelji su odložili kod HVO-a tzv. prigovor savjesti, jer da im vjera brani korištenje oružja, što im je HVO i prihvatio, te nisu nikad bili mobilizirani. Inače, u hrvatskom djelu sela (Gornji Miletići) bilo je 13 domaćinstava s oko 50-60 članova.

Dedo je uvjeravao: "Bolje vam je bježati ali se nemojte niti hvatati oružja, jer ćete se teško suprostaviti mudžahedinima."

U muslimanskom dijelu sela (g. Miletići) su inače već početkom zime stigli arapski državljani (uniformirani mudžahedini) koji su imali bazu u Zagrađu (ispod D. Miletića), a neki su spavali u Dedinoj i Akimovoj kući, valjda zato jer su im sinovi radili u lokalnom muslimanskom zapovjedništvu.

Dedo mi je govorio da bi najbolje bilo da ja odem u njihovo zapovjedništvo i da tamo razjasnim stvar. Ja sam to odbio jer sam predpostavljao da je to zamka, ali je F.P. to prihvatio i otišao se opremiti.

Ja sam i na dalje inzistirao na bježanju, ali Srećo Pavlović nije vjerovao da bi se išta od toga moglo dogoditi i protivio se bježanju. Žene i djeca, koji su se u međuvremenu sakupili, otpočeli su plakati.

Odlučio sam zatvoriti ovce i pošao u kuću da ih zatvorim. Uzeo sam pušku i zaključavao vrata kad je neko zapucao na mene. Bila je ova posjeta očito dogovorena samo s ciljem da nas što lakše pokupe i pobiju, već smo bili opkoljeni. Metci su udarali po zidu, razbili prozor. Vidio sam na sve strane puno uniformiranih vojnika Muslimana. Počeo sam bježati

prema šumi, prema selu Jezerci.

Ljudi nasred sela su bili već opkoljeni, nitko od njih nije imao oružje i nisu imali šanse pobjeći jer su bili u klopci. Uprkos pucnjavi pobjegao sam, mislio sam tražiti pomoć u hrvatskom selu Orašac.

Došao sam do seoskog zapovjednika i molio za pomoć, no on mi je rekao da ih je premalo, da se boji da se to isto ne dogodi i u njegovom selu, a i bez zapovjedi da ne može ništa učiniti. Vidjevši da pomoći nema, odlučio sam se vratiti u selo.

Dovukao sam se na stotinjak metara od kuće, a svi moji sumještani uključujući i djecu bili su svezanih ruku na leđima. Sjekli su konopac za sušenje rublja i vezali ljude, žene, djecu. Formirali su kolonu po dva i poveli ih put Mehurića. Bilo je oko dvadesetak domaćih Muslimana i 5 Mudžahedina. Bila su tamo i trojica "dobrotvora", koji su kad je kolona krenula zaputili se prema Donjim Miletićima zajedno sa njima.

Lucija Pavlović (stara oko 60 godina) očito ranjena, je pokušavala puzati za kolonom. U koloni sam vidio sve sumještane osim:

1. Stipe Pavlovića;
2. Franje Pavlovića;
3. Tihomira Pavlovića;
4. Ante Petrovića;
5. Vlade Pavlovića.

Od domaćih Muslimana prepoznao sam Osmana Tahirovića iz Zagrađa (star oko 30-tak godina). On nije za razliku od ostalih namazan po licu.

Kad je kolona otišla počelo je pljačkanje sela. Odovdili su stoku i iznosili stvari. Po Luciju Pavlović i M.P. koje nisu mogle hodati (prva ranjena, druga nemoćna i stara) došao je automobil "zastava" i odvezao ih.

U međuvremenu je pala noć. Noćio sam u šumi iza sela. Ujutro oko 5:30 odlučio sam ući u selo, iskoristiti svitanje i vidjeti da možda netko nije ostao u selu, skriven ili ranjen.

Došuljao sam se do svoje kuće gdje je sve bilo razbijeno i razbacano. Potom sam ušao u kuću Stipe Pavlovića i na hodniku sam našao mrtvog Stipu kako leži na leđima. Pogledao sam u drugu sobu (dnevnu sobu) tamo je na kauču u sjedećoj pozi sjedio Tihomir Pavlović. Noge su mu bile podmetnute tako da je sjedio po "turski". Ruke su mu bile na leđima. Bio je sav krvav. Na bedrima su bile vidljive rupe od metaka te na bradi. U susjedoj spavaćoj sobi našao sam dva tijela. Franjo Pavlović je ležao potrbuške, a glava mu je bila u nekakvoj šerpi koja je bila dopola puna krvi. U šerpi je bila i grabilica za juhu (paljak, kutlača). Kad sam ga pokušao okrenuti prsti su mi ušli u veliku rupu u predjelu srca. Bio je sav krvav. Uz njega je bio i Vlado Pavlović. Ležao je na boku, zgnječen tako da su mu koljena dodirivala bradu. Bio je kao i ostali sav u krvi. Otišao sam u kuću Ive Pavlović gdje sam našao Antu Petrović. Ležao je na podu. Uz glavu mu je bio prislonjen televizor razbijenog ekrana. Usta su mu bila puna trave, zemlje, a iz usta mu je virila stapka (stabljika) ruže. Prošao sam i sve ostale kuće ali osim razbijanja, nereda, razbacanih stvari nikog drugog nisam našao.

Tada sam se, tog istog jutra 25.04.1993., zaputio prema muslimanskom selu Jezerci. Ušao sam u Jezerce, a tamo je već bio UNPROFOR s tri oklopna vozila. Ugledali su me Muslimani i Safet (ne znam mu ime) me razoružao. Iz onog što sam shvatio UNPROFOR-ci su se raspitivali za Miletiće, a Muslimani okupljeni su ih pokušavali odvratiti od toga. Bili su bez prevodioca. Pokazivali su na kartu i spominjali: "Miletići." Ja sam im pokazivao rukom

smjer u kojem su Miletići. Put preko Jezeraca ka hrvatskim selima bio je jedini moguć, stoga sam iskoristio gužvu oko transportera i nestao. Otišao sam put Orašca i došao u zapovjedništvo i objasnio što se dogodilo. Taj dan u Miletićima vidio sam sljedećih pet ubijenih civila:

1. Franjo Pavlović rođen 1960.;
2. Stipo Pavlović star oko 60 godina;
3. Tihomir Pavlović rođen 1974.;
4. Vlado Pavlović rođen 1974.;
5. Anto Petrović star oko 55 godina.

iskaz pisan 7. listopada 1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Maljine, brutalnom odnosu naspram ranjenika i zatočenika

(svjedok, žensko, Hrvatica, 1965.)

Nedjeljom, 6.06.1993. sam trebala otići na posao u Travnik, ali nisam mogla zbog blokade puteva prema Travniku. Put prema Travniku su blokirali i kontrolirali pripadnici Armije BiH.

Napetost u blokiranom selu Maljine je rasla. Pripadnici HVO-a su me upozorili da budem spremna pomoći u slučaju eventualnih ranjavanja. Nešto sanitetskog materijala, zavoja, rastvora, lijekova je bilo u selu. Nedostajalo je plahti koje sam tražila od mještana. Sumnja da će se nešto strašno dogoditi, obistinila se narednog dana.

Ponedjeljkom 07.06.1993. ujutro, dovučen je Božo Balta, ranjen u selu Postinju. Poslije ukazane medicinske pomoći prebačen je u ratnu bolnicu “Dr. fra Mato Nikolić” Nova Bila. To je jedini ranjenik kojeg je naš (maljinski) sanitet uspio prebaciti do bolnice. Istog dana je blokiran i presječen put od strane muslimanskih snaga, prema Gučoj Gori i dalje prema Novoj Bili. Bili smo u nemogućnosti da ranjene transportiramo prema Novoj Biloj.

Ponedjeljkom ujutro ranjena je i Mara Jurić (rođena 1937. godine) u zaseoku Jurići (dio Maljina). Pomoć joj nije mogla biti ukazana zbog djelovanja snajpera iz pravca Donjih Maljina koje nastanjuju Muslimani. Mara je preležala ranjena čitav dan, ispred svoje kuće. Navečer su je njeni sinovi donijeli u našu improviziranu ambulantu. Anto Tavić (rođen 1940.) civil, je bio ustreljen u grudni koš. Normalan transport bolesnika nije bio moguć poradi blokade puteva prema Novoj Biloj. Anto je umro u putu, dok su ga nosili preko šuma u blizini mjesta Guče Gore. Ranjeni su pristizali: Drago Jurić, Anto Matić, Marijan Bobaš. Mogla im je biti ukazana samo opća medicinska pomoć.

Utorkom (08.06.1993.) rano ujutro negdje oko 3:20 sati probudila me pucnjava i detonacije. Bila sam sa I.T., dežurale smo kraj ranjenika. Kuća u kojoj je bila smještana improvizirana ambulanta služila je i kao sklonište u kojem je bilo žena, djece i starijih osoba, negdje oko 30-40. U skloništu je vladala panika i strah. Djeca su plakala, žene stisnute jedna uz drugu, Bogu su se molile i tiho plakale. Oko 6:00 sati, ispred samog skloništa je ubijena, ustreljena u grudni koš sa stijene Vranjača, Mara Balta (stara oko 60 godina). U samom skloništu je nastala još veća panika.

Borbena djelovanja su se povećavala. Bili smo onemogućeni bilo kuda poći i bilo šta uraditi. Pristizali su ranjeni bojovnici: Predrag Pušelja, Srećko Bobač, Ana Pušelja, Jozo Balta (kojeg nam pripadnici Armije nisu dali medicinski obraditi).

Zbog približavanja pripadnika Armije BiH i Mudžahedina prema selu, jedini izlaz je bio potpuna predaja na koju su nas oni pozvali sa stijene Vranjača. U 8:30 sati selo je bilo opkoljeno, a zbog straha za sudbinu ranjenih i civila u skloništu bili smo primorani na

predaju.

Ja i doktorica smo izišle iz ambulante i preko livade smo došle do prvih pripadnika Armije BiH. Bili su uniformirani, u šarenim maskirnim uniformama s oznakom (amblema ljiljanima) a imali su i crvene trake vezane oko glave. Sa jednim od njih, po imenu Ibrahim iz Kotor Varoša, smo doktorica i ja pregovarela o uvjetima i načinu predaje. Pitale smo šta će biti sa ranjenim i civilima. Obećao nam je da će ranjeni biti upućeni u bolnicu, a civili da će biti smješteni u selo Mehurić. Ibrahim je također rekao da ako se ne predamo bit ćemo prepušteni Mudžahedinima, a Armija BiH želi da nas spasi.

Tražio je da se bojovnici, koji su se zatekli u skloništu, razoružaju i da im se neće ništa dogoditi. Prolazeći putem do Ibrahima, vidjela sam dva ubijena pripanika HVO-a: Franju Pušelja i Dragana Jurčević. Dok smo prolazile pored ubijenih bojovnika, muslimanski vojnici su pucali na nas, iako je Ibrahim upozoravao da ne pucaju.

Nakon dogovora o predaji muslimanski vojnici su civile odveli prema selu Mehuriću. Ranjene, njih 8 su pripadnici Armije “utrpali” u kamion (marke ‘mercedes’). Ranjeni koji su transportirani kamionom, a kojeg je vozio muškarac niži rastom, tamnoput, bradat (nije znao naš jezik):

1. Anto Matić;
2. Predrag Pušelja;
3. Srećko Bobaš;
4. Jozo Balta;
5. M.B.;
6. M.J.;
7. Luka Balta - civil, ranjen u svibnju 1993.;
8. Stipo Tavić - civil, ranjen u veljači 1993.

M.J. (pod rednim brojem 6 popisa ranjenih) je bila na liječenju u zeničkoj bolnici a M.B. (pod rednim brojem 5 popisa ranjenih) se nalazi na prostoru koji je pod kontrolom HVO-a. Za ostalih šest (6) odveženih ranjenika i djevojku Anu Pranješ (rođena 1972.) koja je radila pri sanitetu, se ne zna ništa.

Obećano je, doktorici i meni, pri pregovoru o predaji, da ćemo moći ići kao pratnja uz ranjenike. Po pričanju moje kolegice, nakon predaje nam to nisu dozvolili pripadnici Armije BiH, zapravo Mudžahedini koji su bili bijesani što je doktorica imala oznaku crvenog križa na nadlaktici.

Sa ranjenicima u kamionu su odveženi i razoružani pripadnici HVO-a, njih 11:

1. Jako Tavić;
2. Vlado Pušelja;
3. Z.P.;
4. Goran (Niko) Bobaš;
5. Niko Bobaš (otac Goranov);
6. Dalibor Janković;
7. Darko Pušelja;
8. Ivo Balta;
9. Anto Balta;
10. Nikica Balta (brat od Ante);
11. Ž.P..

Neki od ranjenika i bojovnika su se javili, Z.P. i M.B., a po pričanju B.M. i Ž.P. (boravili su u zatočeništvu u Mehuriću), ranjeni i razoružani bojovnici su streljani.

Mještani Hrvati Gornjih Maljina su istjerani sa svojih ognjišta, zatočeni u osnovnoj školi u Mehuriću. Skupa sa I.T., ranjenom trudnicom A.P. i doktoricom sam zadnja napustila selo. Bila sam zatočena sa ostalim civilnim pučanstvom (oko 270 osoba) u fiskulturnoj dvorani osnovne škole u Mehuriću.

Dolaskom u Mehurić, I.T., doktorica i ja smo bile na neugodnom saslušavanju od strane vojne policija Armije BiH. U zatočeništvu sam bila 17 dana. 24.06.1993. je bila razmjena, kojom prilikom je razmjenjeno 250 ljudi, žena i djece. 20 ljudi je zadržano kao vojni obaveznici. Oni su prebačeni iz Mehurića u KPD Zenica.

iskaz pisan 12.10.1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Čukle
(svjedok: žensko, Hrvatica, 1938.)

Mjesec dana prije napad muslimanskih snaga na selo Čukle, Hrvati, mještani sela Čukle nisu se smjeli slobodno kretati putevima prema Zenici ili Travniku. Barikade su bile postavljene na putu prema Travniku i Zenici. Muslimani Čukla tj. iz Gornjih Čukla zadnjih mjesec dana nisu htjeli ni da razgovaraju sa nama, okretali su glave od nas. Hrvati Čukla, zbog nesigurnosti i straha za svoje živote su se iseljavali mjesec-dva prije napada muslimanskih snaga.

Ujutro 8.06.1993., počeo je napad muslimanskih snaga na selo Čukle, u 4:00 sata. Bila sam u skloništu. U skloništu smo bili još I.E. i njegova supruga Z.E., susjeda A.G. i ja. Nismo mogli izići iz skloništa od pucnjave.

Iz skloništa sam izišla tek oko 7:00 sati. Krenuli smo bježati prema šumi. Naišli smo na susjede Muslimane ali kao pripadnike Armije BiH. Bili su namazani po licu blatom i bojama. Imali su crvene i crne trake preko čela. Sa mnom su bili i moj muž B., A.G., Z.E., M. M., S.L. i M.L. (stara oko 80 godina), te braća Miroslav i Drago Lauš. Iznad Gornjih Čukla koje Muslimani nastanjuju, na mjestu zvanom Ušice, nas je presrela muslimanska vojska među kojima je bilo stranaca, bradati, povezani u maskirnoj uniformi, nisu pričali.

Ti vojnici su nas postrojili za strijeljanje. Našla sam snage da kažem da nismo krivi. Prolazeći kroz šumu moj muž je bio nagazio na minu koja mu je odbila nogu. Zamolila sam Omera Lukovića da prebacimo mog muža do bolnice, on je samo okrenuo glavu. Naoružana muslimanska vojska nas je natjerala da idemo ispred njih. Muž mi je ostao onako ranjen da leži u šumi iznad sela Gornje Čukle. Kad smo se udaljili kojih 100 metara od njega, čula sam pucanj puške. Mislim da je moj muž tada ubijen.

Dotjerala nas je muslimanska vojska u Gornje Čukle (muslimanski dio) oko 19:00 sati navečer. Tražila sam nekog od komšija muslimana, da nam pomogne ali nikog nije bilo. Zatvorili su nas u kuću Marinka Peša. Tu sam zatekla I.S. i njegovu ženu M., te R.G.. U toj kući su mi vojnici oteli 200 DEM. U toj kući su nas, naizmjenično dva po dva uniformirana lica, ispitivala. Prijetili su nam da ćemo biti pobijeni, da ćemo zaspati u pola noći za sva vremena. Spominjali su Ahmiće i šta su "naši" radili. Rekli su: "Sve ćete to vi platiti!" Oko pola noći su nas izveli ispred jedne garaže, postrojili uza zid. Bilo nas je 10. Htjeli su nas streljati. Iza nas se čuo govor, glas: "Bit ćete svi pobijeni, svi ćete zaspati." Uza zid smo stajali oko 10-15 minuta.

Poslije toga su nas zatvorili u garaži veličine 2 sa 2 metra. Nas 10 u garaži 2 sa 2 metra! U garaži smo bili ostatak noći i cijelo jutro. Garažu nisu otvarali sve do 13:00 sutradan. U 13:00 su otvorili garažu, donjeli kruh i vode. Vojnik, pripadnik Armije BiH nam je održao govor: "Sve ćemo ubiti i oteti hrvatsko, ubiti od 1/2 kg muško hrvatsko dijete."

Oko 17:00 izveli su iz garaže pozvali dvojicu mladića, braću Miru i Dragu Lauš. Odveli su ih malo dalje od graže. Z.E. je vidjela kako je Drago odjednom pao, a Miro je počeo bježati. Mi u garaži čuli smo pucanje puške. Ubijeni su.

U garaži smo ostali do 18:00 sati kada je pred garažu stigao kombi. Rečeno nam je da idemo sa kombijem do sela Ovnaka. Na Ovanku, ispred kavane, su nas izveli iz kombija i postrojili. Uključili su kasetu, njihovu muslimansku molitvu za dušu. Nešto su opet čekali. Jednom od Muslimana u policijskoj uniformi (plava uniforma) obratila sam se, moleći ga da nam pomogne, da nas ostave u životu. Rekao je: "Redajte se na Ovnaku." Pripadnici Armije BiH (njih pet) su nas postrojili za streljanje. Nekim pregovorom policajaca sa komandirom Mujom iz Brajkovića, bili smo spašeni od streljanja. Komanda sa Ovnaka nije nam dozlovila da se vratimo svojim kućama. Pitala sam gdje ima "našeg" naroda da idemo tamo. Rečeno nam je da ima kuća Joze Markovića. "Možete ići u tu kuću." - rekli su. U kući sam zatekla još 80 Hrvata, svi su mi bili poznati. To su ljudi iz sela Šušnja. Ljudi iz Šušnja i muslimanska policija.

Neki od zatočenih su pošli sa Ovnaka u Zenicu kod rodbine. Ja sam u Ovnaku ostala, skupa sa tri žene, još mjesec dana. Sa mnom su bile: A.G., R.G. i M.M.. U vrijeme zatočeništva u kući Joze Markovića domaći Muslimani su noću dolazili maltretirati nas. Odvaljivali su vrata, opkoljavali kuću, dolazili u kuću s noževima, psovali majku ustašku. Nakon mjesec dana nas tri smo pobjegle u Zenicu. U Zenici sam bila daljnjih mjesec i pol.

iskaz pisan 02.09. 1993.

iskaz o tragičnoj sudbini travničkih Hrvata, mještana sela Orašac, Ovnak i Čukle

(svjedok, muškarac, Hrvat, 1954.)

"... Tijekom 1993. godine u vrijeme Uskrsnih blagdana ja sam, kao pripadnik HVO postrojbi bio na crti u selu Škuljama. Ovdje smo trebali ostati sedam dana, ali zbog sukoba u Travniku ostali smo 11 dana. U jutarnjim satima narednoga dana došlo je naređenje da se povučemo prema "Vrelu" u Turbetu. Nas 27 je sišlo i prošli smo kroz grad Travnik. Idući prema rudniku Bilaj, zaustavila nas je Armija BiH, u mjestu Zukića most. Istjeruje nas iz kamiona, oduzimaju naoružanje, pljuju, a mene skidaju do pojasa gola, te M.B., sina D.. Zadržali su me na Zukića mostu, a ostale su potjerali preko mosta, prema rudniku. Poslije sam ja potjeran u kavanu gdje sam zatekao naše uhićene bojovnike. Ova se kavana zove "Džeri". Uskoro su došli pripadnici UNPROFOR-a i sve nas uzeli pod svoju zaštitu a potom predali našoj vojsci, HVO-u, na Ovnaku.

U ovom periodu došlo je do pokolja - masakriranja Hrvata - civila, u selu Miletići. Ovaj strašan zločin izvršili su pripadnici Armije BiH pod vodstvom Nihada Purića zvanog "Hadžija" iz sela Rudnik Bila, starog 38 godina, i Muste Kasumovića iz sela Han Bile. Ovaj zločin je izravno naredio Alija Izetbegović, s tim što su se ovom zločinu protivili Muslimani - mještani sela Gluha Bukovica. Na njihovo protivljenje im je Alija Izetbegović odgovorio: "... ako vi ovo nećete izvršiti, izvršiti će Nihad Purić, kao zapovjednik 'El Mudžahida'...".

Lipnja 1993. godine, kada je Alija Izetbegović došao u Han Bilu, noćio je kod Abdulaha Jašarevića zvanog "Hodže", a potom, došavši u selo Ovnak, rekao je zapovjedniku 3. Korpusa, Muhamedu Alagiću, da ne smije biti zarobljenih Hrvata, kao živih svjedoka, nego trebaju biti svi ubijeni; da se crkve ne smiju rušiti, ali da se pobrinu da nema tko u njih doći, niti ići.

Moje patnje se nastavljaju poslije Uskrsnih blagdana, mjeseca travnja. Selo Čukle opkoljava Armija BiH, i dolazi do prvog ranjavanja S.(V.)Ž., kojeg nismo imali kuda prebaciti, nego smo ga kroz šumu odnijeli u bolnicu Nova Bila, Njega je ranio Mujo, sin Saliha Ridžić (Hodžin) iz sela Čukle. On je na svaki način gledao da što više uništi i ubije

Hrvata.

Dok smo bili opkoljeni u Čuklama, meni je došao susjed Delić (Šefke) Avdo, i počeo provocirati: “Zašto sam pripadnik HVO-a a ne Armije BiH?”. Ja sam odgovorio da pripadam hrvatskom narodu, a da je HVO vojska hrvatskog naroda. Njega sam pitao zašto on nije u HVO vojsci, on mi kaže da je Musliman i da pripada samo Armiji BiH. Kada sam ga pozvao da se sporazumijemo i da ne dođe do međusobnih sukoba i krvoprolića on je to odbio, govoreći: “Što ste tražili, to ste i dobili, ali nije to sve!”. Dolazio je ‘Hadžija’, po imenu Nihad Purić, star 40 godina, sa svojom postrojbom od oko 1000 mudžahedina. Poslije će jedni klati sve što nije muslimansko, a drugi paliti. Purić je osobno doveo strane mudžahedine, obukao ih i naoružao. Sada je Purić u bjegstvu u Švicarskoj. Arif (Šefke) Delić, zaposlen u Švicarskoj, je, direktno, novcem i naoružanjem, opskrbljivao Avdu Šaćira zvanog “Nazif”, braću, bratiće i ostale susjede Muslimane. Protjerao je nas Hrvate iz sela Čukle. Prijevoz naoružanja osiguravao je pomoću tjelohranitelja, na čelu sa svjetskim kriminalcem kojeg zovu “Rahmić” iz sela Han Bila. Sada su nastanjeni u Mađarskoj.

Tijekom svibnja 1993. godine Muslimani nas ponovo provociraju. Tom prilikom Muslimani ranjavaju Franju Stojaka, sina Jozinog. Odmah potom napadaju na položaje HVO-a, na koti “Ušice”. Ta kota je poviše sela Čukle. Tu Muslimani zarobljavaju I.(T.)B.. Njega su vodili iz logora u logor. Po kazivanju, najveće patnje je pretrpio u selu Mehurići, od Šabana (Juse) Jasića koji je sad policajac Republike BiH. Šaban je 31.12.1996. godine, uz pomoć policajca Zije (Hase) Kasumović, divljački pretukao I.(N.)J., koji je tog dana išao u obilazak svoje kuće u selu Rudnik Bila. Tom prilikom su ga zatvorili u podrum policijske zgrade u Han Bili, i brutalno premlatili, oduzimaju mu 150 DM i osobnu kartu koju trgaju govoreći da je ova osobna karta mrtva, jer je Herceg Bosna, mrtva. Patnje I.B. se dalje nastavljaju, pri čemu se ‘iskazuje’ Muhamed Jašaravić. Njegov otac, Hodža Jašarević, sa rođakom Salihom Jašarevićem svakodnevno provociraju Hrvate: “... Došao je ponovno naš ‘vakat’ (vrijeme), opet ćemo spavati sa vlahinjama.”

Početkom lipnja 1993., Muslimani nas pojačano provociraju. Napose se ‘iskazuju’ Rešed Delić, Safet Delić, Mujo Ridžić i drugi. Kobnog 08. lipnja 1993. godine, dolazi do napada Armije BiH, u jutarnjim satima iz pravca sela Bukovice, Travnika, Maljina, Mehurića, Kljaka i Zenice, pod vodstvom Mehmeda Alagića, zapovjednika 3. Korpusa Armije BiH. Istog dana (08.06.1993.), dolazi do pada župa Guča Gora, Brajkovići, Grahovčići, Čukle, Orašac, Padovi, Mišanjica, Maljine, Radonjici, Bukovica. Hrvati u nabrojanim naseljima preživljavaju patnje, progone, ubijanja, masakriranja i protjerivanja (Križni put). Tako su strijeljani slijedeći mještani sela Orašac (općina Travnik): Jako Peša, star 65 godina i spuruga mu Manda, stara 60 godina; Mara Gazibarić, stara 70 godina; Srećo (Stipe) Marijanović, star 14 godina (njemu su potom odrezali glavu); Franjo (Joze) Stojak, star 65 godina; Vinko (Marka) Janković, star 65 godina; Tomo (Joze) Stojak, star 58 godina. Prije samog streljanja muslimanski vojnici su prisiljavali Vinka Jankovića i Tomu Stojaka da izvikuju “Alahu egber”, ali oni to nisu htijeli nego su se prije strijeljanja prekrižili i molimi Bogu. Ovaj zločin je zapovjedio Avdo Delić, sin Šefka, iz sela Čukle (općina Travnik), a neposredni počinitelj je Zaim Jusić, star 40 godina, iz sela Pode (općina Travnik). Potom slijedi strijeljanje Hrvata civila u Gornjim Čuklama, gdje su strijeljani: Drago (Marka) Marjanović, star 65 godina; Božo (Ive) Žabić, star 67 godina; Ivica (Drage) Lauš, star 55 godina; Fabo (Ivica) Lauš, star 32 godine; Pero (Ive) Kozina, star 38 godina (njega je strijeljao njegov prvi susjed Osman Softić sin Muharemov); Petar (Ivice) Kolenda, star 20 godina; Bero (Nike) Lešić, star 23 godina; Škuco (Matije) Matković, star 25 godina kojeg su zaklali (pronađen je samo trup, bez glave).

U selu Ovnaku muslimanski vojnici strijeljaju i masakriranjem ubijaju 27 Hrvata, sve civili starosne dobi od 60 - 70 godina.

Šimuna Čuturića, rođenog 1903. godine, iz sela Grahovčići, prisilno odvode na Ovnak i tu ga vješaju na ‘banderu’. Prilikom progona nas Hrvata iz sela Čukle, muslimanska vojska ubija Rudu Markovića, rođenog 1953. godine; Dragu (Marka) Gazibarića, starog 20 godina; invalida Alfonzija Matkovića, starog 65 godina, čovjeka bez obje noge; Zoran Vujinića. U

selu Čuklama su zarobili Dragu (Ivice) Lauša, starog 33 godine; Miroslava (Ivice) Lauša, starog 23 godine; Sarafinu (Pere) Lauš (djevojački Kozina), staru 54 godine; Maru (Ante) Lauš (djevojački Stojak), staru 81 godinu i mnoge druge.

Naočigled majke Sarafine Lauš, njen susjed, Musliman, Jasmin (Omera) Luković, star 25 godina, izvodi Miroslava Lauša, veže ga, nožem mu zasjeca kožu iznad očiju, oko obrva. Nakon toga odvodi ga skupa s bratom Dragom Laušem do kuće Muharema Softića, premlaćuju ih, a potom ubija masakriranjem. Zapovjed za ovaj zločin je izdao Avdo (Šefke) Delić, star 60 godina, iz sela Čukle, a neposredni nalogodavci su bili Osmo (Hamida) Ridžić, star 47 godina; Omer (Muje) Luković, star 50 godina..."

iskaz pisan u Vitezu, 9. siječnja 1997.

iskaz o stradanju Hrvata sela Maljine
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1966.)

Dana, 8.06.1993., utorak ujutro oko 4:00 Muslimani (Armija BiH) su napali naše položaje. Bilo je to kombinirani topničko pješadijski napad. Topništvo je tuklo po linijama, ali i u dubini teritorija, po selu i civilnim ciljevima. U napadu su koristili strašno puno vojnika i jako brzo se pokazalo da će njihova brojčana premoć biti presudna po ishod napada.

Borbe su trajale sat do sat i pol kada su nam probili linije i opkolili nas. Posao im je bio olakšan činjenicom da su Maljine bile okružene skoro sa tri strane muslimanskim selima. Selo je pokušalo obraniti oko 40-50 pripadnika HVO-a. Tri su poginula u samom muslimanskom napadu. U nasrtajima na selo Muslimani su koristili i zapaljivu municiju te im je pošlo za rukom zapaliti nekoliko kuća čime su unijeli dodatnu paniku u selu. Jedan dio pripadnika HVO-a se uspio izvući prema Gučoj Gori, a ostali su stjerani u selo gdje je bilo dosta civila, jer su u Maljine izbjegli Hrvati iz okolnih sela. Mislim da je bilo oko 300 civila. Pripadnici HVO-a su se u selo povukli oko 6:00 sati, ali Muslimani nisu odmah ušli. Pucali su sa okolnih uzvišenja i kota te izvikivali nerazumljive arapske riječi. Prepoznao sam “Alah uegber” kao najučestaliju. U selu je vladala panika i iščekivanje. Ja sam, s još dvojicom vojnika HVO-a bio u kući u kojoj je bilo 15 žena i djece. Dvoje djece nije imalo ni godinu dana starosti. Nas trojica vojnika smo uvidjeli da nam nema druge nego se predati.

Muslimani su u selo ulazili oprezno, osvajali su kuću po kuću pucajući, ne znajući na kakav otpor ili neotpor mogu naići. Vidjeli smo da civili iz drugih kuća izlaze i predaju se pa smo i mi postupili isto. Predali smo se. Predali smo oružje. U tom trenutku muslimanski vojnici su bili korektni prema nama. S.V. ih je poznavao i zna njihova imena dok ih ja ne znam jer sam iz drugog sela. Pokupili su nas sve i skupili pred jednom kućom u centru sela. Operaciju samog prikupljanja civila i pripadnika HVO-a provodilo je 10-15 muslimanskih vojnika, dok je ostalo mnoštvo muslimanskih vojnika bilo malo podalje. Svi su bili uniformirani a imali su crne i zelene trake. Još uvijek su bili uglavnom korektni. Među njima je, kao glavni nastupao vojnik, jako mlad (oko 20-21 godinu star), crne ravne kose. Domaći momci su mi rekli da je on iz sela Suhi Dol. Nosio je snajper. On nam je rekao da ćemo svi u selo Mehuriće. Počeli su izdvajati, kako su govorili “bojovnike”. Uglavnom su to bili muškarci preko 40 godina starosti. Bilo je mislim oko 15 izdvojenih, mene nisu izdvajali a niti još 7-8 pripadnika.

Prije nego smo mi krenuli, već su odveli jednu skupinu vojnika, njih oko 18. Sa nama je bilo oko 60 civila. U preostalom dijelu sela još uvjek su sakupljali Hrvate, među kojima su bili i ranjenici:

1. Stipo Tavić (rođen 1972. godine);
2. Luka Balta (rođen 1969. godine);
3. Nikica Balta (rođen 1972. godine);
4. Srećko Bobaš (rođen 1962. godine);

5. Mara Bobaš (rođena 1939. godine), civil.

Krenuli smo prema Mehurićima. Nakom 15 minuta na putu prema zaseoku Bikoše dočekao nas jedan mudžahedin, bio je u maskirnoj uniformi, nizak, crn i sa pravom mudžahedinskom bradom. Nije govorio hrvatski. Znao je samo reći sa vidnom primjesom arapskog izgovora "ustaša" i "bojovnik". Sa njim je bio i prevodilac za kojeg ne znam je li ga itko poznavao. Bio je plavokos, iste visine kao i Arapin i neobrijan (par dana staru bradu). Prevodilac je s lakoćom, čini se, govorio arapskim. Mudžahedin je prišao jednom od momaka i strgao mu lančić sa vrata na kojem je bio križ. Križ je bacio na tlo, gazio ga petom čizme, a lančić je stavio u džep. Razgledao je cijelu skupinu i izveo nas 7-8, od kojih smo bili vojnici nas petorica, ali smo tada bili u civiloj odjeći. Preostali izdvojeni bili su vojno nesposobni: Mijo Tavić - epileptičar (rođen 1960. godine) i Slavko Kramar - duševno bolestan (rođen 1968. godine). Osim ovih vojno nesposobnih izdvojeni su još i:

1. Ivo Volić (rođen 1953. godine);
2. Berislav Marijanović (rođen 1966. godine);
3. Stjepan Volić (rođen 1977. godine);
4. Jedan momak iz sela Podovi, kojem ne znam ime.

Mudžahedin je tražio da mu poguramo "GOLF" koji nije htio upaliti. Mi smo gurali "GOLF" 500-700 metara jednim putem, a civili su išli drugim krakom. Ponovo smo se sreli sa civilima u zaseoku Poljanice. Dok smo gurali "GOLF" u kojem su bila četiri domaća Muslimana i mudžahedin oni su nam vikali iz auta: "Gurajte ustaše, gurajte, dovoljno ste jaki." Priključili smo se koloni civila, a zbog nizbrdice koja je usljedila "GOLF" je išao bez guranja.

Između Mehurića i Poljanica susreli smo prvu skupinu naših vojnika (njih 18) koja je iz Maljina prva odvedena u Mehuriće. Nije mi bilo jasno zašto se vraćaju iz Mehurića. Kolona se zaustavila kraj nas. Naše momke vrlo grubo su provodila petorica, u maskirne uniforma odjeveni vojnici. Trojica su imali maske na glavi ("NINJA") s prorezom za oči a govorili su hrvatski. Druga dvojica su komunicirala da zarobljenim Hrvatima isključivo uz pomoć prevodioca iz "GOLF-a" koji je uz Mudžahedina koji je trgao lančić. Jedan sa "NINJA" maskom je ušao među civile, sa drvenom palicom i jako grubo izdvojio nas koji smo gurali "GOLF" tukući palicom poneke. Predao sam petomjesečno dijete koje sam nosio i priključio sam se ovoj osmorici vojnika.

Civili i ljudi preko 40 godina su produžili prema Mehurićima, a nas su vratili u pravcu zaseoka Poljanice. Jako im se žurilo pa su nas požurivali da što brže hodamo. Na ulazu u Poljanice susreli smo grupu od oko 15 civila. Zaustavili smo se. Mudžahedin čije smo vozilo gurali pristupio je jednoj djevojci koja je bila u maskirnoj uniformi sa znakom crvenog križa na rukavu, strgao joj taj crveni križ, zgazi ga, pogledao joj je razmičući okovratnik ima li lančić oko vrata i izdvojio je k nama. Bila je to Ana Pranješ (rođena 1973. godine). Produžili smo dalje i u selu Poljanice sreli naše ranjene (naprijed nabrojane) i sa njima još pripadnika HVO-a:

1. Anto Balte (rođen 1959. godine)
2. Jozo Balta (rođen 1963. godine)
3. Pero Bobaš (rođen 1970. godine)

Oni su nosili ranjenike. Bila su još 3-4 civila (postarija muškarca), koji su pomagali nositi ranjenike, ali im ne znam imena. Vojnik sa palicom i "NINJA" maskom (bio je u trapericama i tenisicama) je prišao ranjeniku Niki Balta (ranjen u koljeno) i požurivao ga s nekoliko udaraca palicom, vikao je: "Ustaj, ustaj, brže, da te ne bi sahranjivao ovdje. Hoćeš Herceg-Bosnu ustašo?!" Priključili su nam ranjenike, osim žene M.J., pa smo krenuli prema zaseoku Bikoše. U koloni smo išli dva po dva. Ranjenici su išli na štakama. Srećka Bobaša koji je bio ranjen u obje noge, nosili smo na nosilima. Bilo nas je sve skupa oko 35-40.

Mijo Tavić koji je bio epileptičar, dobio je napade epilepsije od straha počeo se neartikulirano glasati i nekontrolirano savijati. To se sve dogodilo pred kućama Ante Kramara i Drage Kozine. U tom trenutku počeli su rafalno pucati po nama. Ja sam osjetio pogodak u nogu. Svi smo popadali. Dok smo bili na zemlji počeli su pojedinačnim hicima pucati u glavu ljudima na zemlji. Musliman koji je bio blizu meni, kako je pucao iz bliza nisko u ljude na zemlji, ranio se odbijenim metkom od asfalta. Zavikao je da je renjen i odšepao u njivu sišavši sa asfalta.

Ostali Muslimani strčali su se prema njemu. Jedan od naših je zavikao: "Ima li itko živ da mi pomogne, ranjen sam?" Mi smo se preživjeli, usudili podići glave i vidjeti da su se Muslimani sakupili oko svog ozljeđenog. Vidio sam da oko nas krv svuda curi asfaltom. Vidio sam da su još 3-4 naša ustala i počeli smo bježati. Okupljeni oko svog ranjenog, naše ubojice nisu primjetili naš bijeg, ali su zato to primjetili Muslimani koji su bili 200-300 metara lijevo od mjesta streljanje i zapucali na nas koji smo bježali. Išli smo kroz žbunje, niz rijeku Bilu. Kad smo došli do Postinja (čisto hrvatsko selo), polovina kuća bila je već spaljena. U nekom žbunju smo se međusobno previjali. Tek što smo se previli na udaljenosti od 100-150 metara naletjeli smo na dvojicu Muslimana koji su sa uperenim puškama vikali: "Lezi i predaj se!" Mi smo nastavili bježati, razdvojivši se na dvije grupe. Sa mnom je nastavio P.B. i uspjeli smo pobjeći, a drugu grupu (D.P., Ž.P. i M.B.) su zarobili. Mi smo nastavili bježati prema selu Orašac i tu smo u šumi prenoćili. Dok smo bili u šumi vidjeli smo kako Muslimani pljačkaju, a potom uz opće veselje i pucnjavu pale hrvatske kuća. Ujutro su već dvojica Muslimana počeli kositi travu na našim livadama.

9.06.1993. krenuli smo noću oko 23:00 prema Gučoj Gori. U Guču Goru smo došli 10.06.1993. oko 3:00 noću, ne znajući da je Guča Gora okupirana od muslimanske vojske. Krenuli smo prema samostanu u Gučoj Gori i vidjeli smo da nema nikog. Shvatili smo da je i to selo Muslimanima palo u ruke. Vidjeli smo nered po selu i iz kuća iznjete i razbacane stvari.

U svanuće smo krenuli prema Novoj Biloj. Kod sela Bandola su nas Muslimani otkrili i otvorili vatru po nama. Ponovo smo krenuli put Guče Gore. Pokušali smo proći prema Vlašiću, ali smo i tamo bili otkriveni. Obilazeći oko Guče Gore vidjeli smo da je pljačka hrvatske imovine od strane Mulimana u punom jeku. Bježali smo prema selu Šarići ali su nas opet otkrili i krenuli za nama. Srećom smo se uspjeli dokopati naših linija. Na sigurnom smo bili 10.06.1993. oko sedam sati. Noga mi je bila u takvom stanju da više nisam mogao hodati, pa su me odvezli u improviziranu bolnicu Nova Bila.

iskaz pisan 06.10.1993.

USKOPLJE/GORNJI VAKUF
iskaz o stradanju Hrvata sela Bistrica
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1962.)

Muslimani, nosili su oznake Armije BiH su 17. siječnja 1993. počinili ubojstvo Ruže Kvasina u selu Bistrica. Očevidac ubojstva je njen sin. Dva pripadnika muslimanskih snaga su došla do vrata kuće iz koje je izašla Ruža Kvasina. Njezin sin je, iz kuće, čuo da je pitaju gdje su joj djeca. Nakon toga je jedan od muslimanskih vojnika rafalom pucao po Ruži. Ispalio je ukupno 17 metaka. Nakon toga je njen sin pucao na majčinog ubojicu i ubio ga, a drugi napadač je pobjegao. Ubojica se zvao Smajil Pokvić. Oba napadača su bila maskirana. U Gornjem Vakufu je zapovjednik muslimanskih snaga bio neki Agić, čijeg se imena ne sjećam. Prije je radio u općinskom sekretarijatu za narodnu obranu. U selu Bistrici, zapovjednik muslimanskih snaga je bio Nahid Idrizović, inače trgovac. Mislim da je rođen 1959. u Bistrici. Istog dana kad je ubijena Ruža Kvasina, uhićeni i odvedeni su Stipo Škraba, star 56 ili 57 godina i Ivica Škraba star oko 54 godine. Obojica su iz Bistrice. Nakon njihovog odvođenja zapaljene su im kuće. Pripadnici muslimanskih snaga koji su ih odveli koristili su oznake i uniforme HVO-a, a imali su crvene trake na ramenu. Obojica uhićenika su odvedeni u dio sela, zaselak zvan Smajići. Nakon petnaestak dana Ante Ivanković je

pronašao leševe Stipe i Ivice Škraba i na tom istom je mjestu bio ubijen iz snajpera. Istog dana su došli pripadnici UNPROFOR-a. Utvrdili su da su leševi izmasakrirani. Smrt nije nastupila od metka. To je potvrđeno i u bolnici u Gornjem Vakufu. Po tijelima su bile vidljive modrice i krvni podljevi od udaraca tupim predmetima. I toga dana su muslimanski snajperisti ometali kupljenje leševa.

iskaz pisan 29.06.1993.

VITEZ
iskaz o stradanju Hrvata sela Počulice
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1926.)

Dana 16.04.1993. u Počulici, većinskom hrvatskom selu (oko 90 domaćinstava hrvatskih i 30 muslimanskih) iznenadno oko 9:00 sati otpočeo je muslimanski napad.

Bilo je iznenada, jer do tada nije bilo ništa što bi ukazivalo na sukob. Do tada nije bilo čak ni linija, selo je potpuno izmješano, radili smo jedni drugima, zajedno pili kavu. Počulica je inače bila potpuno okružena muslimanskim selima Prnjavor i Vrhovine.

Sjedio sam u kući sa suprugom kad je otpočela rafalna pucnjava po selu. Žena je izašla iz kuće da vidi što se događa. Pred kućom je stajao Krelić zvani “Frejzer”, ne znam mu ime. Bio je u uniformi i imao je pušku. Rekao je ženi da iziđemo vani, da radi vlastite sigurnosti idemo pred drušutveni dom. Malo je padala kiša, izašla je susjeda Ferida Tahunić i rekla da što ćemo mi kod doma, bolje da sjednemo kod nje u kuću. “Frajzer” je rekao da ne dolazi u obzir da moramo ići u dom. Supruga i ja smo prvi koji su dovedeni u dom. Akcija je očito bila dobro pripremljena. Oni su išli od kuće do kuće i hvatali iznenađene Hrvate. Nisu mogli otključati dom (pokušavao je to sin Muhameda Džidića iz Prnjavora), pa su nas odveli u kuću Našida Bektaša. U kući su nas čak ponudili kavom, bili su vrlo korektni. Ponovo su nas doveli pred dom, tamo je već bilo naših mještana. Strpali su nas oko 70 u dom i u još dvije kuće. Naši sumještani Muslimani su bili korektni i čak nas pokušavali štititi, ali su na to vojnici koje nismo poznavali stalno prijetili. Vadili su noževe i govorili: “Ovim nožem ću vas klati!” ili bi repetirali puške i zauzimali poziciju da će pucati po nama, ali to nisu činili. Hvatali su Hrvate i stalno ih odvlačili. Bratovu štalu i kravu u njoj su zapalili. Stalno su nas provocirali govoreći da je kompletan Vitez pao i da ovo nikad neće biti Herceg-Bosna. U jednom trenutku sa minatera džamije oglasio se i seoski hodža, pozivajući sa minareta Hrvate da se predaju i da im neće biti ništa.

Drugi dan su i nadalje nastavili sa dovlačenjem Hrvata iz drugih sela. Taj drugi dan nitko nas nije dirao. Susjedi Muslimani su nam kradom donosili hranu. Posebno su se oko nas trudili Muhamed Džidić i Našid Bektaš. Stražar je stalno govorio: “Ovo nije dobro što se radi!”.

Spavali smo na betonu. Imali smo po deku. Kasnije je bilo nekoliko dana u redu. Povremeno u dva navarata upali su dvojica vojnika koji su tukli naše mlađe momke. Ostalo se svodilo na prijetnje poput “ustaše sve ćemo vas poklat, j.... vam majku ustašku”. Povremeno su gurali kroz ključanicu cijev - puščanu cijev i njome kružili po dvorani, prijeteći da će nas upravo pobiti. Srećom te redovne prijetnje nisu sprovodili.

Negdje oko 21.04.1993. odbrojali su nas dvadeset. Rekli su da trebaju pokopati dvojicu svojih mrtvih, a kako im je groblje blizu linija HVO-a, da se boje da bi pripadnici HVO-a mogli pucati, pa da je naš zadatak da ih štitimo svojim tijelima.

Nakon toga, vratili su nas u dom. Sutradan su odvojili 18 ljudi koji su imali zadatak da zakopaju najprije svinje (sve svinje su u selu pobili), a potom da kopaju rovove za muslimansku vojsku. Ti ljudi se za vrijeme mog boravka više nisu vraćali u dom.

Provociranja i prijetnje ubijanjem su postala sve učestalija i grublja. Ujutro, 24.04.1993. oko 7:30, čuo sam kako neki glas viče: "Otvori vrata!" Stražar je rekao: "Ne mogu, ključ je u komandi". Nakon toga je usljedila rafalna paljba kroz vrata. U tom trenutku u domu nas je bilo 15 - 5 žena i 10 muškaraca. Ja sam u odnosu na ulazna vrata bio na lijevoj strani i zavukao sam se u kut. Ispaljeno je mislim oko 100 metaka. Mislim da su dvojica pucala. Otvorila su se vrata na kojima se sve dimilo. S vrata je dolazio jedini izvor svjetlosti, jer su nam prozori bili zakovani daskama. U domu se čulo jecanje i zapomaganje. Bila je stravična slika: Nekoliko mrtvih i deset ranjenih.

Ubijeni su:

1. Jozo Vidović (Počulica) star 45-50 godina,
2. Ivo Vidović (Počulica) star 45-50 godina,
3. Pero Papić (Počulica) star oko 28 godina.

Ivo Vidovići je kad su otvorena vrata davao znakove života. Krvario je pođedima.

Ranjeni su:

1. Pero Papić (otac pokojnog Pere) rođen 1929.
2. Jozo Jurčević (ime oca Ilija) rođen 1937.
3. Željo Papić rođen oko 1950.
4. Anić iz Zenice rođen oko 1955.

Ranjeno je i svih pet žena koje su bile zarobljene, ali ne znam im imena. One su iz sela Putkovići (Vitez).

Pozvali su liječnika. Došlo je četvero, petero ljudi iz saniteta, nisu imali baš previše volje da pomognu ljudima koji su ranjeni. Stalno su išli po nešto, dogovarali se i nagovarali da odu po neku od medicinskih potrepština. Od njihove nevoljkosti je umro Ivo Vidović koji je živio još pola sata nakon pucnjave, a da mu nitko od tog liječničkog osoblja nije uopće pristupio.

U međuvremenu su ušla dvojica vojnika zapvjedničkog držanja i vladanja. Slikali su mrtve, a od ranjenih i ostalih nepogođenih uzimali podatke. Jedan od njih je rekao: "Ama, trebali su ubaciti dvije bombe i stvar bi bila riješena." Tek nakon toga su počeli odvoziti ranjenike u Zenicu.

Nakon toga su nas trojicu nepogođenih prebacili u kuću Franje Jurčevića. Tamo su bile žene i djeca, nas oko 25-ero.

Senad Tahumić je pozvao mene i P.T. da idemo izvući nekog mrtvog muslimanskog vojnika, koji je ostao na brisanom prostoru kod HVO linije. Kako sam se ja razbolio od ležanja na betonu, rekli su da on ide prvi. Dali su mu konopac, oni su držali jedan kraj na sigurnom, a on je za drugi kraj trebao povezati mrtvaca i onda bi ga oni izvukli. Rekli su mu da viče da je Hrvat i da ne pucaju. Ja sam ostao oko 100 metara iza njega. P.T. je vikao tko je i što je i onda je otpočeta pucnjava i s jedne i sa druge strane. Muslimanski vojnik koji je bio uz mene (imao je turban na glavi) pitao me: "Što je bilo?", rekao sam: "Pogodili su ga." Bio sam uistinu uvjeren da je mrtav, no po izvršenoj razmjeni doznao sam da je uspio pobjeći na stranu koju kontrolira HVO. Vratio sam se. U kući u kojoj smo bili smještni bila su manja maltretiranja. Razmjenjen sam 01.05.1993.

iskaz pisan 12. listopada 1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Počulice
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1963.)

16.04.1993. u 12:30 sati začula se pucnjava iz svog naoružanja (artiljerija, granate i dr.). Ja sam bio na položaju sa još 10 svojih susjeda na uobičajenoj straži, nismo imali iskopane rovove niti tranše. Ja i P.P. krenuli smo prema selu da se dogovorimo sa preostalim stanovništvom u selu, da vidimo što da se radi u slučaju da Muslimani krenu u proboj, jer smo u prethodnim razgovorima sa svojim susjedima Muslimanima bili dogovorili da neće biti promjena u našem selu i da se poštuje taj dogovor, međutim Muslimani su taj dogovor već bili prekršili, jer su pucali po selu i opkolili ga i okružili sa svih strana (iz pravca Prnjavora, Vjetrenice, Vrhovina), a to su sve čisto muslimanska sela, a moje selo je imalo 70% hrvatskog, a 30 % muslimanskog življa. Oko 70 hrvatskih kuća, jedan mali dio stanovništva (Hrvata) se uspio izvući, a ostali su uskoro zarobljeni. Išli su Muslimani redom po selu, od kuće do kuće, zarobljavali žene i djecu, pucali po kućama i vodili ih do doma u Prnjavoru. Asim Bektaš, otprilike star oko 35 godina, iz Prnjavaora rodom, a nastanjen u Počulici, vođa je Mudžahedina, skupa s Bektaš-Zekrić, Muhamedom Kulbegovićem i Jasminom Sivrom, koji su prvog momenta bili najistaknutiji pri zarobljavanju naroda, oni su rekli da neće biti nikakvih problema, da čine ono što moraju. Nisu nas u tom privođenju tukli, niti su još tada tražili naoružanje, do dolaska u Prnjavor. Dočekao nas je njihov vjerski vođa (hodža) koji je obećavao sigurnost i potom je tražio da se iz grupe odvoje žene od muškaraca, gdje su žene i djeca (negdje oko 30-ero) odvedeni u kuće Zijada Bektaša, te Čazima i Tarahije Reufa-Fehreta, kad sam ja i ostali muškarci izgubili svaki kontakt s njima. Mi smo odvedeni u dom (šestorica muškaraca). Samo još da napomenem, da je u tom zarobljavanju u selu u kući Pere Papića (u podrumu) ostalo četiri starije žene i jedan stariji muškarac, jer njih Muslimani nisu htjeli povesti sa ostalima. Komandant te njihove armije Safet Sivro (Mehin sin) iz Počulice, živio u Vitezu, rođen 1958., došao je u dom i rekao da je njihov šef, šehidReđo poginuo od našeg snajperiste i tražio od nas da netko prekine to krvoproliće nad Muslimanima, a i on nam je kao komandant armije garantirao sigurnost, a ja sam rekao da mi nismo prvi napali selo, nego da on vidi šta se događa s našim kućama i življem. On je ljutito izišao napolje.

Do uvečer nas je bilo zarobljenih u domu 28, a privođenje je trajalo i dalje. Od te grupe pritvorenih bilo je desetak uniformiranih lica, a ostalo su bili civili i vojno nesposobna lica, stariji ljudi. Od samog dovođenja u dom uslovi su bili nemogući za boravak (hodnik nepokriven, prozori razbijeni, nedostatak deka i ležajeva za spavanje), tek poslije su na prozore metnute deke, da se ne može gledati šta se događa u selu, jer smo gledali kako nam pljačkaju kuće, iznose stvari, voze aute, traktore, a ja sam osobno vidio Zejdina Tatarevića kako sa svojom djecom vozi opljačkane stvari. Poslije smo dobili još nekoliko deka za spavanje.

Prva tri dana su dozvoljavali našim ženama da nam donose hranu iz naših kuća (ono što nije bilo odneseno), a i to je nakon tri dana ukinuto i potom smo dobivali neukusnu hranu, neredovne obroke, neslano, što se zadržalo do kraja. Ljudi, koji su nam donosili takvu hranu rekli su nam u povjerenju, da je tako naredio njihov vođa koji je bio logističar mudžahedina, a ti isti mudžahedini su i sami sudjelovali u našem zarobljavanju. Bili su maskirani, imali su crne čarape na licima, ali su se prepoznavali po govoru, bili su u maskirnim uniformama kao i ostali pripadnici muslimanske vojske, a ova tri mudžahedina su imali crne marame na glavi. A jedan od tih mudžahedina je 17.04.1993. oko 18:00 sati ušao u dom u salu s našom hrvatskom zastavom i bacio je među nas i jedva nekako promrmljao “Herceg-Bosna” i izišao napolje. Imao je crni ten, maramu crne boje preko glave. U toku mog boravka u domu trajala je konstantna tortura i teror nad nama, prijetnje strijeljanjima, da će nas sviju poklati, pobiti, sve ružno što su mogli reći to su nam govorili, a to je najučestalije bilo kada je na vratima stražu čuvao Asim Bektaš, zvani Lepina, iz sela Prnjavora, koji ih je čak i nagovarao da nas maltretiraju.

Nakon dva dana su odveli trojicu muškaraca da pokopaju Antu Krištu koji je poginuo kod škole u borbama, a pokopan je skupa sa svinjama i ostalim životinjama, koje su Muslimani poubijali.

21.04.1993. u 10:00 sati ujutro odvelo je mene, J.P., P.P. i F.J. da zakopamo jednu baku

Anđu koja je umrla prirodnom smrću u onoj kući (u podrumu) gdje je boravila s ostalim starijim ženama. Nju smo pokopali na groblju (hrvatsko) "Zvizda" - Vjetrenice. Dozvolili su mi da napravim sanduk, a mi smo na svoj rizik tražili da je pokopamo na groblju, a ne u bašti pored kuće, a čuvali su nas dvojica njihovih stražara, od kojih jednoga ne poznajem, a drugi se zvao Enko Bektaš iz Prnjavora.

Poslije tog pokopa nas četvorica smo vraćeni u dom gdje nije bilo nikoga (jer su ostali bili odvedeni na kopanje u Sivrino selo). Tada su u dom došla trojica uniformiranih lica - sa oznakama Amrije BiH i maltretirali nas da za njima ponavljamo uzvike, kao što su: "Alah Uegber" i slično. A ako to ne uradimo bacit će bombu među nas. Potom je došao stražar po nas, smjestili su nas (četvoricu) u auto i odveli na kopanje u Suve Rastove (povrh željezničke stanice) gdje su tada bili smješteni mudžahedini, a sam sam razgovorao sa njima i jedan se predstavio kao student medicine iz Sarajeva, a pričao je kao šiptar - hrvatski jezik. Bilo je njih oko deset u dvije kuće. Ponašali su se prema nama korektno i čak nam nisu dozvolili da pođemo kopati dok ne jedemo, jer po njihovom kazivanju njihovi običaji ne dozvoljavaju da se maltretiraju zarobljenici, djeca, žene, vjerska lica i rušenje vjerskih objekata - ali dozvoljava im se - oko za oko, zub za zub, što znači: ti moje dijete, ja tvoje. Tu su nas zadržali do mraka i onda su nas skupa sa ostalima koji su se vraćali iz Sivrinog sela vratili u dom, a uz put od Sivrinog sela do Prnjavora, od više vrsta muslimanske vojske doživljavali razna maltretiranja (pljuvanje, psovanje, vrijeđanje - kao što je: ustaše, vidite dokle vas je doveo Boban, ući ćemo u Vitez za dva dana, šta ste vi uradili u Ahmićima i mi ćemo u Vitezu i ostale uvrede).

Sutradan 22.04.1993. ušao je policajac sa oznakom policije 3. korpusa Edin Bešo, rođen u Kruščici, star oko 27 ili 28 godina, i rekao da treba u Sivrino Selo poslati 18 ljudi na rad, s tim da ne mogu ići otac i sin, dva brata istovremeno, a meni je glasno rekao: "Ti nećeš ići na rad", ali nije dao obrazloženje zašto ja ne idem. I on je izdvojio iz grupe 18 ljudi i od tog dana više se nismo vidjeli. Tu istu noć dovedeno je pet žena koje su bile zarobljene u Preočici, a rodom su iz Putkovića, a jedna od njih je K.Č.. Dovedene su u dom s obrazloženjem da tu noć prenoće s nama, a ujutro će ih premjestiti u neku od kuća.

U toku tog istog dana u dom su privođena još tri muškarca iz Zenice, koje su pustili iz Zenice, da idu u Njemačku, ali su ih tu zarobili. Dovedeni su u poslijepodnevnim satima, a odvedeni uvečer. A čuvar na vratima Mehmet Alagić nam je u tajnosti rekao da su odvedeni na strijeljanje, jer je utvrđeno da su špijuni, ali se ništa nije moglo provjeriti, a ja sam u priči sa jednim od njih trojice saznao da je skupa sa njima bila jedna časna sestra, koja je bila odvedena kod žena u kuću. U toku dana njih je mnogo puta izvodilo na saslušanje, a nama nije bio dozvoljen razgovor s njima. Imena im ne znam. Opremu i auto su im oduzeli.

24.04.1993. ujutro oko 8:30 sati, čuli smo neku galamu pred vratima, otvorite, pobit ćemo sve ako ne otvorite, pucaćemo preko vrata. Pošto im stražar nije otvorio vrata, rekavši da neće i ne smije nikoga pustiti unutra, čuli su se pucnji preko zatovrenih vrata koja su bila od lima, a ja mislim da su mogli pucati najmanje iz tri puške, jedna kroz vrata, a druge preko malog prozorčića na vratima. Ja sam se nalazio u lijevom gornjem kutu od vrata, a potom su se začuli jauci. Osjetio sam bol u ruci, potom u vratu, pa u leđima (u meni su ostala još dva neizvađena zrna), a imao sam sedam rana u svim djelovima tijela. Kada sam se okrenuo oko sebe ugledao sam prašinu i mnogo krvi oko sebe, a sa vrata se čuo jedan od njih koji je rekao: "Sve ću vas pobiti", ispalio je još jedan šaržer i otišao. Po tragovima na zidu i ostalom zaključujem da je moglo biti ispaljeno najmanje 100-150 metaka. Tada sam vidio da je svih pet žena ranjeno, ranjen je još Jozo Jurčević, Pero Papić i ja, a ubijeni su:

1. Perica Papić rođen 1960.;
2. Jozo Vidović rođen 1945.;
3. Ivo Vidović rođen 1937..

Jozo i Perica su na mjestu ostali mrtvi, a Ivo je žvio još desetak munuta i podlegao. Jozo je

pgođen u predjelu glave (u čelo), a Perica preko leđa (rafalnom pucnjavom). Nakon pet minuta uletio je Safet Sivro, upitao čuvara ko je to uradio, a stražar je odgovorio da ne zna, a i Asim Bektaš, zvani Lepina je rekao da ne zna. Taj isti komandant je naredio da dođe prva pomoć i da nam se ukaže pomoć, a došao je bolničar Sead Haseljić s Vjetrenica, koji je pokušao sve da učini, čak je Safet tražio da se meni ukaže prvome pomoć, jer sam bio najteže ranjen, a čuo sam da šapću da neću preživjeti, ali su me ipak previli i ukazali mi pomoć na vrijeme, i meni i ostalima isto tako.

Nakon 15-ak minuta ušao je jedan bolničar, a Sead ga je upozorio i ljutio se zašto i on nije došao da pomogne. Bili su u bijelim mantilima, a ovaj drugi nepoznati bolničar je odgovorio da je to sve trebalo ubiti, nije ukazivao pomoć i napustio je tu prostoriju.

Tog istog dana tek oko 11:00 sati odvezeni smo iz doma ka bolnici u Zenici, ali ne direktno u bolnicu nego u krug KP doma. Tu smo čekali i tek oko 12:00 sati su nas prebacili u Crkvice, u bolnicu. I od samog ulaska u bolnicu nismo imali potpunu slobodu, imali smo stalno pratioce, stražare, nije nam bio dozvoljen razgovor ni s kim. Ja sam tek uvečer operiran. Poslije operacije boravio sam u sobi s J.J. koji je također operiran, M.G. iz Viteza (koji je ostao bez jednog oka) i A.K. iz Busovače. Imali smo stalnu stražu, pratnju čuvara, (pregledi, vođenje na injekcije). Nisu nam dozvoljavane posjete, nismo sami bili u stanju da uzmemo vode, hrana je bila redovna, za ručak riža, kao i ostalim bolesnicima.

U bolnici sam bio 21 dan sve do razmjene, koja je bila 13.05.1993. kada sam razmijenjen.

iskaz pisan 22. listopada 1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Buhine kuće
(svjedok: žensko, Hrvatica, 1932.)

U nedjelju ujutru 09.01.1994. čula sam govor i izišla sam u hodnik. Kod vanjskih vrata povirim i vidim ih na cesti. Odmah se vratim da se obučem. Kad sam se obukla uzmem kaput, provirim kroz prozor, oni mi se svraćaju u dvorište. Dok sam se oblačila bacili su mi bombu. Deka mi je bila u torbi na vratima i iza toga sam se sklonila. Tada sam izletila van i uvukla sam se u trap za krumpir i čekala. Oni su mi došli do trapa gdje sam se sakrila. Čula sam plač žena i djece. Jedan viče: “Nemojte tući žene i djecu!”, a drugi “Ubijte ustašku im majku j...!”, “Alah uegber!” Onda su se posakrivali iza drva i ne znam nakon koliko vremena krenula sam prema UNPROFOR-u. Tad sam došla do jedne grupe tu sam našla dvije žene i dvoje male djece. Jednoj je ime Nevenka, a oni su izbjeglice iz Zenice. Jedan u grupi kojoj sam pristupila bio je ranjen. Tek iz trećeg pokušaja UNPROFOR nas je prevezao do Viteza i tu nas ostavio.

Dok sam bila u rovu i čula plač žena i djece znam da su ubijene Ankica Grabovac stara oko 30 godina i Ankica Vidović isto toliko stara. Ranjena djeca su Marijana i Brano. Marijana Vidović, kćer od Ankice, stara oko 12 godina (bila je ranjena) i Brano njen brat, star oko 7 godina, poslani su od muslimanske vojske prema cesti ne pruživši im ni prvu pomoć. Marijana iako ranjena u rame vukla je Branu koji je bio ranjen u trbuh, sve do Šafradina, jedno 300 do 500 metara. Naši su ih odvezli u Split u bolnicu.

Bilo je jutro, 5:00 sati, magla kao tijesto gusta. Zarobili su u tom času 13 žena i jedno dijete. Bose i u spavačicama odvezene su u Zenicu.

Za Dragicu Petrović, inače duševnog bolesnika, vrlo lijepu, staru oko 26 ili 27 godina nisu dozvolili majci i sestri da ju povedu sa sobom već su je ostavili u kući da bi ju nakon dva dana tukli ciglom u glavu, a potom ju ubili. Njeno tijelo je izvučeno nakon 30-ak dana, a tijela Ankice Vidović i Ankice Grabovac još uvijek ne znam gdje su.

Tog dana su ubijeni moji sumještani:

- Marko Buhić star oko 35 godina. Našla ga je civilna zaštita na cesti, samo trup koji smo pokopali, a nakon 20-ak dana - noge i donji dio trbuha. S njim na cesti ležala je i Novka Jurić.
- Petar Perković star oko 40 godina. Našli smo ga nedaleko moje kuće kao i Stojana Ramljaka starog oko 50 godina u sjedećem položaju. Na vratu mu smrtni tragovi.
- Draženko star 33 ili 34 godine nađen je ispod terase gdje je ubijena i Dragica Petrović.
- Troje Vidovića: otac Marijane i Brane, Dragan kao i brat mu Mirko i njegov sin Dražen još uvijek nisu pronađeni.
- Nikola Jurić star oko 60 godina i cijela njegova obitelj od pet članova odvedeni su navodno prema Zenici. O njima nemamo nikakvih informacija.

Kod nas su Muslimani došli i svoj položaj na brdu zauzeli sredinom travnja, oko Uskrsa, 1993. Brdo na kojem su oni zove se Krivače. Odatle su svakodnevno tukli snajperom po civilima, tko god naiđe ili se kreće. Među snajperistima primjećene su žene koje su gađale žene i djecu. Od snajpera s tog brda stradalo je oko 15 osoba a bilo je i 10-15 ranjenih. Ja sam samo po noći ili kad bi došao UNPROFOR izišla vani da načupam travu za kravu.

Od snajpera je poginuo Mirko Šamija star oko 30 godina. Bio je sudac u Travniku, te Magdalena Damjanović stara 17 godina. Magdalena je poginula koncem ljeta, a Šamija početkom jeseni 1993..

Još jedan muškarac, prezimenom Buhić, Markov brat, poginuo je isto od snajpera samo ne znam kako mu je ime. Još su neki iz Busovače poginuli samo mi ne znamo imena ni prezimena.

Ja svaki dan odem do Buhinih kuća, zaogrnem sa u plahtu. Svu čisu robu iz ormara izbacili su mi vani i po njoj izgazili. Što god sam našla u kući ništa više nije za uporabu.

iskaz pisan 23. veljače 1994.

iskaz o stradanju Hrvata sela Buhine Kuće

(svjedok: žensko, Hrvatica, 1981.)

Noć prije upada muslimanskih snaga u Buhine kuće, pred spavanje sama sam se pitala: “Da se raspremim za spavanje ili ne?” Zadnjih mjesec dana, a pogotovo od dana 22.12.1993. god. kada su muslimanske snage upale u Križančevo selo i izvršile pokolj, spavala sam opremljena. Otišla sam spavati.

Ujutro rano, negdje oko 5:00 sati probudila me jaka detonacija u blizini moje kuće. Detonacije su postale sve žešće i češće. Skočila sam iz kreveta. Mama, tata i brat su također bili na nogama. Vika, galama, dozivanje, prasak metaka, bljesak svjetlosti koja je dopirala kroz prozor, činilo mi se da sam u paklu.

“Ustajte ustaše! Za dom spremni!”, dopirali su glasovi s izvana. Stakla na prozorima su se tresla, lomila i prskala po kući. Meci su ulijetali u prostorije. Mama se užurbano spremala. Pognutih glava smo pretrčavali po kuhinji. Dragan Vidović, rođen 1952. god. je istrčao iz kuće, i nije se više vratio. Ja ne znam je li ubijen ili uhvaćen.

Ankica Vidović nije stigla da sinu obuje čizmice, istrčala je noseći ga, 6. god. starog i ja za njom sam istrčala na polje (pred kuću). Pred kućom je stajao uniformiran vojnik, sa crvenom beretkom i žutim platnom na nadlaktici, pušku je okrenuo prema nama. Prvo je

pucao na Ankicu sa oko 1-2 m udaljenosti. Čula sam prasak (zvuk, detonaciju) i vidjela kako je Ankica pala, ne sjećam se 1 ili 2 metka je opalio taj vojnik.

Ankica, rođena 1951. god. Ja sam vrisnula, uhvatila dijete i počela bježati. Isti vojnik je pucao u mene i malog Branislava sa udaljenosti od 4-5 m. Odjednom sam osjetila da ruka, desna, nije moja i strašnu bol. Uspjela sam utrčati u sobu. Sakrila sam se, nisam smjela disati. Meci su mi fijukali pored glave. Ponovo sam istrčala iz kuće. Vojnici su me zvali, trčali za mnom. Ja sam malog nosila, jednom rukom. Rekla sa mu: “Brane ako možeš idi, ja više ne mogu”.

Po selu su muslimanski vojnici bili raspoređeni po grupama, njih 15-20-tak. Po selu su se i dalje čuli rafali, krici, vatra iz kuća se sve više širila. Dok sam trčala prema glavnom putu, naišla sam na grupu vojnika, uniformiranih s crvenom beretkom. Zaustavili su me. Jedan od njih je rekao da će nas ubiti, drugi me povukao i trznuo za ranjenu ruku, govoreći da idem s njim.

Iz iste grupe, jedan vojnik je rekao: “Ma pustit ćemo ih, ionako su ranjeni”. Taj je rekao i ime svoje, kojeg se ne mogu sjetiti. Nastavila sam da trčim prema glavnom putu. Ponovo me zaustavio jedan muslimanski vojnik, dvoumio se, da me ubije. Na kraju je rekao da idem prema UNPROFOR-u.

Kad sam došla do ulaza u Vitez, sreo me jedan čovjek, kojeg ja ne znam, ponio malog Branislava i meni rekao da moram izdržati još malo. U Buhinim kućama sam vidjela kako je muslimanski vojnik ispalio rafal u Grabavac Ankicu, 20. god. staru. A.B. su muslimanski vojnici ubacili bombu u kuću, ona je vrišteći istrčala iz kuće, tražeći pomoć. U selu je bilo još ubistava, ali ih ja u strahu nisam mogla vidjeti.

iskaz pisan veljače 1994.

1 | 2 | 3 | 4

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

SVJEDOČENJA

1 | 2 | 3 | 4

ZAVIDOVIĆI
iskaz o stradanju Hrvata sela Lovnica
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1959.)

22.01.1994. godine provedena je redovna smjena branitelja u selu Lovnica (općina Zavidovići) na lokalitetu zvanom Varda. Dozapovjednik A.J. nas je, prije našeg odlaska na smjenu, izvjestio da ima određena saznanja kako muslimanska vojska priprema napad na naše crte obrane. 23.01.1994. godine, oko 7:00 sati je primjećeno da nam je muslimanska vojska zašla iza leđa iz pravca brda zvanog Zovik. U međuvremenu naš nam je zapovjednik dojavio da je muslimanska vojska krenula u napad na nas tj na lokalitet zvan Varda. Jadna naša skupina je potom krenula na lokalitet zvan Goli brijeg, da izvidi što se događa tamo iza naših leđa i da nam osigura zaleđe. Međutim, musliamanska je vojska stigla na lokalitet zvan Goli brijeg, prije te naše skupine, te su ih dočekali u zasjedi. Tada su ubijeni Juro Jozić, rođen 1952., oženjen, otac troje djece i Stipo Vidović, rođen 1957., oženjen, otac petero malodobne djece. Mrtva tijela Jure Jozić i Stipe Vidović ostala su ležati na prostoru koji je u tom trenu kontrolirala muslimanska vojska. Muslimani su tada zarobili I.C.. B.S. koji je bio skupa s Stipom Vidović i I.C. se neopaženo izvukao iz neposredne životne opasnosti ali se uskoro našao na prostoru koji su u potpunosti kontrolirali pripadnici Armije BiH te se morao prikriti tako što je legao pod jedno drvo (bukvu). Spašen je još istog dana, nakon što smo vratili taj prostor pod našu kontrolu.

U toku poslijepodneva istog dana, do oko 18:30 sati uspjeli smo povratiti kontrolu nad dijelom sela kojeg su pripadnici Armije BiH uspjeli osvojiti prijepodne. Tako su stvoreni i preduvjeti da pokupim tijela Jure Jozića i Stipe Vidovića. Kako smo znali da su ubijeni iz vatrenog oružja (Juro iz mitraljeza a Stipo iz automata) ostali smo zatečeni slikom koju smo vidjeli gledajući njihova tijela. Tijela su bila potpuno gola a odjeće nije bilo nigdje u blizini. Stipo je imao veću ranu na lijevoj vilici, a Juro je smrtno pogođen u predjelu donjeg dijela trbuha.

Pri povratku kontrole nad crtom obrane u predjelu zvanom “Berići” pronašli smo izmasakrirano tijelo našeg dozapovjednika Ive (Nikola) Juranovića, rođenog 1958., oženjenog, oca jednog djeteta. Na mjestu gdje je vjerovatno uhićen pronašli smo njegovu kapu i veći pramen kose. Vjerovatno se otimao dok su ga muslimanski vojnici tukli, držali. Oko 50 m podalje od mjesta gdje je, prema našim pretpostavkama uhićen, ležalo je njegovo tijelo. Usta su mu rasječena s obje strane, od kuta usnica pa do ušiju. Počupani su mu svi nokti iz prstiju ruku. Nožem su mu probijeni zglobovi na prstima ruku. Odsječen mu je spolni organ.

Također, 23.01.1994. godine, muslimanski su vojnici uhitili ranjenog Stipu Banovića iz Travnika te ga odveli u Zavidoviće. Od zadobijenih rana liječen je u ratnoj bolnici Armije

BiH smještenoj u poduzeću "Kristal" u Zavidoviću. Tu ga je, prema potvrđenim izjavama, na bolničkom krevetu, pucajući iz pištolja, ubio Sead Smajlović, Musliman iz Zavidovića.

28.06.1993. godine, oko 16:00 sati, muslimanska je vojska iz pravca Martića, Hurena, Krezića i sa Visova otpočela opći napad na prostor sela Lovnica. Tada je, braneći svoju kuću i svoje selo poginuo Bosiljko (Marka) Tadić, rođen 1974. godine. Pokopan je tek naredne noći (noću izvučen sa mjesta pogibije) u groblju Goliješnica. Muslimanska vojska je ušla u zaselak Martići i zapalila sedam kuća i popratne gospodarske objekte pokušavajući na taj način da stvori osjećaj straha i paniku kod branitelja. Dok su u Martićima gorjele kuće i gospodarski objekti selo Lovnica je granatirano iz minobacača, posebice prostor gdje se nalazi crkva, groblje i prodavaonica.

Od 29.06.1993. godine, skoro svakodnevno, muslimanska je vojska poduzimala ofanzivne akcije na prostor brda Varda, na kojem su pripadnici HVO-a uspostavili liniju obrane sela.

10.07.1993. godine snajperiskim metkom je ubijen Vinko Badim, rođen 1968. godine.

15.07.1993. god. muslimanska vojska je pokrenula ofanzivnu akciju na prostor Goli brijeg (brdo iznad sela Lovnice) i teže ranila dvije osobe (S.V., rođen 1959., i Ž.A., rođen 1977.).

27.07.1993. godine, u predvečernjim satima muslimanska je vojska presrela i uhitila Marijana Martića, rođenog 1977., koji je na konjima prenosio hranu. Nakon uhićenja Marijana su ubili i zakopali na brdo zvano Zovik. Kasnije su mrtvo tijelo ekshumirali i ponudili u razmjenu.

Početkom kolovoza 1993. godine, oko 7:00 sati ujutro, teže je ranjen Vinko Jurkić, rođen 1962. godine, dok se je kretao ispred saniteta pri obilasku ranjenih pripadnika HVO-a. To što je na rukavu imao vidno istaknutu oznaku Crvenog križa, očito nije spriječavalo muslimanskog snajperistu da mu ispali metak u vrat.

Ovaj iskaz dajem dragovoljno i odgovorno, a njegovu istinitost svjedočim svojim potpisom.

iskaz pisan 10.04.1994.

ZENICA

iskaz o stradanju Hrvata Zenice, brutalnom fizičkom i psihičkom maltretiranju zatočenika u logoru zvanom "Muzička škola"

(svjedok: muškarac, Hrvat, 1961.)

U Zenici je počela opća hajka na pripadnike HVO-a 17.04.1993. Sišao sam u grad s majkom, bratom, suprugom i djecom. Njih sam smjestio kod rodice bratove supruge. Ja sam se mislio vratiti u selo Čajdraš, ali je sve bilo blokirano tako da se nisam mogao vratiti. Pošto sam uvidio situaciju pronašao sam najbolje riješenje da odem kod majčine kume, mislio sam i uvjeren sam bio da me nitko nije vidio kad sam došao zorom. Vrlo su me srdačno prihvatile, poslije mog objašnjenja pristale su da me kriju.

Drugi dan upadaju 4 MOS-ovca i pod prijetnjom oružja ja sam ih zamolio da se obučem i u tom su me odveli, kao da idem na informativni razgovor. Oni su izveli mene i uveli me u kombi. Zatim su me odvezli u Muzičku školu kod parka.

U ‘Muzičkoj školi’ sprovode me u podrum. Tamo zatičem prof. Strojarskog fakulteta i dopredsjednika HVO-a Zenica, Ivana Bošnjaka i pripadnika HVO-a Vlatka Ivanovića. Taj dan nisam ispitivan.

Drugi dan (noć) izvode Vlatka Ivankovića. Nakon 10, 20 minuta vraćaju ga, bio je sav krvav. Odmah smo ga pitali šta su mu radili, a on mi je rekao: “Samo su me izveli i udarali po glavi i cijelom tijelu drvenom palicom (drškom od lopate).”

Tu noć izvode ga ponovo, zadržali su ga 2 - 3 sata, ali je bio mokar od znoja. Na naša pitanja od čega je mokar, rekao je da je kopao grob za sebe i nisu mu dali da odmori cijelo vrijeme. Ja sam pomislio da me želi preplašiti ako i mene izvedu da bi mogao pričati. Što se tiče Ivana Bošnjaka vrlo je bio preplašen što će se dogoditi sa njegovom obiteljii s njim. Iste noći su i njega izvodili, ali nisu ga tukli. On je bio dan, dva s nama, a potom je odveden u nepoznatom pravcu i do dana danas ne znam gdje se nalazi.

Mene su izveli i uzeli mi osobne podatke, kao i podatke moje obitelji (imena djece, žene...) cijele uže obitelji. Tu noć me više nisu ispitivali. Tri dana ništa mi nisu dali jesti, ono što smo dobivali kruha ostavljali smo u jednu vreću. Ispitivanja su već počela, sutradan navečer od 00:00 do 6:00 ujutro.

Izveli su me na treći kat gdje je kancelarija njihove policijske postaje. Svako postavljeno pitanje bila je i direktna optužba po mene, koliko sam dovezao oružja, gdje sam ga ostavio? Ja sam rekao da nemam nikakve veze s nabavkom oružja. Nakon što su mi postavili još bezbroj pitanja, konstatacija na koje je bespredmetno bilo što reći, jer su oni pitali i odgovarali optužbom o stvarima koje nisu imale nikakve veze sa mnom, te bi se neko vrijeme njihovo “ispitivanje” i završilo. Oslovljavali su me isključivo sa “ustašo”.

Vratili su me ponovo u podrum, da bi me u toku noći ponovo izveli. Pri tom izvođenju počeli su me odmah tući, od samog izlaska iz podruma i tukli bi me do trećeg kata (nogama i policijskom palicom). Tukli su me muslimanski policajci:

1. Smajo Osmanović;
2. Sejdo Osmanović.

To su dvojica braće. Uveli su me u jednu prostoriju i natjerali me da sjednem na fotelju, tako da mi leđa budu nezaštićena. Policajci su me bili s lijeve i desne strane, a preda mnom je bio Jasmin Isić, prosvjetni radnik iz Busovače. Optužili su me da sam krivotvorio dokumente i lažno se predstavljao. Rekao sam da to nije istina, jer imaju moju putovnicu, a moj identitet mogu provjeriti kod mojih roditelja i susjeda. Oni su bili nezadovoljni mojim odgovorom pa me Jasmin Isić počeo šamarati, a policajci su me po leđima tukli šakama i nogama. Potom su me optužili da sam sa Violetom Ilić, koja je tehnolog za ispitivanje voda, a u čijem stanu su me uhitili, zasigurno trebao i pripremao trovanje voda kako bi otrovao “7. muslimanski” na Bilmištu. Kad sam to zanijekao usljedile su nove batine i nisu me više ispitivali.

Ispitivanje i batinjanje je trajalo uobičajenih 30 minuta. Nakon toga su me poveli u podrum tukući me pri tom drvenom drškom od lopate. Tukli su me po cijelom tijelu, jer sam pokušao zaštititi glavu, a udarci su me svaki put obarali na stubištu gdje sam se dodatno izubijao. U podrumu su se već nalazili:

1. Franjo Štrbac;
2. Anto Štrbac, vojnici - pripadnici HVO-a;

i 5 policajaca HVO-a:

1. Dragan Jerković

2. Damir Gelić
3. Dragan Gelić
4. Mario Štrbac
5. Zoran Totić

Sa njihovim dolaskom povećale su se do tad uobičajene porcije batina. Nakon jednog vremena te iste noći ponovo su me izveli uz batine na treći kat. U sobi je bio Jasmin Isić koji me optuživao ponovo za pokušaj trovanja vode, za moje navodno obučavanje u Hrvatskoj, što sam ja sve nijekao, jer nije bila istina. Također me je pitao tko su moji vanjski suradnici. Nakon što sam rekao da nisam imao nikakve suradnike on mi je zaprijetio da će me predati mudžahedinima, da ne može slušati moje laži i vratio me u podrum bez batina.

Hranu smo dobivali vrlo rijetko - jedan dan bi je dobili, drugi dan ne bi. Međutim, od silnog batinjanja nismo mogli ni to malo hrane da pojedemo, pa smo kruh odlagali u jednu vreću. Kasnije kad su bila batinjanja nešto manja jeli smo i taj ustajali kruh jer drugog nije bilo. Naročit problem svima bio je vršenje nužde.

U podrumu je bila samo jedna kanta od oko 3 - 5 litara u koju smo svi obavljali nuždu. Kako nas je ponekad u prostoriji bilo i do 20 to su se urin i fekalije preljevali preko te posude šireći nesnosan miris u prostoriji, u kojoj inače nije bilo niti svježeg zraka.

Podrum je bio do te mjere vlažan da bi zidovi bili mokri. Prozore smo morali držati zatvorene, jer bi muslimanski vojnici pri povratku s ratišta jako često znali kroz taj prostor zapucati.

Nakon što je jedan od zatočenika Anto Vrvilo pokušao straži skrenuti pozornost na opasnost od otvorenog prozora, stražar Vahid Dizdarević (iz Vrselja kod Poljska) je obećao da će on to sredit. Međutim, za desetak minuta došli su po Antu Vrvila i predali ga Muslimanima zatočenim u susjednoj prostoriji, zatočenim zbog odbijanja odlaska na ratište, da ga isprebijaju što su oni izuzetno “savjesno” i napravili.

Kad su Vrvila dovukli u našu prostoriju zadali su mu pred našim očima preko 100 udaraca drvenom palicom, dok je Vrvilo bespomoćno ležao na tlu. Jedan od onih koji su ga tukli fotografirao ga je.

Vršenje nužde je bio naročit problem po mene s obzirom da imam trajnu infekciju uretera, što podrazumjeva često i bolno mokrenje. Od posljedica batinjanja 5 dana za redom sam mokrio krv. Izbjegavao sam, koliko god sam mogao, piti vodu i jesti hranu kako bi što rijeđe morao vršiti nuždu. Dodatni problem je bio što se za hranu i vodu i vršenje nužde uvjek moralo obratiti stražarima, što je njima bio dodatni povod za nova batinjanja.

Obzirom na prirodu moje bolesti tjelesna higijena je nešto što je čini snošljivom, no međutim 75 dana nisam se niti presvukao, niti okupao. Moji “isljednici” su znali to jer su imali uvid u moju medicinsku dokumentaciju. Tražio sam da me pregledaju ljećnici, no tom mom zahtjevu nikad nije bilo udovoljeno.

Spavali smo na drvenim paletama. Obzirom na veliki pritok Hrvata zatočenika kroz ovu prostoriju, vrlo često nije bilo dovoljno mjesta na tim paletama, pa su ljudi na paletama spavali na smjenu, jer je pod bio betonski i vrlo vlažan.

Ispitivanje se vršilo isključivo noću čime su nam razbili potpuno bioritam, pa je boravak u ovim prostorijama i ovim okolnostima bivao psihički sve neizdržljiviji. Kako bi zatomili krike ljudi koji su bivali mučeni, na razglasu su puštali nesnošljivo bučnu “Arapsku muziku”. Naročit metod mučenja bilo je učenje arapskih pjesama i molitava.

Moje isljednike naročito je mučilo to što ja nisam poznavao velik broj ljudi, niti su ljudi previše poznavali mene jer sam u Zenicu poradi zaposlenja pristigao u srpnju 1991. pa je njih to navodilo na zaključak da sam ja neka misteriozna osoba s misterioznim zadacima, ili im je takvo izmišljanje bila zgodna prilika za sve torture koje su vršili nada mnom.

U jednom momentu je Jasmin Isić, nakon što me je oborio i nogama mi skočio na prsa, rekao da mu je dosta mojih laži i da za mene ima "domaći zadatak" o čijem rješenju će zavisiti moj život. Dao mi je papir na kojem je bilo ispisano 10 pitanja u kojima oni traže odgovore na ista već postavljena pitanja. Npr. "Tko su mi moji prvi suradnici među Hrvatima, koje sam Muslimane iz vojnih i policijskih struktura zavrbovao za svoje suradnike, poznajem li ove ili one ljude, jesam li išao na obuku u Hrvatsku i gdje mi se nalazi brat...".

Postavljena pitanja su kod mene izazvala brojne dileme, jer znao sam da će moji izmišljeni ili stvarni odgovori prouzročiti određene posljedice po mene ili po druge. Kako na većinu upita uistinu nisam znao odgovora, a po dosadašnjim ispitivanjima bilo mi je jasno da u to neću moći uvjeriti svoje isljednike. Bio sam prinuđen konsultirati se s ostalim zatočenicima Hrvatima. Uz njihovu pomoć složio sam odgovore gdje su se spominjala određena imena, ali uglavnom ljudi koji su bili ubijeni ili su već na teritoriju pod kontrolom HVO-a. Također sam im odgovorio da mi se brat nalazi ili u Vitezu ili u Busovači.

Nakon što sam im predao papir s odgovorima, više me nisu ispitivali ni odvodili. Tako je prošlo mojih prvih desetak dana. Naredna 2 dana nisu me više ispitivali, ali su jednog dana ispraznili kompletnu prostoriju od hrvatskih zatočenika koje su odveli u meni nepoznatom pravcu. Ostali smo ja i Nedjeljko Šestić po nacionalnosti Srbin i punac od Zlatka Aleksovskog.

U vremenu mog boravka u Muzičkoj školi u prostoriji u kojoj sam se ja nalazio (bile su još tri prostorije u Muzičkoj školi gdje su naši ljudi bili zatvarani) prodefiliralo je, što ja znam, oko 47 Hrvata, s različitim vremenom boravka u toj prostoriji. Također je bio i različit tretman ljudi - nikome nije bilo ni malo lako, ali nekima je bilo stravično teško.

Sjećam se jednog krhkog mladića kojem ne znam ime, uvukli su ga smrvljena u prostoriju, nastavili su ga tući i pred nama do te mjere da se raspala "Zastavina" automatska puška od siline kojom su ga tukli. Naročito se po okrutnosti isticao jedan stražar koji je nosio naočale, imao je falično oko (vjerovatno je bio ranjen ili tako nešto). Nakon što su prosudili da je taj mladić iz hrvatskog naselja Brist, tukli su ga još više.

Naročito toliko bili su tučeni Anto Vrvilo, ugledni civil iz Vjetrenica, Slavko Mandić pripadnik HVO-a, Ivica Badrov sa svojim sinom. Kad su bila batinjanja pred nama mi smo nastojali da ničim ne izazovemo svoje mučitelje.

Jedne prilike su me izveli pred zgradu, gdje je bila raka koju je iskopao Vlatko Ivanković i rekli su mi da je to moj grob, ukoliko ne budem dovoljno kooperativan. Slavka Mandića kojeg su strašno puno tukli, jedne prilike je stražar pitao bi li mu bilo žao da ga zakolje, na što je Mandić koji je već bio sav izgubljen od silnih batina rekao da ne bi. Stražar mu je potom velikim vojničkim nožim "Bowie" odsjekao okovratnik na košulji, koja je i onako sva krvava poderana, a potom ga zarezao tim istim nožem po vratu.

Dana, 5. lipnja 1993. godine svi zatočenici odvedeni su u, meni, nepoznatom pravcu, osim mene i Nedjeljka Šestića. Isti dan su mene i Šestića odveli u potkrovlje Muzičke škole u prostoriji dimenzije 2 puta 2 metra u kojoj je bila neka užasno prljava spužva i jedna deka za nas dvojicu, nismo imali posude za nuždu, niti je bilo svjetlosti u prostoriji. Ponekad su nam znali donijeti i hranu. U susjednoj prostoriji oni su obavljali muslimanske vjerske obrede.

U tih tjedan dana koliko smo bili u potkrovlju zatočeni, ja sam u par navrata išao čistiti njihov WC i u tim prilikama sreo sam nekoliko “Arapskih državljana” koji su bili u civilu. Svi su od reda nosili brade i komunicirali na arapskom, a i sve radnje i kompletan dnevni ritam održavao se na arapskom. Na vratima sobe u kojoj su obavljali molitvu pisalo je flomasterom napisano, latiničnim pismom “HEZBOLAH”. Na tom istom papiru na vratima bilo je naspisano još nešto arapskim pismom. U samoj molitvenoj prostoriji na zidovima se nalazilo dosta fotografija sa arapskim molitvama. Moram pripomenuti da su svi zatvorenici po dolasku u Muzičku školu bili temeljito opljačkani, a uzeli su nam čak i cipele pa i donje rublje, tako da je većina hrvatskih zatočenika bila bosa.

Htio bi svakako spomenuti neke momente vezane uz rad Međunarodnih humanitarnih tijela.

Negdje po dvadesetom danu mog boravka u Muzičkoj školi u jednom trenutku stražari su ispraznili naše prostorije, što je do tada bila praksa samo što ja do tada nisam znao smisao. Radilo se o tome da su najavljeni Europski promatrači TIBO (Thibean) koji je Francuz i sa njim je bila prevoditeljica, koja se meni predstavila kao Slavica, što je mene navelo na zaključak da je riječ o Hrvatici, pa sam se odvažio govoriti o stravičnoj školi. Kasnije sam zaključio da je moja procjena bila pogrešna, jer sam doznao da je prevoditeljica muslimanka po imenu Senada a ona je donijela vijesti o mjestu na kojem sam zatočen. Moj navod o podvali muslimanke prevoditeljice moguće je u Europskoj promatračkoj misiji s obzirom da se taj posjet dogodio točno dvadesetog dana po mom uhićenju. Uhićen sam 19.04.1993.

Nakon što sam gospodinu Tibou prezentirao sve jade hrvatskih zatočenika on mi je uzvratio: “Nije to ništa, šta vaši rade Muslimanima?” Po toj njegovoj reakciji shvatio sam da nije došao kao netko tko će mi pomoći. Kad sam se vratio u našu prostoriju tamo su već bili i ostali zatočenici do tada sklonjeni od Europskih promatrača. Kada su doznali da sam razgovarao s gospodinom Tibom bili su vidno deprimirani jer oni su bili sklonjeni i nisu imali prilike razgovarati, pa su dakle bili sigurni da oni kao zatočenici nisu registrirani ni od kakve međunarodne organizacije, pa su im samim tim i šanse za preživljavanje znatno manje. Istog dana dobio sam ponajveće batine od kad sam bio zatočen u školi. Napominjem, da su to bile prve batine nakon možda, desetak dana ničim izazvane i bez ikakvog ispitivanja koje je uobičajeno predhodilo batinjanju. Također napominjem da nitko od drugih zatvorenika nije dobio batina, a mene su stražari neposredno prije razgovora s gosp. Tibom upozorili da će me ubiti ukoliko budem govorio išta o stvarnom stanju u školi. Sve to ukazuje da je prevoditeljica Senada, muslimanka, na tom razgovoru sa mnom sve ove stvari protivno Međunarodnom humanitarnom pravu prenijela mojim muslimanskim mučiteljima. Nažalost, isto iskustvo s muslimanskim prevodiocima imali su kasnije i drugi brojni hrvatski zatočenici.

Ponovo se vraćam na kronologiju zatočeničkih događanja. 13. lipnja 1993. napokon su nas oslobodili zatočeništva iz potkrovlja i prebacili nas u jednu garažu u naselju Tetovo. Ta garaža je bila prepuna smeća i ja sam predpostavljao da će nas ubiti. Nesvatljiva mi je količina mržnje koju su tom prilikom iskazivali. Navečer su nam priopćili da nas odvode u KP Dom. Kad smo došli u KP dom odveli su me u samicu. Krevet je bio na zidu, a mogao sam se pokriti jednom dekom, danju sam mislio sjediti i hodati, a na krevetu sam mogao biti jedino noću zbog silnih bolova izazvanih ureterom.

Noću, najčešće spavao bih kad bi mi to bolovi dopuštali. U prvih 8 dana nisam dobio kruha. Dva puta dnevno donosili bi mi kašu u kojoj je plivalo neko zrno graha ili riže. Svi su se ponašali kao da ne postojim.

S obzirom da sam poznavao neke ljude iz KP Doma, pokušao sam nekako stupiti sa njima u kontakt ne bi li izmolio makar kupanje, brijanje ili da mi prenese informacije majci gdje sam. Sirađa Ahmića molio sam da mi omogući da se makar u hladnoj vodi operem. Rekao mi je da za mene ne može i ne smije ništa učiniti jer za mene nitko ne smije znati.

Odveo me do jednog korita i dao mi sapun i hladne vode. Na tjemenu glave mi se uhvatila tjemenjača pola centimatra i nikako hladnom vodom nisam uspjevao istrljati, a slično je bilo i po cijelom tijelu. Tom prilikom otpalo mi je užasno puno kose, što me je dodatno ojadilo i deprimiralo. Nakon toga Sirađ Ahmić se više nije pojavljivao u mojoj blizini, a tako su micani i svi drugi koji su mi učinili i najbezazleniju uslugu. Ovo kupanje je inače moje prvo kupanje nakon 75 dana. Užasna depresija silila me je da od krevet naoštrim poklopac od konzerve i počeo sam pripremati samoubistvo rezanjem žila.

Po dolasku u KP dom Zenica i po ulasku u samicu upozoren sam da ne smijem koristit prozor na ćeliji, jer ću u suprotnom biti kažnjen batinama. Kako sam cijelo vrijeme svog boravka čuo glasove kroz taj prozor i kako sam vidio da još dugo neću moći podnjeti ovakvo stanje, to sam bez obzira na moguću cijenu odlučio potražiti slamku spasa na tom prozoru. Prilikom šetnje zatvorenika po krugu kroz taj prozor prepoznao sam Mladena Holmana jednog od zapovjednika HVO-a, te sam pokušao stupiti u kontakt s njim.

To je bilo vrlo teško jer sam ja bio zarastao u bradu i imao vrlo dugu kosu, osim na djelovima gdje mi je u pramenovima opala. Uz to mogao sam ga s prozora vidjeti u vrlo kratkom dijelu zatvoreničkog kruga. Naša komunikacija usprkos prijetnjama stražara za koje mi je već bilo sasvim svejedno potrajala je nekoliko dana dok mu nisam objasnio tko sam i u kakvoj sam poziciji. Valja pomenuti da sam kao pripadnik HVO-a bio smješten u civilnom dijelu zatvora i to samo kao broj, tako da me u eventualnim posjetima vojničkom dijelu zatvora međunarodne organizacije nisu mogle registrirati. Mišići su mi već atrofirali, a prilikom jednog pokušaja da Mladenu Holmanu dadem do znanja da sam živ, u ćeliju je upao stražar Vehid Karamija iz Kaknja, oborio me za zid i nanio teške ozljede po glavi. Istodobno zbog problema sa ureterom pogoršalo mi se opće zdravstveno stanje, otpočela je neizdržljiva bol u nogama, leđima, a odrazilo se to i na srce. Moja agonija dokinuta je 5. rujna 1993. kada sam bio razmjenjen. Pošto nisam mogao hodati, brat me je uz pomoć sumještana u Busovaču donio na rukama.

Za kraj ovog iskaza pobrojat ću po sjećanju imena Hrvata koji su prošli muke slične mojima, ali i imena mučitelja Muslimana koje sam prepoznao i kojih se sjećam.

Popis Hrvata koje sam sretao u zatočeništvu:

1. prof. Ivan Bošnjak
2. Vlatko Ivanković
3. Franjo Štrbac
4. Anto Štrbac
5. Anto Vrvilo
6. Kruno Rajić
7. Milenko Rajić
8. otac Milenka Rajića
9. brat Milenka Rajića
10. dvojica rođaka od ovih Rajića
11. Zvonko Rajić pok. otac Marko
12. Mario Štrbac
13. Dragan Gelić
14. Damir Gelić
15. Zoran Totić
16. Dragan Jerković
17. Nedjeljko Šestić (Srbin)
18. Ivica Badrov
19. Jasenko (Ivice) Bradov
20. Ivan Buhutinski
21. Jasenko Petrović
22. Sandro Hamer
23. Krešimir Ćosić

24. Anto Visković
25. Anto Marković
26. Pero Letić
27. otac Pere Letića
28. Jozo Juretić (mlađi)
29. Franjo Jandrić
30. Boško Gutić (Srbin)

Muslimani koji su odgovorni za smrt mnogih Hrvata u okrugu Zenice:

1. Jasmin Isić
2. Mensur Pijanić
3. Besim Perenda (Šukrija)
4. Nesib Talić
5. Vehid Dizdarević
6. Faruk Avdić
7. Hajdar Pašanović
8. Jusuf Karalić
9. Našid Delabić
10. Smajo Osmanović
11. Sahudin Sarajlić
12. Fuad Karalić
13. Nesib Dragilović
14. Hajrudin Dulan
15. Sejo Osmanović
16. Emir Efendija Mahmutefendija Karalić glavni za ove ekstreme.
17. Jusuf Šeta (upravnik doma ispred 7 muslimana)
18. Šerif Patković

iskaz pisan listopada 1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Ovnak i Šušanj
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1945.)

06.06.1993. presječene su nam vodovodne cijevi u selu tako da smo ostali bez vode. 07.06.1993. usljed granatiranja našeg sela ostali smo i bez struje. 08.06.1993. počela je i pucnjava pješačkim naoružanjem po selu. Negdje oko 500 metara od naših kuća smo se sastali u podrumu Slavka Vulete, jer je imao dobro sklonište, tu smo ostali oko pola sata. Vidjeli smo da gori kuća Tomislava Markovića i tad smo se premjestili u podrum kuće Kazimira Markovića i tu smo se zadržali 15 minuta, kad je naša vojska rekla da se moramo povući iz sela. Rekao sam obitelji da bježe, a ja ako mognem da ću doći za njima. Pošto sam invalid bez obje noge, nosim proteze oko 5,5 godina. Ja sam imao vozilo sa preuređenim komandama da bi se koristio njim.

U tom momentu svi su se razišili, ja sam otišao po auto. Upalio sam auto i povezao Danicu Marković s djetetom u naručju. Cijelo vrijeme je pucano po nama, granate su fijukale preko nas, PAM-ovi, PAT-ovi, ali smo srećom uspjeli se izvući iz našeg sela sporednim putem u pravcu sela Ovnak.

Došli smo na Ovnak. Ja sam se sklonio u kuću Joze Kafadera, u podrum, a Danica i dijete su ušli u kuću Zlatka Vulete gdje su već bili i mještani iz Šušnja. U Jozinoj kući bilo nas je 12. Ostali mještani su otišli prema Grahovčićima. Iz kuće Joze Kafadera nas je istjerao Raif Rizvić, pripadnik Armije BiH, iz sela Konjevića, zaseok Bukova Glava u zeničkoj općini. Nogom je udario u vrata ispaljujući jedan metak ispred mene, Kazimira i njegove supruge Franke Marković. Odmah je počeo psovati: “Izlazite, majku vam ustašku, vi mislite nas Muslimane uništiti, nećete to doživjeti, ovo je naše, neće biti ustaško, vi nemate ovdje ništa!” Ja sam mu rekao: “Raife, jel’ došlo vrijeme da jedan drugog ubijamo, a zajedno u

školu išli i zadaću prepisivali jedan od drugoga?!" On kaže: "Izlazite gore!" Mi smo izišli. Rekao sam mu da me ne goni dalje bez auta jer ja ne mogu hodati. On me je istjerao pred Jozinu štalu skupa s Kazimirom i njegovom suprugom Frankom. Franka je pala uz traktorsku prikolicu, snašlo je srce, Kazimir je govorio Raifu da joj donese vode, a on kaže: "Neću ti ja donijeti, idi ti pa joj donesi." Kazimir je ustao da donese vode, a Raif je tražio da mu donese oružje, mada ovaj nije imao, samo je imao papir da mu je oduzet pištolj. Zatražio je pušku, Kazimir je rekao: "Pa čovječe, nemam!", a ovaj u bijesu prišao njemu na pola metra i ispalio mu u abdomen tri metka, tako da je Kazmir pao uz Jozinu pušnicu, onda se okrenuo u pravcu Ovnaka i ispucao pun okvir, a Franka se već osvijestila i rekla: "Što mi ubi Kazimira?!" On joj viče: "Šuti, ubiću i tebe!" Meni je rekao: "Je li ovo tvoj auto?" Ja sam odgovorio: "Jest." "Ajde vozi ga u Zenicu u bolnicu, ranio sam ga!", a ja sam se izderao na njega: "Što si ga ranio?", a on veli: "J... ga". On mi je s Frankom stavio u auto Kazimira i vikao je svojim vojnicima da ne pucaju na moj auto, a oni su bili na oko 100 metara od nas. "Kako ću Raife dalje, ubiće me tvoji?", a on veli: "Neće moji, već tvoji." Odvukao sam ga do škole u Poljske (zenička općina), svirao sam neće li se ko pojaviti. Iza ugla prodavnice pojavio se jedan policajac, ja sam mu rekao da skine mine s mosta da prođem jer imam ranjenika. Sklonili su mine i rekli mi da se parkiram ispred škole. Pitaju me: "Ko je ranjen?", ja sam rekao, a oni su tražili od mene osobnu kartu i rekli da iziđem i dam im ključeve, oni će ga voziti, a mene i Kazimirovu ženu Franku će u zatvor. Policajac - visok, mršav proćelav - po imenu Isak, uzeo mi je ključeve, ja sam ga molio da ga ja vozim jer je invalidsko vozilo, da se on ne bi spetljao u komandama pa će poginuti. On kaže: "Nemoj puno pričati nego idi u zatvor, a to je moj problem." Pitao me je ko ga je ranio, a ja sam rekao Raif Rizvić, a on pita ko je taj, a drugi veli: "Šta te briga." Tu su nas dvoje zatvorili u školi u improvizirani zatvor. Odvukli su Kazmira u bolnicu, kasnije su se vratili i rekli: "Dovukli smo ga živog u bolnicu, a što će poslije biti ne znamo." U zatvoru smo zatekli još trojicu ljudi iz Konjevića: Ivo Hrgić, Zvonko Hrgić i Jozo Marković. Oni su nam rekli da su bili pošli na pijacu i 500 metara od škole su ih zaustavili i tu zatvorili. Došao je Isak i još jedan policajac i tražili su Frankinu osobnu kartu. Ona je počela tražiti po torbi, on je rekao: "Daj meni!". Izvadio je novčanik. Izvadio je novce i bacio joj novčanik. Iz torbice je izvadio zlato koje je ona nosila. Kad je on izišao, ona je vidjela da joj je sve uzeto. Do mraka smo ostali tu. Navečer oko 19:00 ili 20:00 sati doveli su iz župe Brajkovića župnika Franju Križanca, kapelana Peru Karajicu i dvije časne sestre: Tikoslavu i Elizabetu, te Anu Matošević. Nakon daljnjih sat vremena doveli su žene, djecu i starije ljude koje su našli u kući Zlatka Vulete. Svećenike, časne sestre i Anu Matošević su odmah otpratili u Zenicu, jer su oni bili sa svojim vozilom. Tada su razdvojili žene i djecu od muškaraca. Njih su stavili na kat, a mi muškarci smo ostali u prizemlju. Navečer oko 22:00 sata došao je jedan vojnik, crn sa crnim naočalama, s crnom bujnom bradom, držao je pušku u rukama. Govorio je: "Ovo su ustaše, ovo treba pobiti, ova zemlja neće biti vaša!". Na polasku govorio nam je: "Alah imanet", a mi smo svi šutjeli. Drugi put je ponovio: "Alah imanet" na to je Mato Vidošević (rođen 1920.) odgovorio "Alah imanet, a on će na to: "Svi u jedan glas" i mi smo morali svi odgovoriti. On nas je napustio i otišao, a čuvar će na to: "Eto vidiš kakvih ljudi ima, provokatora." Uvečer oko 24:00 nailazi jedna grupa vojnika i viču: "Evo ustaša, to treba pobiti!" Virili su kroz prozor i tako su nas vrijeđali, a ja sam skinuo proteze, a jedan je provirio i rekao: "Eno i onaj bez nogu, j... ti njega." Ostali smo tu cijelu noć.

Ujutro 09.06.1993. u 10:00 sati su nas pustili i rekli da su nam kuće provaljene da se ne bi iznenadili, pitali su ko hoće kući, ko hoće u Zenicu i mi smo krenuli kući, obećali su mi vratiti auto, sačekao sam jedan sat, utom je dovučen moj auto, ali vojnik koji ga je vozio rekao je: "Ja ga ne dam ni Bogu dok ne obavim zadatak."

Jedan vojnik Armije BiH, Enver Spajić me je odvukao nazad kući. Tada sam vidio da su me pokrali. Jedna grupa naoružanih vojnika je naišla kraj kuće i rekla da nemamo više tu što tražiti, a oni su po selu pljačkali i odvlačili: električne aparate, video, televizore itd.. Bez ikakve zaštite bojali smo se zadržati u selu i tako smo otišli u Zenicu. Od 09.06.1993. do 25.08.1993. bio sam u Zenici.

iskaz pisan 12. listopada 1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Dusina
(svjedok: žensko, Hrvatica, 1948.)

Dana 26.01.1993. ujutro u 6:00 sati probudila nas je pucnjava. Ubrzo su uslijedile i detonacije. Nazvala sam suprugu muževog brata da je upitam što se događa. Rekla je da pucaju po njenoj kući. Rekla sam joj da dođe kod nas, jer da imamo dobar podrum. Došla je ona i njena kći, druga šogorica sa sinom koji je rođen s tjelesnom manom - došao je na štakama s dvije kćeri. Kako još nije bilo dobro svanulo, uspjeli su doći do nas. Pucnjava se nastavila i narednih sat vremena. Jedan rasprskavajući metak razbio nam je podrumski prozor. Nakon toga začuli su se povici "Allahu egber!", "Otvarajte!". Ja sam potrčala i rekla : "Ne pucajte, otvorit ću!" Primila sam za kvaku ali je u tom trenu metak probio bravu. Vrata su se otvorila sama. Ukazala su se dvojica vojnika s uperenim puškama i rancima na leđima. Bili su u maskirnim uniformama. Preko čela su imali zelene trake i zelene beretke na glavi. Plakali smo i molili da nas ne ubiju. Rekli su: "Ne bojte se ništa! Mi ne ubijamo žene i djecu. Nismo mi ustaše i četnici! Mi smo muslimanska vojska!" Vidjeli su da su samo žene i djeca jer mi je muž već otišao iz kuće i nije se vraćao. Rekli su nam da se ne mičemo i da će se odmah vratiti. Preplašeni čekali smo, a potom su dolazili još tri puta po dva vojnika i govorili da se ne mičemo. Kad su ovi zadnji došli naredili su da što prije izađemo iz podruma. Pred sobom su dotjerali Vinka Kegelja (rođen 1940.) s rukama iznad glave. Vinko je imao modricu na licu i nateknutu bradu. Bio je u civilu. Kad smo izišli priključili su nas ostalim Hrvatima koje su pohvatali i tjerali nas u muslimanski dio sela. U Dusini je inače bilo 7 hrvatskih kuća, a prihvatili smo i prognanike: Srbina Voju Stanišića (rođenog 1924.) i njegovu ženu Gospavu (rođenu 1926.). Selo je bilo puno muslimanske vojske. Tukli su naše muškarce i Srpkinju Gospavu. Doveli su nas kod kuće Zuhdije Elvida. Od seoskih Muslimana vidjela sam Nijaza Elvida, Fildu Ćagu. Bilo je i drugih, ali se ne mogu svih sjetiti. S obzirom da je bilo još desetak naših vojnika u zaseoku Brdo koji se nisu predali, muslimanski su vojnici razdvojili djevojke, mlađe žene i sve muškarce, da ih koriste kao živi štit. Nas oko 20-tak preostalih su vratili u kuću Stipe Kegelja. Moram pripomenuti da je tu večer u naše kuće stiglo oko 40-ak Hrvata iz sela Višnjice i Lašve koji su od muslimanske vojske bježali u pravcu Busovače. Kuća Stipe Kegelja je bila pogođena granatom i unutra je vladao nered. U kuhinji gdje su nas ugurali nije bilo prozora, bio je izvaljen. S obzirom da je vani bio snijeg, u toj prostoriji je bilo užasno hladno. Straža nas je čuvala. Nakon jedno 2 sata, oko 10 sati, vraćeni su oni koji su korišteni kao živi zid. Stavili su nam i zvono iznad vrata, da nitko ne bi mogao izaći. Sve su njih potrpali s nama. Muškarci su bili krvavi i u modricama, a djevojke i žene preplašene. Potom je ušao vojnik, meni nepoznat i rekao: "Govorite gdje je oružje. Ako mi i metak otkrijemo pobit ćemo i vas i djecu!" Moj muž im je dao već prije pušku. Tražili su minobacače, PAM-ove... Muž je rekao: "Što sam imao dao sam!" "Daj da mu ubijemo kćer", rekli su i povukli je za ruku. Svi smo zapomagali, a muž je rekao: "Ubijte mene, nemojte nju". Onda su je pustili. Potom su počeli izvoditi muškarce, jednog po jednog i ispitivali ih, pretraživali po kućama, a potom ih vraćali. Muškarci su se vraćali krvavi i izudarani. U jednom momentu dotrčao je jedan vojnik koji je bio potpuno rastrojen. Vikao je: "Poginuo mi je komandant, sve ću vas pobiti!" Oni su zalupili vratima i otpočela je pucnjava po kući, a kroz vrata je dolazio miris benzina. Mislili smo da smo svi gotovi. Pucnjava po kući i vika je trajala 15 minuta i onda se sve umirilo. Nakon toga došao je vojnik Ahmet Elvida sa spiskom i dao nepoznatom vojniku koji je otpočeo s prozivkom. Prozivali su devet muškaraca (osam Hrvata i jednog Srbina) M.K.; N.K.; V.K.; S.K.; M.R.; F.K.; V.S.; I.K.; P.Lj.

Kad su ih prozvali ja sam zaplakala i rekla: "Kud ih vodite, što su vam oni skrivili?" "Vodimo ih sunetiti." - odgovorili su vojnici uz smijeh. Nepoznat vojnik me je odgurnuo i rekao: "Ja ću ih ubiti!" i zalupio vratima. Desetak minuta nakon što su ih izveli začuli smo rafale. Pitala sam vojnika do sebe: "Šta se događa?". Rekao je: "Isprobavamo oružje." Bilo je to oko 15:00 sati po mojoj procjeni. Pitala sam jednog vojnika: "Čemu sve ovo?" On je odgovorio: "Naš zadatak je očistiti ovaj teren. Zahvalite Bogu što vam nisu došli Krajišnici! Tek bi onda vidjeli šta bi bilo s vama!" Preostali dio dana do 18:00 sati proveli smo u kući. Vojnici su se smjenjivali, neki su čak pokušali biti fini, ali većina ih nas je vrijeđala i maltretirala.

Oko 18:00 sati rekli su nam da moramo ići u selo Lašvu, jer da tamo HVO hoće napasti njihovu vojsku. Pretresli su nam sve stvari i potjerali nas. Išli smo u koloni, a muslimanski

vojnici oko nas. Usput su nas kao i prije psovali i vrijeđali: “Eto vam Herceg-Bosna! Jebo vas Kordić. Gdje vam je sad Kordić?” - i tome slično. Hodali smo po snijegu i ledu nekih sat vremena. Smjestili su nas u školu u kojoj su već bili dotjerani svi Hrvati iz sela Višnjice i Lašve. Rekli su nam da ćemo tu ostati dva do tri dana. Obećali su hranu, ali je nikad nisu dali. U 02:00 sata poslije ponoći su nam rekli da smo slobodni i da možemo ići. Razišli smo se po kućama poznanika u Lašvi. Sutradan smo otišli u Zenicu, u HDZ, da tražimo pomoć. Nahranili su nas i saslušali. Smjestili su nas u rudarski hotel, a nakon toga smo se razmjestili kod rodbine. Tamo smo od preživjelih muškaraca, od I.K. i F.K., doznali da su ostali prozvani muškarci strijeljani, masakrirani i mučeni. Razgovarajući kasnije s osobama koje su bile korištene kao živi zid doznala sam da su se svi naši vojnici koji su bili na položaju predali. Ukupno je odvedeno u KP Dom preko 20 muškaraca. Žene i djevojke iz živog zida kažu da im se prijetilo silovanjem, ali da ih nitko nije dirao. U događajima u Dusini, pri samom napadu muslimanske vojske, poginuli su:

1. Franjo Rajić (rođen 1965.);
2. Draženko Kegelj (rođen 1973.).

Od muškaraca koje su Muslimani prozvali strijeljani su:
1. Niko Kegelj (rođen 1938.);
2. Vinko Kegelj (rođen 1940.);
3. Stipo Kegelj (rođen 1931.);
4. Mladen Kegelj (rođen 1969.);
5. Augustin Radoš (rođen 1964.);
6. Pero Ljubičić (rođen 1924.);
7. Zvonko Rajić (rođen 1957.);
8. Vojo Stanišić (Srbin - rođen 1924.).

iskaz pisan 2. listopada 1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Dusine, zatočeništvu u logoru “KP Dom” u Zenici.

(svjedok: Hrvat, 1970.)

Utorak, 26.01.1993., ujutro, bio sam na seoskoj straži kao pripadnik HVO-a. Oko 5:30 sati je počela pucnjava iz pješadijskog naoružanja po selu.

Prije na noć, isključila nam je Zenica gradsku rasvjetu, tako da su se muslimanske snage uvukle u selo pod okriljem mraka i opkolili sve kuće. Mene i još četvoricu vojnika HVO-a su zarobili i otjerali u muslimansko selo kod “Mejtefa”, uz samu džamiju. Naredili su nam da se izujemo bosi, a bilo je toliko hladno, jer je bio snijeg i led.

Tukli su nas domaći muslimanski vojnici i psovali nam ustašku majku i govorili da će nas protjerati do Hrvatske i da neće ni jednog Hrvata biti u Bosni. Skidali su nam HVO obilježja i palili pred našim očima i govorili da će nam sijeći uši i da će nas poklat. Odatle su nas oko 20-tak mještana odveli (od toga je bilo oko 10 djevojaka i nas 10 bojovnika) kao živi štit prema brijegu iznad sela, kako bi primorali da se naša vojska preda.

Tu su nas doveli na taj brijeg oko 10:00. Ženama su rekli da zovu zapovjednika te da mu kažu da se vojnici HVO-a predaju, a u slučaju da se ne predaju da će isturiti žene ispred sebe kao živi štit i pobit ih sve. Dok su nas tjerali prema brijegu udarali su nas puškama po glavama, a mi smo tako i padali ali smo morali ići ispred njih. Pošto nije bilo puno pripadnika HVO-a, oni su se predali, tako su nas sve skupa vratili u selo i zatvorili u kuću Stipe Kegelj.

U jednoj prostoriji su bile žene i djeca, a u drugoj muškarci. Tada je ponovo počelo maltretiranje, pucanje rafalima po stropu i ispitivanje jednog po jednog, a u međuvremenu su sljedili udarci šakama, nogama i puškama. Oko 12:00 su odveli

Mladenka Kegelja u “Mejtef” i tu su ga mučili sve dok nije podlegao mukama.

U 15:00 su prozivali i naredili da izađu: V.K., N.K., S.K., P.Lj., V.S., A.R., I.K. i F.K.. Ja sam ostao sa djetetom od 3,5 godine (spavalo mi je u naručju). Tada me je meni nepoznat vojnik pogledao i nije ništa rekao, samo je izišao. Ovih osam prozvanih su odveli na streljanje. U tom trenu toga nisam bio svjestan kud su ih odveli, samo sam uspio pogledati kroz prozor za njima. Strah me bilo šta će biti s nama svima.

Oko 20:00 sat su izveli mene, I.K. i F.K.. Ponovo su nas odveli u muslimanski dio sela gdje su nam svezali žicom ruke na leđima. Odveli su nas do Lašve, u selo gdje su već bili ostali zarobljni civili i bojovnici - u osnovnu školu “Ivo Lola Ribar”.

U jednu učionicu su zatvorili žene, djecu i starce, u drugu nas muškarce. Ostali smo u školi do oko ponoći, dok je došla vojna policija Armije BiH pa su nas odvezli autobusom u “KP Dom Zenica”.

Dok smo putovali prema Zenici, vojni policajci Armije BiH su nas tukli puškama, palicom, nogama, rukama, udarali su nas glavom o glavu. Stalno su nas tjerali da pjevamo nekakve muslimanske pjesme i da uzvikujemo “Alah Uegber! Tekbir!”. Psovali su nam Kordića, prijetili da će mu poklati obitelj. Govorili su kako su muslimanske snage već ušle u Busovaču.

Na ulazu u Zenicu rekli su nam: “Ustaše, sagnite glave. Više nikad nećete vidjeti Zenicu!” Dovezli su nas u “KP Dom” i tu smo ostali 14 dana.

Hranu smo dobivali ujutro i uvečer i to nekakvu mutnu vodu u kojoj plivaju 2-3 graška ili 2-3 zrna riže, te četvrtinu kruha. Tjerali su nas da čistimo WC-e, ćelije i da stojimo mirno kad prolazi kraj ćelije vojna policija BiH.

Razmjenjeni smo 6. veljače 1993..

iskaz pisan 06.10.1993.

iskaz o stradanju Hrvata sela Višnjica, Dusina, preživljenom streljanju, zatočeništvu u školi u selu Lašvi
(svjedok: muškarac, Hrvat, 1931.)

Dana, 25. siječnja, a po pokretima muslimanske vojske i ponašanju naših sumještana Muslimana, pretpostavljali smo da bi se u Višnjici moglo dogoditi zlo za Hrvate. Višnjica je imala oko 40-tak kuća, od kojih je polovica bila hrvatskih, a pola muslimanskih.

Zapovjednik seoske postrojbe HVO-a nam je rekao da se pretpostavlja kako se sprema muslimanski napad na Hrvate našeg sela, te da bi bilo najbolje da se evakuiramo prema selu Dusini, a potom Busovači.

Nas oko 15-tak, žena, djece i ja kao jedini muškarac krenuli smo prema Dusini, dok je oko 40 vojnika HVO-a, mještana sela Dusine, Višnjice i Lašve pokušalo je na brzinu improvizirati nekakvu liniju obrane, jer te linije do tada prema Muslimanima nije niti bilo.

Došli smo u Dusinu, a tamošnji mještani su nas uvjeravali da nema niti govora o nekoj opasnosti, te da možemo kod njih prenoćiti, a sutra nastaviti put prema Busovači što smo mi i prihvatili.

Probudili smo se ranije i spremili da krenemo. Bilo je rano jutro, 26.01.1993., oko 5:20. Tada je otpočela pucnjava iz pješadijskog naoružanja, iz minobacača, te protuoklopnih sredstva. U kući nas je bilo oko 20-tak, uglavnom žena i djece. Oni su sišli u podrum, a ja, kako sam u trenutku napada bio vani, pobjegao sam u štalu. U štali sam bio sam i bez ikakvog oružja.

U jednom tranutku u štalu je utrčao muslimanski vojnik koji me otkrio. Bio je u maskirnoj uniformi i imao je traku oko glave. Pitao me za oružje, ja sam rekao da nemam. On me je potjerao prema kući Nike Kegelja, koji je već bio zarobljen kao i njegov brat Vinko (rođen 1940.) od strane muslimanskih vojnika. Usput su pokupili i Srpkinju Gospavu Stanišić (stara oko 65 godina).

Poredali su nas uza zid i natjerali su nas da se izujemo, iako je vani bilo snijega, nekih 10 centimetara. Izuti se morala i Gospava Stanišić. Prijetili su nam da će nas pobit i poklat. Tukli su Niku i Vinka cipelama i oružjem, a mene i Gospavu nisu.

Nakon desetak minuta došao je netko tko im je očito zapovjednik (imao je motorolu) i rekao nam da se možemo obuti. Obuli smo se, pa su nas potom potjerali u kuću Stipe Kegelja, gdje su već bili ostali mještani Dusine i Višnjice. Bilo nas je u dvije prostorije, ja mislim oko 50-tak.

Stražari su se mijenjali i po redu nas maltretirali, neki više, neki manje. Psovali su nam majku ustašku, govorili su da su ulovili Darija Kordića i: “Šta ćete sad? Ovo je Džamahirija, a ne Herceg - Bosna.” To je tako trajalo do negdje oko 16:00, kada su prispjela dvojica koja su istjerala nas muškarce govoreći: “Sad ćete svi na kamaru! Svi napolje!” Istjerali su nas devet (šest civila i tri vojnika HVO-a): A.R., N.K., N.K., V.S. (Srbin), S.K., F.K., I.K., M.R. i P.Lj..

Vojnici su bili samo I.K., A.R. i M.R., ostali smo civili. Potom je došao jedan vojnik i odveo M. R. pa je tako ostalo nas osam. Postrojili su nas kod kuće Ivice Kegelj. Vidio sam šestoricu muslimanskih vojnika kako sjede na nekim građevinskim blokovima. Jedan od njih nas je pitao za imena i prezimena i upisivao. Kad je došao do mene, pitao je: “Šta imaš kod sebe?” Rekao sam da imam: osobnu kartu, 4 000 BiH dinara i naočale. Pitao me za osobnu kartu koju sam mu i dao. Pitao me šta ću ja ovdje? Rekao sam mu. Vratio mi je osobnu i rekao da mu priđem da me pretraži. Kad je to učinio, ne našavši ništa vratio me u stroj sa ostalim. Isto je postupio i sa I.K.. Nakon toga, taj zapovjenik je rekao ostalim muslimanskim vojnicima: “Sada, svako po jednoga.” Vojnici su već bili spremni streljati. Mislim, da su pucali pojedinačno, a ne rafalno. Kako je bilo 6 muslimanskih vojnika oni su ubili šestoricu od nas. Ubijeni su:

1. Augustin Radoš, rođen oko 1964. god.;
2. Niko Kegelj, rođen oko 1938. god.;
3. Vinko Kegelj, rođen oko 1940. god.;
4. Vojko Stanešić, rođen oko 1924. god.;
5. Stipo Kegelj, rođen oko 1931. god.;
6. Pero Ljubičić, rođen oko 1921. god.

Strijeljanje smo preživjeli samo I.K. i ja. Muslimanski vojnici su se nakon toga okrenuli i otišli. Ostao je samo njihov zapovjednik. Pitao me kad sam promjenio odjeću? Rekao sam da nisam. Tražio je moju kožnu jaknu, dao sam mu. Nakon kraćeg razmišljanja, a pozorno me motreći dobacio mi je jaknu natrag. Ničim, kao da se ništa nije dogodilo nije spominjao strijeljanje ovih ljudi. Nakon toga potjerao nas je dignutih ruku u kuću Stipe Kegelja k ostalima mještanima Višnjice i Dusine. Sjeo sam, tražeći od žena cigaretu da dođem sebi. Nisam je dopušio kad je došao njihov drugi vojnik i rekao: “Vas dva, za mnom!” Mislio sam da smo mi na redu za strijeljanje. Odveli su nas da pokupimo strijeljane leševe šestorice i još dvojice koji su tijekom jutra bili ubijeni. Bili su to Frano Rajić (oko 1970. god.) i Draženko Kegelj (oko 1972. god.). Dovukli smo ih u garažu Ivice Kegelja. Morali smo krv posuti slamom, a nakon toga su nas ponovo dotjerali pred kuću

Ivice Kegelja i postrojili pred zid, okrenute licem prema zidu. Mislio sam: “Gotovo je”. Vojnik je dva puta puknuo ali nas nije pogodio nego nas je zasuo malter sa zida. Dotrčao je drugi vojnik koji se na njega izgalamio govoreći da to više ne čini. Ovaj koji je pucao na nas pitao ga je šta će s nama. Ovaj je rekao: “Vodi ih u muslimanski dio sela.” Dok nas je vojnik vodio u muslimanski dio Dusine nije ništa govorio. Tamo je neki zapovjednik naredio da nam se ruke zavežu žicom. U to se već stvorila kolona žena i djece koji su bili do tada smješteni u kući Stipe Kegelja. Hodali smo prema selu Lašvi svezanih ruku, a okruživali su nas muslimanski vojnici.

U jednom trenutku zaustavili su kolonu, a oni su se razišli po kućama. Mi smo tako stajali oko sat vremena na snijegu. Vojnik koji je bio kraj mene me pitao da li sam ja za Herceg - Bosnu? Rekao sam da ja, kao umirovljenik, niti gradim niti razgrađujem Herceg - Bosnu, ali da se kao umirovljenik nisam nadao ovome. Nudio me cigaretom. Rekao sam da ne mogu jer su mi ruke vezane. Ipak, mi je stavio cigaretu u zube i premještao kad bi dogorjevala. Bio je vrlo korektan prema meni, ali je rekao da će me ubiti budem li bježao. Rekao sam da neću bježati. Pitao me jesam li u vojnim formacijama HVO-a. Ja sam rekao da nisam kao što stvarno nisam.

Tako svezan, došao sam zajedno sa ostalima u Lašvu, u školu. Tamo su me i odvezali. U školi su bili zatvoreni Hrvati, mještani Višnjice, Lašve i Dusine. Razdvojili su vojnike od civila, mene su odvojili s civilima. Tamo sam prepoznao neke od domaćih Muslimana:

1. Ekrem Šišić
2. Fahrudin Delić
3. Hajrudin Delić

U školi smo bili zatočeni negdje do iza ponoći (možda do oko 3:00), kada su nas po dojavi iz Zenice pustili kućama. Vratili smo se kući u Višnjicu.

Ujutro 27.01.1993. počele su granate padati po selu Višnjici. Žena i ja smo pokupili najnužnije i zaputili se u Zenicu, gdje smo proveli tjedan dana. Još jednom sam otišao u Višnjicu, a potom smo ja i žena otišli za Busovaču.

iskaz pisan 03.10.1993.

iskaz o stradanju Hrvata prigradskog sela Kozarci, brutalnom iživljavanju nad bespomoćnim civilima, ubojstvu djeteta

(svjedok: žensko, Hrvatica, 1964.)

Dana 18. travnja 1993., na katolički Mali Uskrs, u 5:30 otpočeo je muslimanski napad na Hrvate našeg sela Kozarci. Probudila me pucnjava po kući. Kada sam pogledala kroz prozor ugledala sam veliki plamen kako ide prema kući. Ja sam skočila i probudila muža, zatim smo sa svojih dvoje djece (sin od 5 godina i curica od 4 godine) sišli s kata u prizemlje, kod svekrve. Čuli smo da nešto pucketa i osjetili zagušljivi dim. Ispred kuće su zapalili dva plasta sijena, zatim štalu. Sve je bilo u plamenu oko kuće.

Vođa grupe MOS-a, zovu ga Hodža, iz sela Puhovca, žut, visok, malo proćelav, sa zelenom beretkom na glavi, namazan ugljenim bojama, na desnom ramenu je imao zelenu traku. Hodža je zapucao rafalima po prozoru tako da je staklo i silni meci frcali po nama. Mene je ranio u desni dio glave, odmah me je krv oblila. U lijevoj ruci sam držala svoju curicu. Bila je ispred mene, tako da je nju metak pogodio u uho, desne strane obraza i uletio u trbuh. Mala je počela krkljati krv tri puta i jako se trzala cijelim tijelom. Mi smo zajaukali i zavikali da ne puca, jer su žene i djeca unutra. Hodža se nije obazirao na to što mi molimo da ne puca. Tako da je on ispucao čitav rafal po nama. Mi smo se povukle u spavaću sobu,

spustili dijete na ležaj, mala Magdalena je već bila mrtva, ali mi u to nismo mogli vjerovati. U tom trenutku nisam bila svjesna gdje mi se drugo dijete nalazi.

Hodža je uletio u kuhinju, potom udario nogom o vrata od sobe u kojoj smo se mi nalazili. Psovao je. Rekao je da nam j... majku ustašku, da izlazimo napolje. Stric je prvi izišao napolje, Hodža ga je udario nogom u leđa i rekao: “Marš napolje!” Zatim rođak, i njega je Hodža udario nogom, isto i mog muža koji je sa tijelom ubijene Magdalene u naručju izišao napolje.

Kad su sva trojica muškaraca izišli pred kuću, muslimanski vojnici su im opsovali majku ustašku i rekli da legnu na zemlju. Kad je moj muž legao, podigao je glavu i molio da dijete preda meni, da ne puzi s Magdalenom. Oni su mu ponovo opsovali majku ustašku i rekli: “Lezi dolje i glavu ne diži.” Dok su ležali, vojnici MOS-a su rekli: “Lezi, šuti, hoćeš Herceg - Bosnu, hoćeš Živka Totića, hoćeš Kordića, šta ste tražili u Zenici, u Džamahiriji...” Tako su psovali i udarali ih čizmama po glavi i čitavom tijelu, a najviše po licu, glavi i bubrezima.

Kad su MOS-ovci vidjeli da su muškarci na zemlji već promjenili fizički izgled (lice crveno, krvavo, plavo, zubi izbijeni, oči zatvorene od udaraca) rekli su im da ustanu. Govorili su: “... šta vam je to trebalo, pitali su mog muža je li to dijete mrtvo” i “’ko ga je ubio”. Mi smo rekli da mi ne znamo, premda smo znali tko je ubojica, nismo smjeli reći, jer je i Hodža bio tu cijelo vrijeme prisutan. Uzeli su “fiću” od rođaka i stavili me u auto s mrtvom curicom, kao da, oni hoće da nam pruže prvu pomoć.

Vozili su me jedno 5 minuta kroz selo Kozarce i naredili mi da im pokažem put za Gradište gdje im je navodno bio sanitet, a ja, napola bez svijesti sam im govorila da ne znam put. Tako smo došli do igrališta gdje je bio prekid puta, zbog kanala iskopanog za vodu. Tada su dreknuli i rekli: “Gdje si nas navela!” Ja sam rekla da ne znam drugog puta, tada su me vratili nazad do kuće, Za to vrijeme pristizala je ostala muslimanska vojska po selu. Kad su pristizali vikali su: “Alah uegber.” Drugi su im vojnici odgovarali: “Alah uegber.” Zatim je zvani Hodža vikao: “Alah kolje.”, a drugi su na sav glas odgovarali: “Alah kolje.”

Poslije toga Hodža je naredio da nas vode na nekakvo zborno mjesto. Mrtvo dijete smo morali ostaviti u kući. Bilo je to selo Gradišće gdje je bila komanda. Sve hrvatske kuće su palili po selu, sijena i štale, kao što su i našu, a unutra ubili kravu, tele, kozu sa troje jarića i sve je to izgorilo u štali.

Tri sata smo išli pješice do Gradišća. Došli smo pred njihovu komandu, smjestili su nas u jednu prostoriju u seoskom domu. Ta prostorija je imala jedan veliki prozor, sve je bilo prljavo, smeće po betonu, veliki sloj prašine. Tu smo ostali dva sata dok nije došao njihov vojni kombi da bi nas dalje odvezao u prigradsko naselje Tetovo.

Dok smo bili tu u domu ulazili su muslimanski vojnici, psovali nam majku ustašku i govorili nam da smo mi pucali na “balije”, da hoćemo pretvoriti Islam u Kršćansku vjeru. Moj muž je htio da kaže da nismo ni posjedovali oružje jedan je vojnik vrisnuo: “Šuti, siti smo mi vas.” U tom momentu došao je iščekivani kombi, svi smo posjedali u taj kombi, i žene i dijeca i muškarci. Odvukli su nas u Tetovo, oko 2 km od Gradišća.

Kad smo došli u Tetovo rekli su nam da žene i djeca iziđu napolje. Mi smo pošli plakati: “Gdje ćete sa muškima?” Vojnici su se izderali na nas, zalupili vrata kombija i odvezli u nepoznato, kroz “Željezaru”. U Tetovu su nas zadržali oko 2 sata. Kako god je ko ulazio od muslimanske vojske, govorili su nam pogrdne riječi, jedan je rekao da se udaljimo od mjesta gdje je bilo, na jednoj poljani oko 500 vojnika. Bilo je to u 12:00 sati. Mi smo ih pitali gdje da se udaljimo, oni su rekli: “Idite kući.” S tim što se nismo mogli vratiti u Kozarce, jer je gore još uvjek pucalo, vodile su se borbe i vršila pljačka. U 12:00 sati vojnici su počeli “klanjati”, obavljati vjerske obrede. Mi smo se uputili odatle pješice prema Zenici.

Došli smo do rodbine i kod njih ostali do navečer, do oko 22:00 sata. Tada je došla vojna policija Armije BiH. Na vrata je došlo 10 vojnih policajaca Armije BiH. Uvjeravali su me da idem u bolnicu, kao oni mi garantiraju da će me sigurno odvesti i vratiti nazad. Odvezli su me u hitnu, kad sam pristala uz uvjet da samnom ide i moj rođak.

U hitnoj su me ostavili i krenuli dalje jer, tako su mi rekli, moraju na teren. Zašili su mi ranu na glavi, imala sam veliku ranu na koju su zašili 12 konaca i propisali mi po 2 injekcije svaki dan. Poslije toga su nas kola hitne pomoći vratila kući. Muž mi se pojavio nakon 6 dana provedenih u zarobljeništvu. 02.09.1993. smo odlučili krenuti u Busovaču jer nam je život bio stalno ugrožen. Četiri dana i pet noći smo bili u kanjonu rijeke Lašve, kod barikade Armije BiH. Tek su nas peti dan pustili za Busovaču. Načelnik SUP-a Zenica je došao s kombijem manevarskog odreda i moli da se vratimo nazad, na što mi, poslije svega što su nam učinili nismo htjeli pristati.

iskaz pisan 19.10.1993.

ŽEPČE

iskaz o stradanju Hrvata sela Kiseljak, brutalnom iživljavanju nad bespomoćnim civilima
(svjedok: žensko, Hrvatica, 1958.)

To se dogodilo 16.08.1993. negdje oko pet sati poslijepodne, znam kad smo popili kavu koju uvijek pijemo oko pola pet - pet sati poslije podne. Tu smo ispred kuće sjedili ja, Kata Krezić, njen muž Franjo Krezić, njihov sin Florijan Krezić te mala Ivana Širić i moj sin. Mislila sam spremati večeru i krenula sam u šupu jer sam tamo ljeti ložila vatru. Dok sam hodala čula sam kako su iza moje kuće počeli meci letjeti. Nisam znala ni otkud, ni kako pa sam u prvi tren pomislila: “ma hajde to sam umislila, to je neko slučajno prepucavanje”. Ipak sklonili smo se svi ispod terase kuće. Moje je drugo dijete, curica, bila otišla odnijeti hranu psu, tako da se nalazila od kuće nekih 50 do 60 metara i nije se ni vratila. Tako smo stajali ispod terase i nismo znali što raditi. Puca se sa svih strana, ima i tih tromblona i sve odjekuje... I onda smo uskočili u špajz jer ja imam špajz malo ukopan, ušli smo svi u njega. Odjednom su se čuli glasovi: “ljudi izlazite napolje!” U tom trenu smo mi istrčali iz špajza i popeli se na kat kuće. Pogledamo da vidimo o kome se radi, jer se puca sa svih strana, nije se znalo otkud se sve ne puca. Čim smo izašli gore na kat pored mog sina je nekih dvanaest metaka prozujalo, to se poslije točno vidjelo po rupama na vratima. Sin mi je star nepunih 16 godina. Tada je muslimanski vojnik uskočio i počeo pucati po kući. Vikao je da se predamo, da nam neće ništa. Mi smo svi izašli iz kuće s rukama na glavi. Kad smo izišli iz kuće na dvorištu je bila Janja Bulajić i njezin suprug. Otkud su ti ljudi došli ja to stvarno neznam. I tu su nas Muslimani držali ispred sebe, kao žive štitove. Jedan je njihov vojnik tu ležao mrtav. A jedan je vikao da će oderati tog koji je ubio ‘brku’, tako je oslovio pokojnika. I stalno nam je psovao, te psovke nebi htjeli pominjati koliko su ružne. Onda su nas potjerali putem između moje kuće i kuće mog svekra. Kad smo došli možda deset metara do ceste, zapucali su s leđa po nama. Svi smo popadali po tom putu. Moj se sin bacio malo u stranu i nije niti ranjen. Kad je došao sebi podigao je malu Ivanu i pitao me: “Majko, što je ovo?” A mala Ivana je govorila: “Joj, što ću...” To su bile njene zadnje riječi. Ja sam samo govorila: “dijete, ne daj se!” Florijan nije progovorio niti jednu riječ kao ni majka mu Kata. Mala Ivana Širić je rođena 11.03.1980., Kata Krezić 12.09.1933., Franjo Krezić 02.02.1934., a Florijan Krezić 27.2.1963. Svi su oni u jednom trenu tu ubijeni. Janja Bulajić je teško ranjena i poslije je ostala u bolnici u Banja Luci. To se sve dogodilo pored mene. Ležala sam među njima mrtvima. Onda sam se ja, u toj svojoj panici, sjetila Boga i to mi je jedinu snagu dalo. Tad sam izmolila “Pokajanje” za te mrtve. Franjo Krezić je nakon pucnjave još davao znakove života i sin mi je rekao: “Mama odoh ga ja pokušati spasiti, samo ako ga uspijem dolje prenijeti.” Pitao me jesam li ja ranjena, ja sam rekla da jesam ali da ne krvarim puno. Kako sam na sebi imala dugačku trenirku nisam uočila da mi je noga polomjena. Kad sam se pokušala okrenuti osjetila sam da se nemogu pomaknuti. Tad sam se morala nasloniti na mrtvog Florijana Krezića. Pazila sam da ne ugazim u njegovu krv i tad sam vidjela njegov mozak kako stoji u toj krvi. Onda sam dopuzla natrag do svoje kuće

i kad sam došla do zida, naslonila sam se na njega. Tada sam ranjena i u drugu nogu te sam pala. To je bila samo prostrjelna rana. Ostala sam ležati ispod terase. Sin je od nekud došao do mene i rekao: “Mama, od Franje nema više ništa. Mrtav je”. Onda ga je Bulajić zamolio da mu pomogne izvući njegovu ranjenu ženu. Sin me je pitao mogu li dalje ići. Previo mi je rane. Tada sam vidjela, na nekih 70 metara od naše kuće, jednog našeg vojnika koji me je pozivao da ako mogu doći da me može spasiti a ako mu ne mogu prići da mi ne može nikako prići. Ja sam njemu rekla: “Ti nemoj riskirati, ne idi k meni. Ako budem mogla spasit ću se a ako ne budem mogla, već sam ionako ranjena, nemoj i ti glavu gubiti zbog mene.” On meni govori: “ Ja vas neću ostaviti, samo vi pokušajte ako možete ikako, da ja ne idem gore jer stalno se puca.” Ja sam onda polako puzala prema njemu i povlačila se držeći se za travu. Kad sam stigla do jednog vrta tad je i on došao do mene i uzeo me za ruku i preveo preko tog vrta. Malo dolje je stajao još jedan naš vojnik. Ja sam ih molila da me ostave: “Ostavite me djeco, izgubit ćete glavu radi mene.” Odgovoriše: “Mi Vas ne ostavljamo, jer nikad svog ne bi ostavili. Ako ti gubiš glavu neka je gubimo i mi.” I tako su me izvukli nekih 150-200 metara niz jednu kosinu a onda još jedno 500 metara do prvih nosila. Moj sin je ostao pomoći da izvuku Janju Bulajić i uspjeli su je izvući.

Nije bilo nikakvih nagovještaja da će nas Muslimani napasti. Mi smo odmah uz rijeku Bosnu. Spremali smo zimnicu, ništa nismo znali. Baš sam spremala paradajz za zimnicu, pilili smo i drva. E, da smo znali što će nas snaći. Florijan Krezić je pogođen u glavu, točno iza uha. Vidjela sam kako mu je mozak iscurio iz glave. Mala Ivana Širić je pogođena u lijevu stranu tijela. Od naprijed je rana izgledala kao crvena ruža na njenoj majici. Lice i tijelo su joj dobili plavu boju, a na prsima se ‘otvorila’, baš kao rascvjetana ruža. Kata Krezić je svukud pogođena, krv joj je curila iz usta, iz prsa, iz ruku i iz nogu. Franjo Krezić je pogođen u trbuh i u leđa. Ja sam pogođena u noge. Kad sam došla u Teslić vidjela sam još naših ljudi koji su tog dana stradali. Rekli su mi da su Zovko i Božo Širić ubijeni. Jedna moja susjeda leži u bolnici, ostala je bez ruke i noge. Nisam nikog prepoznala od muslimanskih vojnika. Oni nisu poznavali čije su kuće u našem selu te su nas tjerali da mi zovemo ljude da izlaze iz kuća. Sjećam se kako su natjerali malu Ivanu da zove ukućane. I sad, kad zatvorim oči, još uvijek čujem dozivanje i vrisak tog djeteta: “Vera, Magdalena, Marina izađite!” Stalno je čujem. Ti muslimanski vojnici su nam govorili da ćemo vidjeti tko su balije, da ćemo vidjeti kako balije gule kožu ljudima. I prije tog napada je bilo manjih napada na selo, ali samo izdaleka, nikad prije nisu bili ušli u selo. Teško je sada govoriti o tome... Obitelj Krezić su se morali iselili iz Golubinje zbog tamošnjih Muslimana, to je selo oko 15 km udaljeno od mog sela Kiseljaka. Došli su kod mene i evo što im se dogodilo. Tko može reći da to nije zločin? Samo sin i kćerkica od osam godina su ostali živi. Oni su sad negdje u Bosni.

iskaz pisan 25.08.1993.

1 | 2 | 3 | 4

Uvod | Ratni zločini u Hrvatskoj | Ratni zločini u Bosni i Hercegovini | Linkovi

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Zemljopisni položaj, reljef i klima
Povijesni osvrt
Pučanstvo
Kronologija muslimansko - hrvatskog sukoba u BiH
Stradanje Hrvata
Uništavanje rimokatoličkih crkvenih zdanja
Kronologija pregovora
Nepotpuni popis osumnjičenih za ratne zločine
Nepotpuni popis žrtava
Svjedočenja

NEPOTPUNI POPIS ŽRTAVA*

A-J |K-P|R-?

KAFANDAR, (MIJO) GORAN - muškarac, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Zarobili su ga, s još 29 pripadnika HVO-a, pripadnici Armije BiH, 09.01.1994., na području sela Buhine Kuće (općina Vitez). Od tada mu se gubi svaki trag.
KAFANDAR, STIPO - muškarac, civil, rođen 1917., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ovnak (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga (ustrijeljen rafalom) u selu Ovnak (kod njegove kuće) pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Ovnak i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano na groblju Ovnak, 12.06.1993. godine.
KAFANDAR, STIPO - muškarac, starosti oko 42 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Krpeljići (općina Travnik), pripadnik HVO-a, imao je tjelesni nedostatak (bez jednog oka). Dana, 08.06.1993., zarobili su ga, razoružali, a potom ubili u selu Krpeljići (općina Travnik), pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo. Pokojnikovo tijelo su pripadnici UNPROFOR-a dovezli, 09.06.1993. oko 9:00 sati, u dvorište crkve Svetog Franje u selu Guča Gora (općina Travnik) gdje su ga i pokopali skupa s još šestoricom (6) Hrvata ubijenih u selu Krpeljići.
KALEB, KATA "MALEZUŠA" - žena, civil, rođena 1927., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Nevizdraci (općina Konjic). Ubili su je, 22.04.1993., u selu Nevizdraci/Vrci (u njezinoj obiteljskoj kući) pripadnici Armije BiH. Prema dostupnim podacima među počiniteljima zločina je zamjećen Safet Gagula.
KAPETANOVIĆ, VLATKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Koncem srpnja 1993., brutalno su ga pretukli pripadnici Armije BiH a potom ga je u nepoznatom pravcu odveo njegov susjed Alija Osmić (pripadnik Armije BiH). Nakon cca mjesec dana, tijelo umorenog Vlatka je pronađeno na lokalitetu Garički Podovi (općina Bugojno).
KARATOVIĆ, (IVAN) JOZO - muškarac, rođen 1956., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Lucić (općina Maglaj), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH su ga brutalno ubili (kosti glave su smrskane kao i pojedini dijelovi tijela), 24.01.1994., u selu Novakovići.
KASALO, (MIROSLAV) MARIO - muškarac, rođen 05.03.1978., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Dana, 18.06.1993., umro u splitskoj bolnici. Smrtno ga je, u Bugojnu, iz pištolja ranio neidentificirani Musliman. Pokopan je, 22.06.1993., na groblju u Sultanovićima (općina Uskoplje).
KASALO, STIPO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen u Udurlijama. Ubijen je u selu Vučipolju (općina Bugojno), srpnja 1993. Pokopan je sutradan na groblju u Kandiji.
KASALO, (BOŽO) VINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bristovi (općina Bugojno). Ubijen je koncem srpnja 1993. Nepoznato gdje je pokopan.
KATANA, ANTO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH, ubili su ga (izmasakrirali), 23.04.1993. godine.
KATIĆ, KATA - žena, rođena 1920., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su je, 16.08.1993. godine.
KEGELJ, DRAŽENKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila (osam Hrvata i jedan Srbin). Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.

KEGELJ, MLADEN - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina od pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila (osam Hrvata i jedan Srbin). Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.
KEGELJ, NIKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina od pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila (osam Hrvata i jedan Srbin). Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.
KEGELJ, (MATO) STIPO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina od pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila (osam Hrvata i jedan Srbin). Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.
KEGELJ, VINKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina od pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila (osam Hrvata i jedan Srbin). Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.
KEŠKIĆ, ILIJA - muškarac, rođen 1906., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Odžak (općina Bugojno). Poginuo je 19.07.1993., zajedno sa Dragutinom i Zdenkom Bartulovićem. Za ovaj zločin odgovornost snosi Semin Rustempašić - zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na ovom području.
KEŠKIĆ, (STIPAN) ZDRAVKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Odžak (općina Bugojno). Poginuo 19.07.1993., kada je spašavao svoga strica Iliju. Za ovaj zločin odgovornost snosi Semin Rustempašić - zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na ovom području.
KEŠKO, JURE - muškarac, rođen 1918., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grm (općina Zenica). Poginuo 18.04.1993. Pokopan je, 20.04.1993., u Grmu.
KIRIN, (FRANJO) FRANJO - muškarac, rođen 1907., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Nakon što je istjeran iz svoje kuće u ulici A. Mavraka i nastanio se sa ostalim prognanicima u klaustru časnih sestara u Bugojnu, 12.08.1993., otišao je obići svoju kuću, gdje ga je napao i usmrtio Meho Tanković iz sela Vrbanje (općina Bugojno).
KLARIĆ, (DRAGO) ANTO - muškarac, starosti oko 70 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brajkovići (općina Travnik). Ubili su ga u selu Brajkovići, ispred njegove kuće, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Brajkovići i njihovu imovinu. Pokojnikova kuća je zapaljena a tijelo su pripadnici “Civilne zaštite” iz sela Han Bila pokopali oko, 13.06.1993. godine.
KLARIĆ, (MATO) ANTO - muškarac, rođen 1946., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Brajkovići (općina Travnik). Ubili su ga u selu Brajkovići, pored njegove obiteljske kuće, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Brajkovići i njihovu imovinu.
KLARIĆ, JOZO - muškarac, star oko 60., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vrpeč (općina Bugojno). Ubijen je, koncem srpnja 1993., a pokopan u Sultanovićima (općina Uskoplje).
KNEŽEVIĆ, CVITAN - muškarac, civil, rođen 1927., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Mrkosovice (općina Konjic). Ubio ga je, u selu Mrkosovice (dok je sahranjivao jednu pokojnicu), 01.05.1993., Hikmet Lipovac, pripadnik postrojbe Armije BiH zvane “Neretvica” kojom je zapovjedao Hasan Hakalović.
KNEŽEVIĆ, FLORIJANA - žena, civil, rođena 1978., po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubili su je, na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

KNEŽEVIĆ, (NIKE) IVAN - muškarac, rođen 1971., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu “Krvavi badnjak” na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

KNEŽEVIĆ, (ANTE) JOSIP - muškarac (dijete), rođen 1976., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ljubunci - zaseok Jurići (općina Prozor/Rama). Ubili su ga Mumin Imamović i Muharem Zečić zvani “Muške”, obojica pripadnici Armije BiH, 24.06.1993., u obiteljskoj kući iz vatrenog oružja skupa sa sestrom Marinom.
KNEŽEVIĆ, (ANTE) MARINA - žensko dijete, rođena 1979., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Ljubunci - zaseok Jurići. Ubili su je Mumin Imamović i Muharem Zečić zvani “Muške”, obojica pripadnici Armije BiH, 24.06.1993., u obiteljskoj kući iz vatrenog oružja skupa s bratom Josipom.

KNEŽEVIĆ, MIJO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, s područja općine Kiseljak. Pripadnici Armije BiH, odveli su ga na prisilni rad kopanja rovova na prvoj bojišnici, u naselju Datići gdje je, tijekom 1993., pod nerasvjetljenim okolnostima, ubijen.
KNEŽEVIĆ, (IVO) NIKO - muškarac, rođen 1951., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.
KNEŽEVIĆ, SANJA - žensko dijete, civil, rođena 1985., po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
KNEŽVIĆ, VINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Ilijaša. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 11.06.1993., na području općine Kakanj.
KOŽUL, (VINKO) ANA "ANUŠA" - žena, civil, rođena 1929., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Vrci (općina Konjic). Ubili su je, 22.04.1993., u selu Vrci (dok je sjedila u obiteljskoj kući), pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Zulfikar Ali Špago zvani "Zuka". Prema dostupnim podacima među počiniteljima zločina je zamjećen Zijo Lepara.
KOŽUL, (MARKO) STOJA - žena, civil, rođena 1935., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Vrci (općina Konjic). Ubili su je, 22.04.1993., u selu Vrci (dok je sjedila u svojoj obiteljskoj kući), pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Zulfikar Ali Špago zvani "Zuka".
KOLAK, MARINKO - muškarac, star oko 32 godine, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šušanj (općina Zenica). Pripadnici Armije BiH ubili su ga (izmasakrirali), 08.06.1993., u selu Šušanj (općina Zenica).
KOLAK, NIKOLA - muškarac, star 28 godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šušanj (općina Zenica). Pripadnici Armije BiH ubili su ga (izmasakrirali), 08.06.1993., u selu Šušanj (općina Zenica).
KOLAK, (JUGE) ZORAN - muškarac, rođen 1971., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kula (općina Zenica). Poginuo u Ovnaku (općina Travnik), u svibnju 1993. Pokopan u selu Kula.
KOLAKOVIĆ, (MIJO) DRAŽEN - muškarac, rođen 1963., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kraljeve Sutjeske (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., na području općine Kakanj.

KOLAR, (VINKO) SLAVEN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1968., iz grada Konjica u istoimenoj općini, pripadnik HVO-a. Zarobili su ga pripadnici Armije BiH, a kao ratni zarobljenik je evidentiran pri Međunarodnom Crvenom križu. Protupravno su ga vodili na prvu liniju bojišnice poradi obavljanja prisilnog rada u selu Orahovica (općina Konjic), gdje je, 14.05.1993., ubijen.
KOLAR, SLAVKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Radešine (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH uhitili su ga i zatočili u logor koji se nalazio u selu Čelebić (općina Konjic) gdje je bio prisiljavan (od logorskih vlasti) obavljati raznorazne radove na prvoj crti bojišnice, a oko 20.05.1993., prilikom takvog rada na borbenoj liniji u selu Orahovica (općina Konjic), je ubijen snajperskim hicem.
KOLENDA, (IVICA) PETAR - muškarac, star oko 20 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH.
KOLOBARIĆ, ZDENKO - muškarac, rođen 1969., po nacionalnosti Hrvat, s područja općine Široki Brijeg, pripadnik HVO-a. Ubili su ga u selu Doljani (općina Jablanica), na lokalitetu zvanom "Stipića livade", 28.07.1993. godine, a poslije izmasakrirali, pripadnici Armije BiH.
KOLOVRAT, (IVO) IGOR - muškarac, rođen 1975., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vučipolje (općina Bugojno). Ubijen 25.07.1993., snajperskim hicem ispaljenim s položaja pripadnici Armije BiH.
KOLOVRAT, (STOJKO) IVO - muškarac, rođen 07.11.1949., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vučipolje (općina Bugojno). Ubijen je, 25.07.1993., snajperskim hicem ispaljenim s položaja pripadnika Armije BiH. Pokopan je, 26.07.1993., u selu Kandija na mjesnom groblju.
KOMŠO, (JOZO) MARKO - muškarac, rođen 1919., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Crkvenjak (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., na području općine Kakanj.
KOMŠO, (MIJO) MIJO - muškarac, rođen 1921., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela

Haljinići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH strijeljali su ga, 09.06.1993. godine.
KOMŠO, (ANTE) ZORAN - muškarac, rođen 1974., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čatića (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 11.06.1993., na prostoru općine Kakanj.
KOMŠO, (MIJO) ZORAN - muškarac, rođen 1974., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Marijina Voda (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., na prostoru općine Kakanj.
KONTA, (IVO) IVKA - žena, rođena 06.02.1928., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kandija (općina Bugojno), mentalno retardirana osoba. Dana, 10.09.1993., otišla je obići bratovu kuću. Istog dana je pronađena ubijena i zapaljena.
KOSTIĆ, ANĐA - žena, civil, rođena 1923., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Orlište (općina Konjic). Posljednjih osam godina života bila je nepokretna. Ubili su je u njezinoj obiteljskoj kući u selu Orlište, 23.03.1993., pripadnici Armije BiH koji su joj pucali u usta.
KOSTIĆ, (TADE) BRANKO - muškarac, civil, rođen 1937., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orlište (općina Konjic). Ubili su ga u selu Orlište, 23.03.1993., pripadnici Armije BiH koji su mu iz automatskog oružja pucali u leđa i glavu.
KOSTIĆ, IVAN - muškarac, civil, rođen 1907., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orlište (općina Konjic). Ubili su ga u njegovoj obiteljskoj kući u selu Orlište, 23.03.1993., pripadnici Armije BiH.
KOSTIĆ, JANJA - žena, civil, rođena 1913., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Orlište (općina Konjic). Ubili su je u selu Orlište, u neposrednoj blizini njenog gospodarskog objekta (štala), 23.03.1993., pripadnici Armije BiH.
KOŠAK, (FRANE) LJUBO - muškarac, rođen 02.08.1929., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Kod ribarnice u Bugojnu smrtno je ranjen 19.07.1993. Tijelo je ostalo na cesti tri dana, nakon čega je pokopan na groblju Sultanovići (općina Uskoplje).
KOVČALIJA, (SLAVKO) PERO - muškarac, rođen 23.03.1967., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
KOVAČ, (ILIJA) MARIO - muškarac, rođen 1975., po nacionalnosti Hrvat, iz grada Konjica. Ubili su ga, 01.05.1993., u gradu Konjicu (u obiteljskom stanu gdje je živio s roditeljima) pripadnici Armije BiH.
KOVAČEVIĆ, (MARIJAN) MARKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kraljeve Sutjeske (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993. godine.
KOVAČEVIĆ, PERO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
KOVAČIĆ, (ANTUN) PERO - muškarac, star preko 60 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je pred svojom kućom u Gračanici, koncem srpnja 1993. godine.
KOZARIĆ, (BLAŽA) ANĐELKO - muškarac, rođen 02.01.1950., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz Konjica. Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol (općina Rama/Prozor), kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
KOZARIĆ, BLAŽ - muškarac, rođen 1903., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz grada Konjica, posjedovao je vlastitu kovačku radnju. Pripadnici Armije BiH okrutno su ga ubili (kovačkim čekićem su mu razlupali glavu), 14.09.1993., ispred njegove radnje u gradu Konjicu.
KOZARIĆ, (MARICA) JOSIP - muškarac, rođen 1947., po nacionalnosti Hrvat, iz Konjica, pripadnik HVO-a. Ubili su ga u gradu Konjicu, 23.03.1993., pripadnici Armije BiH.
KOZARIĆ, (PERO) MARA - žena, civil, rođena 1930. po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
KOZINA, BERTA - žena, civil, rođena 1933. (Ivina supruga), po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su je ispred njezine kuće u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojničino tijelo je

pokopano pokraj pokojničine štale.

KOZINA, (MATE) KAZIMIR - muškarac, rođen 1967., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu.

KOZINA, (STIPO) MIROSLAV - muškarac, rođen 1967., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu.

KOZINA, (IVO) PERO - muškarac, rođen 1956., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubio ga je (strijeljao) u selu Čukle, 08.06.1993., Osman (Muharem) Softić, pripadnik Armije BiH koji je toga dana s drugim pripadnicima Armije BiH počinio oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano, 09.06.1993., u selu Čukle na nepoznatom mijestu.

KRAJNOVIĆ, (TOME) JEDINKO - muškarac, rođen 1959., po nacionalnosti Hrvat, iz naselja Podbriježje (općina Zenica). Poginuo 18.04.1993. godine, u Podbriježju, a pokopan 21.05.1993., u Podbriježju.

KRAMAR, MATO - muškarac, civil, starosti oko 60 godina, po nacionalnosti Hrvat, umirovljenik, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhićen je (skupa sa Franjom Jakićem) na lokaciji zvanoj “Crvene stijene” dok se je sa skupinom od 13 civila pokušavao evakuirati u pravcu sela Radonjići a iz prostora sela Maline kojega su, tog dana, oružano napali pripadnici Armije BiH. Predpostavlja se da su uhićenici istog dana i ubijeni, jer se o njima od tada ništa nezna.

KRAMAR, (DRAGO) MIRKO - muškarac, starosti oko 40 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

KRAMAR, (MIJO) SLAVKO - muškarac, civil, rođen 1968., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik), mentalno retardirana osoba (duševni bolesnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

KREZIĆ, FLORIJAN - muškarac, rođen 27.02.1963., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Golubinja (općina Žepče). Kako je, skupa s ocem i majkom, od Muslimana protjeran iz svog sela, privremeni je smještaj našao kod rodbine u selu Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su ga, 16.08.1993. godine.

KREZIĆ, FRANJO - muškarac, 02.02.1934., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Golubinja (općina Žepče). Kako je, skupa sa suprugom i sinom, od Muslimana protjeran iz svog sela, privremeni je smještaj našao kod rodbine u selu Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su ga, 16.08.1993. godine.

KREZIĆ, KATA - žena, 12.09.1933., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Golubinja (općina Žepče). Kako je, skupa s mužem i sinom, od Muslimana protjerana iz svog sela, privremeni je smještaj našla kod rodbine u selu Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su je, 16.08.1993. godine.

KREŠEVLJAK, (ZRINO) IVAN - muškarac, rođen 1975., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Zarobili su ga, s još 29 pripadnika HVO-a, pripadnici Armije BiH, 09.01.1994., na području sela Buhine Kuće (općina Vitez). Od tada mu se gubi svaki trag.

KREŠO, (NIKO) ANTE - muškarac, civil, rođen 1935., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Žitača (općina Konjic). Dana, 23.03.1993., dok je, vraćajući stoku, prolazio pokraj katoličke crkve “sv. Ante” u selu Žitača, pogođen je jednim metkom u predio leđa a od zadobijene prostrjelne rane je potom preminuo.

KREŠO, (MIRKO) CMILJKO - muškarac, civil, rođen 1940., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Trusina (općina Konjic), stalno zaposlen u Njemačkoj, u Trusinu došao povodom Uskrsa. Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, u hodniku njegove obiteljske kuće u selu Trusina iz

vatrenog oružja dvoje pripadnika Armije BiH koji su potom zapalili kuću u kojoj je pokojnikovo tijelo izgorjelo.

KREŠO, (JURO) IVICA - muškarac, civil, rođen 1935., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Trusina (općina Konjic). Ubijen je u selu Trusini, 16.04.1993. oko 9:00 sati, ispred kuće čiji je vlasnik Musliman prezimenom Mašić.

KREŠO, (MARKO) NEDJELJKO "NEDO" - muškarac, rođen 1953., iz sela Trusina (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon predaje i odlaganja oružja ubili su ga (strijeljali) pripadnici Armije BiH, 16.04.1993., u selu Trusina (u djelu sela zvanom Gaj) ispred stare kuće čiji je vlasnik Ivan Drljo skupa s još pet pripadnika HVO-a.

KREŠO, (CMILJKO) PERO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1961., iz sela Trusina (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon predaje i odlaganja oružja ubili su ga (strijeljali) pripadnici Armije BiH, 16.04.1993., u selu Trusina (u djelu sela zvanom Gaj) ispred stare kuće čiji je vlasnik Ivan Drljo skupa s još pet pripadnika HVO-a.

KREŠO, (ANDRIJA) VELIMIR "VELJKO" - muškarac, civil, rođen 1934., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Trusina (općina Konjic). Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, u selu Trusina (općina Konjic), ispred garaže čiji je vlasnik Ivica Krešo, pripadnici Armije BiH koji su mu iz vatrenog oružja pucali u leđa dok su ga vodili kroz selo.

KRIŽANAC, (JAKO) ANTO - muškarac, rođen 1942., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

KRIŽANAC, (NIKO) DRAGAN "ČURAN" - muškarac, rođen 1960., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.

KRIŽANAC (ANTE) IVICA - muškarac, rođen 1959., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

KRIŽANAC, (JOZO) TOMISLAV - muškarac, rođen 1969., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

KRIŽANIĆ, (STIPE) RAMZO - muškarac, rođen 1965., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

KRIŽANOVIĆ, (ANTE) MIJO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vrpeč (općina Bugojno). Koncem srpnja 1993., nađen je izmasakriran, nagorjele glave, vezan konopcem za noge zajedno sa Janjom Strujić. Vjerojatno je ubijen u Vrpeči. Tijelo je identificirano u selu Čipuljiću. Pokopan je u Sultanovićima (općina Uskoplje).

KRIŠTO, ANTE - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Prnjavor (općina Vitez). Ubili su ga pripadnici Armije BiH. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 18.04.1993., u selu Prnjavoru, pokraj kuće čiji je vlasnik Drago Jurčević.

KRIŠTO, (ANTE) VLADO - muškarac, rođen 1958., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Uhitili su ga (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.

KRSTIĆ, (FRANJO) LJUBAN - muškarac, rođen 1971., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Srijetež (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH, ubili su ga, tijekom 1993., na prostoru općine Kakanj.

KULJANIN, (TODOR) ZORAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1955., iz Donjeg

Sela (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon zarobljavanja ubili su ga u selu Homolje (općina Konjic), 19.04.1993., a pripadnici Armije BiH.

KUREVIJA, MARICA - žena, civil, rođena 1926., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Stranjani (općina Zenica). Strijeljana je u Kuli (općina Zenica), 18.04.1993., a 23.05.1993., pokopana u Stranjanima.

KURT, (PERO) JADRANKO - muškarac, rođen 1973., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dolac Bila (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga u selu Dolac Bila pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Dolac Bila i njihovu imovinu.

KUSTURA, (IVO) DRAGIJA - žena, rođena 1930., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Goruša (općina Bugojno). Ubijena je, 21.07.1993., u selu Goruši, gdje je i pokopana.

KUSTURA, JOZO - muškarac, rođen 1923., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grm (općina Zenica). Nakon oružanog napada i ulaska pripadnici Armije BiH u selo Grm, uhitio ga je i ubio Eniz Bašić (pripadnik Armije BiH) 18.04.1993., skupa s još dvojicom Hrvata, civila (Mirko Letić i Luka Šestina). Spaljena tijela ove trojice Hrvata su pronađena u izgorjeloj vikendici čiji je vlasnik Nevenka Župan.

LADAN, (IVAN) JOZO - muškarac, rođen 27.08.1968., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

LADAN, (SLAVKO) KARLO - muškarac, rođen 26.01.1965., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

LASIĆ, ANTONIO - muškarac, rođen 1968., po nacionalnosti Hrvat, s područja općine Široki Brijeg, pripadnika HVO-a. Ubili su ga, 28.07.1993. godine, a poslije izmasakrirali pripadnici Armije BiH u selu Doljani (općina Jablanica) na lokalitetu zvanom "Stipića livade".

LAUŠ, (SERAFINA) DRAGO - muškarac, civil, rođen 1958., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 09.06.1993. oko 17:00 sati, u dijelu sela Čukle zvanom "Gornje Čukle", skupa s bratom Miroslavom, izveo ga je, iz garaže u kojoj su bili zatočeni od 08.06.1993., Jasmin (Omera) Luković, pripadnik Armije BiH), koji ih je potom mučio i ubio u neposrednoj blizini kuće čiji je vlasnik Muharem Softić.

LAUŠ, (IVICA) FABIJAN - muškarac, rođen 1961., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga (navodno strijeljali nakon zarobljavanja), 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pronađeno u selu Ovnak gdje je i pokopano, 12.06.1993. godine.

LAUŠ, (FABIJAN) IVO - muškarac, rođen 1940., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik), pripadnik HVO-a. Ubili su ga u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano, 09.06.1993., u selu Čukle, u blizini kuće čiji je vlasnik Drago Tadić-Karagan.

LAUŠ, (DRAGO) IVICA - muškarac, star oko 55 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH.

LAUŠ, (SERAFINA) MIROSLAV - muškarac, civil, rođen 1973., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 09.06.1993. oko 17:00 sati, u dijelu sela Čukle zvanom "Gornje Čukle", skupa s bratom Drgom, izveo ga je, iz garaže u kojoj su bili zatočeni od 08.06.1993., Jasmin (Omera) Luković, pripadnik Armije BiH), koji ih je potom mučio i ubio u neposrednoj blizini kuće čiji je vlasnik Muharem Softić.

LEBO, (JURE) FRANO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vučipolje (općina Bugojno). Dana, 30.10.1993., s još šest Hrvata - civila krenuo je iz grada u želji da napusti Bugojno. U podnožju brda Gorica ubijen je hicem u potiljak skupa sa svih šest suputnika. Opravdano se sumnja da je u izvršenju ovog zločina sudjelovao i Muris Kalajhodžić zvani "Murgo" (pripadnik Armije BiH) iz sela Gaja (općina Bugojno).

<%-2>LEBO, IGOR - muškarac, civil, rođen 1978., po nacionalnosti Hrvat, u selu Doljani (općina Jablanica). Nakon ranjavanja je zaklan (glava mu je bila skoro odsječena od tijela) u selu Doljani, na prostoru zvanom "Val" (kod mosta na putu prema zaselku Stipići), 28.07.1993. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.<%0>

LETIĆ, (LUCIJE) MARKO - muškarac, rođen 1940., iz naselja Bilivode (općina Zenica). Poginuo je, 20.04.1993., u Bilivodama, a 24.04.1993., pokopan u groblju u Zenici.

LETIĆ, MIRKO - muškarac, 44 godina star, po nacionalnosti Hrvat, civil, iz sela Grm (općina Zenica). Nakon oružanog napada i ulaska pripadnici Armije BiH u selo Grm, uhitio ga je i ubio Eniz Bašić (pripadnik Armije BiH), 18.04.1993., skupa s još dvojicom Hrvata, civila (Jozo Kustura i Luka Šestina). Spaljena tijela ove trojice Hrvata su pronađena u izgorjeloj vikendici čiji je vlasnik Nevenka Župan.

LEŠIĆ, (NIKO) BERO - muškarac, rođen 1967., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ovnak (općina Travnik), pripadnik HVO-a. Tijekom lipnja 1993., je teško ozlijeđen (u predjelu trbuha) projektilom ispaljenim iz protuavionskog topa sa položaja pripadnika Armije BiH, usljed nedostatka liječničke pomoći i blokade prometnica (blokirali su ih pripadnici Armije BiH), preminuo je nakon 7 dana.

LEŠIĆ, (NIKE) VLADO - muškarac, rođen 1958., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

LIVAJA, (ILIJA) KATA - žena, civil, rođena 1937., po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993., pripadnici Armije BiH.

LIVANČIĆ, NIKICA "ZELKO"- muškarac, civil, rođen 1937., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Prosje (općina Busovača). Ubili su ga, 28.01.1993. oko 10:45 sati, u selu Prosje, pripadnici Armije BiH. Tijelo ubijenog Nikice pokopano je, 01.02.1993., u selu Prosje.

LIVANČIĆ, (IVO) STIPO - muškarac, rođen 1968., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

LOVRENOVIĆ, (ANTE) IVICA - muškarac, rođen 1967., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Zarobili su ga, s još 29 pripadnika HVO-a, pripadnici Armije BiH, 09.01.1994., na području sela Buhine Kuće (općina Vitez). Od tada mu se gubi svaki trag.

LOVRIĆ, (TADIJA) CVITAN - muškarac, rođen 1936., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

LOVRIĆ, JELA - žena, rođena 1940. (Cvitanova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

LOVRIĆ, (DRAGICA) ŽELJKO - muškarac, rođen 1967., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Uhitili su ga (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.

LOZANČIĆ, (MIJO) SVIJETLAN - muškarac, rođen 1968., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Srijetež (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 11.06.1993., na prostoru općine Kakanj.

LOZIĆ, (IVO) ANA - žena, rođena 1927., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Rosulje (općina Bugojno). Ubijena je ispred ulaznih vrata svoje kuće 20. ili 21.07.1993. Tri dana poslije zapaljena je njena kuća pa je tako i njeno tijelo izgorjelo. Posmrtni ostaci nisu pokopani. Pokojna Ana je bila jedina Hrvatica koja je nakon muslimanske agresije ostala živjeti u Rosuljama. Poslije ubojstva Ive Grabovca i Ane Lozić u Rosuljama više nema Hrvata.

LOZIĆ, MLADEN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubijen u Bugojnu, koncem srpnja 1993., a pokopan je u selu Sultanovići (općina Uskoplje), u mjesnom groblju.

LUBAR, (NIKO) STIPO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Odžak (općina Bugojno). Poginuo je, 19.07.1993. Za ovaj zločin odgovornost snosi Semin Rustempašić - zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na ovom području.

LUCIĆ, MATE - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Kiseljaka, načelnik stožera brigade HVO-a iz Kiseljaka ("brigada "Ban Jelačić"). Pripadnici Armije BiH ubili su ga iz zasjede, 08.05.1993., dok je bio u ophodnji objekata sukladno potpisanom dogovoru od 01.05.1993., između pripadnika Armije BiH i HVO-a.
LUČIĆ, (JOZO) ANTE - muškarac, rođen 21.08.1959., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Goruša (općina Bugojno). Ubijen je, 20.07.1993., u blizini svoje kuće u Goruši.
LUČIĆ, (FRANE) DOMINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Zlavasti (općina Bugojno). Dana, 30.10.1993., s još šest Hrvata - civila krenuo je iz grada u želji da napusti Bugojno. U podnožju brda Gorica ubijen je hicem u potiljak skupa sa svih šest suputnika. Opravdano se sumnja da je u izvršenju ovog zločina sudjelovao i Muris Kalajdžisalihović zvani "Murgo" iz sela Gaj (općina Bugojno).
LUČIĆ, (STIPICA) JOSIP - muškarac, rođen 1915., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je pred svojom kućom u Gračanici, koncem srpnja 1993. godine.
LUČIĆ, MARA - žena, Božina supruga, rođena 1939., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Zlavast (općina Bugojno). Dana, 20.07.1993., nakon što su joj svezane ruke i noge za kućni namještaj bila je silovana, a potom ubijena višestrukim ubodima noža u leđa.
LUČIĆ, (STIPAN) NIKICA - muškarac, star oko 56 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno), prokaratur katoličke crkve na Humcu. Ubijen je pred vratima svoje kuće, pokopan u Humcu.
LUČIĆ, (ANTE) PERO - muškarac, rođen 01.06.1962., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol (općina Rama/Prozor), kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
LUČIĆ, (MIJO) SPOMENKO - dijete (muško), star 13 godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gojakovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 17.06.1993., u selu Gojakovac.
LUKAS, IVICA - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su ga, 16.08.1993. godine.
LUKIĆ, (FRANJO) PERICA - muškarac, rođen 1965., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Paklarevo (općina Travnik). Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.
LUKIĆ, (MARKO) SLAVKO - muškarac, civil, rođen 1939., po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993., pripadnici Armije BiH.
LJELJO, DRAGO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH, ubili su ga (izmasakrirali), 23.04.1993., u selu Bilalovac.
LJOLJIĆ, (LJUBAN) DRAGO - muškarac, rođen 1959., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bištrani (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 14.06.1993. godine.
LJUBAS, IVČAN - muškarac, rođen 1950., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bristovi (općina Bugojno), do rata je radio kao vozač autobusa. Ubijen je koncem srpnja 1993., ukopan u Bristovima.
LJUBIČIĆ, PERO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila (osam Hrvata i jedan Srbin). Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.
LJUBIĆ, (FRANJO) KATA - žena, rođena 10.09.1948. (Ivanova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
LJUBIĆ, MARKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ubili su ga na prepad, u osobnom automobilu, 15.04.1993., na području naselja Podbrežje (općina Zenica) skupa s još tri pripadnika HVO-a, pratitelja zapovjednika zeničke brigade HVO-a Živka Totića koji je tada kidnapiran.
LJUBIĆ, MARKO - muškarac, rođen 1959., po nacionalnosti Hrvat, s područja općine Široki Brijeg, pripadnika HVO-a. Ubili su ga, (izmasakrirali), 28.07.1993., pripadnici Armije BiH u selu Doljani (općina Jablanica) na lokalitetu zvanom "Stipića livade".
LJUBIĆ, (JOZO) MATO - muškarac, rođen 06.11.1923., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela

Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
LJUBIĆ, (PERO) STIPO - muškarac, rođen 1961., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Trusina (općina Konjic), pripadnik MUP-a (policajac). Ubili su ga, 16.04.1993., u selu Trusina (u kući čiji je vlasnik Andrija Drljo), pripadnici Armije BiH (nakon što se predao bio je odveden u navedenu kuću i ubijen).
LJUBIĆ, TIHOMIR - muškarac, iz sela Dusina (općina Zenica), po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ubili su ga na prepad, u osobnom automobilu, 15.04.1993., na području naselja Podbrežje (općina Zenica) skupa s još tri pripadnika HVO-a, pratitelja zapovjednika zeničke brigade HVO-a Živka Totića koji je tada kidnapiran.
MAĐAR, ? - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz naselja Blatuša (općina Zenica). Tijekom veljače 1993., ubili su je, skupa sa suprugom, u ubiteljskoj kući, dvojice muškaraca, zvani "Amigo" i "Breza".
MAĐAR, ? - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz naselja Blatuša (općina Zenica). Tijekom veljače 1993., ubili su ga, skupa sa suprugom, u ubiteljskoj kući, dvojice muškaraca, zvani "Amigo" i "Breza".
MACEPURA, (PETAR) ALEKSANDAR - muškarac, civil, rođen 1975., po nacionalnosti Hrvat, iz grada Konjica. Poginuo u gradu Konjicu, 04.06.1992., prilikom srpskog granatiranja Konjica.
MAJIĆ, (JAKOV) BRANKO - muškarac, rođen 1963., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bušćak (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, (zaklali ?) u njegovoj obiteljskoj kući u selu Bušćak, 14.04.1993., pripadnici Armije BiH. Tada su u istoj kući ubili i Slavka Majića.
MAJIĆ, (JOSIP) MIROSLAV - muškarac, rođen 1968., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bušćak (općina Konjic). Ubili su ga, tijekom noći 13/14.04.1993., u selu Bušćak njegovi susjedi, Muslimani koji su ga, 13.03.1993., pozvali u svoju kuću na kavu a potom ga brutalno usmtili (glava ubijenog je bila smrskana, mozak razasut, na čelu urezano slovo 'U', po tijelu vidljivi tragovi udaraca a u predjelu trbuha je bilo više prostrijelnih rana nastalih od streljiva iz vatrenog oružja).
MAJIĆ, RAJKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bušćak (općina Konjic). Tijekom ožujka 1993., izbjegao je iz sela Bušćak sa svojom obitelji poradi oružanog napada pripadnika Armije BiH na mještane sela i njihovu imovinu. Nakon privremenog zbrinjavanja svoje obitelji vratio se u selo Bušćak i od tada mu se gubi svaki trag.
MAJIĆ, (LJUBAN) SLAVKO - muškarac, rođen 1959., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bušćak (općina Konjic), zapovjednik mjesne postrojbe HVO-a. Ubili su ga, (zaklali ?) u obiteljskoj kući Jakova Majića u selu Bušćak, 14.04.1993., pripadnici Armije BiH. Tada su ubili i Jakovljevog sina Branko Majić.
MAJIĆ, (MIRKO) TOMISLAV - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1969. u selu Drinovci (općina Grude), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, u gradu Jablanici, 24.04.1993., pripadnici Armije BiH.
MALINOVIĆ, (ŠPIRO) MILAN - muškarac, rođen 1953., pripadnik radnog voda civilne zaštite, po nacionalnosti Srbin. Uhitili su ga (skupa sa još devet pripadnika HVO-a i tri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.
MANDIĆ, (MARKO) IVAN - muškarac, rođen 1935., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
MANDIĆ, MARA - žena, rođena 1912. (udovica), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

MANDIĆ, (STIPO) MILENKO "MILE" - muškarac, rođen 1961., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Trusina (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Do travnja 1992. godine, živio je u Sarajevu a po izbijanju rata dolazi sa roditeljima u selo Trusinu. Mučki su ga ubili pripadnici Armije BiH, 16.04.1993., u selu Trusina ispred kuće čiji je vlasnik Juro Anđelić.
MANDIĆ, SLOBODAN - muškarac, rođen 1960., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz grada Novi Travnik. Ubili su ga, u Novom Travniku, minobacačkom granatom pripadnici Armije BiH, 04.09.1993., pri granatiranju grada.
MANDIĆ, STIPO - muškarac, civil, rođen 1923., po nacionalnosti Hrvat. Do početka travnja

1992. godine, živio je u Sarajevu a potom je kao prognanik došao u svoje rodno selo Trusina (općina Konjic). Ubili su ga, iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH, 16.04.1993. oko 9:00 sati, u selu Trusina ispred kuće čiji je vlasnik Juro Anđelić.

MARAČIĆ, JOZO - muškarac, rođen 1958., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bijelavići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 19.06.1993. godine.

MARČIĆ, (MIJO) ANTO - muškarac, rođen 1954., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Lučići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.06.1993. godine.

MARIČIĆ, (STJEPAN) JOZO - muškarac, rođen 1956., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bjelavići (općina Kakanj). Pripadnici Vojne policije Armije BiH, u zeničkom zatvoru zvanom 'Muzička škola', zvijerski su ga više puta isprebijali. Zadnji put kad je odveden na saslušanje, tako su ga zvijerski premlatili da je donešen u ćeliju bez jednog oka, u bezsvijesnom stanju. Po izjavi svjedoka iz te ćelije, nakon nekoliko minuta je izdahnuo. Sutradan su ga stavili u vreću i odnijeli u nepoznatom pravcu, tako da mu se ni grob ne zna.

MARIČIĆ, (MARKO) LJUBAN - muškarac, rođen 1934., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kraljeve Sutjeske (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH, strijeljali su ga, 13.06.1993. godine.

MARIĆ, (PERO) ANĐELKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1964. u gradu Jablanici, pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić". Ubili su ga, u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.

MARIĆ, (PERO) DAVOR - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1974. u gradu Jablanici, pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Ubili su ga, (izmasakrirali) u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH. Tijelo je pronađeno, 05.08.1993., jer su ga ubojice prekrili granama.

MARIĆ, DRAGICA - žena, rođena 1914. (Perina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

MARIĆ, FINKA - žena, civil, rođena 1922. (Marijanova supruga), po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Bijelavići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH strijeljali su je, 13.06.1993. godine.

MARIĆ, ILKA - žena, rođena 1921. (udovica), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

MARIĆ, (BRANKO) JOSIP - muškarac, rođen 06.10.1970., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Donja Vast (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol (općina Rama/Prozor), kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

MARIĆ, LUCA - žena, rođena 1944. (Marinkova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

MARIĆ, (MARTIN) MARINKO - muškarac, rođen 1941., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar), diplomirani inženjer strojarstva, radio kao tehnički direktor u "UNIS"-ovoj tvornici strojeva u Konjicu. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

MARIĆ, (ANTE) MARKO - muškarac, rođen 1906., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

MARIĆ, (MATO) MARKO - muškarac, rođen 1920., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čelebići (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon zarobljavanja, psihičkog i fizičkog maltretiranja ubili su ga (strijeljali) pred njegovom obiteljskom kućom, 16.05.1993., pripadnici Armije BiH.

MARIĆ, MARKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Radešine (općina Konjic). Ubili su ga, 25.04.1993., u selu Radešine pripadnici Armije BiH.

MARIĆ, (BLAŽ) MARTIN - muškarac, rođen 1911., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

MARIĆ, MATIJA - žena, rođena 1907. (Markova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

MARIĆ, (NIKOLA) PERO - muškarac, rođen 1914., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela

Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
MARIĆ, (VIDA) PERO - muškarac, civil, rođen 1941., po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga, tijekom 1993., pripadnici Armije BiH.
MARIĆ, (MIJO) RUŽA - žena, rođena 1935., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
MARIĆ, (ŠIMUN) RUŽA - žena, rođena 1956., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
MARIJANOVIĆ, (MARKO) DRAGUN - muškarac, civil, rođen 1924., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga, u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano na jednoj njivi (oko 40 m od kuće čiji je vlasnik Marinko Peša) u selu Čukle.
MARIJANOVIĆ, (STIPO) SREĆKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orašac (općina Travnik). Ubili su ga (odrezali glavu), u selu Orašac, 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH.
MARIJANOVIĆ, (ANTE) ZORAN - muškarac, rođen 20.03.1973., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.
MARINA, (STIPE) MARICA - žena, rođena 1944., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Gredina (općina Bugojno). Ubijena je 19.07.1993., kod svoje kuće, a prethodno je bila temeljito opljačkana (oteto joj je i oko 10000 DEM). Privremeno je pokopana kod svoje kuće a kasnije je tijelo prenijeto i pokopano u groblje Biljeg u selu Glavice (općina Bugojno).
MARINA, (RATKO) VLADO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Glavica (općina Bugojno). Ubio ga je muslimanski snajperist, 18.07.1993., dok se vraćao sa sprovoda Mire Telente. Pokopan je na groblju "Biljeg" u Glavicama.
MARINČIĆ, (IVO) STIPO - muškarac, rođen 1928., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Jablanje (općina Bugojno). Ubijen je, 18.07.1993., te ukopan na muslimanskom groblju zvanom "Na krstu". Za ovaj zločin odgovoran je Semin Rustempašić, zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na području sela Jablanje.
MARINKOVIĆ, RUDO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grahovčići (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., u ranim poslijepodnevnim satima, ubijen je snajperskim metkom kojeg je ispalio nepoznati pripadnik Armije BiH, na prostoru površinskog kopa u selu Rudniku (općina Travnik) dok se je, vozeći traktor, pokušavao evakuirati iz područja sela Grahovčići zahvaćenog oružanim napadom pripadnika Armije BiH.
MARJANOVIĆ, (IVO) PERO - muškarac, rođen 22.07.1964., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Guvna (općina Bugojno). Pripadnici Armije BiH ubili su ga 13.01.1993., na putu kod Duratbegovića Doca. Pokopan je, 27.01.1993., u Guvnu.

MARJANOVIĆ, (ŠIMUN) TADIJA - muškarac, rođen 1970., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Škulji (općina Travnik). Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.
MARKANOVIĆ, (FRANJO) IVO - muškarac, rođen 1952., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Drenovik (općina Kakanj).

MARKEŠA, ? "BRKO" - muškarac, rođen 1938., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orašac (općina Travnik). Ubili su ga, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH u selu Čukle (općina Travnik). Pokojnikovo tijelo je navodno pokopano, 09.09.1993., u selu Čukle na mjesnom groblju.
MARKIĆ, (ANTE) JOSIP - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kandije (općina Bugojno). Dana, 30.10.1993., s još šest Hrvata - civila krenuo je iz grada u želji da napusti Bugojno. U podnožju brda Gorica ubijen je hicem u potiljak skupa sa svih šest suputnika.

Opravdano se sumnja da je u izvršenju ovog zločina sudjelovao i Muris Kalajhodžić zvani "Murgo" iz sela Gaja (općina Bugojno).

MARKOVIĆ, (MATE) ANTO - muškarac, civil, rođen 1926., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo je pokopano na groblju Ovnak, 12.06.1993. godine.

MARKOVIĆ, BORISLAV - muškarac, starosti oko 20 godina, po nacionalnosti Hrvat. Teško su ga ranili, 07.06.1993., kod sela Grahovčići (općina Travnik) na brdu zvanom "Strmac", pripadnici Armije BiH (diverzantska grupa) koji su toga dana počinili napad iz zasjede na dvije osobe (jedna žena i ubijeni Borislav). Podlegao je, 07.06.1993., ozljedama usljed nedostatka liječničke pomoći, s obzirom da su pripadnici Armije BiH blokirali puteve i nisu dozvoljavali kretanje Hrvatima pa čak i kada su bili bolesni ili ranjeni.

MARKOVIĆ, DANICA - žena (Perina supruga), stara oko 60 godina, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Gojakovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 17.06.1993., u selu Gojkovac.

MARKOVIĆ, (PAVO) DRAGUTIN - muškarac, civil, rođen 1933., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo je pokopano na groblju Ovnak, 12.06.1993. godine.

MARKOVIĆ, GORAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grahovčići (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga u selu Grahovčići (ili tijekom evakuacije) pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Grahovčići. Pokojnikovo tijelo je pokopano u groblju zvanom "Vinište" u selu Grahovčići.

MARKOVIĆ, (ZORKA) ILIJA - muškarac, rođen 1962., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle iako je bilo vidljivo da se radi o ranjeniku. Pokojnikovo tijelo pokopano na groblju Ovnak, 12.06.1993. godine.

MARKOVIĆ, (ŽARKO) ILIJA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO brigade "Jure Francetić" iz Zenice. Dana, 08.06.1993., teško je ranjen u selu Šušanj (općina Zenica). Pripadnici Armije BiH su ga povezli skupa sa civilima, putem skinuli sa kola i strijeljali.

MARKOVIĆ, MILENKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz Viteza. Ubije je, 18.06.1993., u gradu Vitezu snajperskim hicem ispaljenim s položaja pripadnici Armije BiH.

MARKOVIĆ, (STIPE) KAZIMIR - muškarac, rođen 1931., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šušanj (općina Zenica). Ranjen je na Ovnaku, 08.06.1993. godine, a umro u bolnici. Pokopan je, 14.06.1993., na Ovnaku (općina Travnik).

MARKOVIĆ, KAZIMIR - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubio ga je u selu Čukle Raif Rizvić koji je s drugim pripadnicima Armije BiH tog dana počinio oružani napad na prostor sela Čukle.

MARKOVIĆ, LJUBAN "DŽENDO" - muškarac, star 60 godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gojakovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 17.06.1993., u selu Gojakovac.

MARKOVIĆ, PERO - muškarac, star 60 godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gojakovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 17.06.1993., u selu Gojakovac.

MARKOVIĆ, (ZVONKE) RUDO - muškarac, rođen 1952., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šušanj (općina Zenica). Poginuo je, 08.06.1993., u selu Grahovčići (općina Travnik). Dana, 17.06.1993., pokopan je u selu Ovnaku, (općina Travnik).

MARKOVIĆ, (PAVE) STANISLAV - muškarac, rođen 1931., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šušanj (općina Zenica). Poginuo je u selu Šušnju, 08.06.1993. Pokopan je, 14.07.1993. godine, u selu Ovnaku (općina Travnik).

MARKOVIĆ, STANKO - muškarac, star 63 godine, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga, (izmasakrirali), 08.06.1993., u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle.

MARKOVIĆ, (ILIJA) STJEPO - muškarac, rođen 1938. godine, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Donja Borovica (općina Vareš). Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" brutalno su ga ubili, početkom studenog 1993., u gradu Varešu.

MARKOVIĆ, (ŽELJKO) TOMO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornja Bijela (općina Konjic). Zadnji put viđen u selu Borci (općina Konjic) oko, 01.05.1992. Prema neprovjerenim informacijama ubili su ga, tijekom svibnja 1993., pripadnici srpskih snaga u selu Borci.

MARKOVIĆ, (BARIŠA) VLADO - muškarac, civil, rođen 1922., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 12.06.1993. godine.

MARKOVIĆ, (JOZO) ZORAN - muškarac, rođen 1956., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo je pokopano, 12.06.1993. godine.

MARKULJ, ANTE - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

MAROS, (MARKO) IVICA - muškarac, rođen 1950., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dubravica (općina Vitez), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH su ga, 22.12.1993., u Križančevu Selu (općina Vitez) uhitili živa, a potom mučili i izmasakrirali, tako da nije bio prepoznatljiv. Identificiran samo po hlačama. Tijelo je bilo zakopano u masovnoj grobnici u Crvenoj zemlji u selu Počulici. Razmjenjen je siječnja 1994. godine.

MAROS, (JURE) MARIJAN - muškarac, rođen 11.03.1959., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Zarobili su ga pripadnici Armije BiH, 22.12.1993., koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Nakon uhićenja su ga odveli u selo Počulica (općina Vitez) i ubili tupim predmetom. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica - općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano, nakon razmjene mrtvih tijela. Tijelo je razmjenjeno, 01.02.1994. godine.

MAROS, PAVKA (djevojačko prezime: MILJAK) - žena, rođena 1934., po nacionalnosti Hrvatica, iz Bugojna. Na pragu njene obiteljske kuće ju je ubio Enes Manjušak (sin Ismetov) iz sela Jaklići (općina Bugojno).

MAROS, (TONKO) RATKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je pred svojom kućom u selu Gračanica.

MAROS, (MARKO) STIPO "PRPO" - muškarac, star između 45 i 55 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je, koncem srpnja 1993., u selu Gračanica.

MAROS, (MARKO) ŽIVKO - muškarac, rođen 1950., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.

MARTINOVIĆ, (PERO) ANA - žensko dijete, civil, rođena 1986., po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubili su je, na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

MARTINOVIĆ, (MARIJAN) DRAGO - muškarac, rođen 1950., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Donja Slapnica (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH su ga ubili, 13.06.1993. godine.

MARTINOVIĆ, (NIKO) FRANJO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

MARTINOVIĆ, (PERO) ZORICA - žena, civil, rođena 1951., po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubili su je, na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

MARTIĆ, (MATE) DRAGAN - muškarac, rođen 1968., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šušanj (općina Zenica). Poginuo je, 08.06.1993., u selu Ušice. Pokopan je, 17.07.1993., u selu Ovnak (općina Travnik), u mjesnom groblju.

MARTIĆ, (FRANJE) ILIJA - muškarac, rođen 1967., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šušanj

(općina Zenica). Poginuo je, 08.06.1993., u selu Ušice. Pokopan je, 17.07.1993., u selu Ovnak (općina Travnik), u mjesnom groblju.

MARTIĆ, MARIJAN - muško dijete, rođen 1977., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Martići (općina Zavidovići). Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, 27.07.1993., u večernjim satima a potom ubili i pokopali na brdu Zovik (u blizini sela Martići). Naknadno je mrtvo tijelo eksumirano i razmjenom vraćeno roditeljima.

MARUŠIĆ, MARINKO - muškarac, rođen 1948., po nacionalnosti Hrvat, iz grada Široki Brijeg, pripadnik inženjerijske postrojbe HVO-a općine Jablanica. Ubili su ga, (izmasakrirali) u selu Doljani (u zaselku Krkače, na prostoru zvanom "Val", kod mosta), općina Jablanica, 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.

MATANOVIĆ, IVO - muškarac, star 41. godinu, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kovači (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH strijeljali su ga, 13.06.1993., na prostoru općine Kakanj.

MATIJEVIĆ, (FRANJO) ALEN - muškarac, rođen 1975., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Novakovići (općina Maglaj). Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, brutalno izmučili, a potom ubili, 24.01.1994., u selu Novakovići.

MATIĆ, (MIJO) ANTO - muškarac, starosti oko 30 godina, pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orašac (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., premda je bio ranjen, uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik) pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

MATIĆ, FILIP - muškarac, srednje starosne dobi, pripadnik vojne policije HVO-a u Travniku, po nacionalnosti Hrvat, iz Travnika. Ubili su ga u gradu Travniku, 10.06.1993., pripadnik Armije BiH koji je iz pravca višekatne zgrade u naselju Kalbunar ispalio snajperski metak.

MATKOVIĆ, (JOZO) ALFONZ - muškarac, civil, rođen 1930., po nacionalnosti Hrvat, invalid (bez lijeve noge), iz sela Brajkovići (općina Travnik). Ubili su ga, u selu Grahovčići (općina Travnik), na lokalitetu površinskog kopa rudnika "Bila" u blizini tzv. "Čekinih kuća", 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Brajkovići i Grahovčići te njihovu imovinu (pokraj pokojnikova tijela su na mjestu ubojstva pronađena još dva mrtva tijela nepoznatih osoba koja su skupa sa pokojnikom pokopana na istom groblju). Pokojnikovo tijelo je pokopano u selu Ovnak, 12.06.1993. godine.

MATKOVIĆ, LUKA - muškarac, civil, rođen 1928., umirovljenik, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Radešine (općina Konjic). Ubili su ga, 25.04.1993., u selu Radešine pripadnici Armije BiH.

MATKOVIĆ, (MATIJA) ŠKUCO - muškarac, star oko 25 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga (preklali), 08.06.1993., u selu Čukle pripadnici 3. Korpusa Armije BiH. Pronađeno je samo pokojnikovo truplo, bez glave.

MATKOVIĆ, (JAKIN) STIPO - muškarac, star 44 godine, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Zabilje (općina Vitez). Ubili su ga u selu Zabilje, 09.09.1993., snajperskim hicem pripadnici Armije BiH.

MATOŠEVIĆ, (VESKO) ZORAN - muškarac, rođen 1967., iz sela Nova Bila (općina Travnik), po nacionalnosti Hrvat. Podmuklo iz zasjede na raskrižju puta za Guču Goru u Dolcu (općina Travnik) ubili su ga, 16.03.1993. u 21:00 sat, pripadnici Armije BiH.

MELJANČIĆ, DARIO - muškarac, pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz Travnik. Pripadnici Armije BiH ubili su ga u gradu Travniku, 06.04.1993. godine.

MELJANČIĆ, (JURO) ŽARKO - muškarac, rođen 1963., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ovčarevo (općina Travnik). Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.

MENDEŠ, (PAVO) SLAVKO - muškarac, rođen 18.05.1945., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

MERDŽO, ŠIMA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Obri (općine Konjic). Pri pokušaju evakuacije 06.07.1993., je zarobljena, maltretirana i ubijena na području planine

Bokševice. Počinitelji su pripadnici Armije BiH. Ista sudbina je zadesila još tri žene.
MIGIĆ, (LEON) fra MATO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, katolički svećenik - franjevac, na dužnosti vikara drevnog franjevačkog samostana u Fojnici. Ubili su ga, skupa s gvardijanom samostanskim, fra. Nikicom Miličevićem, 13.11.1993., u Fojnici, na pragu (ulazu) franjevačkog samostana, pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica". Ubojstvo su počinili Nihad Burhan zvani "Niho" i osoba prezimenom Čengić zvani "Čenga" a u nazočnosti Ferida Provalića zvanog "Frka" (zapovjednik navedene postrojbe Armije BiH).
MIJAČEVIĆ, (PERO) JAGODA - žena, rođena 1921., po nacionalnosti Hrvatica, civil, iz sela Lukvenjak (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 13.06.1993. godine.
MIJATOVIĆ, (IVO) DRAGO - muškarac, rođen 15.05.1971., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.
MIJIĆ, EMILIJA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Falanovo Brdo (općine Konjic). Pri pokušaju evakuacije 06.07.1993., je zarobljena, maltretirana i ubijena na području planine Bokševice. Počinitelji su pripadnici Armije BiH. Ista sudbina je zadesila još tri žene.
MIJIĆ, JANKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Goransko Polje (općina Konjic). Ostao je u selu, nakon što su 14.04.1993. godine, mještani (hrvatske nacionalnosti) sela Goransko Polje bili prisiljeni, poradi oružanog napada pripadnici Armije BiH na njih i njihovu imovinu, napustiti selo i otići u prognanstvo i od tada mu se gubi svaki trag.
MIJOČEVIĆ, (ANTE) MIJO - muškarac, civil, rođen 1930., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Balići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993. godine.
MILARDIĆ, (LUKA) JOZO - muškarac, rođen 1914., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Goruša (općina Bugojno). Ubijen je, 21.07.1993., u svojoj kući nakon čega je kuća zapaljena, te je tijelo izgorjelo.
MILARDIĆ, LJUBICA - žena, Jozina supruga, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Goruša (općina Bugojno). Ubijena je u svojoj kući, 21.07.1993. Nije sigurno je li pokopana ili je njeno tijelo ostalo u kući i izgorjelo kao i tijelo njenog muža.
MILAS, (IVAN) ZORAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1969. u selu Vrci (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, 26.05.1993., na području općine Konjic i odveli u selo Gornje Višnjice (općina Konjic) a potom u logor koji se nalazio u selu Parsovići (općina Konjic) iz kojeg su ga premjestili u selo Buturović Polje (općina Konjic) a potom u logor koji se nalazio u gradu Jablanici, gdje mu se i gubi svaki trag. Kao datum smrti zabilježen je, 15.09.1993., dok su okolnosti i mjesto smrti trenutačno nepoznati.
MILETIĆ, (ILIJA) ILKA - žena, rođena 1926., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
MILIČEVIĆ, (IVAN) ANDRIJA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1948. u selu Doljani (općina Jablanica), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, u selu Doljani (zaseok Stupari, na putu prema potoku dok je išao skupljati travu/sijeno), općina Jablanica, 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.

MILIČEVIĆ, (STJEPAN) BLAGO - muškarac, rođen 1942., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubijen je u Bugojnu (u šupi Mile Čebedžića), 22.07.1993. Na licu je imao veću ranu. Osumnjičeni za ovo ubojstvo su pripadnici muslimanske vojne postrojbe zvani "Zecovi".
MILIČEVIĆ, DRAGAN - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

MILIČEVIĆ, IVO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika

Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

MILIČEVIĆ, (STIPE) JERKO - muškarac, rođen 1937., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.

MILIČEVIĆ, (LUKA) JOZO - muškarac, civil, rođen 1929., iz sela Doljani (općina Jablanica), po nacionalnosti Hrvat. Uhitili su ga, 28.07.1993. godine, u selu Doljani pripadnici Armije BiH i odveli u grad Jablanicu gdje su ga zatočili u logor zvani "Muzej" u kojem je i preminuo 19.02.1994. godine, usljed loših uvjeta smještaja i nedostatka hrane čemu je bio sustavno izložen pripadnici Armije BiH (logorskih čuvara i vlasti) tijekom zatočeništva.

MILIČEVIĆ, fra NIKICA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, katolički svećenik - franjevac, na dužnosti gvardijana franjevačkog samostana u Fojnici. Ubili su ga, skupa s vikarom samostanskim, fra. Matom Migićem, 13.11.1993., u Fojnici, na pragu (ulazu) franjevačkog samostana, pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica". Ubojstvo su počinili Nihad Burhan zvani "Niho" i osoba prezimenom Čengić zvani "Čenga" a u nazočnosti Ferida Provalića zvanog "Frka" (zapovjednik navedene postrojbe Armije BiH).

MILIČEVIĆ, (JURO) SLAVKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1955. u selu Doljani (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Ubili su ga, u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Val" (Milaševac), na livadici Žabljak (tik do šume), 28.07.1993., pripadnici Armije BiH, iako je bio u civilnoj odjeći (bos i u sportskim gaćicama) i nenaoružan.

MILJAK, IVICA - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

MILJKO, (STANKO) MARKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1951. u Jasenicama (općina Mostar), pripadnik inžinjerijske postrojbe HVO-a općine Jablanica. Poginuo u selu Doljani - općina Jablanica (na lokalitetu Pomen), 28.07.1993., nagazivši autom na minu koju su postavili pripadnici Armije BiH na prometnicu zvanu "Cesta spasa".

MILOŠ, (IVICA) DRAŠKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je, koncem srpnja 1993., u selu Gračanica.

MILOŠ (TADIJA) IVICA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je, koncem srpnja 1993., u selu Gračanica.

MILOŠ, IVO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

MILOŠ, (IVICA) MLADEN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je, koncem srpnja 1993., u selu Gračanica.

MILOŠ, (JOZO) NIKICA - muškarac, rođen 1947., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Muslimanske vlasti su ga prvi put uhitili i zatočili, 23.07.1993., a poslije dva mjeseca su ga oslobodili i pustili kući. Dana, 17.10.1993., ponovno su ga uhitili (zajedno s Perom Kovačevićem) i zatvorili u zatvor/logor koji je bio smješten u 'BiH' banci. Od tada mu se gubi svaki trag.

MILOŠ, NIKICA - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.

MILOŠ, (ILIJA) NIKO "ČIBO" - muškarac, rođen 1927., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je, koncem srpnja 1993., u selu Gračanica.
MILOŠ-KARDELJ, NIKICA - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
MILOŠ, (FRANJO) PAVO - muškarac, star između 45 i 50 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je, koncem srpnja 1993., u selu Gračanica.
MILOŠ, (IVAN) ZORAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Nakon zarobljavanja pripadnici Armije BiH su ga zatočili u logor "Muzej" u Jablanici gdje ga brutalno ubijaju, 20.09.1993. godine.
MILOŠ, (MARKO) ŽELJO - muškarac, rođen 1968., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Ubijen je, koncem srpnja 1993., u selu Gračanica.
MIŠANOVIĆ, (JOZO) MARKO - muškarac, rođen 19.05.1928., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kojsina (općina Kreševo). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 20.06.1993. oko 10:45 sati.

MIŠKIĆ, (IVAN) ŽELJKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1968. u gradu Jablanici, pripadnik vojne policije HVO-a općine Jablanica. Nakon što je preživio oružani napad (iz zasjede) odveden do obližnje vikedice gdje je mučen (od odjeće je na sebi imao samo gaćice, ruke vezane na leđima sa kožnim remenom od hlača, trbuh rasječen oštrim predmetom, moguće da je kastriran) a potom ubijen u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993. Počinbitelji su pripadnici Armije BiH.
MIŠKOVIĆ, (JOZO) SREĆKO - muškarac, rođen 1949., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Uhitili su ga (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.
MLIKOTA, (ANDRIJA) BRANKO - muškarac, civil, rođen 1925., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Trusina (općina Konjic). Ubili su ga, 16.04.1993. oko 9:00 sati, u selu Trusina iz vatrenog oružja pripadnici Armije BiH (iz pištolja mu je pucano u usta).
MLIKOTA, (TADE) MARKO - muškarac, civil, rođen 1935., po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
MOSTARAC, (FRANE) ILIJA - muškarac, rođen 1952., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kandija (općina Bugojno). Dana, 25.07.1993., poginuo je od granate ispaljene s položaja pripadnika Armije BiH.
MRŠO, JELA (djevojačko prezime: TURAJLIJA) - žena, rođena 1910., po nacionalnosti Hrvatica, iz Bugojna. Dana, 23.07.1993., odvedena je u podrum kuće čiji je vlasnik Branko Jurić i ondje iz puške ubijena. Njeno mrtvo tijelo vidjela je jedna osoba, a nakon toga tijelu se gubi svaki trag. Odgovornost za ovo ubojstvo snose pripadnici muslimanske vojne postrojbe zvane "Zecovi".
MRŠO, (MIRKO) SLAVKO - muškarac, rođen 1934., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Odveden je u podrum kuće čiji je vlasnik Branko Jurić i rafalno strijeljan. Odgovornost za ovo ubojstvo snose pripadnici muslimanske vojne postrojbe zvane "Zecovi".
MRŠO-VOJNA, TEREZA (djevojačko prezima: ČABRAJIĆ) - žena, rođena 1941., po nacionalnosti Hrvatica, iz Bugojna. Dana, 23.07.1993., odveli su je pripadnici Armije BiH u podrum kuće čiji je vlasnik Branko Jurić i strijeljali. Tijelo je vidjela jedna osoba, a nakon toga mu se gubi svaki trag. Odgovornost za ovo ubojstvo snose pripadnici muslimanske vojne postrojbe zvane "Zecovi".
MUNETIĆ, (SLAVKO) ? - muškarac, civil, starosti oko 18 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Polje (općina Travnik). Ubili su ga, 03.06.1993. oko 20:00 sati, snajperskih metkom, pripadnici Armije BiH, dok je sa ostalim civilima izlazio iz skloništa u kojem je boravio usljed oružanog napada (napad je započeo oko 19:45 sati) pripadnici Armije BiH na hrvatsko civilno pučanstvo i njihova dobra u selu Polje. Pokojnikovo tjelo je pokopano, 05.06.1993., u ktoličkom groblju zvanom "Prahulje".
NIŽIĆ, (MARIJO) ZDRAVKO - muškarac, rođen 1940., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Kao zatočenik bio je u više navrata, od strane pripadnika logorskih vlasti logora

"Muzej" u Jablanici, prisiljavan obavljati fizičke poslove (kopanje rovova i sl.) na prvim crtama bojišnice kojom prilikom je i poginuo.

NIKOLIĆ, (IVAN) BRANE - muškarac, rođen 1955., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.

NIKOLIĆ, JANJA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Gojakovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH su je zlostavljali, a potom ubili, 17.06.1993., u selu Gojakovac.

NINKOVIĆ, ANĐA (djevojačko prezima: MUSTAPIĆ) - žena, rođena 1936., po nacionalnosti Hrvatica, iz Bugojna. Dana, 21.07.1993., ubijena je rasprskavajućim metkom koji ju je pogodio u glavu i raznio je. Privremeno zakopana u vrtu Stipe Delaća u ul. J. Raduljčića u Bugojnu, a 11.08.1993., tijelo je prenešeno i pokopano u katoličkom groblje u selu Vučipolju (općina Bugojno).

NOSIĆ, (IVAN) MARIJAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vučipolje (općina Bugojno). Dana, 30.10.1993., s još šest Hrvata - civila krenuo je iz grada u želji da napusti Bugojno. U podnožju brda Gorica ubijen je hicem u potiljak skupa sa svih šest suputnika. Opravdano se sumnja da je u izvršenju ovog zločina sudjelovao i Muris Kalajhodžić zvani "Murgo" iz sela Gaja (općina Bugojno).

NOVAKOVIĆ, MILKA - žena, po nacionalnosti Srpkinja, iz sela Gornja Breza (općina Breza). Četvorice pripadnika Armije BiH (Ramo Bešlija, Rašid Džafić zvani "Raško", Namir Mešetović i Abdulah Matoruga zvani "Avdica") ubili su je, tijekom mjeseca travnja 1993., u selu Gornja Breza nakon zlostavljanja, skupa s još tri člana svoje obitelji (Obrenija Novaković, Petar Novaković i Rajko Novaković).

NOVAKOVIĆ, OBRENIJA - žena, po nacionalnosti Srpkinja, iz sela Gornja Breza (općina Breza). Četvorice pripadnika Armije BiH (Ramo Bešlija, Rašid Džafić zvani "Raško", Namir Mešetović i Abdulah Matoruga zvani "Avdica") ubili su je, tijekom mjeseca travnja 1993., u selu Gornja Breza nakon zlostavljanja, skupa s još tri člana svoje obitelji (Obrenija Novaković, Petar Novaković i Rajko Novaković).

NOVAKOVIĆ, PETAR - muškarac, po nacionalnosti Srbin, iz sela Gornja Breza (općina Breza). Četvorice pripadnika Armije BiH (Ramo Bešlija, Rašid Džafić zvani "Raško", Namir Mešetović i Abdulah Matoruga zvani "Avdica") ubili su ga, tijekom mjeseca travnja 1993., u selu Gornja Breza nakon zlostavljanja, skupa s još tri člana svoje obitelji (Milka novaković, Obrenija Novaković, i Rajko Novaković).

NOVAKOVIĆ, RAJKO - muškarac, po nacionalnosti Srbin, iz sela Gornja Breza (općina Breza). Četvorice pripadnika Armije BiH (Ramo Bešlija, Rašid Džafić zvani "Raško", Namir Mešetović i Abdulah Matoruga zvani "Avdica") ubili su ga, tijekom mjeseca travnja 1993., u selu Gornja Breza nakon zlostavljanja, skupa s još tri člana svoje obitelji (Milka novaković, Obrenija Novaković, i Rajko Novaković).

ODAK, ANTON - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornji Ograđenik (općina Čitluk), pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

OKADAR, (FRANE) FINKA - žena, rođena 1932., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Bojska (općina Bugojno). Pripadnici Armije BiH prvo su je mučili i silovali, a potom masakriranjem u vlastitom domu ubili. Tada su ubili i njenzina otca Franu. Tijela su pronađena, 22.02.1993., i pokopana, 02.03.1993., na katoličkom groblju u selu Kandija.

OKADAR, (DANKO) FRANO - muškarac, rođen 1907., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bojska (općina Bugojno). Pripadnici Armije BiH prvo su ga mučili a potom masakrirali u vlastitom domu. Tada su ubili i njegovu kćer Finku. Tijela su pronađena, 22.02.1993., i pokopana, 02.03.1993., na katoličkom groblju u selu Kandija.

OKADAR, (FRANE) ILIJA - muškarac, rođen 1930., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bojska (općina Bugojno). Dana, 07.02.1993., ubili su ga masakriranjem Muslimani iz sela Bojske.

OKADAR, (FRANE) PAVKA - žena, rođena 1939., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Bojska (općina Bugojno). Dana, 07.02.1993., ubili su je masakriranjem Muslimani iz sela Bojske.

OMAZIĆ, ILIJA - muškarac, rođen 26.01.1953., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kratine (općina Vitez). Ubili su ga, 18.09.1993., pripadnici Armije BiH pri njihovom podmuklom napadu (preobukli se u uniforme i stavili oznake HVO-a). Opravdano se pretpostavlja da je ubojica Fikret Huren jer je Iliju pozivao po imenu a potom pucao u njega. Ubojstvo se dogodilo na livadi zvanoj "Brđani". Tijelo je bilo pokopano 10 dana na mjestvu ubojstva. Razmjena mrtvog tijela bila je, 28.09.1993. Identifikacija je trajala pet sati. Kosa sa glave mu je sva opala, ruke iznad glave podignute, što znači da je strijeljan. Čizme su mu izuli i uzeli. Prepoznat je po ožiljku operacije slijepog crijeva. Ukopan je u groblju Kruščica 28.09.1993. u 24:00 sata.
PALAVRA, (NIKE) PERO - muškarac, rođen 1959., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Janjac (općina Zenica). Poginuo je, 16.07.1993., u selu Stara Bila - zaseok Brdo (općina Travnik). Pokopan je, 16.07.1993., u Ogradama (dio sela Stara Bila).
PALINIĆ, LJUBA - žena, rođena 1934., Perina supruga, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kula (općina Bugojno). Dana, 24.11.1993., noću, ubijena je s dva hica ispaljena u grudi, u svojoj kući. Za ovaj zločin odgovornost snosi Ismet Hadžibegović zvan 'Dursum', načelnik MUP-a Bugojno.
PALINIĆ, (FRANE) PERO - muškarac, rođen 1933., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kula (općina Bugojno). Dana, 24.11.1993., usred noći ubijen je s dva hica u grudi, u svojoj kući u Kuli. Za ovaj zločin odgovornost snosi Ismet Hadžibegović zvani 'Dursum', načelnik MUP-a Bugojno.
PALINIĆ, (IVO) VINKO - muškarac, rođen 1934., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kula (općina Bugojno). Dana, 24.11.1993., ubijen je s dva hica i to jednim u vrat, a drugim u slijepoočnicu u kući njegova rođaka Pere Palinića. Za ovaj zločin odgovornost snosi Ismet Hadžibegović zvani 'Dursum', načelnik MUP-a Bugojno.
PANDŽA, (MATE) MARINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Radešine (općina Konjic), rođen 1943., pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH uhitili su ga i zatočili u logor koji se nalazio u selu Čelebić (općina Konjic) gdje ga i ubijaju tako što mu je jedan pripadnik Armije BiH ispalio tri metka u glavu iz neposredne blizine.
PANDŽA, STJEPAN "ŠĆEPO" - muškarac, civil, rođen 1942., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Radešine (općina Konjic), do rata je radio kao otpravnik vlakova. Ubili su ga, 25.04.1993., u selu Radešine pripadnici Armije BiH.
PANTIĆ, KREŠO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz grada Vareša u istoimenoj općini. Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" brutalno su ga ubili, početkom studenog 1993., u gradu Varešu.
PAPIĆ, ANĐA - žena, rođena 1912., civil, po nacionalnosti Hrvatica. Ubili su je pripadnici Armije BiH, a pokojničino tijelo je pokopano, 21.04.1993., na katoličkom groblju "Zvizda" (općina Vitez).
PAPIĆ, PERICA "PERO" - muškarac, rođen 1960., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Prnjavor (općina Vitez). Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, 16.04.1993., u selu Prnjavor i zatočili s ostalim Hrvatima u seoski društevni dom. U prostoriji u kojoj se nalazio zatočen, 24.04.1993. oko 08:30 sati, pucajući na zatočenike, ubili su ga pripadnici Armije BiH. Osim imenovanog ubijena su još dva muškarca a ozljeđeno je osam zatočenih osoba (pet žena i tri muškarca) hrvatske nacionalnosti.
PAPIĆ, SLAVKO - muškarac, rođen 1953., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 25.05.1993., na planini Kuber (planina se nalazi na tromeđi općina Busovača, Vitez i Zenica).
PAPIĆ, (VLATKO) SMILJAN - muškarac, rođen 1969., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Zarobili su ga, s još 29 pripadnika HVO-a, pripadnici Armije BiH, 09.01.1994., na području sela Buhine Kuće (općina Vitez). Od tada mu se gubi svaki trag.
PAUREVIĆ, (LUKA) TADIJA "TADE" - muškarac, rođen 1937., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Poginuo je, a potom pokopan na groblju u Sultanovićima (općina Uskoplje).
PAVIĆ, (MATO) JAGODA - žena, civil, rođena 1922., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Haljinići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 13.06.1993. godine.
PAVKOVIĆ, (TADIJA) DRAŽEN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1971. u selu Izbično (općina Široki Brijeg), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Mučili su ga a potom ubili u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH. Tijelo je pronađeno, 02.08.1993. godine.
PAVLOVIĆ, (MIJO) FRANJO - muškarac, civil, rođen 1960., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Miletići (općina Travnik). Dana, 25.04.1993., masakriranjem su ga ubili (velika otvorena rana u predjelu srca, glava odsječena/odvojena od tijela a pokraj tijela se nalazila posuda

u kojoj je bilo oko 3 do 4 l krvi) u selu Miletići pripadnici postrojbe Armije BiH, koji su tog dana počinili napad na Hrvate tog sela, kojom je zapovjedao strani državljanin arapskog podrijetla (oslovljavali su ga sa RAMADAN). U sastavu postrojbe bilo je 15 naoružanih pripadnika Armije BiH (11 stranih državljana arapskog podrijetla i 4 Muslimana sa područja općine Travnik).

PAVLOVIĆ, (ŠĆEPO) IGOR - muškarac, civil, rođen 1976., po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga, na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

PAVLOVIĆ, IVA - žena, civil, rođena 1930., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Doljani (općina Jablanica). Ubili su je u selu Doljani (zaseok Krkače), u obiteljskoj kući Vinka Zelenike, 28.07.1993. godine, pripadnici Armije BiH.

PAVLOVIĆ, LUCA - žena, civil, rođena 1922., po nacionalnosti Hrvatica, Stipina supruga, iz sela Miletići (općina Travnik). Dana, 25.04.1993., teško su je ozlijedili u njezinoj kući u selu Miletići (rafalom iz automatske puške i krhotinama ručne bombe) pripadnici postrojbe Armije BiH (prema tvrdnjama svjedoka počinitelj je strani državljanin arapskog izgleda) koji su tog dana počinili napad na Hrvate tog sela. Postrojbom je zapovjedao strani državljanin arapskog podrijetla (oslovljavali su ga sa RAMADAN). U sastavu postrojbe bilo je 15 naoružanih pripadnika Armije BiH (11 stranih državljana arapskog podrijetla i 4 Muslimana sa područja općine Travnik).

PAVLOVIĆ, PERICA - muškarac, rođen 18.11.1958., po nacionalnosti Hrvat, iz Viteza, pripadnik HVO-a. Ubili su ga, 24.10.1993., na Bobašima snajperskim hicem pripadnici Armije BiH.

PAVLOVIĆ, (JOZO) STIPO - muškarac, civil, rođen 1934., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Miletići (općina Travnik). Dana, 25.04.1993., ubili su ga u njegovoj kući u selu Miletići (rafalom iz automatske puške) pripadnici postrojbe Armije BiH (prema tvrdnjama svjedoka ubojica je strani državljanin arapskog izgleda) koji su tog dana počinili napad na Hrvate tog sela. Postrojbom je zapovjedao strani državljanin arapskog podrijetla (oslovljavali su ga sa RAMADAN). U sastavu postrojbe bilo je 15 naoružanih pripadnika Armije BiH (11 stranih državljana arapskog podrijetla i 4 Muslimana sa područja općine Travnik).

PAVLOVIĆ, (SREĆKO) TIHOMIR - muškarac, civil, rođen 1973., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Miletići (općina Travnik). Dana, 25.04.1993., masakriranjem su ga ubili (u predjelu bedara više ulaznih rana od više metaka ispaljenih iz vatrenog oružja, a na donjoj vilici ulazna rana jednog metka ispaljenog iz vatrenog oružja) u selu Miletići pripadnici postrojbe Armije BiH koji su tog dana počinili napad na Hrvate tog sela. Postrojbom je zapovjedao strani državljanin arapskog podrijetla (oslovljavali su ga sa RAMADAN). U sastavu postrojbe bilo je 15 naoružanih pripadnika Armije BiH (11 stranih državljana arapskog podrijetla i 4 Muslimana sa područja općine Travnik).

PAVLOVIĆ, (ŽARKO) VLADO - muškarac, rođen 1973., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Miletići (općina Travnik). Dana, 25.04.1993., masakriranjem su ga ubili (tragovi rezanja po lijevoj strani prsnog koša i ubod oštrim predmetom u predjelu vrata) u selu Miletići pripadnici postrojbe Armije BiH koji su tog dana počinili napad na Hrvate tog sela. Postrojbom kojom je zapovjedao strani državljanin arapskog podrijetla (oslovljavali su ga sa RAMADAN). U sastavu postrojbe bilo je 15 naoružanih pripadnika Armije BiH (11 stranih državljana arapskog podrijetla i 4 Muslimana sa područja općine Travnik).

PEHAR, (MARKO) MLADEN - muškarac, civil, rođen 1965., po nacionalnosti Hrvat, iz grada Konjica. Smrtno je stradao (pod nejasnim okolnostima), 04.02.1993., u gradu Konjicu.

PENAVA, (IVAN) IVANKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Jablanje (općina Bugojno). Ubije je, 19.07.1993. Pokopan je na mjesnom muslimanskom groblju. Za ovaj zločin odgovoran je Semin Rustempašić, zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na području sela Jablanje.

PENDEŠ, (MIRKO) SLAVKO - muškarac, rođen 1961., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz Travnika. Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.

PERČINLIĆ, (MARICA) VEDRANA - žensko dijete, starosti pet godina, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Peševići (općina Travnik). Ubili su je, 05.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Peševići.

PERIĆ, (NIKO) VINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Jablanje (općina

Bugojno). Dana, 19.07.1993., ubijen je iz puške u svojoj kući. Za ovaj zločin odgovoran je Semin Rustempašić, zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na području sela Jablanje.

PERKOVIĆ, (JOZO) ANDRIJA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1967. u selu Slatina (općina Jablanica), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, u selu Slatina (općina Jablanica), 05.07.1993., pripadnici Armije BiH.

PERKOVIĆ, (ILIJA), KATA - žena, rođena 24.09.1922. (Stipina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

PERKOVIĆ, PETAR - muškarac, civil, star 40 godine, po nacionalosti Hrvat. Pripadnici Armije BiH masakrirali su ga, 09.01.1994., u selu Buhine Kuće (općina Vitez).

PETRAŠ, (TOMO) BRANKO - muškarac, rođen 1963., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Uhitili su ga (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik), gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.

PETRAŠ, (DRAGUTIN) NIKO - muškarac, rođen 1948., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Uhitili su ga (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik), gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.

PETRAŠ, (DRAGUTIN) TOMO - muškarac, rođen 1938., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik radnog voda civilne zaštite. Uhitili su ha (skupa sa još devet pripadnika HVO-a i tri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik), gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.

PETROVIĆ, (STIPO) ANTE - muškarac, rođen 1937., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Miletići (općina Travnik). Dana, 25.04.1993., izmasakrirali su ga (televizorski ekran mu je razbijen od glavu, usta su mu napunili travom i zemljom a sredini usta stavili su mu stabljiku ruže) u selu Miletići pripadnici postrojbe Armije BiH koji su tog dana počinili napad na Hrvate tog sela. Postrojbom je zapovjedao strani državljanin arapskog podrijetla (oslovljavali su ga sa RAMADAN). U sastavu postrojbe bilo je 15 naoružanih pripadnika Armije BiH (11 stranih državljana arapskog podrijetla i 4 Muslimana sa područja općine Travnik).

PETROVIĆ, ANUŠA - žena, civil, rođena 1954., po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

PETROVIĆ, BONO - muškarac, rođen 08.10.1947., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Mošunj (općina Vitez), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, 08.11.1994. (dok je na bojišnici dijelio hranu suborcima). Pogođen je snajperskim zrnom u glavu. Teško ranjen, nakon dva sata preminuo je u bolnici, u Novoj Biloj.

PETROVIĆ, (ĐORĐE) DRAGICA - žena, rođena 1957., civil, iz sela Buhine Kuće (općina Vitez). Pripadnici Armije BiH ubili su je (izmasakrirana), 09.01.1994., u njezinoj kući u selu Buhine Kuće.

PETROVIĆ, (ILIJA) ŠIMO - muškarac, rođen 08.07.1966., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

PETRUŠIĆ, DRAGO - muškarac, rođen oko 1945., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Krpeljići (općina Travnik), pripadnik HVO-a. Dana, 08.06.1993., na zahtjev pripadnika Armije BiH predao se (skupa sa još trojicom pripadnika HVO-a i jednim civilom). Nakon predaje su ga uhitili i razoružali, te odmah ubili u selu Krpeljići. Počinitelji su pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo. Pokojnikovo tijelo su pripadnici UNPROFOR-a dovezli, 09.06.1993. oko 9:00 sati, u dvorište crkve Svetog Franje, u selu Guča Gora (općina Travnik), gdje su ga i pokopali skupa s još šestoricom (6) Hrvata ubijenih u selu Krpeljići.

PETRUŠIĆ, LJUBO - muškarac, starosti oko 61 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela

Krpeljići (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga (skupa sa još trojicom pripadnika HVO-a i jednim civilom), a potom ubili u selu Krpeljići. Počinitelji su pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo. Pokojnikovo tijelo su pripadnici UNPROFOR-a dovezli, 09.06.1993. oko 9:00 sati, u dvorište crkve Svetog Franje, u selu Guča Gora (općina Travnik), gdje su ga i pokopali skupa s još šestoricom (6) Hrvata ubijenih u selu Krpeljići.

PETRUŠIĆ, RUDOLF - muškarac, rođen oko 1945., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Krpeljići (općina Travnik), pripadnik HVO-a. Dana, 08.06.1993., na zahtjev pripadnika Armije BiH predao se (skupa sa još trojicom pripadnika HVO-a i jednim civilom). Nakon predaje su ga uhitili i razoružali, te odmah ubili u selu Krpeljići. Počinitelji su pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo. Pokojnikovo tijelo su pripadnici UNPROFOR-a dovezli, 09.06.1993. oko 9:00 sati, u dvorište crkve Svetog Franje, u selu Guča Gora (općina Travnik), gdje su ga i pokopali skupa s još šestoricom (6) Hrvata ubijenih u selu Krpeljići.

PEŠA, JAKO - muškarac, star 65 godina, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orašac (općina Travnik). Ubili su ga, u selu Orašac pripadnici 3. Korpusa Armije BiH, 08.06.1993. godine. Tada su ubili i njegovu suprugu.

PEŠA, MANDA - žena, stara 60 godina, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Orašac (općina Travnik). Ubili su je, u selu Orašac pripadnici 3. Korpusa Armije BiH, 08.06.1993. godine. Tada su ubili i njezinog supruga.

PEŠA, (DRAGO) TIHOMIR - muškarac, civil, rođen 1977., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik) pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, i odveli ga do zaseoka zvanog Bikoše, gdje su ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

PILIŠKIĆ, FRANJO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Jankovića (?). Ubili su ga, u selu Jankovići pripadnici Armije BiH, hicem ispaljenim iz snajpera, 24.04.1993. godine.

PINJUŠIĆ, SMILJKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Goransko Polje (općina Konjic). Nakon što su, 14.04.1993., mještani (hrvatske nacionalnosti) sela Goransko Polje bili prisiljeni, poradi oružanog napada pripadnici Armije BiH na njih i njihovu imovinu, napustiti selo i otići u prognanstvo, ostao je u selu, i od tada mu se gubi svaki trag.

PINJUŠIĆ, (BOSILJKO) ZVONKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1967. u selu Glogošnica (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Iz zasjede su ga ubili, u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH. Trbuh ubijenog raznesen je eksplozijom nepoznate eksplozivne naprave.

POCRNJA, (NIKO) JOSIP - muškarac, rođen 1936., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Pavić Polje (općina Bugojno). Poginuo je, 02.11.1993., na radnoj obavezi, vozeći pripadnike Armije BiH u pravcu Uskoplja (Donji Vakuf). Pokopan je na groblju u Čaušlijama.

POLE, (JURO) MILAN - muškarac, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Sovići (općina Jablanica), pripadnik policijske postaje u Jablanici. Ubili su ga, u selu Doljani (kod društvenog doma u zaseoku Bašići), 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.

POPOVIĆ, MARINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat. Pripadnici Armije BiH ubili su ga (živog zapalili), 15.06.1993., na lokalitetu zvanom Busovačke Staje (cca 15 km jugozapadno od grada Busovače).

PRANJEŠ, (DRAGO) ANA - žena, rođena 1972., pripadnica sanitetskog osoblja, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., premda vidno označena kao medicinsko osoblje (oko rukava je imala bijelu traku na kojoj je bila oznaka crvenog križa), uhitili su je u selu Maline pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, i odveli je do zaseoka zvanog Bikoše gdje su je strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi Postinje...

PRANJEŠ, (ANTE) ZDRAVKO - muškarac, rođen 1962., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik) pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, i odveli ga do zaseoka zvanog Bikoše, gdje su ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

PRANJIĆ, ANICA - žena, rođena 1914. (udovica), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

PRANJKOVIĆ, (IVO) JOSIP "ČOP" - muškarac, rođen 1971., civil (?), po nacionalnosti

Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

PRANKOVIĆ, (FRANJO) MATILDA - žena, rođena 1943., civil, po nacionalnosti Hrvatica. Ubili su je, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

PRAVDIĆ, (JOZO) JAKOV - muškarac, rođen 1932., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bjelavići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 11.06.1993., na prostoru općine Kakanj.

PRAVDIĆ, KATA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Bukovci (općina Busovača). Tijekom srpnja 1993., silovao ju je Osman Elvid zvani "Kokan", naočigled teško ranjenog retardiranog sina, a potom ju je brutalno ubio hladnim oružjem (nožem zaklao). Skupa s njom, ubojica je brutalno usmrtio (zaklao) i njenog teško ranjenog sina Stipu.

PRAVDIĆ, (KATA) STIPO "ŠARAF" - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bukovci (općina Busovača), retardirana osoba. Tijekom 1993., ga je, Osman Elvid zvani "Kokan", nakon ranjavanja i mučenja, ubio hladnim oružjem (nožem zaklao). Skupa s njim, ubojica je brutalno ubio (zaklao) i njegovu majku Katu, nakon što ju je silovao njemu naočigled.

PRIMORAC, (VINKO) SLAVKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1955. u mjestu Potoci (općina Mostar), pripadnik HVO-a. Smrtno stradao u gradu Jablanici, 10.10.1992., pod nerasvjetljenim okolnostima.

PRKAČIN, DRAGICA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz grada Viteza. Pripadnici Armije BiH ubili su je u Vitezu, tijekom travanja ili svibanja 1993. Njezino tijelo nije razmjenjeno, a prema izjavama očevidaca izmasakrirano je.

PUĐA, SLAVKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Vjeternice (općina Zenica). Ubili su ga, tijekom noći 28./29.01.1993., u selu Vjeternice pripadnici Armije BiH koji su tada počinili napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Vjeternice.

PUŠELJA, BOJAN - muškarac, rođen 1971., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik) pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, i odveli ga do zaseoka zvanog Bikoše, gdje su ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

PUŠELJA, DAVOR - muškarac, rođen 1976., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik), pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, i odveli ga do zaseoka zvanog Bikoše, gdje su ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

PUŠELJA, (VINKO) FRANJO - muškarac, starosti oko 31 godinu, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Postinje (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga u selu Maline (općina Travnik) pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo Maline.

PUŠELJA, (ANTE) LJUBAN - muškarac, starosti oko 30 godine, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik) pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, i odveli ga do zaseoka zvanog Bikoše, gdje su ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

PUŠELJA, (KAZIMIR) PREDRAG - muškarac, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Podovi (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., kao ranjenik uhićen je selu Maline (općina Travnik) pripadnika Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, i odveli ga do zaseoka zvanog Bikoše,gdje su ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

PUŠELJA, TOMO - muškarac, civil, rođen 1930. (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga na ulazu u selu Maline pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo.

PUŠELJA, (ANDRIJA) VLADO - muškarac, starosti oko 30 godina, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik) pripadnici Armije BiH, koji su

tog dana izveli oružani napad na selo, i odveli ga do zaseoka zvanog Bikoše, gdje su ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje... Kako je pri strijeljanju ostao neozljeđen, uspio je pobjeći u pravcu lokacije zvane "Pješčara" (kod "Šarića kuća"), gdje je pogođen metkom ispaljenim sa položaja pripadnika HVO-a (mislili su da se radi o pripadniku Armije BiH u izviđanju). Pokojnikovo tijelo je pokopano na groblju zvanom "Prahulje".

A-J |K-P|R-?

RATNI ZLOČINI MUSLIMANSKIH SNAGA NAD HRVATIMA BOSNE I HERCEGOVINE

NEPOTPUNI POPIS ŽRTAVA*

A-J |K-P|R-?

RADIELOVIĆ, (MIJO) SMILJAN "DRAGO" - muškarac, rođen 1926., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubijen je, 19.07.1993., ispred svoje kuće, gdje je i privremeno zakopan (iza šupe), a 03.08.1993., tijelo je premješteno u groblje u selu Sultanovićima (općina Uskoplje).
RADMAN, JOZO - muškarac, civil, iz sela Jardol (općina Vitez), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, u selu Jardol 15.06.1993., snajperskim hicem, pripadnici Armije BiH.
RADOŠ, AUGUSTIN - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina od pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila (osam Hrvata i jedan Srbin). Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.
RADOŠ, JANKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Trešnjevica (općina Konjic). Pripadnici Armije BiH držali su ga u 'kućnom pritvoru', a 12.01.1994., brutalno us ga ubili.
RAJIČ, (IVO) DOMIN - muškarac, rođen 21.09.1936., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAJIČ, (MARTIN) IVKA - žena, rođena 16.04.1934. (Dominova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAJIČ, IVKA - žena, rođena 29.04.1921. (Mijina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAJIČ, (DOMIN) IVO - muškarac, rođen 02.11.1963., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAJIČ, LUCIJA - žena, rođena 26.09.1933. (Stankova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAJIČ, (JAKOV) MARA - žena, rođena 26.11.1938., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAJIČ, (MARKO) MIJO - muškarac, rođen 12.09.1924., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAJIČ, (NIKO), STANKO - muškarac, rođen 20.05.1927., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su

toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAJIČ, ŠIMA - žena, rođena 06.07.1914. (udova Jakova), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAJIĆ, ANĐELKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat. Ubijen je (izmasakriran), tijekom travanja ili svibanja 1993., u dijelu Starog Viteza koji je pod kontrolom Armije BiH.
RAJIĆ, (MLADEN) BRANKO - muškarac, civil, rođen 1937., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Radešine (općina Konjic). Ubili su ga, 25.04.1993., u selu Radešine pripadnici Armije BiH.
RAJIĆ, FRANJO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina od pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila (osam Hrvata i jedan Srbin). Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.
RAJIĆ, JOZO - muškarac, star 76 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Zabilje (općina Vitez). Ubili su ga, 20.11.1993., na katoličkom groblju u selu Zabilje. Dok je palio svijeću na grobu pokojne supruge pogodio ga je snajperski hitac ispaljen s položaja pripadnika Armije BiH.
RAJIĆ, MARKO - muškarac, civil, rođen 1942., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornja Vratna Gora (općina Konjic). Poginuo je u naselju Polje Bijela (grad Konjic), 08.05.1992., prilikom srpskog granatiranja Konjica.
RAJIĆ, ZVONKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina od pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila (osam Hrvata i jedan Srbin). Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.
RAJKOVIĆ, (FRANJO) MIRO - muškarac, rođen 1956., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.
RAMLJAK, STOJAN - muškarac, civil, star 50 godina, po nacionalnosti Hrvat. Pripadnici Armije BiH izmasakrirali su ga, 09.01.1994., u selu Buhine Kuće (općina Vitez).
RATKIĆ, KATA - žena, rođena 24.11.1928. (Martinova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RATKIĆ, (PETAR) MARTIN - muškarac, rođen 19.01.1925., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
RAVLIĆ, (STJEPAN) FRANO - muškarac, rođen 1918., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
REMIĆ, MARINKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz Kaknja. Pripadnici Armije BiH (vojne policije) ubili su ga, 18.05.1993. godine.
RIMAC, (PERO) DRAGAN - muškarac, rođen 1962., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz Travnika. Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.

RIMAC, (STIPO) MIRKO - muškarac, rođen 1941., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šipovik (općina Travnik). Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.

RIPIĆ, ANICA - žena, civil, rođena 1934., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Doljani (općina Jablanica). Nakon ranjavanja (iz zasjede) i mučenja (uočljivi tragovi mučenja i udaraca po tijelu) ubijena u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada",

28.07.1993. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.
RIPIĆ, MARTIN - muškarac, civil, rođen 1933., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Doljani (općina Jablanica). Ubili su ga, (zaklali) u selu Doljani (zaseok Stupari), ispred njegove obiteljske kuće, 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.
RISTIĆ, ĐOKO - muškarac, civil, rođen 1918., po nacionalnosti Srbin, iz sela Vrci (općina Konjic). Nakon zlostavljanja i mučenja ubili su ga (zaklali), 22.04.1993., u selu Vrci (u njegovoj obiteljskoj kući) pripadnici Armije BiH među kojima je zamjećen Safet Gagula.
RISTIĆ, PETRA - žena, civil, rođena 1918., po nacionalnosti Srpkinja, iz sela Vrci (općina Konjic). Nakon zlostavljanja i mučenja ubili su je (zaklali), 22.04.1993., u selu Vrci (u njezinoj obiteljskoj kući) pripadnici Armije BiH među kojima je zamjećen Safet Gagula.
ROGIĆ, (ANTE) ANDRIJA - muškarac, civil, rođen 1945., stanovao u Donjoj Jablanici (općina Jablanica), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga u Donjoj Jablanici, tijekom mjeseca svibnja 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
ROJNICA, (STANISLAV) JOZO - muškarac, civil, rođen 1933., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Polje (općina Travnik). Ubili su ga pripadnici Armije BiH, 05.06.1993., na samom ulazu u njegovu kuću (dok je otključavao ulazna vrata). Pokojnikovo tjelo je ležalo devet dana na mjestu ubojstva, a 14.06.1993., su ga pokopali pripadnici Armije BiH, u dvorištu pokojnikove kuće.
ROŠA, (DRAGO) MARINKO - muškarac, rođen 1974., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bištrani (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993. godine.
ROZIĆ, (IVAN) ANDRIJA - muškarac, civil, rođen 1934., po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
RUŽIĆ, (PERO) JOZO - muškarac, civil, rođen 1928., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orahovica (općina Konjic). Ubili su ga, 04.09.1993., nakon višednevnog zlostavljanja i mučenja, u selu Orahovici pripadnici Armije BiH.
RUŽIĆ, SLAVKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
RUŽIĆ, (ILIJA) STANKO - muškarac, civil, rođen 1932., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orahovica (općina Konjic). Ubili su ga, 04.09.1993., nakon višednevnog zlostavljanja i mučenja, u njegovoj obiteljskoj kući u selu Orahovici, pripadnici Armije BiH.
SEKIĆ, ZORAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen u Pećinama (općina Novi Travnik). Ubijen je u selu Bristovi (općina Bugojno), koncem srpnja 1993., i pokopan.
SKENDER, (MIJO) ANDRIJA - muškarac, civil, rođen 1932., po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
SKOČIBUŠIĆ, KREŠO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz travničkog naselja Kalbunar (općina Travnik). Ubili su ga pripadnici Armije BiH, 05.06.1993., ispred njegove kuće (na njega i sina mu bačena je ručna bomba od čije je eksplozije Krešo smrtno stradao a njegov sin je zadobio ozljede).
SKOČIBUŠIĆ, (MATE) PERO - muškarac, civil, rođen 1939., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orahovica (općina Konjic). Ubili su ga, 04.09.1993., nakon višednevnog zlostavljanja i mučenja, u njegovoj obiteljskoj kući u selu Orahovica, pripadnici Armije BiH.
SLIŠKOVIĆ, (IVO) DRAGAN - muškarac, rođen 1965., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Fojnica (općina Maglaj). Pripadnici Armije BiH stacionirani u susjednom selu Krsno Polje, ubili su ga snajperskim rasprskavajućim hicem, 27.11.1993. oko 10:00 sati, u njegovu selu.
SLIŠKOVIĆ, (IVAN) MATO - muškarac, rođen 1939., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Novakovići (općina Maglaj). Pripadnici Armije BiH su ga ranili a potom ubili, 21.01.1994., u selu Novakovići, iz zasjede, skupa s Ivicom Vilić koji ga je pokušao iznijeti na područje koje je pod kontrolom HVO-a (na leđima rana od vojničkog noža - bajonete te više rana nanešenih streljivom iz vatrenog oružja).
SOLDO, (ILIJA) IVAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1969. u selu Kosne Luke (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Nakon mučenja ubili su ga u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.
SOLDO, (JURE) IVKA - žena (Matina supruga), civil, rođena 1931., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Bjelovčina (općina Konjic). Ubili su je, 02.04.1993., u selu Bjelovčina pripadnici Armije BiH.
SOLDO, JOSIP - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vionica (općina Čitluk), pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko

(općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.
SOLDO, (ILIJA) JURE - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1970. u selu Kosne Luke (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Ubili su ga, (odsjekli mu glavu) pripadnici Armije BiH, 28.07.1993., na prostoru zvanom "Lager" u blizini zaseoka Krkače (selo Doljani, općina Jablanica).
SOLDO, MATO - muškarac, civil, rođen 1930., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bjelovčina (općina Konjic). Ubili su ga, 20.04.1993., u selu Bjelovčina pripadnici Armije BiH.
SOLDO, NEDJELJKO - muškarac, civil, rođen 1933., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kosna Luka (općina Jablanica). Nakon mučenja ubili su ga u selu Doljani (općina Jablanica), na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.
SOLDO, (ILIJA) PERO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1967. u selu Kosne Luke (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Iz zasjede su ga ubili u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.
STANIĆ, (PERO) IVAN - muškarac, civil, rođen 1935., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vrci (općina Konjic). Nakon zlostavljanja i mučenja ubili su ga (zaklali), 22.04.1993., u selu Vrci (u njegovoj obiteljskoj kući) pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Zulfikar Ali Špago zvani "Zuka" (prvo su mu odsjekli obije ruke, potom ga zaklali, a onda rafalno iz automatskog oružja pucali u njegovo mrtvo tjelo). Prema dostupnim podacima među počiniteljima zločina zamjećen je Zijo Lepara.
STANIĆ, (BLAŽ) JOZO - muškarac, rođen 1947., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čelebići (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Kao zarobljenog i zatočenog pripadnika HVO-a vodili su ga pripadnici Armije BiH, na prisilni rad koji se isključivo odvijao na prvim linijama bojišta. Pri jednom takvom radu na liniji bojišnice u blizini sela Oteležani (općina Konjic) su ga ubili, 14.09.1993. godine.
STANIĆ, STJEPAN - muškarac, civil, rođen 1940., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Sultići/ Podine (općina Konjic). Ubijen (izmasakriran - ?) je, 17.04.1993., u svom gospodarskom objektu (štali) u selu Sultići dok je hranio stoku. Nakon nekoliko dana tijelo je pokopano uz pokojnikovu obiteljsku kuću.
STANIĆ, STOJA - žena, civil, rođena 1935., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Vrci (općina Konjic). Nakon zlostavljanja i mučenja ubili su je (zaklali), 22.04.1993., u selu Vrci (u njezinoj obiteljskoj kući) pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Zulfikar Ali Špago zvani "Zuka". Prema dostupnim podacima među počiniteljima zločina je zamjećen Zijo Lepara.
STANIŠIĆ, VOJO - muškarac, civil, po nacionalnosti Srbin, iz sela Dusina (općina Zenica). Ubili su ga, 26.01.1993., u selu Dusina od pripadnici Armije BiH skupa s još devet civila - Hrvata. Pokopan je, 03.02.1993., u groblju u Busovači.
STIJEPIĆ, (JADINKO) FRANCI - muškarac, rođen 1974., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bare (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH strijeljali su ga, 10.06.1993. godine.
STIPANOVIĆ, ANDRIJA - muškarac, civil, rođen 1931., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Doljani (općina Jablanica). Ubili su ga, u selu Doljani (zaseok Stupari), na njivi poviše sela, 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.
STIPANOVIĆ, PAVA - žena, civil, rođena 1942., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Doljani (općina Jablanica). Ubili su ga,a iz vatrenog oružja u selu Doljani (zaseok Stupari), u njezinoj obiteljskoj kući (u ostavi /'špajza'/), 28.07.1993., jedan pripadnik Armije BiH koji je ušao u kuću prethodno razvalivši nogom ulazna vrata.
STIPIĆ, (MARKO) STIPO - muškarac, rođen 1952., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Odžak (općina Bugojno). Poginuo je, 19.07.1993., prilikom evakuacije iz sela Odžaka. Za ovaj zločin odgovornost snosi Semin Rustempašić - zapovijednik postrojbe Armije BiH koja je djelovala na ovom području.
STJEPANOVIĆ, (STJEPAN) MATO - muškarac, rođen 1966., civil ?, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Jasenik (općina Konjic). Mučki su ga ubili ispred njegove kuće u selu Jasenik, 23.03.1993., pripadnici Armije BiH (Hamza Ćosić, Dževad Ćosić, Enes Kozić, Hazim Kozić i dr.) premda u to vrijeme, u tom selu (a niti na širem prostoru), nije bilo sukoba između Hrvata i Muslimana.
STOJČIĆ, (MARKO) BORKO - muškarac, rođen 1974., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornja Slapnica (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., na prostoru

općine Kakanj.
STOJČIĆ, (NIKOLA) FRANJO - muškarac, rođen 1972., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornja Slapnica (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., na prostoru općine Kakanj.
STOJČIĆ, (PERO) MLADEN - muškarac, rođen 1966., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornja Slapnica (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., na prostoru općine Kakanj.
STOJČIĆ, (NIKOLA) ZDENKO - muškarac, rođen 1965., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornja Slapnica (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., na prostoru općine Kakanj.
STOJAK, (MATE) ANTO - muškarac, rođen 1972., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga, u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu.
STOJAK, IVICA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Travnika (zapovjednik Travničke brigade HVO-a). Ubili su ga, je, 20.10.1992., u 10:10 sati, u Travniku, na prometnici M5 (Travnik-Vitez), ispred zgrade "Medrese", kod kontrolnog punkta (kojeg su postavili pripadnici Sedme muslimanske brigade Armije BiH), kada je na vozilo u kojem su se nalazili pripadnici HVO-a Travničke brigade, koje se, po zapovjedi naoružanih pripadnika Sedme muslimanske brigade Armije BiH, zaustavilo, otvorena puščana vatra. Tom prilikom ubijen je Ivica Stojak (zapovjednik Travničke brigade HVO-a), a teško je ranjen načelnik HVO-a Zvonko Gašo. Obojica su dovezeni u travničku bolnicu, gdje su ih primili šef kirurgije Branimir Markunović i doktor Mirsad Granov (direktor bolnice). Puščanu vatru po vozilu i vojacima HVO-a bez upozorenja je otvorio zapovjednik 7. muslimanske brigade (po činu major), Semir Terzić zvani "Tara" i pripadnici te brigade, među kojima je zapažen Enes Aličić koji je po putnicima u automobilu pucao s udaljenosti od 2 do 3 metra. O ovom događaju izvješteni su (30 min. nakon događaja): zapovjednik štaba T.O.-a i snaga Armije BiH kapetan Hasan Ribo, general Armije BiH Jasmin Jaganjac, te Fikret Ćuskić - zapovjednik 17. krajiške brigade koja se nalazila stacionirana u Travniku.

STOJAK, (JOZO) IVO - muškarac, rođen 1948., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Paklarevo (općina Travnik). Masakriranjem su ga ubili, 14. ili 15.05.1992., pripadnici srpskih snaga na planini Vlašić (lokalitet zvan Galica). Mrtvo tijelo predano je travničkoj postrojbi HVO-a, 23.05.1992., a istog dana je provedena identifikacija te su utvrđene ozljede koje su dovele do smrti.
STOJAK, (JOZO) FRANJO - muškarac, civil, rođen 1930., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga, u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano na nepoznatom mjestu u selu Čukle, 09.06.1993. godine.
STOJAK, (JOZO) TOMO - muškarac, civil, rođen 1936., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga, u selu Čukle, 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na civilno pučanstvo hrvatske nacionalnosti, mještane sela Čukle i njihovu imovinu. Pokojnikovo tijelo je pokopano, 09.06.1993. godine, u blizini ugostiteljskog objekta (u selu Čukle) čiji je vlasnik Luka Galić.
STOJAK, (IVO) ŽARKO - muškarac, rođen 1975., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik radnog voda civilne zaštite. Uhitili su ga (skupa sa još devet pripadnika HVO-a i tri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.
STOJANOVIĆ, ANĐELKO - muškarac, civil, rođen 1940., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kostajnica (općina Konjic). Pri pokušaju evakuacije 06.07.1993., je umro na području planine Bokševice.
STOJANOVIĆ, ANICA - žena, rođena 04.12.1949. (Perina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
STOJANOVIĆ, (JURO) ANTE - muškarac, rođen 05.03.1920., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i

izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
STOJANOVIĆ, FRANJO - muškarac, rođen 06.01.1916., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
STOJANOVIĆ, (STIPE) JELA - žena, po nacionalnosti Hrvatica, rođena 1961. u selu Slatina (općina Jablanica), pripadnica HVO-a. Ubili su je u selu Slatina (općina Jablanica), 05.07.1993., pripadnici Armije BiH.
STOJANOVIĆ, SERAFINA - žena, rođena 12.02.1922. (Franjina supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
STRUJIĆ, JANJA - žena, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Vrpeč (općina Bugojno). Pronađena mrtva - izmasakrirana, nagorjele glave, njene noge su konopcem zavezane za noge Mije Križanovića. Pronađena zajedno sa drugim leševima, vjerojatno ubijena u Vrpeči, pokopana u Sultanovićima (općina Uskoplje).
STRUJIĆ, MIHOVIL - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
SUBAŠIĆ, MARIO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
SUČIĆ, (PERO) BOŽO - muškarac, rođen 1939., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Golo Brdo (općina Bugojno). Muslimani su ga ubili u njegovoj kući, 19.07.1993. Pokopan je nakon nekoliko dana na groblju u Kandiji.
SUKARA, (RISTO) RANKO - muškarac, rođen 1969., po nacionalnosti Srbin, pripadnik HVO-a. Uhitili su ga (skupa sa još osam pripadnika HVO-a i četiri pripadnika radnog voda civilne zaštite), 05.09.1993., na prostoru prve borbene linije u selu Brdo (općina Vitez) pripadnici Armije BiH koji su ga nakon razoružavanja odveli (skupa sa ostalim uhićenicima) u selo Han Bila (općina Travnik) gdje su ga zatočili, a potom mučili i ubili.
SUŠNJA, MARICA - žena, rođena 1952., po nacionalnosti Hrvatica, iz Busovače, majka petero djece. Ubijena 03.01.1993., u samom gradu Busovači pri eksploziji granate ispaljene s položaja pripadnici Armije BiH.
SVAČINA, (ILKAN) DRAGIJA - žena, rođena 1927., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kandija (općina Bugojno), mentalono retardirana osoba. Nakon protjerivanja Hrvata iz sela Kandije, ostala je živjeti u selu. Nađena je mrtva 08.07.1993., i pokopana u groblju u Sultanovićima (općina Uskoplje).
ŠAFRADIN, (MARKO) JOSIP "BRACO" - muškarac, rođen 1972., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga (izmasakrirali nožem, oči izvađene...), 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.
ŠAFRADIN, (FRANJO) STIPO - muškarac, rođen 1968., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga (izmasakriran - glava razlupana tvrdim predmetom, a oči izvađene...), 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.
ŠAFRADIN, (RAFAELA) ŽELJO - muškarac, rođen 1966., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz

sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.

ŠAFRADIN, (MIRKO) ŽELJO - muškarac, rođen 1965., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.

ŠAMIJA, (DRAGO) BLAŽEN - muškarac, rođen 1974., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

ŠAMIJA, (DRAGO) MARINKO - muškarac, rođen 1968., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

ŠAMIJA, MIRKO - muškarac, star 30 godina, civil, po nacionalnosti Hrvat. Pripadnici Armije BiH ubili su ga na području sela Šantići - zaseok Buhine Kuće (općina Vitez), snajperskim hicem.

ŠANTIĆ, MIRJAN - muškarac, rođen 05.06.1956., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šantići (općina Vitez), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, 16.04.1993., u selu Ahmići (općina Vitez), metkom iz lovačke puške ispaljenim u leđa (krupnom sačmom za lov na medvjede), pripadnici Armije BiH.

ŠAPINA, VINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik postrojbi HVO-a iz sela Lužani (općina Gornji Vakuf/Uskoplje). Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, mučili i izmasakrirali, 13.01.1993. godine.

ŠARIĆ, (PERO) IVAN - muškarac, rođen 1939., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).

ŠARIĆ, (IVO), NIKO - muškarac, rođen 1920., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kiseljak (općina Žepče). pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su ga, 16.08.1993. godine.

ŠARIĆ, PERO - muškarac, civil, rođen 1910.,po nacionalnosti Hrvat, iz mjesta Grabovica (općina Mostar). Uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su počinuli pokolj (09.09.1993.) civila, mještana sela Grabovica i zatočili u logor "Muzej" u Jablanici gdje je i umro (ubijen ?) pod nerasvjetljenim okolnostima.

ŠARIĆ, (BOŽO) ZDRAVKO - muškarac, rođen 1964., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornja Slapnica (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.06.1993., na prostoru općine Kakanj.

ŠEKERIJA (STIPO) BRANKO - muškarac, rođen 11.01.1958., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ivanci (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

ŠESTAN, (MIJE) LUKA - muškarac, rođen 1931., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornje Vandište (općina Zenica). Ubijen je, 20.04.1993., u selu Bilivode (općina Zenica). Pokopan je, 24.04.1993., u Zenici (groblje 'Križ').

ŠESTINA, LUKA - muškarac, 30 godina star, po nacionalnosti Hrvat, civil, iz sela Grm (općina Zenica). Nakon oružanog napada i ulaska pripadnici Armije BiH u selo Grm, uhitio ga je i ubio Eniz Bašić (pripadnik Armije BiH), 18.04.1993., skupa s još dvojicom Hrvata, civila (Jozo Krišto i Mirko Letić). Spaljena tijele ove trojice Hrvata su pronađena u izgorjeloj vikendici čiji je vlasnik Nevenka Župan.

ŠILIĆ, IVAN - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili

su ga, na području općina Konjic tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
ŠILIĆ, KRUNO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga, na području općina Konjic tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
ŠIMIĆ, (IVAN) MATO - muškarac, civil, rođen 1923., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Orahovica (općina Konjic). Pretukli su ga, 04.09.1993., u njegovoj obiteljskoj kući, u selu Orahovica, pripadnici Armije BiH. Narednog dana (05.09.1993.) ubio ga je pripadnik Armije BiH koji mu je u čelo ispalio metak iz pištolja uz komentar "da se više ne muči".
ŠIMIĆ, (ILIJA) MIRKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1948., živio u naselju Polje Bijela (grad Konjic), pripadnik HVO-a. Pod nerazjašnjenim okolnostima je teško ranjen tijekom, prosinca 1992., a od zadobijenih ozljeda je preminuo, 14.04.1993., u Splitu, u bolnici.
ŠIMIĆ, (ANTE) UMBERTO - muškarac, rođen 1930., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gračanica (općina Bugojno). Teško je ozljeđen pred svojom kućom u Gračanici. Ozljedu (djelomično prerezanog vrata) koju je zadobio od nepoznate osobe nije preživio, preminuo je u travničkoj bolnici.
ŠIMUNOVIĆ, PERO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga, na području općina Konjic tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
ŠIMOVIĆ, (MATE) ŽELJKO - muškarac, rođen 21.06.1965., po nacionalnosti Hrvat, iz grada Vareša u istoimenoj općini, pripadnik HVO-a (postrojba "Bobovac"). Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" zarobili su ga, a potom mučili i ubili u gradu Varešu, početkom studenog 1993. godine.
ŠIPIĆ, (JOZO) DRAŽEN - muškarac, rođen 1974., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kraljeve Sutjeske (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 11.06.1993. godine.
ŠIRIĆ, BOŽO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su ga 16.08.1993. godine.
ŠIRIĆ, (NIKOLA) IVANA - žensko dijete, rođena 11.03.1980., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su je, 16.08.1993. godine.
ŠIRIĆ, ZOVKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su ga, 16.08.1993. godine.
ŠITUM, (JURO) ANICA - žena, civil, rođena 1913., živjela u selu Doljani (općina Jablanica), po nacionalnosti Hrvatica. Uhitili su je, 28.07.1993., u selu Doljani (općina Jablanica) pripadnici Armije BiH i odveli u grad Jablanicu gdje su je zatočili u logor zvani "Muzej" u kojem je i preminula 28.01.1994. godine, usljed loših uvjeta (smještaj i nedostatak hrane) kojima su je izložili pripadnici Armije BiH (logorskih čuvara i vlasti).
ŠKRABA, IVICA - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bistrica (općina Gornji Vakuf/Uskoplje). Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, 23.01.1993., a potom mučili i izmasakrirali.
ŠKRABA, STIPO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bistrica (općina Gornji Vakuf/Uskoplje). Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, 23.01.1993., a potom mučili i izmasakrirali.
ŠUŠAK, (IVAN) MARIO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1968. u selu Trn (općina Široki Brijeg), pripadnik HVO-a. Nestao/ubijen (?) u selu Doljani (općina Jablanica), 28.07.1993., tijekom oružanog napada pripadnici Armije BiH na selo Doljani.
ŠUŠAK, (DRAGO) ZDENKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1968. u selu Trn (općina Široki Brijeg), pripadnik HVO-a. Nestao/ubijen (?) u selu Doljani (općina Jablanica), 28.07.1993., tijekom oružanog napada pripadnici Armije BiH na selo Doljani.
ŠUTA, (NIKO) JURE - muškarac, rođen 1963., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Između 19. i 23.07.1993., poginuo je od granate, ispaljene s položaja pripadnici Armije BiH. Tijelo je pokopano u selu Sultanovići (općina Uskoplje), u mjesnom groblju.
ŠUTIĆ, (MATE) PETAR - muškarac, rođen 1963., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.

TADIĆ, FABIJAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Žepča, pripadnik HVO-a (111. brigade). Pripadnici Armije BiH zarobili su ga na lokalitetu Bukvik (općina Žepče). Nakon

zarobljavanja živom su mu odsjekli glavu i razbili je. O ovom strašnom zločinu upoznati su časnici mirovnih snaga UN s majorom Margensonom na čelu, koji su se obvezali obavijestiti svoja zapovjedništva i javnost.

TAVIĆ, (JAKOV) ANTO - muškarac, civil, rođen 1940., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 07.06.1993., u selu Maline, pogodio ga je, u grudni koš, sanjperskim hicem nepoznati pripadnik Armije BiH koji je tog dana u više navrata pucao po civilima u selu. Kako su pripadnici Armije BiH blokirali sve puteve koji su vodili kroz selo Maline i nisu dozvoljavali Hrvatima, mještanima sela da napuste selo čak niti odvoženju ranjenih osoba na medicinsko zbrinjavanje u bolnicu, ranjenikovi sumještani su pokušali pod okriljem noći i šumskim putevima evakuirati ranjenike ali je Anto Tavić na tom putu podlegao ozljedama.

TAVIĆ, (IVO) JAKOV "JAKO" - muškarac, starosti 23 godine, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

TAVIĆ, (IVO) MIJO - muškarac, civil, rođen 1962., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik), bolovao od epilepsije. Dana, 08.06.1993., nakon predaje i odlaganja oružja, u selu Maline (općina Travnik), uhitili su ga pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

TAVIĆ, (PERO) STIPO - muškarac, civil, rođen 1972., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ranjenog su ga uhitili u selu Maline (općina Travnik), pripadnici Armije BiH, koji su tog dana izveli oružani napad na selo, odveli do zaseoka zvanog Bikoše i tu strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...

TELENTA, MIĆO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bristovi (općina Bugojno), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, pripadnici Armije BiH, 17.07.1993., na području Bugojna.

TELENTA, (DRAGAN) MIRO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vrbanja (općina Bugojno). Ubili su ga, 17.07.1993., zajedno sa Mijom Vučak. Pokopan u groblju "Biljeg" u Glavicama. Za ovo ubojstvo odgovorna je postrojba Armije BiH kojom je zapovijedao Ismet Hadžibegović zvani 'Dursum'.

TEŠIĆ, LENKA - žena (Milenkova supruga), civil, po nacionalnosti Srpkinja, iz sela Gojakovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 17.06.1993., u selu Gojakovac.

TEŠIĆ, (MATO) MATO - muškarac, rođen 1953., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vukanovići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 11.06.1993. godine.

TEŠIĆ, MILENKO - muškarac, civil, po nacionalnosti Srbin, iz sela Gojakovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 17.06.1993., u selu Gojakovac.

TEŠIĆ, STANKO "STANIŠA" - muškarac, civil, po nacionalnosti Srbin, iz sela Gojakovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 17.06.1993., u selu Gojakovac.

TOKIĆ, (JOSIP) BRANKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1964. u selu Rakitno (općina Posušje), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, (izmasakrirali) na lokaciji zvanoj "Strop" (općina Jablanica), 13.11.1993., pripadnici Armije BiH.

TOKIĆ, IVO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kraljevice (općina Travnik). Ubili su ga, pripadnici Armije BiH (snajperskim hicem), 05.06.1993., u selu Kraljevice.

TOMAS, STIPO - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Oselište (općina Busovača). Tijekom 1993., ubili su ga pripadnici Armije BiH, Mufid Rafalija i Fikret Vreta.

TOMASIĆ, (AUGUSTIN) BOŽANA - žena, rođena 25.12.1967., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Karadže (općina Bugojno). Dana, 19.07.1993., ubila ju je granatakoju su ispalili pripadnici Armije BiH na selo. Privremeno ukopana u Karadžama a, 11.08.1993., tijelo je preneseno u Sultanoviće (općina Uskoplje).

TOMIĆ, (STJEPAN) ANDRIJA - muškarac, civil, rođen 1947., po nacionalnosti Hrvat, živio na području općine Konjic. Ubili su ga, na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.

TOMIĆ, (STJEPAN) IVICA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1954. u selu Ostrožac (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Ubili su ga iz zasjede u selu Doljani (dok se automobilom vozio kroz zaseok Krkače), općina Jablanica, 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.

TOMIĆ, IVAN - muškarac, rođen 1925., civil, po nacionalnosti Hrvat, s područja općine Vitez. Ubili su ga (izmasakriran) pripadnici Armije BiH, 18.09.1993., u selu Bobaši (općina

Vitez).
TOMIĆ, (STIPE) JOZO - muškarac, rođen 1942., civil (?), po nacionalnosti Hrvat. Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj civila i pripadnika HVO-a. Tijela ubijenih su izručena hrvatskoj strani 21., 22. i 24.01.1994. godine.
TOPIĆ, (TADIJA) IVAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1969. u gradu Jablanici, pripadnik vojne policije HVO-a općine Jablanica. Mučen (skinuta sva odjeća osim gaćica, jasno vidljivi tragovi udaraca po golom tijelu) a potom i ubijen u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993. Počinitelji su pripadnici Armije BiH.
TOTIĆ, (MARKO) DRAGAN - muškarac, rođen 08.01.1966., iz sela Janjac (općina Zenica), pripadnik HVO-a (brigada "Jure Francetić" iz Zenice). Pripadnici Armije BiH su ga, u rodnom selu Janjcu, uhitili živa, 18.04.1993., a potom svezali konju za rep te vukli cca 2 km, iz sela do škole gdje su ga sasjekli na komade, stavili u krošnju ("sepet") i donijeli roditeljima pred kuću. Pokopan je, 21.04.1994., na mjesnom groblju sela Janjci.
TRLIN, (MARKO) ZLATKO - muškarac, rođen 1970., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ovčari (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Nakon predaje i odlaganja oružja ubili su ga (izmasakrirali), 17.05.1993., u selu Ljubina/Orahovica (općina Konjic) pripadnici postrojbe Armije BiH kojom je zapovjedao Fikret Prevljak.
TROGALIĆ, (ANTE) STIPO - muškarac, rođen 1926., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Zalje (općina Zenica). Poginuo je/ubijen (?) 18.04.1993., u selu Zalje. Pokopan je, 20.04.1993., u selu Grm (općina Zenica).
TUKA, MARIJAN "CVAĆE" - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH zarobili su ga, 23.04.1993., a potom brutalno ubili.
TUNJIĆ, (MARKO) MARIJAN - muškarac, rođen 1938., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bistrik-Crkvenjak (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993. godine.
TURIĆ, GRGA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornje Višnjevice (općina Konjic), pripadnik HVO-a. Zarobili su ga pripadnici Armije BiH, 28.05.1993., i zatvorili u logor (u Jablanici), odakle su ga odveli u blizini njegove kuće u selu Gornje Višnjevice, i ubili.
UDOVIČIĆ, (JAKOV) STIPO - muškarac, rođen 1928., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kandija (općina Bugojno). Dana, 30.09.1993., otišao je s Rašidom Manjušak (iz sela Jaklići) u selo Golo Brdo poradi prodaje sijena. Tom prilikom na njih je, nepoznate(ih) osobe(a) bačena eksplozivna naprava od čije eksplozije je Stipo poginuo a Rašid ozlijeđen.
VIDAČKOVIĆ, (MATO) ILIJA - muškarac, civil, rođen 1934., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Turija (općina Konjic). Ubili ssu ga u selu Turija, 20.04.1993., pripadnici Armije BiH.
VIDAČKOVIĆ, (SLAVKO) ILKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen u selu Gornja Bijele (općina Konjic) gdje je i živio. Zadnji put viđen u selu Borci (općina Konjic), oko 01.05.1992. godine.
VIDAČKOVIĆ, (NIKOLA) JOZO - muškarac, civil, rođen 1932., po nacionalnosti Hrvat, rođen 1932. godine, iz sela Gornja Bijela (općina Konjic). Poginuo je u selu Gornja Bijela, 08.05.1992., prilikom oružanog napada srpskih paravojnih postrojbi na navedeno selo.
VIDIĆ, MARIN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Čapljine, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.
VIDOVIĆ, ANKICA - žena, rođena 1951., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz zaseoka Buhine Kuće u selu Šantići (općina Vitez). Ubili su je, 09.01.1993., u neposrednoj blizini njezine kuće pripadnici Armije BiH.
VIDOVIĆ, ANTO - muškarac, rođen 1913., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornji Kozarci (općina Zenica). Poginuo je, 18.04.1993., u selu Grm (općina Zenica). Pokopan je, 20.04.1993., na mjesnom groblju u selu Grm.
VIDOVIĆ, DRAGAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šantići, zaseok Buhine Kuće (općina Vitez). Pripadnici Armije BiH, 09.01.1994. godine, ubili su ga, na području sela Šantići - zaseoka Bihine kuće.
VIDOVIĆ, IVAN - muškarac, rođen 1912., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Gornji Kozarci, (općina Zenica). Poginuo je, 18.04.1993., u Gornjim Kozarcima. Pokopan je u Podbriježju

(općina Zenica), 20.04.1993. godine.
VIDOVIĆ, IVAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šantići, zaseok Buhine Kuće (općina Vitez). Poginuo je/ubijen (?), 09.01.1994., u Buhinim Kućama pripadnici Armije BiH.
VIDOVIĆ, IVICA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ubili su ga na prepad, u osobnom automobilu, 15.04.1993., na području naselja Podbrežje (općina Zenica) skupa s još tri pripadnika HVO-a, pratitelja zapovjednika zeničke brigade HVO-a Živka Totića koji je tada kidnapiran.
VIDOVIĆ, IVO - muškarac, rođen 1937., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Prnjavor (općina Vitez). Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, 16.04.1993., u selu Prnjavor i zatočili s ostalim Hrvatima u seoski društevni dom. Ubili su ga pripadnici Armije BiH, u prostoriji u kojoj se nalazio zatočen, 24.04.1993. oko 08:30 sati, kada su na zatočenike, iz vatrenog oružja rafalno, pucali kroz ulazna vrata. Osim imenovanog ubijena su još dva muškarca a ozljeđeno je osam zatočenih osoba (pet žena i tri muškarca) hrvatske nacionalnosti.
VIDOVIĆ, JOZO - muškarac, rođen 1945., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Prnjavor (općina Vitez). Pripadnici Armije BiH uhitili su ga, 16.04.1993., u selu Prnjavor i zatočili s ostalim Hrvatima u seoski društevni dom. Ubili su ga pripadnici Armije BiH, u prostoriji u kojoj se nalazio zatočen, 24.04.1993. oko 08:30 sati, kada su na zatočenike, iz vatrenog oružja rafalno, pucali kroz ulazna vrata. Osim imenovanog ubijena su još dva muškarca a ozljeđeno je osam zatočenih osoba (pet žena i tri muškarca) hrvatske nacionalnosti.
VIDOVIĆ, LUKA - muškarac, rođen 1953., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Ljubunci (općina Rama/Prozor), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, 29.10.1992., u blizini grada Prozora pripadnici Armije BiH.
VIDOVIĆ, MIRKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat. Pripadnici Armije BiH, 09.01.1994., ubili su ga na području sela Šantići, zaseok Buhine Kuće (općina Vitez).
VIDOVIĆ, PERO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz grada Travnika. Ubili su ga, tijekom 1993., pripadnici Armije BiH.
VIDOŠEVIĆ, (ANTE) ANTO - muškarac, civil, rođen 1912., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga (navodno strijeljali) u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 12.06.1993., na groblju Ovnak (općina Travnik).

VIDOŠEVIĆ, (MATO) DRAGO "DRAGUN" - muškarac, rođen 1909., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga (navodno strijeljali) u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 12.06.1993., na groblju Ovnak (općina Travnik).
VIDOŠEVIĆ, (STIPO) ILIJA - muškarac, civil, rođen 1912., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga (navodno strijeljali) u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 12.06.1993., na groblju Ovnak (općina Travnik).
VIDOŠEVIĆ, (TOMO) JORDAN - muškarac, rođen 1973., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga (navodno strijeljali) u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 12.06.1993., na groblju Ovnak (općina Travnik).
VIDOŠEVIĆ, (STJEPAN) NIKO - muškarac, civil, rođen 1922., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubili su ga (navodno strijeljali) u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 12.06.1993., na groblju Ovnak (općina Travnik).
VIDOŠEVIĆ, (ANTE) ŽELJKO - muškarac, rođen 1970., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). dana 08.06.1993., ubili su ga (navodno strijeljali) u selu Čukle pripadnici Armije BiH koji su toga dana počinili oružani napad na prostor sela Čukle. Pokojnikovo tijelo pokopano je, 12.06.1993., na groblju Ovnak (općina Travnik).
VILIĆ, (IVICA) IVICA - muškarac (dijete), rođen 1976., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Novakovići (općina Maglaj). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 21.01.1994., u selu Novakovići, iz zasjede, skupa s ranjenim Matom Sliškovićem kojeg je pokušao evakuirati, na područje pod kontrolom HVO-a.
VISKOVIĆ, (LJIPIK) DRAGAN - muškarac, rođen 1956., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kula (općina Bugojno). Dana, 19.07.1993., ubijen je u selu Kula, snajperskim hicem ispaljenim s položaja Armije BiH. Pokopan je, 21.07.1993., u groblju u Bristovima.
VISKOVIĆ, (ŽIVKO) IVO - muškarac, rođen 1906., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kula (općina Bugojno). Dana, 02.08.1993., njegov bratić M. Visković našao je Ivu izgorenog u

njegovoj zapaljenoj kući. Privremeno je ukopan na njivi blizu kuće, a kasnije je tijelo prenešeno i pokopano u groblju u Bristovima.
VISKOVIĆ, (DRAGUTIN) JOSIPA - žena, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Gaj (općina Bugojno). Ubijena je iz snajpera, 20.07.1993., kod svoje kuće u Gaju. Privremeno je ukopana u Karadžama, a 10.08.1993., tijelo je premješteno u Sultanoviće (općina Uskoplje).
VISKOVIĆ, (STIPE) PERO - muškarac, rođen 01.01.1941., po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ranjen je, 22.07.1993., kod svoje kuće u Malom Selu. Premda teško ranjen dopuzao je do bolnice 2. bojne HVO-a, gdje je i umro, 23.07.1993. Pokopan je u Sultanovićima (općina Uskoplje).
VLAJČIĆ, ANTE - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz Zagreba. Kao vozač kamiona sudjelovao je u humanitarnoj akciji nazvanoj "Bijeli put za Novu Bilu". Humanitarni konvoj je organiziran i krenuo iz Zagreba poradi dostave neophodne pomoći u hrani i lijekovima Hrvatima srednje Bosne koji su se nalazili u totalnom okruženju pripadnika Armije i MUP-a BiH. Konvoj je uredno i pravovremeno najavljen svim vlastima kroz čiji se prosotr kretao i imao je odobrenja za prolazak. Međutim, pri povratku prema Zagrebu, 22.12.1993., konvoj su oružano napali pripadnici Armije BiH na prostoru između Novog Travnika i Gornjeg Vakufa/Uskoplja. Pomenuti napadači su bezrazložno, iz automatskih pušaka otvorili vatru po središnjem dijelu konvoja. Tako su ubili Antu, a ozljedili još četiri osobe. Konvoj zvani "Bijeli put", u svom dugom putu je prešao oko 1200 km, od Zagreba do Nove Bile i natrag. Na žalost, prošao je 48 km teritorija koje kontrolira Armija BiH i na tom kratkom putu je oružano napadnut (sa teškim posljedicama), oko 40 sudionika konvoja je opljačkano pri zaustavljanjima na kontrolnim punktovima Armije BiH, a doživjeli su i 105 raznih incidenata.
VOLIĆ, DRAGO - muškarac, civil, bolesnik, star 60 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Krpeljići (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., ubilli su ga metkom ispaljenim iz neposredne blizine, u glavu, kod njegove kuće u selu Krpeljići pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo. Sumnja se da je ubojica Džemo Grabus iz sela Krpeljića s kojim su su, u vrijeme ubojstva bili i: osoba zvana "Naić" iz sela Krpeljići, te sin izvjesnog Emina koji živi u kući u neposrednoj blizini džamije u selu Krpeljići. Pokojnikovo tijelo su pripadnici UNPROFOR-a dovezli, 09.06.1993. oko 9:00 sati, u dvorište crkve Svetog Franje u selu Guča Gora (općina Travnik), te su ga tu i pokopali skupa s još šestoricom (6) Hrvata ubijenih u selu Krpeljići.
VOLIĆ, (JOZO) IVO - muškarac, rođen 1953., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Maline (općina Travnik), pripadnik HVO-a. Dana, 08.06.1993., uhitili su ga u selu Maline (općina Travnik) pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo, i odveli do zaseoka zvanog Bikoše, gdje su ga strijeljali skupa s više od 30 uhićenih Hrvata, muškaraca, mještana sela Maline, Podovi, Postinje...
VOLIĆ, VLADO - muškarac, starosti oko 34 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Krpeljići (općina Travnik), pripadnik HVO-a. Dana, 08.06.1993., se na zahtjev pripadnici Armije BiH predao (skupa sa još trojicom pripadnika HVO-a) a potom su ga uhitili i odmah ubili u selu Krpeljići pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo. Pokojnikovo tijelo su pripadnici UNPROFOR-a dovezli, 09.06.1993. oko 9:00 sati, u dvorište crkve Svetog Franje u selu Guča Gora (općina Travnik), gdje su ga i pokopali skupa s još šestoricom (6) Hrvata ubijenih u selu Krpeljići.

VOLODER, (KATA) ZORAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz grada Travnika, pripadnik HVO-a. Ubili su ga, početkom mjeseca lipnja 1993., na planini Vilenici (općina Travnik) pripadnika postrojbe Armije BiH zvane "Kojoti" iz Travnika.
VRANKIĆ, DRAGICA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Konjic. Ubili su je na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
VRHOVAC, ANTO - muškarac, civil, rođen 1954., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kasapovići (općina Novi Travnik). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 13.06.1993., u selu Kasapovići.
VRLJIĆ, (STJEPAN) SLAVKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1968. u gradu Jablanici, pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Ubili su ga, u selu Doljani, općina Jablanica, na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., dvojice pripadnika Armije BiH; Juso Kevrić i Amir Spahić zvani "Prpa". Svjedoci navode da je Slavko nudio Jusi ugostiteljski lokal i osobni auto ako ga poštedi ali da mu je Jusa rekao da može birati između pojedinačnog metka ili rafala.
VUČAK, MIĆO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Bristovi (općina Bugojno), pripadnik HVO-a. Ubili su ga pripadnici Armije BiH, 17.07.1993., na području Bugojna.

VUČAK, (MARIJAN) MIJO - muškarac, rođen 1965., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vrbanja (općina Bugojno). Ubijen 17.07.1993., u automobilu - dok se vozio u automobilu se nalazio i Miro Telenta. Obojica su bili civili i nenaoružani. Pokopan u Sultanovićima (općina Uskoplje). Za ovo ubojstvo odgovorna je postrojba Armije BiH kojom je zapovijedao Ismet Hadžibegović zvani 'Dursum'.

VUČAK, PERO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Bugojna. Ubijen u Bugojnu, koncem srpnja 1993., a tijelo je pokopano na groblju u Sultanovićima (općina Uskoplje).

VUJEVIĆ, (MATO) IVKA - žena, rođena 13.06.1906., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Glavice (općina Bugojno). Kao prognanica smjestila se kod rodbine u gradu Varešu u istoimenoj općini. Pripadnici postrojbe Armije BiH zvane "Frkina jedinica" brutalno su je ubili, početkom studenog 1993. godine.

VUJEVIĆ, (PERICA) TADIJA - muškarac, rođen 1963., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Poriče (općina Bugojno). Dana, 02.07.1993., odveli su ga pripadnici Armije BiH u pravcu sela Vesele (općina Bugojno) i ubili u blizini (ponad) poduzeća "Slavko Rodić". Pokopan je, 25.07.1993., u vrtu ispred svoje kuće, a 09.09.1993., tijelo je prenešeno u groblje u Sultanovićima (općina Uskoplje).

VUJIČEVIĆ, (BOSILJKO) DRAGAN - muškarac, civil, rođen 1963., po nacionalnosti Hrvat, do smrti je radio kao vozač sanitetskog automobila. Ubio ga je, Nusret Šećibović, u selu Seonica (općina Konjic), 23.03.1993., snajperskim metkom ispaljenim u leđa, dok je pokušavao uvjeriti svoje susjede Muslimane, da oslobode jednog zatočenog Hrvata, po profesiji doktora.

VUJINIĆ, ZORAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Ubili su ga, 08.06.1993., pripadnici 3. Korpusa Armije BiH.

VUKADINOVIĆ, TOMISLAV "TONČO" - muškarac, rođen 1957., po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Ubijen iz snajpera, 09.06.1993., dok je u gradu Vitezu pokušavao osiguravati prozore od zapaljenih metaka. Iz snajpera ispaljeni metak mu je ušao na jednu sljepočnicu i izišao na drugu. Pokopan je na groblju u Kruščici.

VUKANČIĆ, (ANTE) MANDA - žena, civil, rođena 1973., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Bulčići (općina Kakanj). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 13.06.1993. godine.

VUKOJA, (IVO) KATA - žena, rođ. 07.08.1931. (djevojačko prezime Stajmilović), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz selu Mratinići (općina Kreševo). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 28.07.1993. oko 15:15 sati, dok je obavljala poljoprivredne poslove na njivi zvanoj "Hasan Do" u blizini svog sela.

VUKOVIĆ, BOŠKO - muškarac, po nacionalnosti Srbin, s područja općine Visoko. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, tijekom lipnja 1992., iz vatrenog oružja, u selu Kološići (općina Visoko).

VUKOVIĆ, DRAGINJA - žena, po nacionalnosti Srpkinja, s područja općine Visoko. Pripadnici Armije BiH ubili su je, tijekom lipnja 1992., iz vatrenog oružja, u selu Kološići (općina Visoko).

VUKOVIĆ, JELENKO - muškarac, po nacionalnosti Srbin, s područja općine Visoko. Pripadnici Armije BiH ubili su ga iz vatrenog oružja u selu Hlapčevići (općina Visoko), tijekom lipnja 1992. godine.

VUKOVIĆ, ? "CICO" - muškarac, po nacionalnosti Srbin, iz sela Hlapčevići (općina Visoko). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, tijekom lipnja 1992., iz vatrenog oružja, u selu Kološići (općina Visoko).

VULETA, (DRAGE) IVO - muškarac, rođen 1952., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Šušanj (općina Zenica). Poginuo je, 08.06.1993., u Ušicama. Pokopan je, 14.07.1993., u Ovnaku (općina Travnik).

VULETA, LUCA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Bilalovac (općina Kiseljak). Pripadnici Armije BiH silovali, zlostavljali, brutalno pretukli i mučili, tijekom noći 07/08.12.1993. Od zadobijenih ozljeda preminula je, 10.12.1993., u zeničkoj bolnici, a pokopana u groblju zvanom "Prašnica" u Zenici.

VULETIĆ, IVO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz Kaknja, politički čelnik HSP-a (Hrvatska stranka prava) općine Kakanj. Pripadnici Armije BiH ubili su ga u Kaknju, 17.03.1993. godine.

ZADRO, (MARTIN) FRANJO -muškarac, rođen 27.03.1959., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Dobroša (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).

ZADRO, (ANDRIJA) IVAN - muškarac, rođen 1924., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
ZADRO, LJUBICA - žena, rođena 1956. (Mladenova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
ZADRO, MATIJA - žena, Ivanova supruga, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
ZADRO, (IVAN) MLADEN - muškarac, rođen 1956., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
ZADRO, (MLADEN) MLADENKA - žensko dijete, rođena 1989., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Grabovica (općina Mostar). Pripadnici Armije BiH ubili su je, 09.09.1993., u selu Grabovica (skupa s još 31-im civilom - Hrvatom, stanovnikom sela Grabovica).
ZALTUNIĆ, NIKO - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
ZANOVIĆ, (MATO) DRAGO - muškarac, rođen 1967., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Novakovići (općina Maglaj), pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH, nakon brutalnog mučenja masakriranjem su ga ubili, 24.01.1994., u selu Novakovići.
ZEC, ŽELJKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Putićevo (općina Travnik), zapovjednik postrojbe HVO-a sela Putićevo. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 18.06.1993., u selu Putićevo.
ZELENIKA, (ANTE) DRAGICA - žena, rođena 25.04.1934. (udova Ljube), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELENIKA, (ANTE) ILIJA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1960. u selu Doljani (općina Jablanica), pripadnik HVO-a. Ubili su ga u gradu Jablanici, 13.04.1993., pripadnici Armije BiH.
ZELENIKA, (MATE) IVAN - muškarac, rođen 01.06.1930., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELENIKA, (KAZIMIR) JADRANKA - žensko dijete, rođena 08.01.1981., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELENIKA, (KRIŽAN) JANJA - žena, rođena 28.08.1931., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELENIKA, LUCA - žena, rođena 25.04.1906. (udova Joze), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELENIKA, (IVAN) MARINKO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1959. u selu Doljani (općina Jablanica), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Nakon mučenja (tragovi mučenja uočljivi oko očiju koje su 'iskopane') ubili su ga u selu Doljani (općina Jablanica), na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.
ZELENIKA, (KAZIMIR) RUŽA - žena, rođena 14.04.1931. (Ivanova supruga), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12

zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELIĆ, (ANTE) IVAN - muškarac, rođen 08.11.1959., pripadnik HVO-a, po nacionalnosti Hrvat, iz mjesta Rumboci (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELIĆ, (VLADIMIR) JOSIP - muškarac, rođen 1975., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kandija (općina Bugojno). Poginuo je, 19.07.1993., i pokopan je u Sultanovićima (općina Uskoplje).
ZELIĆ, (JOZO) MARIJA - žensko dijete, rođen 12.09.1980., civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELIĆ, (MIJO) RUŽA - žena, rođena 25.12.1944. (udova Joze), civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su je, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELIĆ, STIPICA - muškarac, civil (?), Hrvat po nacionalnosti. Jedan od 26 Hrvata iz tzv. "Bugojanske grupe" uhićenih, tijekom srpnja 1993., u Bugojnu, od strane pripadnika Armije BiH. Ovoj skupini uhićenih Hrvata se, pod kraj 1993., gubi svaki trag. Temeljem izjava svijedoka poznato je da su uhićenici brutalno fizički i psihički mučeni u muslimanskim zatvorima i logorima, a prema neslužbenim informacijama, s muslimanske strane (svibanj/lipanj 1996.), nitko od njih nije živ.
ZELIĆ, (JOZO) STJEPAN - muško dijete, rođen 02.01.1983., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Uzdol (općina Rama/Prozor). Ubili su ga, 14.09.1993., pripadnici Armije BiH koji su toga dana izvršili oružani napad na selo Uzdol, kada su na brutalne načine ubili i izmasakrirali 41 osobu hrvatske nacionalnosti (29 civila i 12 zatečenih pripadnika HVO-a).
ZELJKO, (BLAGOJE) MILIJAN - muškarac, rođen 01.01.1962., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Donji Crnač (općina Široki Brijeg), pripadnik HVO-a. Ubili su ga, (izmasakrirali) pripadnici Armije BiH, 28.07.1993. (u 10: 30 sati), u u selu Doljani (opć. Jablanica), na lokalitetu Ilijina Gruda.
ZLOJIĆ, (ALEN) DAMIR - muškarac, rođen 1968., civil (?), po nacionalnosti Hrvat, iz sela Križančevo Selo (općina Vitez). Ubili su ga, 22.12.1993., pripadnici Armije BiH koji su izveli vojnu akciju nazvanu "Krvavi badnjak" na područje sela Grobčina, Stinčica, Zasina i Križančevo Selo, kada su ubili (uglavom izmasakrirali), veći broj Hrvata (civila i pripadnika HVO-a) iz Križančevog Sela. Tijelo ubijenog je pokopano u masovnu grobnicu (u selu Počulica, općina Vitez), uz još 26 ubijenih Hrvata (civila i pripadnika HVO-a), od kojih je samo 15 identificirano.
ZLOTRG, AMELA - žena, civil, po nacionalnosti Muslimanka, iz Viteza. Ubili su je, 19.06.1993., u gradu Vitezu snajperskim hicem pripadnici Armije BiH iz dijela grada Viteza zvanog Stari Vitez.
ZOVKO, (ŠĆEPO) DRAGICA - žena, civil, rođena 1921., po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Podorašac (općine Konjic). Ubili su je, vješanjem, u selu Podorašac, 22.04.1993., pripadnici Armije BiH.
ZOVKO, (MIRKO) IVAN - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1973. u selu Polog (općina Mostar), pripadnik HVO-a (pripadnik bojne "Mijat Tomić"). Nakon mučenja ubili su ga u selu Doljani (općina Jablanica), na prostoru zvanom "Stipića livada", 28.07.1993., pripadnici Armije BiH.
ZOVKO, KATA - žena, civil, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su je, 16.08.1993. godine.
ZOVKO, (IVAN) PETAR - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, rođen 1897. godine (!), živio na području općine Konjic. Ubili su ga na području općina Konjic, tijekom 1993. godine, pripadnici Armije BiH.
ZOVKO, VINKO "ŠERI" - muškarac, civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Kiseljak (općina Žepče). Pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na hrvatsko civilno pučanstvo sela Kiseljak, ubili su ga, 16.08.1993. godine.
ZRNIĆ, ANTO - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ubili su ga na prepad, u osobnom automobilu, 15.04.1993., na području naselja Podbrežje (općina Zenica) skupa s još tri pripadnika HVO-a, pratitelja zapovjednika zeničke brigade HVO-a Živka Totića koji je tada kidnapiran.
ZRNIĆ, (ŽELJKA) MAGDALENA - žensko dijete, rođena 1989., po nacionalnosti Hrvatica,

iz sela Kozarac (općina Zenica). Teško je ranjena, 18.04.1996. kada ju je izvjesni Musliman prezimenom Ilijas (zvani "Hodža") iz sela Puhovca (općina Zenica) ustrijelio sa više hitaca iz automatske puške, a nakon nekog kratkog vremena su je ubili pripadnici Armije BiH (7. muslimanska brigada), 18.04.1994. U nakani da prikriju počinjeno zlodjelo ubojice su njeno tijelo posuli petrolejom i zapalili.

ŽABIĆ, (IVO) BOŽO - muškarac, civil, starosti oko 55 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Čukle (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., je pri pokušaju evakuacije (skupa s još 7 civila hrvatske nacionalnosti, mještana sela Čukle) iz sela Čukle kojeg su napali pripadnici Armije BiH, nagazio na eksplozivnu napravu koja mu je raznijela nogu. Na zamolbu rodbine upućene pripadnicima Armije BiH koji su ih presrerli na lokaciji zvanoj "Ušice" međe kojima je bio i Omer Luković, da otpreme ranjenika u bolnicu isti su zamolbu odbili i zapovjedili rodbini da krenu prema dijelu sela zvanom Gornje Čukle a potom su pucali u ranjenika i tako ubili ga.

ŽELJKO, BOGDAN - muškarac, rođen 1949., po nacionalnosti Hrvat, s područja općine Tomislavgrad, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH koji su, 28.07.1993., izveli oružani napad na Hrvate sela Doljani (općina Jablanica), masakriranjem su ga ubili.

ŽEPAČKIĆ, IVICA - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, pripadnik HVO-a. Pripadnici Armije BiH ubili su ga, 16.04.1993., kada je na patrolu HVO-a, kojoj je pripadao imenovani, na punktu kod katoličkog groblja u gradu Vitezu (a vis á vis sela Ahmića), iz zasjede otvorena paljba. Ovo ubojstvo je bilo i razlogom ('kap koja je prelila čašu') otpočinjanja oružanih sukoba između Muslimana i Hrvata na širem području Lašvanske doline.

ŽERIĆ, (IVAN) ANTE - muškarac, rođen 1963., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Doljani - zaseok Krkače (općina Jablanica), pripadnik HVO-a, . Ubili su ga i izmasakrirali, 28.07.1993., u selu Doljani, pripadnici Armije BiH.

ŽERIĆ, (ANTE) IVAN "MARAN" - muškarac, rođen 1935., civil, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Doljani (općina Jablanica). Pripadnici Armije teško su ga ranili, 28.07.1993. godine, u Doljanima, a potom prebacili u "Dom zdravlja" u Jablanicu. Dok je ležao u "Domu zdravlja" i primao infuziju, u sobu je ušla jedna žena, Muslimanka, koja je isčupala dovod infuzije (koju je primao), te je nakon toga umro.

ŽIVANOVIĆ, (cijela obitelj od pet osoba - muž, žena i troje djece) - civili, po nacionalnosti Srbi, s područja općine Visoko. Pripadnici Armije BiH su ih ubili na području općine Visoko, tijekom mjeseca lipnja 1992. godine.

ŽIVKO, (ANTE) FRANO - muškarac, rođen 1928., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vučipolje (općina Bugojno). Ispred sinovljeve kuće u Vučipolju ubili su ga vojnici Armije BiH. Dana, 07.09.1993., pokojnikovo tijelo je prenešeno iz privremene grobnice (dvorište sinovljeve kuće u selu Vučipolje) i pokopano na groblju "Krajac" u Vučipolju.

ŽIVKO, SLAVKA - žena, po nacionalnosti Hrvatica, iz sela Kandija (općina Bugojno). Poginula je, koncem srpnja 1993. godine.

ŽULJ, (VINKO) JOSIP - muškarac, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Vučipolje (općina Bugojno). Dana, 28.07.1993., poginuo je u Vučipolju, nakon čega je mrtvo tijelo doneseno u garažu pored crkve.

ŽULJ, (RAFAEL) FRANO - muškarac, rođen 1960., po nacionalnosti Hrvat, iz sela Golo Brdo (općina Bugojno). Dana, 25.05.1993., izboden je nožem, dok je obrađivao svoju njivu, i tako usmrćen. Pokopan je, 28.05.1993., na groblju u Kandiji.

ŽUNIĆ, (ANTE) DRAGO - muškarac, rođen 14.01.1959., po nacionalnosti Hrvat, iz Jajca, pripadnik HVO-a. Nakon neravnopravnog vatrenog okršaja vođenog u selu Hudotsko (općina Rama/Prozor) predao se, 16.09.1993., skupa s još 24 suborca, pripadnicima diverzantske skupine 44. brigade Armije BiH (iz Jablanice). Nakon odlaganja oružja, pripadnici navedene skupine Armije BiH, među kojima i Enver Zebić zvani "Berba" su ga izdvojili skupa s još 21 suborcem a potom ih sve skupa strijeljali.

?, NIKO - muškarac, star oko 35 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Krpeljići (općina Travnik). Dana, 08.06.1993., uhitili su ga, a potom ubili, u selu Krpeljići, pripadnici Armije BiH koji su tog dana izveli oružani napad na selo. Pokojnikovo tijelo su pripadnici UNPROFOR-a dovezli, 09.06.1993. oko 9:00 sati, u dvorište crkve Svetog Franje u selu Guča Gora (općina Travnik), gdje su ga i pokopali skupa s još šestoricom (6) Hrvata ubijenih u selu Krpeljići.

?, SLAVKO - muškarac, starosti oko 35 godina, po nacionalnosti Hrvat, iz sela Slimena (općina Travnik), do rata je radio na mjesnoj benzinskoj crpki. Pripadnici Armije BiH uhitili su ga u selu Slimena a potom zatvorili u garažu gdje ga nemilosrdno zlostavljaju i fizički maltretiraju. Nakon 4 ili 5 dana zatočeništva, jedan od pripadnika Armije BiH (osoba zvana

"Čaki") ga je ubio ispalivši mu metak iz pištolja u glavu, a u nazočnosti ostalih zatočenika.
?, ? - dijete, rođeno ožujka 1992. (staro 15 mjeseci), hrvatske nacionalnosti, iz sela Brznjaci (općina Visoko). Poginulo je, 13.06.1993., pri eksplozije granate, usljed granatiranja sela Brznjaci koje su počinili pripadnici Armije BiH.
?, ? - žensko dijete (unuka Ive Džepine), po nacionalnosti Hrvatica, živjela na području općine Travnik. Pripadnici Armije BiH ubili su je, 06.06.1993., pri oružanom napadu na kolonu protjeranih travničkih Hrvata koji su se kretali u pravcu planine Vlašić. Tada je ranjen veći broj protjeranih Hrvata među kojima i Velimir Matić (do protjerivanja je radio kao zapovjednik policijske postaje HVO-a u Travniku), te djed ubijene djevojčice, Ivo Džepina (snajperskim hicem u trbuh) i njegova sestra koja je pogođena u prsa.